Mar 21:28-32

1134

KÜLÖNÖS ALKALMATOSSÁGOKRA-
VALÓ
ÖTVEN-NYÓLTZ

PRÉDIKÁTZIÓK,

MELLYEKET

A' Debretzeni Reformáta Sz. Ekkléſiában
el-mondott

NÉHAI
HUNYADI FERENTZ,
A' Tiſzán-túl-való
REF. EKKLÉSIÁKNAK
SUPERINTENDENSE
ÉS
Most pedig a' maga költségén köz-haſzonra
ki-botsátott
DOBOS ISTVÁN
Ó-BUDAI PRÉDIKATOR.

ÖTÖDIK DARAB.

2946
RÉVÉSZ IMRE
KÖNYTÁRÁBÓL

VÁTZON,
Máramarosi Gottlieb Antal' betüivel 1802. Eſzt.

113532

Imprimatur. Latzházini die 2da Junii. 1801.

Georgius Rozgonyi mpr.
Paſtor Eccleſiæ H. C.
addictorum Latzházi-
enſis, & per Ven. Su-
perintend. Cis-Danu-
bianam Libr. Cenſor.

(L.S.)

MUTATÓ-TÁBLÁJA

Az Ötödik Darabban lévö Prédikátzióknak.

Úr' Vatsorája elött-való Vasárnapra.

I.) Mát. 5: 23, 24. II.) 'Sólt. 38: 5. III.) Luk. 15: 17-20. IV.) Mát. 9: 10-12. V.) Róm. 7: 24. VI.) Mát. 5: 8. VII.) 'Sid. 11: 4. VIII.) Jel. 3: 20. IX.) Jel. 3: 20.

Úr' Vatsorája elött-való.

I.) Ján. 6: 55. II.) Mát. 5: 6. III.) Róm. 5: 7, 8. IV.) Mik. 6: 6-8. V.) 'Sid. 9: 13, 14. VI.) Kol. 1: 20. VII.) 'Sólt. 51: 9. VIII.) 1. Pét. 2: 24. IX.) Éfés. 1: 7. X. Mát. 8: 1-4. XI. 2. Kór. 7: 11. XII.) Mát. 8: 8. XIII.) Jel. 22: 16, 17. XIV. 'Sólt. 85: 9. XV. Ján. 6: 32, 33. XVI.) Jel. 1: 5, 6. XVII.) 'Sid. 13: 10. XVIII.) 1. Kór. 10: 21. XIX.) 'Sólt. 51: 12. XX.) 'Sólt. 32: 1, 2. XXI.) Luk. 15: 7. XXII.) Luk. 18: 13. XXIII.) 3. Mós. 10: 1, 2. XXIV.) Mát. 22: 3. XXV.) Luk. 22: 62. XXVI.) Péld. 23: 26. XXVII.) Ján. 19: 34. XXVIII.) 1. Ján. 3: 1. XXIX.) 1. Kór. 11: 26. XXX.) 'Sid. 12: 24. XXXI.) Mát. 15: 27, 28, 29.

Úr' Vatsorája után-való.

I.) Ján. 7: 37. II.) Kol. 2: 14. III.) 'Sid. 12: 1. IV.) Ján. 5: 14. V.) 'Sólt. 119: 179. VI.) 22: 12. VII.) 'Sólt. 103: 3. VIII. 'Sid. 4: 16.

Templom' ſzentelésre-való:

I.) Éſa. 66: 1, 2.

Az Iſten' Házára-való adakozásról.

I.) 2. Mós. 35: 20-29.

KÉSZ IMRE-KÁLMÁN-KÖNYVTÁR
ÉSAIÁS 38: 19, b.
ALAPÍTTATOTT 1840 KÖRÜL.

A' Felsö Hatalmaſságokhoz való köteleſségekről.

I.) Mát. 22: 21.

A' Királyokért való könyörgésekről.

I.) 1. Tim. 2: 1, 2.

F. II-dik Ferentz meg-koron. emlék.

I.) 1. Kir. 10: 9.

Az Elöl-járóknak köteleſségekről.

I.) 1. Mós. 18: 21.

Az Elöl-járókban meg-kívánt. igaſs. és Iſteni fél.

I.) 2. Sám. 23: 3.

Az Egyházi Szolgának köteleſségeiről.

I.) Tsel. 20: 28.

Az Iſten' a' ſzüks. bövs. változt. hatal.

I.) 2. Kir. 7: 1, 2

A' Tanítóknak Bérekről.

I.) 1. Kór. 9, 13, 14.

I. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke Mát. 5: 23, 24. *Ha a' te ajándékodat az óltárhoz akarod vinni, és ott meg-emlékezel arról, hogy a' te Atyádfiának vagyon valami panaſzſza ellened, hadd ott az óltár előtt a' te ajándékodat, és menj-el: békéljél-meg elöſzör atyád-fiával, és azután el-jövén, úgy vigyed-fel a' te ajándékodat*

Kereſztyén Atyámfiai! A' kik ti közülletek ide moſtan tsak azért jöttenek, hogy tudománnyokat öregbíttsék, 's elméjeket gyönyörködteſsék, én az ö kívánságoknak nem fogok eleget tenni. A' mi Sz. Letzkénkben nem taníttatunk; hanem parantsolatot hallunk. Úgyis a' keveset tudó, de ſokat tselekedö Kereſztyént az Iſten ſokkal nagyobbra betsüli, mint a' ſokat tudó, de keveset tselekedö Kereſztyént. Az ítélet napján-is nem kérdi ö mennyit tudtunk, hanem mennyit tselekedtünk. A' mi Sz. Letzkénknek minden ſzavai elég világosok, és azoknak minden magyarázatja tsak ebből áll: ſzóll a' Kriſtus a' Sidóknak, kik a' Jé-

ru'sálemi Templomban lévõ óltárra ſzoktanak vala fel-vinni a' Kanaán földének gyümöltseiböl, gabonáiból, oktalan állatokból 'sengéket, ajándékokat, áldozatokat az Iſtennek, mint földes Uroknak; a' Kriſtus a. o. azt mondja nékiek, hogy mind ez a' külsõ Iſteni tiſztelet ſemmit ſem ér, a' felebaráti ſzeretet nélkül, és így ha már oda vitte-is az õ ajándékát, de ottan jut eſzébe, hogy az õ felebaráttyát valamivel meg-bántotta, jobb vólna hogy úgy ſzóljak, ott hagyni az ajándékot, és félben hagyni az Iſteni tiſzteletet, mint ſem haraggal tellyes ſzívvel vinni-végbe az Iſteni tiſzteletet. Látni váló, hogy ezeket mind könnyü érteni, de a' nehézség a' tselekedésében vagyon. Nagyobbak vagynak a. o. mostan mi elöttünk, mint ſem ezeknek a' beſzédeknek magyarázattyával az idöt tölthetnénk. T. i. a' jövõ Urnak napján akarjuk mi végben vinni a' mi Iſteni tiſztelettünknek leg-nemesebb réſzét, az-az, az Úrnak Sz. Vatsorájával-való élést, akkoron akarjuk a' Jésusnak a' mi bünneinkért-való áldozatjának emlékezetét meg-újjítani, és ugyan ezen óltárunkon a' Jésuson, a' mi vallás-tévõ ajakainknak gyümöltseit Iſten eleibe bé-mutatni, amaz Iſten elött kedves áldozattal u. m. a' mi büneinken bánkódó töredelmes Lélekkel, és keserves ſzívvel. Meg-lehet, hogy Iſten kegyelme által tudjuk e' Vatsorának titkait, a' tzégéres bünökben nem élünk, büneinket megbántuk, a' Jéſus Kriſtus halálának érdemében kereſsük hit által idveſségünket, ſzerettyük ezt a' mi érettünk meg-hólt Jéſusunkat, de még egy híjával vagyunk. *Ha a' te ajándékodat az óltárhoz akarod vinni* 's a' t. mint a' Sz. Letzkében vagyon.

Ezeket parantsolja tenéked a' Jéſus Kriſtus a' Sz. Letzkében.

I.)

I.) Elsö köteleſséged. Valamennyiſzer azért jöſzſz az Iſten' házába, hogy ötet tiſztellyed vagy járulſz az ö óltárához akár a' könyörgés, akár az Úrnak Sz. Vatsorája által, mindenkor ſzálj te magadban, és visgáld-meg ſzorgalmatosan a' te lelkednek állapotját, miben légyen az mind Iſtenre, mind felebarátodra nézve. *Ha a' te ajándékodat az óltárhoz akarod vinni, és ott meg-emlékezel.* Jelenti ezzel az Úr Jéſus, hogy tehát az Óltárhoz-való járulásnak, vagy az Iſteni tiſzteletnek ideje, *meg-emlékezésnek ideje*, a' mellyben fel-kell hányni a' mi egéſz életünknek laiſtromát, hátra kell nézni a' mi eddig való minden tselekedeteinkre, hogy meg-tudhaſsuk, ha valjon ollyan állapotban vagyunk-é mi, hogy imádhaſsuk az Iſtent. Sokan azt képzelik, hogy egyedül az Egy-házi ſzolga az, a' kinek kell kéſzülni az Iſteni tiſzteletre, egyedül tsak ö az, a' ki-nem mindenkor vagyon ollyan állapotban, mellyben lehetne nékie az óltárhoz járulni, mások mindenkor járulhatnak oda. De gondold-meg azt Kereſztyén ember, hogy ide jöttél a' Királyoknak Királyának házába, a' kit az Angyalok imádnak, az ördögök rettegnek, a' ki a' te ſzívednek minden rejtekeit visgálja, gondolatidat érti, tudja mitsoda kút-föböl ſzármaznak minden tselekedeteid. Minthogy ö Lélek, még-pedig ollyan Lélek, ki merö tiſztaság és ſzentség, éppen nem kedvelheti azoknak Iſteni tiſzteleteket, a' kiknek ſzívek el foglaltatva lévén a' vétkes indúlatoktól, azokból meg-jobbúlni nem akarnak. *Az Iſtentelennek áldozatja utálatos Péld.* 21. *Mit téſzek én a' ti ſok áldozatitokkal? a' ti új hóldotoknak Innepit, és áti tölettek rendeltetett Innepeket gyülöli az én lelkem, énnékem terhemre vagynak, el-fáradtam azoknak viselésében. a. o. mikor a' ti kezeiteket ki-terjeſztenditek, az én ſzemeimet el-rejtem elöttetek, mi-*

kor ugyan ſok ſzóval imádkoztok-is meg-nem hallgatlak. Miért nem pedig? mert a' ti kezetek rakvák vérrel Eſa. 1: 11, 14, 15. Ellenben ſzámtalan helyeken azt mondja világoson, hogy a' ſzívnek belsö tiſztasága, és az életnek ſzentsége az, a' mit az Iſten mindenek felett kíván mi tőlünk, és hogy nagyobbra betsüli ö azt minden áldozatoknál, mellyeket néki teſzünk, minden könyörgéseknél, mellyeket ő elébe bémutatunk. *Ímé az engedelmeſség jobb az áldozatnál, jobb az ö ſzavának meg-fogadása a' kosoknak kövérinél.* 1. *Sám.* 15: 22, 23.

II.) Mind azok között pedig a' ſzívnek jó minéműségei között, mellyeket az Iſten mi tőlünk kíván mikor az óltárhoz járúlunk, az-az, az ö tiſzteletéhez fogunk, leg-nagyobb, leg-ſzükségeſsebb, és ö előtte leg-kedvesebb *a' ſzeretet és a' békeſségnek* kívánása. És igy második köteleſséged néked, ki az Úr aſztalához akarſz járúlni ez, hogy visgáld-meg, nintsen-é a' te felebaráti ſzeretéted valami efféle febekkel meg-ſértetve, nintsen-é valami panaſzſza ellened a' te atyád-fiának? hogy t. i. ötet vagy jóſzágában, vagy betsületiben meg-kiſsebbítetted vólna, vagy akár-mi-módon meg-botránkoztattad vólna? Ha úgy van a' dolog, tehát világos a' parantsolat: *Hadd ott az óltárt*, nem lehet néked oda járulnod, és az Iſteni tiſztelétnek ezen munkáját el-kezdeni, annyival inkább véghez-vinni. Ugyan-is --

Valamig a' te atyád fiának van valami panaſzſza te ellened, nints addig ſemmi juſsod az óltárhoz, és annak javaihoz, mellyek ezek: az Iſtennek a' Kriſtus' érdeméért-való meg-engeſzteltetése, büneidnek meg-botsáttatása, és arról-való bizonyoſság: Mert remélheted-é azt te háládatlan ſzolga, hogy az Iſten a' 10 ezer talentomot néked el-engedje, ki a' te ſzolga-tár-

ſod-

sodnak ſzáz pénz adoſságát el-engedni nem akarod? Továbbá —

Valamig a' te atyád-fiának van valami panaſzſza te ellened, 's úgy járulſz az óltárhoz, mindenkor nagy hipókrita vagy, hazudſz az Iſtennek, a' te magad lelkének, és az egéſz Gyülekezetnek. *Az Iſtennek*; mert azt mutatod, hogy most ötet tiſztelni akarod, de tsalárd a' te tiſzteleted, gyanús ajándékod, mert ímé ö minden parantsolati val ezt a' kitsiny dólgot nem nyerheti-meg töled, hogy engedj-meg a' te felebarátodnak. *Te magadnak*; mert azt véled, hogy hited vagyon, úgy de az, a' ſzeretet által munkás, azt tartod, hogy nints igazságod, nagy bünös vagy, ugyde ímé igazítod magadat, mert tartaſz még náladnál nagyobb bünöst, t. i. azt, a' ki téged meg-bántott. *A' gyülekezetnek.* Nem lehet az Ekklé'siának világosabb jegygyel meg-bizonyitani azt, hogy ök mindnyájan egy test és egy lélek, egy ház nép, hogy ök mind testvérek, nénék, húgok, mint mikor egy aſztalról, egy kenyérböl eſznek. Mikor tehát oda járulſz ezekre kötelezed magadat, ezeket vallod, 's azt gondolják mások-is. Ha a. o. még-is a' te ſzívedben lappang az a' keserü üröm termö gyökér, a' gyülölség, tehát ollyan hipókrita vagy, mellynél utálatosabb az ég alatt nintsen. Végezetre. —

Valamig a' te atyád-fiának van valami panaſzſza ellened, 's úgy járulſz az óltárhoz, az Urnak óltárát meg-fertézteted. Valami ezen vagyon, mind az békeſséget kiált. Itt hirdettetik az Iſtennek az ö ellenségével az emberrel lett meg-békéllése. Itt nyukſzik ama' ſzelid Bárány, ki vérét ellenségiért ki-ontotta, hóhériért imádkozott. Mond-meg nékem, ugyan hogy lehet gyülölséggel tellyes ſzívvel ezekröl tsak egy fertályig-is elmélkedni, és az Iſtennek

te hozzád-való nagy kegyelmeſségét úgy magaſztalni, hogy minden te felebarátidhoz-való könyörületeſségnek és ſzeretetnek indulati ne ſzármazzanak te benned?

III.) Jóllehet míg a' te felebarátodnak valami panaſzſza vagyon te ellened, az Óltárhoz járúlnod nem lehet; mindazonáltal azt mondom, és ez már a' 3-dik köteleſséged, hogy akár millyen panaſzſza légyen néki te ellened, de azért tsupán tsak azért nem lehet 's nem ſzabad el-múlatnod az Úr vatsorájával-való élést. Nem mondja a' Kriſtus a' Sz. Letzkében: Hagyd-el az óltárt és menny-el végképpen; hanem tsak egy kevéſsé, és azután parantsolja, hogy térjen-viſzſza. Nyilván kárhoztatja ezzel a' Kriſtus azoknak vétkes ſzokásokat, kik tsak azért nem élnek az Úr' Vatsorájával, hogy attyokfiaival meg-békélleni nem akarnak. E' bizonyára ollyan el-fordúlt ſzívnek jele, melly tellyes vakmerőséggel, kevélységgel, és a' melly a' maga indúlatját elében téſzi az Iſten Sz. parantsolatjának, a' melly ez: *Ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.* Mitsoda gonoſzság ez; a' bűnt bűnnel tetézni, és hogy az egyik bűnt el-ne kellyen hagynod, az-az, felebarátod ellen-való gyülölséget, ſzánt-ſzándékkal másikba eſni, az-az, az Úr' Aſztalától el-távozni. Láſsák azért mit tselekeſznek, kik illyen alávaló okokért illy nagy lelki jókat elmúlatnak, és magokat meg-foſztyák azoktól az idveſséges jóktól, a' mellyek az Úr' Aſztalánál adatnak az Úr' Vatsorájában. Az Úr' Vatsorájával-való élés bizony olly drága alkalmatoſság, mellyet áron-is meg-kellene venni, a' ki ezt vóltaképpen meg-tudja gondolni mitsoda; nem lehet e' világon ollyan akadály, ha tsak ő rajta áll annak el-hárítása, és hanemha az Iſtentől botsátatott reá minden ő akaratja ellen, melly ötet áttól el-vonhatná,

nem

nem hogy még maga tsinálna magának ſzabad akaratja ſzerént akadályt, illyen pedig, akár ki mit mondjon, a' máſsal-való meg-nem békéllés: mert az egyedül mi rajtunk áll vagy múlik-el.

IV.) Most a.o. láſsátok, a' kik illyenek vagytok, mitsoda ſzövevényben vagytok, mitsoda meredekség, mitsoda nagy két bün vagyon mind jobb mind bal kezetek felöl. Ha oda járúltok, úgy-is vétkeztek, ha el-mulaſztjátok úgy-is. Declarálni kell magatokat vagy-arra hogy a' Jéſusnak ezt a' nyilván-való parantsolatját: *Ezt tselekedjétek az én emlékezetemre*, kéſzek vagytok meg-rontani, kereſztségben tett fogadástokat fel-bontani, a' váltságnak jó tételményét, mellynek jegye az Úrnak Sz. Vatsorája, meg-tapodni; vagy-pedig arra, hogy kéſzek vagytok, oda méltatlanúl járulván, ſzentségtörésbe esni, és magatoknak kárhozatot enni és inni. Haljátok-meg azért a' Kriſtusnak parantsolatját: *Hadd ott a' te ajándékodat, menny-el, békéljél-meg elöſzör a' te Atyád-fiával, es azután el-jövén, úgy vigyed-fel a' te ajándékodat.*

I. Nem azt akarja a' Kriſtus mondani, hogy az Iſteni tiſzteletet mikor el-kezdettük félbe-ſzakaſzſzuk ezért a' munkáért az egéſz gyülekezetnek ſzeme láttára, ha akkor jut eſzünkbe; mitsoda botránkozás lenne ez, és meg-tsúfolása az Iſteni tiſzteletnek? hanem tsak azt akarja elö-adni, melly föben járó, el-múlhatatlan köteleſsége légyen a' kereſztyén embernek az ö felebarátjával való meg-békéllés: Nem lehet ezt halogatni idöröl idöre, a' legelsö alkalmatoſságon-is kell kapni. Söt ha a' ſzükség úgy kivánnya, tartozunk egy kevéſsé el-halaſztani a' külsö Iſteni tiſzteletnek munkáit-is, hogy annál hamaréb véghez viheſsük ez ö elötte olly igen kedves dolgot. Jól meg-jegyezd a' mit mondék: egy kevéſsé tartozunk el-halaſz-

tani a' külsö Iſteni tiſzteletnek munkáit-is, és ezzel meg-lehet felelni azoknak ellenvetéseknek, a' kik ezeknek hallására magokban azt mondják: Ha tehát el halaſztom-is a' jövö Úrnak napján az Úr' Vatsorájával-való élést, azzal még nem útálom-meg az Úrnak Sz. Vatsoráját, ſöt a' Kriſtus' parantsolatja ſzerént tselekeſzem; mert még nem békéltem-meg felebarátommal, majd meg-békéllek, oſztán úgy járulok máskor az Úr' Aſztalához. Ez helytelen vélekedés, ímé a' Kriſtus az ö ajándékát fel vivö 'Sidónak nem enged több idöt, tsak míg az ajándék az óltáron van, noha öis áldozhatott vólna más nap vagy harmadnap, annyira ſzorítja ötet, hogy mihelyt meg-emlékezik, mindjárt végben-vigye azt, és tsak azt ſem engedi-meg, hogy a' jelen-való egyſzeri áldozat el múljon. Mennyivel inkább vétkezik hát az ollyan Kereſztyén, a' ki a' meg-engeſztelhetetlen haragért el-múlaſztja az Úrnak Sz. Vatsorájával való élést, holott arra vagyon egy egéſz hete, mellyen meg-emlékezhetik ezekröl, és néki nem lehet minden nap áldozni így, azaz, az Úrnak Aſztalához járúlni, és nem tudja éri-é azt többſzör vagy ſoha ſem, hogy az Iſten' óltárához el-meheſſen. Mi lehet ſzeretettel tellyesebb beſzéd ezeknél. *Hadd ott a' te ajándékodat, menj el, békélj-meg elöſzör 's a' t.* mintha mondaná a' Kriſtus: Szakadjon-félbe az én külsö tiſzteletem, tsak hogy a' te ſzeretteted meg-újjíttaſsék. Légyek én egy kevéſsé a' nékem tartozott tiſztelet nélkül, míg te eleget-téſzel felebarátodnak; múljék-el inkább valami a' te Teremtödhöz-való köteleſségedböl, mint a' te ſzolga társadhoz való-kötelesſégedböl. Oh ki-ne tselekedné örömest ezt, a' mit az Iſten olly nagynak tart, és a' minek a' maga tiſzteletét-is utánna téſzi.

2. *Menj-el*; ne várd azt, hogy téged megelőzzön, hogy más harmadik közben-járjón, hoſzſzas dolog vólna ez, rövidittsed a' dolgot, a' te áldozatod az óltáron vár tégedet, az Iſtent imádni, tiſztelni kell minden nap, e' nélkül pedig nem lehet; menj-el a. o. a' te Atyádfiához, a' ki-tégedet ellenségének tart, és mondmeg néki, hogy te nem a' vagy. Ne mondjad ezt; Én járjak egy alá-való ember után? alávalóság-vólna ez? mert a' vagy egyik atomus nagyobbé a' másiknál? te gazdag vagy, a' ſzegény, de mind a' kettőtöket egy ſárból teremtett az Iſten. Valami nagy dolognak láttzik ugyan e' világ előtt a' betsülettel-való nem gondolás, de te a' Jéſus Kriſtus oskolájában tanúltál ſzelídséget és alázatoſságot.

3. *Ha van valami panaſzſza a' te atyád-fiának ellened.* Nem tsak ha ugyan nagy és érezhető ſebet ejtettél ő rajta; hanem ha tsak valami, ha tsak kitsiny-is az. Meg-lehet, hogy az ő panaſzſza te ellened méltó, p. o. még-ſértetted ſzeméllyében, familiájában, javaiban vagy-betsületében, meg-lehet hogy néki ſemmi boſzſzúságot nem tettél; hanem ő azt képzeli, meglehet hogy ő néki ſzinte úgy réſze van abban, vagy-talám még jobban, és te ártatlan-vagy, mind ezek meg-lehetnek, de te ezeket ne visgáld, ne hasogaſs ſzör ſzálat, ne kérdj tanátsot a' magad ſzeretetitől, ama' titkos kevélységtől, melly minyájunkban meg-vagyon, és meg-vakítja a' mi ſzemeinket mind abban, a' mi minket illett, hanem a' jó Lelki-ismérettől, a' Kereſztyéni ſzeretettől, a' te Mesteredtől, a' ki azt parntsolja: Ha van valami panaſzſza a' te Atyád-fiának ellened, békélj-meg ő vele.

4. *Békélj meg ő vele.* Ne tsak ſzájjal, ne tsak ebből áljon a' békeſség: én nem haragſzom reá, én néki nem ſzóllok, kárát nem igyekezem; hanem ſzereſsed ötet ſzívedből, kíván-

jad javát és munkálódjad. Tselekedjed ö véle mind azt valamit a' ſzeretet, az igazság és okoſság diktálhat. Ha van ſzükség a' reſtitutzióra az ö világi javaiban, ha van ſzükség a' reparatzióra az ö betsületében, mind vidd-végben, ſzólj, beſzélj, ſürgeſsed, rajta légy, és mind azt tselekedd-meg, a' mit ollyan eſetekben tselekednél, a' mellyeket ſzíved ſzerént kívánnál hogy bár meg-lennének. Minden bizonnyal meghajtod ezzel a' te ellenségedet, vagy pedig ha nem, eleget tettél Lelked-esméretének, eleget a' gyülekezetnek, eleget az Iſtennek. Ez így meg-lévén viſzſza jöhettz minden nehézség nélkül az óltárhoz, kedves léſzen az az Úrnak elötte, és annak drága illatozása fel mégyen ö eleibe, mint a' jó illat-tételnek füstölgése.

* * * *

Oh melly bóldogok vólnánk mi Kereſztyén A! ha minnyájan illyen ſzívvel mehetnénk a' jövö Úrnak napján az Úrnak óltárához, és ártatlanságban meg-mosott kezekkel mutathatnánk-bé a' mi ajándékinkat ö Felségének. Ha nagy öröm vagyon Menyben egy bünösnek meg-térésén, oh melly örvendetes ſpectaculum lenne a' mi Mennyei jó Atyánknak, és az ö Sz. Angyalinak ſzemlélni ezt a' gyülekezetet, mimódon gyülnek ezek egybe, mint azon egy Atyának-fiai, meg-tartván egy más között a' léleknek egyeſségét, a' békeſségnek és ſzeretetnek kötele által. Mitsoda öröm vólna ennek a' M. Atyának az Iſtennek hallani, azokat a' ſzívet meg-ható kéréſeket, követelödzéseket, Atya fiságos intéseket, mellyekkel egyik a' másikat meg-elözvén, kérné a' meg-békélésre. Mitsoda öröm vólna a' Mennyei Atyának az Iſtennek látni azokat a' köny-hullatásokat, mellyekkel igyekezik el-óltani az ö közöttök eddig-való gyülölségnek tüzét, sok egy más-

hoz eſztendöktöl fogva nem ſzólló Atya-fiak, ſok háborgó ſzomſzédok, ſok Attyokra és Annyokra ajtót ſem nyitó fiak és Leányok. Oh mitsoda öröm vólna mondom a' mi M. Atyánknak az Iſtennek látni, hogy azokat a' ſzíveket, mellyeket eddig a' gyülölség el-ſzakaſztot egy mástól, a' Jéſus Kriſtusnak Sz. teste, a' mellyben réſzesülni fogunk, egyé téſzen, a' melly felett még Pilátus és Héródes-is öſzve-békéllettek!

Kinn múlik-el pedig A!, hogy ez a' mi örömünk, söt ez a' Menynek és földnek, az Iſtennek és Sz. Angyaloknak öröme tellyes ne légyen? Mirajtunk múlik. Mi rajtúnk, kik halandó emberek lévén, még-is halhatatlan haragot tartunk, mi rajtúnk kikre minden nap fel-hozza az Iſten a' maga napját, jóllehet minden nap minden órában boſzſzúsággal illetjük ötet, mi pedig hányſzor hadjuk azt le-menni a' mi haragunkon? De vetteſsenek mind ezek az örök feledékenységnek tengerébe, akar mint vóltanak mind ezek eddig, de most mi az óltárhoz akarunk járúlni. Valamint a' régieknél példa beſzéd vólt ez: *Amicus uſque ad aras*, úgy mi mondjuk ezt: *Inimicus usque ad aras*, az az, ha ellenséged vóltam-is de tsak az Óltárig, már a' nem vagyok többé, mihelyt oda járúlok. Járúlúnk mi majdan az Új Testamentomnak Közben-járójához a' Jéſushoz, és a' reánk hintettetett vérhez, melly drágább dólgokat ſzóll, mint az Ábel' vére, mert ez nem boſzſzú-állást, hanem engeſztelést kiált; ſzóljon a o. nékünk-is engeſztelést, békeſséget, és a' mi meg-lágyíthatatlan ſzíveinket olvaſzſza-meg. Áldozni akarunk mi, a' mellyben mindenkor valami állat ſzokott meg-ölettetni. Áldozzuk-fel a. o. e' fene állatot a' gyülölséget. Halálról fogunk ott emlékezni, a' meg-feſzítetett Jéſusnak haláláról. Haljon-meg a. o. ö vele, feſzítteſsék-meg, temetteſsék-el az a' mi ó emberünk, és annak még bennünk élö tagjai, az irígység, verſengés, és háborúság.

Bé-rekeſztem tanításomat Ezékiás kegyes Királynak ama' könyörgésével, mellyet mondott ez a' jó Király az Izráel népéért, mikor éppen ez a' Paschához a' Húsvéti Bárányhoz készülne, és áldozni akarna 2 *Krón.* 30: 18, 19. A' kegyes Úr tiſztíttsa-meg azt, valaki az ö ſzívét kéſzítette az Úr Iſtennek, az ö Attyainak Iſtenének meg-kereſésére, ha ſzinte nem vólna-is meg-tiſztíttatva, a' mint a' Sz. tiſztaság kívánná Amen.

II. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke 'Sólt 38: 5 *Az én hamiſságim el-borítottak az én fejemet, és mint egy nehéz tereh, reám nehezedtek eröm felett.*

Kereſztyén Atyámfiai! Valamint hogy a' hideglelös ember más ember addig míg rajta vagyon a' forróság, és más ember mihelyt feljózanodik: így a' bünös embert két állapotokban lehet gondolni, a' mellyekben egéſzen külömböz maga-magától, úgy-mint az ö büneiben-való gyönyörködésének, és azokból-való meg-térésének állapotjában. Míg a' bünt üzi, ez valóban meg-igéztetett ember, a' kinek akármint beſzélſz, intsed bár, fenyegesd, nyisd-meg akár a' M. Országot, minden ſzépségével, akár a' poklot minden gyötrelmével, de ö mind ezekre siket, vak, és érzéketlen. De jöjjön-el tsak az Iſteni kegyelem által az az áldott idö, a' mellyben eſzmélje-fel magát, már akkor a' bünnek gyönyörüsége és rósája helyett nem marad egyéb benne a' bünnek keſerüségi-

ginél 's a' töviseknél. Akkor áll-elö a' félelem, rettegés, a' Lelki esméretnek fel-háborodása, akkor válik ö benne a' bün ollyanná, a' mint írja Sz. János *Jel.* 10, hogy le-nyelé a' könyvet, és vala az ö ſzájában ollyan édes mint a' méz, de mikor el-nyelte vólna azt, meg-keseredék az ö gyomra. Hasonlatos a' bünben lélekzö ember ahoz az emberhez, a' ki míg ama' drága gyöngyöket ſzedegeti a' tenger' fenekén, az ö felette lévö egynehány ſzáz ezernyi mázsa víznek terhét nem érzi: de jöjjön-ki tsak a' tengerböl, tsak egy hordóval tegyenek hátára, nem bírja. Így a' bünös ember míg a' bünben él, azt gondolja, hogy gyöngyöt ſzed, és azért nem érzi a' terhet, a' melly a' vállán vagyon: de jöjjön-ki tsak abból a' lelki álomnak állapotjából a' Sz. Léleknek kegyelme által, mindjárt ezekre a' ſzókra fakad-ki Dáviddal: *Az én hamiſságim el-boríttották az én fejemet 's a' t.*

Vagynak-is méltó okai a' bünösnek miért beſzéljen így Dáviddal, és éppen azt akarom tselekedni Iſten' kegyelme által, hogy t. i. elö-adom néktek rövideden, és olly tzéllal, hogy a' jövö Úrnak napjára titeket az Úr' Aſztalához kéſzíttselek, elö-adom mondom azokat a' terheket, mellyek vagynak a' bünben, és a' mellyek le-nyomhatják a' lelket, és ugyan okozhatnak benne félelmet, rettegést, bánatot, és keserüséget.

Elöſzör azért *meg-gondolja az illyen megtérö ember Dáviddal az ö büneinek sokaságát* Ha A! a' mi el-töltött életünknek tselekedeteit meg-gondoljuk, annyi féle büneinknek ſokasága mutogatja magát minden felöl minékünk, hogy az mint egy nagy tenger bé-nyeli a' mi fejünket, és bé-borítja lelkünket. Mert kérlek hány féle köteleſségek azok, a' mellyekkel mi tartozunk a' mi lételünk fö okának az Iſtennek, és a' mi felebarátinknak? Vagynak az em-

embernek az ö külömb-külömb-féle idejéhez kötetett köteleſségi, a' ſzerint a' mint vagy gyermekek v. ifjak, vagy meg-lett emberek és öregek vagyunk. Vagynak néki az ö ſzerentséjével járó köteleſségei, a' ſzerint a' mint ö vagy egéſséges vagy beteges, vagy gazdag vagy ſzegény. Vagynak minékünk társaságbéli köteleſségeink, a' ſzerint a' mint vagy Magistrátusok, vagy alatt-valók vagyunk. Vagynak házi köteleſségeink, a' ſzerint a' mint vagy Atyák, vagy Anyák, vagy fiak vagy leányok, vagy ſzolgák és ſzolgálók, vagy gazdák és gazda-aſzſzonyok vagyunk. Vagynak Ekklé'siai köteleſségeink, a' ſzerint a' mint vagy Lelki Páſztorok, vagy Oskolai tanítók, vagy Ekklé'siai elöl-járók 's gondviselök vagyunk, vagy pedig halgatók és tanítványok. Mind ezek A! valamint hogy ſok és meg-ſzámlálhatatlan köteleſségeinknek nemei: úgy a' mi ſok és meg-ſzámlálhatatlan büneinknek-is laistroma egyſzersmind. Mert járja-el bár ezeket az igazán meg-térni kívánó ember, és a' maga elméjével visgálja-meg, majd bünösnek találja mindenütt magát, bünösnek mint Magistratust, bünösnek mint alattvalót, bünösnek mint Atyát, Anyát, vagy fiút és leányt, mint gazdát vagy ſzolgát, bünösnek mint Tanítót és Lelki Páſztort, bünösnek mint halgatót. Már ha egyéb nem vólna-is, tsak e' laistrom ſzerint-is, mennyi az ö büneinek ſzáma? hányat mulatott-el azokból a' köteleſségekből, a' mellyekkel tartozott? Hát ha még hozzá adja ezekhez és meg-gondolja azt-is, hogy mennyit hagyott-el a' jóban, bizony mindjárt által-látja, hogy ſemmi nagyítás nints benne, midön az Iſtennek régi Szentei efféle beſzédekkel ſzóllottanak: *Az én hamiſságim el-boríttották az én fejemet, többek azok az én hajam ſzálainál, kitsoda tud-*

tudhatja a' vétkeket? Mind ezeket az ö mondásaikat meg-igazítja a' mi életünknek tsak mulólag-való meg-tekintése és meg-visgálása-is

II.) Az ö bünеinek meg-fzámlálhatatlanságához hozzá-adja a' meg-térö bünös *az ö bünеinek nagy és rettenetes vóltát.* Meg-ne tsaljuk A! magunkat. Minden bün, a' leg-kifsebbnek láttzó-is nem egyéb, hanem annak az ártatlanságnak, igafságnak, és fzentségnek el-veſztése, a' mellyre az Iſten minket teremtett, és a' mellyel magához hasonlókká téſzen a' meg fzentelés által. Már hát nagy dolog az, ha legkifsebb-is. Semmit az Iſten nem parantsol, hanem a' mi a' mi javunkra-való, a' mi fzerelmetes, a' mi fzép, a' mi tiſzteſséges. Mint hogy pedig minden bün ettöl-való el-távozás, kéttség kivül nagy és fontos dolog az. Mikor a' mi bünеinket akarjuk meg-fontolni A! melly nagyok azok, melly nehéz terhek azok, ne tegyük e' világot Casuistává, lelki-esméretünknek tanáts adójává; mert a' világ a' nagy és tzégéres vétkeket tsak hatra vagy hétre fzorította, a' mellyektöl többnyire az emberek üreſsek és ártatlanok. Kevés van a' fzántfzándékkal-való gyilkos e' világon, a' nös-parázna, a' tolvajleg-kifsebb réſzit téſzik ezek a' világnak azt mondhatom, a' hol az Evangyéliomnak vagyon valami elö-menetele: a' többit pedig a' világ tsak emberi erötelenségnek, apró és tsekély, 's könnyen el-engedhetö bünöknek tartja. A' Jéſus Kriſtus' törvényét tégyük hát itt finor mértékké, és mérö-ſerpenyövé, a' melly fzerint meg-fogunk úgy-is itéltetni, és a' bünöket a' magok terméſzeti valóságokban nézzük-meg. P. o. mi lehet a' Kereſztyénséggel jobban ellenkezö dolog, mint a' nagyra-való vágyásnak lelke, a' melly mindenikünkben meg-vagyon, midön t. i. azért, hogy egynehány darab fénylö földet bírunk

több

több ſzámmal, mint a' mi atyánkfiai, az-az, hogy a' ſzokott ſzóval ki-mondjam, hogy több pénzünk van? Mitsoda utálatosabb ennél az Iſten elöt, az elött a' Felség elött, a' ki minket teremtett, hogy mi az ö áldásival még fel-fuvalkodunk? ezt pedig még ſemmi világi törvény meg-nem büntette. Mitsoda utálatosabb az Iſtennek elötte, mint mikor az ö fiai egymást rágalmazzák? mikor az ö Sz. nevét ſzükségtelen esküvésekkel hijjában fel-véſzik, ki hajt ezekre a' bünökre? az Iſten elött pedig nagy és rettenetes dolog ez. Nem kell-é a' Sz. Irásnak ſzava ſzerint tsak egy hijjábanvaló ſzóról-is ſzámot adni? tsak egy Aſzſzonyi állatra-való fajtalan tekintet nem paráznaság-é az Iſten elött, a' mint az Evangyéliom tanítja? Valjon a' fösvénység nem rekeſzti-é-ki a' M. Orſzágból az embert? ezt pedig mellyik törvény-ſzék büntette-meg valaha? De akár büntetſe-meg akár nem, nem ſzünnek-meg ezek nagy és tetemes bünök lenni, és a' M. Orſzágból ki-rekeſzteni. Ha mi haljuk azt, hogy valamelly úton-álló tolvaj, hogy öltemeg a' mi atyánkfiát, hogy kontzolta azt-fel; fel borzad hajunk ſzála belé, és annak istentelenségén tsudálkozunk: de tekíntsük tsak-meg ezeket a' mi büneinket, a' mellyekből egynehányat el-mondék, és a' mellyek tsekélyeknek láttzanak mi elöttünk, majd meg fogjuk látni, hogy el-enyéſzik az a' nagy külömbség, a' mellyet a' magunk ſzeretete téſzen e' kettö között, az úton-álló tolvaj között, és mi közöttünk. Amazt ugyan a' külsö törvény megbünteti az ö tselekedetiért, minket pedig a' mi bünös tselekedetünk mellett, el-ſzenvednek az emberek az emberi társaságban, 's tiſztességes embereknek tartanak: de azomban mind ama' gyilkos az ö gonoſzságáért, mind mi a' mi aprólékos büneinkért mind ketten ki-

fo-

fogunk rekeſztetni a' M. Orſzágból. Mi hát most a' külömbség? Bizony nintsen hát kitsiny bün, ha nem kitsiny dolog ki-rekedni a' M. Orſzágból.

III.) Meg-gondolja az igazán meg-térö ember azt-is, *hogy ö a' maga bünével mitsoda ſebet okozott a' mások lelkén, és millyen botránkozást ſzerzett*, és ez az, a' mi az ö ſzívét nagyon nehezíti. Jól meg-gondold bünös ember, mikor néked úgy láttzik, hogy a' te bünöd, a' mellyet végben-viſzel, tsak a' magad lelkét ſebesíti-meg, meg-lehet, hogy akkor egy ütéssel ezeret vágott-le: mert a' bünnek mérge terjed, ezt a' mérget az ember' ſzemével-is béveheti, fülével-is, nem mint más mérget, az-az, látásával és hallásával; mert a' ki-látja mástól a' gonoſzságot, annak látása által ſokſzor el-vetemedik a' bünre. Ha te p. o. atya, vagy anya lévén, vagy házi gazda, a' te házad népe elött vétkezel, igen nehéz néked magadnak úgy vétkezned, hogy azon mélységbe ne vond magaddal együtt gyermekeidet és tselédeidet-is, és ekképen a' te büneiddel a' te házadat ördögnek oskolájává téſzed. Innen van, hogy a' réſzeges, káromkodó, vallásſal nem gondoló embernek, ollyan a' fia-is, és a' fajtalan életü aſzſzonyi állatnak, ollyan a' leánya rend ſzerint. Ha te Magistrátus-béli ember vagy, vagy Lelki-Páſztor, ſoha nem vétkezhettz te úgy, hogy a' nyájból valakit el-ne veſzeſs az által: mert mindenkor leſznek vagy ollyan együgyü értelmüek, vagy ollyan meg-veſzett ſzívüek, a' kik mikor látnak tégedet vétkezni, azt tartják, hogy nékiek-is ſzabad a' ſzerint a' példa ſzerint járni, és hogy ſoha el-nem tévejedhetnek-ök, ha téged követnek. De bizony jaj az illyeneknek: mert *a' ki-meg-botránkoztat egyet a' kitsinyek közzül, jobb lett vólna annak malom követ kötni a' nyakába, és a' ten-*

gerbe vettettni azt mondja a' Kriſtus *Luk.* 17: 2. De ugyan nem minden malom könél nehezebb tereh-é a' vétekbe esett embernek állapotja? és ugyan nem nehezedik-é ö reája, ha ezeket így meg-gondolja: „ Ímé ez vagy a-„ maz embert én vittem a' bünre az én roſz „ példám által, és így mind az, mind pedig „ azok, a' kik ezt fogják követni, az én nyom-„ dokimon fognak menni a' külsö ſetéttségre, „ a' gyehennának' tüzére. Meg-lehet, hogy „ ezek ſoha oda nem mentek vólna, ha az „ én botránkoztató példámat nem látták vól-„ na. Meg-lehet, hogy ezek ſoha oda nem „ jutottak vólna, ha én nem lettem vólna az „ ö Lelki Páſztorok, az ö Attyok, vagy Annyok.„ Valóban ſzívet meg rettentö gondolat ez, és ollyan, hogy nem ok nélkül nehezedik a' bünösre az ö büne, ha tsak ezt az egyet gondolja is-meg, hogy t. i. ha ſzínte ö maga meg-tér-is az ö büneiböl: de mindazonáltal ha mások el-kárhoznak ö miatta, örökké ö leſzſz az ö kárhozatjoknak oka. És így az illyen ember bár meg-tér-is, de hogy idvezül 's miképen? én azt meg-nem foghatom, az Iſtennek végheteten böltseſsége és irgalmaſsága tudja.

IV.) Ez-is nehezíti még az igazán megtérö bünösön a' dolgot, ez-is nagy terévé tsinálja az ö lelkén a' bünt, ha azt-meg-gondolja, *hogy egy réſzröl melly nagy és fontos indító okai vóltanak néki arra, hogy bünt ne tselekedjen; ellenben más réſzröl, melly tsekély, melly ſemmire-való okok valának azok, mellyekért ö a' bünt tselekedte.* Igen nagy és tsak nem ellene álhatatlan okai vagynak a' bünösnek arra, hogy ne tselekedje a' bünt. Ugyan-is valamikor ö a' bünt tselekeſzi, mind akkor az ö Lelki-esméretét meg-kell fojtani, és ugyan erőſzakos dolgot kell néki tsinálni; és ha az ö L. esméretének ſzavára halgatott

vól-

vólna, igen könnyü lett vólna néki a' bünnek tselekedését el-távoztatni. Nem ok nélkül mondja hát Sz. Dávid, egy ollyan Király és Próféta, a' ki úgy tudta az ô fö Urának akaratját, hogy az ô *álnoksági el-borították az ô fejét.* Bizony a' Kereſztyén még-jobban megakadhat ezen, hogy el-borította az ô fejét az ô álnoksága, midön meg-gondolja, hogy ô gyermekségétöl fogva az A. Szentegyháznak kebelében lakott, és tudja az Iſten' akaratját, jól diktálja néki a' L. esméret hogy ne tselekedje a' bünt, kötelezi-is az Iſten az ô intésivel, fenyegetésivel, húzza-viſzſza a' jó útra; de ô mind ezeket a' drága eſzközöket háta-megé veti, hogy az ô ſzívének el-fordúltságát köveſse. Még pedig mitsoda indító okai vagynak? Alá-valók, tsekélyek. P. o. ezt a' haragos embert mi vitte arra, hogy meg ölje az ô felebarátját, vagy ha meg-nem öli-is, azt meg rágalmazza, meg ſértse betsületében? Tsak a' vérnek egy hirtelen-való forrása, a' testi érzékenységeknek egy kevéſsé-való fel-háborodása, és a' belsö réſzeknek meg-indúlása. De mikor oſztán ezek megſzünnek, meg-tsendesednek, ugyan nem boríté-el a' ſzégyen és a' gyalázat, ha meg-gondoljuk, hogy mimódon tettük mi a' lelket, az okos lelket, azt a' nemes teremtést jobbágyává a' vérnek, illyen haſzontalan testi indúlatnak, és a' vér fel-háborodásának? Mitsodák és millyenek azok az indító okok, a' mellyek az embereket a' bünre viſzik? Sokſzor tsak egy világi meg-ſzóllás az oka, hogy majd mit ſzólnak az emberek, ha ezt vagy amazt nem tselekeſzſzük, ſokſzor tsak egy hijábanvaló aſzſzonynak kedve keresése, mint Héródes gyilkoſságba hogy esék egy ſemmire kellö leánynak tántzáért. Sokſzor az emberektöl-való félelem, mint Péterrel meg ta-

gadtatta az ö Mesterét, ſokſzor egynehány forint, ſokſzor tsak egy lépés föld. De bár Királyi Korona és palota vólna-is, bár az egéſz világ vólna-is indító okunk a' bünre; mit haſznál valakinek, ha mind az egéſz világot meg-nyeri-is, az ö lelkét pedig el-veſzti? A' te indító okaid, mellyek tégedet a' bünre veſznek, most ugyan nagyoknak láttzanak te elötted, de majd halálod óráján tsak egy pontotskának tettzenek azok, ha az egéſz világ vólna-is az. Akkor az örökké-valóság minden ö méltóságában elödbe áll, és az a' ditsöſség, mellyet illyen hijjában-való okokért el-ſzalaſztál. Ekkor mondod oſztán Sz. Pálnak ama ſzavait, és lelkedre alkalmaztatod: *De mitsoda haſznot vevél óh én lelkem! azokból, a' mellyeket már most ſzégyenleſz, a' mellyeknek végek halál.*

V.) Meg-gondolja azt az igazán meg-térö bünös ember, hogy *mikor ö vétkezett, az által az Iſtennek kegyelméből ki-esett, haragját magára húzta, és az örök kárhozatra méltóvá tette magát.* Képzeljétek A! egy ollyan embernek állapotját, a' ki-így gondolkozik magában: „ Bizonyos dolog az, hogy én ollyan bünben „ éltem és élek, a' mellyért az Iſten világoson „ haragſzik reám, és én kedvébe néki nem „ vagyok azért a' bünért. Bizonyos az, hogy „ én a' Paraditsomot ſoha ſe' látom ebben a' „ bünben élvén, meg-van a' ſententzia, még „ ugyan ki-nem mondatott, való, de ez az Iſten' „ békeſséges türése egy ſzem-pillantásban „ mindjárt meg-ſzünhetik, a' mellyel engemet „ hordozott gyermekségemtöl fogva, akkor „ oſztán fel-emeli az ö boſzſzú-álló igaſságának „ karját én ellenem. Tsak egy lépés van az „ én életem és a' halál között, a' halál kö-„ zött pedig és az örökké-valóság között, „ ha meg-talál esni, egy lépés ſints; mert „ már az egy azzal, a' hol oſztán nem

„ leſz

„ leſz többé békeſséges-tűrés, nem leſz kegye-
„ lem. Igaz hogy a' Sz. Irásban látom Pétert,
„ a' ki nagy bűnbe eſvén kegyelmet nyert:
„ de éppen azon a' levelen egy kevéſel alább
„ látok Júdást-is, a' ki kétségbe esék, és ke-
„ gyelmet nem nyere. Látok ugyan a' Sz.
„ Irásban a' Jéſus' Kereſzt-fája mellett tolvajt,
„ a' ki meg-tért, és Paraditsomot nyert: de
„ ugyan ott a' Kereſzt-fán látok az ő bal kezе
„ felől más tolvajt, a' kinek a' Jéſus Kriſtus'
„ ki-omlott drága vére-is nem haſznált ſemmit,
„ és Paraditsomot nem nyert. Mint leſz hát né-
„ kem dolgom? Vallyon a' M. Orſzág leſzſz-é
„ nékem örökös hajlékom, vagy a' pokol?
„ Nyerek-é kegyelmet, vagy igaſságot és íté-
„ letet? De mit tétovázok, mit kételkedem,
„ az én lelkem mondja, hogy a' kik illyeneket
„ tselekeſznek, méltók a' halálra.

Az illyen gondolatok, tsak adná néki magát az illyeneknek a' bűnös, nintsen ollyan márvány kő-ſzív, a' mellyet meg-nem lágyi-tanának; nintsen ollyan kő-ſzív, a' mellyet meg-ne olvaſzſzon ehez az örökké-való tűzhöz tsak gondolattal-való járulás-is, kivált ha meg-gondolja ő azt, hogy ezt a' tüzet ő gyújtotta magának, és ezt el-kerülni ő rajta állott vólna, tsak egy ſzíves fohaſzkodáson, könyörgésen, meg-térésen, életének meg-változásán mulatá azt-el.

VI.) Ezt a' ſzolgái és a' bűntetéstől-való félelmet fel-váltya a' meg-térő bűnösben, egy ſokkal nemesebb és törvényesebb bánat, mellyet indítnak ő benne az *Iſtennek áldott tökéletеſségei*, *az ő jó tétеményei*, *és az ő ſzeretete*. T. i. e' terheli leg-jobban a' jó lelkű bűnösnek az ő ſzívét, hogy ő a' kit meg-bántott, az a' jó Atya, a' ki néki adott mindeneket, lehelletet, életet, mozgást, a' ki-ötet minden javaival ſzereti, a' ki-néki élete 's mindene. Daj-

kálkodik vele gyermekségétől fogva Atyai módon, sok gonoszokból ki-szabadítja, sőt a' mi leg-nagyobb az ő szerelmes Sz. Fiának sem kedvezett, hanem ő érette az ő lelkének váltságáért adta, és semmit egyebet ő tőle nem kíván, hogy örökké bóldog lehessen, hanem hogy hidjen ebben az ő Sz. Fiában, és annak engedelmeskedjen, parantsolatinak szavát fogadja. Ha szintén ő ezt az Atyát haragra ingereli-is, de ez nem fárad-el a' jó-tételében, mindenkor inti, nógatja ötet. Bátor gyermekségétől fogva viszsza-élt az ő kegyelmével; de nem szűnik-meg ötet mindenkor még ma-is minden nap inteni. Lehetetlen, hogy a' jó lelkű ember ezen jó-tételényit az Istennek úgy meg-gondolhassa, hogy el-ne keseredjen az ő lelke, és mint egy nehéz tereh ne nyomja szívét ez, hogy illyen roszsz vala ő ehez a' jó Istenhez, illyen engedetlen és hűségtelen vala ő ehez a' jó és álhatatos barátyához, és illyen háládatlan ehez a' Mennyei jól tévőjéhez?

* * * *

Ímé A! ezek azok az okok rövideden a' mellyeknek meg-gondolása az igazán megtérő bűnös embert ezekre a' szókra viszi: *Az én hamisságim el borították az én fejemet, és mint egy nehéz tereh reám nehezettek erőm felett.* Oh vajha bé-nyomhatnám mindeniteknek szívekbe azt az Istenhez-való szeretetet 's ezeket az okokat, hogy ezek munkálódnák ezekben a' napokban a' ti szíveitekben, azt az Isten szerént-való bánatot, a' melly osztán meg-térést szerez, hogy mind eddig-való életeteket meg-jobbítaná, mind ezután-való esetektől titeket meg-őrizne! Oh hogy nem érezthetem én-meg veletek ennek a' teréhnek

való-

valóságos néhéz vóltát, és hogy nintsen e' világon nagyobb gonoſz a' bünnél, úgy-mint, a' melly minden egyébb gonoſzokat-is béhozott erre a' világra! Oh miért nem terjeſzthetem én eleven ſzínekkel ti elötökbe azt az örökké-való kínt és gyötrelmet, a' melly hidjétek-el, hogy a' ti büneitekhez van ragaſztva, és öſzve-kötve azokkal olly erös lántztzal, hogy ſoha azt egyébb ketté nem ſzakaſztja; hanem a' válógágos meg-térés. Ugyan A! inkább akarjátok-é örökké a' más életben bánni a' ti büneiteket, a' mikor ſemmi haſzna nem léſzen, mint most útálni azokat, bánkódni és keseregni azokon, a' mellynek tsalhatatlanúl ez a' haſzna lenne, hogy az Iſtentöl kegyelmet és irgalmaſságot nyernétek? Ugyan inkább akarjátok-é az utólsó napon érezni a' bünnek terhét, és ezt mondani alatta: *Hegyek eſsetek mi reánk, és halmok boríttsatok-el minket Luk. 23: 30*, de nem fogadják a' ti ſzavaitokat; mert nem borítanak-el titeket? Inkább akartok-é akkor örökké tartó bánattal kínoztatni, mint most ebböl a' bánatból érezni és ſzenvedni valamit? Tsak egyſzer ſzívesen érezzétek millyen nagy tereh a' bün, tsak egyſzer ſzívesen nehezedjen az a' ti lelkeitekre, itt néktek az ígéret: *Jöjjetek én hozzám mindnyájan, valakik meg-vagytok fáradva és terheltetve, én meg-könnyebbítlek titeket.* Oh mit tsinált az az örökké áldandó Idvezítö, a' ki ezeket a' beſzédeket mondotta! mit tsinált az a' más büneiért a' Getsemáné kertben? Ugyan mondhatta ö valóban: *Az én juhaimnak bünei el-boríttották az én fejemet, és az én juhaim hamiſsági reám nehezettek.* A' más büneiért hogy sír, kesereg, retteg, fél, gyötrettetik Lelke minden felöl ennek az ártatlan Báránynak, a' kiben nem vólt ſemmi álnokság, 's te a' magad büneiért meg-nem indúlſz?

Mikor a' Fiú sír, kesereg a' ſzolgának bűneiért, a' ſzolga érzéketlen, ſzáraz ſzemekkel nézheti a' maga tulajdon keze által a' maga lelkén ejtett ſebeket, és érzéketlen minden ő lelki veſzedelmére. Ha egy jó barátod meg-hal, vagy édes Atyád, egy kedves gyermeked, köny-hullatásoknak árjává és forrásává változik a' fejed, sírſz, kesergeſzſz. Egy kis kárt vallaſzſz, már nints vége a' panaſznak, reád nehezedik bezzeg ennek terhe, érzed ezt éjjel, nappal: 's mikor halhatatlan lelked felöl kételkedésben vagy, hogy nem vallaſzſz-é abban kárt, sőt bizonyoson-is tudod, hogy kárt vallaſzſz benne, mind ezekre érzéketlen vagy, és e' téged meg-nem illet?

De hogy ebben a' bánatban és meg-térésben ſenki közzületek magát meg-ne tsalja, két nehézség van, a' mellyet el-kell távoztatni. Úgy mint

I.) Sokan ha veſznek magokban éſzre valami meg-törödést, köny-hullatásokat, sírást meg-keseredést: tehát ebből mindjárt ezt hozzák-ki, hogy ők valóban bánnyák az ő bűneiket. Igaz hogy Dávid-is az ő nyoſzojáját könyveivel áſztatta, Jób-is a' porban és hamuban ült; de ezek a' külső jelek még magokban nem mutatják-meg valóban, ha van-é benned bűnön-való igaz bánat, vagy ſem? A' ki mindjárt tud sírni, abból nem hozhatja-ki, hogy ő igazán meg-bánta vólna bűneit; mert ſok gyenge ſzívű ember van, a' ki hamar meg-illetődik: ſem pedig a' ki nem sírhat mindjárt, abból nem következik, hogy ne bánná igazán bűneit. Két ember mégyen egy úton, kígyóra találnak, egyik mindjárt ſikót, jajgat, azzal tölti idejét: de a' másik meg-ſem indúl külsőképpen, hanem hozzá-nyúl a' dologhoz, és meg-öli a' kígyót. Éppen így

vagy-

vagynak ſok bünösök, ſoknak egy ſzép tanítás, egy ſzép könyörgésnek el-olvasása köny-hullatásokat okoz; mert gyenge ſzívü, nyög, fohászkodik: a' másik pedig nem tud meg-indúlni külsőképpen, ſzárazok a' ſzemei; de belöl valóban érzi büneinek nehéz vóltát, és igyekezik meg-öldökölni azokat, valamennyire tsak tőle lehet. Ez A! ſzinte úgy lehet bizonyos az ő bünein-való bánatjáról, ha azokat a' külső jeleket nem látja-is, mint ama' nem erős ſzívü. De

2. Ha meg-vagy-is győzetetve lelkedben, hogy meg-van az igaz bánat ſzívedben a' bünödön: még ebből ki-ne hozd, hogy meg-tért ember vagy. Ingyen ſem, egéſzen más dolog a' bünön-való bánat, más a' meg-térés. A' bünön-való bánat tsak kéſzület a' meg-térésre, és kezdete annak. Ezért mondja Sz. Pál: *A' bünön-való bánat meg-térést ſzerez.* Más hát az egyik a' másiktól. Ezért mondja Péter a' 'Sidóknak: *Tsel 3*: 19. *Bánnyátok-meg azért a' ti büneiteket és térjetek-meg.* Akháb-is meg-bánta az ő büneit, ha ugyan meg-bánta, Judás-is, de azért nem vólt egyik-is meg-térő. Ha tsak a' bünön-való bánatban (még pedig nem ſzínes; hanem ſzíves bánatról ſzóllok,) ha mondom tsak a' bünön-való bánatban állana a' meg-térés: úgy tele vólna a' pokol igaz meg-térőkkel, ott vagyon az igaz bánat a' bünön, a' melly ſivást, rivást és fog' tsikorgatást okoz. Nem elég hát tsak megbánnod, még pedig vóltaképpen-is meg-bánnod a' te büneidet; hanem el-kell azokat hagynod Dáviddal, mert ő nem nyugodott addig, míg ezt a' terhet le-nem vetette magáról, és el-nem hagyta az ő büneit. A' mi bünön való bánatunknak ollyannak kell lenni, mint valamelly ſzép tsendes eſső tseppek, a' mellyek a' mi ſzíveinket, mint valamelly ſzá-

ſzáraz ſöldet termékennyé tegyék minden féle jó-tselekedetekre. A' kevélység változzék alázatoſsággá, a' fösvénység, ſzegényekkel-való jó tételre, a' dobzódás mértékletességgé, a' bujaság változzon, ſzüz tiſzta életté, a' káromkodó nyelv énekelje a' Sz. Dávid 'Sóltárit, olvaſsa a' Sz. Irást, építtsen másokat meg-ſózott beſzédeivel. A' kikben közzülletek ezek nintsenek, bár meg-légyen-is a' bünön-való bánat, bár útálják büneiket, de ha gonoſzra való hajlandóságaikat el nem hadják, büneikből meg-nem térnek; hanem majd beteg ágyokban egynehány tsepp ſovány köny-hullatásokkal, mellyeket a' bünök tekernek-ki, akarják ki-elégíteni az Iſtent, az illyeneknek hirdetjük az Úrnak nevében, hogy az Iſten kegyelmére ök ſzámot nem tarthatnak. Ellenben a' kik ſiratjátok 's úgy bánnyátok büneiteket, hogy azonban életeteket-is látjuk meg-változni, hidjétek-el, hogy ezek a' sírások és köny-hullatások, mellyek most ſzemeitekből hullanak, változnak jövendöben örömnek köny-hullatásivá, ki-esvén magokat azok a' felhök, fel-derül reátok az igaſságnak napja, meg-vígaſztal titeket, és elpetsétli a' ti ſzíveitekben a' ſiúságnak juſsát, a' ti büneiteknek botsánatját. En pedig az Úr Jésusnak Nevében így bíztatlak titeket: Bízzál fiam, bízzál leányom, a' te büneid meg-botsáttattak tenéked Amen.

III. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Sz. Letzke. Luk. 15: 17-20. *Mikoron pedig magában tért-vólna; monda: Az én Atyámnak melly sok béresi bővölködnek kenyerekkel, én pedig éhel halok-meg; fel-kelvén el-mégyek az én Atyámhoz, és ezt mondom néki: Atyám vétkeztem az Ég's a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' nyomorúságoknak oskolája leg-jobb oskola. Sokkal nagyobb tanítókat ſzült ez eleitől fogva az Anyaſzentegyháznak, mint akarmelly világi híres Akadémia. Minek köſzönhetjük a' Dávid gyönyörüséges 'Sóltárit, a' mellyeket még ma-is nagy lelki gyönyörüséggel énekelhet minden jó Kereſztyén? Az ö külömb-külömb féle nyomorúságainak. Szent Pál az ö egynehány Leveleit a' Római tömlötzből a' vas lántzok közzül írta. Az az Oskola, a' mellyben Sz. János a' Mennyei jelenésekről írt könyvben látta az Ekklé'siának jövendö történeteit, vala az ö ſzám-kivetésének helye a' Pátmus ſzigete. A' régi Prófétáknak gyönyörüséges prófétziájokat többnyire Jéru'sálem Városának ſiralmas állapotjai diktálták. És így a' 'ſákban öltözött, porban és hamuban ülö Jéru'sálem, a' Római vas lántzok és tömlötzök, a' Pátmus ſzigete, az-az, a' nyomorúságoknak helyei, meg-annyi fö Akadémiái vóltanak a' Kereſztyén Vallásnak; söt még ma-is azok, ú. m. a' mellyekben annak minden tzikkelyeit, mind az esméretre, mind a' tselekedésre tartozó fundamentomos ágazatit könnyü munkával, és kevés idö alatt megta-

tanúlhadd, 's meg-tanúlhatod. Ugyan ebből a' nyomorúságoknak oskolájából került ama' bűnösöknek nagy Tanító-Mestere, ama' valóságos meg-térésnek tökélletes példája a' Tékozló Fiú. Soha őtet az ő Attya jobb Akadémiába nem küldhette vólna, mint a' hová ez maga mentt, t. i. az éhségnek tartományába, a' hol a' diſznóknak adatott moslékkal kívánta az ő gyomrát meg-tölteni. Míg ő néki e' világ nevetett, és az ő Atyai örökségében elegedendő kút-fejeit találta az ő tékozlásának 's tobzódásának, égéſzen a' világnak adta magát, tellyeſséggel el-felejtkezvén az ő fiúi köteleſségéről, még-tsak nem-is gondolkozik arról, hogy ő néki Attya-is vólna. De mihelyt mindenét el-tékozlotta, és éhel halásra jut, kemény ſzolgálatban vagyon, már ez az utólsó ſzükség őtet fel-ſerkenti, eſzébe jut akkor az ő Attya' háza, *magába tér*, és így ſzól: *Az én Atyámnak melly ſok béresi bővölködnek kenyerekkel, én pedig éhel halok-meg.* Illyen jó gyümöltsei vagynak a' nyomorúságoknak. Oh valójában bóldogok az ollyan bűnösök, a' kikkel az Iſten illy kegyelmesen bánik, hogy m. u. azok egy darabig az ő Atyai intéseinek, az ő Szolgai dorgálásinak, a' lelki esméret' ſzavának ellent-állottak, még-is ő méltóztatik kezébe venni az ő irgalmaſságának veſzſzejét, hogy őket meg-dorgálja, felſerkentse, és ha a' ſzeretetnek kötelei által nem akartanak, a' nyomorúságoknak lántzai által őket akaratjok ellen-is magához vonnya, a' meg-térésnek és idveſségnek utába bé-állíttsa, és így akaratok ellen-is bóldogokká tegye.

Jövetek-el a. o. mindnyájan meg-térni akaró bűnösök, Lelki tékozló fiak, a' kik eddig a' ti Mennyei jó Atyátoknak házán kivül

kivûl idegen tartományban bujdostatok, az Iſtennek kegyelmével eddig viſzſza-éltétek, de már most a' ti nyomorúságos állapototokon ſzemeteket fel-nyitni kezditek, a' ti bûneiteknek botsánatját ohajtjátok, és az Iſtennel meg-békélni akartok, jövetek-el mondom, és láſsátok-meg ennek a' tékozló, de meg-térö fiúnak példájában, mit kellyen tinéktek tselekednetek. Köveſsétek mindenekben az ö nyomdokit, a' melly hogy annál jobb móddal légyen, láſsuk

I.) A' tékozló fiúnak leg-elsö lépését a' meg-térés felé ezekben: *Magában tért.* Méltó a' meg-fontolásra ez a' ſzóllásnak formája: *Magában tért*; tehát valamíg az ö gonoſzságában lélekzett, mind addig nem vólt magánál, nem tudta mit tsinál. Az ollyan emberröl ſzoktuk azt mondani, hogy magában tért, vagy a' ki mély álomból, el-ájúlásból, halálos álmából eſzére jö, és az ö életének kezdi jeleit adni, vagy pedig a' bolond megörûlt emberröl, mikor az kezd józanon okoskodni. Mind a' kettö tökélletesen reá illik a' tékozló fiúra, és a' bünösre közönségesen, a' mikor kezdi meg-esmérni az ö vétkeit, és meg-akar térni. Ugyan-is

1.) A' testnek, e' világnak ſzolgálatjára rabul el-adatott bünös mitsoda? Valóságos halálos mély álomba esett, sött valósággal meg-hólt. Akkor ſzoktuk valamelly emberröl mondani, hogy ö meg-hólt, mikor ö benne minden mozgás tellyeſséggel meg-ſzünik, és többé ſem az ö érzékenységének ſem az ö életének jeleit nem mutatja; mennyivel inkább el-lehet hát a' bünös emberröl mondani, hogy ö meg-hólt, holott a' lelki életnek, minden kút-fejei és erei ö benne bé-dugúltanak, az ö hitinek, meg-térésének, ſzeretetinek, Iſteni félelmének ſemmi jeleit nem

ad-

adja, holott az ö állapotja, a' mellyben van, hanem ha el-hagyándja, ötet tsalhatalanúl az örök halálra viſzi. Szintén a' ſzélein jár ennek a' mélységnek, de nem látja, kiáltoznak a' Lelki-Páſztorok, hogy tovább ne menjen, de nem hallya. Mikor azért az illyen ember kezdi ſzemeit fel-nyitni, az ö állapotjának valóságát meg-gondolja, ez az ö Iſten felé, és a' meg-térés felé-való leg-elsö lépése igen helyesen hasonlíttatik fel-ſerkenéshez, meg-eſzmélödéshez, sőt fel-támadáshoz: *Serkeny fel te ki aluſzol, kelly-fel.*

2.) Ez a' ſzóllásnak formája: *Magában tért*, jelenti az ollyan embernek állapotját, a' ki meg-örjülvén, kezd józanon okoskodni. Méltán el-lehet ezt-is a' bünösről mondani. Ugyan-is mitsoda az embernek élete, valamig az ö büneiben hever? Valóságos meg-bontakozott állapot; az Iſtentől fel-állítatott jó rendnek és a' józan okoſságnak törvényeinek ſzakadatlan fel-bontása, és azoktól-való el-tévejedés. Az ollyan embernek, a' ki az ö lelkét idveſségre tartja, a' ki tudja hogy néki meg-kell halni, és minden órában meg-halhat, abban áll leg-főbb böltseſsége, hogy ö ſzüntelen maga előtt tartja az ö tzélját, végét, és ki múlását, és úgy intézze egéſz életét, hogy bizonyos lehesſen ö azoknak az örökké-való jóknak bírásáról mindeneknek előtte, a' mellyek a' kegyeſségnek kéſzíttettek. Immár vallyon böltseſség-é, okos emberhez illö tselekedet-é? egyedül tsak a' jelen-valókat nézni, a' jövendökkel keveset gondolni, egyedül tsak abban foglalatoskodni, hogy az ember a' maga ſzíve' kívánságának tegyen eleget, és félre tenni a' maga ſzemei elöl azt a' fő véget és tzélt, a' mellyért az Iſten minket e' világra állított? Böltseſség-é a' maga lelkének minden boldogsá-

gát

gát és idvesſégét fel-áldozni, de minek? azoknak a' 3. v. 4. napoknak, a' mellyeket e' világon el-töltünk, annak a' mulandó gyönyörüségnek, a' mellyet a' mi érzékenységünknek okoznak e' világnak javai? egy kevés aranynak, ezüstnek? Nem így tselekeſznek-é pedig azok a' balgatagok, a' kik a' bünnek ideig-való haſznát, nagyobbra betsülik a' kegyeſségnek minden jutalmainál? Ezek az emberek, a' kik ollyan okosok az ő nemek ſzerínt, a' kik midőn az ő világi haſznokról vagyon a' ſzó, olly okoson tudják dolgaikat folytatni, majd ha a' lelkiekről vagyon a' ſzó, úgy viselik magokat, mint gyermekek, tudatlanok, a' kik a' gyermeki játékokat nagyobbra betsülik, más haſznos és idvesſéges dolgoknál. És a' mi tsudálkozásra méltó még haraguſznak azokra, a' kik őket eſzekre akarják hozni, böltsebbeknek tartják ők magokat az egéſz világnál, az ő felebarátjaiknak, Lelki-Páſztoroknak intéseket, tanáts adásokat nagy kevélyen meg-vetik, úgy nézik őket, mint valamelly alkalmatlan, haragos embereket, az ő örömőknek és bóldogságoknak ellenségeit. Hát nem a' leg-felsőbb gráduſsa-é ez a' balgatagságnak?

Ki nyitja immár-meg ezeknek a' vakoknak ſzemeiket? ki hozza eſzekre ezeket a' ſzánakozásra méltó-képpen meg-bontakozott embereket? A' Lelki-esméret? úgy-de a' többé ő bennek nem ſzólhat; mert már ők arra reá mentek, hogy ezt halgatásra juttatták. Az Iſtennek Szent beſzéde a' Prédikátzió? úgy de ők ezeket nevetik, vagy hogy nékiek valami bajt ne okozzanak, a' Templomba ſe jönnek. A' haláltól avagy az ítélettől-való félelem? ők azon nem ſokat törik magokat. De talán magok majd magokba ſzállanak, és magokban térnek? De többé hogy tsak

egy

egy jó gondolatot-is tegyenek, arra alkalmatlanok. Mind ezek az eſzközök épen elégtelenek. Egyedül csak az Iſteni kegyelem az, a' melly az ö ſzemeikről a' hájogot le veheti, hogy látván láſsanak, és halván hallyanak. Az Iſtennek magának kell az ö mindenhatósága által ehez a' sírhoz járúlni; hogy onnan ezt a' Halottat ki-hozza. A' nélkül ſoha ſe várd, hogy az illyen ember az ö életét meg-váltóztaſsa, és meg-térjen. De mikor az Iſtennek tettzik valamelly nagy tsapásával meg-ſujtani, nyomorúságokkal meglátogatni, már akkor a' lelki-esméret fel-ſerken, és helyre áll az ö elébbeni juſsába. Akkor az Iſtennek ſzerelme, a' Fiúnak kegyelme, az ítélet, Meny-Orſzág, pokol, mind ezek az igaſságok, a' mellyek az elébb mintegy meg-folytatva valának e' jelen-való világnak bünei által, ollyan tiſzta világosságba elébe állanak az ö elméjének, a' melly ötett a' földhöz tsapja, mint Sault, meg-rettenti, és fel-ébreſzti. Akkor oſztán a' ki meghólt vala fel-támad, az ö életének jeleit adja, akkor ez a' balgatag eſzére jön, kezd gondolkozni, okoskodni magáról, tanátskozni. Egy ſzóval, *magába tért.* És ez a' leg-elsö lépése a' bünösnek az Iſtenhez. De láſsuk már

II.) A' tékozló fiúnak magába-való térését: *Az én Atyámnak ú. m. melly ſok béresi bövölködnek kenyerekkel, én pedig éhel halok-meg.* A' leg-elsö gondolat, a' melly eſzébe jö, mihelyt magába tért, az Attya, az a' tsendes békeſség és bövség, a' mellyel ö abban élt, és a' mellyel-való élés mindenkor egyedül ö rajta állott. Mind ez ideig ingyen ſem ſohajtotta az ö Attyának ſe házát, ſe aſztalát. Elég az ö nékie, hogy távól vagyon az ö Attyától, a' ki minden ö tselekedeteit visgálta, tzirkálta, és feddette, már most a' mint néki tet-

tettzik úgy élhet, és bóldogabb embert nem képzel magánál. De mihelyt ſzemei fel-nyílnak, mikor az éhség 's minden féle nyomorúságok környül véſzik, mindjárt más ítélettel vagyon arról. Meg-esméri hibáját és balgatagságát. Eſzébe jut néki az ö Attyának jósága, és körüllötte-való Attyai dajkálkodása, az ö házának nagy gazdagsága, a' holott ſemmi fogyatkozást nem ſzenvedett. Egyben-veti azokat a' bóldog napokat, a' mellyeket ott töltött, azokkal a' ſzomorú napokkal, a' mellyeket most a' nagy ſzükségnek, és ſzolgaságnak kemény igája alatt ſzenved, és ennek meg-gondolása az ö ſzívét meg-ſebheti, el-lankaſztja, és vóltaképpen érezteti ö vele mind az ö nagy gonoſzságát, mind bóldogtalanságát. Sóhajtja a' ſzabadságot, és mind azokat a' jókat, a' mellyektől maga magát meg-foſztotta. Irígykedik a' béresekre, kik az ö Attyának házában vagynak, és azoknak állapotja ezerſzer bóldogabbnak tettzik néki most, mint a' magáé. *Az én Atyámnak melly ſok béresei bövölködnek ú. m. kenyerekkel, és én éhel halok-meg.* Mitsoda ſzíves magában-való ſzállás, és hathatós megindúlást mutatnak ezek a' ſzók A! melly gyönyörüségesen elöl-adják azokat a' gondolatokat, a' mellyekkel tellyes a' bünösnek ſzíve, mikor ö kezd már világosodni a' maga állapotjának mivólta felöl, már akkor a' bánat, a' ſzemérem, a' nyughatatlanság váltják-fel ö benne azt a' képzelt békeſséget, a' mellyben élt vala, akkor esméri-meg, hogy nints bóldogság, hanem tsak az Iſtenben, és hogy ö mindent el-veſztett, mikor az Iſtentöl el-távozott, 's az ö jó-akaratját el-veſztette. Akkor jutnak eſzébe ennek a' Mennyei Atyának drága kegyelmei, és ígéretei. Megemlékezik azokról a' kellemetes idökről, a' mellyeket töltött az Úrnak Házában, és az

Úrnak törvényében vólt minden gyönyörűsége, azokról a' bóldog napokról, a' mellyekben nagy örömmel járúlt az Úrnak Sz. Aſztalához, a' holott tápláltatott Angyalok kenyerével, és a' honnan mindenkor újjabb gyümöltsöt, újjabb lelki örömöt vitt haza magával. „ Ezek a' bóldog napok ú. m. ezek a' „ kellemetes idök már oda vagynak. Oh Is„ ten! melly nagy üreſség, puſztaság van az „ én lelkemben! mitsoda gyötrelmek az én „ lelkem-esméretiben, melly nagy külömbség „ vagyon a' között az állapot között, a' melly„ ben ez elött érzettem magamat, és a' melly„ ben most vagyok. *Bóldogok, a' kik lakoz„ nak a' te házadban, és ſzüntelen tégedet dítsér„ nek. Bóldog ember az, a' kinek te erőſsége „ vagy, és bóldogok, a' kiknek ſzívekben vagy„ nak a' te ösvényid* 'Sólt. 84: 5, 6. *Bóldogok, „ a' kik az ö útjokban ártatlanok, a' kik járnak „ az Úrnak törvényében* 'Sólt 119: 1. A' ki ö „ közöttök leg-kiſsebb a' Mennyeknek Orſzá„ gában, ſokkal nagyobb örömet és békeſsé„ get érez a' maga lelkében, mint ſem én, „ miólta az én meg-veſzett ſzívemnek haj„ landóságait követvén, kóstoltam vólna. „ Azt gondolám én vak és balgatag, hogy „ ha el távozom az Iſtentöl, ha az ö törvé„ nyének igáját nyakamból ki-vetem, hogy „ kedvemre élheſsek, akkor egy nehéz, és „ nékem alkalmatlan teréhtöl ſzabadúlok„ meg, és hogy a' világban nyugodalmat, „ örömet, bövölködést találok, de most lá„ tom melly igen meg-tsaltam magamat, „ most tapaſztalom, hogy ſemmi nints ollyan „ tsalárd és hijjában-való, mint e' világ, és a' „ bünnek gyönyörüségei. Oh vajha ſoha ne „ halgattam vólna azoknak meg ígézö ſzavo„ kat, a' kik engemet el tsábítottak! Vajha „ ſoha az én Atyámnak házából ki-ne jöttem

„ vól-

„ vólna, és azt a' ſzeretetet és engedelmes-
„ séget, a' mellyel az Iſtennek tartozom, ſze-
„ meim elöl félre ne tettem vólna! nem vól-
„ na most az én lelkem ennyi félelmekkel,
„ rettegésekkel, és mardosásokkal ſzéljel ſzag-
„ gattatva, bizonyos vólnék az ö erántam-
„ való ſzeretetéröl, bátorsággal járúlnék az
„ ö Aſztalához, mint örökös fiú, és meg-
„ elégítetném az ö Házának ſzent dolgaival.
„ Oh ti válaſztott hívek! Iſten-félö Lelkek!
„ a' kik ſoha ennek a' mi Atyánknak, v. a'
„ ti Atyátoknak házát meg-nem vetettétek,
„ és az Iſten kegyelmeinek meg-vonattatá-
„ sát magatokon, mint én, nem érzettétek,
„ mennyire irígyelhetem én a' ti ſorsotokat.
„ Melly bóldognak mondanám én magamat
„ ha a' ti Aſztalotokról le-húlló morsalékok-
„ kal élhetnék, ha az én lelki ſzomjúságomat
„ meg ólthatnám annak az örök életre buzgó
„ víz kút-fejének tsak egy v. két tsepjeivel.
„ Az én Atyámnak házában melly ſok béré-
„ sek bövölködnek kenyerekkel, én pedig
„ éhel halok-meg. Én a' ki az ö fia vagyok,
„ én a' ki az ö kegyelembéli ſzövettségében
„ ſzülettettem, és a' ki juſsomat tarthatnám,
„ mint mások, az ö házának minden javaihoz,
„ én *éhel halok meg.* Mind ezek a' jók már
„ én tölem el-veſztenek, és ſemmit nem lá-
„ tok ez egéſz világon, a' mi az én káromat
„ ki-pótolhatná, mind ezekböl ſemmi nállam
„ nem maradott azoknak ſzomorú emlékeze-
„ tinél, hogy én azokat a' magam veſzettsé-
„ ge miatt veſztettem-el. Ki adja már viſzſza
„ énnékem az én idveſségemnek örömét. Ki
„ állítja helyre az én lelkemben azt a' tsen-
„ deſséget, a' mellyet az én büneim el-veſz-
„ tettek? Ki éleſzti-fel én bennem az életnek
„ azt a' kitsiny maradványát, a' kegyelem-
„ nek azokat a' kitsiny ſzikrátskájit, a' mel-

„ lyek talán még abban vagynak, de aluvó
„ félben vagynak? Ki hiteti azt-el én velem,
„ hogy még az Iſten vég-képpen meg-nem ve-
„ tett engemet? „

Illyetén-képpen ſzóll az ollyan bûnös, a' ki magába tér, a' ki éſzre vette a' maga nyavalyáſságát. De nem kell ſoká tartani az illyen kedvetlen és erőſzakos állapotnak, hanem követni kell azt az embernek a' meg-térésre-való maga meg-határozásának. Minekutánna e'képpen nyögött, és meg-firatta a' maga bûneit, meg-kell a' meg-térő bûnösnek próbálni minden útakat, módokat, mimódon ſzabadíthaſsa-ki ezen bóldogtalan állapot alól magát. Azt kell nékie magától kérdeni: Mit tselekedjem hát már? mihez fogjak? Tsak elébb menjek-é hát már az én eddig-való életemben? úgy-de el-veſzek örökre, ha elébb mégyek. Azon legyek-é ezután-is, hogy mimódon fojthaſsam-meg a' lelki-esméretnek ellenem kiáltó ſzavát, e' világi életnek elömben akadó gyönyörûségeivel? úgy-de már ezután e' világot, és annak gyönyörûségeit nem-is ſzenvedhetem. A' bánatnak adjam-é hát magamat, és a' buslakodásnak? úgyde azzal a' nyavalyát meg-nem orvoslom. A' kétségbe esésnek örvényébe merítsem-é magamat? úgy-de megtanúltam 's hallottam azt, hogy az Iſten irgalmas Attya, a' kinek irgalmaſsága a' felhöket éri. Ha ö engemet tellyeſséggel el-vetett vólna, vallyon reám botsátotta vólna-é ezt a' nyomorúságot? fel-indította vólna-é bennem a' lelki-esméretnek ezeket a' mardoſásait, a' mellyek gyötrenek, ezt a' magamban-való térést? Ki tudja, hát ha az Iſten, a' ki látja most az én hánykódásomat, tuſakodásomat, már kegyelmes ſzemekkel is néz engemet, meg-lehet hogy tsak azt várja, hogy térjek-meg, ki tudja, hát ha fel-indítják az ö könyörületeſségének

nek belsö réſzeit az én köny-hullatásim, ez az én meg-térésre - való ſzíves igyekezetem? ha abban meg-maradok. Tudom azért mit tselekeſzem: *Fel - kelek, el-mégyek az én Atyámhoz, és ezt mondom néki: Atyám vétkeztem az Ég ellen, és te ellened, és nem vagyok méltó, hogy te fiadnak hívattaſsam*, melly 3-dik réſze az én tanításomnak.

III.) Azt mondja hát a' tékozló fiú: *Felkelvén el - mégyek az én Atyámhoz.* A' mellyre jegyezzük-meg

1.) Hogy ez nem valami hirtelenkedésből ſzármazott meg - határozás, a' mellyet látunk gyakran a' bünösökben, mikor meg - únják e' világot, mikor az ö fel-tételekben, gyönyörüségekben nem mehetnek elö, vagy a' lelki-esméretnek ſzava ö ellenek támad; az illyen jóra-való meg-határazások kevés ideig tartanak, és el - enyéſznek azzal a' bánattal, a' melly ſzülte vala azokat. De ennek a' tékozló fiúnak fel - tétele, bölts és okos fel-tétel, annak a' hoſzſzas tanátskozásnak gyümöltse ez ö-benne, a' mellyet magába térvén, formált magában. Látja hogy csak ez az egyetlen egy út vagyon még hátra, a' mellyre kell nékie állani, ha el-nem akar veſzni, és ez eránt-való tellyes meg-gyözettetés ſzüli ö-benne ezt az erös és álhatatos fel-tételt: *Fel-kelvén el-mégyek az én Atyámhoz.*

2.) Nem kéſzül az ö barátihoz, az ö eddigvaló tobzódásának 's tékozlásának társaihoz, nem egyebet nyert vólna azoktól a' gyalázatos meg-útáltatásnál: mert mitsoda vígaſztalást lehet reményleni, mit lehet várni az ollyan barátságtól, a' mellynek fundamentoma a' feslett élet, és a' gonoſzságban - való meg-egyezés? Az ö Attyához kéſzül ö a. o. Ez az Atya, a' kit ö olly nagyon meg-bántott, kinek haragjától méltán félhetett, csak ugyan Atya,

a' ki el-nem felejtkezhetik az ô gyermekérôl, mert a' terméſzet magát meg-nem tagadhatja, egyedûl tsak ô-benne reményli a. o. ô-tôle várja a' maga nyomorúságának meg-könnyebbülését. *Fel-kelvén el-mégyek az én Atyámhoz.*

El-mégyen ô a. o. de hogy mer meg állani ez a' tékozló fiú az ô Attya elôtt, a' kinek javait el-veſztegette? Mit mond ô-nékie? Jóllehet ſemmit nem kételkedik az ô Attyának hozzá-való jóságáról; de mindazonáltal nem mégyen ô eleibe vaktába, hanem arról gondolkozik, mit ſzóljon ô-nékie. Úgy mi-is mikor bé-akarjuk az Iſten elébe mutatni magunkat, magunkban kell ſzállani, és jól meg-kell gondolni, mit mondunk ô-néki, elôttünk tartván azt, a' mit mond Bölts Salamon *Préd.* 5: 1, 2. *Örizd meg ú. m. mind két lábaidat, mikor az Iſtennek házához mégy, hogy hajlandó légy a' halgatásra inkább, hogy nem mint a' bolondoknak módjok ſzerént az áldozatra, mert ezek nem tudják, hogy gonoſzt tselekeſznek. Ne gyorſalkodjál a' te ſzáddal, és a' te elméd ne ſieſsen valamit ſzólni Iſten elôtt; mert az Iſten Mennyekben vagyon, te pedig e' földön, azért a' te beſzéded* kevés légyen. Mit mond hát ez a' tékozló fiú az ô Attyának? Ezt: *Atyám! vétkeztem az Ég ellen, és te ellened.* Mitsoda ékesen ſzóló az igaz indúlat. Melly igen meg-mutatják ezek a' beſzédek, hogy a' ſzív diktálta ezeket, és nem tsak az ajakak formálták. Melly igen meg-tetzik ezekbôl, hogy itt utólsó ſzükségre jutott ember ſzóll a'hoz, a' ki ôtet egyedûl bóldoggá teheti, de tsak ugyan fiú ſzóll az ô Attyához. Rövid meg-ſzóllítás ugyan ez, de óh mitsoda fontos, mitsoda ſzívet meg-illetô, mitsoda tiſztelettel tellyes mindazonáltal. A' bátorság a' félelemmel, a' ſzégyen a' bizodalommal, az alázatoſság a' ſzeretettel, óh melly kellemetes vetélkedéſsel viaskodnak itten egy-

más-

máſsal. Egy ſzemély ſzóll ugyan itten úgy láttzik, de valósággal 3. ſzemélyek ſzóllanak, a' mellyek közzül az elsőséget mellyiknek adjam nem tudom.

1.) Szóll a. o. ezekben a' beſzédekben *Fiú az ő Atyához:* Atyám ú. m. Hogy őtet rajtavaló ſzánakozásra indíthaſsa ezt a' ſzeretettel tellyes Atyai nevezetet veſzi-elő, tudván, hogy ſokkal nagyobb ereje és hathatoſsága leſz ennek az egy ſzónak az ő ſzívében, mint a' világnak minden ékesen-való ſzóllása. Nem keres ő magának ſzó-ſzóllókat a' ſzolgák közzül, mert tudta azt, hogy a' fiúnak nintsen prókátorra ſzüksége, mikor illyen jó Atyával van dolga.

2.) Szóll egy *bűneit igazán meg-valló bűnös. Atyám ú. m. vétkeztem az Ég ellen, és te ellened.* Nem ſzégyenli meg-vallani hibáját, nem keres ſzolgákat, a' kik az ő Attya füleibe vigyék, és meg-mondják az ő véttségét és vallás tételét, hanem fiúi ſzabadsággal meg-valja, hogy ő nem tsak a' maga Attya, hanem az Iſten ellen-is igen nagyot vétett.

3.) Szóll egy maga bóldogtalanságát, ſzorúlt állapotját, méltatlanságát meg-esmérő, és azért a' földnek poráig magát meg-alázó ſzemély. *Nem vagyok méltó ú. m. hogy a' te fiadnak hívattaſsam, tégy engemet ollyanná, mint a' te béreſid közzül egy.* Nem kéri, hogy az ő elébbeni méltóságába helyre állíttaſsék, már erre magát érdemetlennek esméri, akármillyen állapotban légyen ő, ha ſzintén a' béresek közzül egy leſz-is, de eléggé bóldognak tartja ő magát, tsak hogy az ő Attyának házában lehelſen, tsak hogy annak meg-engeſzteltetett ortzáját láthaſsa.

Te benned-is meg-térő bűnös mind ezeknek a' három ſzeméllyeknek kell meg-ſzóllalni, midőn hűneidről vallást téſzel, és azok-

ból meg-térſz. Ha fiúi bizodalommal mégy az Iſtenhez, de nem leſz te benned alázatosság, és méltatlanságodnak meg-esmérése, a' te bizodalmad vakmerőség leſz. Ha a' két utólsó leſz az elsö nélkül, a' te alázatoſságod és büneidnek meg-vallása, kéttségbe esést ſzül. Úgy ſzóllítsd a. o. Atyádnak, hogy meg-esmérd, hogy te por és hamu vagy, egy el-tévelyedett tékozló fiú, úgy esmérd-meg a' te méltatlanságodat, úgy vald-meg büneidet, hogy eſzedben juſson, hogy te most Atyáddal beſzélſz, a' ki, ha el-felejtkezik-is az Atya az ö gyermekéről, de ö el-nem felejtkezik te rólad.

IV.) A' tékozló fiú nem hadja magában füstben menni az ö benne fel-gerjedett jó kívánságot, nem halaſztja más idöre az ö feltételének végben vitelét; hanem *fel-kelvén elmégyen az ö Attyához.* Valójában bölts és okos tselekedet! Mert ha halaſztotta vólna, meg-lehet hogy ezek az Iſten' kegyelme által ö benne gerjeſztetett ſzent indúlatok idövel el-enyéſztek vólna, meg-lehet, hogy hozzá ſzokott vólna az ö állapotjához, akár millyen ſzomorú vólt az. De alig téſzi-fel magában, hogy el-mégyen, 's azonnal véghez viſzi. Sem a' helynek távol-léte, ſem a' hoſzſzas útnak alkalmatlanságai, ſem a' dolognak bizonytalan ki-menetele, ſem a' ſok éhség miatt-való erötelensége meg-nem tartóztatják ötet, hogy halogaſsa az útat, a' mellynek haſznos vóltát által-látta: nem veſzt-el tsak egy ſzempillantást-is, hanem fel-kelvén el-méne.

Imhol ismét a' drágalátos példa ti-elöttetek bünösök, a' kikben hasonló jó gondolatokat gerjeſzt ottan ottan az Iſtennek Lelke, de a' kik annak haſznát nem veſzitek, és elereſztitek az illyen jó alkalmatoſságokat, a' mel-

mellyeket tinéktek ſzolgáltat az Iſteni jóság a' ti idveſség' útába-való viſzſza-hozástokra. Minden felé tellyes a' világ az ollyan bünösökkel, a' kikben meg-vagyon a' kívánság, a' ſok ſzép fel-tétel meg-jobbúlások eránt, a' kik azt mondják: Fel-kelvén el-mégyek az én Atyámhoz, meg-jobbítom magamat, elhagyom fösvénységemet, testi gyönyörüségre gerjedezö hajlandóságomat, kevélységemet, tiſztátalanságomat, felebarátom eránt-való gyülölségemet. De mind ezekböl az arany hegyeket ígérö fel-tételekböl végezetre ſemmi ſe leſzſz. Mindég találnak ök okot a' miért, halogassák annak végben-vitelét. Majd az áll ellent, hogy ha hozzá fognak a' kegyeſséghez, így el-kell hagyni a' bennek már ſzinte második terméſzetté vált, meg-rögzött roſzſz ſzokásokat, útálatos bünöket, majd az a' nagy munka és unalom tartóztatja öket, a' mellyre elöre el-látják, hogy kell nékiek jutni, ha az ö életeket egéſzen meg-kell változtatni, majd a' ſzemérem tartóztatja, hogy eſzelösöknek tartattatnak, leg-többſzör pedig az Iſten' irgalmaſságában-való helytelen bizodalom, a' melly ö velek el-hiteti, hogy ſoha nem leſz késö ö hozzá meg-térni, ha életeknek utólsó pertzentése léſzen-is az. Így hallogatjuk mi böldogtalanok azt a' nagy és ſzükséges munkát, a' mellyet ſoha nem lehet ollyankor elkezdeni, hogy felette hamar vólna: ezt a' nagy dolgot, a' melly nagy eröt, igyekezetet, hoſzſzas munkát kíván, a' halálnak bizonytalan óráira, 's azomban míg a' lenne, a' bün mindenkor nevekedik, a' vétkes hajlandóságok meg-gyökereznek, az Iſtentöl adatott jó alkalmatoſságok el-ſzaladnak, 's azomban el-érkezik a' halál, a' melly minket le-fektet a' sírba, minek-elötte kezeinket a' munkára vethetnénk. Oh veſzedelmes halo-

gatás! ártalmas késedelem! melly ſok-fájdalmakban, könyhullátásokban, a' lelki-esméretnek ſzemre-való hányásában kerülſz te majd minékünk a' mi halálos ágyunkban, mennyire meg-veſzed mi rajtunk majd akkoron az árát azoknak a' te tsalárd bíztatásidnak, a' mellyekkel meg-játtzódtattad a' mi lelkeinket, míg az Úr jó kedvének és várakozásának eſztendei és napjai a' mi fejünk felett fénylettenek. Uram! ha vagynak illyenek ebben a' Gyülekezetben, ha a' mi minden igyekezetünk elégtelen, minden feddésünk és intésünk ezeknek a' tékozló fiaknak viſzſzahozására hijjában-való, ha nints már egyéb eſzköz a' nyomorúságoknál, éhségnél, külömb-külümb-féle tsapásoknál ezeknek az eltévelyedett juhoknak, ezeknek a' meg-keményedett bünösöknek meg-jobbítására, verjed Uram öket verjed a' te irgalmaſságodban, ne kíméljed ezektöl a' meg-keményedett ſzívektöl ezeket a' te kegyelmednek keserü, de idveſséges tsapásait, hogy azok ſzaggaſsák-el azokat a' vas lántzokat, a' mellyek öket eddig a' bünnek, és a' világnak ſzolgálatjában fogva tartották, és vezéreljed öket te hozzád édes Attyokhoz.

Jóllehet már véget vethetnék elmélkedéſemnek, mind azonáltal az a' Szent alkalmatoſság, a' melly reánk közelget, azt kívánnya, hogy még egy avagy két ſzót ſzóljak. T. i. a' jövö Úrnak napján ha az Úr akarándja és élünk, nagy lakadalmot fog ſzerezni a' Mennyei házi gazda minden ö igaz fiainak, ott léſzen az ö Meg-váltójok, a' ki öket a' maga Szent Teſtével és Vérével legelteti az örök életre, bizonyoſsá tétetnek ök az ö büneiknek botsánatjáról, az Iſtennek hozzájokvaló ſzerelméröl, vígaſságot ád ez a' bor az ö ſzíveknek, és meg-erösíti ez a' kenyér az

ö

ö ſzíveket, az ö bennek el-kezdetett lelki élet újjabb eröt vészen. Haljátok ezt tékozló fiak, bünéitekben meg-átalkodott bünösök. A' ti Atyátoknak béresi-is bövölködnek kenyerekkel, és ti éhel haltok-meg, míg ti a' tékozló fiúval idegen Országon, a' kegyelemnek társaságán kívül jártok, 's a' tiſztátalan állatoknak eledeleivel, a' bünöknek gyönyörüségeivel kívánjátok meg-tölteni lelkeiteket, de tsak ugyan éhen maradtok, azomban az Iſtennek igaz fiai illyen kövérségekkel, illyen valóságos eledelekkel élnek. Siralmas állapot! a' mellyhez képest a' tékozló fiúnak állapotja ſzenvedhetö vólt, a' tékozló Fiú kéntelenségböl ette a' diſznó moslékját, ha lett vólna ö néki a' fiaknak kenyere, minden bizonnyal nem kereste vólna az oktalan állatoknak kenyerét: úgy-de ímé az Ür házának kenyere a' ti ſzemetek elött vagyon, élhetnétek azzal, de önként költetek pénzt a' haſzontalan eledelre, melly még neveli a' ti éhségteket. A' tékozló fiú ſóhajtotta az ö Attyának kenyerét; de a' ti lelketek meg-únta az Angyaloknak kenyerét, mint valami alá-való eledelt. A' tékozló fiú nyögött a' ſzolgálatnak járma alatt, és érzette, hogy éhel majd meg hal, de ti nem érzitek a' ti kebeletekben lappangó halált, és mardosó férget. Senki nem inti a' tékozló fiút, hogy meg-térjen, és ki-ragadja magát a' veſzedelemböl. Nem ment ö hozzá az ö Attya, hogy meg-látogaſsa, ſem az ö ſzolgái közzül ſenkit nem küldött ö hozzá, még-is fel-kél magától, ki-jö az ö rúttságai közzül; de tinéktek miólta hirdettetik az Iſtenhez-való meg-térés, és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusban való hit? Nem tsak el küldötte az ö Prófétáit, hanem ſzóllott tinéktek, de ugyan nem halgattátok ötet, kiáltott tinéktek, de meg-nem feleltek ö-néki. Ímé moſtan-is ki-terjeſzti ti hozzátok ez a' jó Atya az ö kegyelmének tellyes Atyai kezeit,

és hívogat mi általunk az ő Szent Aſztalához, a' mellynél bóldog a' ki kenyeret ehetik. Miért halnátok hát-meg óh Izráel' háza az éhség miatt? Akár millyen méltatlanok vagytok, úgy de ſiak vagytok, és akár millyen nagyon megboſzſzantottátok az Iſtent, tsak ugyan Atya ő. Tiétek a' fiúság, és az ígéretek, a' Szent Kereſztség által a' kegyelem' ſzövetségébe bé-állíttattatok, az Iſten prédikáltatja néktek a' meg-térésre hívogató ſzent beſzédét, most-is zörget a' ti ſzíveteknek ajtaján. Imé mind ezek hívogató posták, a' mellyeket a' Mennyei Atya ti-hozzátok küld óh tékozló fiak! Miért halnátok-meg azért óh Izráel' háza az éhség miatt? mikor tsak a' kívántatik-meg, hogy térjetek magatokba, és fel-kelvén menjetek-el a' ti Atyátokhoz. Tsak a' ti eddig-való undokságitokból tiſztúljatok-meg, és hadjátok-el a' ti bűneiteket, kéſzen vár a' terített aſztal. Tsak ez az egy ſzó: *Atyám! nem vagyok méltó, hogy fiadnak hívattaſsam*, meg-győzi a' Mindenhatót, meg-esik az ő ſzíve ti rajtatok, be-viſzen titeket az ő lakadalmának örökké-való házába, meg-elégit annak minden javaival, hogy ne éhezzünk és ne ſzomjúhozzunk többé. Amen.

IV. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke *Mát.* 9: 10-12. *És ímé lön mikoron Jésus a' Lakadalomhoz ült vólna a' Máté házánál, ímé ſok 's a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! Nem utólsó azok között az okok között, mellyek az emberek életének meg-jobbítását meg-akadályoſztatják, ez, hogy ők ſzeretik a' mások életét visgálni. Úgyan-is egybe vetvén magokat másokkal, a' kiket ők roſzſzabbaknak tartanak magoknál, nem tsuda ha magokat igazítják, és így a' magok meg-jobbításáról nem ſzorgalmatoskodnak. Ha valami virtus, valami jó van a' mi felebarátinkban, nem igen ſzoktuk azt meg-látni, halgatásba mégyen az, a' helyet, hogy ditsőíteni kellene illyenkor az Iſtent, hogy illyen jó példákat ád a' mi ſzemeink eleibe, a' mellyeket követhetünk. De ha valami hiba van valakiben, már azon meg-állapodunk figyelmetesen, azt nagyítjuk, és ſokſzor a' kitsiny ſzálkából nagy gerendákat tsinálunk, hasonló lévén illyenkor a' mi ſzemünk a' meſzſze látó üvegekhez, a' mellyek által még a' napban-is motskokat látnak az Ég-visgálók. De az irígység és a' rágalmazás még ezzel meg-nem elégſzik, hanem valamint a' tükör mindenkor bal felül mutatja azt, a' mi jobb felöl van: úgy a' rágalmazó emberek, a' leg-jobb, leg-ártatlanabb tselekedetet-is az ő roſzſz ítéletekkel balra magyarázzák, a' kákán-is tsomót keresvén. Mindenek felett pedig hajlandók az illyen rá-

rágalmazásra azok, a' kik másoktól ſzenteknek akarnak tartatni, és az ö kegyeſségeknek magas póltzáról másokat tsak úgy néznek, mint valamelly alá-való földön tsúſzó máſzó állatokat. Illyenek vóltak a' Farizeusok, a' kik magokat másoknál ſzentebbeknek tartották, úgy-mint a' kik, ha tsak a' piartzról, vagy úttzáról haza mentek-is, mindjárt meg-mosták magokat, le-mosták az ö ſzentséges testeikről a' motskot, a' melly reájok ragadt a' népnek hozzájok-való éréséből. Ezek a' nagy Szentek a' Kriſtusnak leg-ártatlanabb tselekedetében-is hibát kerestek. Itt-is a' Sz. Letzkében meg-botránkoznak abban, hogy a' Publikánusokkal és a' bünösökkel együtt tart lakadalmat, azokkal társalkodik inkább, mint ö velek. Erre-való nézve láſsuk

1.) Kik légyenek a' Kriſtuſsal együtt a' vendégek e' lakadalomban?

2.) Mit vetnek azért ſzemére a' Kriſtusnak?

3.) Mit felel a' Kriſtus a' Farizeusok' motskolódására?

ELSÖ RÉSZ.

A' lakadalombéli vendégek közzül-való.

1.) *Máté*, a' ki annak előtte egy kevéſsel Publikánus vólt, de a' Kriſtus' tanítványa lett, úgy-mint a' kit a' Kriſtus a' vámtól hívott-el magának tanítványának. Igen ſzép példáját adja ebben Máté (el-híván t. i. a' Kriſtust és a' Publikánusokat) mind a' Kriſtushoz-való háládatoſságának, mind az ö felebarátihozvaló ſzeretetinek. Az elébb ö hívattatott-vala a' Kriſtustól a' lelki vendégségre, és ſok lelki jó-tételekben réſzesíttetett, mint a' bünöknek botsánatjában, a' meg-igazúlásban, és az örök idveſségben, és mivel egyebe nem vólna, kívánta az Úr Jéſust az ö tanítványi-

nyival vendégségbe hívni. Egyſzer'smind az ő felebarátihoz-való ſzeretetének jelét-is, midőn hívja a' Publikánusokat, és más bünösöket, hogy valamint eddig a' húzásban, vónásban, hamis nyereségben társai vóltak: úgy most légyenek társai az idveſségben. És éppen ez az élő hitnek terméſzete, hogy t. i. az a' ſzeretet által munkás *Gal.* 5: 6., úgy hogy előſzör az embernek ſzívét az Iſten ſzeretetire vonnya, azután azt tselekeſzi, hogy az Iſtenért másokat-is ſzereſsünk, és őket a' mennyire lehet az Iſtennek esméretére, és az idveſségben-való réſzesülésre vigyük. Mert külömben belénk óltatott a' meg-veſzett terméſzettől a' magunk ſzeretete, hogy tsak magunknak kívánnyuk javunkat, és mindjárt irígykedjünk, ha látjuk, hogy másra-is hárúl valami a' mi bóldogságunkból. De az igaz Kereſztyéni ſzeretet nem irígykedik, nem tsak a' magáét keresi, a' mint Máté-is, nem tsak maga kíván az idveſségnek adójával az Úr Jéſuſsal egyesülni, hanem máſokat-is reá vezet erre a' nagy jóra.

2.) A' más rend-béli hívatalosi ennek a' lakadalomnak *a' Publikánusok, és a' bünösök.* A' Publikánusok nemzetségekre nézve ugyan 'Sidók vóltak, de ſzolgáltak a' Rómaiaknak, a' kik Pogányok vóltak, és már ekkor a' Jéſus' idejében az egéſz 'Sidó Orſzágot a' magok jármok alá hajtották, ezeknek vóltak adó-ſzedői-ik, és így az ő kegyetlenségeknek a' magok haza fiai ellen-való eſzközei, a' kik a' Rómaiakat ſegítették a' magok hazája-béli népnek vérének és 'sírjának ſzívásában; nem tsuda azért, hogy a' 'Sidók előtt útálatban vóltak annyira, hogy az áldozatjaikat és ajándékokat ſem vették-bé a' Templomba. Ezekhez hozzá járúltak még a' bünösök, a' kik nem tsak úgy voltak bünösök, mint más emberek, hanem

nem

nem tzégéres bünben élö, és a' törvényt minden ſzemérem nélkül meg-rontóknak tartattak az egéſz 'Sidó néptöl. Ezeket az ö-vele egy kereseten lévö társait hívja-el a. o. Máté a' vendégségbe, mind azért, hogy ha kívánnák, a' maga élete' meg-változtatásának okát adná, mind pedig öket a' maga példájával az ö életeknek meg-jobbítására hívogatná. Meg-tetſzik azért innen, hogy ezek nem meſzſze vóltak az Iſten' Orſzágától, és az idveſség' útától: mert külömben ſzokások az, az egy gonoſzságban lélekzö embereknek, hogy az ö társaikat, a' kik ö-tölök el pártolnak, gyülölik. De ezek ímé kéſzek el-menni a' Máté aſztalához, a' ki nem rég pártola-el tölök, és ezzel az ö életek' nemét titkon mintegy kárhoztatta. Megesmérték azért a' Máté hivatalában való Isteni eröt, és nagy tsudálkozáſsal nézik, hogy ö egy fösvény Publikánusból, illy ember ſzeretö és adakozó ember lett. El-mennek azért magok-is, hogy talán majd hallanak valamit a' Kriſtustól, a' mi öket az ö idveſségek felöl ſzorgalmatoskodókká téſzi, hogy talán majd ök-is jó emberek leſznek, és abból a' gyalázatos és gyülölséges hivatalból meg-ſzabadúlnak.

3.) A' harmadik rend-béli hivatalosok v. vendégek, *a' Kriſtus, és az ö Tanítványi.* Nem vonogatja magát az új tanítványának hívogatására, hanem el-mégyen, és nem tsak maga aſztalhoz ül, hanem meg-engedi mind a' hivataloſokat le-ülni, ſemmit nem tudakozván elöre felöllök, annyival inkább, ſenkit-is ki-nem rekeſztvén; jóllehet mint minden-tudó Ur tudta mitsoda vádakkal fognák majd azért terhelni ötet a' Farizeusok. A' mellyel nagy vígaſztalást ſzolgáltat minden igazán meg-térö bünösöknek, és meg-mutatja, hogy a' melly bünöst ö egyſzer kegyelmébe véſzen, a' megigazúlás által tellyeſséggel el-felejtkezik ö a-

zok-

zoknak minden bünéikről. Az emberek közt fenn marad mindég valami neheztelése egyik embernek a' máſikra, ha ſzinte öſzve békéltekis, a' honnét azt tartják, hogy az ollyan baráttól óltalmazkodni kell, a' kivel egyſzer meg-békéllettek. De a' Kriſtus ezt nem tselekeſzi, hanem a' tökélletes meg-békéllésének jeléül az ö eddig-való ellenségeit Mátét, a' Publikánuſokat 's a' több bünösöket kéſz a' maga aſztalának társaságára botsátani.

MÁSODIK RÉSZ.

Mivel vádolják tehát a' Farizeusok ezért a' Kriſtust? *Mondának az ö tanítványinak: Mi az oka, hogy a' ti Meſtertek a' Publikánuſokkal, és a' bünösökkel eſzik?* A' kik tehát a' Kriſtust itt meg-támadják, a' Farizeusok, és az Irás-tudók, a' kik mind tudományokra, mind kegyesſégekre, vagy-is inkább a' kegyeſség' ſzínére nézve a' 'Sidók előtt tekíntetes emberek vóltak. Ezek vóltak a' Kriſtusnak leg-nagyobb ellenségei. Látjuk hát ezeknek példájokból, hogy a' kik a' tudománynak, böltseſségnek külső ſzínével ditsekeſznek, lehetnek azok azomban az igaz vallásnak ártalmas ellenségei. Mitsoda tehát az, a' mit annyira nem ſzenvedhettek a' Farizeusok a' Kriſtusban, hogy azért nyilvánságosan ki-kelnek, 's vádolni merik a' Kriſtust? Nem a' ſzemtelenségért, vagy hogy kéntelen vendége lett vólna Máténak, vagy hogy mértékletlenségben, tobzódásban találták vólna a' Kriſtust, mert itt mindenek tiſzteſségesen, 's józanon mentek véghez.

Nem tudván tehát ſemmivel belé-kötni, azt vetik ſzemére a' Kriſtusnak a' Tanítványok előtt: *Miért hogy a' ti Meſtertek a' Publikánuſokkal, és bünösökkel eſzik?* Hogy pedig a' Tanítványok előtt vádolják a' Kriſtust, ebben-is

az ö attyokat, az Ördögöt követik, a' ki Évát el-tsábította. Nem mernek magára a' Kriſtusra ütni, tudván hogy bölts feleletivel könnyen viſzſza-veri öket, hanem oſtromolják az együgyü Tanítványokat, akarván győzedelmeskedni az ö erötlenségeken, itt mutatja-ki a' maga aló-való puhaságát 's félénkségét az irígység. A' vádjok-is pedig ſzinte ollyan alá-való. *Mi az oka azt mondják, hogy a' ti Meſtertek a' Publikánusokkal, és bünösökkel eſzik?* Mintha mondanák: „ A' tiſzteſséges és kegyes embe-„ rek a' tiſzteſséges emberekkel ſzoktak tár-„ salkodni, a' meg-jegyzett életü embereknek „ társaságokat kerülik. Vallyon mitöl van „ tehát még-is, hogy ez a' ti Tanítótok kö-„ zönségesen vendégeskedik a' Publikánusok-„ kal, a' kik az ö hazájoknak húzói, vonói, „ és a' Rómaiak' kegyetlenségének ſzolgái, „ ezenkivül a' bünösökkel, a' kik az ö tzé-„ géres bünökért közönségesen roſz hírü em-„ berek, 's hát illik-é ez a' Meſsiáshoz? il-„ lik-é a' Mennyböl le-ſzállott Iſten Fiához? „ a' minden-tudó Iſtenhez? a' millyennek ö ma-„ gát mondja, ſöt tsak egy tiſzteſséges em-„ berhez-is? Vagy nem tudja ezek mitsodá-„ sok, vagy ha tudja, azzal meg-mutatja, „ hogy azokhoz hasonló, és a' tiſzteſséggel „ keveset gondoló ember. Hová tettétek ti-„ is azért az eſzeteket, mikor illy botránkoz-„ tató életü Doktort válaſztottatok maga-„ toknak? „

Ez a' Farizeusok vádja hellyesnek látſzik, és félre tévén egy kevéſsé a' Kriſtusnak bölts okait, mellyekkel meg-felel az ö ellen-vetéſekre, méltó a' meg-visgálásra ez a' kérdés: ha vallyon ſzabad-é, és mennyire ſzabad jó Kereſztyénnek azokkal társalkodni, a' kik az ö gonoſz életekről mindenek elött esmé-retesek? Az iſtentelenekkel-való társalkodás

ſok

ſok gonoſzokat ſzûl. Nints ollyan jó termé-ſzet, a' mellyet a' gonoſz társaság meg-ne veſztegetheſsen. Ha az esküvökkel együtt tartaſzſz, rövid idö múlva követni fogod az ö beſzédeket, ha a' tiſztátalanokkal társalkodſz, rövid nap tobzódásra 's fajtalanságra vezetnek. Valamint a' peſtis el-ragad: úgy a' bünnél nintsen ragadóbb nyavala. Soha ſe láttál ollyan embert, a' kire a' ſzemeknek látása, v. füleknek hallása által reá ragadt vólna a' peſtis; de ha az ember a' gonoſzoknak tselekedeteit nézi, az ö rothadt beſzédeket halgatja, meg-veſztegettetik. Valamint a' basilikus a' ſzemeivel meg-ígézi az embert, az éſzaki réſzen lakó medvék és ſzarvasok ſzüntelen a' hóra nézvén meg-fejérednek, a' Jákób juhai a' tarka veſzſzöröl iván, többnyire tarkát ellettek: úgy ha a' te ſzemeid elött ſzüntelen ſzent dolgokat láttſz, jó és ſzent gondolatok és tselekedetek ſzármaznak te benned. Továbbá, a' kik a' gonoſzokkal egy társaságban élnek, utóllyára egy büntetés alá kerülnek. Lóth, a' ki el-hagyván Ábrahámot, mennyi ügybe bajba keveredett velek, Jónás-is a' tengeri veſzedelembe került, mikor a' jókkal társalkodni nem akart.

De mind az által hogy a' gonoſzok társaságát egéſzſzen meg-veſsük, a' ſem helyes tselekedet. Mert ha ſoha nem ſzabad vólna ö velek társalkodnunk, úgy ki-kellene e' világból-is mennünk, vagy az Égbe kellene költöznünk. Valamelly bálványozó városban élö ember ſoha ſem vehetne árulhatna, ſemmi pólgári hívatalt, vagy élet' nemét nem gyakorolhatna, söt az Atyafiak ſem lennének egy Atyafiságban, társaságban, egyik gonoſz máſik kegyes lévén. A' tolvajjal-is társalkodhatunk úgy, hogy azomban az ö tolvajságában nem réſzesülünk, lehet a' bünösökkel barát-

kozni, úgy hogy azomban gyülöljük az ö vétkeiket. Az Iſten félö ember élhet a' gonoſzok között, mint Pál Athénásban, a' hol az ö ſzíve fel-háborodott, látván a' bálványokat *Tsel.* 17. mint Dániel és Néhémiás a' Pogány Királyok' udvarában, a' kik nem réſzesültek az udvari meg-veſzett erköltsben és ſzokásban, hasonlók lévén a' halakhoz, a' mellyeknek húsok édes, jól-lehet a' tengernek ſós és keserü vizei között élnek. Sőt bizonyos értelemben ſzólván, haſznos a' gonoſzokkal társalkodni, mind magokra a' gonoſzokra, mind a' hívekre nézve. A' gonoſzokra nézve; mert a' mi ſok ſzép intéseink, dorgálásaink, jó példa adásaink által öket az Iſtennek gyakran meg-nyerjük, és az ö elfordúlt útjokról az egyenes útra viſzſza-vezetjük, mint a' jó férfiban a' gonoſz Aſzſzony meg-ſzenteltetik, a' mint Péter Apoſtol mondja. Magokra a' hívekre nézve; mert látván hogy a' gonoſz ember környül van vétetve a' ſok vakoktól minden felöl, alkalmatoſságot vészen onnan a' hívö ember az Iſten' ditsöítésére, hogy ötet meg világoſította, holott ö annál nem jobb, fel-éleſzti az ö buzgóságát, békeſséges türését, könyörgéseit, mint valamelly hideg víz az óltatlan meſzet. Utóljára ezeket látván a' kegyes ember, meg-gondolja, mitsoda utakon módokon foglalta-el a' ſátán a' gonoſz embernek ſzívét, és mitsoda grádusokon eſett ö a' veſzettségbe, és éſzre fogja venni, hogy egyiknek a' hívalkodás, másnak a' gazdagságnak ſzeretete, másnak a' roſzſz társalkodás, másnak e' világnak felettébb tettzeni kívánó igyekezet vóltak azok a' hálók, a' mellyekkel öket a' ſátán bé-kerítette. És így meg-tanúlván ezeknek ſzomorú példájokból mitsoda réſzen rontott-bé ö reájok a' ſátán, mindjárt ſzorgalmatosabban áll a' maga

fra-

ſtrása helyén. Egy ſzóval, valamint a' tövis bokrokról lehet tüzet rakni, és annál melegedni, a' mellyek mig a' földön vóltak, ſenki ſemmi haſznát nem vette: úgy az igaz kegyes ember az iſtentelenek vétkeinek meg-gondolásában- is talál ollyan okokat, a' mellyekkel a' maga buzgóságát fel-gyújthatja. Helyes vólt azért a' Farizeusok' regulája, hogy t. i. a' jó Kereſztyén embernek a' mennyire lehet kerülni kell a' roſzſzak' társaságát, ha nagyobb kár, mint haſzon hárúl abból reájok, de roſzſzúl alkalmaztatták a' Kriſtusra tsak azért, hogy a' Publikánusokkal és bünösökkel együtt evett. Ugyan-is, valamint a' pestis tsak azokra ragad-el, a' kik roſzſz nedveſségekkel vannak tele, 's a' vérek megromlott, és ha vólna ollyan ember, ollyan tökélletes vérű ember, mint az ártatlanság állapotjában, a' kire a' peſtis el-nem ragadna, jól tselekedné, ha a' peſtisben lévő emberekkel társalkodna, hogy öket ſegíthetné: úgy a' gonoſzoknak társalkodása által tsak azok romlanak-el, a' kikben meg-vagynak a' roſzra-való hajlandóságok, és mint a' büdös-kő, vagy a' kén-gyertyák leg-kiſseb tüzes taplótól meg-gyúlnak, fel lobbannak mint a' puska-por. És így az Úr Jéſus-is jól tselekedte, hogy a' ſzegény bünösökkel társalkodott, hogy öket meg-téríthetſe, lévén ő Feleségének a' roſzſz társalkodások ellen-való, mint egy méreg v. Peſtis ellen-való orvoſsága. De hallyuk-meg magát a' Kriſtust

HARMADIK RÉSZ.

Mit felel a' Farizeusoknak ezen vádjokra? Azt mondja: *Az egéſſégesek nem ſzükölködnek orvos nélkül, hanem a' betegek.* A' Farizeusokat hasonlítja az egéſſégesekhez, a' Pub-

likánusokat pedig és a' bünösöket a' betegekhez, magát orvos Doktorhoz. Egéſségesek a' Farizeusok, az-az, annak tartották magokat, a' magok igaſságának ſokat tulajdonítván, azt állították, hogy ö nékiek ſemmi bajok nintsen. Betegek a' Publikánusok és a' bünösök. Ugyan-is, valamint a' nyavaják a' testet naponként erötelenítvén minden erejét el-veſzik, 's végre halált okoznak: úgy a' bün a' léleknek minden erejét el-fogyaſztja, az értelemnek világára hájogot ereſzt, az akaratnak a' jóra-való mozdúlását guta ütésbe ejti, az indúlatoknak rendes és helyes járását, mint valamelly hagymáz, vagy forró hideglelés felháborítja, a' jó tselekedetekre-való tehettségtöl meg-foſztja, míg nem végezetre lelki halállal meg-haljon. Doktor v. orvos a' Kriſtus, a' ki a' keserves kín-ſzenvedések által öſzvetörettetvén és rontatván, az ö ſzentséges testéből és véréből kéſzítette minékünk ama' valóságos Gileád-béli bal'samomot, a' mellyel a' mi lelki ſebeink bé-kötöztetvén meg-gyógyulnak. Immár azt mondja a' Kriſtus: *hogy az egéſségesek nem ſzükölködnek orvos nélkül, hanem a' betegek.* Semmi nem illik jobban öſzve mint a' beteg és a' Doktor. Nem vólna annál méltatlanabb vád, mint mikor valaki a' Doktort azzal vádolná, hogy ö a' beteg' ágyához közel mégyen, vele társalkodik, 's reá gondot visel; mert hiſzem éppen ezt hozza magával az ö köteleſsége. Már pedig azért adatott a' Kriſtus az Iſtentöl, hogy lenne minden meg-térni akaró bünösöknek az ö lelkeknek orvosa; és így méltatlanúl vádolják hát ötet, hogy a' bünösökkel társalkodik és barátkozik. Ök magok ám maradjanak orvos nélkül, mint-hogy egéſségesek, tsak hogy ezeknek a' ſzegény betegeknek ne irígyeljék, nem eſik ö rajtok ſemmi boſzſzúság tétel, ha

ve-

velek az Idvezítö Úr Jéſus nem társalkodik, mert a' magok ſzemeik elött igazaknak tettzenek, és így nints ſzükségek az Idvezítöre. És e' vólt az Idvezítönek felelete a' Farizeuſoknak arra a' vádjokra: *Mi az oka, hogy a' ti Meſtertek a' Publikánuſokkal és a' bünöſökkel eſzik?*

* * * *

K. A! A' minémü vendégség vala régenten a' Máté házánál, ollyan lelki lakadalom fog tartatni a' jövö Úrnak napján ebben az Isten' házában. Itt leſz az Úr Jéſus Kriſtus a' Szent kenyérben, és borban, az ö teſtének és vérének, és az ö halálának drága érdeme által, el-jönek ide ſok Farizeusok, a' magok igazságában, kegyeſségeknek külsö ſzínében bízakodó hipókriták, ſok ſzegény bünösök, és Publikánusok, ſok igaz lelki tanítványi a' Kriſtusnak. El-jönek tehát a' Farizeusok, de vallyon miért jönek? azért-é hogy itten mint ſzegény bünösök botsánatot nyerjenek? Éppen nem, egéſségesek ök, nem éhezik azért és nem ſzomjuhozzák az igaſságot. Miért jönek a. o? Azért, hogy a' vendégeket vi'sgálják. Mi az oka ú. m. hogy a' ti Meſtertek a' Publikánuſokkal és a' bünösökkel vatsorál? Ez az én ſzomſzédom, ez vagy amaz esmérösöm tzégerés bünben élö ember, az egéſz város jól esméri; ugyan mitsoda lélekkel mér a'hoz az aſztalhoz járúlni, minket-is, a' kik jól és Iſtenesen élünk az Úr' Vatsorájával, meg-botránkoztat? Míg én Templomba járok, éneklek, könyörgök, az Iſten' beſzédét figyelmetesen halgatom, addig ö az ö bünei után jár, a' tsúfolók' ſzékibe le-ül, és még az Attya-fiát-is meg-ſzólja; még-is én velem együtt oſztán ſzintén úgy ide járúl. A! bünös ugyan ez a' ſze-

gény felebarátod, a' kit ennyire kárhoztatſz, de mit tudſz belé, hát ha éppen azért leſz te nállad kedvesebb vendég; mert bünös, hát ha minthogy lelki ſzegény, minthogy éhen ſzomjan van, éppen azért elégſzik-meg azokkal a' Krifius' halála által ſzereztetett jókkal, a' mellyekben tenéked ſemmi réſzed nem léſzen, minthogy már meg-elégedtél? Ne tsudáld, hogy ö bünös léttére a' Szent Aſztalhoz járúl; mert hiſzen lelki beteg ö, hadd járuljon hát a' lelki orvoshoz, imádkozz inkább érette, hogy légyen haſznos néki ez a' lelki orvoſság. Nem parantsolta azt Sz. Pál, próbálja-meg minden ember a' máſikát; hanem magát. Míg azért a' magad ſzeméből ki-nem vetheted a' gerendát, ne piſzkáld a' más ſzemében a' ſzálkát. Távol légyen ugyan, hogy az Úrnak ezt a' ſzentséges aſztalát minden-féle meg-átalkodott bünösöknek közönségeſsé tegyem, távol légyen az Úrnak ſzolgáitól, hogy azt, a' mi ſzent, az ebeknek adjuk: mindazonáltal titeket mindnyájan ſzegény bünösöket, Publikánuſokat, paráznákat, gyilkoſokat, de a' kik a' Publikánuságból Mátékká, a' paráznaságból Magdalénákká lettetek, bátran hívogatlak, sőt a' ti lelketeknek idveſségére kénſzerítelek, hogy az Úrnak Szent Aſztalához járuljatok. Ma-is az a' könyörülö Fö-Pap az Úr Jéſus, a' ki vólt a' Publikánusok között, ma-is ollyan gyönyörüsége vagyon néki ti veletek le-telepedni, és vatsorálni. Ollyan könyörülö orvos ez, a' ki máig-is az illyen betegek körül-való forgolódásban el-nem fáradt. Mi lehet kérlek nagyobb öröme ennek a' Fö-orvosnak annál, mint mikor ötet ennyi ſzámtalan betegek körül-álják, fel-fedezvén ki-ki közzülünk az ö lelki ſebeit, mutogatván néki hol fáj, egyik egyik réſzét, másik másikát? Ehez járuljatok azért A! ez a' Fö-orvos tölt a' ti ſebeitekbe

bort.

bort és olajt. De méltó ám gondolóra vennünk A! hogy a' kiket ö egyſzer az ö ſzent aſztalánál meg-gyógyít, ezzel a' præſcriptióval botsátja-el magától: *Ímé meg-gyógyúltál, és többé ne vétkezzél, hogy gonoſzabbúl ne légyen dolgod.* Úgy tartoznak tehát mi-reánk mind ezek a' drágalátos ígéretek, ha álhatatosan fel-teſzſzük magunkban, 's igyekezünk rajta, hogy nem recidivázunk, elébbeni nyavalyánktól örizkedünk, hogy abba viſzſza ne eſsünk. Azt mondod: Éppen ez az a' mi engemet rettent az Úr' Vatsorájával-való éléstöl, tudom a' magam gyarlóságát, viſzſza-esem elébbeni nyavalyámba. De hát Angyal teſz-é fogadást és ſzövetséget az Iſtennel? a'vagy nem egy erötelen ember-é? Hol van az a' Sz. Irásban megírva, hogy a' Sz. Vatsorával-való élés után meg-esett hibák és vétkek meg-botsáthatatlanok vólnának? Gondold-meg nyomorúlt bünös, valahányſzor vallást téſzel büneidröl, mind annyiſzor el-esvén fel-keltél, és meg-vagy fáradva, vagy meg-fáradtál. Ne együnk hát, mert ismét meg-éhezünk, orvoſsággal ne éljünk; mert ismét viſzſza-esünk a' nyavalyába. Söt inkább azért éljünk az illyen lelki orvoſságokkal, hogy a' bünnek testét naponként magunkban erötelenítsük, annak maradványit laſsan-laſsan irtogaſsuk, míg nem végezetre el-jutunk ama' bóldog helyre, a'hol nem leſz ſzükségünk az illyen külsö eſzközökre; hanem léſzünk az Angyalokhoz haſonlók, nem léſzen ſemmi erötlenségnek és betegségnek helye; mert eſzünk amaz élet fájának gyümöltséböl, melly vagyon az Iſten' Paraditsomának közepette. Amen.

V. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke *Rom.* 7: 24 *Oh én ſzegény ember, ki tsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?*

Kereſztyén Atyámfiai! A' hadakozások mindenkor veſzedelmesek, de kivált akkor rettenetesek, mikor az Orſzágnak belsõ réſzeiben a' haza-fiak között-való tzivakodások hadakozásokká válnak. Ki írhatná-le azt a' ſzörnyûséget, a' mellyet illyenkor, azon egy Orſzágnak lakosi és tagjai réſzekre ſzakadván, el-követnek egy-máson? A' fiú tombol az õ Attyának hólt testén, mellyet az ütközeten le-rontott, a' Leány az õ Annyát, az Anya az õ Leányát, a' testvér az õ testvérjét el árulja, és az ellenségnek dühöſségének ki-adja, ki-ki abban keresi az õ vitézi nevét, mennél több puſztulásokat okozhat édes hazájának.

Illyen hazafiak között-való belsõ hadakozásról akarok én ſzóllani ez órában elõttetek A! mellyet minden igaz hívõ ember tapaſztal a' maga tulajdon kebelében. Bóldogok vólnánk mi A! ha minékünk tusakodásunk vólna tsak a' birodalmok ellen, a' hatalmaſságok ellen *Efes* 6: 12. Az illyen külsõ kísértetéket ſokkal könnyebb viſzſza-verni, mint ama' minden dolgok felett tsalárd ſzívnek az õ mozdúlásait meg-ſzelídíteni. Van mi bennünk egy ó ember, egy halálnak teste, a'melly a' lélek ellen tusakodik, és azt tselekeſzi hogy ne tselekedheſsük a' jót, a' mellyet akarnánk. Oh én Iſtenem! melly véres és halálos hadako-

zá-

zások ezek! Az ó ember ollyan ellenség, melly egy idős velünk, a' lelken hatalmat vett, helyheztette annak közepette Királyi székit, és ha az ő birodalmát, a' mellyet a' sok esztendőktől fogva-való usus meg-erősített, el-akarja a' lélek tőle perelni, mindjárt fel-háborodik, lármát üt, el-akarja óltani a' lelket, és keserűséggel illeti. A' szegény lélek ellent áll, minden-felé tekinget és forog, hogy meg-ne győzetessék, folyamodik Istenhez a' segedelemért, a' ki már ő benne az ő újjá-születését el-kezdette, és mind addig fohászkodik és nyög Sz. Pállal, míg nem tellyes győzedelmet vészen. *Oh én szegény ember, kitsoda szabadít-meg engemet a' halálnak testéből?* a' mint hallátok el-olvastatni a' Sz. Letzkében. És ímé ez a' Szenteknek erőtlensége, vagy inkább szegénysége és nyavalyássága az, a' mellytől-való meg-szabadúlását kéri az Apostol Sz. Pál, a' kinek példája szerint illő, hogy ti-is mindnyájan kérjétek ettől-való meg-szabadúlástokat az Úr Istentől. E-végre.

Lássuk 1.) Mitsoda a' halálnak teste? A' halálnak testén értette az Apostol Sz. Pál a' bűnnek maradványit, a' benne maradott romlottságot, vagy az ó embert, a' mellynek szűntelen-való hartza vólt az ő lelkével, hogy ne azokat tselekedje, a' mellyeket akart. Kettőt mond az Apostol erről a' romlottságról 1.) nevezi azt testnek 2.) halálnak testének. Testnek nevezi azért; mert valamiképpen hogy a' test által viszünk véghez minden dolgokat: úgy a' romlottság a' kút-feje, oka, és szerzője minden bűnöknek, úgy hogy m. u. fogad ez a' romlottság, szüli a' bűnt, a' bűn pedig m. u. véghez mégyen, nemz halált *Jak.* 1. 15. nem tsak, hanem valamiképpen hogy a' testnek tagjai vagynak: úgy ennek

a'

a' romlottságnak tagjai: a' paráznaság, tiſztátalanság, bujaság, gonoſz kívánság, fösvénység, és egyebek. De nem csak testnek nevezi Sz. Pál a' bünt a' romlottságot, hanem halálnak testének-is. Mit mondhatna ennél rettenetesbbet? Csak a' mi testeinknek halálais melly ſzörnyü dolog. Az Iſten újjainak ez a' remek munkája mimódon omol akkor öſzve, és a' férgeknek prédájává léſzen, ollyan utálatoſsággá változik ez a' Teremtönek ſzép iſinálmánja, a' mellyre az ö leg-jobb barátiis nem nézhetnek csak két 's három nap múlva-is, hanem el-rejtik azt ſzemeik elöl a' földbe. Mit mondunk hát arról a' halálnak testéröl a' bünröl, a' melly meg-öli a' Lelket? Veſzſzen-el bátor a' test, és légyen a' férgeknek eledele, e' még igen tsekély dolog, de hogy az én lelkem mind örökké meg-haljon, oh mitsoda fájdalom! hogy az én lelkem maga magának koporsója, a' ki magában hordozza a' bünnek testét a' halálnak testét, hogy ö benne, ebben a' lélekben, a' mellynek ſzentnek és ártatlannak kell vala lenni, légyenek ollyan gonoſz kívánságok, a' mellyek ötet mint a' férgek meg-rágják és meg-öljék, az ö ſzépségét meg-motskolják, oh melly nagy oka annak, hogy így fohászkodjon: *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet* 's a' t.

Halálnak teste a. o. a' bün mind azért, mert a' lelket az örökké-való halálnak alája veti a' jövendö életben, mind pedig azért, mert már ebben az életben-is az Iſtennek Lelkétöl ötet meg-foſztja, a' melly nélkül, mint a' testi életben, nintsen ö benne ſemmi lelki érzékenység, ſem mozgás. Akár-mint ſzurdálja ötet a' L. esméret, akár-mint érdekeld feddözésekkel, de az ö ſzíve meg-nem keseredik, és meg-térésre nem indúl. Nintsenek néki

ki ſzemei az Iſten' munkáinak nézésére, és az ő gondviſelése' útainak ſzemlélésére, nintsenek fülei a' Mennyei tudománynak bé-vételére, nints gustusok a' kegyeſség gyönyörű vóltának meg-ízelítésére, nints ſzaglások a' jónak a' gonoſztól való meg-válaſztására, kezei a' ſzegényeknek fel-ſegéllésére, lábok, az egyenes ösvényen-való járásra. És valamiképpen hogy a' meg-hólt állatban vehetjük éſzre, hogy a' helyett az egy élet helyett, a' melly az előtt vólt, ſzámtalan ſok élet leſzſz t. i. a' férgeké, a' mellyek minden rend nélkül mozognak és ſzaporodnak: úgy az ollyan lélekben, a' mellyben már ez a' halálnak teste a' bün belé kapott, ezer meg ezer gonoſz kívánságoknak férgei támadnak, a' mellyek minden rend nélkül ötet indítják és mozgatják, és a' mellyeknek büdöſsége fel-hat az Egekig.

K! Mi módon lehetséges az, hogy ez a' terméſzeti gyarlóság, a' halálnak teste, fel-találtathatik még a' Szentekben-is, millyen vólt Sz. Pál? Nem tsudálkozom rajta midőn hallom 1. *Tim.* 5: 6. hogy az ollyan özvegy, a' melly bujaságban él, élvén meg-hólt, hogy a' meg-térhetetlen bünös érzéketlen az Iſten' ſzavára. De mi-módon illik ez a' rettentő ábrázat az újjá-ſzületett lélekre. Az ő ártatlan attya fiának meg-ölése hadd kiáltsa ezt a' kétségbe eſett Kainnal: *Nagyobb az én bünöm, hogy nem mint azt valaki meg-botsáthatná.* Hogy a' meg-rettent lelki-esméret az ő bünének ſzörnyüsége, az Iſten' boſzſzú-álló igaſságának, az ő ellene kéſzen álló ördögök' dühöſségének látása ollyan fohászkodáſokat, panaſzolkodáſokat tekerjenek-ki az ő ſzájából, ez igen-is terméſzeti dolog. Sirathatja a' meg-térni akaró bünös az ő büneit, óhajthatja az Iſtennek kegyelmét, ez az ő tiſzte; de hogy ugyan e-

zen

zen háborúságokat, hánykódásokat láſson az ember egy ollyan lélekben, a' melly már a' Sz. Lélek' Templomává lett, hogy egy nagy Apoſtolnak ſzíve-is, a' melly tele van kegyelemmel, még alája légyen vettetve a' testnek oſtrominak, hogy még a' harmadik Égbe ragadtatott Sz. Pál-is alig tudja viſzſza-verni, és az ö hartza olly nagy légyen, hogy ugyan nyögjön alatta, és minden-felé kereſse azt a' mindenható kezet, a' melly ennek jó végét veſse, ez hallatlan tsuda: mindazáltal haljuk, hogy ez az újjá-ſzülettetett ember, ez az Apoſtol, ez a' Pál így kiált a' Sz. Letzkében: *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?* Ennek meg-fejtésére három dolgokat kell itt meg-próbálni.

1.) *Hogy itten Sz. Pál magáról, v. a' maga képében egy újjá ſzületett emberről ſzóll.* Némellyek úgy vélekednek, hogy itten az Apoſtol egy ollyan embernek képét feſti-le, a' ki még újjá-ſzületetlen lévén az ö büneiben buborékol, de a' ki a' józan okoſságnak diktálására már kezd a' maga állapotjáról gondolkozni, az Isten' kegyelmét óhajtani tsupán tsak a' termé-ſzeti tehetségek által. Kéſzebbek ezek azt mondani, hogy egy újjá-ſzületetlen ember ezeket meg-tselekedhetné, mint ſem meg-esmérni, hogy az újjá-ſzületett emberben-is vagynak hartzok, tuſakodások és erötlenségek, a' mellyek ötet meg-kiſsebítenék, és hogy a' kegyelem térítené-meg azokból ötet. De mi másképpen értünk. Nem vádoljuk az Iſteni kegyelmet tehetetlenséggel v. erötlenséggel, de azért nem merjük tagadni a' magunkét. Megengedjük azt, hogy az Iſteni kegyelemnek ſemmi könnyebb nem lett vólna, mint ezt a' nagy Apoſtolt meg-ſzabadítani minden tuſakodáſoktól, és tökélletes bóldoggá tenni ez életben. De nem az a' kérdés, mit tehet és men-

nyi-

nyire terjedhet - ki az Iſteni minden-hatóság, hanem mit tselekedjen rend ſzerént a' maga kegyelmének munkáiban, és azt mondjuk, hogy Sz. Pál itt úgy ſzóll magáról, mint a' ki már újjá-ſzülettetett. Ugyan-is az ö értelme meg-vólt világosíttatva; mert ö tudta azt, hogy a' törvény jó és ſzent ℣. 12. és ö elméjével ſzolgált az Iſten' törvényének ℣. 26. Az ö meg-ſzenteltetett akaratja gyülölte a' gonoſzt, és a' jóra vitettetett ℣. 19, gyönyörködött - is benne ℣. 22, és ha a' Sz. Letzkében azt kérdi-is: *Oh én ſzegény ember, kitsoda 's a' t.* de utánna veti mindjárt: *Hálát adok Iſtennek a' mi Urunk Jéſus Kriſtus által.* Látjuk tehát, hogy Sz. Pál meg-ſzabadíttatott a' halálnak testéből, látjuk, hogy esmérte a' törvénynek méltóságát, és azt bé tölteni akarja, vólt belsö embere, a' melly gyönyörködött az Iſten' törvényében. Mi-módon írod-le a' meg-térést, ha ez nem meg-tért ember, a' ki ezeket mondja magáról? A'vagy a' terméſzet ſzülte-é ö-benne ezt az új embert? úgy-de így a' kegyelmet le-rontod egéſzen.

2.) *Mind Pálban, mind minden Szentekben meg van a' romlotság, a' halálnak teſte, a' melly alatt nyögnek és fohászkodnak.* Tanú-bizonyságúl merem itten hívni mind az Ó, mind az Új Teſtamentomnak minden Szenteit. Iſten - félö igaz Hívek! nem tapaſztaltatok-é magatokban elég kísérteteket és hartzokat, 's a' jóra - való ellent-állást a' meg-térés után-is? Nem ſzomorkodtatok-é azután-is a' ti kegyeſségteknek hibás vóltán? és, nem tsalattattatok-é-el ismét azokra a' bünökre, a' mellyeket a' meg-térés által meg - útáltatok? Halgaſsatok-meg kérlek egyet ezek közül a' Szentek közzül mi-módon írja - le az ö lelkének nyavalyaſságát: „ Úgy „ tetſzik ú. m. mintha énnékem két lelkem „ vólna, egyik meg-hajlott vólna minden erö- „ vel a' bálványok elött, máſik tsak az igaz

Is-

„ Istent akarta imádni, egyik futott a' világi
„ ditsöſségek után, a' máſik úgy nézte azt,
„ mint füſtöt és párát, egyik tsak e' földön
„ tsúſzott és máſzott a' földi veſzendö jók kö-
„ rül, a' másik az Egek felé repdesett, és an-
„ nak javaira ásítozott. A' Sz. Lélek el-jött
„ ſegítségére ennek a' máſodik léleknek, és
„ azt meg-erösítette. De gondolod é hogy vé-
„ ge lett vólna a' hartznak? Nem, éppen nem.
„ A' gyözedelem még most-is bizonytalan
„ ſzárnyakon repdes a' két fél között. Most
„ a' test hajlik-meg mint valamelly ſzolga a'
„ lélek alatt, most az indúlatok ragadják-el
„ ezt az újjá-ſzületett lelket, akarja a' jót, de
„ nem teheti. Mit tselekedjem illy ſzomorú
„ állapotomban? Kérem a' minden teremtett
„ állatoknak Urát, hogy erötelenítse-meg a'
„ testet, hogy valami módon az én lelkemet
„ a' mélységre le-ne vonja annak nehézsége,
„ kérem az Istent, hogy az ö Lelkének tüzé-
„ vel emélſze-meg a' testet, öntse-meg azt,
„ mint a' viaſzot, én-is igyekezem pedig,
„ hogy ezt a' vad oroſzlánt meg-ſzelídíthes-
„ ſem, nyögök, fohászkodom, az én ſzeme-
„ met áztatom köny-hullatásimmal, le-borúlok
„ ſzüntelen a' Mindenhatónak lábaihoz, hogy
„ e' félelmes ellenségtöl ſzabadítson-meg en-
„ gemet (Gregorius Nazianzenus).

A' hívö ember a. o. valósággal nyavajás és bóldogtalan ember, a' ki így kiálthat fel: *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?* Ennek a' nyavalyálságnak nevezete titeket Istent-félö igaz hívek meg-ne rémíttsen, ne gondoljátok, mintha ez meg-nem álhatna azzal a' bóldogsággal, a' melly néktek ígértetik az Egekben, az idvesség' bizonyos vóltával, a' jövendö bóldogságnak 'sengéivel, a' melly a' Híveket e' földön vígaſztalja. Ugyan-is meg-lehet, hogy

ő érezze a' maga erőtlenségét, és magát az Istenre bízza, sőt gyakran ez az ő nyavalyásságának érzése az, a' melly őtet meg-alázza, az örök bóldogságra juttatja; nem tsak, hanem ez életben-is ő nékie ki-beszélhetetlen gyönyörűségeket okoz.

De mindazonáltal szegény és nyavalyás ember a' hívő ember az ő *Hartzaiban*; mert ez a' halálnak teste bár meg-győzetett-is, meg-újjítja minden szempillantásban az ő ostromjait. Mitsoda keserves állapot pedig az, mindenkor kezébe tartani a' fegyvert, és a' maga szíve ellen hartzolni, félni a' veszedelemtől még a' győzedelemnek közepette-is. Szegény és nyavalyás a' hívő ember *az ő kívánságaira* nézve. *Egy dolog vagyon, azokat a' mellyek hátam megett vagynak el felejtvén, azokra pedig igyekezvén, a' mellyek elől vagynak, a' tzél felé futok, az Istennek a' Krisius Jésusban-való Mennyei hívatalának jutalmának el-vételére Fil.* 3: 14. de a' midőn elébb mégyen, ugyan akkor újjabb útakat fedez-fel, fel-mégyen nagy bajjal a' hegynek tetejére, és ismét újjabb kőszikla áll elébe, a' mellyre fel-kell menni ha nyugodalmat akar. Mennél elébb mégyen, annál több hibákat fedez-fel az ő meg-szenteltetésében, újjabb vétkeket életében, jól esméri és látja mint Móses a' Nébó hegyét, de nem mehet előre. *Oh én szegény ember, kitsoda szabadít meg engemet az* 's a' t.

Szegény és nyavalyás a' hívő ember *az ő Istenhez-való szeretetiben.* Semmi nints annál nagyobb tsuda, mint az Istent esmérni, mégis őtet mindenek felett nem szeretni; mindazáltal nem érezzük ezt a' szeretetet tökéletesnek. Tsudálom az Isteni irgalmasságot, mimódon önti-le reám az ő kegyelmességének kintseit, álmélkodom az ő tökéletességein, jótéteményein, az én számomra készittetett ból-

dogságon, akarnék égni a' ſzeretetnek olly tüzével ez eránt a' Mennyei Felség eránt, mellyet ſok vizek-is el-ne ólthatnának, kívánnék ſzoroſsan, és el-válhatatlanúl egyesülni ezzel az én jó Iſtenemmel. De óh gyarló test te állaſzſz ellent, te hütöd-meg az én ſzeretetemet, közben veted magadat az Iſten és én közöttem. *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg* 's a' t.

Szegény és nyavalyás a' hívö ember *az ö buzgóságára* nézve. Valamint hogy a' természetben gyakran azokat a' dolgokat, mellyek igen nagy ſebeſséggel vitetnek, és gyorsan mozognak, tsak egy kis lehellet, tsak egy kis dolognak eleibe-való akadása meg-állíthatja: úgy e' ſzokott esni a' kegyelemben. Gyakran a' léleknek úgy tettzik, hogy már el-ragadtatott, már az Egekben jár a' Sz. Angyalok között, 's hirtelen el-lankad, tsak egy kis kívánság, egy helytelen tétovázó gondolat, egy magán-való ſzertelen örülés, és a' maga kegyes vóltán-való el-kevélyedés megtsillámlván az ö elméjében, oda minden buzgóság, és a' nagy forróság lágy-melegséggé 's hideggé válik. Szegény és nyavalyás a' hívö ember, mert ö igen *delicatus*, mindent nagyon fel-vevö ember. Mennél elébb mégyen az ember a' kegyeſségben, annál gyengébb és érzékenyebb az ö lelke-esmérete. A' mellyeket az elött bünnek ſem tartott, már azokat kezdi bünnek, még pedig nagy bünöknek esmérni, leg-kiſsebb bünöknek látásán is iſzonyodni, azokon magát epeſzteni.

Szegény és nyavalyás a' hívö ember *az ö vétkei* miatt. Ha keserves dolog az embernek mikor azt nem tselekedheti, a' mit akarna, óh mennyivel keservesebb mikor azt kell tselekedni, a' mit nem akarna. Már pedig a' hívek éppen így vagynak. Mitsoda nyavalyás-

ság

ság ez? Hogy a' bünösök, a' kik ſoha nem érzették a' kegyelmet, a' kik ſzüntelen jobbágyai az ö kívánságoknak, hanyat-homlok rohannak a' bünre, a' mellynek útálatos vóltát nem esmérik, nem tsuda, itt ſemmi erösſzak nem esik; de hogy a' ſzegény hívö ember, a' kinek békóit és lántzait már a' kegyelem el-ſzaggatta, és az Iſten Fiának ſzabadságába helyheztette, hogy az a' Dávid, a' ki a' paráznaságnak útálatos vóltát a' törvényböl jól esmérte, a' ki attól tellyes ſzívböl iſzonyodik, azon ſzempillantásban, a' mellyben Betsabét meg-látta, még-is meg-tselekeſzi, és az ö lelke-esmérete' világa ellen vonatik a' bünre, halgatásra juttatik az ö lelke-esmérete. Oh mitsoda nyavalyáſság és bóldogtalanság! *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?*

Szegény és nyavalyás a' hívö ember az ö *kísérteteire* nézve. Nem olly nyilván oſtromoltatik ö a' test által, mint az iſtentelenek, hanem ravaſzabban, t. i. most azt kiáltja nékie, hogy meg-ſzenteltetését hátráltaſsa, hogy már az tökélleteſségre vitetett, holott még ſok dolog van hátra, most a' veſzedelemre azzal viſzi, mert van néki elég ereje arra, hogy gyözedelmes légyen, most a' kevélységet támaſztya-fel ö benne az ö leg-buzgóságosabb kegyeskedései között, majd az ö hívatalában igyekezik ötet resté és unalmaſsá tenni.

Szegény és nyavalás végezetre a' hívö ember *az Iſten kegyelmes vígaſztalásinak és békeſségének töle-való meg-vonatatása* miatt. Ugyan-is óh melly gyakran meg-esik az, hogy az Iſten ſzeretetinek érzése, az Iſten Lelkének jelenléte, az idveſségnek bizonyos vólta, az Iſtennel-való egyeſségböl ſzármazott lelki öröm el-enyéſznek a' lélekböl, és azt nagy

puſztaságban, fel-háborodásban és ſzomorúságban hagyják. Mitsoda keserves pedig a' léleknek, a' melly ezeknek a' lelki jóknak drágalátos voltát már meg-esmérte, és édességét meg-kóstolta, azoktól meg-válni, félni az Iſtentől, minekutánna ötet egyſzer ſzerette mint Atya, rettegni a' poklot minekutánna már az örök bóldogságnak reménységével tápláltatott.

3.) Ha illyen ſzomorú gyümöltsei vagynak a' halál' testének még akkor-is mikor már az a' kegyelem által meg-öldököltetett, megítélhetitek mitsoda rendeletlenségeket okozhat az ollyan lélekben, a' melly egyedül az ö vétkes és meg-veſzett indúlati után halgat. És ezt kell már harmadſzor meg-jegyezni, hogy öſzve-ne zavarjuk az újjá-ſzületteket az újjá-ſzülettetlenekkel, és azoknak nyögéseket és fohászkodásokat amazokéval. Igen-is mind a' ketten panaſzolkodhatnak, hogy a' halálnak testében vagynak, de külömbözö értelemben. Az újjá-ſzületetlen emberben a' bün ollyan folyó víz, a' melly az ö terméſzeti hajlandóságát követvén, maga ereje által mégyen, ottan-ottan vagynak néki nagy árjai, mellyek el-borítják a' ſzomſzéd tartományokat, el-mennek annak vizei ſzintén a' tengerig, mert ök mind hóltig meg-maradnak az ö büneikben: de a' terméſzeti gyarlóság az újjá ſzülettekben ollyan, mint valamelly tsak nem egéſzen ki-ſzáradott forrás; még ugyan ſzivárognak valamennyire annak vizei, de könnyü azokat elállítani, könnyü bizonyos folyásra, tsatornára venni, a' melly nem hogy nevekednék és ſzélesednék, hanem mennél meſzſzebb, annál jobban keskenyedik, és végre ki-ſzárad.

Haljuk hogy a' Pálok ſzintén úgy fohászkodnak a' terméſzeti gyarlóság alatt, mint az újjá-ſzületetlenek, de hogy e' kettönek egy-más-

mástól-való külömbségét meg-érthesük, meg-kell azt tudnunk, hogy a' halálnak testének három-féle állapotjai vagynak 1.) az ö uralkodása, 2.) az ö erötlenedése, 3.) az ö egész meggyözettetése. Az istentelenekben még ez uralkodik, és egész erejében vagyon. Igaz ugyan, hogy a' természeti ember akár millyen meg-veszett légyen, tsak meg-tudja a' jót a' gonosztól külömböztetni, a' bünnek útálatos vólta, és a' virtusnak méltósága az ö szívét meg-illeti; de óh melly erötelen ez az esméret. El-nyomja ugyan néha a' nagy tetemes bünöket, és addig tsak tészen valamit, míg az indúlatok halgatnak, de mihelyt azok valami elöttünk kedves dolgok által fel-indíttatnak, ez az esméret mindjárt el-alusik, a' jó indúlatok helyt adnak a' hasznak és gyönyörüségnek. A' lelki-esméret ugyan ottan-ottan elö-áll az ütközetre, kiált, nyughatatlankodik, de lassan-lassan ö-is enged, és belé unván el-halgat. De az újjá-született lelkekben a' halál' teste meg-erötelenedett a' kegyelem által, az esméret világosabb, erösebb fundamentumokon áll, és azt nem tsak akadályoztatja, hanem rajtok gyözedelmeskedik.

Az újjá-születetlen emberek hogy nem vétkeznek mindenkor úgy a' mint akarnak, v. a' tselekesi; mert az örökké-valóságnak félelme rettenti, vagy a' bosszú-álló Istennek meggondolása tartóztatja, vagy a' világ elött-való tisztességnek annál jobban lehetö fenn-tartása. Ezért a' Keresztyénségnek külsö kötelességeit véghez-visik, de azért a' szív ollyan kevéssé van meg-változtatva, és az indulatok meg-öldököltetve, hogy igen könnyen fel-támadnak ezek ellen. Ebböl osztán a' lesz, hogy mivel nyilván nem mernek, mesterséggel és okosan vétkeznek. Meg-szünnek ugyan tzégéres bünben élö, és szembe-tünö ragadozások-

kal tellyes Publikánusok lenni, azért leſznek meſterséges bünösök, kik el-tudják az ö vétkeiket titkolni, léſznek kevély, nagyra látó, érdemeket hányó Farizeusok. Hát vallyon úgy néznéd-é az illyen lelket, mint a' kin már ſemmi hatalma nintsen a' halálnak testének? Hozzá haſonlítanád-é azt az újjá-ſzületett emberhez, a' ki az ö indúlatit zabolán tartja, meg-öldököli, és a' ki a' Kereſztyénségnek nem tsak leg-tzímeresebb, és ſzembe tünö, hanem a' leg-kiſsebb, és ſzembe-tünö kötelesſégeit-is véghez-viſzi.

De még eddig tsak a' leg-ſzebbik réſzekről néztük a' bünösöket, de ha az ö rend ſzerént-való életeket és ſzíveket meg-visgáljuk, meg-látjuk, hogy melly tellyeſséggel alája-vettettek ök a' halálnak testének törvényének, és melly tellyes hatalommal, fö méltósággal uralkodik bennek. Minden eröszakos ezeknek lelkekben, ſzeretnek ſzintén a' balgatagságig, gyülölnek ſzintén a' dühöſségig, fösvények annyira, hogy még azoktól-való éléstöl-is megfoſztják magokat, a' mellyekkel bírnak, vadáſzſzák e' világi méltóságokat és gyönyörüségeket annyira, hogy kéſzek annak fel-áldozni minden nyugodalmakat, betsületeket, békeſségeket, söt életeket-is. Imé illyen azoknak állapotja, a' kikben a' halálnak teste uralkodik. De az igaz hívekben kezd ez meg-erötelenedni a' meg-térés által, míg nem oſztán a' kegyeſség' munkáinak ſzorgalmatos gyakorlása által egéſzen meg-gyözettetik. El-nyomják a' bünöket nem tsak a' terméſzetnek világa, a' tiſzteſségnek törvénnyei, és a' lelki-esméretnek helyben-hagyása által, hanem föképpen az Iſtennek ſzeretete és a' hit által, a' mellyet a' kegyelem ſzerez ö-bennek, hogy ugyan ſzembe-tünö külömbség vagyon ö-közöttök és az újjá-ſzületetlenek között.

K.

K! A' meg-ſzabadításért így kiált-fel Sz. Pál: *Kitsoda ſzabadít - meg engemet a' halálnak testéből?* Hogy-hogy nem tudta azt az Apoſtol, a' kit méltán nevezünk kegyelemnek nagy Apoſtolának, hogy nem tudta mondom, hogy a' ſzüli ujjonnan a' lelket, az öldökli - meg a' halálnak bennünk-való testét. Miért hát mégis illyen bizonytalan panaſzra fakad, miért nem esik inkább az Iſten' lábaihoz, hogy ezt a' vígaſztaló feleletet végye: *Elég néked az én kegyelmem?*

Ne gondoljuk A! hogy Pál ezt tudatlanságból tselekedte vólna. Ez valóságos könyörgés, mellyben kéri Pál a' bünnek testének tökélletesen-való el töröltetését, és hogy kérdés-képpen teſzi-fel, azzal tsak az ő nagy ſzükségét jelenti, és buzgóságát, mellyel kéri ő a' kegyelemnek rajta-való újjabb bövölködését. Úgy gondolom én itten Pált, mint valamelly hadakozásban el - fáradott embert. Keservesen esik néki, hogy az ő ſzívében olly hoſzſzas ellent - állást érez a' kegyeſségnek haſznos és idveſséges köteleſségei eránt, ſzégyenli, hogy ő néki ſzüntelen ollyan ellenséggel kell küſzködni, a' kit ő útál, és olly gyakran kell meg-próbálni, hogy minden ő ereje merő erőtlenség, igyekezete hijában-való, ezért-is minden felé fordúl, veti ſzemeit az Egekre a' ſegedelemért, néz önnön magára-is, és kérdi mint-egy magától-is, mit kellyen néki tselekedni, hogy ezt a' romlottságot meg-győzheſse, és ſzent leheſsen, miként az Iſten Szent.

* * * *

Veſsétek-egyben már mostan K. A! ezen Apoſtolnak panaſzolkodását azokkal a' győzedelmi örömnek és kérkedékenységnek ſza-

vaival, mellyekkel tellyes azoknak a' képzelt ſzenteknek ſzájok, a' kik annyira kérkednek az ö kegyeſségeknek tökélletes vóltával. Nem panaſzolkodnak ök az ö erötelenségekröl, hanem az ö érdemeiket hánnyák. A' halálnak teste helyett a' feles leg-való jó tselekedetekkel ditsekednek. Nem elégednek-meg azzal, hogy bé-töltik imígy amúgy azokat a' parantsolatokat, a' mellyeknek általhágása illyen panaſzolkodásra indítja Sz. Pált: *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?*

Mitsoda nagy külömbség vagyon ezek között a' képzelt ſzentek között, és Sz. Pál között? Egyik már gyözedelmi éneket énekel, máſik még hartzol, egyik örül, máſik óh én ſzegény ember azt kiáltja, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből? egyiknek nints teste, nints gyarlóság benne, máſik hordoz halálnak testét, a' melly alatt el-lankadt. A' pedig bizonyos, hogy Pál az Iſtennek válaſztott edénnye, Sz. Lélek Temploma, az idvesſégnek örököſe, és a' harmadik Égbe felragadtatott ſzemély vólt, még-is nyög, fohászkodik. Jobb leſz minékünk-is A! tartani ezzel az alázatos és rettegö Pállal, mint ezekkel az érdemeket hányó Szentekkel. Ki merne bízni az ö ſzívéhez, midön tudja, hogy ott lappang a' halálnak teste, a' melly még a' leg-nagyobb Szentekben-is ezt kiáltatja: Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet? Ne légyen a. o. mi bennünk ezeknek vakmerö bizodalmok, hanem féljünk, mint ö, a' mi hartzunknak ki-menetelitöl, és tellyesek lévén a' mi erötlenségünknek érzésével, kérjük az Iſteni kegyelemnek ſegedelmét.

Ha valami világi nyavalyáról vólna a' ſzó, tudom nem ſok intésekkel kellene ſerkengetni titeket, hogy kérjetek ſzabadúlást. Alig botsát-

tsátja az Iſten mi reánk az ö ſulytoló kezeit? mindjárt békételenkedünk, hogy kéſik a' ſegedelem, mindjárt kiáltunk: *Oh én ſzegény ember, kitsoda ſzabadít-meg engemet a' halálnak testéből?* Hát vallyon gondoljuk-é, hogy az a' halálnak teste, mellyet a' mi kebelünkben hordozunk, a' melly ſzüntelen ellenébe ſzegezi magát az Iſtennek, és minket meg-gátol, mikor ſzólgálni akarjuk ezt a' ſzent és jó Iſtent, nem valóságos gonoſz? nem érdemli-é-meg a' mi fohászkodásunkat és könyörgésünket? Azt hiſzſzük-é, hogy meg-ſzabadúlunk abból az Iſteni ſegedelem nélkül, vagy pedig megnyerjük ezt a' ſegedelmet annak kérése nélkül? Nem elég pedig itten könyörgésekkel hartzolnunk, hanem veſsük magunk-is kezeinket a' munkára. Távol légyen mi tölünk, hogy ezt a' veſzedelmes ellenséget tápláljuk és gyámolítsuk mi magunkban, mert vallyon az okos ember a' kígyót, melly kebelébe rejtezett, magához ſzorítja-é, ingerli-é azt? a' melly ötet meg-öli, söt inkább minden késedelem nélkül halálos ütéſsel meg-öli. Áljunk a. o. ellene ennek a' halál testének abban a' ſzempillantásban, mihelyt meg-érezzük az ö legelsö jeleit. Mennyire örizkedik az ember a' haláltól, annak tsak közelgetésétöl-is rettegünk; nem tsak az, hogy le-nem nyeljük az önként adatott mérget, hanem attól örizkedünk és rettegünk. Hát vallyon a' léleknek halála nints-é olly veſzedelmes, mint a' testé? Söt inkább tsak a' mi lelkünk meg ne haljon, a' halál, melly a' mi testünket a' koporsóba téſzi, léſzen minékünk az örök bóldogságravaló által-menetel. Még-is nem félünk-é az halálnak testétöl, melly meg-öli a' lelket, élni hadjuk-é ezt, és meg-engedjük-é, hogy az ö birodalmát ſzívünkön ki-terjeſzſze? Távol légyen. Rettegjünk ennek még tsak kö-

zelgetésétöl-is, öllyük-meg ezt a' kígyót, mihelyt az ö fejét fel-emeli, hogy vala-mimódon az ö nyelve minket el-ne tsaljon. Nem elég valamelly háznak meg-tartására, hogy a' gyujtogató tüzet ne vefsen annak, vígyázni kell még a' leg-kifsebb fzikrátskára-is, hogy valami módon történetböl fel-ne gyúladjon. Úgy ezeknek a' Sz. Lélek' templomainak, a' mellyek ti vagytok, meg-óltalmazására, nem elég, hogy nagy fzorgalmatofsággal el-távoztafsátok a' tzégéres bünöket, hanem félni kell a' gonofz kívánságnak leg-elsö mozdúlásától-is, kerülni kell a' bünöknek még alkalmatosságát-is. Ekképen meg-fzünnek égni azok a' gonofz tüzek, ha nem lefzfz tápláló matériájok, és meg-látjuk a' mi fzívünknek örömével, hogy ennek a' halál testének erei lafsan-lafsan ki-apadnak, inai meg-fzakadoznak, tsontjai el-fzáradnak.

De mivel egyedül az Iftennek minden-ható kezei elégségesek arra, hogy ezt a' nagy fene-vadat meg-rontsák a' mi lábaink alatt, kérjük a. o. az ö kegyelmét. A' mi nyavalyáfságunknak érzése, azon-való fzíves buslakodásunk fel indítja az Iftent a' mi hozzánkvaló könyörületefségre. A' Fiúságnak Lelke fegélleni fogja a' mi erötelenségeinket, és ezt kiáltja: Abba, az-az, fzerelmes Atya. Melly nagy vígafztalás léfzen e' minékünk, hogy e' világi életnek nyomorúságai között bizonyosok léfzünk ama ditsöfségnek hervadhatatlan örökségéröl, melly a' mi fzámunkra tartatik, mivel hogy fiak vagyunk. Melly nagy öröm erröl bizonyosnak lenni az Iften' Lelke által, a' melly el-petsételt bennünket a' tellyes váltságnak napjára. Akkoron le-vetkeztetvén tökélletefsen e' környülöttünk lévö halálnak testéböl, és minden nyomorúságokon felül-emeltetvén, a' tökélletes kegyelem által tökéle-

le-

tökélletes ſzentekké tételvén, meg-esmérjük az Iſtent minden fogyatkozás nélkül, ſzolgáljuk minden hiba nélkül, és áldjuk minden vég nélkül Amen.

VI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

A' ſzívnek tiſztaságáról.

Szent Letzke: *Máté 5: 8. Bóldogok a' kiknek ſzívek tiſzta.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' régi 'Sidóknak az Ó Teſtamentomban felette nagy gondjok vala az ö testeknek tiſztán-való tartására, hogy valami-módon azokat meg-ne fertéztetnék, azokkal a' tiſztátalanságoknak nemeivel, a' mellyekről ſzóll a' Móses Törvénnye. P. o. a' hólt testnek illetése, vérnek folyása, a' meg-tiltott állatok' húsának meg-étele 's a' t. Innen vóltak azok a' gyakorta-való mosódáſok, edényeknek, poharaknak, tálaknak tiſztogatása a' Farizeuſoknál. Erre a' testnek tiſztaságára, nem-is ok nélkül vígyáztanak annyira a' 'Sidók, mert a' kik törvénnyel meg-tiltott tiſztátalanságot kaptak, azok bizonyos ideig ki-vóltak rekeſztetve a' Jerusálemi Templomból, a' mellyben az Iſten a' maga kegyelmes jelenlételének jeleit mutatta, a' melly az Iſten ſzínének látásától-való kirekeſztésnek, és így, nagy büntetésnek tartatott. — Az Úr Jéſus Kriſtus, a' kiben az Ó Teſtamentomi árnyékoknak valóságai bé-tellyeſedtenek, és a' ki a' Móses által adatott Tör-

Törvényeknek fô-végét és tzélját bôltsen megmagyarázta ebben a' Réfzben, arra tanítja a' Tanítványokat ebben a' versben, hogy van még egy más Tifztaság, a' mellyre nékiek fokkal nagyobb gondjoknak kellene lenni, és a' melly egyedûl fzükséges. Ez pedig a' *Szívnek Tifztasága.* Valamint - hogy pedig fokkal ditsöségesebb ez minden törvénybéli tifztúlásoknál; úgy véghetetlenûl nagyobb hafzon és jutalom, a' mellyet ígér a' Kriftus azoknak, a' kiknek erre léfzen fô-gondjok. Mert az Ó Taftamentomi tifztaság, tsak a' Templomba-való mehetésre, és az Iften' kegyelmes jele-létele' jeleinek látására adott just, fzabadságot; de a' fzívnek tifztasága, magának az Iftennek látására: *Bóldogok a' kiknek fzívek tifzta, mert ök az Iftent meg-látják.* Visgálódjunk a. o.

I.) A' Szívnek tifztaságáról. Mikor a' mi fzívünknek tifztaságáról fzóll, azzal fel-téfzi, hogy tehát azok meg-fertéztettek, és mefzfze vagynak attól a' tifztaságtól, a' mellyet kíván az Iften az ô Befzédében. A' Sz. Írás úgy adja-elô a' bûnt, mint valamelly motskot, fzennyet, melly a' mi Lelkeinknek eredeti fzépségét meg rútítja, és azt egéfzen útálatra méltóvá téfzi. Ha ennek a' Lelki fzenynek a' *Bûnnek*, rútságát meg-akarnánk jól érteni, úgy kellene tudnunk tökélletesen, millyen vólt a' Léleknek fzépsége, minekelôtte a' bûn azt meg-motskolta vala. Akkor az embernek értelme az Iftennek igaz esméretivel fényeskedett; az ô akaratja mindenekben a' józan okofságnak, a' józan okofság ismét az Iften' akaratjának vezérlése után halgatott. Egy fzóval, tellyes vólt az embernek lelke tökélletes igazsággal és fzentséggel, és mind ezeken az ékefségeken fellyûl, tündöklött ô-rajta az Iften bôltsefségnek vilagofsága. Illyen vólt akkor

kor az ember' lelkének az ő ábrázatja. De a' Sátán el-jövén, ezt az Iſtennek ő-rajta lévő képét meg-motskolá, és a' helyett abban a' magáét bé-metſzé. Már azóltától fogva a' Lélek, egy éktelen tsuda állat; az ő értelmének ſzemei ki-vagynak vájva, fekete és rút a' bünök miatt; a' mardosó L. esméretnek mérges fekéllyeivel egéſzen bé-vonattatott, a' testi gyönyörüségben, mint valamelly fertőben, hever. Az Iſtennek képét többé ő-rajta meg-nem esmérheted. Haſonló az ollyan hajdanában tökélletes ſzépségü ábrázathoz, a' mellyet a' bele esett fene már meg-kezdett enni, annyira hogy az arra tekintőknek ſzánakozása változik irtózáſsá és útálattá.

Ingyen ſem ollyan motskok pedig ezek, mint a' testéi, a' mellyek tsak a' testnek külső ſzínéhez ragadtanak, úgy-hogy ha ki megmosdik, mindjárt el-múlnak. Ollyan motsok ez a' lelki, a' melly a' lélekbe magát méllyen belé ette. Haſonló a' régi meg-aggott poklosſághoz 3. *Mós.* 13: 11. Más motskok idővel le-kopnak, de a' bün az idővel együtt nevekedik és öregbedik. A' mi pedig leg-gonoſzabb, a' testi pokloſsággal meg-tiſztátalanittattak, keresnek orvosló eſzközöket, a' megmotskosúltak vizet 's a' t. de a' kik ezzel a' lelki bél-pokloſsággal meg-vagynak fertéztetve, futnak az orvoſságtól, és tetſzenek magoknak az ő büneikben, mint a' diſznók gyönyörködve henteregnek a' fertőben.

Melly igen mélyen meg-gyökerezett motsok és irtóztató fertelmeſség légyen ez a' Lélekké, ki-hozhatjuk tsak onnan-is, hogy az egéſz világon nem találtaték ollyan feredő, (a' bikáknak vérekben nem vólt olly hathatós erő) a' melly ennek el-mosására elégséges lett vólna; hanem tsak a' Felséges Iſten' Fiának drágalátos vére, és az ő Lelkének hathatósá-

ga.

ga. Mert ezek azok a' két eſzközök, a' mellyekkel ezen lelki motsok le-moſattatik. Az elsö a' J. Kriſtusnak vére, az-az, az ö halálának hathatoſsága, a' mellyért a' mi büneink meg-botsáttatnak. A' másik, a' Sz. Léleknek meg-ſzentelö kegyelme, a' melly által mi meg-újjíttatunk az Iſtennek képére. Az elsöröl vagyon ſzó 1. *Ján.* 1: 7. *Jel.* 1: 5. és mivel a' botsánat a' Kereſztségben ajánltatik; innen *Tsel.* 22: 16. az utólsóról. 1. *Tit.* 3: 5. *Esa.* 1: 16. 17.

Mert a' bünök két-féle-képpen gondoltathatnak: 1.) vagy úgy mint valamelly ellenünk iródott kéz-írás az Iſtennek könyvében, *Esa.* 65: 6. Vagy 2.) mint a' mi lelkeinkhez ragadott motsok. Immár, midön a' Kriſtusnak véréért a' mi büneink meg-botsáttatnak, akkor azok ki-töröltetnek az Iſtennek könyvéböl. Annyira, hogy majd az ítéletnek napján, midön könyvek nyittatnak-meg, és kerestetni fognak azoknak büneik, a' kik a' Jéſus Kriſtusban hittenek, nem találtatnak ott, *Jérém.* 50: 20. Mert a' Jéſus Kriſtusnak drágalátos vérével el-töröltettek. De a' mennyiben a' bünök mint meg-annyi motskok, mellyek meg-rútították a' mi lelkeinket, laſsan-laſsan töröltetnek-el azok az Iſtennek Fiaiban, az ujjá ſzülésnek lelke által, a' melly ö bennek munkálódik. És erröl a' meg-tiſztításról ſzóll a' Kriſtus: *Bóldogok 's a' t.*

A' Szíven a' Sz. Irásban értetik nem csak az *akarat* és az *indúlatok*, p. o. Midön parantsoltatunk ſzeretni az Iſtent tellyes ſzívböl; hanem az értelem-is, a' melly a' gondolatoknak, és az esméretnek helye, *Mat.* 15: 19. Tiſzta Szívü ember a. o.

1.) a' ki a' maga elméjéböl ki üz minden gonoſz gondolatokat, és bé-tölti azt, azok helyett, ſzent és jó, idveſséges tanúságokkal,

a'

a' kinek ſzíve ſzüntelen kegyes elmélkedéseknek és az ő Iſtenével-való nyájas társalkodásoknak rejtekes kamarája.

2.) Éttől az elménck meg-tiſztításától kell menni az akaratnak és az indúlatoknak megtiſztítására. A' tiſztítja-meg a' maga ſzívét, a' ki ki-üz abból minden kevélységet, irígységet, bujaságot, fösvénységet, ſzitkot, 's a' t. ki az ő edénnyét bírja 's a' t. Igyekezik ő a' maga ſzívét el-ſzakaſztani e' világtól, ahoz ſzoktatván magát, hogy úgy bírja e' világi jókat, mintha nem-is bírná. Szorgalmatos ő a' könyörgésben, kéſz az adakozásra, tellyes a' nyomorúltak eránt-való ſzánakozáſsal, alázatos ő az ő bóldog állapotjában, békeſségestűrő az ellenkezőkben, gerjedez az Iſten' Házának ſzerelmével, meg-tartóztatja magát nem tsak a' gonoſztól, hanem mind attól, valami gonoſznak láttatik, és az arra vezető, alkalmatoſságaitól, úgyjárván mindenkor, mint az Iſtennek jelen-léttében. Mindeneket ebből az indító okból tselekeſzik, hogy az által az Iſtennek tetſzhessen, a' ki tsupa ſzentség. Szorgalmatoson reá vígyáz az ő ſzívének leg-kiſsebb mozdúlásira, hogy ſemmi abban ne eſsen a' mi annak a' véghetetlen valóságnak nem tettzene, a' ki ſzíveknek és veséknek visgálója.

3.) Jól-lehet közönségesen értetteſsék minden bűnöktől-való el-távozás, és minden virtusnak gyakorlása: m. a. gyakran értetik a' ſzívnek egyűgyüsége, és minden ſzín-mutatástól üres tökélletes vólta; midőn az ember nem tsak külsőképpen tiſzteſséges életet él, hanem ollyan belől-is valósággal, a' millyennek mutatja magát kivül 'Sólt. 24. Jak. 4: 8. a' hol a' ſzívnek kettőſsége ellenében tétetik annak tiſztaságának, a' mellytől távol vagynak a' Hipokriták, kik haſonlók a' meg-fejérít-

rittetett koporsókhoz, mellyek belől tellyesek 's a' t.

Ebben áll rövideden a' szívnek meg-tisztítása. De oh melly nehéz munka ez! Ugyan-is *Jér.* 17 : 9. *tsalárd a' szív* minden dolgok felett, és gonosz, és mi azzal éppen nem bírhatunk. Sokszor akaratunk ellen-is sok hijába-való és tisztátalan gondolatok mennek által a' mi szíveinken a' mellyek meg-annyi motskok. Ezer meg-ezer dolgok adják a' mi szíveinknek eleibe magokat tsak egy nap-is, a' mellyek a' mi kívánságainkat fel-gerjesztik, és mint meg annyi ösztönök, ingerlik kevélységre, irígységre, haragra, gonosz kívánságra 's a' t. Melly kevesen vagynak a' kik Jóbbal együtt az ö szemeikkel szövettséget kötnének, hogy hijában-valóságot ne nézzenek és a' kik e' világi dolgokban többet ne kívánnának a' felett, a' mit nékiek az Isten engedett.

II) Mitsoda eszközök által szereztetik-meg a' tiszta szív? De a' mi lehetetlen az embereknek, lehettséges az Istennek elötte, mert vagynak eszközök, és már Másodszor, visgáljuk-meg azokat. Ennek fö-oka a' Megszentelésnek Lelke, a' ki-is midön az embernek szívében helyet foglal magának, meg-tisztítja azt a' Házat, a' mellyben akar lakozni; mert tiszta lévén, éppen nem lakozik a' fertelmesség között. Igazságnak Lelke ez, a. o. a' hazugságnak szín-mutató Lelkében éppen nem lakozik. Békeségnek Lelke, a. o. a' haragoskodásnak, háborgásoknak, és patvarkodásoknak szél-veszei, zür-zavaros fergetegjei közt, meg-nem marad. Ez a' Sz. Lélek külömbb-külömbb-féle eszközökkel él a' szívnek meg-tisztításában.

1.) Az Istennek Beszédével a' melly tiszta *Sólt.* 19. és a' mellynek vagyon tisztító ereje

a'

a' ſzívben, ha engedelmeſséggel bé - vétetik, *Ján.* 15: 3. *Immár ti tiſzták vagytok a' beſzédért a' mellyet ſzóltam tinéktek.* Ez a' ſzívvel bévett Ige, haſonló a' gyomrot fekete ſártól megtiſztító hánytatóhoz. Úgy tiſztítja - meg ez a' ſzívet a' vétkes nedveſségektől, mellyek a' mi Lelkeinknek nyavalyáit okozzák. Így Zákeus, bé - vévén az Úrnak Beſzédét, a' ragadományoktól meg-üresítette házát; de már az elött meg-üresítette ſzívét, mint házát.

2.) A' Szent Írás tanítja, hogy a' ſzívet meg-tiſztítja a' hit *Tsel.* 15: 9. Mert mi tiſztítja - meg a' ſzívet a' fösvénységtől; hanem az Iſten' ígéreteiben-való Hit. *Sid.* 13: 5. Mi téſzen a' boſzſzúságnak el-tűrőjévé, és a' boſzſzúállástól meg-tartóztatóvá? Az Iſtennek ezen ígéreteiben-való hit: *Enyim a' boſzſzú-állás, én meg-fizetek, ezt mondja az Úr. Róm.* 12: 19. Éppen így van a' dolog az alami'snával. Mert a' Hit ſzeretet által munkás, és bízik az Istennek ígéretiben, a' ki azt mondotta; hogy midőn alami'snát adunk, akkor kintset gyüjtünk magunknak Menny-orſzágban, és jó-akarókat ſzerzünk, a' kik, ha mikoron meg-fogyatkozunk, bé - fogadnak bennünket az örök hajlékokba. *Luk.* 16: 9. A' Hit üz-ki a' ſzívből minden testi kívánságokat, mert hit által érezzük már itt e' földön az örökké - való gyönyörűségeknek némű - némű 'sengéjét, a' mellyekhez ha haſonlítjuk a' testieket, lehetetlen hogy ízetleneknek ne teſsenek minékünk. A' Hit téſzi az embert álhatatoſsá a' nyomorúságban, és az Iſten' Beſzédiért-való ſzenvedésekben; mert elötte tartja: *Légy hív 's a' t. Jel.* 2: 10.

3.) A' ſzívnek meg - tiſztítására tartoznak a' nyomorúságok - is, mellyek ſzóró-lapáthoz haſonlíttatnak. *Mát.* 3: 12. Az Iſten, mint az aranyat a' Kohban, úgy tiſztítja-meg a' ſzívet azokban. Azok törik-le a' kevélységnek ſzar-

vát mi-bennünk, és el-fordítják a' mi ſzíveinket a' testi dolgokban-való bizodalomtól. Bétöltik keſerüséggel a' mi Lelkeinket ezen a' világon, hogy annál nagyobb kívánsággal kereſsük és kóstoljuk az Iſten' Beſzédének drága vígaſztalásit, és gyönyörködjünk az ö ſzeretetiben. Valamint a' meg-mozgattatott víz, ha tiſzta, meg-nem zavarodik; úgy a' ſzív 's a' t.

4.) A' ſzüntelen-való Könyörgések. U. i. Valamint a' kik gyakran beſzéllenek a' Királlyal, tiſztelſségesen fel-öltözködnek, és vagy motskos ábrázattal, vagy ſzakadozott ruhákban ö előtte meg-nem állanak: úgy a' ki gyakran beſzéll könyörgése által az Iſtennel, így gondolkodhatik: Hát haraggal és irígységgel tellyes lélekkel jelenjek-é én-meg az Iſtennek előtte a' ki békeſségnek Iſtene? Ragadozáſsal tellyes kezeket emeljek-é-fel ö-hozzá az Egekre? Az én alázatos könyörgésem kedves léſzen-é ö előtte, ha magam kevélységgel felfuvalkodott vagyok? Vallyon be-veſzi, meghalgatja-é ö az ollyan fohászkodásokat, a' mellyek réſzegséggel, ſzitokkal 's a' t. tellyes ſzájból mennek-fel ö eleibe. Egy ſzóval: Midön az Iſtennek könyörgünk, mind annyiſzor kötelezzük magunkat arra, hogy ötet féljük; és midön az Iſtennel beſzéllünk, akkor magunknak beſzéllünk.

5.) A' ſzívnek meg-tiſztításának okáért, el-kell távoztatni a' ſzentségtelen emberekkelvaló társalkodást. U. i. A' bün ragadó nyavalya, és nints peſtis a' melly ollyan hamar terjedne. Soha nem hallatik, hogy valakire el-ragadott vólna a' peſtis, ha más peſtiſes emberre tekíntett, vagy halgatta 's a' t. De a' bünnek peſtise a' látás és hallás által is el-terjed. A' haſzontalan embereknek rodhadt beſzédei meg-veſztegetik azokat, a' kik azokat halgatják; és ha látja az ember a' gonoſz tse-

le-

lekedetet, maga-is fel-indíttatik, hogy azokhoz haſonló-képpen tselekedjen.

6.) Mindeneknek felette, a' ſzívnek megtiſztítására ſzükséges az embernek el-ſzakaſztani a' maga gondolatit és kívánságit e' földiektõl, és azokat fel emelni a' Mennyeiekre, hogy a' mi társalkodásunk a' Mennyeiekkel légyen *Fil.* 3: 20. Nézzétek-meg a' Levegõ-égben élõ állatokat. P. o. a' madarakat, melly tiſztaság és tsínosok azok a' férgekhez, békákhoz 's a' t. képest, mellyek a' ſzemetekben hempelyegnek: Illyen külömbség vagyon e' világnak ſzemetjei között forgó testi emberek között, és azok között a' kik az oda-fel valókról viſelnek gondot és nem e' földiekre *Kol.* 3: 2. és a' kiknek társalkodások a' Mennyeiekkel vagyon (Láſs haſonl. Moulin p. 86.)

K. A! Ha tsak azok bóldogok és tsak azok látják-meg az Iſtennek ſzínét, a' kiknek ſzívek tiſzta; tehát ſzükség minékünk le-ſzállani ebbe a' titkos mélységbe a' mi ſzíveinkbe, és azt meg-visgálni, ha vallyon tiſzta-é az? Ne állapodjunk-meg a' külsõkben; akár millyen tiſztaság légyenek a' mi kezeink a' vértõl, tolvajságtól 's a' t. nyelveink a' káromkodástól, haſzontalan 's a' t. és minden tagaink; ne hizelkedjünk magunknak, mintha bóldogok volnánk. Nem mondja a' Kriſtus: Bóldogok a' kiknek kezeik, nyelvek, lábaik 's a' t. tiſztaság; hanem a' kiknek ſzívek tiſzta.

A' tiſzta ſzívnek meg-esmértetõ Jelei im ezek:

1.) Ha az Iſtennek örömest ſzolgálunk minden-féle állapotunkban, és ſzinte ollyan hûségesek vagyunk õ-hozzá a' mi bóldogtalan állapotunkban, mint a' bóldogban. (Lásd Pictét Tom. 2. p. 113.) Ez az esmértetõ jel megmutatja tenéked: Ha vallyon tiſzta ſzívbõl követed-é a' Kereſztyén Vallást?

2.) Ha titokban-is ſzüntelen az Iſtennel járſz, és társalkodol, és mikoron magánoſon vagy-is, tselekedetidnek ſzemlélői és tanúi nélkül, róla elmélkedel, vele beſzélleſz könyörgések által, és ſzégyenled a' gonoſzságot meg-tselekedni, ha ſzinte tudod-is, hogy az emberek elébe ſoha nem mégyen. Ez a' Jel meg-fogja tenéked mútatni: Ha valjon a' Templomba-való ſzorgalmatos járásod, tiſzta ſzívből vagyon-é, vagy némelly gonoſzságoknak el-távoztatásá 's a' t.

3.) Vallyon tiſzta ſzívből távoztatod-é-el a' vétkeket és tselekeſzed a' Jókat, meg-tudod innen? Ha a' bünöknek el-távoztatásában ugyan nem tsak azokat kerülöd-el, a' mellyeknek világ ſzerént roſzſz következései lennének. P. o. A' réſzegség, betegséget, ſzegénységet 's a' t. okoz; a' paráznaság, büntetést; 's a' t. de a' mellyek meg-nem büntetödnek. Nem tsak azokat a' mellyekre ſemmi hajlandóságod nints temperamentumod ſzerént; p. o. a' haragra: hanem a' mellyekre hajlandó leg-inkább a' te gyarló terméſzeted. Ha a' Jóságos tselekedetek közzül leg-inkább azokat igyekezel véghez vinni, a' mellyek leg-keveſsebbé ſzembe-tünök, és nem ollyan tzímeresek, és ugyan félſz töle, hogy máſok azt majd meg-tudják és meg-dítsérnek.

4.) A' te ſzereteted valjon tiſzta ſzívből vagyon-é, meg-tudod innen? Ha midön magadról vagyon a' kérdés, felette kemény vagy a' te magad életednek meg-ítélésében; de mikor másokról vagyon a' ſzó, kegyelmes ítélö Bíró vagy, és bátor akármint nagyítsák mások azokat, de te mindenkor kitsinyíted, és jóra magyarázod, 's a' t.

5.) Kiváltképpen-való Jele a' tiſzta ſzívnek: Ha bátor az egéſz világ kegyes embernek tart-is tégedet, de te a' kegyeſségben-va-

ló elömeneteleddel ſoha meg-nem elégſzel, ſoha ſem teſzel magadnak eleget; és bátor jól elö-mentél már a' te meg-ſzenteltetésedben, de néked úgy tetſzik, mintha még el ſe kezdetted vólna, és ollyan igyekezettel erölködöl elébb menni, mint-ha még tsak a' legelsö lépést tetted vólna-meg. 's a t.

Észre vehettétek mind ezekböl K. A! hogy a' mi ſzívünknek tiſztátalansága el-moſattatik két-féle-képpen, t. i. a' J. Kriſtusnak vére által, a' ki-is, ama' Dávid Házának ſzámára fakadott Kút-fö, az ö bünökböl-való meg-tiſztúlásokra és meg-mosódásokra, mellyröl *Zak.* 13: 1. És a' meg-ſzentelésnek Lelke által, a' ki meg-tiſztítja a' ſzíveket a' gonoſz kívánságoktól. Ezeket a' két Meg-tiſztúlásokat egybe foglalja Péter *Tsel.* 3: 19. A' ki tehát a' ſzívnek e' két tiſztaságát el-akarja egymástól válaſztani, annak ſem egyike, ſem másika nem léſzen. Meg-tsalná magát az ollyan ember, a' ki azzal bíztatná magát, hogy az ö bünei meg botsáttatnak, míg ö a' maga büneiben elébb-elébb mégyen, a' ki az Iſtennek kegyelmét testi bátorságra fordítván, azt reménli, hogy ö-néki réſze van az Iſtennek ígéreteiben, valamig ö meg-útálja annak parantsolatit. Az Iſten éppen nem tsúfoltatik-meg, éppen nem ſzenvedi meg, hogy az ö jósága és kegyelmeſsége a' mi el-rontásunkra való légyen, és hogy mi gonoſzok légyünk azért; mert ö jó és irgalmas. Ha a. o. A! a' felöl akartok bizonyosok lenni, hogy immár a' ti büneitek meg-botsáttattak, és így a' ti ſzíveitek tiſzták a' Kriſtus' vére által, tiſztítsátok-meg magatokat a' testnek és a' léleknek minden tiſztátalanságától 's a' t. 2. *Kor.* 7: 1. Igyekezzétek meg-ſzerezni azt a' tiſzta ſzívet, a' melly nélkül ſenki az Urat meg-nem látja. Minden ti gondolatitok, hajlandóságtok, igye-

kezeteitek légyenek mindenkor Szentek és igazak. Ne hízelkedjetek ti magatoknak azzal, hogy az Istent a' külsőkkel meg-tsalhatjátok. Nem mondja a' Kristus: Bóldogok a' kiknek kezeik, nyelvek, lábaik 's a' t. tiszták, hanem a' szív 's a' t. Legyetek a. o. oda belől azok, a' millyeneknek akartok kívülről látszani. Minden ti tselekedeteitekben, a' ti fő és kiváltképpen-való tzélotok a' légyen, hogy az által ö-néki tetsetek, és kedvét találjátok. Éljetek az eszközökkel; de mivel haszontalanok minden eszközök imádság nélkül, könyörögjetek: *Sólt. 51: 3. 4. 9. 12. 13.* Kivált-képpen ezekben a' napokban, ezen a' penitentziális Héten, a' mellyre Istenünk' jó-vóltából fel-viradtunk, borúljunk-le minden napon a' kegyelemnek Királyi széki előtt, és ezért a' szívnek tisztaságáért esedezzünk alázatosan. Hív és igaz az Isten, meg-adja a' mit ö-töle kérünk, elvégezi a' jó dolgot, mellyet bennünk el-kezdett, meg-tart, és meg-őriz a' maga M. Országára. Néki légyen dítséret és ditsőség örökkön örökké. Amen.

VII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke 'Sid 1: 4 *Ábel hit által áldozott Istennek betsesb áldozattál, hogy nem mint Kain, mellynek általa bizonyságot vett, hogy igaz vólna, mikor az Isten bizonyságot tenne az ö ajándékiról; és ennek általa meg-halván még-is szóll.*

Kereſztyén Atyámfiai! Az Apoſtol tzélja ezen Levélben az, hogy a' Kereſztyén Vallásra meg-tért 'Sidókat az Ó Teſtamentomi tzeremóniáktól, mint az örök életnek elnyerésére haſzontalan dolgoktól el-vonnya; ellenben amaz örökké-való Fő-Papnak a' Jéſus Kriſtusnak egyſzeri áldozatjára; mint az idveſség' egyetlen egy okára igazíttsa, ennek érdeméhez ragaſzkodó igaz Hitben megerősíttse, és mind azok között a' ſok háborúságok között-is, mellyeket az ö 'Sidó Vallásban meg-maradott testi Attyok-fiaitól ſzenvedtek az Evangyéliomért, a' Kereſztyéni tudománynak nyilván-való vallásában álhatatosokká, békeſséges-türökké tégye. E végre az ö régi eleiknek, az Ó Testamentomi Atyáknak példáját hozza elö ebben a' Részben, meg-mutatván, hogy azok-is mind Hitből éltek, míg a' törvény' tzeremóniái nem-is vóltak, még-is a' hit által lehettek kedvesek Istennek elötte. Nem tsak bé-vették ök hit által az Istennek a' Kriſtusban-való kegyelmes ígéreteit; hanem várták-is azoknak bé-tellyeſedését reménység által. Noha az ſoká haladott, annak ſok akadálya vólt, ſokat ſzenvedtek, de el-nem tsügedtek; hanem békeſséges-

türök és álhatatosok vóltak. Leg-elöſzör téſzi ezek között Ábelt, hogy ne láſsék elöttök idegen dolognak, hogy öket az ö Attyok-fiai a' Hitért háborgatják, annak példája ſzerént. Három nagy munkáit és ditsöſséges jeleit említi pedig az ö Hitinek a' Sz. Letzkében: *Ábel hit által áldozott Iſtennek* 's a' t.

I.) K. Mi tette betsesebbé az Ábel' áldozatját Iſten elött a' Kainé felett?

Némellyek ennek a' külömbségnek okát keresik még a' meg-áldoztatott dolgokban-is: mert az Apoſtol, úgy mondnak, azt mondja: hogy *betsesebb* vagy nagyobb, bövségesebb, tiſzteſségesebb ajándékot vitt Ábel, nem ſzükön, és kímélve, mint Kain, mert hitte azt, hogy az Iſten bövséges jutalom' fizetöje azoknak, a' kik ötet tiſztelik 's keresik. Igy gondolkoznak továbbá: nem ok nélkül vagyon ez, hogy mikor Kainnak ajándékáról ſzóll, tsak ezt mondja: adott mint ſzántó-vetö ember *a' földnek gyümöltséböl*, de Ábelröl nem tsak igy: *adott az ö barmaiból*, mint juh páſztor, hanem igy: *adott az ö juhainak elsö fajzásából és azoknak kövériböl*, mellyel láttatik dítsérni amazé felett.

De helyeſebben kereshetjük e' külömbségnek okát magokban az áldozó ſzemélyekben. Nem a' juhoknak kövéri, hanem a' Hit tette az Ábelét betsesebbé, drágábbá. Világoson mondatik: *Tekíntett az Iſten Ábelre, és az ö áldozatjára, Kainra pedig és az ö áldozatjára nem tekíntett.* Imé elébb téſzi a' Személlyeket az áldozatjoknál, jelenteni akarván, hogy az Isten a' ſzerént kedvelli, vagy nem kedvelli az ajándékot, a' mint kedvelli, vagy nem az áldozó ſzemélyt, és hogy nem az ajándékért tekínt a' ſzemélyre, mint az emberek, hanem a' ſzemélyért az áldozatra. Nem azt nézi ö mit adunk; hanem a' ſzívnek indúlatját, a'

melly-

mellyből adjuk; mert mitsoda teremtett dolog lehetne az előtt kisebb vagy nagyobb, betsesebb vagy alább-való, a' ki minden bóldogságnak tellyességével bír ő magában?

Hogy pedig valaki Hit által áldozzon, arra ezek kívántatnak-meg, mellyek-is Ábelben mind fel-találtattak.

1.) Hogy ő a' felől tudja azt, *hogy Istén' parantsolatjából vagyon*, és így Isten előtt kedves: és ez meg-vólt mind Kainban, mind Ábelben; meg-taníttattak ők az ő Szüleiktől, hogy az Istennek kell áldozni, kinek ezt kétség kívül az Isten jelentette-meg, és nem a' maga elméjének okoskodása találta-fel. Hogy találta vólna azt-fel a' józan-okosság, hogy egy megölt 's meg-égetett barom az Istent meg-engesztelheti, és a' barom' vérének mi közi a' bün meg-botsátásával? Hogy kedvellete vólna az Isten az emberi észnek költeményit, holott azt bizonyítja, hogy ő gyülöli a' szabad akarat szerént választott Isteni tiszteletet? De mi szükség ezt vítatni, világoson mondatik: *hogy hit által áldozott*, fel-kell hát tenni, hogy az Isten' szava, parantsolatja, és ígéreti azt megelőzte.

2.) Bé-mutatták az áldozatokat *az Istenhez való háládatosságoknak meg-mutatására;* mint Teremtő és gond-viselő Istennek viszsza-adván mintegy valami részt abból, a' mit ő-tőle vettek, és ezt-is meg-tselekedte mind Kain, mind Ábel.

3.) A' ki hittel áldozott, úgy nézte és tartotta az áldozatot, mint *a' Messiás' halálának látható jegyét*, és az Isten' ígéretinek petsétjét az eránt, hogy annak érdeméért az ő bünei megbotsáttattak. És ez már Kainban nem vólt. Hitte azt, hogy az Isten visel gondot e' világra, ezért-is meg-mutatta mint Teremtőhöz háládatosságát áldásiért az ő ajándékival, de

az Iſten' meg-engeſztelésének ſzükséges vóltáról, bünéiről nem győzettetett meg, az Iſtentől rendelt váltságnak útját módját bé-nem vette, egyedül abban helyheztetvén az ő bizodalmát, azt vélte, hogy az Iſten magában abban az ő külsö tselekedetiben annyira gyönyörködik, hogy azért kegyelmes leſz néki, és ez az ő áldását, kegyelmét meg-nyeri. De midőn Kain tsak minhát viſzen a' földnek gyümöltséből, akkor Ábel véres áldozatról gondolkozik. Tudta hát azt, hogy vér-ontás nélkül nem léſzen a' botsánat, érezte hogy bünös, ſzükölködik igazság nélkül, és azt az Iſtentől kérte. Meg-vallotta azzal, hogy kell az Iſtennek a' bünért valami áldozat, melly drágább illatú légyen a' juhoknak kövérinél, sőt hogy ő azt várja-is és reméli az Iſtentől, hiſzen ő abban az Aſzſzonynak magvában, melly meg-rontja a' kígyóknak fejét, és ugyan látja előre, nézi a' maga áldozatjában, és Hite által el-veſzi annak halálát, és engeſztelö áldozatját.

4.) A' ki áldozott, ſzükség vólt, *hogy magát-is lelkestől testestől Iſtennek élö, ſzent, és kedves áldozatúl állaſsa.* És ezt végben-vitte Ábel; mert külömben nem *nyert vólna bizonyságot, hogy igaz.* De Kain a' külsöket végbenvivén tovább nem ment a' hipókritáknak ſzokása ſzerént, a' kegyelem' külsö jeleivel tsak azért élt, hogy azzal palástolja lelkének belsö rútságát, az ő attya-fiára irígykedö, Iſtennek feleselö, kevély, bünéit el-hazudó, könnyen kétségbe esö ſzívét.

II.) K. Mellyik az Ábel Hitinek 2-dik munkája?

F. Az ő hiti által bizonyságot vett ő a felöl Iſtentől, hogy igaz, az-az, hogy valamint Ábrahám hitt, és tulajdoníttatott nékie igaſságára: úgy vólt Ábel-is igaz, t. i. hogy

már

már ö vette bünеinek botsánatját a' Jéſus Kriſtus' áldozatjáért, mellyben ö hitt, és hogy már a' Sz. Lélek által újonnan ſzületett, és így mint illyennek áldozatját az Iſten kedvеſen vette, sött lett az az áldozat ö nékie az ö hitit meg-erösítö petsét és zálog. Miképpen? mert az Iſten *az ö ajándékai felett bizonyságot tett.* Kellett hát annak valami ſzembe-tünö, és látható jegynek lenni, mert Kain-is éſzre vette, hogy ö az Iſtennél kedvesebb. Az Iſten ugyan küldhetett Angyalt, ki által azt néki hírül adhatta, vagy maga-is, mint gyakrán az Atyáknak, meg-jelenvén, meg-bizonyíthatta hogy kedvelli; de a' legközönségesebb értelem ez; hogy ez a' bizonyság az ö ajándékai felibe le botsátott Mennyei tüz vólt, melly azokat hamuvá égette. Így lehet gondolkozni onnan, mert az Iſten azután-is elégſzer így tselekedett, mikor azt akarta jelenteni, hogy az ö ſzolgáinak áldozatjokat kedvelli 3. *Mós.* 9. *Az Úr elöl tüz jöve-ki, és meg-emésztе az óltáron az egéſzen megégetendö áldozatot, és kövérségeket*, mellyeket Áron Pap elöſzör áldozott. 2. *Krón.* 7. *Mikor Salamon el-végezte vólna a' könyörgést, tüz ſzálla-le az Égböl, és az áldozatokat meg-emésztette.* Így a' Gedeon és Illyés áldozatjokat. *Bír.* 6. 1. *Kir.* 18.

III.) K. Mellyik a' harmadik dolog, mellyet az Apoſtol tulajdonít az Ábel Hitinek?

F. *Az által meg-halván még-is ſzól.* Némeljek ezt úgy véſzik: Szóll ö halála után-is; mert az ö Hitinek nagy vólta mind világ végéig emlékezetben léſzen, és ſzájában forog mindennek. Nem tsak életében vólt bizonysága Iſtentöl arról, hogy igaz, hanem hólta után-is dítsértetik erröl minden emberektöl. Kain ugyan ki-törlötte ötet az élök' földéből, de nem az ö áldott emlékezetit, az idö, melly

min-

mindeneket meg-eméſzt, nem teheti ſemmivé az ő Hitinek, kegyeſségének drága illatját. És ez igaz-is Ábelről, de mások tovább menvén azt mondják, hogy az Ábel Hitiről nem csak mások ſzóllanak, hanem maga-is ſzóll az. Mit ſzóll, és kiknek?

a.) *Szóll az Iſtennek.* 1 Mos. 4 dik Réſzében ugyan a' mondatik: *hogy az ő vére kiáltott*, itt pedig hogy *az ő Hite*, de ez mind egy, mert Kain ötet azért ölte-meg, mivel az ő kedveſségét irígylette, azt pedig nyerte Hite által, és így az ő Hite vólt az oka az ő halálának: a' melly igaſságot Hiti által bévett, azt petsételte-meg az ő vérével. Az ő Hiti a. o. ő mellette mintegy ſzólló indítók vólt, melly ártatlan halálát Kainon nehezítette, és öſztönözte az Iſtent mind azért, hogy az ő gyilkosán boſzſzút áljon, mind pedig az ő ſzenvedését jutalmaztaſsa-meg örök élettel; söt *még ma-is ſzóll ez*; mert kéri az ő tökélleteſségre-való vitetését, az ő testének életének viſzſza-adatását, mellyet a' Hívek az Egekben várnak. *Szóll ez ma-is*; mert valamikor a' Szentek az igaz Hitért ſzenvednek, és halálra ítéltetnek, az ő vérek az igaz Ábeléhez adattatik, az óltár alatt nyögő Lelkek' nyögése az övéhez, és minden üldözöktől együtt fog ki-kérettetni ez az ártatlan vér. Igen hihető a. o. hogy itt az Apoſtol tzéloz arra a' bóldog halhatatlanságra, mellyre Ábel jutott az ő Hite által. Kain azt állította, hogy ötet el-törlötte, ſemmivé tette, de ímé bizonysága vagyon arról hogy él, mert kiált meg-halván-is és ſzóll: mi-módon ſzóllana pedig az, a' mi nints többé? Hit által hóltmeg; tehát él, Hit által ſzóll, tehát meghalgatta az Iſten az ő ſzavát, és ha boſzſzút állott azon, a' ki ötet meg-ölte, mennyivel inkább az ő hűségét meg-jutalmaztatta.

b.)

b.) Szóll az embereknek; mert az ő Hitinek, áldozatjának, Isten előtt-való kedvefségének, és szomorú halálának históriája a' mi tanittatásunkra íratott-meg; úgy hogy nevezhetjük azt tanító példának, befzéllő históriának. Mitsoda ditsőfségére fzolgál az ő néki, hogy ő nem csak életét fordította az Isten' ditsőségére, a' mások javára, nem csak életében vólt hafznos ember, hanem még ma-is az. Az ő példájával fok lelkeket vezet ő fzüntelen az igaz Istennek esméretire, a' Meg-váltó Jésusbanvaló hitre. *Ha nagy öröm vagyon az Angyalok között egy meg-térő bűnösön*, mennyire nevekedett hát Ábelnek öröme és ditsőfsége, mikor azután-való időkben látta, hogy most Ábrahám, majd Móses, Dávid, Pál, azok a' fok mártiromi az igaz Hitnek, mind az ő nyomdokin mentek oda fel ő utánna, és valamikor új Lélekkel látja fzaporodni azt a' ditsőfséges bóldog helyet, a' mellyben ő vólt a' leg-első, ki egyedül élt az Istennel és az Angyalokkal: tudja hogy azt az ő Hitinek példája vezérlette egyik oda. Tsak ez-is arra indíthat a. o. minket, hogy jó példa adásunkkal fényljünk mint fzövétnekek e' Világon, hogy a' mi Hitünk 's Istenes életünk által, meg halván-is fzóllúnk, és másokat épitünk. Ha lehet valamennyire nevekedni a' Mennyei bóldogságnak, és ahoz az örömhöz, mellyel a' mi lelkünk ott bírni fog, lehet valamit adni; mitsoda örömmel fogadunk ott majd tsak egy ollyan lelket-is, mellyről tudjuk, hogy a' mi jó példa-adásunk térítette azt-meg, és vagy tanításunk, vagy intésünk, vagy valami tselekedetünk vólt tsak leg-kisfebb alkalmatofság is, melly öket fegítette abba a' bóldog helybe-való bé-menetelre.

De haljuk hát már nevezetesen és közelebbről, miket fzóll és mikre tanít minket

A-

Ábel halála után-is az ő Hiti által? Szóll az arról.

1.) *Melly igen tökélletes szabadságú légyen az Istени kegyelem mindenekben, nevezetesen az embereknek egy mástól-való meg-külömböztetésében.* Imhol vagynak itt két egy méhből született, egy atya nevelése alatt lévő testvérek, még is egyik gyilkos, másik tiszta kegyesség. Azon egy Atya nemzi mind a' kettőt, de egyiket, ú. m. Kaint, nemzi a' maga képére, mert valamint ő maga meg-ölte minden maradékit: úgy ez-is az ő Attya-fiának gyilkosa leve; Ábel hordozza az Isten képét. Honnan van ez a' külömbség? A' Hittől, mellyről a' Sz. Írás azt mondja, hogy az nem mindeneké, hogy az Isten' ajándéka, hogy az a' Szenteknek adatik. Ábel a. o. a' maga Hiti által szólván minden híveknek ezt mondja: Kitsoda szakaszt-ki tégedet mások közzül? Mitsodád vagyon a' mit nem vettél vólna? 1 *Kór.* 4. Isten kegyelme által vagyok a' mi vagyok.

2.) *Mi-némű vólt az Isten igaz híveinek Jorsa eleitől fogva e' Világon, t. i.* hogy a' Keresztt és a' háborgattatás az Ekkléfiával kezdődött, és az igaz Hit által meg-igazúlni kívánóknak világ' végéig kell szenvedni az istentelenektől, gyakran a' magok Attya-fiaiktól-is. Miért ne szenvednénk azért a' Hitnek tudományáért örömest mindent, holott a' leg-első ember-is, a' ki meg-hólt ezen a' világon, a' Hitért, a' Vallásért hólt-meg? Kitsoda függesztené hát-fel valamelly tudománynak igasságát az azt vallóknak hatalmasságától, világi bóldogságától, ha ez így vagyon, hogy az igaz Hitű Ábel élete világ szerint nyomorúság vólt, meg-felelt nevének, az-az, *Hijjában-valóság*, ellenben Kain nagy néppé lesz, Városokat épít? Kitsoda mérsékelné az

Iſten' ſzeretetét a' külsö jelekből, mikor látja, hogy az iſtentelen Kain a' vérében fetrengö Ábel felett áll, és a' ki Iſtentöl meg-átkoztatott, e' világ' javaival él, a' kinek pedig Iſtentöl bizonysága vólt hogy igaz, ki-vágattatik, és a' ki igaz Hittel áldozik az Iſtennek, maga-is meg-áldoztatik? Szóll az arról.

3.) *Kinek bizonyságát és dítséretét kell az embernek leg-inkább keresni, és ki-előtt való kedveſségre leg-jobban vágyni*, t. i. az Iſten előtt valóra, azon igyekezvén, hogy ö hadja-helybe minden mi tselekedetinket, és azokról bizonyságot adjon. Mit haſznál az emberek előtt mutatni kegyeſségünket, és a' külsö ſzinnel el-nyerni ö tölök a' jó bizonyságot: ha az Iſten előtt nem találtatnak tökélleteseknek a' mi útaink? Kain nyert Éva Annyától jó bizonyságot, mert mikor ſzülné, ezt mondá: *Nyertem férfiat az Úrtól*, de ez ſemmit ſem ért, valamint el-tévelyedett a' meg túltott fának gyümöltséről-való ítéletiben: úgy a' maga méhének gyümöltséről valóban-is. Mit ér dítséretet nyerni *gazdaságunkról*? erről bizonyságott vett a' Bibliában a' bolond Nábális; *világi böltseſségünkről*, e' vólt a' magát felakaſztó Akitófelnek bizonysága; *testi erőről, ſzépségről*, e' vólt az Absolone; testünknek *gyönyörködtetéséről*, *vígan lakozásáról*, e' vólt ama' gazdagé, ki a' pokolbéli lángok között emelte-fel ſzemeit. Az igaz bizonyság és tiſzteſség az, ha az embernek vagyon dítséreti Iſtentöl, mint Ábelnek. Szóll az arról.

4.) *Mellyik legyen az az bizonyos és egyetlen egy út és mód, mellyen az ember az Iſtennek kedvét és kegyelmét el-nyerheti*, t. i. abban a' Meg-váltó Jeſus Kriſtusban-való igaz Hit, mellyre Ábel nézett az ö áldozatjában. Ugyan is Hit által mondatik Ábel igaznak, nem tselekedetekből tehát. Elébb tett bizonyságot

got az Iſten, hogy ô igaz; azután tett bizonyságot az ô tselekedetirôl, és elébb tekintett az ô ſzeméllyére, azután áldozatjára. És így elébb már igaznak kell lenni az embernek, az-az, a' Kriſtuſsal kell egyesítve lenni igaz Hit által, és ebben a' Szerelmesben kedveſsé lenni az Iſten elôtt; azután tselekedhetik Iſtennek tettzô jót. A' jó tselekedetek nem téſzik Iſten elôtt az embert jóvá és igazzá, hanem a' jó és meg-igazúlt ember téſzi azt, hogy az ô tselekedetei jók, és Iſtennek kedveſsek légyenek. De meg-kell jegyezni, ollyan Hitnek kell annak lenni, mint az Ábelé vólt: a' melly t. i. jó tselekedetek által munkás légyen, és a' melly magát élônek lenni megmutatja, mint Ábelben, az Iſtenhez-való engedelmeſség által, az ô rendeléseinek, tiſztelteténeк gyakorlása által, a' melly arra indít, mint ôtet, hogy az Iſtent dítsérjük, tiſzteljük az Urat a' mi marháinkból, a' jó tételménybe meg-ne restüljünk, a' mi jóſzágunknak valami réſzét ſzent végekre ſzenteljük, még pedig ônként, bôven, annak javát és ſzépit. Ha nem illyen a' Hit, ſem bizonyságot arról nem nyér, hogy Iſten elôtt megigazúltunk, ſem Iſten elôtt kedvesekké nem téſzen. Szóll az arról.

Végezetre: *hogy az Iſtennek minden külsô ſzolgálatja ſemmit nem ér a' belsô nélkül.* És ez az a' miről ſzóll nékünk most nevezeteſen, mikor az Úr' Aſztalához akarunk a' jövô Úrnak napján járúlni. Ímé haljuk hogy két Atya-fi áldozik, azon egy Teremtô igaz Iſtennek áldozik, az ô tôle parantsolt módon áldozik, azon idôben, azon Ekkléſiának tagjai; ſôt Kain még elsô ſzülöttségnek méltóſágával-is bír; még-is egyiké betses, másiké nem. Járúlj bár az Úr' Aſztalához óh ember! a' Hivek ſeregével, végyed bár a' Kriſtus

ſtus' rendelése ſzerint ki-ſzolgáltatott Úr Vatsoráját, járjad bár az egéſz héten a' Templomot, énekelj, könyörögj, de ha a' ſzív igaz Hit által nints meg-tiſztítva, Kainnál többet nem fogſz tselekedni. Tiſztítsátok-meg a. o. ti kettös ſzívüek a' belsöket, t. i. a' ti ſzíveteket, hogy a' külsök tiſzták légyenek. Nézzetek igaz Hittel arra az egy áldozatra, mellyre nézett Ábel *'Sid.* 12. 24. áldozzátokmeg, mint, ö a' ti lelkéiteket és teſteiteket élö, ſzent, és Iſtennek kedves áldozatúl. E'képpen az ottan lévö ſzent kenyérben és borban bizonyságot véſzen a' ti Hitetek a' felöl, hogy már ti igazak, tiſzták, és a' Jéſus' vére által meg-moſattattak vagytok. Nagyobb bizonyság leſz ez annál, mintha az Égböl tüz ſzállana-le; mert a' mit a' jegyzett régen, úgymint a' Sz. Lelket, le-ſzáll a' ti ſzíveitekbe, és bizonyságot téſzen a' ti lelkeitekkel, hogy ti Istennek fiai vagytok. Le-ſzáll a' Jéſus, és lakozik ti-bennetek. Mit kívánhatnátok e' világon ennél nagyobbat? Ha ezen bizonysággal bírtok, azzal bírtok, a' mi jobb az életnél, a' mi titeket minden nyomorúságitokban, söt a' halálban-is vígaſztal, és meg-öríz a' kétségbeeséstöl. Valamint életetekben Hit által ſzolgáltatok Iſtennek: úgy mikor meg-haltok-is Hit által aluſztok-el; söt meg-halván-is, ugyan azon Hit által még-is ſzóllotok mind az Égben mind a' földön; e' földön ugyan az embereket jó példátokkal arra intvén, hogy *Hiteteket köveſsék, meg-gondolván minémü vége vólt a' ti életeteknek 'Sid.* 13: az Egekben pedig az Istennek, a' midön az ö jó-váltának nagyságának emlékezetit ſzóljátok, és az ö igaſságát éneklitek minden Angyalokkal, és meg-ditsöült Lelkekkel együtt mind örökké. Amen.

VIII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

A' Kriſtus Zörgetéséről.

Szent Letzke *Jel.* 3: 20. *Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek, valaki hallándja az én ſzómat, és megnyitándja az ajtót, bé megyek a'hoz, és ö vele Vatsorálok, és ö-is én velem.*

Mikor valamelly Város alá-menéndeſz, hogy azt meg-végyed, elöſzör békeſséggel kínáljad azt, ha békeſséggel felel tenéked, és az egéſz nép, melly vagyon a' Városban, meg-nyitja néked a' kaput, adó-fizetök légyenek és ſzolgáljanak tenéked. Ha pedig békeſséget nem ſzerez te veled; hanem viadalt tart te veled, és környül-vejénded azt, és adándja a' te Urad Iſtened azt a' te kezedbe, akkor mind a' férfiakat vágd-le abban a' Városban, fegyvernek élivel.

Kereſztyén Atyámfiai! A' ki ezt a' törvényt adta régenten az Izráelnek, és meg-is íratta 5 *Mos* 20, ö maga meg-tartja. A' Laoditzeabéli Gyülekezet, és annak Angyala lágymeleg vólt, ſem hév ſem hideg, a' mint maga bizonyítja a' Kriſtus, és méltó arra, hogy kiokádja ötet az ö ſzájából, nyavalyás, ízegény, vak, és mezitelen a' lelkiekben, de a' vagy néki viſzi-é az ö ostromló ſzerſzámait e' pártütö Városnak, az-az, ideig és örökké-való büntetéseit? Éppen nem; hanem várván annak meg-jobbúlását, így kínálja-meg a' békeſséggel a' Sz. Letzkében: *Ímé az ajtó előtt állok* 's a' t.

Ezen

Ezen beſzédekben láthatjuk

1.) Miket tselekeſzik az Ur Jéſus a' bünös embernek meg-térítésére.

2.) Mit kell a' bünösnek-is tselekedni.

3.) Mit ígér ö Felsége a' meg-térö bünösnek. Ez a' három dolog vagyon itten. En most tsak a' két elsöröl ſzóllok.

ELSÖ RÈSZ.

Láſsuk hát, mit tselekeſzik az Úr Jéſus a' bünös embernek meg-térítésére?

1.) *Az ajtó elött áll, és zörget.* A' ház az ember, az ajtó mind az, valami az Iſten' megtérítö kegyelmének, 's az igaſság' tudományának ſzabados bé-menetelt ád az emberbe, p. o. a' hallás, az értelem, és a' lelki-esméret, vagy a' mint a' Sz. Irás másképpen hívja, a' ſzív. Vagyon ezek közül a' házak közül, t. i. az emberek közül ollyan ház, a' mellyben az Iſten lakik, és benne van mint gazda; van ollyan a' mellytöl távol van; van végezetre ollyan, a' mellytöl az Iſten ſem meſzſze nints, ſem benne, hanem közel hozzá. *Benne vagyon* az Iſten az emberben, mikor ötet igaz esméretivel meg-világosítja, a' Sz. Lélek által benne hitet ſzerez, fel-gerjeſzti benne az ö ſzeretetinek Sz. tüzét, és vezérli minden jóságos tselekedetekre 's vígaſztalja. *Távol vagyon* ötöle, mikor nem tsak az, hogy belöl Sz. Lelke' kegyelme által nem vezérli; hanem külsöképpen ſem méltóztatja meg-inteni Igéje által, magának hadja egéſzen, úgyhogy az meg-keményedjen az ö büneiben, és ſemmi gyönyörüſéget ne érezzen a' kegyeſség' munkáiban, az Iſten' beſzédének hallásában, a' Sakramentommal-való élésben; hanem egéſzen meg-hült benne az Iſtennek ſzerelme. *Közel vagyon* ehez akkor, mikor nem lakik ugyan Sz. Lelke ál-

tal benne, hogy bé-töltse a' maga félelmével és ſzeretetivel, de hallattatja néki Sz. Igéjét, oktatja, inti az által, és Sz. Sakramentomira méltóztatja. És éppen ez vólt a' Laodituea-béliek' állapotja, ſem hév ſem hideg nem vólt, nem vólt buzgó az Iſten' ſzolgálatjában, a' világ, a' testiség uralkodott ſzívében, és így ott nem lakott az Iſten, de hirdette Sz. Igéjét, adott néki tanátsot, és így nem-is meſzſze vólt töle; hanem az ajtó elött állott. Az elsö ajtón, melly-is a' fül vagy a' hallás belöl vólt, mert az Évangyéliomot hallották, sőt lehet mondani, hogy az értelemnek ajtaján-is belöl; mert ez Evangyéliomi tudományt tudták, 's igaznak lenni hitték, még-is magát az ajtón kívül mondja lenni. Oka ez: mert ha a' legbelsö ajtón a' ſzíven bé-nem ment a' Jéſus Kriſtus, még te benned nintsen, halhat a' fül, az értelem-is esmérheti, bé-veheti az igaz tudományt, de míg a' ſzív tellyes e' világnak ſzeretetivel, vétkes indúlatokkal, mind addig a' Jéſus nints te benned; hanem tsak az ajtó elött áll.

2.) *Ímé az ajtó elött állok és zörgetek.* Ezek a' beſzédek értésünkre adják a' Kriſtusnak jóságát és békeſséges-türését. Nem úgy lehetne-é gondolkozni, hogy az Úr Jéſus azokat, kik ö-vele így bánnak, oda hagyja, tévén ezeket a' házakat minden tiſztátalan lelkeknek lakó-helyévé? De óh véghetetlen jóság! nékünk kellene ö-hozzá menni, és ö jö mi hozzánk, úgy áll a' mi házaink elött, mint egy idegen. A' bünösnek ſzívébe kéredzik bé annak örökös Ura, Teremtöje. Mikor ö fel-mene a' magoſságba, ezt kiálták ö elötte amaz ö ditsöſségére ſzenteltetett Lelkek: Emeljétek-fel a' ti fejeiteket ti örökké-való ajtók, hogy menjen bé a' ditsöſségnek Királya *Sólt.* 24. 7. e'képpen mene-fel nagy vígaſságban és örvende-

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

dező zengedezések között. Ímé pedig most, mikor ez, a' kit az Egek és az Egeknek Egei bé nem foghatnak, a' mi szíveinkben vágy, kéredzik, nem nyitjuk-ki annak, a' ki azért jöne-bé, hogy minket minden kegyelmeivel meg-gazdagítson. Hol az a' Király, kinek örökös Városa, kapuit elötte bé-zárván, legottan fel ne gerjedne haragja, és seregeit elleneine ne indítaná, hogy annak kevélységét temetsék-el az ö rakás köveiben? De a' mi Idvezítönk ki-rekesztését békével szenvedi, nem tsak futva jelenti magát ajtaink elött, mint a' villámás; hanem áll, meg-állapodik hoszszason, halgatózik, és várakozik egész hólnapokig, esztendökig, gyakran egész életünkben, mindenkor reménlvén, hogy végezetre a' bünös' szemeit majd fel-nyitja, meg-esméri magát, észre vészi Meg-Váltójának távol-lételét, és bé-botsátja.

Akarmillyen hoszszas légyen pedig az ö várakozása, de tsak van annak határa, a' ki áll, bizonyos hogy készülö félben vagyon, és közelebb vagyon az indúláshoz, mint a' ki üll, nyugoszik.

3.) De vallyon honnan lehet azt meg-tudni, hogy az az idö még el nem tölt, és hogy ö mi elöttünk áll? Onnan: mert a' hol a' Krisztus áll, zörget-is ottan. Értem ezen mind azokat az eszközöket, mellyekkel él ö Felsége az embernek magához-való meg-térítésében. Zörget ö a' szívnek ajtaján.

a.) A' Lelki-esméretnek szava által. E' Világ' leg-nagyobb lármái, az indúlatok' zenebonái, a' gyönyörüségeknek musika szava között is, hallatik ottan-ottan a' Világ' Bírája szavának ez az echoja: Te háládatlan ember u. m. minémü vólt a' te életed e' napig? Igy készíted-é magadat az örökké-valóságra? Avagy ezzel fizettz-é az Urnak minden ö jó-

tételényiért, mindenkor tékozló fiú léſzel-é már? Így ásod-é ſzemem láttára te magadnak az örökké-való bóldogtalanságnak mélységét? De ímé még élſz, még a' Jéſus zörget, nem tudod-é, hogy az Iſtennek kegyelmeſsége téged meg-térésre indít? *Rom* 2 : 4.

b.) *Zörget az Ige által*, melly ollyan mint a' pöröly, melly meg-rontja a' kö-ſziklákat; melyhez hozzá adja a' Sakramentomokat; mert az Ige által tsak a' füleken zörget, de ezek által a' ſzemeken, sőt minden érzékenységeken, hogy annál jobban fel-ſerkenjünk, 's lelkeink meg-illetödjenek.

c.) *Az ö jó-tételényei által.* Hányſzor ſzabadította-meg az Iſten a' mi életünket valami véletlen történettől? Hányan vagynak, kiknek könyörgéseinek p. o. nagy betegségekben, feleségekért vagy gyermekekért meghalgatta? Hányſzor ád a' ti dolgaitoknak nem várt és reménlett jó véget? Ha ezen rend kívül-valókhoz hozzá-adjuk a' minden nap elö-kerülöket, ételt, italt, ruházatot, ha ezekhez hozzá-adjuk azokat a' Lelkieket, mellyekkel réſzeltet az Ekkléſiában. Mire néznek kérlek mind ezek? Mit akar ö ezekkel az ö jóvóltának jelengetéseivel? Lehet-é azt nekünk nem tudni? hogy ezek mind az ö ſzeretetének kötelei, mellyekkel a' tévelygésnek utáról magához akar vonni az Iſten bennünket.

d) *Az ö dorgálásai által.* Mint az Atya nem tsak édes beſzédekkel él engedetlen fiának meg-jobbítására; hanem veſzſzövel-is, Mikor valamelly nagy betegség ágyad fenekére le-ſzegez, mikor a' dög-halál puſztítja nyájadat, a' tüznek ereje meg-emészti házadat, a' kö-eſsök, ragyák, ár-vízek rontják földednek gyümöltsét, mikor az Ekklésia háborgattatik: mind ezek a' Mennyei kéznek

üté-

ütései, mellyekkel az emberi párt-ütö ſzívet töri, lágyítja.

MÁSODIK RÉSZ

Láſsuk, mit kell ezekre a' Zörgetésekre a' bünösnek tselekedni?

F. Hallani kell az ö ſzavát, és meg-nyitni az ajtót. Sokan halgatják, de nem halják az Iſten' Fiának ſzavát. Némellyek azért, mert a' fülöktöl meſzſze a' lelkek, az ö pénzel teli ládáikban, világi dolgaik, kereskedések körül jár. Némellyek azért nem halják, mert az ö minden érzékenységeiket meg-kötö teſti bátorságnak álmában aluſznak. Némellyek azért, mert ollyan a' ſzívek, mint a' ház, mellyben lakadalom van, a' hol eſznek, iſznak, tántzolnak, meg-réſzegedvén egy-mást verik; nem hallik ott ha zörgetnek az ajtón: így a' testi kívánságok 's indúlatok mikor a' ſzívben egy-máſsal háborognak 's veſzekednek, nem tsuda, ha nem hallik ott a' Jéſus Kriſtus' ſzava. Ez az ö ſzavának hallása tehát abban áll, hogy a' lélek ennek az igaz Páſztornak ſzavára ſzorgalmatosan figyelmezzen, azt minden egyéb ſzótól meg-külömböztesse, annak nagy méltóságát meg-értse 's gyönyörüségét érezze u. m. a' melly az Iſten' Fiának ſzava, örök életnek beſzéde. E' végre ſzükség, hogy az ember az indúlatit, kívánságit le-tsendesíttse, halgatásra juttaſsa, és ekképpen az ö intéseinek, fenyegetéseinek, tanításainak kész engedelemmel magát mindenekben alája-veſse.

Innen Ö Felsége nem tsak azt mondja: *a' ki halja*; hanem *a' ki meg-nyitja*. Melly-is ſok féle köteleſségeket foglal magában. Elsö köteleſség, *a' maga nyavalyaságának érzése*. Az ö büneit igazán érzö ſzívet ezért nevezi a'

Sz. Irás meg-törödött ſzívnek, mellyben a' bánat öſzve-tört és rontott mindent, ezeken a' romladozásokon ſzeret a' Jéſus bé-menni, minden felöl ki-vagyon e' nyitva az ö bé-fogadására. Második, *a' Meg-Váltónak óhajtása*, és az ö igaſságának éhezése és ſzomjuhozása, érezvén, hogy ö másképpen az Iſten igaſságának eleget nem tehet. Harmadik, *a' mi bűneinknek alázatos meg-Vallása*, és arra-való álhatatos meg-határozása, hogy azokat el-hadja; azért nyílik-meg a' ſzáj a' vallás-tételre, mert már a' ſzív meg-nyílt, hogy fel-fedezze a' Mennyei Orvosnak az ö ſebeit, és mivel a' bünt már ki-vetette, annak meg-veſztegetö mérgét ki-öntötte, alkalmatos a' Jéſusnak bé-vételére. Negyedik, *a' Kriſtus' érdemének igaz hittel-való el-vétele, az Iſten' irgalmaſságához-való folyamodás, és a' Sz. Lélek' kegyelmeinek buzgó kérése.* Az ollyan Lélek, melly az Évangyéliom' minden igaſzságain meg-nyukſzik, bé-véſzi ígéreteit, parantsolatit tselekedetei' régulájává téſzi, és hogy azokat bé-tellyeſithesse, az Iſten kegyelmét kéri, mikor az adatik, azt bé-véſzi, él azzal a' jóbanvaló elö-menetelre, a' vagyon meg-nyílva a' Jéſusnak. Meg-nyílva mint a' ſzomjuhozó föld a' nyári rekkenö melegekben; meg-nyílva mint a' virágok a' hajnali híveſség után fel tettzö napra; meg-nyílva mint a' drága gyöngy termö tsigák, a' harmat tsepjeinek, mellyek az ö belsö réſzeikben gyöngyöket formálnak.

* * * *

Kereſztyén Atyámfiai! Bizonyos dolog az, és 'ollyan, mellyet én a' ti L. eſméretetek tanú-bizonyságával erösíthetek, hogy az Úr Jéſus már régtöl fogva áll a' mi ajtónk

elött, és zörget fáradhatatlanúl. Kéſzülö félben vala ugyan tölünk, és úgy láttzott, hogy utóljára zörget. Zörgete az ö haragjának ſulytoló veſzſzejével, melly miatt el-rettent ſzíveinknek úgy tettzik egéſz alkotmánya megrendûlt vala. De ímé ismét meg-álla közöttünk, ott-is hallatja már ſzavát, a' holott az elött nem, ki mehet az egéſz Izráel minden nap a' Manna ſzedésre. Az Ég-is úgy láttzik vídámabban tekint, és a' terméſzet mosolyog miólta *az igaſság és a' békeſség egy mást tsókolják*, *az Úr-is minden jót adott*, *hogy a' mi földünk meg-teremje az ö gyümöltsét Sólt.* 85. *Meg halgatta az Úr az Egeket*, *ök-is meghalgatták a' földet Hos.* 2: 20. A'vagy mind ezek nem az Iſtennek minket magához hívogató ſzavai-é? Mit mondjak az Úrnak Sz. Vatsorájáról, mellyre fog a' jövö Úrnak napján méltóztatni? az Ígéröl, melly minden nap, most is prédikáltatik, mellyel meg-lehet, hogy ſokakra nézve most leg-utólſzor zörget, és most ugyan így ſzóll: *Ímé az ajtó elött állok és zörgetek*, de nem ſokára e' mondatik: *Ímé a' Bíró az ajtó elött áll. Imhol jö a' Vö-legény*, *menjetek-ki ö eleibe.* Ne légyünk a. o. hasonlók a' Jérusálemben egybe-gyült 'Sidókhoz, kik mikor Péter zörgetett vólna az ajtón, ezt mondák: nem Péter ez, hanem tsak az ö Angyala. Mikor a' Kriſtus' ſzolgái ſzóllanak az ö Nevében, ne mondjuk ezt: nem az Úr maga ez; hanem tsak egy követ, egy halandó ember. Vagynak ugyan közöttetek, kik így tselekeſznek, meg-keminyítették ſzíveiket, bé-dugták füleiket, nem véſzik-bé a' Jéſust; mert nints bennek az ö Lelke: a' kiben nintsen pedig a' Kriſtus' Lelke, az nem az övé. És ha ennyi zörgetésre meg-nem nyitották, miért lenne a' Kriſtus ſzerentsésebb ma és nyertesebb ö rajtok, mint máskor?

lehet-é azt reményleni? De bíznunk kell mind-azonáltal és követnünk ebben-is a' Jéſust, a' ki ennyi idötöl fogva zörgetvén el-nem fáradott. Ha ſokan 99. zörgetésre meg-nem nyitották az ö ſzíveknek ajtaját, talán a' 100-dikra meg-nyitják.

Nyiſsuk-meg a. o. A! ö-nékie a' mi Lelkünknek minden ajtait, az-az, minden tehetségeit. Forgaſsuk-fel a' mi ſzíveinkben és rontsuk-le ama' kevély és magas három bástjákat, a' világ' ſzeretetit, a' hihetetlenséget, és meg-térhetetlenséget, mellyek az ö bé-jövetelét eddig meg-gátolták. Mitsoda illendöbb, mint annak adni a' mi ſzíveinket, a' ki a' mi Teremtönk, Meg-váltónk, a' kié testünk és lelkünk, a' ki azért jö, hogy bóldoggá tégyen, és most nevezetesen velünk vatsoráljon. Ha bé-nem botsátjuk az ö kegyelmével, bé-jö boſzſzú-állásával, le-töri ezeket az engedni nem akaró vas-zárakat, bé-jö fegyveres kézzel, hoz tüzet és vasat, félelmet, kétségbeesést, kárhozatot, sírást, rivást és fogoknak tsikorgatását, és kitsoda ſzenvedheti-el az ö el-jövetelének napját, és mint mi bé-zártuk elötte ſzíveinket: úgy ö-is kegyelmeſségének és irgalmaſságának ajtaját bé-zárja elöttünk.

Nyílj-meg én Lelkem! és ſzélesítsd-ki te magadat, hogy töltse-bé a' te nagy üreſségedet ama' mindenekben minden a' Jéſus Kriſtus. Jöjj-bé te-is óh Iſtennek! áldotta, mit állaſz ott kinn. Ha tégedet egyſzer meg-nyér a' mi ſzívünk, és a' mi Iſtenünknek nagy irgalmasſágából meg-látogat minket ama' Magoſságból-való Tsemete, tudja-meg e' világ, az ördög, és a' bün, hogy ezután a' mi ſzíveinknek ajtajára amaz Ezékiel' titkos Templomának tzímere leſz írva. *Ezék.* 44: 2. Ez a' kapu bé-zárva léſzen, meg-nem nyílik, és ſenki rajta bé-nem mégyen; mert az Úr az Izráelnek Iſte-

tene ment-bé rajta, azért bé-zárva léſzen mind örökké. Amen.

IX. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke: *Jel.* 3: 20. *Ímé az ajtó előtt állok — bé-megyek a'hoz, és ö-véle vatsorálok, és ö-is én velem.*

Kereſztyén Atyámfiai! Meg-hallottuk más alkalmatoſsággal, miket tselekeſzik az embereket ſzerető Jéſus a' bünös embernek meg-térítésére. T. i. *az ö ſzívének ajtaja előtt áll, és zörget*, mit kell tselekedni a' meg-térni akaró bünösnek-is, t. i. *hallani kell az ö ſzavát, és meg-kell az ajtót nyitni.* Láſsuk már azt: Mit ígér ö Felsége az igazán meg-térö bünösnek? t. i. *bé-mégyen a'hoz, és ö vele vatsorál.* Melly-is nem egyebet téſzen; hanem ö-hozzávaló tellyes és tökélletes meg-engeſzteltetését, tsak hogy az térjen-meg az ö büneiböl; mert az emberek között-is a' meg-békéllésnek legtökélletesebb jele, ha együtt laknak, és vígan együtt eſznek.

Két nagy kegyelmeket ígér a. o. itt a' Kriſtus a' meg-térö bünösnek.

Elsö kegyelem, a' mellyet ígér, ez: *hogy bé-mégyen a' bünöshöz.* Tsudálatos menetele vala az ö Felségének, mikor a' meg-testesülés által az Égböl le-ment a' bünösök közzé, tsudálatosabb mikor fel-ment a' Kereſzt-fára a' bünösökért; de mind ezeknél tsudálatosabb, hogy ö mégyen a' bünösökhöz, és lakik bennek. E' nélkül nem-is érne a' két elsö ſemmit.

Hij-

Hijjában jött vólna mi közinkbe a' ſzületés által, melly által lett Immánuel, mi velünk Isten; hijjában hólt vólna-meg mi érettünk a' Kereſzt-fán, 's érdemlette vólna az idveſséget, ha annak reánk-való ſzabására mi belénk nem jöne, hogy ö magával egéſzen bé-töltsön.

De vallyon mi-módon jö-bé mi-hozzánk ez a' M. Idvezítö? Iſteni terméſzetére nézve nem; mert a' ſzerént mindenütt, és így mi bennünk-is vagyon, ö benne élünk, mozgunk és vagyunk. Emberi terméſzetére nézve ſem; mert haſonló lévén mi-hozzánk egyſzer, tsak egy helyben vagyon 's nem több helyt, 's most az Egektöl fogattatik-bé. *Tsel.* 3: 21. Bémégyen azért az emberben az ö Sz. Lelke által a' maga réſzéröl, a' hit által pedig a' bünös ember' réſzéröl. *Efés.* 3: 16, 17. Ö Felsége mindenütt jelen vagyon: az Egekben az ö ditsöſsége által, a' pokolban az ö boſzſzú-álló igazsága által, a' világon a' gond-viſelésnek mindenütt munkálkodó ereje által, az Ekkléſiában az ö Igéje és Sákramentomi által, de a' hívekben az ö Sz. Lelke által, még pedig az ö meg-ſzentelö és vígaſztaló Sz. Lelke által. Vólt és lakott ö régenten a' Prófétákban a' jövendö-mondás' Lelke által, az Igazgatókban az okoſságnak Lelke által, a' nagy Vitézekben az erönek Lelke által, a' híres Meſter-emberekben, Philoſophuſokban tudománynak böltseſségnek Lelke által, mint Bésáleelben. De ezek közzül ſokan el-veſzhetnek, de a' kiket réſzesívé akar az ö ditsöſségének tenni, lakozik azokban a' Sz. Léleknek meg-világositó, újjá-ſzülö, meg-ſzentelö, 's vígaſztaló kegyelme által.

Oh melly bóldog és idveſséges hát az Úr Jéſusnak ez a' L. bé-menetele az ollyan ſzívben, melly ötet bé-veſzi! mert ö oda mégyen a' Sz. Léleknek minden világával, az ö kegyel-

gyelmének minden hatalmával, az ő áldásinak minden kintseivel, és az ő békeſségének minden ſzent gyönyörüſségivel. Mint mikor a' gazda bé-megyen a' házban, az ő elébb veſzekedő ſzolgái rendbe-ſzedik magokat, és nagy tiſztelettel halgatnak, ki-ki dolgához lát. Úgy mikor ez a' Szentek' Szente bé-jő a' mi lelkeinkbe, az előtt háborgó indúlatink letsendeſednek 's az ő birodalmának magokat alája adván, ſzent parantsolatit végben-vinni kéſzek, meg-ſzünnek, mint mikor a' hajóba bé-ment, a' kívánságoknak ſzél-veſzei, és az Iſten' békeſsége tölti be a' L. esméretet, melly minden értelemnek felette vagyon. És a' mi tsudálatosabb, bé-jövén ő mi-hozzánk, nem jő tsak maga; hanem a' mint mondja. *Ján.* 14: 33. az Atya-is oda mégyen. Az Atya, fiának vall, a' Fiú, örök társainak esmér, a' Sz. Lélek, újjá ſzül, által-változtat az Iſten' ábrázatjára. Ha a. o. Ábrahám bóldognak tartá magát, hogy ideig három Angyalokat fogadott-bé: óh mennyivel bóldogabb a' hívő bünösnek állapotja, kibe ezen áldandó három Személlyek mennek, és ott maradnak, még pedig örökké, még a' halál' árnyékának völgyében-is.

Második kegyelem ez: *hogy ő vele Vatsorál, és az is ő vele.* Mellyen nem egyebet ért; hanem azt a' viſzontagsággal való örömet és gyönyörüſséget, mellyet talál a' Jéſus Kriſtus az igazán meg-térő bünösben, ez-is ő benne. Mert a' Sz. Irásban rend ſzerint való ſzóllásnak formája, hogy a' Vatsorán, vendégségen, lakadalmon, örömet, vígaſságot ért. Azt mondja azért.

a.) Hogy ő Vatsorál a' bünöſsel. Elmésen nevezte egy valaki a' meg-térő bünösök' könyhullatását, Angyalok borának, mert *Luk* 15: 7 a' mondatik: hogy öröm vagyon Mennyben egy meg-térő bünösön. De azt mondom,

hogy

hogy ez az Angyalok' Fejedelmének a' bora. *Bé-menvén az én kertembe, --- eſzem az én lépes-mézemet az én mézemmel, iſzom az én boromat az én tejemmel Ének* 5: 1. Eſzi az ô mézét, mikor látja bennünk a' ſzeretetnek édeſségét, iſzſza az ô borát, mikor az ô ſzeretetével mint egy meg réſzegedteknek lát, eſzi az ô tejét, mikor a' mi tiſzta ſzívünket, ártatlan és ſzeplô nélkül-való életünket ſzemléli. Nem lehet, hogy illyen állapotban látván a' mi lelkünket, annak ne örüljön, mert hiſzen ez az ô munkája, azt pedig kiki terméſzettel ſzereti. Sok fáradtságában került ez ô néki, ſok ſzenvedésekben, és vérének ki-ontásában. Minémû kedvesnek kell hát a' ſzentségnek, a' kegyességnek ô elôtte lenni, mikor azt látja a' ſzívben, mivel hogy azt érdemelheſse 's ſzerezheſse bennünk, ennyit kellet ſzenvedni. Bizony a' méreggel meg-elegyíttetett etzetnek itala a' Kereſzt-fán nem vólt néki keserûbb, mint a' minémû kedves a' bünös igaz megtérése.

Láſsatok itt mindazonáltal az ô nagy kegyelmeſségét. Mert bizonnyára nem a' legjobb eledelek a' mi jó-tselekedeteink, éretlen gyümöltsök; a' mi lelkeink ollyanok, mint a' K. János' puſztája, a' hol nem találtatik egyéb, hanem sáska, és erdelyi méz. Sokſzor itatjuk ôtet epével, keserüséggel illetvén ſok vétkeinkel. Mind-az-által meg-elégſzik e' kevés és roſzſzúl kéſzült eledelekkel, helyben hadja hibákkal tellyes jó-tselekedeteinket. A' ki jó neven vett régen a' tanítványoktól egy kis árpa kenyeretskéket, egy kis lépes-mézet és halatskákat, meg-elégſzik ma-is azzal a' kevés ordinariummal, a' mellyet talál a' mi aſztalunkon, mert ô minket ſzeretô Jéſus.

b.) Nem tsak ö vatsorál pedig mi velünk, hanem a' mint mondja: *mi-is ö vele.* És ez már az, a' mi meg-mutatja az ö ſzeretetinek végheteten vóltát. Mert A! más dolog az, mikor az ember vatsorál az Iſtennel, más mikor az Iſten az emberrel. Mitsoda eledeleket adunk mi ö Felségének meg-mondám leg-közelebb, de ö Felsége adja nékünk amaz elrejtetett Mannát, az élet' fájának gyümöltsét, ama' kenyeret, melly után meg-nem éhezünk, és ama' vízet, melly után ſoha meg-nem ſzomjuhozunk. Az-az, meg-érezteti a' hívö lélekkel mind azt az örömet, valamellyet az ö kegyelme önthet a' lélekben. Bizonyoſsá téſzi ezt arról, hogy bünei meg-botsáttattak 's Iſtennel békeſsége vagyon, hogy ö már fiú, Iſtennek fia, a' Kriſtusnak pedig örökös társa. Adja néki az Iſten' ſzeretetinek eleven érzését, el-hitetvén és bizonyoſsá tévén arról, hogy az Iſten Attya néki, attól ſemmit nem félhet, nem a' haláltól, nem a' pokoltól, és az ö idveſsége bizonyos minden képpen: arra inditja jó Lelke által, hogy az ö Iſtenének örömest és kéſzen ſzolgáljon, igazán, mértékletesen, és kegyesen éljen e' jelen-való világban. Oh melly drága vendégség az illyen L. esméreté, melly így tellyes a' Jéſus Kriſtus' kegyelmével, ez az, a' kiröl a' mondatik. *Péld.* 15: 15. *A' vidám elméjünek ſzüntelen lakodalma vagyon.*

* * * * *

És ugyan ezen Lelki vendégségre hívattatunk A! a' jövö Úrnak napjára. Imé a' Jéſus most újjolag az ajtó elött áll, és zörget, jelen vagyon, hogy az ö ígéretit bé-töltse, és Sz. testével 's vérével minket tápláljon. Nem egyébért jö mi-hozzánk; hanem hogy mint a'

Nóé'

Nóé' galambja, a' békeſségnek olaj ágát hozza, és mint a' Frigy-Láda az Óbed Edon' házában, hogy az ő kegyelmének minden áldáſit bővölködteſse.

Esmérjük-meg a. o. a' mi méltatlanságunkat, ezt mondván a' Századoſsal: *Uram nem vagyok méltó, hogy az én házamhoz jöjj.* De mindazáltal a' mi méltatlanságunknak meggondolása minket annyira ne vigyen, hogy ötet máſokhoz mint ſzentebbekhez igazítsuk; mert tulajdon a' mi ajtónk előtt zörget. Nem méltatlan vendég az Úr' Aſztalánál, a' ki érzi a' maga méltatlanságát, és az Úr Jéſus' kegyelmét ſzíve ſzerént óhajtja, keresi, és azon igyekezik, hogy már ezután ne légyen méltatlan az egyſzer el-vett kegyelemre. Hidjétek-el óh bünösök! hogy az ő irgalmaſságának gyakorlása ő-néki leg-nagyobb örömet okoz, ő maga magát táplálja akkor, mikor minket táplál, ő örül leg-jobban, ha minket, jól tévén velünk, meg-örvendeztethet.

Fogadjuk-bé azért ötet illendő-képpen, és tegyük kedveſsé néki az ő lakását, kereſsük kedvét e' nagy vendégnek. Az alázatos lelket ſzereti ő, és igen kedvelli a' tiſzta ſzívet; a' ſzín-mutatás nélkül-való ſzeretetben gyönyörködik. Ezekkel ékesítsük-meg a. o. az ő lakó-hajlékát: és ötet várván, ſzív ſzakadva óhajtván, mondjuk ezt a' L. Menny-aſzſzonnyal: *Serkeny-fel éjſzaki ſzél, és jöjj-el déli ſzél, fújj az én kertemre, hogy foljanak annak drága illatú ſzerſzámi, jöjjön-el az én Szerelmesem az ő kertébe, és egye annak gyönyörüséges gyümöltsét. Ének.* 4: 16. Amen.

X. PRÉ-

X. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való Vasárnapra.

Szent Letzke *Ján. 6: 55. Az én testem valósággal étel, az én vérem valósággal ital.*

Kereſztyén Atyámfiai! Az Iſten eleitől-fogva a' mi értelmünknek gyengeségéhez akarván magát ſzabni a' maga beſzédében, egy ſzóllásnak formájával ſem élt gyakrabban a' mi ő-vele-való lelki egyeſségünk' ki-fejezésére, mint az ételnek és italnak nevezetivel. Bölts Salamon *Péld. 9.* úgy hozza elő a' Böltseſséget, mint a' ki az ő kegyelmeiben-való réſzesülésre hívogatja az embereket, valamelly nagy lakadalomnak hasonlatoſságában: *A' Fő böltseſség u. m. meg-ölte az ő marháit, tölti az ő borát, még az ő aſztalát-is el-kéſzítette, és e'képpen hívogat: Valaki tudatlan jöjjön ide, jövetek-el, éljetek az én étkemmel, és igyatok a' borban, mellyet töltök.* Úgy *Ének. 5: 1* e'képpen ſzóll az ő lelki gyönyörüségeiről, a' mellyeket ő maga kóstol, 's az A. Sz. Egyházzal-is kóstoltat: *Bé-menvén az én kertembe-- eſzem az én lépes-mézemet az én mézemmel, iſzom az én tejemmel. Egyetek barátim, igyatok, és réſzegedjetek-meg Szerelmesim.* Hasonlatos-képpen a' Mennyei Paraditsomnak gyönyörüségeit, *lakadalomnak*, Ábrahám kebelében-való vendégségnek, az Iſten Orſzágában kenyér, és amaz el-rejtetett Manna evésnek hasonlatoſságában adja-elő. Innen lett az oſztán, hogy az Iſten az Ekklésiának minden idejeiben a' maga kegyelmeinek külső Jeleit az eledelekben helyheztette. A' földi Paradi-

tsomban az ember lelki életének 's Istennel-való egyeſségének Jele vólt az *Életnek fája*, a' puſztában a' *Manna*, a' kö-ſziklából ki folyó víz. És az Ó Teſtamentomnak Fö-Sákramentoma vala a' Husvéti bárány, a' mellyet megſzoktak vala enni. Az Új Teſtamentomban is haſonló-képpen elö-akarván adni az Iſten a' mi réſzesülésünket az Úr Jéſus Kriſtusnak érdeme és az ö halála által ſzereztetetett idyességben, él az ételnek 's italnak haſonlatoſságával. Nevezetesen itt *Ján.* 6. a' hol magát nevezi a' Kriſtus Mennyből le-ſzállott kenyérnek, élet' kenyerének, és nevezetesen a' Sz. Letzkében a' maga testét ételnek, a' maga vérét italnak: *Az én testem á. m bizony v. valósággal étel, az én vérem valósággal ital.* A' hollott is láſsuk a' következendöket.

I.) *Mit kell itten érteni a' Kriſtusnak testén és vérén?* A' testen és a' véren értetik a' Sz. Irásban (el-halgatván most hogy jelentsen bünt, és romlotságot) az embernek az az ö testi érzékenységek alá-vettetett állapotja vagy élete, a' mellyben ö étel ital nélkül ſzükölködik, és a' melly ellenébe tétetik ama' lelki és Mennyei életnek, a' mellyben minden testi erötelenségektöl meg-ſzabadúlván az Egekben, lelki test és ditsöſséges leſz. Ebben az értelemben vétetik a' test és a' vér. 1. *Kór.* 15: 50. a' holott azt mondja az Apoſtol: *A' test és a' vér nem veheti az Iſten' Országának örökségét, és a' rothadandóság a' rothadatlan terméſzetnek örökségét*, a'hol nem a' bün és a' romlotság; hanem a' tulajdon-képpen-való test értetik, a' mint meg-tetſzik a' fellyebb-valókból. És így a' Kriſtus' testén és vérén itten nem értetik az ö Iſteni terméſzete; hanem az emberi, még pedig nem-is az ö már meg-ditsöíttetett emberi terméſzete; hanem az ö állapotja, a' mellyben e' világon, alája-vettetett éhségnek,

ſzom-

ſzomjuságnak, nyomorúságnak, sôt a' halálnak-is. A' honnan az Apoſtol meg-akarván különböztetni az Úr Jéſusnak az ô fel-támadása után-való állapotját, az az elött valótól, nevezi ezt *az ô testének napjának* 'Sid. 5: 7. És 2. *Kór.* 5: 16. világosan azt mondja: *A' Kriſtust test ſzerént többé nem esmérjük*, az-az, abban a' terméſzeti, és érzékenységek alá-vettetett állapotjában, a' mellyben az elött vólt, a' melly étellel itallal tápláltatott; hanem az ô lelki és Mennyei állapotja ſzerént, a' mellyben ma van. Nem tsak az ô emberi terméſzetét kell pedig itten érteni egy átallyában; hanem nevezetesen értetik az az ô állapotja, a' mellyben valósággal eledelünk és italunk lehet minékünk, az Atyáknak, és a' következendôknek, és így az egéſz Anyaſzentegyháznak, t. i. az ô halála, és mi-érettünk-való áldozatja. A' honnan külön említi az ô testét, külön az ô vérét, az egyiket nevezvén ételnek, a' másikat italnak: *Az én teſtem valósággal étel* 's a' t. tzélozván az ô halálának állapotjára, a' mellyben a' test külön válaſztatott a' vértôl: mert mi lehet annál valóságosabb halál, mint mikor valakinek teste vérétôl el válaſztatik? mivel lehetne jobban ki-tenni valakinek halálát? És így mikor a' Kriſtus azt mondja: *Az én testem valósággal étel, az én vérem valósággal ital*; annyi mintha mondaná: *Az én halálom valósággal étel és ital*, az-az, az az állapotom, a' mellyben a' test az én véremtôl külön válaſztatott.

II.) *Miért kívánta az Úr Jéſus Kriſtus az ô halálában-való réſzesülésünket ételnek és italnak haſonlatoſságában elô-adni, miért kívánja mi tôlünk, hogy együk az ô testét, igyuk az ô vérét, az-az, az ô haláláról elmélkedjünk?*

F. Elônkbe akarta az Úr Jéſus ezzel adni azt a' nagy külömbséget, a' melly vagyon

az ő halálának áldozatja, és az Ó Teſtamentomi áldozatok között. T. i. a' hálá-adásnak áldozatit ugyan meg ették, de a' mi a' bűnért-való áldozatokat nézi, nyilván meg-tíltatott vala azokra nézve, a' 'Sidó népnek, hogy azoknak húsából ne ennének, ezenkívül a' törvény tilalmazta, hogy a' vért meg-ne innák. E' jelentette ezeknek az áldozatoknak elégtelen és hijjános voltát, u. m. a' mellyek hogy úgy ſzóljak, mint-egy el-nyelettették és ſemmivé tétettek az Iſtennek boſzſzú-álló haragja és igaſsága által, a' midőn ő néki ſzenteltettek, úgy hogy ſemmi azokból ne maradna a' népnek táplálására, a' mellyekből meg-tettzett, hogy éppen nints azokban annyi erő, hogy az Iſtent meg-engeſzteljék a' bűnösökhöz. De ezen mi Mennyei áldozatunkra nézve egéſzen másképpen vagyon a' dolog: nem nyelettetett, nem tétetett ſemmivé az Iſten' haragjának tüzétől; hanem ellenben az Iſten' igaſságának tökélletesen eleget tett, az ő haragját meg-engeſztelte annyira, hogy még minékünk-is maradott ennek a' drágalátos áldozatnak Húsából, a' mit ehetünk, és a' mivel táplálhatja a' mi lelkünket. Az Ó Testamentomi híveknek tsak akkor vólt egyeſségek az áldozatokkal, mikor őket az óltárhoz vitték, mert némű-mémű-képpen ő reájok rakták az ő bűneiket, és azok ő érettek hóltak-meg, de ſemmi egyeſségek nem vólt oſztán azokkal, mikor az óltártól ki-jöttenek, mert azok őket nem táplálhatták. Es így az áldozó hívek halált adtanak ugyan az áldozatra-való barmoknak, de azok nékiek viſzontag nem adhattanak életet. Ellenben pedig az Úr Jéſus Kriſtus nem tsak azt akarta, hogy mi-velünk együtt, v. mi helyettünk réſzesülne a' halálban, hordozván a' mi bűneinket, hanem m. u. azokat

el-

el-törlötte vólna, tettzett Ő Felségének minket magával együtt az életnek egyességére fel-venni. Ő vele mi egyesültünk adván ő néki halált mint Kezesünknek, ő-is kíván már mi-velünk egyesülni, adván minékünk életet, mint híveinek.

2.) Szinte úgy nem lehet azon tsudálkozni, hogy a' Kristus a' maga halálát és érdemét hasonlítja ételhez, italhoz, mint mikor haljuk a' Sz. Irásban, hogy hasonlítja magát *ajtóhoz*, *úthoz*, *Szőlő-tőhöz*, *fundamentomhoz*, és az ő halálának érdemét *vízhez*, a' melly meg-mosogat minket. Így akarta ez az áldott Idvezítő magát a' mi gyengeségünkhöz alkalmaztatni, annyival inkább; mert az az állapot, a' mellybe mi által-mégyünk a' meg-térés által, úgy adatik elő, mint új ember, a' melly mi-bennünk formáltatik, a' mellynek vagynak szemei, fülei, szája 's a' t. Nem lehet azért rajta tsudálkozni, ha a' Sz. Irás ennek az új embernek neveltetéséről és táplálta-tásáról-is beszél, és annak eledeléről szorgalmatoskodik.

3.) Végezetre nem ok nélkül hasonlítja magát eledelhez és italhoz, t. i. azt akarja ezzel elménkre adni, hogy az ő halála nélkül éppen-nem lehet minékünk életünk, valamint a' testi eledelek nélkül lehetetlen élnünk. Továbbá, hogy az Úr Jésusról 's az ő haláláról-való elmélkedés ki-mondhatatlan örömmel bé-tölti az igaz hívő Lelket, és az abban-való részesülés tsalhatatlanúl maga után vonnya a' léleknek ama' békességét, a' melly felül-halad minden emberi értelmet, nem külömben mint az evésben és ivásban gyönyörüséget érzünk, és m. u. a' test azokkal egyesült, magát egészen meg-újjúltnak és meg frissültnek érzi. Végezetre a' mi oktattatásunkra, hogy valami-képpen nem elég az,

hogy eledelünk és italunk légyen; hanem ha élni akarunk, azokkal egyesülnünk kell: úgy nem elég az, hogy az Úr Jésus Kriſtus az ö halálának ſzenvedései által valóságos és tökélletes eledellé kéſzíttetett, a' melly alkalmatos arra, hogy a' mi lelkeinket táplálhaſsa; hanem annak felette ſzükség, hogy abban a' mi hitünk-is réſzesüljön, magáévá tégye, hogy réſze leheſsen abban a' lelki erőben, és életben, a' mellyet az ád.

III.) *Vallyon az az étele a' Kriſtus' testének és itala az ö vérének, a' mellyről a' Sz. Letzkében ſzóll, testi é v. lelki?* Oda fellyebb meg-mutattuk, hogy a' Kriſtusnak testén és vérén kelletik érteni az ö véres halálát, a' mellyben az ö teste, vérétöl el-vált, minthogy pedig az ö halála már el-múlt dolog, és ez előtt 1800 eſztendökkel meg-esett, ſenki nem mondhatja, hogy eſzi az ö testét, és iſzſza az ö vérét; mert már ma az meg-ditsöíttetett, és így látni-való, hogy már ma abban testi-képpen réſzünk nem lehet, már ma az tsak a' hitnek lehet jelen-való, és így itten vagyon a' ſzó a' Kriſtusnak lelki és hit által-való meg-ételéről, a' melly-is bövebben meg-tettzik a' következendökből.

a.) Ollyan ételről vagyon itten a' ſzó, a' melly életet ád. Láſsuk a. o. mitsoda életről vagyon itten a' ſzó? látni-való, hogy a' léleknek életéről, a' melly áll a' meg-ſzenteltetésben, vígaſztalásban, és Kereſztyéni reménységben, a' mi büneink' meg-botsáttatásának érzésében, a' lelki-esméret' békeſségében, söt az örök életben. *A' ki éſzi az én testemet és iſzſza az én véremet, annak vagyon örök élete v.* 54. Immár ſzükség, hogy az étel és ital haſonló terméſzetü légyen az élettel, a' mellyet ád. A' lelki élet-is tehát lelki eledelt téſzen-fel, és titkos értelemben-való ételt és italt. Nem va-

la-

lami testi evésről és ivásról vagyon hát itten a' ſzó.

b.) Az ételnek és italnak haſonló természetűnek kell lenni, a' millyen az azt meg-előző éhség és ſzomjúság, már pedig nyilvánvaló az, hogy itten lelki éhségről és ſzomjúságról vagyon a' ſzó, és a' mellyet hit által lehet le-tsendesíteni: *A' ki hiſzen én bennem, meg-nem ſzomjúhozik ſoha. v.* 35. Tehát az étel és ital is lelki.

c.) Tsak egy út és mod vagyon az örök életre-való el-jutásra. Immár a' Kriſtus ebben a' *6-dik* Réſzben ezeket mondja: egy helyt: *A' ki én hozzám jő, ſemmi-képpen meg-nem éhezik.* Ismét: *A' ki én bennem hiſzen, meg-nem ſzomjúhozik. A' ki hiſzen én bennem, örök élete vagyon annak, ha valaki eſzik e' kenyérben él örökké. A' ki eſzi az én teſtemet örök élete vagyon annak.* Ezekkel a' külömb külömb ſzólláſoknak formájival vagy külömböző dolgokat akart mondani a' Kriſtus, vagy tsak azon egyet. Ha külömböző dolgokat akart mondani, tehát ſok útja van az idveſségnek, és így lehet ollyan 3. ember, a' ki mind idvezül, úgy mindazáltal, hogy egyik hitt a' Kriſtusban, de nem ment ő-hozzá, a' másik ő-hozzá ment, de nem ette az ő testét, és nem itta az ő vérét, 's a' t. még-is mind örök élete lett, a' melly képtelenség. Ha pedig tsak azon egy dolgot akart mondani, tehát tsak annyi a' Kriſtushoz menni, mint ő-benne hinni, annyi ő-benne hinni, mint enni az ő testét, inni az ő vérét.

d.) Ollyan ételről vagyon itten a' ſzó, a' melly nélkül lehetetlen örök életet nyerni; ellenben a' melly által el-múlhatatlanúl nyerhet az ember örök életet. *Hanem-ha eſzitek az Ember Fiának testét, és nem ijándjátok az ő vérét, nem léſzen élet ti bennetek v.* 53. Már

pedig az Ó Testamentomi Atyák ſoha nem ették tulajdon-képpen a' Kriſtusnak testét, nem itták az ö vérét, még-is vólt örök életek; ellenben ſok hitetlenek eſzik, a' mint minden tudja, tulajdon-képpen a' Kriſtus testét, iſzſzák az ö vérét, még ſints örök életek. És így lehetetlen, hogy itt testi evést és ivást értsünk.

c.) Adjuk hozzá. Midön a' Kapernaiták és a' Tanítványok illyen ellen-vetést formálnának: *Mimódon adhatja e' minékünk az ö testét, hogy azt együk? Kemény beſzéd ez; kitsoda halgathatja ötet?* az 52-dik és 60-dik versekben. Monda nékiek a' Kriſtus: *E' bánt-é-meg titeket? Ha azért látandjátok az embernek Fiát felmenni oda, a' hol elöſzör vólt, mit mondotok? v.* 61: 62. Mintha mondotta vólna a' Kriſtus: Ti mindnyájan meg-botránkoztok az én mondásomban, mert azt képzelitek, hogy én testiképpen akarom veletek étetni az én testemet, itatni az én véremet; de nem ſokára ellenkezöt láttok, midön meg-látjátok, hogy az fel-vitetik az Égbe, és el-hadja a' földet, és akkor meg-tudjátok, hogy nem vólt méltó okotok arra, hogy meg-botránkozzatok az én mondásomban; mert nem testi ételről ſzóllottam, hanem ollyanról, a' mellyel ehettek engemet az én Mennybe-menetelem után-is, az-az, lelki képpen; mert úgy itt maradok köztetek. Vagy: ha most-is meg botránkoztok az én mondásomban, még nagyobb okotok leſz a' meg botránkozásra, és még jobban meg-nem foghatjátok, mimódon eheti az ember az én testemet, mimódon ihatja az én véremet, midön látándjátok az embernek Fiát fel-menni oda, a' hol elöſzör vólt, ha megmaradtok abban a' testi vélekedésben, és az én ſzavaimnak vastagon-való értésében. Ennek a' Kriſtus' okoskodásának ſemmi helye

nem

nem leſz, ha azelött az ö testének és vérének testi evéséről és ivásáról ſzóllott; mert a' Kriſtus' testi meg-étele ſzinte úgy képtelenség e' földön jártában, mint az ö Mennybemenetele után, és nem lehet abban jobban meg-botránkozni ma, mint akkor.

Azt mondod: Miért nevezi hát a' Kriſtus a' maga testét bizony v. valósággal ételnek, a' maga vérét valósággal italnak, hiſzen úgy láttzik, hogy ezek a' ſzóllásnak formái azt jelentik, hogy valósággal, tulajdon-képpen, és így teſti-képpen kell enni az ö testét és inni az ö vérét?

F. De könnyü a' felelet. Mert ez tsak ollyan ſzóllásnak formája: *Én vagyok amaz igaz vagy valóságos ſzölö-tö, amaz igaz világoſság Ján.* 1: 9. 15: 1. Hát ezekben a' Sz. Irásbéli helyekben testi-valóság értetik-é? A' lelki dolgoknak-is meg-vagyon a' magok valóságok. Itt tehát ez a' ſzó, *bizony*, v. *valósággal* ki-téſzi, annak a' hasonlatoſságnak valóságát, bizonyos és tökélletes vóltát, a' melly vagyon a' Kriſtus' teste között, és a' testi eledelek között, nem az evésnek módját; a' melly hasonlatoſságnak valósága abban áll, hogy a' Kriſtus' teste, a' mellyet ö mi érettünk a' kereſzt-fán meg-áldozott, és a' melly a' Sz. Lélek által, 's az igaz hit által miénk leſz, ollyan valósággal örök életet ád nékünk, mint a' testi eledel fenn-tartja a' testnek életét, és ſzintén ollyan valósággal meg-óltja, a' mi lelki éhségünket a' Kriſtus' teste, ſzomjúságunkat az ö vére, mint a' testi étel és ital testi éhségünket és ſzomjúságunkat. Ki-téſzi továbbá ez a' ſzó *bizony* v. *valósággal* a' Kriſtus' testének minden világi eledelek felett-való méltóságát. T. i. azután nevezi a' maga testét valóságos ételnek, midön annak azt az erőt tulajdonította vólna, hogy az örök életet ád, az elött-való versben: mintha

mondotta vólna: A' ti rend ſzerént-való eledeleitek, a' mellyekkel éltek, éppen nem érdemlik-meg a' valóságos ételnek és italnak nevét, ha öſzve-haſonlítjátok az én testemmel és véremmel: mert azok nem adnak a' meghóltnak életet; hanem a' melly már van, azt táplálják, de az én testem meg-elevenít. A' testi eledelek tsak testi életet adnak, és a' halál ellen nem álhatnak; de a' kik az én teſtemet eſzik, mind örökké élnek.

IV.) Ha tehát a' Kriſtusnak testét és vérét nem testi-képpen eſzſzük és iſzſzuk; láſsuk már, mi-módon ételünk és italunk ö minékünk, és mi-módon kelletik minékünk a' Kriſtus' testét ennünk, és az ö vérét innunk, 's az által tápláltatnunk 's éltettetnünk; mert azért étel és ital, hogy azt együk és igyuk?

F.) Jegyezzük-meg erre

1.) Nem kell itten a' Kriſtusnak testét nézni az ö terméſzetire v. matériájára nézve; hanem annyiban, a' mennyiben az a' vértöl elválaſztatott, az az, meg hólt test; mert a' Kriſtus' teſte tsak annyiban lehet eledel, v. oka a' mi életünknek, már pedig a' Kriſtus' halála már egynehány ſzáz eſztendökkel el-múlt, és így egyedül a' hitnek a' léleknek lehet jelenvaló.

2.) A' léleknek pedig evése és ivása miben áll? A' lélek neveltetik és tápláltatik az esméret v. tudomány által, és azoknak az igazságoknak magára-való ſzabása által, a' mellyeket tud. Úgy tettzik, hogy a' lélek mennél több igazságokat tud, mintegy érzi, hogy annál jobban nevekedik, valamiképpen az ember mikor eſzik veſzi éſzre, hogy az ö teſte nevekedik, öregbedik és erösödik. És így eſzi a' lélek v. a' hit a' Kriſtusnak halálát, 's tápláltatik azzal, a' midön arról elmélkedik, és azt magára alkalmaztatja. Láſsuk bövebben,

a.)

a.) A' ki enni akar, az ehetnék, és ſzomjuhozik, kívánja az eledelt, és minden módon meg-ſzerzi azt. Így a' Jéſus Kriſtus' testében réſzesülni akaró Léleknek leg-elsö munkája a' Kriſtus' igaſságának éhezése és ſzomjuhozása. Mint-hogy az ö bünеinek nagyságát jól érzi, az Iſtennek boſzſzú-álló igaſságát ö ellene fel-kéſzülve látja, a' poklot az ö lábai alatt ki-nyílni ſzemléli, innen annyira el-lankad és álél, mint valamelly éhel hólt, 's minden erejétöl el-lankadott ember. Ezért-is minden úton módon igyekezik magának megſzerzeni a' lelki eledelt, melly ötet megelégíttse: folyamodik az Úr Jéſushoz, az ö halálához igaz hitnek általa.

b.) A' leg-jobb eledel, a' leg-kedvesebb tápláló nedveſségü étel-is ſemmit nem haſznál, hanem-ha azt magadhoz véſzed, és azzal egyesülſz: úgy akarmillyen tökélletes érdemü elég-tétel légyen a' Kriſtus, akarmillyen elégséges arra, hogy az egéſz világnak életet adjon, de ſemmi haſznod abból nem leſz, hanem-ha ö-véle egyesülſz, és az ö halálát magadévá téſzed. Ezért-is eſzed a' Kriſtusnak testét, iſzod az ö vérét, ha tellyeſséggel meg-gyözetetve vagy arról, hogy, a' Kriſtus, ſzemély ſzerint te éretted meg-hólt, és az Iſten azért a' te bünеidet meg-botsátja azzal a' Conditióval, ha az tenéked tettzik, és a' te bünеidnek vég-bútsút adſz. Ha meg-egyezel abban, hogy ez a' Kriſtus' halála tenéked tulajdoníttaſsék, és kívánod, hogy ez úgy légyen, de egyſzersmind reá állaſzſz a' Conditiókra-is, a' mellyek alatt ez a' drága jó tenéked ajánltatik, t. i. a' hit, és az igaz megtérés, és azt bé-tellyesíteni kívánod; ſöt erösen meg-határozod magadban, hogy munkában véſzed, és valósággal munkába-is veſzed. Ha ezeket tselekeſzed, így eſzed a' Kriſtus'

tes-

testét, így iſzod az ő vérét, és úgy egyesülſz ő-vele, mint a' testi eledellel és itallal.

c.) A' ki eſzik, a' meg rágja az eledelt. Úgy a' kegyes lélek az ő ſzüntelen-való kegyes elmélkedései által mintegy meg-kérödzi az ő Jéſusának halálát, ez az ő minden napi eledele, az-az, minden ő gondolkozásinak fő-matériája. Meg-gondolja az Atyának ő hozzá-való nagy jóvóltát, a' ki ő érette bünös teremtéséért a' maga egy ſzülött Fiát halálra adta, az ő Jéſusának ő eránta-való nagy ſzeretetét, a' ki kéſz vólt ő érette a' maga életét le-tenni, meg-gondolja azokat a' vas ſzegeket, tövis-koronát, tsufoltatásokat, ſebeknek helyeit, és a' millyen kedves az ételnek meg-kóstolása 's meg-rágása az ínnyeknek; ollyan kedves mind ezeknek meg-gondolása az ő lelkének. Látja ő mind ezekben és kóstolja, melly igen jó légyen az Úr.

d.) A' ki eſzik és iſzik arra nézve 3-féle haſzna van az eledelnek.

1.) Meg-örvendeztetik,

2.) Az ő lankadtsága, erötelensége elmúlik.

3.) Meg-erösíttetik, hogy alkalmatos légyen az életnek tselekedetire. Úgy a' melly hívö Lélek az Úr Jéſusnak halálát igaz hit által magáévá tette, 's kegyes elmélkedései által ugyan meg-kérödzette, 's annak lelki éltetö nedveſségét bé-ſzívta, ugyan azokat tapaſztalja magában. Jól lakik az ollyan Lélek, és minden ő ſzükségei bé-tellyesednek. Akármillyen el-lankadott és meg-törödött vala az ő ſzíve az elött, de mihelyt az Evangyéliomban halja a' Jéſus Kriſtusnak ő-érette-való halálát, egéſzen meg-újjúl az ő ſzíve, és bé-tellyesedik a' Sz. Léleknek vígaſztalásival, örömmel és reménységgel. Ábor meg-vidámítja az embernek ſzívét, innen azt mondja

Bölts

Bölts Salamon. *Péld.* 31: 6. *Adjátok a' réſzegítö italt az el-veſzèndönek, és a' bort a' meg-keſeredett ſzívü embereknek;* de én ſokkal inkább azt mondom: Adjad az Úr Jéſus Kriſtusnak vérét az el-veſzendö bünösnek, ezt a' bort az ö bünein 's lelki ſzegénységén meg-keſeredett ſzívü bünösnek, és majd meg-látod, melly kimondhatatlan öröm és gyönyörüség ſzármazik ö-benne, látván hogy immár meg-igazúlván hitnek általa, békeſsége vagyon Iſtennel.

De nem csak ebben áll ennek a' Mennyei eledelnek és italnak az ö ereje, és nem csak ezekben határozódik-meg a' Kriſtus' testét és vérét evö és ivó Léleknek az ö munkálkodáſa. Ugyan-is, valamint az étel és ital minek-utánna azt meg-rágjuk 's meg-eſzſzük, el-oſzlanak és el-hatnak az ö tápláló nedveſségei a' mi testünknek minden réſzeire, tagaira, hogy azokat meg-erösítsék: úgy ſzükség, hogy igaz hit által az Úr Jéſus Kriſtus a' mi lelkünknek minden réſzeire, annak minden tehetségeire, értelmünkre, akaratunkra, indúlatinkra, sőt még a' mi tagainkra-is el-haſson, és ſzéllyel-oſzlattaſsék, az ö halála, és arról-való elmélkedés táplálja, mozgaſsa, és éltesse mind ezeket annyira hogy az ö tsontjából-való tsontok légyünk, és éljünk többé nem mi; hanem a' Kriſtus éljen mi bennünk. Úgy hogy a' mi értelmünk ne kívánjon egyebet tudni a' meg-feſzíttetett Kriſtusnál, a' mi akaratunk egyedül az ö-vele-való egyesülésben kereſse leg-főbb bóldogságát. Haſonló-képpen a' mi indulatinknak a' Jéſus Kriſtus' meg-feſzíttetett testének és vérének éltető nedveſségével bé-kell tellyeſedni, és attól igazgattatni. P. o. a' mi ſzomorúságunk ne légyen világ ſzerént, hanem lélek ſzerént, és a' mi büneinken-való ſzív-béli törödés, a' mi haragunk és gyülölségünk, ne a' mi felebarátunk ellen légyen; hanem a' bün

el-

ellen, a' melly ezt a' mi Szerelmesünket megfebesítette. A' mi tagainknak hasonló-képpen bé-tellyesedni, a' Jésus Kristus' meg-feszíttetett testének és vérének éltetö nedvességével, hogy légyünk Sz. Lélek' Templomi, és *ne állítsuk a' mi tagainkat hamisságnak fegyvere gyanánt a' bünnek; hanem igazságnak fegyvere gyanánt Istennek. Róm.* 6: 13. Nevezetesen a' mi nyelvünknek ez által az éltetö nedvesség által, az Isten' dítséreteinek, és felebarátunk' építésének eszközeivé kell változni, a' mi szemeinknek a' nyomorúltakon-való szánakozásra hajlandókká, lábainknak az ö fel-segéllésekre gyorsakká, 's az Isten' útaiban-való járásra serényekké, kezeinknek az alami'snálkodásban gazdagokká. Igy veszik-el a' mi lelkünknek minden tehetségei, testünknek minden tagai az ö ki-szabott eledeleket 's részeket ama' Mennyei kenyérböl az Úr Jésus Krisusból, így kell nevekedni naponként mi-bennünk az új embernek, és minden Keresztyéni virtusokkal fel-ékesíttetni, 's a' lelki életre meg-erösíttetni. Mert ugyan-is míg a' Kristus' testét és vérét nem eszszük és nem iszszuk, az-az, az ö halálában igaz hit által részünk nintsen, mind addig merö azon sceletonok, száraz tsontok vagyunk, üresek minden virtusoktól, meg-foszttattak minden lelki erötöl; de mihelyt az Úr Jésus' halálát mi-érettünk el-hiszszük, lehetetlen, hogy ez az igaz hit, meg ne erösítsen minket minden jó tselekedetben, lehetetlen hogy a' Kristus' halálának el-hívése és meg-gondolása, a' szent és kegyes életre fel-ne serkentsen, és így, hogy a' Kristus' teste és vére ebben a' tekíntetben-is énnékem valóságos ételem és italom ne légyen. Ugyan-is ha eszem az ö testét és vérét, az-az, ha hiszem hogy ö én érettem meg-hólt; vallyon nem gyülölöm-é tökélletes gyülölséggel a' bünöket, a' mellyek-

nek

nek el-törlésekért ſzükség vólt az Iſten' Fiának meg-halni? Ha eſzem az ő testét és vérét, az-az, ha hiſzem hogy ő én érettem meg-hólt, és abból látom mennyire ſzeretett engemet, vallyon nem ſzolgáltat-é ez nékem hathatós indító okokat arra, hogy én őtet viſzontag ſzereſsem? Ha eſzem az ő testét és vérét, az-az, ha hiſzem hogy ő én érettem meg-hólt, és ezt az én érettem annyi ſzenvedéſekre kitétetett testet meg-tekintem, mi lehet nékem nagyobb indító okom e' világnak minden gyönyörüſségeinek meg-útálására, és arra, hogy én-is ő-vele haljak-meg e' világnak, és a' testet meg-feſzítsem minden ő kívánságival egy-együtt? Ha eſzem az ő testét, és vérét, az-az, ha hiſzem, hogy ő én érettem meg-hólt, és látom, hogy ő nékem ellenségének minden büneimet ingyen meg-engedte; mimódon tartóztathatom hát meg magamat, hogy én is megne engedjek az én felebarátomnak, a' ki egyenlő én velem, és egy vérből-való? Imhol eképpen kellétik minékünk ſzüntelen el-oſzlatni a' mi lelkeinknek minden tehetségeire a' Jéſus Kriſtus' meg-feſzíttetett testéből és véréből ſzármazó éltető nedveſséget, hogy az által neveltetſsünk és tápláltaſsunk minden jó tselekedetekre.

* * *
* *

És ímé ez az a' Mennyei eledel, ez az Úr Jéſus Kriſtusnak ſzentséges teste és vére az, a' mellynek ételére és italára hívogattatunk mostan-is A! az Úrnak Sz. Aſztalához. Itt adatik úgy elönkbe az Úr Jéſus Kriſtus, mintha a' ti tulajdon ſzemeitek előtt feſzítetnék-meg, és az ő ti érettetek meg-törettetett teste 's ki-ontátott vére a' kenyérnek és bornak külső jelei alatt eleibe terjeſztetik a' ti hiteteknek ſzemeinek. Mindnyájan azért kik

ſzomjúhoztok, jöjjetek-el, és a' kik akarjátok, vegyétek az életnek vizét ingyen. Jertek-el óh ſzegény bünösök! elmélkedjetek e' ki-beſzélhetetlen kegyelemről, láſsátok és kóstoljátok a' ti Jéſustoknak halálában, melly igen jó légyen az Úr, kóstoljátok abban a' ſzentséges testben és vérben, a' mellyet az ö egy ſzülött Fia mi érettünk a' Kereſzt-fán meg-áldozott; mert ha valahol, itt vagyon az a' mélység, az Iſten' ſzerelmének és irgalmaſságának mélysége, melly felül-halad minden emberi értelmet. És minthogy az Úr Jéſus Kriſtus' ezen áldozatjának tökélletes érdemen állítottafel az Iſten, mint valamelly fundamentomon, az ö kegyelmének Királyi ſzékit, járúljunk a. o. oda igaz ſzívvel, és hitnek bizonyos bizodalmával. Az az igaz ſzív pedig a' töredelmes lélek, és meg-törödött ſzív, az igazságot éhezö és ſzomjúhozó ſzív az, a' mellynek a' tökélletes meg-elégítés ígértetik. Ha azért a' mi büneinknek terhe alatt nyögvén, és azoknak ſullyát vólta-képpen érezvén, járúlunk az Úr Jéſus Kriſtushoz, tellyes meg-határozáſsal el-ſzánván egyſzer'smind arra magunkat, hogy már ezután nem test ſzerént járunk, hanem lélek ſzerént; ſemmit nem kételkedhetünk benne, hogy ez a' Mennyei eledel meg-ne elégítsen minket, és az Úr Jéſus' vére minden ö rútságaiból meg-ne moſogaſsa a' mi lelkeinket. Tiſztítsuk-meg e' végre a' mi ſzíveinket minden hijjában-való kívánságoktól, a' fösvénységnek, kevélységnek, és testi gyönyörüségeknek éhségétöl és ſzomjúságától. Mert valamint a' roſzſz nedveſségekkel felettébb bövölködö gyomor nem véſzi-bé a' jó eledelt: úgy ha mind ezek mi-bennünk lejéndenek, éppen meg-nem engedik, hogy ez a' Mennyei kenyér mi belénk jöjjön, és táplálja a' mi lelkeinket. Mondja a. o. mindenikünk az Úrnak:

Uram

Uram jól esmérem az én büneimet, és azok elöttem forognak nékem, mind eddig éltem az én testi kívánságim szerint, és az én vétkes hajlandóságaimtól meg-hagytam magamat győzetni; de már ezután akarok élni a' te szent törvényed szerént, élek többé nem én, hanem azt akarom, hogy éllyen én bennem a' Krisztus, ki szeretett engemet, és adta magát én érettem.

Mutassuk meg a' mi egész életünkel, a' mi beszédinkel és tselekedeteinkel, hogy a Jésus Krisztus által tápláltatunk, és a' mi szelídségünkel, alázatosságunkal, felebarátunkhoz-való szeretetünkel, tisztaságunkal mutassuk-meg, hogy mind ezek ama' Mennyei kenyér' éltetö nedvességinek gyümöltsei és munkái mi-bennünk: mert a' kiknek egész életek, irígység, gyülölség, és bujaság, ezeket az ö gyümöltseiböl meg-esmérhetitek, mitsodás étellel élnek, meg-mutatják ök ezzel, hogy ök a' magok lelkeket méreggel táplálják, a' melly öket el-fogja veszteni, és nem ama' Mennyei édes Mannával a' Jésus Krisztussal. Ha magunkat erre a' Sz. dologra meg-határozzuk, bizvást remélhetjük, hogy ha a' mi büneink veresek vólnának mint a' veres festék, fejérek lesznek mint a' hó, és hogy a' mi lelkünk bé-tellyesedik az Istennek ama' minden tellyességéig *Efés* 3: 19. A' Jésus Krisztus választa magának lakó-hajlékúl a' mi szíveinket, el-hozza ezekbe, a' mi büneinknek botsánatjával együtt, az Istennek ama' békességét. Ez a' Mennyei kenyér erösít minket minden kísértetek ellen, hogy azokban a' diadalmasoknál feljebb valók lehessünk, és ollyan eröt ád minékünk (mint régenten Illyésnek) hogy el-mehessünk szinten az Isten' hegyéig, még pedig a' Mennyei Sion' hegyéig. Meg világositja ez a' Mennyei kenyér a' mi szemeinket, még pedig a' mi

értelmünknek ſzemeit, hogy meg-láthaſsuk minémű légyen az Iſten' hívatalának reménsége, és az ô örökségének ditsôſségének minémű gazdagsági légyenek a' Szentekben. És minekutánna eképpen meg-elégíttetünk az ô Házának javaival e' kegyelemnek Orſzágában, remélhetjük, hogy ama' napon le-telepedünk és aſztalhoz ülünk Ábrahámmal, Í-sákkal, és Jákóbbal, t. i. a' Bárány' Menyegzôjének lakadalmában, a' holott meg-elégít minket az Úr az ô ábrázatjával, meg-itat az ô gyönyörûségeinek folyó-vízeivel, és azokkal a' mindenhai örömökkel, mellyek vagynak az ô jobbja felôl mindenkoron Amen.

XI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr Vatsorája előtt-való.

Az Igazságnak éhezéséről 's ſzomjúhozásáról.

Szent Letzke: *Mát.* 5: 6. *Bóldogok a' kik éhezik és ſzomjúhozzák az igazságot; mert ök meg-elégíttetnek.*

Kereſztyén Átyámfiai! Némely Kereſztyénnek akarván valami ſzínt keresni az ô üldözéseiknek, a' mellyekkel ôk ſzoktak más Kereſztyéneket üldözni, és a' mint mondják az igazságnak esméretire, 's a' Kriſtushoz hajtani, elô-hozzák azt a' mi vagyon *Luk.* 14: 23. *Kínſzerîts bé-menni mindeneket.* (Lásd a' példa-beſzédet) Szabad a. o. azt mondják ezek, a' nem akarókat tûzzel vaſsal erôltetni, minden ki-gondolható erôſzak-tétellel kénſzeríteni a' Kriſtushoz-való menetelre; mert maga pa-

ran-

rantsolja azt mondják a' Házi-Gazda, a' ki a' Kriſtus: *hogy kénſzerítsenek mindeneket bé-menni.* De ki-tettzik az illyeneknek hibás okoskodása, ha ezt meg-gondoljuk: vallyon láttak-é valaha ollyan balgatag embert e' világon, a' ki a' tsak nem éhel-halásra jutott embereket veréſsel kénſzerítené bé-menni a' lakadalomba? vallyon kellene-é öket olly nagyon erőltetni? Éppen nem, és haſzontalan vólna ez a' munka. Nem ſzükség tehát a' Kriſtushoz-is erővel hajtani az embereket; mert ő nem egyebeket hív magához, és nem egyebeknek ígér az ő Házában kéſzíttetett Menyegzői Vatsorájában meg-elégedést; hanem azoknak, *a' kik éhezik és ſzomjúhozzák az igazságot*, a' mint a' Sz. Letzkében hallátok el-olvastatni. A' holott-is láſsuk

I.) Mitsoda igazság légyen az, a' mellyről itt emlékezet van? *Bóldogok*, a' *kik — az igazságot.* Mindenek előtte értetik itten az az *Igazság*, a' melly minékünk Iſtentől tulajdoníttatik, t. i. a' Jéſus Kriſtusnak *tökélletes igazsága*, a' melly ſzerént ő mind a' törvénytől a' bűn ellen diktáltatott büntetéseket elſzenvedte, mind annak parantsolatit tökélletesen bé-tellyesítette, és a' melly igazság miénké leſz az igaz hit által, úgy hogy azzal meg-ajándékoztatván az Iſtentől, ő előtte igazaknak tartatunk, mintha mi magunk ſzenvedtük vólna-el mind a' törvénynek minden büntetéseit, mind pedig annak tökélletesen engedelmeskedtünk vólna; ezért-is vagyon juſsunk annak meg-kívánására, a' mit a' törvény a' tselekedőknek ígér, t. i. az életnek meg-kívánására. De ezzel a' meg-igazításban nékünk tulajdoníttatott Kriſtusnak igazságával el-válhatatlanúl egyben-vagyon kötve, a' meg-ſzenteltetésben az újjá-ſzülő Lélek által mi-belénk öntetett *Évangyéliomi igazság és ſzentség*, a'

melly a' ſzent és kegyes életnek gyakorlásában áll. Ez nem külömben követi a' minékünk tulajdoníttatott Kriſtusnak igazságát, mint a' gyümölts az élõ-fát, mint a' napnak ſúgári magát a' napot. Ugyan-is a' Kriſtus az õ igazságának érdemével nem tsak azt nyerte minékünk, hogy bûneink nékünk meg-botsáttaſsanak; hanem azt-is, hogy a' bûnnek orſzágából meg-ſzabadúlván, éljünk az igazságnak, és a' mi tagainkat állítsuk igazságnak fegyverei gyanánt Iſtennek. Nem tsak bûn botsánatot nyert minékünk; hanem meg-ſzentelõ Sz. Lelket-is: nem tsak a' mi ellenünk-való kéz-írást ſzegezte a' Kereſzt-fára; hanem a' mi ó emberünk-is õ-véle együtt meg-feſzíttetett. Innen annak a' Jobb Szövettségnek, azaz, az Újnak, mellynek Közben-járója a' Kriſtus, ígéretei közzé ſzámláltatik, hogy az Isten maga az õ törvényét bé-írja a' mi ſzíveinkbe *Sid.* 8: 10, 11. Mind a' két igazság értetik tehát itten, mind az Iſtentõl nékünk tulajdoníttatott Kriſtusnak igazsága, mind a' meg-ſzentelésben az újjá-ſzülõ Lélek által mibelénk öntetett Évangyéliomi igazság és ſzentség. A' mellyet láſsuk

II.) Mi-módon éheznek és ſzomjúhoznak az igaz hívek? Ezen az éhségen és ſzomjúságon, kell itt érteni, a' meg térni akaró hívõ embernek mind a' Kriſtusnak tökélletes igazsága, mind a' maga Évangyéliomi tökélleteſsége 's igazsága után-való nagy vágyakozását, és buzgó kívánságát. Soha a' Sz. Lélek fontosabb haſonlatoſságot nem találhatott vólna a' hívõ ember' ezen ſzíve' állapotjának ki-fejezésére, mint mikor azt éhségnek és ſzomjúságnak nevezi: mert nintsen a' testnek indúlati között egy-is, a' melly az embert ollyan erõſzakoſon öſztönözné és ſürgetné, mint az éhség és ſzomjúság. Ha egyben-vetjük az éhségben és

ſzom-

ſzomjúságban lévö embernek állapotját, az ö Jéſusának igazsága után áhitozó ſzegény léleknek állapotjával, majd meg-látjuk, mennyire meg-egyeznek azok.

1.) Az éhezö ember üres, légyen bár az aranynak, ezüstnek, bíbornak és bársonynak bövségében, de ekkor mikor ehetnék, ſzüksége van néki: úgy bátor minden világi jóknak bövségében légyen-is a' Hívö bünös, de tsak érzi azt az ö lelke, hogy ö-néki valami ſzüksége van, üres ö minden igaſságtól, és tiſzta mezítelen.

2.) Az éhség nem hadja nyugodni az embert, mind addig ſarkalja, míg annak le-tsendesítésére elégséges eledelt keres: úgy a' melly bünösnek ſzívét ez az ö terméſzeti nyavalyáſſágának érzése vólta-képpen meg-hatotta, nem nyukſzik ö, míg a' Jéſusnak igazságát fel-nem keresi.

3.) Az éhség meg-vallatja azt a' leg-kevélyebb emberrel-is, hogy ö most magától elégtelen arra, hogy magán segíttsen, másból kell ö kivüllötte ki-telni annak, a' minek ö az életet köſzönheti. De ugyan ez az erö-ſzakos indulat gyözi-meg ötet az ö világi minden javainak, aranyának, ezüstjének, és minden drága gyöngyeinek haſzontalan vóltáról, ú. m. a' mellyek nem elégségesek arra, hogy az ö kívánságát bé-tellyesíttsék: úgy az illyen Lelki éhségben és ſzomjúságban lévö embert hijjában igazítod magára, hogy a' maga érdeme, 's igaſsága által tsendesíttse-le az ö éhségét, tudja ö azt 's érzi, hogy nem magából, hanem mástól valakitöl kell annak ki-telni. Hijjában igazítod más teremtett állatokra, ollyanok azok ö elötte, mint a' bé-omlott kúták, mellyekben ſemmi víz nintsen, mint a' fényes kövek, a' mellyek az éhezö embert meg-nem elégíthetik.

4.) Az éhezö ember komor és kedvetlen míg eledele nintsen: úgy a' ſzegény bünösnek e' világnak leg-édesebb gyönyörüségei-is keserük, míg az ö Jéſusának egyeſségén kívül van, és azzal nem réſzesülhet.

5.) Az éhség minden nap meg újjúl mi rajtunk, bátor minden nap jól lakunk-is: úgy a' Hívö ember bátor meg-igazíttatott már egyſzer az Iſten elött, és így el-nyerte a' Kriſtusnak igaſságát; de minthogy ſokakban meg-esik minden nap, az ö' újjabb-újjabb bünei öſztönözik ötet arra, hogy folyamodjék újonnan a' Kriſtusnak igaſságához.

A' kik eképpen éhezik és ſzomjúhozzák a' Kriſtusnak igaſságát, mondatnak ö benne *hinni*: mert a' Hit az az egyedül-való eſzköz, a' mellyel ezt a' lelki ételt el-veſzſzük, meg-eſzſzük, és meg-évén az által a' mi lelki éhségünket le-tsendesítjük. Valamint pedig az ember elöſzör éhezi és ſzomjúhozza az ételt és az italt, 's azután azzal egyesül, és abból öröm 's meg-elégíttetés ſzármazik ö benne: úgy a' Hitnek két munkája van, az elsö ez a' lelki éhség és ſzomjúság, a' melly által kívánkozik ö a' Kriſtuſsal egyesülni (actus confugiendi) a' máſik pedig a' Kriſtusnak el-vétele, vele való egyesülés, és abból ſzármazott lelki-öröm, az Iſtennek kegyelméröl bizonyoſsá-való tétel (actus fiduciæ.) Méltó immár azt itt meg-jegyezni, hogy a' Kriſtus nem tsak azokat mondja bóldogoknak, a' kikben ez a' Hitnek második munkája meg-vagyon, hanem azokat is, a' kikben meg-van az elsö. Oh melly nagy vígaſztalástokra ſzolgálhat ez mindnyájan tinéktek igaz hívek! a' kik a' ti Hiteteknek gyengeségén buslakodtok, és midön látjátok magatokban, hogy a' ti Hitetek nem ollyan erös még, hogy a' Kriſtusnak igazságát egéſzen magáénak merné tu-

laj-

lajdonítani, nem bizonyos még annyira a' ti kegyelem-béli állapototok felöl, hogy ottan-ottan ne kételkednétek, és azon magatokat epeſztitek. De ezen ti kemény kísértetekben, légyen néktek bíztatástokrá a' Kriſtusnak ezen ſzava, a' melly ſzerént bóldognak mondja nem tsak azokat, a' kik erös Hitüek, a' kik már bizonyosok arról, hogy ök meg-elégíttettek a' Kriſtuſsal; hanem azokat is, a' kik éhezök és ſzomjúhozók. Ti vagytok a. o. ezek. Maga ez, hogy ez a' ti Hitetek néktek nem tettzik, bizonyos jele annak, hogy ti éhezitek és ſzomjúhozzátok az igazságot. Légyetek a. o. bátrak, és ne féljetek; mert ti is bóldogoknak mondattok az Igazságnak ſzája által.

Ezzel a' Kriſtus' Igazságának kívánságával együtt jár el-válhatatlanúl, a' mi belénk a' Sz. Lélek által öntetett igazságnak és ſzentségnek buzgó kívánsága, ú. m. a' melly nélkül ſenkinek a' Kriſtus' igazságával egyeſsége nem lehet. Valamint a' ki ſzereti magát a' fát, ſzereti annak gyümöltseit-is: úgy a' ki kívánja a' Hitnek igazságát, a' melly által meg-igazíttatik Iſten elött, kívánja annak gyümöltseit, a' mellyekből amarról bizonyos lehet, és az emberek elött meg-igazíttatik. Ugyan-is a' kik egyſzer a' Hitnek igazságával meg-ajándékoztatván, a' magok tulajdon igazságának, az-az, a' jó-tselekedeteknek útába bé állottak, valahányſzor az Iſtennek törvényét a' magok' életével egyben-vetvén, látják melly meſzſzire vagynak még a' tzéltól és tökélleteſségtől, nem kevesebb ſzomorúsággal ſzorongattatnak, vagy kívánságtól öſztönöztetnek a' kegyeſségre, mint az éhel hóltak, és ſzomjúság miatt el-epedtek buslakodnak, és eledelt és italt keresnek, ezért-is a' valóságos kegyeſségnek az ö ſzívekben-való érzését úgy óhajtják, mint a' puſzta és ſzáraz föld meg-haſadozván, és

így mint-egy szájját meg-nyitván, áhítozik az elsőre. El felejtvén azokat a' mellyek hátok megett vagynak, azokra pedig törekedvén, a' mellyek előttök vagynak, a' tzél felé futnak, igyekezvén tellyes erővel újjabb elő-menetelt tenni minden napon, mind az ő vétkeknek meg-jobbításában, mind azokkal ellenkező virtusoknak gyakorlásában. Ezért-is kérik az Istennek segedelmét így szólván: *Oh vajha igazgattatnának az én útaim a' te parantsolatidnak meg-őrzésére, meg-emésztetett az én lelkem a' te törvényidhez-való buzgóságomnak miatta, melly bennem vagyon mindenkor* 'Sólt. 119: 5, 20. Az illyenek éhezik és szomjuhozzák igazán az igazságot.

III.) Bóldogoknak mondatnak; *mert ők meg-elégíttetnek.* Az el-kezdett hasonlatosság szerént folytatja a' Krisus az ő beszédét, akarván ezzel a' meg-elégítésel azt ki-tenni, hogy ezen ő kívánságok nékiek tökélletesen bé-tellyesíttetik. E' világi jók abban mutatják-ki leg-inkább az ő hijjánosságokat, hogy az őket kívánóknak szíveket meg-tsalják, és nem hogy bé-töltenék az ő kívánságokat; hanem inkább nevelik és öregbítik. De a' fő bóldogság, az Isten, nem tsalja-meg az ő utánna áhítozó szívnek kívánságát. Nem ollyan kegyetlen tirannus az Isten, mint a' kiről írják, hogy az ő-tőle éhség miatt el-sanyargatott jobbágyainak festett eledeleket, és szépen le-rajzolt poharakat tétetett elejekbe; hanem a' melly leg-főbb jó után gerjedező hathatós kívánságot mi-belénk öntött, ugyan annak meg-elégítésére, és annak nagyságához mérsékeltetett valóságos nagy jók találtatnak önála. Két-féle pedig ez a' meg-elégítés, ebben és a' jövendő életben. A' mi a' Krisus' igazságának kívánását illeti, az Isten az ő ingyen-való jó kedvéből mind azoknak, valakik

azt

azt igaz hitnek általa éhezik és szomjúhozzák, már itt e' földön-is oda ajándékozza, arról a' Sz. Léleknek el-petsétlése által bizonyosokká tészi, a' ki az ő szívekkel együtt bizonyságot tészen arról, hogy ők Istennek fiai, az ő lelkek-esméretit meg-tsendesíti, és azokba beléöntvén az Istennek ama' békeségét, a' melly minden esméret felett vagyon, mint valamelly kövérséggel bé-tellyesíti és meg-elégíti az ő lelkeket. De ezek tsak 'sengéi annak a' tellyes meg-elégíttetésnek, a' melly a' jövendő örök életben fog lenni, a' midőn az ő meg-igazíttatások az egész világ előtt világosságra hozatik, és azzal a' Krisztus' igazságával szereztetett örökké-való jóknak tellyes bírásába helyheztetnek, a' holott nem éheznek többé, és nem szomjúhoznak többé; mert a' Bárány, a' ki vagyon a' széknek közepiben, a' kinek igazságát ők szüntelen éhezték és szomjúhozták, a' legelteti őket, és a' vízeknek élő-forrásira viszi őket. *Jel.* 7: 16.

A' mi a' kegyelmességnek és Évangyéliomi tökélletelségnek éhségét és szomjúságát illeti, erre nézve-is meg-elégíti az Isten mind azokat a' kegyes Lelkeket, a' kik erre szív-szakadva törekednek, mert azt tselekeszi, hogy már ebben az életben-is el-juthassanak a' tökélletelségnek arra a' gráduslára, a' melly e' világi gyarló élettel meg-álhat, de a' melly meg szenteltetésnek munkáját tsak részszerínt kezdett-el ő bennek e' földön, azt tökélletelségre-is viszi ő bennek a' halál után. Ezen kívül, mert az a' szín-mutatás nélkül-való kegyelmesség és szentség, a' mellyben ők magokat foglalják, ollyan titkos gyönyörüséget, és lelki-esméret belső meg-elégedését okoz nékiek, a' mellyet az egész világnak szépségei és gyönyörüségei között-való vígan

lakás-is nem adhatna nékiek. *Bóldogok tehát a' kik* 's a' t.

* * * *

Valamint az Úr' Vatsorájában, mint-egy vendégségben, mind a' Kriſtusnak igaſsága, és az által nyert lelki jók, a' mi Hitünknek elébe tétetnek, hogy azokat a' mi Hitünknek ſzájával meg-együk és igyuk, mind pedig a' mi magunk tulajdon kegyeſségének elö-mozdítására, és meg-erösíttetésére ugyan ebben a' Sz. Vendégségben ſok ſegédeket és eſzközöket találunk: úgy éppen nem kételkedhettek arról, hogy azok közzül a' Menyegzöi ruhák közzül, a' mellyekben fel-kéſzülve kelletik tinéktek az Úrnak Sz. Aſztalához járúlni, egy ne vólna ez a' lelki éhség és ſzomjúság, a' mellyröl hallánk a' Sz. Letzkében: ellenben pedig ennek a' Sz. Vendégségben lejendö lelki-eledelnek nem kívánása, egy réſzröl ugyan ſelette vétkes ne vólna, de más réſzröl arravaló, hogy ez által lehetö lelki tápláltatástokat meg-akadályoſztaſsa. Úgy veſzſzük éſzre a' terméſzetben, hogy a' gyomor rend ſzerint könnyen meg-emészti azokat az eledeleket, a' mellyeket kívánt, és gyakran az éhség kipótolja az ételnek hibáját 's fogyatkozását. De ellenben a' leg-válogattottabb ételek-is ſemmit ſem haſználnak, ha az ember kíntelen és erőltetve eſzi. Úgy ezt lehet mondani a' lelki eledelre nézve, nem tsak az, hogy a' ſemmit nem fog haſználni tinéktek, de még tsak bé-ſem vehetitek azt, hanem-ha a' ti lelkeitek éhezik és ſzomjúhozza ezt mondván: *Miképpen kívánkozik a' ſzarvas a' folyó-vízekre; a'képpen kívánkozik az én lelkem te-hozzád óh Isten!* 'Sólt. 42.

Sem-

Semmi nints illendöbb és igazabb ennél az éhségnél, és kívánságnál. A' mi kívánságainkat törvényesekké és helyesekké téſzi azoknak a' dolgoknak terméſzeti, a' mellyeket mi kívánunk. Ha azok ö magokban-is nagy méltóságúak, mi reánk nézve - is haſznosok, sőt ſzükségesek, ha továbbá ollyanok, a' mellyeket reménlhetünk, hogy meg-ſzerezhetjük, azokat méltán kívánjuk: valamint ellenben nevetséges dolog vólna azt kívánni, a' mi alá-való, haſzontalan v. lehetetlen. Ki kételkedhetik pedig közzületek a' felöl, hogy az Úr Jéſus a' mint tinéktek magát az ö Sz. Aſztalánál adja, a' leg - főbb grádusban ne bírna mind ezekkel a' minémüségekkel? Ö magában-is nagy méltóságú és drága jó. Ez az Isten' böltseſségének és irgalmaſságának remekmunkája, a' mellyhez ſemmi nem haſonlíttathatik ſem a' Mennyen ſem a' földön. Ez minékünk *haſznos jó.* Ha mi ötet el-veſzſzük az ö Sz. Aſztalánál, fel-találhatjuk ö-benne mind azt, valamit kívánhatunk. A' mi büneink' botsánatját, a' mi Iſtennel - való meg-békéllésünknek zálogát, a' Sz. Lélek' ajándékait, a' meg-ſzentelésnek elö-mozdíttatását, örömet és vígaſztalást, egy ſzóval, a' jövendö ditsöſségnek kezdetét. *Szükséges jó.* Ha mi nem bírjuk a' Kriſtust, el-kell veſznünk, ö-nála nélkül már most - is az Iſten' haragjának tárgyai vagyunk, és mind örökké az ö boſzſzú - állásának bóldogtalan áldozati. Ollyan jó ez végezetre, a' mellyet tsalhatatlanúl el-lehet nyerni és bírni, tsak hogy mi magunk akarjuk azt el-venni. *Az oroſzlánoknak kölykei meg-éheznek, és ſzükölködnek, de a' kik az Úrat kereſik, ſemmi jó nélkül nem ſzükölködnek* 'Sólt. 34.

Illyen drágalátosok lévén a. o. azok a' jók, a' mellyeket tinéktek az Úr Vatsorájában ajánl az Úr Jéſus, a' ti magatok lelki

bóldogságának kívánásától, és így magától a' terméſzettől diktáltatott köteleſségtek azért az, hogy mind ezeket ollyan gerjedezö kívánsággal óhajtsátok, mint a' beteg az ö meg-gyógyúlását, mint a' halálra ſzententziáztatott a' Királynak kegyelmes grátziáját, mint a' ſzegény éhel hólt, és ſzomjúság miatt el-epedett az ételt és italt. De mitsoda egyéb tzélt-is tehettek-fel a' ti halhatatlan kívánságtoknak, a' melly úgy meg-érdemlené, hogy azok abban határozódjanak, mint ezek a' drága jók? Mi bóldogtalan emberek ſzüntelen ezer meg-ezer dolgok után hadjuk ſzéljel-futkosni a' mi kívánságainkat, a' mellyek nem tsak haſzontalanok, de gyakran ártalmasok-is. E' világnak javai, gyönyörüségei, eröſzakos kívánságokat gerjeſztenek a' mi ſzíveinkben, a' mellyek minket ſzüntelen dolgoztatnak, és ſoha ſemmi nyugodalmat nem adnak. De mind ez mit ér a' nélkül, a' mit az Úr Jéſus nékünk ajánl az ö Sz. Aſztalánál? Mit haſználna tinéktek az egéſz világ-is, ha azt bírnátok-is, ha a' Jéſus Kriſtusnak, az ö kegyelmének, és az ö halálának hijjával vagytok? Fel-találjátok-é ti e' világnak minden teremtéseiben-is a' ti bóldogtalanságtoknak meg-orvoslását? fel-találjátok-é azokban az Iſten' haragja meg-engeſztelésének, és a' ti lelketek-esmérete' hánykódásának meg-tsendesítésének útját és módját? Semmi nints azért illendöbb, mint a' ti lelkeiteknek kívánságait ezekröl a' hijjában-való tzélokról elfordítani, és azokat egéſzen a' Jéſusnak által adni. Söt igyekezzétek azokat jobban, jobban fel-gerjeſzteni, és mennél hathatósabbakká tenni. E' végre ſzükség vóltaképpen magatokban térni, és azt a' nyavalyás állapotot jól ſzívetekre venni, a' mellyben a' bün titeket helyheztetett. Terjeſzſzétek magatok e-

le-

leibe a' ti elméiteknek ſetéttségét, a' ti akaratoknak meg-veſztegettetését, a' ti indúlatitoknak kegyetlen vóltát, a' ti büneiteknek ſok és rettenetes vóltát, azokkal érdemlett büntetéseket, azt a' tellyes lehetetlenséget és erőtlenséget, a' mellyben vagytok mind ezek alól-való fel-ſzabadúlásra.

Imhol pedig mind ezek ellen a' ſiralmas nyavalyák ellen a' ſő és közönséges, de egyſzersmind tsalhatatlan orvaſság az Úr Vatsorájában. Ne késedelmezzetek a. o. azt elvenni, és ezen ti lelki ſebeitekre kötni, mert éppen az illyen betegeknek kéſzíttetett az, nem az egéſségeseknek, nem a' meg-elégedetteknek teríttetett ez az Aſztal, hanem az éhezőknek és ſzomjúhozóknak. Ne féljetek azért annak a' kegyelmes Jéſusnak vendégei lenni, a' ki ſemmi egyéb kéſzületet nem kíván az ő vendégeitől, hanem hogy éhek légyenek és ſzomjak, annak a' kegyelmes Jéſusnak, a' ki valamint az ő testének napjaiban nem ſzégyenlett a' ſzegény Publikánusokkal és bünösökkel le-telepedni, és aſztalhoz ülni: úgy mostan-is kéſz ti veletek vatsorálni, sőt maga hívogat benneteket ezt mondván: *Jöjjetek én hozzám mindnyájan kik meg-vagytok fáradva és terheltetve, én meg-nyúgotlak titeket* Amen.

XII. PRÉ-

XII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr Vatsorája előtt-való.

Az Iſten' ſzeretetéről.

Szent Letzke. *Róm. 5: 7, 8. Bizonyára az igazért-is nehezen hal-meg az ember (jóllehet lehettséges hogy meg-haljon az ember az ollyan emberért, a' ki néki haſznos vólna) Az Iſten pedig a' mi hozzánk-való ſzerelmét ebben mutatta-meg, hogy mikor még bünösök vólnánk, a' Kriſtus mi érettünk meg-hólt.*

Kereſztyén Atyámfiai! *Nem végeztem vólt-el magamban egyebet valamit tudni ti köztetek, hanem a' Jéſus Kriſtust, azt pedig a' ki meg-feſzíttetett.* Illyen vallását olvaſsuk Sz. Pálnak 1. *Kór*; 2: 2. Minthogy az Apoſtol Sz. Pál tzélja vólt az ő halgatóinak meg-térítése és idveſsége; tehát az ő prédikállásának, tanításának magában kellett foglalni mindent, valaminek tudása vagy tselekedése ſzükséges az embereknek arra, hogy idvezüljenek. Látnivaló a. o. hogy mikor azt mondja, hogy a' Kórintusi Ekkléſiában *nem végezett-el egyebet tudni, hanem a' Jéſus Kriſtust, azt pedig a' ki meg-feſzíttetett*, tehát az ő ítélete ſzerínt, ez az ő Urának kereſzte, annak ſzenvedése és halála, elegedendő matériája leſz minden ő prédikállásának, és az arról-való tudomány magában foglalja az egéſz idveſség' tudományát, az igaz kegyeſségnek fundamentomát, és az örök életnek egéſz tellyeſségét. Innen 1. *Kór.* 1. az Évangyéliomot akarván említeni, nevezi azt *Kereſztről-való tudománynak.* Ezért

ſzer-

ſzerzette az Úr Jéſus a' Sz. Vatsorát mind világ végéig emlékeztetö jeléül nem ſzületésének vagy életének, vagy fel-támadásának, hanem az ö Halálának, akarván hogy az erröl-való elmélkedésekben gyakorolják az ö Hívei magokat, mint ollyan dologban, melly leg-ſzükségesebb az ö lelkeknek mind vígaſztalására, mind meg-ſzentelésére. Valamint a. o. máskor ſem kell egyebet tudni és prédikálni az Iſten' Szolgainak: úgy a' Sz. Vatsora, mellyre hívogattatunk, arra kötelez minket különösön, hogy elmélkedjünk annak a' ſzeretetnek nagy vóltáról, mellyből az Iſten az ö Fiát halálra adta. Igen hathatósan ki-téſzi ezt az Apoſtol a' Sz. Letzkében, a' midön így ſzóll: *Bizonyára az igazért-is nehezen halmeg az ember 's a' t.*

Hogy a. o. vóltaképpen meg-esmérteſse és tsudáltaſsa velünk az Iſtennek ſzerelmét ebben, hogy Fiát értünk adta, egyben hasonlítja azt az emberek ſzeretetivel, a' mellynél már nagyobbat gondolni nem lehet, t. i. hogy ök egymásért meg-halnak, és megmutatja, hogy ſoha ennyire nem mehet az emberi ſzeretet, mint ment az Iſtené: *Bizonyára az igazért-is nehezen hal-meg az ember.* Mint-hogy az élet leg-drágább kints, ellenben a' halál leg-irtóztatóbb dolog mind azok között, a' mellyeket ſzenvedünk, kiki által-láthatja, hogy tehát a' baráttságnak minden jelei között nem lehet nagyobb, mint mikor valaki önként meg-hal, hogy meg-tartsa annak életét, a' kit ſzeret. *Ján.* 15: 13. Innen ez igen ritka példa. Van ollyan elég ellenben, hogy ſok ember' életéért mindenét oda adja, még a' leg-jobb barátját-is, ha külömben ö magát meg-nem tarthatja. Kevésben van pedig az a' generositás, hogy életét barátjáért adja, akármillyen igaz, jó, ártatatlan emberek légyenek

nek azok. De bátor ritkább légyen-is az illyen példa a' fekete hattyúnál, engedjük-meg, azt mondja az Apoſtol, hogy a' dolog lehetséges, *hogy meg-haljon az ember az ollyan emberért, a' ki néki haſznos vólna*, az-az, igen nehéz dolog vólna valakit találni, ki kéſz vólna meg-halni valami igazért, az-az, mikor ártatlanúl a' halálra ítéltetik, kéſz vólna magát helyette meg-öletni csak azért, hogy az maga ártatlan 's igaz: de talán lehetne találni ollyat, a' ki kéſz vólna meg-halni ollyan igazért, a' ki néki 's másoknak ſok jót tett, haſznos ember vólt? Így ſok vitézek jól-tévö Királyokért kéſzek vereket ki-ontani, Jónathán-is Dávidért kéſz vólt Attya' haragjába esni, és magát halálos veſzedelemre ki-tenni, noha abban meg-nem hólt. Emlegetik a' Hiſtóriák két jó barátnak Dámonnak és Pithiásnak példáját-is. Egyik halálra ſententziáztatván a' Siciliai tirannus által, 's kívánván meſzſze lévö ſzerelmeseitöl bútsút venni míg meg-öletnék, a' másik tömlötzben maradt helyében olly conditióval, hogy ha amaz a' rendelt órára elönem áll, kéſz leſz érte meg-öletni, de amaz mindeneknek tsudájára elö-állott, és a' tirannus nem hogy meg-ölte vólna, söt meg-illetödvén e' nagy egymáshoz-való indúlatjokon, kérte öket, hogy ebbe a' barátsági társaságba vegyék-bé magok közzé harmadiknak. Imhol vagyon itt hát példa, hogy ember kéſz meghalni emberért; ha több lehet-is még illyen, de csak igaz az, hogy mindenkor a' jó, igaz, ártatlan ſzemélyekért, a' kikkel a' ſok jó-tétemény vagy barátság kötött-öſzve, hal-meg az ember.

Az Iſten pedig a' mi hozzánk-való ſzerelmét ebben mutatta-meg, hogy mikor még bünösök vólnánk, a' Kriſtus mi érettünk meg-hólt. E' bizonyára ollyan tsudája a' ſzeretetnek, mellyhez

hez hasonló soha az egész természetben nem volt. Ugyan-is, mikor az örök választásban az Isten nékünk az ő Fiát rendelte, mikor ő érettünk a' váltságnak árát le-tette, egyetlen-egy sem volt közöttünk, ki ő előtte úgy ne forgott volna, mint bünös, mint kárhozatnak edénye, mint ő halálos ellensége természet szerént, és míg a' Jésus Krisztus' halálának érdeme ő reá nem szabatott. Hol vagyon az, a' ki illyen ellenségiért meg-halni kész volna? Ezen kívül, mikor valaki másért hal-meg, akkor ember emberért hal-meg, meg-vagyon mind a' két részről az egyenlőség; de a' ki mi-érettünk meg-hólt, drágább az egész világnál, az-az, az Istennek egy szülött Fia. Továbbá ha valaki másért hal-meg, csak ideig-való halállal hal-meg, melly rövid ideig tart: de a' Krisztus ezer haláloknál nagyobbat szenvedett, nem csak kínos és hoszszas ideig tartó gyalázatos, hanem átkozott halállal hólt-meg, mellyre el-rettene az egész természet. Sok mártirok vígan mentenek a' halálra, de ez fél, retteg, vérrel veréjtékezik, maga megvalja, hogy minden felől szomorú az ő lelke mind halálig, és illyen szókra fakad: *Én Istenem! én Istenem! miért hagyál el engemet?* oka ez: mert az Istennek az egész emberi nemzet' bűne ellen-való haragját szenvedte, minden bünöknek büntetését hordozta, a' melly alatt a' leg-hatalmasabb teremtés-is egy szem-pillantás alatt semmivé lett volna. Utóljára, ha valaki másért meg-hal, csak a' neve az, hogy ő-érette hólt-meg, mert magáért halna-meg, *mivel el-végeztetett dolog, hogy az emberek egyszer meg-haljanak:* de a' Jésus Krisztus az életnek Ura önként tette-le érettünk a' maga életét, mellyel mind örökké bírhatott volna. Végezetre, ha nagyot használ valaki az ő barátjának, mikor ő-érette meg-hal, a' mennyi-

ben annak javára, az-az, életének meg-maradásáért hal-meg, holott magának kellett vólna meg-halni: mennyivel nagyobb a' Krisſtus' ſzeretete, ki úgyan valóban mi érettünk hólt-meg. Nem csak a' mi javunkra, meg-erősítvén minket halála által az Évangyéliomnak igazsága felől, és példát adván a' békeſſéges-tűrésre: hanem mi érettünk, mi helyettünk tette-le a' váltságnak árát, mellyel bűneinkért eleget tett, és az Iſten' Bírói igazságát tökélletesen meg-engeſztelte, bűneinknek botsánatját, és örök életet nyert. Ebben vagyon azért a' ſzeretet, hogy midőn az Iſten' igazságának egyébb módon elég nem tétethetett, illyen ſzükségünkben inkább akarta Sz. Fiát adni, mint minket el-veſzni engedjen.

* * * *

K. A! Ez az Iſteni ſzeretetnek az a' ſzéleſsége és hoſzſzúsága, magaſsága és mélysége, mellybe még az Angyalok-is nagy kívánsággal kívánnak bé-tekinteni. Imádjuk ezt A! ha meg-nem foghatjuk, vegyük tiſzta igaz hittel, és éljünk e' nékünk ajánlott kegyelemmel inkább, mint ezt vakmerő-képpen vi'sgáljuk. Méltók valánk mi ő elötte mind ítéletre a' mi alá-valóságunkért, mind gyűlölségre a' mi bűneinkért, azt érdemlettük vala, hogy a' mi kárhozatunknak mélységében maradjunk, és ide alatt a' mélységben port együnk ama' kígyóval, ki minket meg-tsalt; de ő a' pokolból fel-emelt a' maga Egeire, és mivel az ő igaſsága ennek ellene állott, 's oda illy tiſztátalan teremtéseket bé-nem botsáthatott, hogy nékünk adhaſsa az Egeket, nékünk adta az ő Fiát, halálra adja hogy mi éljünk, átokká tette, hogy mi áldottak légyünk. Mitsoda óh Uram! az ember hogy meg-emlékezel ő-róla?

mi-

mitsoda az embernek fia, kiröl Felségednek vagyon illy nagy gondja? Méltó bizony hogy bé-tellyesedjék a' mi szívünk e' minket szerető Istenünkhöz-való igaz háládatossággal, mellyet úgy mutatunk-meg leg-jobban, ha bé-veszszük azt a' jót, mellyet illy tsudálatoson szerzett ö nékünk, ha ezen mi érettünk meg-hólt Jésusban, és nem más teremtésekben, vagy magunk érdemében kereſsük bünéinknek botsánatját, a' tökélletes igazságot, és az örök életet. Távol légyen az mi tölünk, hogy máshoz folyamodjunk, ez nem egyébb vólna, hanem ennek az ö szeretetének meg-tsúfolása, és az ö tökélletes áldozatjának tsonkasággal-való vádolása.

Szereſsük ezt a' minket szerető jó Istenünket tökélletes szeretettel, tiszteljük ötet, és engedjünk ö nékie. Imé semmi sem vólt néki nehéz, még a' maga egy szülött Fiát-is oda adni a' mi idveſségünkért, ezt is lehetössé tette az ö mi erántunk-való nagy szeretete. Oh hát minékünk lehetne-é valami nehéz, a' mit az ö ditsöſségére örömest ne tselekednénk? Áldozzuk annak a' mi testünket és lelkünket, a' ki-magát mi érettünk meg-áldozta, és halálra adta, szereſsük ezt a' mi kegyelmes Meg-váltónkat, és az az élet, melly az ö halálának gyümöltse, légyen az ö ditsöſségére szenteltetve. Szereſsük a' mi felebarátinkat-is az ö példája szerint, és még ellenségeinket-is, engedjünk-meg a' mi ellenünk vétöknek, és a' szükölködök eránt nyiſsuk-meg a' könyörületeſségnek belsö réſzeit, és *mivel ezen esmérjük-meg a' szeretetet, hogy a' Kriſtus az ö életét adta mi érettünk, minékünk-is azért adnunk kell a' mi életünket a' mi Atyánk-fiaiért* 1. *Ján.* 3.

Végezetre ezen ö szeretetit látván, végyünk tellyes reménséget a' felöl, hogy ö

mind végig ſzerét minket; mert *ha az ö Fiának az Iſten nem kedvezett, hanem adta ötet mi érettünk, mimódon nem adna meg ö véle mindeneket?* Ha mikor ellenségei vólnánk, a' Kriſtus meg-hólt mi érettünk, ſokkal inkább megtartatunk az ö élete által, mikor meg békéllettünk ö vele. Ha ellenséginek oda adá Fiát, hát már barátinak hogy ne adná lelki és testi kegyelmeit? Minden bizonyoſsággal támaſzkodhatunk e' nagy ſzeretethez, és ditsekedhetünk még a' háborúságokban-is az Iſten' ditsöſségének reménsége alatt, ez a' reménség pedig meg-mem ſzégyenít, mert az Iſten' ſzerelme ki-ontatott a' mi ſzíveinkbe a' Sz. Lélek által, ki minékünk adatott. Kinek légyen ditsöſség örökkön örökké Amen.

XIII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Felséges Iſten elött-való meg alázódásról.

Szent Letzke. *Mik.* 6: 6, 8. *Mivel menjek eleibe az Úrnak? mimodon alázzam meg magamat a' Felséges Iſtennek előtte?* 's a' t.

Kereſztyén Atyámfiai! Ha valamelly nagy hatalmú, méltó haragra ingereltetett, és tudva lévö kegyelmeſségü Király menne egy ſzegény, erötelen, és ellene állani nem tudó Városotska ellen az ö táborával, el-lehet gondolni mit tselekednének annak lakosi, hogy mennének annak eleibe nagyok és kitsinyek, férfiak és aſzſzonyok ártatlan kisdedeiket öleikben tartván, hogy borúlnának annak labaihoz,

hoz, nyakokban köteleket hordozván, 'sákba és gyáſz ruhába öltözvén, mitsoda keſerves jajgatáſokkal kérnék annak gratiáját.

Éppen ezt akarják a' Sz. Letzkében a' 'Sidók az Iſtennel tselekedni. Meg-mondotta vala nékiek az Úrnak Prófétája Mikeás az ő orſzágoknak már ſzinte az ajtó előtt álló puſztúlásokat: *Ímé ú. m. az Úr ki-jö az ő helyéből, és alá-ſzálván meg-tapodja a' földnek magoſságit. És el-olvadnak a' hegyek ő előtte mint a' viaſz a' tüz előtt. A' Jákóbnak gonoſzságáért léſzen mind ez, és az Izráel' házának bünéiért. Réſz.* 1: 3, 4, 5. Tzitálta vala őket törvénybe az élő Iſten eleibe az ő ſok gonoſzságaikért: *Az Úrnak törvénykezése vagyon ú. m. az ő népével, és peri az Izráellel. Én népem mit vétettem te ellened? és miben vóltam tenéked ártalmas? tégy tudományt én ellenem. Réſz.* 6: 2, 3. Láſsuk a. o. mit tselekeſzik ez a' nép, és haljuk-meg --

I.) Az ő fel-tett kérdését, és az Iſten' megengeſztelése eránt-való nyughatatlanságát: Mivel menjek eleibe az Úrnak? mi módon? 's a' t.

1.) *Látjuk itten az ő bünei miatt meg-rettent lelki-esméretnek fel-háborodását.* Meg-ne tsaljátok magatokat ór bünösök! Azt gondoljátok ti, hogy mindenkor bírtok azzal a' tsendeſséggel és gyönyörüséggel, mellyet okoz tinéktek most a' ti gonoſz kívánságitoknak tellyesítése, 's illy ſzabadon-való végben-vitele a' bünnek. Most ugyan mint Jáhel 'Si'serát, le-fektette a' lelki-esméretet a' bün a' maga ſátorába, és el-altatta a' gyönyörüségeknek tejével, de minden órán azon veſzitek éſzre, hogy vas-ſzeget üt a' ti fejetekbe. Nem kell egyébb, hanem egy ágyatoknak fenekére le-ſzegező, és a' halállal ſzembe ſzállító nyavalya, egy nagy kár v. nyomorúság, egynehány eſztendőknek ſzáma, melly a' ti ifjúságtoknak ſzépségét, 's ábrázatotoknak kellemetesſégét annak mélysé-

ges rántzaiban el-temeti, azonnal a' lelki-esméret illyen ſzomorú nyelven fog meg-ſzóllalni, mint itt a' 'Sidó nép: *Mivel menjek eleiben az Úrnak? mi-módon alázzam meg magamat a' Felséges Iſtennek elõtte?* Imé undok bũneimmel lelkem testem meg-ſertéztettem, az Úrnak beſzédét, jó tanátsát meg-vetettem, Sz. Fia' verét meg-tapodtam, idõmet hijjában-valóságban töltöttem. Mit tselekedjem azért hogy az õ haragját el-kerüljem? Hová menjek az õ Lelke elõtt, és az õ ortzája elõtt hová fuſsak? Hogy áljak-meg elõtte? *mert az õ haragja elõtt kitsoda álhat meg? az õ bũsulása ki omol mint a' tũz, a' kõ ſziklák meg-repedeznek õ elõtte Nahum.* 1:6. Kedvezzetek a. o. óh emberek! a' Lelki-esméretnek, tekintsétek és reſpectáljátok azt, hogy ſemmi bũnnel meg-ne ſértsétek; miért gyũjtõtök kérlek gonoſz tselekedeteitekbõl jövendõre tápláló matériát ennek a' tũznek, melly ſoha meg-nem aluſzik, eledelt annak a' féregnek, melly ſoha meg-nem hal?

2) *Semmi nints az ember elõtt drágább, mint az õ lelke, és annak örök idvesége:* mert ímé kéſz mindent oda adni, fel-áldozni a' mije legdrágább vagyon, tsak hogy azt el-nyerhesse. Tudom hogy némellyek e' világiakért kotzkára vetik lelkeket, 's idveſségekkel fel-hagyni kéſzek. A' kereskedõ-is eleget fut fárad ugyan a' nyereségért, éhséggel, hideggel, meleggel nem gondol, tsak hogy meg-rakhassa hajóját portékákkal; azt vélnéd látván hogy életével ſe gondol. De mikor a' tengeren vagyon, jöjjön-fel tsak a' ſzél-vész, 's fenyegeſse hajó-töréſsel, kéſz mindenét a' tengerbe hányni, hogy hajóját könnyíttse, és mezítelen ki-úſzni a' partra, v. valami kõ-ſziklára, mint minden gazdagságával a' tenger' fenekére ſzállani; lám drágább az élete mindenénél! Így ha meg-tekinted, hogy futnak

fá-

fáradnak az emberek e' világiakért, azt mondhatnád, az Iſten, a' Menny-Orſzág ſemmi ſe ezek előtt; de ha a' lelki-esméret ſzél-véſzt támaſzt, az Iſten' ítéleti menydörögnek, nints ſemmi a' mit lelkek váltságáért oda ne adnának, mint itt látjátok a' bünöſt a' Sz. Letzkében, hogy a' mi leg-ſzebb, leg-drágább, azt kéſz oda adni. Áldozat kell az Iſtennek? *eſztendös borjúkról* gondolkozik, mert azok ezen idejekben leg-kedvesebbek. *Kosok* kellenek? ezerével ſzámlálja. Olaj kell, melly nélkül ſemmi áldozat nem kéſzült, és a' Templom' ſzövétnekében kellett? ugyan a' veſztegetésig tölti, *tíz ezer patakokat* kéſz adni, mellyel némellyek ſzerint tzéloz a' 'Sidóknak ſzokásaira. Mint-hogy az hegyes tartomány vólt, gyakran az olaj ſajtók a' hegyek' tetején vóltak, mellyekben mikor az olaj nyomatott, hogy ne kellene nagy munkával le-hordani, a' hegyek tetejéről tsatornákat tsináltak le-felé, és azokon folyt-le mint-egy forrásból a' patak, a' völgybe arra kéſzített edényekbe. *Embereket* kíván áldoztatni az Iſten? Első ſzülöttét ígéri, ú. m. a' melly leg-kedvesebb, az ö erejének első 'sengéjét, öſz hajának leg-főbb vígaſztalását, az ö háza népe között az ö atyai méltóságának leg-jobban kitündöklö képét. Oh emberek! miért hát hogy ti a' veſzendö világi jókért lelketek-esméretét meg-sértitek, idveſségteket kotzkára vetitek? Mitsoda? azért hogy tár-házaitok búzával, borral, olajjal meg-teljenek, ſzép barmaitok leheſsenek, gyermekeiteket e' világon jó állapotban helyhezteſsétek; azért kell-é az Iſtent meg-haragítani, és az igazság ellen valamit tselekedni? Oh melly igen meg-változtatjátok majd értelmeteket, mikor az Iſten előtt megkell állani ſzám-adásra! melly kéſzek vólnátok ezeket mind el-veſzteni, hogy büneiteket

még-válthaſsátok. Soha a. o. ezeknek ſzeretete ne tsináltaſson veletek valamit, a' mi a' lelki-esméretnek nyughatatlanságot okozhatna: nagyobbra betsüljétek mindenkor lelketek' idveſségét, búzátoknak, pénzeteknek ſzaporodásánál, barmotoknak ſokasodásánál, gyermekeiteknek elö-menetelinél.

3.) Tsudálkozva ſzemlélhetjük a' Sz. Letzkében a' lelki-esméretnek nagy erejét, melly az iſtentelennel-is meg-esmérteti azt, hogy *a' bünért az Iſten' igazságának eleget kell tenni, és azért valami váltságnak árát kell le-fizetni.* Ímé ez a' bünös Izráel' népi érzi lelkében, hogy minden ö maga meg-alázása, kérése, eſedezése nem elégséges arra, hogy büneinek botsánatját nyerje, és az Iſten' Bírói igazsága azt nem adja a' ſemmiért. Tudták ezt e' világon minden nemzetségek, innen keresték az Iſtennel-való meg-engeſztelésnek külömb-külömb eſzközeit, nem tsak a' földnek gyümöltseit, nem tsak állatokat, hanem embereketis áldozni kéſzek vóltak, söt arra-is mentek, hogy gyermekeiket meg áldozzák. Ám mondja azért valaki; hogy a' generoſus ember ingyen el-engedhet minden boſzſzúság-tételt, hozza elö a' pénz béli adóſságot, mellyet, kiki el-engedhet; de ez mind meg-lehet, hogy egy magános ember más hozzá haſonló, vele egy terméſzetü emberrel így bánjon, de ímé ez az egéſz emberi nemzet' ſzokása, a' lelki-esméretnek közönséges ſzava: *Mivel menjek eleibe az Úrnak? mi-módon alázzam-meg* 's a' t. Tsak az emberek között-is egy Magiſtratus minthogy nem magános ſzemély, nem engedhet külömben, hanemha a' törvénynek elégtétetik: mennyivel inkább az Iſten. Nem tsak úgy kell ötet nézni, mint meg-sértetett felet, hanem mint e' világnak Fö Urát, a' földnek ítélö Bíráját, a' jó rendnek, igazságnak közön-

zőnséges óltalmazóját, fő-törvény-adót, ki ha az ő törvényének meg-sértését, a' jó rendnek a' bűn által-való fel-bontását, meg-nem boſzſzúllaná, 's azért elég-tételt nem kívánna, meg-tagadná magát, haſonló lenne a' bűnöshöz, kedvellené a' bűnt.

4.) Jóllehet azért az Iſten a' bűnért engeſztelést, elég-tételt kíván, a' mint ezt a' lelki-esméret tanítja; *de az Iſten magától a' bűnöstől azt ſoha ſe' kívánta, hogy t. i. azt maga ſzemöllyében vigye-végben; és ez az örvendetes igazság az, mellyről tudatlanságban lehetetlen annak lenni, a' kinél az Iſten' beſzéde vagyon.* Ez az oka, hogy az Izráel' népének e' dologban-való affectalt tudatlanságát a' Próféta' ſzemeire hánnya: *Óh ember! meg-mondotta tenéked az Isten mi légyen a' jó, és hogy nem kíván egyebet te tőled, hanem hogy igazságot tselekedjél, ſzereſſed az irgalmaſságot, és hogy meg-alázzad magadat, és hogy a' te Iſteneddel alázatosan járj.* Mintha mondaná a' Próféta: Igaz az, hogy te óh bűnös ember! ſok gonoſzságidért méltán félhettz az Iſten' haragjától, de mit nyughatatlankodol az eránt hogy tégy eleget azokért? Hogy a' vak Pogányt az ő meg-rettent Lelke-esmérete ollyan balgatagságokra vitt, hogy elsö ſzülöttét-is oda adta bűnének váltságáért, nem tsuda, mert a' józan-okoſság fel-nem találhatja az Iſten' meg-engeſztelésének útját; de tenéked kezedben vagyon az ő Ígéje: tudhadd abból, hogy az Iſten' magokban nem gyönyörködött ſoha az áldozatokban. Embert áldozni ő előtte útálatoſság. Egyéb áldozatokat parantsolt ugyan, nem mintha azokért törölné az Iſten el a' bűnöket, hanem hogy a' Meſsiásnak ama' jövendő áldozatját példáznák, és ki-ábrázolnák azt, a' kiről azt mondja *Esa.* 53: *Mint a' bárány a' méſzárſzékre vitetett, ki-vágattatik az élöknek föl-*

déből — meg-sebesíttetett a' mi álnokságinkért, meg-rontatott a' mi bűneinkért. Az Úr mindnyájunknak álnokságát ő reá vetette. Azt, a' ki azt mondja magáról *'Sólt. 40. Áldozatot és ajándékot nem kívántál — akkor mondék én: Ímhol vagyok én, a' törvény' könyvében írva vagyon én felőlem, hogy tselekedjem a' te akaratodat én Istenem azt akarom.* Nints azért szüksége a' te első szülöttedre, kosodra, olajodra. Már *az Úr maga gondot viselt az áldozatra-való állatról.* Meg-engedelmödvén a. o. már egészen az elmúltak felől, te reád semmi egyébb elég-tételt nem vét, hanem hogy szolgáljad Istenedet, szeressed felebarátodat, mind ebből áll a' mit a' te részedről kíván. El-felejtkezik a' te bűneidről, a' tengernek örvényébe veti azokat, hogy ő eleibe ne mehessenek.

Soha azért a' Próféta jobban fel-nem éleszthette vólna az ő bűnei miatt meg-rettent lelket. Oh valóban gyönyörüséges iga! könnyü tereh, és könnyen bé-tellyesíthető conditio, kivált a' mint már az Evangyéliom elő-adja. Ne mond azért: *Mivel menjek eleibe az Úrnak?* mert ő általa, t. i. a' Krisztus által szabados bé-menetel engedtetett a' kegyelemnek Királyi székéhez. Ne mond: *Adjam-é elsö szülöttemet bűnömnek váltságáért? avagy esztendös borjúkkal, ezer kosokkal, tíz ezer olaj forrásból költ olajjal kedvét találnám-é az Úrnak?* Mitsoda? ezer meg ezer meg-bántásiért ez a' jó Isten meg-elégszik azt kívánni, hogy ötet többé meg-ne bántsuk bűneinkkel, ötet és felebarátinkat szeressük. Ha így bánnának a' földi bírák a' gonosz-tévőkkel, senkit sem ölnének meg, a' leg-nagyobb gonosz-tévő-is meg-előzné az ő halálát, meg-vallaná bűneit, és ígérné meg-jobbúlását. Éppen illy kegyelmesen bánik az Isten mi-velünk. Oh melly magunk

ment-

menthetetlenek léſzünk a. o. ha illy könnyen meg-ſzerezhető idveſségünket meg-útáljuk!

5.) *Eleitöl fogva nagy vólt az emberi ſzívnek tsalárdsága e' réſzben, hogy azt el-mulatván a' mi leg-igazabb Iſteni tiſztelet, t. i. az életnek tökélleteſségét, a' helyett holmi kegyeſségnek külſö munkáival igyekezett az Iſten elött kedvet találni.* Ezen hipókritaság' lárváját fedezi-fel a' Próféta a' 'Sidókban. Hogy áldoztak az Iſtennek barommal, juhokkal 's koſokkal, már azt gondolták, hogy ök igaz Izráeliták, és ezek által érdemlik az Iſtennek kegyelmét. Söt így vagyon ez még ma-is, halgatják az Iſten' beſzédét, magokat meg-alázzák, olvaſſák a' Bibliát, alami'snát adnak, az Úrnak Sz. Vatsorájával élnek mind annyiſzor, valamennyiſzer tsak lehet, azt gondolják, hogy ha ezeket a' külsö dolgokat véghez-viſzik, már nagy ſzentek, és kedvesek Iſtennek elötte; azomban ſokan ezek alatt a' külsö ſzép ſzínek alatt lappangtatnak tiſztátalan és megveſzett ſzívet. Sokaknak ſzemek az Egekre emelkedve, ſzívek a' föld felé, térdelnek, alázatosok, de fel-emelkedett kevélyek. Böjtölnek ſzájjal, de ſzemek, kezek, lábok nem böjtölnek. Alami'snát adnak, de tsalárdok, húzók, vonók. Ha nem tettzik néked ſemmi eledel vagy ital a' tiſztátalan edényben: óh hogy ne vólna az Iſten elött gyülölséges mind az, valamit az illyenek tselekeſznek az Iſten' tiſzteletére?

Nem mondom hogy ezek ſzükségesek ne vólnának, söt ezeket el-mulatni, meg-útálni kárhozatos vétek; de ha a' bünös az Iſtent meg-akarja engeſztelni, mindenek elött ſzükséges, hogy meg-térjen, és a' kegyeſség' útán járjon, vagy a' mint az Iſten mondja: *Igazságot tselekedjél, ſzereſsed az irgalmaſságot, és megalázzad magadat, és hogy a' te Iſteneddel alázatos-*

tosságban járj. Többet ér ez mint minden áldozat, jó illat-tétel, testünknek fanyargatása, Templomba kétfzer futni napjában, ott énekelni és könyörögni. Az igaz Iſteni tiſztelet nem formálitáſokban, Farizeusi regularitásokban, bizonyos ſzokások 's tzeremóniákban áll. Minden közönséges és magános Iſteni tiſztelet, a' nélkül a' fel-tétel nélkül, hogy ſzívét megváltóztaſsa, hijjában-való, sőt útálatos Iſtennek előtte. A'vagy nem nyilván-való hipókritaság é, mikor az ember azt mutatja, hogy kíván tettzeni az Iſtennek, és azt tselekedni a' mi ő néki kedves, és ſemmit nem méltóztatik tselekedni, a' mi a' testnek nehéz vólna, és valamiben kerülne? ki akarja ötet elégíteni holmi alá-való és könnyű dolgokkal. Egy óráig-való patientziádat hogy Prédikátziót halgaſs, hogy minden eſztendőben egy kevés kenyeret és bort el-veſzel az ő Aſztaláról, és egynehány fillért adſz az ő ditsőſségére, avagy többre betsüli-é az Iſten ezt az úgy-is kevésbe kerülő dolgot, mint az Izráelnek ſokban kerülő áldozatit?

Igen meg-tsalja magát, a' ki azt gondolja, hogy az a' tiſztelet, a' mellyel az Iſtennek tartozunk, a' Templom' falai közzé ſzoríttatott. A' Templomon kívül kell annak nagyobb réſzét végben-vinni. A' Templomban haljuk-meg mit kell tselekedni, de oda-ki viſzſzük-végben. A' Templomban kötelezzük arra magunkat, hogy az Iſtennek engedünk, oda-ki tellyesítjük-meg. A' Templomban esmérjük-meg ő-tőle-való függésünket, oda-ki mutatjuk azt-meg. A' Templomban kérjük büneinknek botsánatját, oda-ki kerüljük azokat. A' Templomban adunk hálákat Iſtennek ſzájjal, oda-ki mutatjuk-meg, a' mi ő eránta-való hálódatoſságunkat tselekedeteinkkel. A' Templomban ſzerzünk fegyvereket a' lelki hartzra, oda-

ki

ki hartzolunk azokkal az ördög, e' világ és a' test ellen.

Ha valamelly ember egéſz eſztendöt által ezer boſzſzúsággal illetne tégedet, de bizonyos napokon el-jönne köſzöntésedre, megvallaná ellened-való véttségét, kérne hogy engedj-meg néki, el-menvén pedig-ismét boſzſzantana tégedet, mitsoda ítélettel vólnál az ö tiſztelete felöl? Nem újjabb boſzſzúságnak tartanád-é? Avagy nem hasonló-é ehez a' te Úr' Vatsorájával-való élésed, ha meg-nem térſz, és elébbeni büneidre viſzſza-térſz?

Avagy így leſznek-é a. o. mindenkor ezek? a' mi Kereſztyénségünk tsak a' mi Templomainkban léſzen-é ſzorítva? és azonnal mindenkor tiſzta pogányok léſzünk-é ha kimégyünk? Halgaſsuk A! a' mit az Iſten belöl a' lelki-esméret által, kívül az ö ſzolgai által mond nékünk, mert meg-mondotta az Iſten minékünk ſokkal világosabban mi légyen a' jó, mint a' testi Izráelnek, és mit kíván mi tölünk. Áldozza-meg a' Hipókríta bár elsö ſzülöttét, de mi ama' kedves elsö ſzülöttünket a' bünt áldozzuk és öldököljük-meg; vigyen ezer kosokat az Iſten eleibe, de mi a' mi indúlatinkat ſzenteljük ö nékie; vigyen olajat a' ſzövétnekhez, de mi igyekezzünk úgy fényleni a' mi világoſságunk által, hogy mások-is látván azokat, ditsöíttsék a' mi Mennyei Atyánkat.

Uram! nem kételkedem benne, hogy vagynak e' Gyülekezetben ſok kegyes Lelkek, kik ezt most fel-teſzik magokban, kik igyekeznek ezután ſzívesen azon, hogy tenéked kedvedet kereſsék egyenes lélekkel, tiſzta lelki-esmérettel, ſzín-mutatás nélkül-való ſzeretettel. Ez az óh nagy Iſten! a' mit tenéked közönségesen fogadunk és ígérünk. Óh mi Jó Iſtenünk! jobban esmérſz te minket, mint ma-

magunk esmérjük magunkat, tudod szívünk' gyarlóságát: erősítsd-meg azért e' jó szándékot, és a' jó munkát, mellyet el-kezdettél, vigyed tökélletességre a' te ingyen-való kegyelmedből Amen.

XIV. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Krisſus' vére által-való meg-tiſztúlásról.

Szent Letzke- *'Sid.* 9: 13, 14. *Mert ha a' bikáknak és bakoknak vérek, és az üſző borjúnak hamva elhintettetvén a' tiſztátalanokra, meg-ſzentelte őket az ő testeknek tiſztaságára. Mennyivel inkább a' Krisſusnak vére, ki az örökké-való Lélek által önnön magát ártatlan lévén* 's a' t.

Kereſztyén Atyámfiai! Hogy az Ó Testamentomi Sátor minden ő tzeremóniáival a' Krisſtus által lett váltságot példázta, és nem magok vitték végben a' léleknek bűneiből-való meg-tiſztúlását, ezt tanította a' feljebb valókban az Apoſtol. Nevezetesen hogy a' Fő-Papnak a' Szentek' Szentébe-való bé-menetele, a' Krisſtusnak ama' nem kézzel tsinált Szentséges helybe, az Egekbe-való bé-menetelét példázta. Már most a' Sz. Letzkében azt tanítja, mennyivel tökélletesebben meg-tiſztítja ez a' Jéſus Krisſtus' áldozatja a' mi lelkeinket a' mi bűneinkből, mint minden O Teſtamentomi áldozatok.

Az el-olvastatott Sz. beſzédekben ezeket a' következendő dolgokat láthatjuk

1.)

1.) *Hogy az áldozatoknak vére és hamva megtiſztította a' tiſztátalanokat az ő testeknek tiſztaságára.* Tzéloz az Apoſtol arra a' mi vagyon a' Móses törvényében. 4. *Mós.* 19. hogy a' közönséges meg-tiſztúlásnak napján megkellett a' táboron kívül ölni egy veres tehént, és azt, porrá égetni, ennek hamva hintetett i'sóppal a' tiſztátalanokra, úgy más áldozatoknak vére-is, e' vólt az Iſtentől rendeltetett tiſztúlásnak módja. De ezen, nem tulajdonképpen-való tiſztúlását értsük a' testnek, mert hiſzem azt még meg-motskolta, hanem tzeremóniálist. Mellyet hogy meg-értsünk meg-kell jegyezni, hogy a' léleknek tiſztátalanságán kívül, melly a' bün, és a' melly örök halált érdemel, vólt még más az Izráel' fiainak, melly a' lelket ugyan meg-nem fertéztette, de az Izráelítát alkalmatlanná tette az Iſten' gyülekezetibe, és a' Szent Sátorbavaló bé-menetelre, és így a' Szentek' egyeſségére, és törvényesen a' miatt ki-rekeſztetett, p. o. ha valami hóltat illetett; vagy meg-tiltatottat ett, vagy bél-pokloshoz nyúlt. Immár ha valaki a' meg-mondott tiſztúlásokkal élt, ezek a' tzeremóniák el-vették ezt a' bűntetést, a' Sz. Sátorból-való ki-rekeſztetést, és az illyen úgy tartatott, mint törvényesen tiſzta, mint a' ki alkalmatos a' Szent Sátorba-való bémenetelre. Ezt pedig véghez-vitték nem az ő bennek lévő terméſzeti erő által, mert nem vólt a' baromnak vérében meg-tiſztításra-való erő, hanem az Iſten' rendelésében.

II.) Hogy a' Kriſtus ártatlan lévén magát az örökké-való Lélek által meg-áldozta Iſtennek. Az örökké-való Lélek, a' Jéſus Kriſtusnak Iſteni terméſzete, mellyet öröktől fogva bírt. Ugyan-is a' Meg-Váltónak ollyan méltóságú ſzemélynek kellett lenni, a' melly a' mi örökkévaló bűntetéseinkel fel-érő elég-tételt mutathas-

hafson-bé, és a' véghetetlen 's örökké-való Istent mi-hozzánk meg-engefztelhefse. Mit áldozott pedig ez? *Ö magát*, az-az, az ö Iſteni terméſzetivel ſzemély ſzerént egyesült emberi terméſzetét. Áldozta pedig *ártatlanúl*. Az áldozatra-való állatoknak tiſztáknak, épeknek, hiba nélkül valóknak kellett lenni: így a' Kriſtus ſzent, ártatlan, ſzeplö nélkül-való, az-az, bün nélkül-való vólt, *ártatlanúl*, az-az, minden zugolódás nélkül, örömest, az Iſten' ditsöſsége mellett-való buzgóság, és az emberi nemzet' idveſségének ſzeretete égvén ö benne. Ártatlan vólt továbbá, az-az, mellyet az Iſten bé-vett, mint hiba nélkül-való tökélletes áldozatot; mert a' vólt magának amaz örökké-való Fö-Papnak húsa, a' ki egyſzer'smind áldozat 's áldozó-is vala.

III.) *Hogy a' Kriſtus' vére meg-tiſztítja a' mi lelki esméretünket a' hólt tselekedetektöl.* Ezek a' hólt tselekedetek a' bünök. Igy neveztetnek azért, mert ollyan lélektöl ſzármaznak, mellyben nints lelki élet, hanem meghólt az ö büneiben, nints benne élet, az-az, hit, ſzeretet, mert ezek az örök halálra viſznek. Ezek a' hólt tselekedetek pedig háromféle-képpen motskolják-meg a' lelket, és ezek ſzerínt a' Kriſtus' vére-is három-féle-képpen tiſztítja-meg a' lelket azoktól.

1.) Mert azok minket az Iſten elött útálatoſsá teſznek, mint valamelly büdös dög, és az Iſten' haragjára 's az örök kárhozatra méltókká: de a' Kriſtus' vére, az-az, az ö halála, el-fedezi-azt az Iſtennek ſzemei elöl, hogy azért meg-nem ítél, ſöt meg-igazít.

2.) Meg-veſztegeti a' bün a' lelket, úgy hogy rabja leſz annak, és ſemmi jót nem tselekedhetik egyebet a' gonoſznál: de a' Kriſtus' vére meg-tiſztít minket a' bünöknek uralkodásától, mert ez érdemlette a' Sz. Lelket, ki

új-

újjá-ſzül és azt tselekſzi, hogy a' bűnöket gyűlöljük.

3.) Mert a' bűn bé-tölti a' lelki-esméretet félelemmel, ſzégyennel, kéttségbe-eséſsel, annyira hogy az Iſtent gyűlölje, kerülje, mint meg-tettzik az Ádám' bűnéből: de a' Kriſtus' vére ettől meg-tiſztít minket, mert annak érdeméért adattatik nékünk a' Sz. Lélek, ki bizonyosokká téſzen arról, hogy meg-igazúlván békeſségünk vagyon Iſtennel; öſztönöz az Iſten' ſzeretetére, hogy minden félelem nélkül ſzolgáljunk ő néki ſzentségben es igaſságban életünknek minden rendiben. A' meg-térő bűnösnek lelke-esmérete a' Kriſtus' vérében-való Hit által érezvén az Iſtennek eránta-való ſzeretetét, így gondolkozik: Imé eddig az én Uram vólt a' bűn, melly meg-hólt, és meg-öl, ettől engem az Iſten Fia által meg-váltott, ki él és életet ád, hogy ne ſzeretném én ezt inkább, hogy ne ſzolgálnék ennek az élő és életet adó Úrnak inkább, mint ennek a' tiſztátalan és meg-ölő Úrnak a' bűnnek?

IV.) *Hogy ha az üſző borjúnak hamva elhintetvén a' tiſztátalanokra, meg-ſzentelte őket az ő teſteknek tiſztaságára: mennyivel inkább a' Kriſtusnak vére a' lelki esméretet meg-tiſztítja a' hólt tselekedetektől.* Ugyan-is azok oktalan állatok vóltak, és így azokban ſem terméſzeti erő nem vólt magokban, hogy valami ſzentséget öntsenek a' lélekbe, ſem ollyan méltóságok, hogy az Iſtent fel-indítsák arra, hogy meg-engeſztelődjön, hanem egyedűl az Iſten' akaratja rendelte úgy, hogy valami külső Ekklé'siai ſzentséget tsináljanak. De a' Jéſus Kriſtus' vérében vagyon mind elég-tévő, mind érdemlő méltóság, a' melly arra kötelezi az Iſtennek igazságát, hogy a' meg-térő és hívő bűnösöknek az ő bűneiket meg-botsáſsa, és nékiek meg-ſzentelő Lelket adjon.

* * * * *

Kereſztény Atyámfiai! Ha az Izráel' fiai ollyan nyughatatlanok vóltak az ö testi tiſztátalanságokból-való meg-tiſztúlás eránt, melly a' lelket meg-nem fertéztette, hogy nem maradhattak mind addig, míg a' meg-tiſztúlásnak vizével meg-nem hintettettek: Ha a' Dávid' lelke annyira ſzomjúhozta a' tzeremóniás Iſteni tiſzteletet. Oh mennyivel nagyobbnak kell lenni a' mi lelkeink' nyughatatlanságának az eránt, hogy ezeket a' bünöknek tiſztátalanságából, mellyek örök halált érdemlenek, meg-tiſztíttsuk, és a' Kriſtusnak vérét mennyire kell nékünk ſzomjúhoznunk. E' nélkül el-veſzünk a' mi büneinkben, a' mi hólt tselekedeteinkben. Tiſztátalanok vagyunk az Iſtennek ſzemei elött, kikre nem-is nézhet. Folyamodjunk a. o. a' Kriſtus' véréhez, mellyet most-is ajánl az ö Sz. Vatsorájában. Hidjük-el hogy a' mi büneinknek tiſztátalanságából meg-mos minket az ö Sz. vérével. De hogy ezzel hízelkedhetſsünk magunknak, megkell próbálni magunkat. A' Kriſtus' vére nem tsak ki-tiſztítja a' bünnek motskát, hanem annak uralkodása alól-is ki-ſzabadít, hogy ſzolgáljunk az élö Iſtennek ſzentségben és igaſságban, nem tsak a' bünnek félelme, hanem annak ſzeretete ellen-is meg-erösít minket. Meglássuk a. o. hogy egyſzer meg-mosattak lévén, a' mi fertelmeſségünkre viſzſza ne térjünk: hadjuk a' hólt tselekedeteket azoknak, a' kik meg-hóltak az ö büneikben; mi pedig kik a' Jéſus Kriſtus által meg-elevenítettünk, az életnek újságában járjunk. Igy oſztán járúljunk igaz ſzívvel, és hitnek bizonyos bizodalmával, és a' gonoſz lelki-esmérettöl meg-tiſztúlt ſzívekkel a' kegyelemnek Királyi ſzékihez, hogy ott irgalmat nyerjünk, és kegyelmet

met találjunk az alkalmatos időben-való segedelemre Amen.

XV. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A Krisſtus által-való meg-békéltetésről.

Szent Letzke. *Kol.* 1: 20. *És hogy az ő Kereſztének vére által békeſséget ſzerezvén, ő általa békéltetne-meg mindeneket magával, ő általa mondom, mind a' kik e' földön, mind a' kik a' Mennyekben vagynak.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' ki a' mi Urunk Jéſus Kriſtust igazán meg-akarja esmérni, melly esméretben vagyon az örök élet, ſzükség nékie ötet meg-gondolni az *Atya Iſtenre* nézve, e' világon-*való teremtésekre*, és a' maga *Ekklé'siájára* nézve. Ezen három rend-béli esméretire vezeti-bé a' Jéſus Kriſtusnak Sz. Pál a' Koloſsé-bélieket a' 15-*dik* versben, és megmondja, hogy a' mi az *Atya Iſtent* nézi, *ő láthatatlan Iſtennek ábrázatja*, a' mi nézi *a' világot*, ő ennek teremtője; mert mindenek ő általa teremtettek, mellyek az Égben és e' földön vagynak, és mindenek ő általa állanak. De ez még igen hijjános esmérete vólna a' Jéſusnak, nem elég nékünk tsak azt tudni, miket tselekeſzik ő e' világra nézve, hanemha azt-is tudnánk, miket tselekeſzik a' meg-váltott világra, az-az, az Anyaſzentegyházra nézve. Meg-tanít a. o. bennünket az Apoſtol, hogy ő az Anyaſzentegyháznak-is feje, a' halottak közzül elsö ſzülött, ő az a' ki

nem tsak teremtett mindeneket, mellyek az Égben, és földön vagynak, hanem azokat helyre-is állította, ö az a' ki végben-vitte a' váltság' munkáját, melly-is ebből állott, hogy az Atya Isten a' *maga jó tettzése szerént ö általa békéltetett-meg mindeneket magával, az ö Keresztének vére által békeséget szerezvén ö általa, mind azok között kik e' földön, mind a' kik Mennyben vagynak*, a' mint hallátok el-olvastatni a' Sz. Letzkében. Azt mondja a. o.

I.) Hogy a' mi váltságunk' munkájának végben-vitele abban állott: *hogy az Isten megbékéltetett* minket magával, v. *békeség szerezteteti* e' kettö között, ú. m. az Isten és az ember között. A' meg-békéltetés nem egyébb, hanem két fél között az elött fel-állott, de valami nagy botsátzúság-tétel által félben-szakadott barátságnak helyre-állítása. Az Isten és az ember között nagy békeség, egyeség vólt az esetnek elötte; de a' bün által nagy ellenkezés lett e' kettö között. Az ember az Isten' törvénnye ellen pártott ütött, gyülöli az Istent; mert nem úgy nézi mint Attyát, hanem mint rettenetes Bíráját, és az ö ditsöségének ellensége. De az Isten-is ellensége az embernek a' bünért, ötet, a' kit az elött úgy nézett mint fiát, gyülöli mint párt-ütöt, és mivel ö e' világnak Bírája, a' jó rendnek 's a' maga törvényének óltalmazója, mivel ö maga szent, igaz, és a' maga ditsöségét szereti, lehetetlen néki ki-nem kelni botsátzú-állásra az ellen az ö teremtése ellen, ki ötet meg-veti, ditsöségét és törvényét lába alá tapodja. Nem úgy vagyon ö hát mint egy meg-sértetett privatus ember, v. Creditor, a' ki az ö jusából el-engedhet; ez az ö ellenkezése az emberrel nem az ö szabad akaratjától függ, mellyet ha akar el-enged, hanem az ö természeti tökélletességeitöl, és az ö szentsége és a' bün között-va-

ló

ló nagy külömbségtöl, úgy hogyha másképpen tselekedne, magát meg-tagadná; és ha a' bünöst a' maga egygyeſségében ſzenvedné, el-nem üzné, tehát a' bünt helybe-hagyná, és a' melly képtelenség, meg-ſzünne Iſten lenni. Látni-való a. o. hogy az a' meg-békéllés, melly lett mi közöttünk és az Iſten között, nem tsak a' mi réſzünkröl való, nem tsak ebben áll, hogy mi az Iſtenhez térjünk, ötet ſzereſsük, és törvényének ellene ne járjunk, és így a' Közben-járónak-is ebben a' meg-békéltetésben-való munkálódása nem tsak ebböl állott, hogy ö le-jött, az Iſten' réſzéröl aſsecuralt arról, hogy már az Iſten nem haragſzik, véghetetlen irgalmas ö, és kéſz meg-engedni azoknak, valakik meg-bánják eddig való büneiket, és ezután engedelmeskednek. E' nem békéltetö még, hanem tsak követ vólna: hanem mivel valóságos ellenkezés vólt mind az Iſten mind az ember között, mind a' kettönek réſzéröl el-kellett az akadájokat hárítani. Az Iſtent mint meg-haragudott Bírót valósággal meg-kellett engeſztelni, kellett le-tenni annak valami ollyan elég-tételt, és adni valamit, a' mit az Iſtennek meg sértödött igazsága kívánt, és a' mivel az ö bün által meg homályosíttatott ditsöſsége helyre-állíttaſsék, és úgy oſztán az embereknek ízíveiket-is hajtani az Iſtennel-való meg-békéllésre. És ezt vitte véghez a' Közben-járó Jéſus Kriſtus; és így lett az emberek' réſzéröl kezes, meg-békéltetö az Iſtennél, le-fizetvén a' meg-lett boſzſzúság-tételeiket, a' jövendöröl is lett kezes, ígérvén az ö réſzekröl, hogy ezután nékie ellenségei nem léſznek, a' mellyet meg-is tselekedett maga. Lett kezes az Iſten' réſzéröl-is az embereknél, bizonyoſsá tévén öket, hogy már az Iſtent úgy nézhetik, mint Attyokat,

ö-benne bízhatnak, és ö-tőle bűneiknek botsánatját 's örök idvességeket várhatják.

II.) Kinek végezéséből, tanátsából, és akaratjából kezdetett és tökélletességre-is ment ez a' meg-békéltetés? Az Atya Istennek akaratjából; és tettzéséből. a' mint meg-tettzik a' fellyebb-valókból: *Tettzett ú. m. az Atyának, hogy magával meg-békéltetne mindeneket.* Jóllehet a. o. az ember mondott vólt-le leg-elöször arról az egyességről, melly vólt az Istennel; mindazáltal az Isten vólt a' leg-első, ki ezt a' meg-békéllésnek munkáját el-kezdette. Az Atya Isten, és így az egész Szent Háromság ellátván előre az emberi nemzetnek esetét, az ö ingyen-való szeretetiből és jó akaratjából rendelte ezen Krisstus által lejendö meg-békéllésnek útát, és ötet amaz örök békességnek tanátsában el-küldötte, hogy szenvedne az emberi nemzetségért. Azt mondod: Ha az Isten öröktöl fogva szeretett minket, és e' vólt az ö jó tettzése, hogy maga keresse útait a' meg-békéllésnek; mi szükség vólt hát az engesztelö áldozat; ha pedig, a' mint fellyebb mondánk, haragszik a' bűnre, mi-módon lehetett ö-benne az az akarat, hogy a' bűnös embernek idvezítéséről gondolkodjék? A! Meg-kell külömböztetni azt, a' mit az Isten szeretett mi-bennünk, attól, a' mit gyülölt; szerette azt a' mit maga tsinált, gyülölte a' mit mi tsináltunk. Nem lehetett néki nem szánni az emberi természetet, mint maga kezeinek munkáját, de egyszer'smind nem lehetett nem gyülölni annak veszettségét, az ördögnek munkáját. Valamint a. o. az Isten' haragja fel gerjedett Jóbnak baráti ellen, mert nem szóltak igazán ö-felöle Jóbnál, még-is az ö haragjának közepette-is azt parantsolja nékiek, hogy vegyenek 7. tulkokat és kosokat, és menjenek az ö szolgájához Jóbhoz, és áldozzanak magokért,

és Jób imádkozzon ő érettek, hogy meg-ne büntesse őket: úgy noha az Isten haragudott a' bűnért, mint Bíró, meg-lehetett ő-benne, mint Atyában az a' könyörületességnek indulatja, az a' jó tettzés, melly szerént keresett ollyan módot, hogy az ő igazsága meg-engeszteltessék. Ezen kívül, jelenti ez az Istennek *véghetetlen böltseségét*, melly szerént ollyan útat, módot talált, hogy az ő igazságának-is elég-tétetteſsék, irgalmasságát-is ki-mutathassa, mellyet semmi emberi elme soha kinem találhatott. Végezetre, az ő *meg-nyugovását* ebben. Valamint nem elég, hogy valaki maga helyett kezest állíttson, hanem ha a' Bíró acceptálja: úgy bátor magában elégséges érdemű lett vólna a' meg-békéltetésre, de az Atyának helyben-hagyása nélkül nem lett vólna eléggé erős, mert itt a' bűnnek az ártatlanra-való által-tételéről vala a' kérdés, már pedig a' törvény azt kívánja: a' melly lélek vétkezett, ugyan az haljon-meg a' bűnért, tehát ez az által-tétel nem tétethetett másképpen erőssé, hanem az által, a' ki Ura a' törvénynek.

III.) Kivel békéltetett-meg az Isten minket? *Ő magával.* Nem kell pedig gondolnunk, hogy az Atyával úgy békéllettünk vólna-meg, mintha a' Fiú és Sz. Lélek ebből ki-rekesztetnék. Mivel ugyan-is minden bűn az Isteni Felség ellen lesz, tehát valamint annak tselekedésében mind a' 3. Személyek meg bántatnak: úgy azért-való elég-tétellel mindnyájan meg-engeszteltetnek. Hogy pedig az Atyával inkább, mint a' Fiúval és Sz. Lélekkel mondja az Írás, hogy meg-békéllettünk, ennek oka ez: mert az áldandó Sz. Háromság' Személyei között a' melly rend vagyon az ő lételeknek módjában, ugyan az vagyon az ő munkálkodásaikban-is. Immár az Atya Isten'

kút-feje és kezdete a' több két Személlyeknek lételének, ö közli a' maga Iſtenségét a' Fiúval az örökké-való ſzületés által, a' Sz. Lélekkel a' ſzármazás által. Ezen-képpen a' Sz. Háromságnak minden tanátsainak és munkálkodásainak-is ö a' leg-elsö kút-feje és kezdete. Innen ö-néki tulajdonítja a' Sz. Irás azt a' jó tettzést, melly ſzerént minket kegyelmébe akar venni, mert ötet úgy gondolhatjuk, mint Bírót, a' ki a' meg-sértetett törvénynek juſsát óltalmazza, a' ki ellen vétettünk elöſzör; és így a' kit meg-kell elöſzör engeſztelni; a' Fiúnak pedig, hogy a' váltság' árát le-fizette, eſedezik, és így meg-békéltet; a' Sz. Léleknek pedig tulajdon munkája az, hogy ezen meg-békéllés felöl-való bizonyságot a' mi ſzíveinkben meg-petsételje. Azt mondod: Így a' Kriſtus magával-is meg-békéltet minket, a' pedig lehetetlenség; mert ſenki maga magánál nem lehet közben-járó másért, és magának nem fizethet-meg.

F.) A' Kriſtus mint Iſten, meg-bántódott fél vólt, mint ember meg-békéltetö. Ugyan az a' Jéſus Kriſtus, mint a' Sz. Háromságnak máſodik Személye bé-vette, és kedvellette a' meg-békéltetésnek áldozatját; és ugyan ö mutatta azt-bé, mint Közben-járó Iſten és ember, az Iſten és ember között.

IV.) Ki által lett ez a' meg-békéltetés? *Ö általa*, a' kiröl azt mondotta fellyebb, hogy a' láthatatlan Iſtennek ábrázatja, elsö ſzülött a' teremtések között, és így az Iſtennek emberré lett Fia által, a' Jéſus Kriſtus által. Semmi egyébb teremtett állat ezt végben nem vihette. Nem *Angyal*, mert az Iſten külömben nem békélhetett-meg, hanemha az ö igazságának elég-tétetik, a' pedig azt kívánta, hogy a' melly lélek vétkezett, ugyan azon haljon-meg. Nem *ember*; mert mindnyájan az em-

emberek az Iſtennek haragjára méltók a' bünért; söt tégyünk-fel egy tökélletes igaz embert, a' ſem vihette vólna azt végben. Mert ez a' meg-békéllés ollyan közben-járót kíván, a' ki az Iſtent meg-bántó emberért le-tégye a' magáéból azt az Iſten igaſságának, a' mit az kívánt; úgy de a' leg-igazabb ember-is magáért tartozik azzal az Iſtennek, valamit tehet és tselekedhetik, és így ſemmi ſem marad-fel, a' mit másokért adhatna. Az ö engedelmeſsége, ámbár ártatlan légyen, és az ö halála, nem lenne véghetetlen méltóságú és érdemü, és így elégséges a' véghetetlen Iſtennek a' bün által-való meg-bántásának kipótolására és meg-elégítésére. Annak kellett minket meg-váltani, a' ki-minket teremtett, mert ſzinte ollyan, ha nem nagyobb, imádást, ſzeretetet, tiſzteletet érdemel az, a' ki-minket meg-vált, mint a' ki teremtett, a' ki a' bünböl, mint a' ki a' ſemmiböl ki-hozott; ha azért más váltott vólna-meg minket, mint a' ki teremtett, azt jobban ſzeretnénk, annak nagyobb háládáſsal tartoznánk.

V.) Mennyire v. kikre terjed-ki ezen megbékéltetésnek az ö haſzna és ereje? *A' mellyek a' Mennyben és földön vagynak.* A' Mennyekben találjuk

1.) *A' Sz. Háromságot*, már erröl láttunk oda feljebb.

2.) *A' Sz. Angyalokat.* Valamint az eset elött ezeknek az emberrel egyeſségek vólt: úgy az eset után nem lehetett nékiek az ö jó Uroknak párt-ütö ellenségeivel békeſségben lenni. Innen állottak lángozó fegyverrel a' Paraditsom' ajtajára, és eſzközei vóltak az Iſtennek a' gonoſzok ellen-való büntetésének. De miólta a' Jéſus Kriſtus az Iſtent az emberekkel meg-békéltette, ennek egyik gyümöltse ez-is, hogy az Angyalok-is az emberek-

nek barátivá lettek, örülnek Mennyben egy bünösnek meg-térésén-is nagyon, ſzolgálnak az örök élet' örökösinek, öket kezeiken hordozzák, és az ö lelkeiket az Ábrahám' kebelébe fel-kísérik.

3.) A' Mennyekben találjuk a' *meg-ditsöült Lelkeket*, kik a' Jéſus Kriſtus' halála előtt meg-hóltanak az Úrban, az-az, az Ó Teſtamentomi híveket, mert a' Jéſus Kriſtus' áldozatjának érdeme, és elég-tévö ereje ſzinte úgy előre ki-terjedett azokra, kik e' Világ fundamentomának fel-vettetésétöl fogva éltenek, mint a' kik azután élnek.

A' mellyek *e' földön* vagynak. Azokon némellyek a' válaſztott híveken kívül értik az egéſz látható Világnak alkotmányát, mintha ez-is réſzesült vólna ezen váltságnak jó-téteményében. Bizonyos-is, hogy az ember' esetéért átkoztatott-meg a' föld, és a' teremtett állatok hijjában-való, és el-mulandó állapot alá vettettek, de illy reménség alatt, hogy azok-is meg-ſzabadúlnak a' rothadandóságnak rabságától, az Iſten' fiainak ditsöſséges ſzabadúlásoknak napján *Róm.* 8. Illy reménség alatt vagyunk mi-is: mert *új Eget es új földet várunk az ö ígérete ſzerínt* 2. *Pét.* 3. Kinek köſzönheti pedig e' Világnak alkotmánya ezt az ö meg-építtetését, meg-újúlását, és az ö eredeti ſzépségébe-való helyre állítását? hanem annak, a' ki meg-halván a' bünért, egyedül érdemlette azt, hogy lenne meg-építöje mind azoknak, mellyek a' bün miatt elromlottanak vala.

* * * * * *

Mind azokból, a' mellyeket eddig hallánk, meg-tanúlhatjuk im' e' következendö igaſságokat.

1.)

1.) Minthogy az Iſtennek jó tettzése a' mi idveſségünk' ki-munkálódásának egéſz fundamentoma, ebből meg-tettzik mind az, hogy tehát a' mi idveſségünk éppen nem a' mi érdemünknek jutalma és 'sóldja; hanem az Iſtennek ingyen-való ajándéka, és egyedül az ő véghetetlen ſzeretetiből foly, melly ſzerént ő maga midőn a' bünökben hevernénk, mi rajtunk könyörült, és magával meg-békéltetett, mind az, hogy tehát abban kell keresni az idveſséget, a' kiben tettzett az Atyának, hogy azt kereſsük: mivel pedig az Atyának *tettzett, hogy a' Jéſus' vérének kereſzte által békeſséget keresvén, ő általa békéltetne-meg mindeneket magával, mind a' kik e' földön, mind a' kik a' Mennyben vagynak*, nyilván-való, hogy az Iſten' örökké-való tanátsát meg-vetik, és az ő jó tettzésén azok nem nyugoſznak-meg, kik az idveſségnek ollyan új eſzközeit találják, a' kikről nem lehet mondani, hogy azokban az Iſten meg-nyugodott. Nem lehet más meg-békéltetőnk, Közben-járónk nékünk az Iſtennél, hanemha a' ki annak fundamentomát a' maga vérén vetette-meg, a' ki a' láthatatlan Iſtennek ábrázatja, a' ki által teremtettek mindenek. Ebben nyugodott-meg az Atya, ebben légyen a' mi tellyes meg-nyugovásunk-is.

2.) Lehet-é nagyobb bóldogságot gondolni azokénál, a' kik már réſzesi ezen meg-békéllésnek, és a' kiknek, meg-igazúlván, békeſségek vagyon az Iſtennel a' Jéſus Kriſtusban lett váltságnak általa? Jaj pedig azoknak, kiknek fejeken az Iſten' haragja vagyon, és a' kiknek ő még ellensége. Mi-módon merik ők tsak ſzemeiket is az Égre fel-emelni az Istenhez? gondolkozhatnak-é, olly ſok bünökkel meg-terheltettek lévén, rettegés és félelem nélkül az Iſtenről? mi-módon mernek jövendőben az ő ítélő ſzéki előtt meg-állani? mert

ki

ki lakozhatnék a' meg-emésztõ tûzzel, és az örökké-való égésekkel? Bóldog az, a' kinek Lelke-esmérete meg-hintetett ezen Bárránynak a' Jésusnak vérével, nagy bátorsággal járúl az a' kegyelemnek Királyi székéhez, az Úrnak Sz. Asztalához, kóstolhatja ott szívének örömével, melly igen jó légyen az Úr, mert tudja, hogy néki már meg-békéllett és kegyelmes Istennel vagyon dolga, a' ki nem bánik úgy õ-vele, mint ellenségeivel bánhatna, hanem mint barátjával, szerelmes fiával, el-felejti bûneit, meg-emlékezik Atyai irgalmasságáról, és õ-néki ingyen kegyelembõl ád mindeneket, mellyek az életre és a' kegyességre szükségesek. Óh ti kik még nem tudjátok az Istennek ezt a' békeségét, melly minden emberi értelem felett-való, igyekezzetek erre szert tenni, szûnjetek-meg vakmerõ bûneitekkel, Istent boszszantó bûneitekkel ennek több-több akadájokat vetni, és mivel egyedûl az igaz Hit az, melly miénké tészi ezt a' nagy erejû vért, kérjétek azt az Istentõl, hogy adja tinéktek, bánjátok-meg bûneiteket, és siratsátok-meg azokat, így bizony a' meg-hívesítésnek ideji el-jõnek az Úrtól hozzátok.

3.) Meg-hallánk, hogy az Isten a' maga Szerelmes Fiának vérét sem kímélette, és annak nem kedvezett, tsak hogy minket õ magával meg-békélteszen. Nem gerjeszt-é fel minket ez az õ ki-mondhatatlan szeretete arra, hogy õtet mi-is viszontagsággal szeressük, és midõn a' Jésus' óldala meg-nyílik, ki-botsátván vért és vizet, nem nyílnak-é-meg a' mi szíveink-is az õ szeretetére? Kitsoda boszszantaná-meg többé bûneivel a' jó Istent, és meggondolván, hogy az õ bûnei nem másképpen, hanem az Isten' Fiának vére által töröltethettenek-el, avagy nem úgy nézi-é többé azt, mint nagyon halálos mérgû gonoszt, mellynek

nek illy nagy orvoſság kellett? kitsiny dolog-é ez? nem kell-é ezt irtózáſsal kerülni? Példát is hagyott minékünk a' Kriſtus ezen ő ſzenvedésével, az igaſságra, engedelmeſségre és a' békeſséges türésre, mert valamint a' katonának nagy tiſzteſség innya abból a' pohárból, a' mellyből az ő Fő-Vezére ivott: úgy nagy öröm gyanánt tartsuk, ha a' Kriſtus' ſzenvedéseinek maradványit hordozzuk.

4.) Az Iſten a' maga részéről meg-tartja álhatatosan ezen békeſséget, úgy-hogy ha a' hegyek meg-indúlnak, és a' halmok meg-mozdúlnak, az én békeſségemnek ſzövettsége megnem tántorodik, azt mondja az Iſten. *Ésa.* 54: 10, ha azért minket-is egyſzer erre méltóztatott, tehát mi-is abban álhatatosok légyünk. Ha egyſzer meg békéllettünk, többé a' haragnak okait, a' bűnöket ſzívünkbe ne tartsuk, és a' békeſséget fel-ne bontsuk. Hijjában ditsekedünk azzal, hogy a' Kriſtus minket vére által meg-váltott, hanemha ennek jele láttzik a' mi életünkön, és úgy élünk, mint Iſtennek baráti az ő félelmében. A' Kriſtus békeſséget ſzerzett azok között, mellyek a' Mennyen és földön vagynak, és azokat *egy teſtben ſzerkeztette Efés.* 1. Láttaſsék-meg hát ennek gyümölcse mi bennünk, légyen vége a' verſengéſeknek, gyülölségeknek, *igyekezzük meg-tartani a' Léleknek egységét a' békeſségnek kötele által. Efés.* 4. A' Mennyben lévő Angyalokkal-is békeſségünk vagyon már, ne ſzomorítsuk hát őket-is bűneinkkel, és ſzorgalmatosan eltávoztaſsuk, hogy ollyat ne tselekedjünk, a' mellyel ezen mi mellettünk ſzüntelen hűségeſen járó őrizőinket ismét haragra ingerelhetnénk, hanem inkább nékiek örömökre légyünk.

Ezeket tselekedjük, ezekben ſzorgalmatoskodjunk mind addig, míg nem el-jutunk arra

a'

a' bóldog helyre, a' holott ama' minden Mennyekben és e' földön meg-váltattakkal együtt lakozunk mind örökké ama' Jésus' vére által meg-nyittatott békeſségnek hajlékaiban, békeſséges ſátorokban, és gazdag nyugodalmakban. Amen.

XVI PRÉDIKÁTZIÓ
XVI. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája elŏtt-való.

Az Isoppal-való meg-mosasról.

Szent Letzke *'Sólt. 51: 9 Moſs-meg engemet Isóppal, és meg-tiſztúlok, moſs-meg engemet, és fejéreb léſzek a' hónál.*

Kereſztény Atyámfiai! Szent Pál Apoſtolnak ama' ſzavai: *Tudjuk, hogy azoknak, a' kik az Iſtent ſzeretik, mindenek egy eránt javokra vagynak Róm. 8: 27.* noha leg-inkább e' Világi nyomorúságokról és gonoſzokról ſzóllanak, hogy t. i. az Iſten azokat-is az övéinek javokra fordítja: de lehet azokat ama' valóságos gonoſzról a' bŭnről-is érteni, mellybe a' hívek-is gyakran esnek. Jól-lehet úgy tettzik, hogy már ez a' híveknek idveſségekben legnagyobb akadályt vét, de az Iſtennek keze olly hatalmas, bŏltseſsége olly tsudálatos, hogy ez a' mérget-is az övéinek orvoſsággá tsinálja, ezen botránkozást mind nékiek, mind máſoknak épületekre fordítja, és az ŏ ſetétségekből világoſságot hoz-ki. Példánk vagyon erre Dávid Királynak ama' tetemes bŭnében, midŏn ŏtet a' gonoſz kívánság paráznaságra,

az-

azután az ártatlan vérnek ki-ontására ösztönözi. Kitsoda gondolkozott vólna ekkor külömben, hanem hogy ez az ember mind magát az örök veszedelembe ejtette, mind máſokat roſzſz példájával meg-veſztegetvén maga után von. És valósággal úgy-is kell vala a' dolognak lenni a' terméſzetnek rendes folyása ſzerént; de láſsátok melly tsudálatosan tud az Isten a' dolgokon fordítani az ő terméſzetek ellen: mert azt tselekeſzi, hogy ez a' mi ötet a' kárhozatra vihette vólna, még meg-erősítse az idvéſségnek útában ötet-is, máſokat-is. A' mi más Híveket néz, ez az ő eſete bizony azoknak épületekre vagyon, e' tanítja-meg őket a' vígyázásra, hogy ha nagy Szentek-is, de a' magok erejében nem kell bízni, hanem az Iſten' kegyelmében, e' bíztathatja, ha ők-is haſonló kísértetbe esnek, hogy leg-nagyobb bűnöknek meg-engedését-is lehet reményleni ezen jó Iſtentől. A' mi Dávidot magát nézi, néki-is javára vólt ez az ő eſete. Ugyan-is, ez esmértette-meg egy réſzről ötet magával, más réſzről az Iſteni kegyelemnek tsudálatos vóltát. Ez hajtotta ötet, mint valamelly ragadozó ſaskeselyű a' galambot, az ő kegyelmes Attyának karjai közzé. Ez íratta vele ezen 51-dik 'Sóltárt, mellyben minden-felé a' bűnön-való igaz bánatnak, az Iſteni kegyelem' óhajtásának, fiúi félelemnek, ſzeretetnek indúlati tündöklenek, és a' mellynek minden ſzavai édeſebbek a' ſzín-méznél az ő bűnein bánkódó ſzegény Léleknek. Ez a' bűn gerjeſztett az ő ſzívében a' Meg-váltó Kriſtusnak vérét és igazságát kívánó lelki éhséget és ſzomjúságot, melly miatt ezt mondja a' Szent Letzkében: *Moſs-meg engemet I'sóppal, és meg-tiſztúlok, moſs-meg engemet, és fejérb léſzek a' hónál.*

Az Ó Teſtamentomi Ekkléſiában az I'sóppal-való meg-tiſztítás, és a' mosás, igen közönsé-

séges dolog vólt. P. o. a' bél-poklos embert a' Pap így tiſztította-meg: Vett két eleven madarakat, és egyikét meg ölvén, annak vérét vette egy tserép edénybe, mellyben vólt élő forrásnak vize, azután vett egy tzédrusfa páltzát, mellynek végire veres gyapjúval kötött I'sópot, melly-is apró és ſürü levelü ágas bogas tsemete, és a' másik eleven madárnak ſzárnyait-is a' körül kötözte, és ezeket így bé-mártván az élő forrás' vizébe elegyített vérbe, azzal a' bél-poklost hétſzer meg-hintette, a' kinek heted napra egéſz testét és ruháit tiſzta vízbe meg-kellett mosni, és úgy tiſztúlt-meg. A' mint ezt 3. *Mós.* 14-*dik* Réſzében meg-lehet olvasni. Mikor pedig valaki valamelly hólt testhez ért, mivel ezért mindjárt tiſztátalan lett, annak-is ez a' törvénye vólt. Szokott vala a' táboron kívül meg-égettetni egy veres, ép, ſzeplő nélkül-való, és igát még nem hordozott tehén, mellynek hamva felſzedettetvén, tartatott tiſzta helyen a' gyülekezetből ki-rekeſztetteknek tiſztúlásokra, és mikor valaki hóltnak illetésével magát tiſztátalanná tette, vettenek annak a' meg égetett tehénnek porából, arra élő vizet töltöttek edénybe, vettenek ismét I'sópot, és azt abba a' vízbe mártván, azzal hintették és tiſztították-meg az illyeneket harmad és heted napon, annakutánna ez-is meg-mosván magát, és ruháit, tiſzta lett estvére 4. *Mós.* 19.

Hogy Dávid Király ezekben a' tzeremóniás meg-hintésekben kereste vólna a' maga meg-tiſztíttatását, azt még tsak fel-tenni-is képtelenség vólna. Ha erre vólt vólna ſzüksége, miért nem kéri azt az akkori Fő-Paptól, ki ezt leg-ottan meg-tselekedte vólna? Midőn a' 4 dik versben az Iſtenhez fordítja magát: *Valóban ú. m. moſs-meg engemet az én álnokságimból, és az én bünömből tiſztíts-ki engemet,*

met, és most ismét a' Szent Letzkében azt mondja: *Ha te meg-mosol, úgy tiſztúlok meg*, nem-de nem meg-valja é azt, hogy mind ő maga, mind pedig minden egyébb eſzközök az egéſz világon tellyeſséggel tehetetlenek arra, hogy őtet a' bűntől fel ſzabadítsák, és egyedűl az Iſten' kegyelme viheti azt hathatóſſan véghez? A' feſtők minden ſzínekre változtatják ugyan a' fejért, de más ſzíneket fejérré nem tehetnek, egyedűl a' Teremtőjé ez a' hatalom. Bizony a' Silóának és Kedron' patakának minden vizei, a' Libánusnak minden tzédrusi, a' Jéru'sálem körül lévő kő-ſziklákna és régi kő-falaknak allyán bövsegesen nőtt minden l'sópok-is nem lettek vólna elégségesek az ő lelkének meg-tiſztítására. A' bél-poklos, v. meg hólt tetemhez nyúlt embernek valamint az ő bűne-is és tiſztátalansága tsak külső vólt, mely ebből állott, hogy az illyen embert a' Sz. Sátorba, és a' népnek gyülésébe-való bé-menetelre alkalmatlanná tette: úgy ezek a' dolgok-is tsak az ő testeknek tiſztaságokra ſzentelték-meg őket *Sid.* 9. az-az, just adott nékiek az Iſten' népével való külső egyeſségre. De Dávid az ő paráznaságával és gyilkoſságával nem testét, hanem lelkét bél-poklosította vala-meg, nem tsak hóltat illetett, hanem hóltat tsinált, t. i. az ártatlan Uriást, és nem tsak a' Sz. Sátorból, hanem az Iſten' ſzent ſzínének látásától, és a' kegyelemből-való ki-rekeſztetésre magát egéſzen méltóvá tette. Ki hihetné, hogy illyen állapotban lévő ember ezekben az erőtelen tzeremóniákban keresné meg-fertéztetett lelkének tiſztúlását, a' bűn miatt meg-rettent lelke esméretének le-tsendesítését?

Ez az l'sóppal-való meg-hintés a. o. és ez a' mosódás, minden bizonnyal valami nagy és titkos dolog lehet, hogy illy tetemes bű-

nökbe esett ember ezekhez ennyire ragaſzkodik. Mellyet hogy fel-találhaſsunk, jegyezzük-meg, hogy a' bünnek két veſzedelmes gyümöltse, v. munkája vagyon. Egyik *mi kívüllöttünk*, mert minket az Iſten' átkára és büntetéseire méltókká téſzen; másik *mi bennünk magunkban*, mert a' lelket meg-foſztja az igaz böltseſségtöl, a' kegyeſségtöl, a' jóra tellyeſséggel alkalmatlanná, minden gonoſzra hajlandóvá téſzi. A' Sz. Írás a' bünnek elsö munkáját haſonlítja adóſsághoz, a' másikat tiſztátalansághoz, és e' ſzerént úgy adja-elö a' mi büneinket, mintha két helyen vólnának fel-írva, t. i. az Iſten elött mint meg annyi adóſságok, mellyek minket az örök kárhozatra köteleznek, és a' mi ſzíveinkben mint meg annyi motskok, mellyek a' L. esméretet megfertéztetik. Mivel azért a' K. Járó azért jött, hogy meg-ſzabadítsa az ö népét annak büneiböl, e' kettöt kellett annak végben-vinni.

1.) Az Iſten' haragjának meg-engeſztelésére, és a' büntetések alól-való fel-ſzabadúláſunkra vérét ki-ontván meg-kellett halni; mivel vér-ontás nélkül nem léſzen a' botsánat.

2.) A' maga Iſteni kegyelmével és Szent Lelkével a' mi lelkeinket a' hólt tselekedetektöl meg-tiſztítani, igazsággal, ſzentséggel fel-ékesíteni. Ezen kettös Iſteni erö nem másban, hanem a' Jéſus Kriſtusban találtatik-fel. Az elsöröl mondatik: *A' Jéſus Kriſtusnak az Iſten' Fiának vére tiſztít-meg minket minden büneinkböl.* 1. *Ján.* 1. A' máſodikról *Efés.* 5. *A' Kriſtus adta magát az Anyaſzentegyházért, hogy azt meg-ſzentelné, meg-tiſztítván víznek feredöjével az Igének által.* Ennek jelentésére jött-ki a' Kereſzt-fán az ö által-ſzegeztetett óldalából vér és víz.

Valamint pedig e' két dolgot az Iſten az ö Fia által végben-vitte az idönek tellyeſségében:

ben: úgy az Ó Teſtamentomban az áldozatok, tiſztulások, mosódások az el-jövendö Meſsiásnak ezen két kegyelem-béli munkáit ábrázolták-ki, a' mint meg-tetſzik Sz. Pálnak a' 'Sidókhoz küldött egéſz Levelében. Ha a. o. Dávid és egyébb Szentek az Ó Teſtamentomban idvezültek; ha továbbá az Ég alatt nints ſenkiben idveſség, nem-is adatott az emberek között más név, melly által kellene meg-tartatnunk a' Jéſusnak nevén kívül. *Tsel.* 4. 12, tehát látni-való, hogy Dávid-is itten ezekért a' két kegyelem-béli munkákért eſedezik; de mivel ö Ó Teſtamentomban élö ember vólt, nem tsuda, hogy a' régi törvény' nyelvén beſzéll. Kéri a. o. az ö meg-igazítását: *Hintsmeg engemet Ísóppal*, mintha mondaná: Valamint a' bél-poklosra és tiſztátalanra hintetett vér mintegy néki tulajdoníttatott, 's abban ö réſzesíttetett, és az által a' Gyülekezetnek 's az Iſtennek egyeſségébe bé-botsáttatott: úgy az Iſten ötet, noha vétkezett, annak az egy igaznak áldozatjáért, mellyet valaha el-küld e' világra, végye kegyelmébe, hintse reá lelkére annak vérét, az-az, tulajdonítsa néki. Kéri továbbá a' meg-ſzenteltetést: *moſs-meg engemet, és fejérb léſzek a' hónál*, mintha mondaná: Valamint régenten a' bél-poklosok megmoſattattak: úgy az ö Lelkét az Iſten ſzenteljemeg, változtaſsa azt-el egéſzen, hogy valamint a' hónak fejérsége ollyan, hogy a'hoz haſonló alig találtatik, ollyan légyen az ö Lelke, minden ſzín-mutatás nélkül-való légyen az ö ſzíve, mellyben ne uralkodjék egyébb, a' lelki-esméret' békeſségénél, Iſtenben-való örömnél és igazságnál.

* * * *

És vajha minden Keresztyének illyen indulatokkal, és igaz meg-térö szívvel bírnának mint Dávid, úgy éreznék az ö büneiknek undogságát, a' Krisus' vérében-való hitnek általa meg igazúlásokat óhajtanák, a' meg-szenteltetésnek ajándékáért esedeznének. Ha az Ó Testamentomi Hívek, kik a' Messiást tsak messzirôl a' testi tisztúlásoknak, mosodásoknak példázatiban szemlélték, olly buzgóságosan könyörögtek bünökbôl-való tisztúlásokért: óh mennyivel buzgóságosabban kellene ezt az Új Testamentomi Híveknek óhajtani. De mennyin vagynak, a' kik minden nap fel-emelt kézzel bosszantják az ö Istenéket útálatos büneikkel, de magokba nem térnek, az ö büneiknek útálatosságát látni nem akarják. Sokan hasonlók a' meg-fejéríttetett falhoz és koporsókhoz, el-bízták magokat az ö képzelt tisztaságokban, ha e' világnak fertelmességitôl magokat meg tartóztatják, ha a' Keresztségnek vizével meg-mosattattak, az Úrnak Sz. Asztalánál a' kenyeret eszik, és a' pohárt iszszák, már magokat eléggé tisztáknak és Szenteknek tartják. Avagy tsuda-é az, ha az illyenek, kik az ö szíveknek tsalárdságát nem esmérik, attól meg-tsalattatnak, és semmi éhség és szomjuság nints bennek az Isten elött-való igazság eránt? és a' Krisus' vére által-való megtisztulásnak szükséges vóltát nem látván, azt nem is igyekezik meg-nyerni, és el-veszsznek az ö büneikben. Az illyeneknek azt mondja az Isten: *Ha magadat Salétrommal meg-mosnádis, szappannal fejéríted is magadat, mindazonáltal fel-jegyeztetve vagyon a' te álnokságod én elöttem Jér.* 2.

Atyámfiai! ne hadjunk így fel a' mi lelkünkel, térjünk magunkba. Ha az Isten' tör-

vé-

vényének tiſzta tükörébe meg-nézzük a' mi lelki ábrázatunkat, nem kell-é meg-vallanunk? hogy tetétől fogva talpig tiſztátalanok vagyunk, egyetemben haſzontalanokká lettünk. Ha ſzintén nem mindnyájan estünk is Dávidal az útálatos paráznaságnak és gyilkoſságnak vétkébe, és ki tudja, hát ha illyenek is lehetnek közöttünk? nem tselekedtünk-é ſzemély ſzerínt ollyan bünöket, a' mellyeknek emlékezete fenn-vagyon mint egy fúlánk a' mi ſzíveinkbe? Avagy nem mindnyájunknak ſzájába illik-é a. o. ez: *Kitsoda tudhatja a' vétkeket, az én titkos büneimből Uram tiſztíttsmeg engemet? 'Sólt.* 19. *Tiſztítts-meg engemet Oh Uram! Iſsóppal, és meg-tiſztúlok, moſs-meg engemet, és fejérb léſzek a' hónál.* Ha mi ezen állapotunkban meg-maradunk, nem vólt ollyan tiſztátalan a' bél poklos ember az ö felebaráti előtt, mint mi léſzünk az Iſten, és a' Sz. Angyalok előtt, ha ö az Izráelnek társaságától ki-rekeſztetett, bizony nékünk ſem leſz ſemmi örökségünk a' Mennyei Jéru'sálemben, mert oda nem mégyen bé ſemmi tiſztátalan.

Tiſztíttsuk-meg a. o. magunkat, mert a' mi vérünkben ſetrengünk, mosódjunk-meg, mert bél-poklosok vagyunk. Imhol az Úrnak Sz. Aſztalánál úgy íratik-le a' Kriſtus, mintha a' mi ſzemeink előtt feſzíttetett vólna-meg, a' mi büneinkért, áljunk az ö kereſzte alá ezt mondván: *Uram! ha akarod meg-tiſztíthattz engemet.* Az ö óldalából foly-ki vér az Iſten' haragjának meg-engeſztelésére, foly abból víz, melly minket új teremtésekké tégyen. Amaz az ö Iſteni érdeme, mellyet az igaz hittel magunkra ſzabjunk, ez az ö Lelkének kegyelme, mellyért esedezzünk. Emelkedjen-fel a' mi hitünk minden fellegeken, és kereſse-fel azt, a' kit a' mi lelkünk ſzeret,

hozzuk-elő minden mi bűneinket, fedezzük-fel néki minden rúttságinkat, mert kitsoda adhat tiſztát a' tiſztátalanból? ſenki nem, hanem tsak az Iſten, hív és igaz ő, hogy meg botsáſsa a' mi bűneinket, és ha a' mi bűneink ollyanok vólnának mint a' veres festék, fejérek leſznek, mint a' hó *Eſa.* 1: 18: mert lehetetlen a' terméſzetben ſemmit-is ollyan fejért és tiſztát találni, még a' ruha festő ſem tsinálhat ollyat, mint a' millyen az ollyan ember az Iſten' ſzemei előtt, a' kinek bűnei meg-botsáttattak, és a' ki az ő Fiának vérével meg-mosattatott.

Hogy ha pedig eképpen mostan bűneinkből meg-moſattatunk, meg-láſsuk, hogy mint a' meg-mosódott diſznó a' fertőre, azokra ismét viſzſza ne térjünk. Míg ugyan a' testet és vért magunkal hordozzuk, addig ollyan tiſzta fejérséget, mint a' hó, nem ígérhetünk, hozzánk leſz ragadva a' bűn. Egy Szente-is nintsen ollyan az Iſtennek oda fel az égben, a' ki bűnös ne lett vólna itt alatt a' földön, de a' ſzánt-ſzándékkal-való vétkektől tartóztaſsuk-meg magunkat, és ha a' meg-fertéztetett, de meg-tiſztítatott Izráelita őrizkedett a' tiſztátalantól, mennyivel inkább meg-kell nékünk magunkat, kik a' hólt tselekedetektől a' Kriſtus' vére által meg-tiſztúltunk, azoktól tartóztatni, hogy így az Iſten' Fiának megtapodóinak, és a' ſzövettség' vérének, melly által meg-ſzenteltettünk, ſemminek állítóinak ne tartaſsunk.

Hogyha eképpen tselekeſzünk, gyönyörködni fog az Úr Iſten mi bennünk, és mint Mennyei ruhába fel-öltözött vendégeit, úgy néz az ő Aſztalánál, öröm léſzen Mennyben a' mi meg-térésünkön, hallattat mi velünk-is az Úr örömet és vígaſságot, melly azt tselekeſzi, hogy a' mi életünkben légyünk békeſsé-

séges türök, a' reménségben örvendezök, a' halálban pedig bátrak, és mikor majd az utólsó napon mi felölünk a' kérdeztetik: *kitsodák ezek, a' kik fejér ruhákba öltöztettek? e' lesz a' felelet: Ezek azok a' kik jöttek a' nagy nyomorúságból, és meg-mosták 's meg-fejérítették ruháikat a' Bárány' vérébe Jel. 7. 14.* Annak pedig a' ki szeretett minket, és meg-mosott minket a' mi büneinkből az ö vére által, és tett minket Királyokká és Papokká, az Istennek, és az ö Attyának, ö néki légyen ditsösség és hatalom mind örökkön örökké Amen.

XVII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A Kristus' sebei által-való meg-gyógyúlásról.

Szent Letzke. 1. *Pét.* 2; 24 *Kinek sebeivel gyógyúltunk-meg.*

Keresztény Atyámfiai! Azokhoz a' Keresztyénekhez intézi az Apostol ezen beszédeit, a' kik az akkori szokás szerént örökös Jobbágyok és szolgák vóltak Pogány vallás on lévö Uraknál és gazdáknál, kik ö velek minden irgalmasság nélkül bántak, szidalmazták, verték és kínozták. Az illyeneket ö arra inti, hogy mind ezeket békeséges türésel szenvedjék-el, és minden félelemmel engedelmesek légyenek az illyen kemény Uraiknak-is: terjeszszék e' végre ebben magok elébe példáúl az ö Idvezítöjöket, ki nékünk példát hagyott, hogy az ö nyomdokit követsük. Ö a' bünösöktöl nagyobb szidalmakat, ostoroztatá-

sokat, kínozásokat ſzenvedett ö érettek nagy békeſséges-türéſsel: vígaſztalják a. o. azzal magokat, hogy ugyan ez a' Jéſus ezen ſzenvedésével, ha az illy kegyetlen Uraknak veréſektöl nem-is, de ſokkal nagyobbaktól ú. m. az Iſten' örök haragjának tsapásitól megmentette, 's így az ö Lelkeknek ſebeit megorvosolta. *Kinek ſebeivel gyógyúltunk-meg* így ſzólván a' Sz. Letzkében. A' holott is láſsunk.--

I.) *A' Kriſtus Jéſus' Sebeiröl.* Érti ezeken tulajdon képpen Idvezítönknek látható és külsö ſzenvedését, melly kivált képpen állott azokban a' ſok és fájdalmas ſebekben, mellyeket ö három külömbözö alkalmatoſsággal vett. Sebeket vett akkor midön *meg-oſtoroztatott*, még pedig Római módon, melly abban állott, hogy az illyen embernek testének felsö réſzéröl ruhája le-vonatott, kezei valami oſzlophoz köttettek, és különös kegyetlen hóhérok, nem valami közönséges veſzſzökkel, hanem ollyan korbáttsal, mellyen tsomók vóltak kötve, és ſzúrós apró vasak, mezítelen testét úgy verték, hogy nem tsak kékség és vereſség lett rajta, hanem nagy ſebek, és a' hús a' testéröl le-ſzakadozott. Sebeket vett továbbá, midön *töviſsel meg-koronáztatott*, t. i. a' vitézek elö-vettek egy 'Sidó Országban böven termö, és igen ſok éles töviſsel meg-rakott bokrott, 's abból az ö vas-keſztyükkel meg-erösített kezeikkel egy korona formát fontak, 's azt erösen a' fejébe nyomták, melly a' mint elgondolni lehet feje' börit öſzve-ſzaggatta, ſok ſebeket tsinált, mellyekböl ſzánakozásra méltóképpen ſzent ortzáján vére le-folydogált. Sebeket vett végezetre, mikor *meg-feſzíttetett*, mert nem tsak hólta után dárdával által-ſzegeztetett, hanem még éltében kezei és lábai erös vas-ſzegekkel által-likaſztattak, mellyeknél fogva a' Kereſzt-fához ſzoríttatott. Ne

gon-

doljátok pedig, mintha az Apoſtol azt mondván, hogy *az ö Sebeivel gyógyúltunk-meg*, azt akarná, hogy az Úr Jéſus csak testében ſzenvedett vólna. Valaminthogy nem csak a' mi testünk, hanem lelkünk-is, még pedig e' leginkább vólt a' bün által meg-fertéztetve, és érdemlette az Iſten' átkát: úgy kellett a' mi Kezesünknek-is lelkében-is ſzenvedni, sőt e' vólt annak az ö áldozatjának leg-főbb és legvalóságosabb réſze, melly nékünk ſzegény bünösöknek az Iſtent meg-engeſztelte. Hogy most arról ne ſzóljak, hogy a' tsúfolás, a' gyalázat ekkor az ö Lelkét mintegy éles tör által járta, tudjuk az ö ſzenvedésének Hiſtoriájából, hogy ö ollyan bánatot és gyötrelmet ſzenvedett mind a' Getsemáné Kertben, mind a' Kereſzt-fán, a' millyet okozhatott az egéſz világ' büneivel érdemlett Iſten' haragjának öreá tétetett terhe, melly néki keſerves panaſzokat, vérnek tsepjeit okozott, és olly megmondhatatlan vólt, hogy tsalhatatlanúl el-kellett vólna alatta tsüggedni, ha Iſteni ereje nem tartotta 's nem erősítette vólna.

De a' minémű keſervesek vóltak ezek az ö lelki és testi ſebei a' Meg-váltónak magának, ſzinte ollyan haſznosok ellenben azok, és örvendetesek nékünk ſzegény bünösöknek, mert a' mint az Apoſtol mondja: *azok által gyógyúltunk-meg.* Láſsunk hát

II.) *A' Kriſtus' ſebeinek orvosló erejéről. Azok által gyógyúltunk-meg* ú. m. az Apoſtol. Úgy nézi a. o. az Apoſtol nem csak a' Kereſztyén ſzolgákat, hanem mindnyájunkat, mint a' kik magunk-is meg-ſebesíttettünk, és gyógyítás nélkül ſzűkölködünk. Úgy vagyon, a' mi lelki ſebeink a' bünök, mellyek eredeteket vették ama' régi kígyónak mardosásából, az-az, az ördögnek el-tsábításából, útálatos, fájdalmas, és veſzedelmes ſebek. *Útálatosak,*

mert az Iſten' ſzemei ezeket nem nézhetik, ezek az okai, hogy az ö kegyelmes ortzáját az emberektöl el-fordítja. *Fájdalmasok*, nem ugyan eleinte, mert akkor az embernek gyönyörüségére vagynak, hanem végtére, mikor a' lelki-esméret fel-ſerken, és a' büntetés elkövetkezik. *Veſzedelmesek*, mert az embernek nem tsak testi, hanem örökké-való lelki halált-is okoznak, és a' lelket meg-ölik egéſzen. És éppen ezen útálatos, fájdalmas, és veſzedelmes ſebeinkből gyógyúltunk-meg a' Jéſus Kriſtus' ſebeivel, az-az, az ö véres áldozatjának ereje által. Mert valamint mikor az Izráel' fiai a' puſztában bújdosván a' tüzes kígyóktól meg-marattattak, nem vala annak más orvoſsága, hanem haſonló kígyót kellett Móſesnek fel-függeſzteni, mellyre a' ki nézett meg-tartatott: úgy a' mi ſebeinket-is nem másképpen, hanem ſebekkel lehetett meg-gyógyítani. Valamint a' bal'ſamom-fa, ha annak héjja meg-ſebesíttetik, és az olaj-fa gyümölts ha öſzve-töretik és ſajtóltatik, igen drága gyógyító erejü bal'ſamom, és tiſzta egéſséges olaj foly belölök: úgy a' Jéſus Kriſtus-is midön az ö ſzenvedésének napjaiban meg-ſebesíttetett, ki-ontotta a' maga ſzent vérét, melly amaz igaz Gileád-béli bal'ſamom, melly által a' mi lelkünk az örök haláltól meg-ſzabadúl, és az örök életre meg-tartatik. Ugyan-is midön a' Jéſus Kriſtus azokat a' büntetéſeket, mellyeket mi büneinkkel érdemlettünk, mi helyettünk magára vállalta, és el-hordozta, ez által minket mind azoktól meg-ſzabadított, és e'képpen bátor a' terméſzeti veſzetséget belöllünk egéſzen ki-nem vette és törlötte-is, de meg-gyógyította annyiban a' mi ſebeinket, hogy azok többé nem halálosok, az-az, úgy eleget tett azokért, hogy azok többé nem kárhoztatnak, az Iſten azokért reánk nem harag-

ragſzik, sõt kegyelemmel és élettel meg-ajándékoz, az õ ſzenvedésének érdeméért meg-igazít és meg-ſzentel.

* * * * *

Ímé A! illyen gyógyító ereje vagyon a' lélekben a' Kriſtus' ſebeinek. De valamint ha tsak a' testi ſebekből 's nyavalyákból ſem gyógyúl-meg ſenki a' leg-drágább és haſznosabb ſlastrom v. orvasló ſzer által-is, hanem ha azzal jól él, és bizonyos régulákra vígyáz: úgy éppen ne gondoljátok, hogy bár illyen drága lelki orvaſság légyen-is az Iſten' Fiának ſzenvedése, minden külömbség nélkül az által mindenek, akar hogy éljenek, meggyógyúlnának. A' ki azt akarja, hogy az õ testi ſebe és nyavalyája meg-gyógyúljon, ezekre kell néki vígyázni: Mindeneknek elõtte ſzükség, hogy az õ ſebe meg-tiſztíttassék, azután reá kell tenni a' ſlastromot, hogy annak gyógyító erejét magába ſzívja és vonnya, és végezetre, hogy az ember azt õrizze, hogy rend kívül-való mozgás, v. rendeletlen élete által ismét meg-ne újjíttsa. Ha mi-is azt akarjuk A! hogy a' Jéſus' ſebei mi reánk nézve haſzon nélkül valók ne légyenek, és erejeket lelkünkben ki-mutaſsák, most legközelebb az Úrnak Sz. Aſztalánál, vígyázzunk ím e' következendõ régulákra:

1.) Tiſztíttsuk-meg a' mi lelki-esméretünket a' hólt tselekedetektõl, gonoſzra-való hajlandóságoktól, uralkodó bũneinktõl, azokat megbánván, meg-útálván, és el-hagyván. Mikor a' Sz. kenyeret meg-törettetni látjuk, és azzal eſzünkbe jut a' Kriſtusnak meg-ſebesíttetett teste, mikor a' bort ki-töltve látjuk, és azt gondoljuk, hogy ez az õ ki-ontatott vére, gondoljuk-meg ugyan akkor, hogy azt a' meg-

meg-törettetést és halált mi érdemlettük vólna. Gondoljuk-meg azt, hogy a' mi büneink vóltak azok az ostorok, töviſsek, és vas-ſzegek, mellyek ötet meg ſebesítették. Óh hát nem útáljuk-é-meg azokat? ha egyſzer ſzeretjük a' Jéſust, ſzerethetjük-é azokat, mellyek néki illy nagy fájdalmakat okoztak? és gyönyörködhetünk-é azokban, a' mellyek ötet lelkében és testében meg-ſebesítették?

2.) Végyük el és tégyük magunkévá igaz hitnek általa az ô ſebeiből ki-folyó Iſteni vérét, ſzabjuk és alkalmaztaſsuk magunkra, és hintsük meg lelki-esméretünket azzal; egyedül ezért várván és óhajtván büneinknek botsánatját, és a' mi örök életünket, ezt mondván Sz. Pállal: *Nintsen nékem igaſságom, melly a' törvényből vólna, hanem a' melly vagyon a' Kriſtusban-való hit által Fil.* 2.

3.) Szorgalmatoson örizzük-meg magunkat eddig-való büneinkbe-való viſzſza-eséstöl, éljünk mértékletesen, igazán, és ſzentül e' jelen-való világban. Szereſsük ezt a' Meg-váltót, ki hozzánk-való ſzeretetiből így meg engedte magát ſebesíttetni, és az ô hozzája-való ſzeretetből tartsuk-meg az ô parantsolatit. És vallyon lehettséges vólna-é az, hogy ezeken az ô testén nyitott ajtókon és ablakokon által-nézheſsük az ô ſzeretettel gerjedezô ſzívét, hogy Tamáſsal, ki ezeket a' ſebeket tapogatta, ezt ne mondjuk: *Én Uram! és én Iſtenem!* Oh én Szerelmes Meg-váltóm! meg-ſebesítetted az én ſzívemet a' te ſebeidnek látásával, avagy tégedet ſebesítenélek-é meg többé újjolag az én büneimmel? azok gyönyörködtetnének-é engemet, a' mellyek tégedet meg-ſzomorítottanak? tégedet tiſztellek örökös hálá-adáſsal, tenéked adom egéſzen magamat által életemben és halálomban. Te-is pedig óh Uram! ſebeidben rejts-el engem,

hol

hol bízvást meg-maradjak, bár meg-haljak, v. kínt valjak, tudom hogy hozzád jutok Amen.

XVIII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Kriſtusban-való váltságról.

Szent Letzke: *Efés.* 1: 7. *A' Kriſtusban vagyon váltságunk az ő vére által, t. i. bűneinknek botsánatjok az ő kegyelmeſségének gazdagsága ſzerént.*

Egy az Iſten; egy a' Közben-járó-is Iſten és ember között az ember Kriſtus Jéſus. 1. *Tim.* 2: 5. Imhol vagyon két nagy Igazság, ez a' Vallásnak két fundamentoma. Egy az Iſten, ezt a' terméſzet tanítja, egy a' Közben-járó, ezt a' Kereſztyén Vallás jelentette-ki. Midőn meg-ſzemlélem e' Világot, az Eget, Napot, Hóldat, és a' ſok Tsillagokat, ennek minden réſzeiben akár kitől éſzre vehető, de ſemmi mesterség által nem követhető ſzép rendet, ſok-féle, de mindenkor bizonyos módot és határt tartó változásokat, meg-ſzámlálhatatlan ſokaságú dolgoknak egy más után történő ſzármazásaikat, leg-ottan ezt kell mondanom: Egy az Iſten, ki mind ezeknek oka és Teremtője. Midőn meg gondolom az embernek veſzetségét, ſzületésének tiſztátalanságát, életének rendeletlenségét, kívánságainak erejét, jóra-való tehetetlenségét, vétkeinek ſokaságát, ugyan akkor azt hozom-ki ebből: Egy a' Közben járó, a' ki nélkül az ember nem közelíthet a'hoz, a' ki tiſzta ſzentség. Ha azt nem hi-

hiſzed, hogy vagyon Iſten, bolond vagy 'Sólt. 14. ha azt nem hiſzed, hogy van Közben-járó, bóldogtalan és nyomorúlt vagy, mert ennek hívésén kívûl nints vígaſztalás. A' ki Iſtent hiſzen Közben-járó nélkûl, nem esméri azt az idveſségre. Hasonló az ördögökhöz, a' kik hiſzik hogy vagyon Iſten, de mi haſznát veſzik, holott félnek és rettegnek tôle, tsak úgy esmérik, mint a' bóldogtalan Balta'sár, a' ki az ô kezét látta, de meg-rettent attól, mert az az ô kárhoztatását írta, és nem taníttotta-meg, hogy leheſsen azt el-kerûlni. A' ki tehát ezzel az elsô igaſsággal, hogy vagyon Iſten, meg-elégſzik, annak vallása ſemmi ſem, tsak Kainnak vallása az, a' melly arra-való, hogy az embert kétségbe ejtse, tsak Pogánynak tudománya, melly a' lelket halálos ſetétségben, bizonytalanságban hagyja, mellyen ſemmi állandó lelki békeſséget és örömet nem lehet építeni. Szükség tehát az Iſtenen kívûl hinni Közben-járót-is, a' ki az ô haragját meg-engeſztelte, bûneinket el-törlötte, Iſtennel-való békeſségünkrôl bizonyoſsá tégyen, a' ki-is ki légyen, és ezt mi-módon vitte légyen végben, mintegy rövid ſummában elô-adja az Apoſtol a' Sz. Letzkében, a' midôn azt mondja: *A' Kriſtusban vagyon váltságunk az ô vére által* 's a' t. A' holott-is elô-adatik.

I.) *Maga a' meg-váltás.* Más valamit megvenni, más meg-váltani. Meg-veſzſzük azt, a' mi az elôtt nem a' miénk vólt, meg-váltjuk azt, a' mi elôſzör ugyan miénk vólt, de valamelly ſzerentsétlenség által tôlünk el-idegeníttetett. Az embert az Iſten nem meg-vette, hanem meg-váltotta, kezdetben az Iſtené vólt a' teremtésre nézve, ú. m. a' ki ôtet a' maga képére teremtette, és e' világra mint Hely-tartóját, kis Iſtent helyheztette; de az em-

ember el-tsalattatván a' kívánságtól és kevélységtôl, el-lopta ô magát ezen törvényes Urától, hogy el-adná magát a' bünnek, ördögnek, és halálnak. Imhol azért már ez idôtôl fogva az ember, a' ki kezdetben az Iſtené vólt, már a' Sátáné, ollyan örökös rab ez, a' kinn a' bün uralkodik, a' Sátán el-nyomott, a' halál meg-emészt, és a' kit a' pokol úgy néz, mint az ô prédáját. Ez a' keſerves rabság és ſzolgálat az, melly helyett adott, és alkalmatosſágot ſzolgáltatott annak a' váltságnak, a' mellyrôl ſzóll az Apoſtol a' Sz. Letzkében.

Négy külömbözô módjai vagynak valakinek a' fogság v. ſzolgálat alól-való ki-ſzabadításának. Vagy *ingyen* esik az, mikor t. i. önként és minden jutalomnak kívánása nélkül, tsupán tsak kegyelmeſségbôl az a' kinek hatalma vagyon valakin fel-ſzabadítja azt. Vagy *erôſzakosan és jure belli*, mint p. o. Ábrahám az ô ſzolgáival Lótot ama' 4. Pogány Királyoktól. Vagy *tserélés* által, mikor egyik rab a' másikért adatik, mint a' hadakozásokban ſzokott lenni. Vagy utóljára *váltság* által, mikor t. i. a' ſzabadságnak ára le-fizettetik. Ezen 4. módok közzûl egyedûl a' negyedik vihette tökélletesſégre azt a' ſzabadúlást, melly nélkûl mi ſzûkölködtünk az idveſségre. Ingyen mi meg-nem ſzabadúlhattunk, mert az ô igazsága a' bünt nem hagyhatja büntetés nélkûl, és az ſenkinek nem kedveskedhetik, hanemha az ô juſsai elébb bé-töltetnek. Erôſzakoson ſem, mert ki ſzabadíthatta, ki ragadhatta vólna-ki az erôs Iſtennek kezéből az ô foglyait? Nem a' tserélés által, mert ſenki nints, a' ki mivelünk ugyan azon állapotban lett vólna, az-az, haſonló fogságban, a' ki az Iſtennek hatalmán kívûl lett vólna, és mi-velünk úgy fel-tseréltethetett vólna, hogy valamint mi egy réſzrôl: úgy ô más réſzrôl ſzabad-

badságot, és bün botsánatot nyert vólna; mi pedig mindnyájan egy formán bünösök, ugyan azon egy nyavalyában vóltunk, és egyik fél a' másikért nem adattathatott. Tehát tsak az útólsó vólt hátra, t. i. a' váltság, a' mellyet véghez-is vitt a' Kriſtus. De mindazonáltal mind ezek a' három-féle ſzabadításnak módjai tsak ugyan bé-jönek bizonyos tekíntetben a' mi váltságunknak munkájába. Valósággal ingyen-való az mi reánk nézve, mert mi abba ſemmit ſem adtunk, a' honnét a' mondatik a' Sz. Letzkében: *A' Kriſtusban vagyon váltságunk az ö kegyelmeſségének gazdagsága ſzerént.* Erőſzakkal-való-is vólt az ördögre nézve, kinek kegyetlen kezeiből minket ditsőſségesen a' Kriſtus meg-ſzabadított, megtörvén derekát ezen mi idveſségünk' ellenségének, öſzve-rontván ezen kígyónak fejét. Vólt ez végezetre tserélés által, mert a' Kriſtus mi helyettünk lett bünné, hogy mi lennénk Iſtennek igazsága ö-benne. Az Iſtenre nézve pedig meg-kell vallani, hogy ez lett a' meg-váltás által, az ö igazságának mind az útólsó fillérig elég-tétetődvén.

K. 1.) Ez a' meg-váltás lehetetlennek láttzik, mert valamelly rabnak váltságának árát annak kell fizetni, a' ki azt fogságban tartja. Kinek fizette hát a' Kriſtus a' váltságnak árát. Az Iſtennek nem, mert a' minket fogságban nem tartott, sőt maga adta az ö Fiát, hogy meg-váltana minket; ezen kívül úgy a' Kriſtus maga magának fizetett vólna. Az ördög tartott minket fogságban, hát ennek adta vólnaé az ö lelkét váltságnak áráúl, ennek az Isten minden munkáinak útálatos ellenségének? ezt még tsak meg-gondolni-is irtóztatóság?

F. 1.) Nagy külömbség vagyon a' pénz között, mellyet valamelly adósért le-kell fizetni, és a' bünök között, mellyekért eleget

kell

kell tenni. Az a' pénz, a' melly a' szabadításért adatik, annak a' személynek adatik, a' kire az tartozik. De a' főben-járó dolgokban nem így vagyon. A' büntetés, melly által azok expiáltatnak, éppen nem ollyan dolog, a' mellyet lehetne bírni, adni; még-is a' mondatik a' meg-büntettetett emberről, hogy ő meg-fizette az árát az ő bűnének, de ez a' fizetés lett sem nem a' bírónak, sem nem a' meg-sértetett részнek, hanem a' közönséges igasságnak, és a' meg-sértetett törvénynek.

2.) A' mi váltságunkat két különböző tekíntetben lehet gondolni, vagy az Istenre, v. az ördögre nézve, mert mind a' kettőtől megváltattunk, de különböző módon. Az Istent úgy kell gondolni itten, mint igaz Bírót, a' maga jussának óltalmazóját, az igasságnak párt-fogóját, a' ki minket a' sátánnak szolgálatjára kárhoztatott; a' sátánt pedig, mint a' sententzia végben vivőjét, a' kinek minket ez a' Fő-Bíró' kezébe adott. Mikor valami rabot meg-akar valaki váltani, v. szabadítani, mind a' Bírónak, mind a' poroszlónak kezeiből megkell azt szabadítani, különben a' szabadítás nem lesz tökélletes. Semmit sem használ ha a' Bíró ki-mondja ugyan a' sententziát, fel-szabadítja a' rabot, ha a' porosztó el-nem botsátja. Mind a' kettőtől meg-kell azért szabadítani, de különböző módon; a' Bírótól ugyan az elég-tétel által, a' porosztóval pedig hatalommal kell bánni, kénszeríteni kell, ha ellent-áll, a' sententziának végben-vitelére. Így a' mi lelki meg-szabadításunkban a' Krístus az Istennek mint Bírónak eleget tett, a' sátánt pedig mint porosztót kénszerítette hatalommal az ő fogjainak el-botsátására. Innen a' Sz. Írás a' Krístus' halálát most mint áldozatot, majd mint győzedelmet úgy adja-

elõ, az elsõbbet az Istenre, amazt az ördögre nézve.

K. 2.) Mimódon helyhezteti Sz. Pál a' Sz. Letzkében a' mi váltságunkat a' mi bûneinknek botsánatjában tsak, holott több ellenségeink-is valának, kiktõl õ meg-váltott, t. i. az ördög, a' törvénynek átka, és a' halál, és más javai is vagynak a' váltságnak, ú. m. a' fiúvá-való fogadás, meg szenteltetés, és az örök élet?

F. 1.) Onnan vagyon ez, mert a' bûn hozta mireánk mind ezeknek szolgálatjokat; a' bûn nélkûl sem az ördögnek semmi hatalma rajtunk nem vólna, sem a' halál bé-nem jött vólna, sem a' törvénynek átka alatt nem vólnánk, el-annyira, hogyha a' mi bûneinknek botsánatjok egyszer meg-van, meg-van egyszer'smind minden mi lelki ellenségeink alól-való fel szabadíttatásunk. Innen Sz. Dávid a' *Sólt.* 32: 1. azt mondja: *Bóldog az, a' kinek hamisága* meg-botsáttatott, és a' kinek bûne el-fedeztetett. Már az illyen embernek nints miért féljen az ördögtõl, a' haláltól, és a' törvény' átkától, minden részrõl bizonyos az õ bóldogsága, meg-van az õ Istennel-való békessége, nints semmi kárhoztatása, a' Menny-Ország meg-nyittatott nékie, és nintsen egyéb hátra, hanem hogy ezt mondja: *Áldott légyen az Isten, és a' mi Urunk Jésus Krisztusnak Attya, ki meg-áldott minket minden lelki áldással, Mennyégben a' Krisztusban.*

2.) Az Apoltol' ezen mondásának fundamentoma ebben van, hogy azt mondja: *Vagyon váltságunk.* Mert ha tulajdon-képpen akarunk szóllani, igaz az, hogy nem egyébre vagyon minékünk ez életben váltságunk, hanem tsak a' mi bûneinknek botsánatjára nézve. A' mi nézi a' mi váltságunknak több részeit, azokra nézve nem mondhatjuk, hogy

vagy-

vagynak, hanem várjuk azokat hit és reménység által. Nem vagyunk még *az ördögtöl* egéſz tellyeſséggel meg-ſzabadítva, mert még ma-is ſok-féle-képpen kísért és oſtromol e' líralomnak völgyében. Nem *a' bűntöl*, mert még ma-is annak maradványi hozzánk vagynak ragadva. Nem *a' haláltól*, mert az minden nap vár, kéſzítvén az ö koporsóját hogy el-nyeljen. Ezektöl-való minden váltságunk még most tsak ebből áll, hogy bizonyosok vagyunk a' felöl, hogy egy napon ezektöl meg-ſzabadúlunk. *Róm.* 8: 23. *Efés.* 4: 30.

3.) A' Kriſtus' váltságából folyó lelki Jók két-félék.

1.) Vagynak ollyanok a' mellyeket egyſzeriben meg-nyert az ö egéſz tellyeſségekben és tökélletes vóltokban, mint a' bünöknek botsánatja.

2.) Vagynak ollyanok, a' mellyeket megnyert ugyan, de azokat laſsan-laſsan és graduſonként közli mivelünk, és így a' mellyek nevekednek, mint a' meg-világosítás, megſzenteltetés, vígaſztalás, és a' meg-ditsöíttetés, a' melly a' halál után tsak a' lélekre nézve, majd az ítélet' napján mind a' testre mind a' lélekre nézve mégyen tökélleteſségre. Ezeket-is elö-ſzámlálja az Apoſtol ezen Levélben, de nem mondja ezekről: *vagyon*, hanem hogy még ezek tsak réſz ſzerént vagynak bennünk. De a' bünöknek botsánatjára nézve nem így vagyon a' dolog, már ez nem gráduſonként nevelkedik a' Sz. Léleknek kegyelme által, hanem egyſzeriben, tökélletesen és minden ki-fogás nélkül meg-nyerte ezt, úgy hogy már ez vagyon. Innen nem kell úgy gondolkodnunk, hogy az Iſten a' bünt meg-botsátotta ugyan, de nem annak büntetését: ez kiſsebbségére vólna a' Kriſtus' váltságának.

REVÉSZ IMRE-KÁLMÁN-KÖNYVTÁR
ÉSAIÁS 38: 19, b.
AZ INTÉZET 1840 KÖRÜL.

II.) Ki vitte véghez ezt a' váltságot? A' Kriſtus, *kiben vagyon váltságunk az ö vére által.* Ha így mondotta vólna az Apostol: *A' Kriſtus által vagyon váltságunk*, ſemmi nehézség nem vólna, de azt mondja: a' *Kriſtusban.* Ez a' beſzéd' és ſzóllás' formája a' Világ előtt esméretlen, és a' füleknek ſzokatlan. Móses által ſzabadúltanak-meg az Izráel' fiai Egyiptomból; de nem Mósesben. A' mellyből megtettzik, hogy ezzel valami titkot akart ki fejezni Sz. Pál. t. i.

a.) Azt a' *külömbséget*, melly ſzerint munkálódtanak a' Sz. Háromság' ſzemélyei a' mi váltságunkban. Mind a' három meg-váltott minket. Az Atya az ö irgalmaſsága által *Luk.* 1: 68. A' Fiú az ö érdeme által. A' Sz. Lélek az ö kegyelme és ereje által 1. *Kór.* 6: 11. De jóllehet ezen drága jó tételeményt köſzönhetjük mind a' három Iſteni ſzemélyeknek; de mindazonáltal egyedül a' Fiú az, a' kiről lehet mondani, hogy *ö benne vagyon váltságunk.* Az Atya által is, a' Sz. Lélek által is, de a' Fiút a' mi nézi, nem tsak ö általa, hanem ö benne-is. A' mellynek fundamentoma ez. Az Izráeliták között valaminek viſzſza-váltása két féle juſson állott, t. i. a' *tulajdonoſságnak* v. *rokonságnak* juſsán 3 *Mós.* 25: 23, 24 48, 49. Ezen a' két juſson fundáltatik a' külömbség a' Sz. Háromság' ſzemélyei között a' váltságnak munkájában. Az Atya és a' Sz. Lélek birt *Jure proprietatis*, a' honnét meg-váltott minket az ördögnek hatalmából, de a' Fiú ezenkívül *Jure propinquitatis*, lévén a' mi testvér atyánk-fia. És így nem tsak ö általa váltattunk-meg, hanem ö benne-is, mert ö benne vóltunk, mint a' mi testünkben és verünkben, mint egy második minnen magunkban. Ö benne mi jelen vóltunk, mi tettünk eleget az Iſtennek, mert mi helyettünk

tünk állott a' törvénynek, és a' mi ſzemélyünket viselte. Ezen fundáltatik a' Kriſtus' elég-tételének nékünk-való tulajdonitása.

b.) Azt a' *lelki egyeſséget*, mellynek kell lenni minékünk ezzel a' Mennyei Idvezítővel, hogy réſzünk lehelſen az ő váltságában, t. i. hogy lelki-képpen ő benne légyünk hitnek általa, mert mind addig nem vagyunk ollyan állapotban, hogy ezt mondhatnánk: *Vagyon nékünk váltságunk a' Kriſtusban az ő vére által.* Igaz hogy a' váltság minékünk meg-van nyerve attól a' ſzempillantástól-fogva, a' mellyben a' Kriſtus magát mi érettünk ajánlotta; de mindazonáltal azt elébb nem bírjuk, nem érezzük annak erejét, hanem akkor mikor már valósággal a' Kriſtusban vagyunk. Mert meg-kell külömböztetni a' váltságnak megnyerését, annak bírásától. Két grádusok, két egymástól külömböző idők ezek, és gyakran igen meſzſze vagynak egy mástól. Lehet és vagyon-is ollyan ember meg váltatott a' Kriſtustól, a' ki nagy réſzét életének ennek bírása, és azzal-való élés nélkül tölti-el, mint a' tolvaj, és Pál Apostol. Senki arról nem kételkedhetik, hogy míg Pál a' 'Sidóságban vólt, meg-ne váltatott lett vólna a' Kriſtustól, mégis abban az időben az Iſten' átka, a' bünnek uralkodása, és az ördögnek hatalma alatt vólt. Nem hogy azért az idő alatt élt vólna a' váltságnak haſznával, sőt vólt a' lelki rabságban, a' ſátánnak útálatos ſzolgálatjában. Miért? mert még akkor nem vólt a' Kriſtusban, hanem azon kívül. Szükség hát a' Kriſtusban lenni, az-az, ő benne lenni a' te ſzívednek, lelkednek, minden gazdagságodat, bóldogságodat ő benne keresni, ő hozzá ragaſzkodni, hogy ennek a' ditsőſséges ſzabadításnak gyümöltseiben réſzesülly, mellyet nékünk ſzerzett.

III.) Mimódon nyert váltságot? *Az ő vére által.* Ez a' vér nem egyéb, hanem a' Krisſtusnak halála. Ugyan is mivel a' vér az életnek helye és féſzke: úgy igen rend-ſzerintvaló dolog a' vérnek adattatásán v. el-veſztésén érteni az életnek adattatását v. el-veſztését. Kivált-képpen pedig ezen ſzóllásnak formájával két alkalmatoſsággal élünk, vagy az erőſzakos halálban, mikor valakinek vére kiontatik, vagy az áldozatokban. Mind a' kettőért neveztetik a' Kriſtus' halála vérnek, vólt az erőſzakos halál, de egyſzersmind kegyelem nyerő és engeſztelő áldozat e' Világ' bűneiért. Mikor itten tehát hallod a' Kriſtus' vérét, ne gondolkozz ſem az ő környül-metéltetésekor hullatott egynehány tsepp vériről, ſem a' küſzködésben-való véres verejtékéről, ſem az ő meg-ostoroztatásáról, hanem az ő haláláról, a' midőn által ſzegeztetvén kezei és lábai, az ő testének minden ſebein, mint valamelly tsatornákon ki-ontott. Helytelenség vólna tehát úgy vélekedni, mint némellyek, hogy a' Kriſtusnak tsak egy tsepp vére-is elégséges lett vólna a' Világnak meg-váltására, és a' mit ezen felül ki-ontott, az jött egyedül az ő hozzánk-való ſzeretetinek kelletinél-is fellyebb bővölködő nagyságától. Dítséretes dolog ugyan nagyítani a' Kriſtus' érdemét, a' mellynek méltóságát ſoha ſem az Angyalok, ſem az emberek meg-nem betsülhetnék, és hogy az 10 illyen Világért-is elég lett vólna: mindazonáltal nem kell azt az Iſten' igaſságának præjudiciumára nagyon felemelni, a' melly egy átaljában halált kívánt a' bűnért, a' mellyet vagy nékünk, v. a' mi kezesünknek el-kellett ſzenvedni. Oſztán mi ſzükség lett vólna a' maga ſzerelmes Szent Fiát annyi ſok ſzenvedésekre és gyötrelmekre tenni-ki, ha az ő halála nem ſzükséges vólt?

vólt? Hogy könyörgött vólna e'képpen Sz. Attyának: *Atyám ha lehettséges múljék-el tőlem e' pohár?*

A' Jésus Kriſtusnak egéſzen ki-ontatott vére, az-az, erőſzakos halála tehát az, mellyet ért itten az Apostol, és a' mellyet úgy ád elő, mint az Atyának a' mi váltságunkért leſizetett valóságos bért, váltságnak árát. Ez az az igaz és kivált-képpen-való leg-egyenesebb tzél, a' mellyért ő a' maga vérét ki-ontotta. Mert ha tsak azért ontotta vólna-ki az ő vérét, hogy annak a' tudománynak igaſságát meg-petsételje, a' mellyet tanított, hogy nékünk példát hagyjon a' békeſséges-türésben, alázatoſságban, ſzeretetben, és így megmutatta az útat, a' mellyet követsünk hogy idvezűljünk, vagy hogy ez által just érdemlett magának az Atyától, hogy idvezíttse azokat, a' kik ő benne hiſznek, vagy hogy elfordíttsa a' bűntől az embert, és el-iſzonyíttsa. Miért nem mondja: Ő benne vagyon példánk, az ő vére által, hanem: *Ő benne vagyon váltságunk az ő vére által?* Mit tselekedett vólna így a' Kriſtus többet a' Mártíroknál? Nem petsételték-é ők-meg az Igazságot az ő vérekkel? Nem adtak-é példát a' békeſséges-türésre, alázatoſságra, és ſzeretetre? Miért mondatik hát, hogy egyedül ő hóltmeg éretünk? Miért kérdi boſzſzankodva Sz. Pál 1 *Kór.* 1: 13 *Valjon Pál feſzíttetett-é-meg ti-érettetek?* Bizony ebben az értelemben mind Pál, mind minden Szentek mi-érettünk meg-hóltak.

Erről téſznek továbbá bizonyságot a' törvénynek minden engeſztelő áldozati, mert azok mind véreſsek, az-az: halálosok vóltanak, és vér-ontás-nélkül nem lehetett a' bűnbotsánat, arra akarván az Iſten ínteni az Anyaſzentegyházat, hogy amaz örökké-való

Lélek által magát meg-áldozandó Meſsiásnak vére lenne egyedûl az, a' melly az egéſz Világnak bûneit el-törlené. Sött tettzett az Iſtennek még a' terméſzetnek néma tanításai, és titkos ſugallásai által-is mint egy az embereket erre meg-tanítani. Mert eleitöl fogva látunk minden Pogányokat hogy áldoztanak, és mivel a' terméſzet' világa öket meg-tanította, hogy az oktalan állatok az Iſtent, megnem engeſztelhetik, és ember vétkezvén, embernek kell meg-halni; innen olvaſsuk, hogy egéſz nemzettségek arra a' kegyetlenségre vetemedtek, hogy emberekkel áldoznának, és azoknak vérekkel feſtették-meg az ö Oltárokat. És így bé-van írva ez az igaſság a' mi ſzíveinkbe, hogy vér kell, még pedig az oktalan állatoknak vérénél nemesebb vér kell a' bünöknek el-törlésére. Ugyan itt kell okát keresni annak-is, hogy az Iſten a' vérnek ételét meg-tiltotta, nem azért, mintha az tiſztátalan lett vólna magában, mert a' mondatik *Sid* 9: 22 *És mindenek közel vérrel tiſztíttatnak meg a' törvény ſzerint*; nem-is azért hogy ezzel az embereket ſzoktatná-el a' kegyetlenségtöl, hogy az ember öléstöl irtóznának; mert úgy a' barmoknak meg-ölését-is meg-kell vala tíltani, mert a' gyilkoſság áll a' vérnek kiontásában, holott pedig maga parantsolta, hogy minden nap áldozzanák, az Oltárok vérrel feſteſsenek, a' Papok kezeiket és késeiket vérrel feſsék-bé. Egyedûl annak ételét tíltotta-meg; mert azt az Iſten magának, és az ö igazsága' ki-elégítésére tartotta, és így a' ki azt meg ette vólna, mint-egy az Iſten' réſzét és eledelét, a' mellyet magának tartott, lopta vólna-el. Tehát azt, mint a' Meſsiás' jövendö vérének és áldozatjának képét, betsülni kellett.

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

A'

* * *
* *

A' Keresztyén embernek egész életében-is ugyan, de kivált az illyen szent alkalmatosságokban, minémű az Úrnak Sz. Vatsorája, az ő elméjének minden tehettségeit ezen mi váltságunknak nagy titkának meg-gondolására kell fordítani. Itt vagyon annak tulajdon képpen helye ezeknek a' Sz. Jegyeknek látására, a' mellyek nékünk ki-ábrázolják ezt a' drága halált, a' mellyekben meg-feszíttetik, és a' mellyek által ez a' mi váltságunk, az-az: büneinknek botsánatja meg-petsételtetik, hogy mi tellyességgel el-foglaltatva és bé-tellyesedve lévén ennek a' mi Meg-Váltónknak szeretetiről-való elmélkedésekkel, azt tsudáljuk, hála-adással magasztaljuk, ezt mondván Zakariással: *Áldott légyen az Izráel' Ura Istene, hogy meg-látogatta, és meg-váltotta az ő népét.* Ez az a' mit Urunk-is parantsol, ezt mondván: *Igyatok ebből mindnyájan*, mert ez az ő vérének itala. Igyatok a. o. ebből mindnyájan: az-az, elmélkedjetek, és tsudálkozva emlegessétek az Isten' Fiának véghetetlen szeretetét, a' ki titeket inkább szeretett, mint az ő vérét, és tsak hogy titeket a' ti rabságtokból ki-szabadíthasson, kész vólt azt a' vért a' leg-utólsó tseppig ki-ontani, melly többet ér, mint az Égnek minden Angyali, e' földnek minden népei. Mit tsinálhatott vólna többet, hogy meg-mutatná, hogy minket szeret? Már nékünk adta az ő Egeinek tsillagit, napot, hóldat, az ő világosságokat, a' földnek minden állatit, és gyümöltseit, a' tengernek halait; mindeneket a' mi lábaink alá vetett a' teremtéskor, meg-nyitotta az ő jóságának minden kintseit, annak meg-mutatására, hogy szeret minket. Egyetlen egy dolog vala, mellyet úgy láttzott, hogy magának tart, t. i.

az ö életét. De ímé ezen ſem gondolkozik, nem kímélli ezt, annyira viſzi az ö indúlatját mi-erántunk, hogy ezt is le-tette érettünk. Oh valójában ki-beſzélhetetlen ſzeretet, mellynek ſzéleſsége, hoſzſzúsága, magoſsága és mélysége túl vagyon az Angyaloknak és embereknek minden dítséreteiken, és tsudálkozásravaló tehettségeken! *Ímé melly igen ſzereti vala ötet.* Így ſzóllának a' 'Sidók, midön Lázárt fel-támaſztotta, mennyivel nagyobb juſsal ezt mondhatjuk mi: Ímé melly igen ſzereti az ö Ekklé'siáját, a' midön látjuk, hogy azért nem az ö könyveit, hanem drágalátos vérét ontotta-ki.

Igyatok ebből mindnyájan. Igyekezzetek hitnek általa ti magatokra ſzabni e' drágalátos vért, hogy ez által meg-hintettetvén a' ti lelki-esméretetek, meg-érezheſsétek ennek erejét, és drága munkáit. Az Iſten ne engedjen minket arra vetemedni, hogy az Iſten' Fiát meg-tapodjuk, és a' ſzövettségnek vérét, melly által meg-ſzenteltettünk, ſemminek állítsuk *'Sid.* 10: 29, ollyan útálatoſságot tselekedvén, melly az ördögöket-is felül-múlja. Mert ezek a' ſetétségnek lelkei, boſzſzúsággal illetik ugyan az Iſtent, gyalázattal illetik az ö Sz. Nevét, de tsak ugyan nem ütnek pártot az ö Meg-Váltójok ellen, nem motskolják-meg az ö váltságoknak árát, mert a' ſoha ſem vólt ö-érettek, annyira, hogy a' kik ezt tselekeſzik, nagyobbra viſzik az ö gonoſzságokat. Ne éljünk mi illyen gonoſzúl a' mi Meg-Váltónknak kegyelmével, ne tsináljunk mérget a' mi orvoſságunkból, ne váltóztaſsuk a' mi roſzſz életünkkel az életnek kút-fejét, halálnak kút-fejévé, mint azok a' 'Sidók, kiknek az ö örök kárhoztatásoknak oka. Tekíntsük ezt A! ezt az Iſten' Fiának ſzentséges vérét, ezt a' ſzeretetnek kút-fejéből ki-tsergedezö vért,

vért, a' melly a' világgal olly nagy jót tett, mélységes tiſztelettel, ſzedjük-öſzve ezt ſzorgalmatoson a' mi ſzíveinkbe, mint valamelly tiſzta edénybe, ez, lágyíttsa-meg ama' kemény követ, mellyet a' mi kebelünkben hordozunk, az-az, a' mi ſzívünknek hihetetlenségét és meg-térhetetlenségét, melegítse-meg a' mi hidegségünket, gyújtsa-meg bennünk az ö és felebarátink' ſzeretetét, hogy e' képpen légyen az mi-bennünk a' Kereſztyéni reménységnek örök életre buzgó vízeinek kút-feje, ama' ditsöſséges halhatatlanságnak magva, minden mi lelki nyavalyáinknak gyógyító drága bal'samoma.

Illyen igaz hittel, a' Jéſushoz-való ſzeretettel tellyes, és el-foglaltatott ſzívvel járúljatok mindnyájan meg-éhezett és meg-ſzomjúhozott lelkek ez örökké-való kö-ſziklához, és meríttsetek abból a' ti bünötökből-való tiſztúláſokra, és meg-mosódásokra. Ugyan az a' vér, a' melly a' Kereſzt-fán ki-ontatott, tsalhatatlanúl reá hintettetik a' ti ſzívetekre, és véſzitek bünteiteknek botsánatját. És valamint hogy Ráhábnak háza meg-lévén jegyeztetve veres fonalból tsinált kötéllel, nem félt Jérikónak veſzedelmekor: úgy ezzel a' piros vérrel lévén meg-jegyeztetve a' ti lelketek' esmérete, bátor ez a' világnak Jérikója boríttaſsék-el az Iſten' haragjának lángjával, légyen tüzben, és omoljon-öſzve egéſzen, de ti el-nem veſztek, hanem bizonyosok léſztek a' ti idveſségtek' és meg-tartattatástok' felöl. Az Iſtennek ſzerelme, az Iſtennek ama' minden értelmet felül-muló békeſsége ki öntetik a' ti ſzíveitekbe a' Sz. Lélek által, el-annyira, hogy mikor meg-tértek az Úrnak aſztalától a' ti házaitokhoz, el-ragadtatván az örömnek miatta ezt mondhaſsátok a' kegyes Simeonnal: *Moſtan botsátod-el a' te ſzolgádat Uram bé-*

békeſséggel, mert látták az én ſzemeim a' te Idvezítôdet, és Sz. Dáviddal: *Térj-meg én lelkem a' te nyugodalmadba; mert az Úr jól tett te veled*, Ámen.

XIX. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája elôtt-való.

A' Bél-poklosról.

Szent Letzke. *Mát.* 8: 1-4 *Mikor le-ſzállott vólna Jéſus a' hegyrôl, követé ôtet nagy ſokaság, és ímé egy bél-poklos el-jöve, térdre esék ô elôtte, és monda: Uram! ha akarod meg-tiſztíthatſz engemet, és kezét Jéſus ki-nyújtván illeté ôtet, és mondá: Akarom tiſztúlj-meg 's a' t.*

Kereſztény Atyámfiai! Minekutánna Móſes az Iſtentôl a' Sinai hegyen a' törvénynek két kô-tábláit vévén, le-ſzállott vólna, hogy azt az Izráel népének eleibe adná, ímé már akkor a' nép el-hajlott vala az egyenes útról, és arany borjú' képet imád vala, mellyen-is felgerjedvén a' Móſes' haragja, nem tsak az, hogy a' törvénynek két tábláit kezeiból elvetette, és ôſzve-törte, hanem a' Lévitákat maga mellé vévén 3000 embert a' nép közzûl ô velek meg-ôle 2. *Mós.* 32. Hogy ez az Izráelnek törvény-adója, a' törvénynek leg-elsô ki-adásában-is illyen nagy keménységgel viselte magát, ki-ábrázoltatott azzal a' törvénynek terméſzete, hogy t. i. *az haragot nemz*, és *meg-ölô betût*, a' honnan *halálnak és kárhozatnak ſzolgálatjának neveztetik* 2 *Kór.* 3. De a' most el-olvastatott beſzédekben egéſzen ellen-

ke-

kezöt hallunk, hogy t. i. az Úr Jéſus Kriſtus minekutánna le-ſzállott vólna a' hegyről, mellyen az Iſten' törvényének igaz értelmét hoſzſzason elöl-adta az 5-dik, 6-dik, 7-dik Réſzekben, ímé nem tör, nem puſztít, és ront, nem embereket öl, mint Móſes, hanem legottan betegeknek gyógyításához fog, nevezesen a' bél-poklost meg-gyógyítja, hogy ezzel-is meg-mutatná, hogy az ö Évangyéliomi törvénye örök életnek beſzéde, és hogy ö a' mi lelkeinknek fö-orvoſsa, ki azért ſzállott alá Mennyből, hogy életet adjon e' Világnak, és minket a' bünnek bél poklosſágából meggyógyítson; *mert a' törvény Móſes által adatott, de a' kegyelem és a' valóság a' Jéſus Kriſtus által lett Ján.* 1: 17. Láſsuk hát az el-olvastatott Sz. beſzédek ſzerint.

I.) A' bél-poklosnak tselekedetét 's könyörgését. *El-jövén* ú. m. az Évangyélista, *térdre esék a' Kriſtus elött, és monda: Uram! ha akarod meg-tiſztíthatſz engemet.* Oh melly igen rövid, de ſzép és fontos könyörgés ez, mellyben az igaz könyörgö embernek, és a' jó imádságnak minden tulajdonságit fel-lehet találni.

1.) Meg-mutatja ö a' könyörgésnek igaz tzélját, mert a' Jéſust hívja ſegíttségül. Ha ö ſok mai emberekkel ugyan azon egy valláson lett vólna, valamelly bizonyos Szentet tett vólna ezen ö nyavalyájának Pátronuſsává, és maga közben-járójává, elöſzör vagy a' Bóldogságos Szüzhöz és az Apostolokhoz folyamodott vólna; hogy ſzóljanak érette a' Kriſtuſsal; de nem haljuk, hogy vagy Ábrahámot, vagy Móſest, v. Eliseust (a' kik közzül ez az ö Nényét Máriát, amaz a' Námán Sirust a' bél-poklosſágból meg-gyógyította) ſegíttségül hívta vólna, nem haljuk, hogy Péterhez v. máshoz folyamodott vólna, hogy né-

néki a' Kriſtushoz útat tsináljanak, hanem egyenesen mégyen a' Kriſtushoz. Nem tselekeſzik továbbá némely mai embereknek ſzokása ſzerént, kik betegségekben v. más nyomorúságokban nézökhöz, bûvös bájosokhoz mennek, kik ö reájok olvaſsanak, és a' kik eképpen akarván ſegíttségûl lenni a' Sátánnak efféle eſzközei által az ö testeknek, a' melly tsak halandó, az ö halhatatlan lelkeket örök veſzedelembe ejtik. Mi-is tehát minden mi nyomorúságinkban egyedûl a' Jéſushoz folyamodjunk; mert ö minden-tudó, *a' mi nyögésünk ö elötte el-nem rejtetett* 'Sólt. 38. mindenható, *ki véghetetlen bövséggel feljebb meg-tselekedhetik mindent mint ſem kérjük, v. elménkbe fogjuk;* könyörûlö Fö-Pap, *ki ſegíttségül lehet 's akar-is lenni azoknak, a' kik meg-kísértetnek* 'Sid. 2: 18.

2.) Meg-tanít nem tsak arra kinek, hanem arra-is, mint kell könyörögni, t. i. alázatossággal; mert *térdre esék ö elötte*, és így külsö maga-viselésével-is meg-mutatta ſzívének alázatoſságát. Igen nagy okunk vagyon nékünk arra, hogy magunkat eképpen meg alázzuk, ha meg-gondoljuk a' mi ſemmiségünket, hogy mi *hasonlatosok vagyunk a' hijjában-valósághoz, és a' mi napjaink ollyanok, mint az el-mulandó árnyék* 'Sólt. 144. Ha meg-gondoljuk a' mi lelki bél-poklosságunkat és terméſzeti veſzettségünket, 's abból ſzármazott büneinket, mellyek minket az Iſten' jó-tételeményére méltatlanokká, büntetéseire méltókká teſznek. Az illyen alázatoſság Iſtennek felette tettzik, és ez által ſzánakozásra indíttatik, mint ez Akhábnak példájából bizonyos 1. *Kir.* 21: 29.

3.) Igen kevés beſzédekkel él ez az ember a' könyörgésben. Ugyan-is az imádságban ſok beſzédûeknek lenni nem kell, mint a' Pogányok, *kik azt állítják, hogy az ö Jok be-*

ſzé-

ſzédek által halgattatnak-meg; az Iſten nem az imádkozónak beſzédeire halgat, hanem annak ſzívére figyelmez. *Őrízd-meg a. o. mind két lábaidat, mikor az Iſten' házához mégy, hogy hajlandó légy a' halgatásra inkább, hogy nem mint a' bolondoknak módjok ſzerint az áldozatra; ne gyorsalkodjál a' te ſzáddal, és a' te elméd ne ſieſsen valamit ſzólni Iſten előtt, mert az Iſten Mennyben vagyon, te pedig e' földön, azért a' te beſzéded kevés légyen, mert miképpen hogy álom ſzokott következni a' ſok foglalatoſságból; azon-képpen a' ſok beſzédből bolond beſzéd. Préd. 5.*

4.) Igaz hittel könyörög a' Kriſtusnak. Nem úgy ſzóll a' Kriſtusnak, mint más emberek, hogy t. i. ő könyörgésével az Iſtennél meg-tselekedheti, hogy meg-gyógyúljon; hanem meg-valja, hogy ez az ő tellyes hatalmában és akaratjában áll egyedül, a' mellyel a' Jéſust Iſtennek esméri és valja. Nem rettentiel ötet a' Kriſtushoz-való meneteltől ſem a' törvénynek keménysége, ſem nyavalyájának iſzonyú és útálatos vólta, melly miatt ſenki az illyennel nem-is társalkodott, és tiſzteſséges embernek ſzeme eleibe kerülni-is ſzégyenlett; nem gondolkozik úgy, hogy ez meggyógyíthatatlan nyavalya, kivált mikor így meg-öröködött. Nem az ő méltatlansága, hogy gonoſz büneivel érdemlette ezen Iſtennek nagy tsapását, nem az Úr Jéſusnak olly ſok és nagy emberektől lett meg-vettetése, és meg-gyülöltetése. Úgy meg-erősíti mind ezek ellen a' Hit az ő Lelkét, hogy az Iſten néki kegyelmes leſz; mert a' hit minden erősségeket, bástyákat, hadi ſeregeket és hatalmaſságokat meg-győz, mellyek az Iſten' ſegedelmétől minket el-tiltanának. A' mellyet nékünk-is követnünk kell minden mi nyomorúságinkban, meg-kell győzni mind azokat a' kételkedéseket, mellyek az ördögnek, v. a' testnek

ſúgallásából ſzármaznának bennünk az Iſten' kegyelme eránt. Kérjük a' mit kérünk hittel, ſemmit nem kételkedvén, mert a' ki kételkedik haſonlatos a' tengernek habjaihoz, melly a' ſzéltől ide 's tová hányattatik *Jak.* 1: 6, 7. A' hitnek fundálni kell magát a' Kriſtusnak minden-hatóságán, hogy ô meg ſegíthet; és meg-adhatja a' mit kérünk, és az ô irgalmaſſágán, hogy meg-is akarja adni. Soha ſem kíván a' te ſzíved olly nagyot a' Jéſustól megnyerni, mint a' te Jéſusod azt mint kívánja tenéked meg-adni, azt mondja egy régi kegyes Atya.

5.) Okoson, nagy vígyázáſsal és modestiával könyörgô ember ez. *Ha akarod ú. m. meg-tiſztíthatſz engemet.* Melly beſzédeket nem úgy kell érteni, mintha ô kételkedne az Úr Jéſusnak hozzá-való jó-akaratjáról; hanem alája adja magát ezzel az ô akaratjának és jó tettzésének. Hiſzi hogy a' Kriſtus ôtet meggyógyíthatja, bizonyos az eránt-is, hogy néki javát kívánja. De azt már nem tudja, hogy néki javára lenne-é az, ha a' bél-pokloſságból meg-gyógyúlna; azért bízza ô reája. És illyen okoſsággal kell nékünk-is könyörögnünk, Midôn a' lelki jókért könyörgünk, p. o. bûneinknek botsánatjáért, igaz hitért, Sz. életért, békeſséges-tûrésért, bóldog halálért, nem kell akkor ezt mondanunk: *Ha akarod;* hanem minden meg-határozás nélkül kell azokért az Iſtennél eſedeznünk, míg meg-nem adja, ezt mondván Jákóbbal: *Uram! el-nem botsátlak, míg meg-nem áldaſz engemet.* De mikor a' testi jókért eſedezünk, minémû az egéſség, tiſzteſség, gazdagság 's a' t. mindenkor ezzel a' fel tétellel kell kérni: Uram! ha akarod ezt v. amazt add-meg nékem, te tudod jobban mi énnékem jó, tenéked ditsôſséges; azért tselekedd a' mit akarſz. Gyakran kérünk Iſtentől világi gaz-

dag-

dagságokat, de azok *töviſek Luk.* 8. gyermekeket, de el-fajúlnak, mint Absolon, Világi tiſztségeket, mellyek veſzedelmünkre leſznek, mint Hámánnak. Nem tudjuk mi légyen nékünk jobb, és gyakran nem magunkért, hanem magunk ellen könyörgünk; leg-jobb tehát az Iſtenre bízni. Ha ezt meg-tartjuk, v erre vígyázunk, bizonyoson meg-nyerjük mindenkor, a' mit kérünk; *mert ez az Iſtennél-való bizodalmunk, hogy ö valamit kéréndünk az ö akaratja ſzerént, minket meg-halgat Ján.* 5: 14. Láſsuk.

II.) Annak tsudálatos meg-gyógyíttatását.

1.) Azt mondja az Evangyélista: *És Jéſus kezét ki-nyújtván illeté ötet.* Hogy ötet illeti kezével, noha ſzavával meg-gyógyíthatta vólna, azért tselekedte

a.) Hogy ezzel magát a' törvénynek Urának lenni meg-mutatná, mert az ugyan megtíltja az illyeneknek illetését, hogy tiſztátalan ne légyen az, a' ki az illyent illeti. De valamint-hogy a' nap nem fertéztetik-meg azzal, hogy a' leg-tiſztátalanabb helyekre botsátja-is a' maga súgárát: úgy a' Jéſus Kriſtus, mint a' törvénynek Ura, illeti a' bél-poklost, úgy hogy mindazonáltal tiſztátalan nem leſz.

b.) Akarta ezen külsö tzeremónia által a' maga emberi terméſzetét meg-tiſztelni, és annak-is valami munkát adni ebben a' tsudában. De azomban a' tsuda tévö erö nem az ö emberi terméſzetiben fel-találtató erö vólt, hanem az ö Iſteni mindenhatósága mivelte azt; és mondhatni ugyan, hogy a' mindenható Iſteni terméſzet a' Kriſtusnak emberi terméſzetivel egyesült, de nem mondhatni, hogy azzal közöltetett, és ezért az egyesülésért mindenható vólna; mert úgy nem lenne többé teremtés, hanem Teremtö.

c.) Nyilván-való jele ez az embereket ſzerető Jéſus' ſzeretetinek és alázatoſságának, hogy ő azt illeti, a' kire mások nézni-is irtóznak. Bátor azért bünökkel tellyesek légyünk-is, tetétől fogva talpig ſeb, dagadás, és eves kelevény, úgy hogy irtózzanak mások tsak reánk nézni-is, ne gondoljuk, hogy a' Kriſtus minket meg-útáljon, és midőn ő a' Mennyei Atyától adatott orvosunk, a' betegektől iſzonyodjon. Ma ugyan már nem adatik az a' testi bóldogság ſenkinek, hogy ezeket a' ſzentséges kezeket illetheſse; de valamennyiſzer az ő Iſteni hatalmának jobb kezét, és orvoslo karjait ſegittségül hívjuk, mellyek az Egeket ki terjeſztették, kéttség kívül azokat ſzintén ollyan lelki örömmel és vígaſztaláſsal meg-fogjuk tapaſztalni, mint a' bél-poklos az ő életének napjaiban. Sőt mit óhajtod óh nyomorúságban 's betegségben lévő ſzegény ember! hogy tégedet kezeivel illeſsen, juſson eſzedbe, hogy nagyobbat vettél, nem tsak az ő kezeivel, hanem az ő egéſz testével-is illetett tégedet; mert ő a' mi testünkből-való test. Avagy nem töltheti-é ez-bé a' te ſzívedet gyönyörüséges vígaſztaláſsal? De

2.) Nem tsak kezeivel illeti a' Jéſus, hanem azt-is mondja: *Akarom tiſztúlj-meg.* A' testi Orvosok kínteleníttetnek, hogy úgy ſzóljak, a' nyavalyáknak hízelkedni, azokat ſok orvoſságokkal a' testből ki-tsalni, kérelem minden dolgok; de a' Mennyei Doktor parantsol. A' Próféták mikor illyen tsudákat tselekedtek, az Egekből nyertek arra erőt. Illyés mikor a' Sarepta-béli Aſzſzony' gyermekét fel-támaſztja, nem mondja: Akarom támadj-fel, hanem: *Én Uram Iſtenem! kérlek térjen-meg a' gyermeknek lelke ő-beléje* 1. *Kir.* 17. De a' Kriſtus így ſzóll Lázárnak: *Lázár jöjj-ki a' kóporsóból.* Soha ember nem ſzóllott

úgy,

úgy, mint ez az ember! Nem ama' mindenható ſzava-é ez, a' kiről a' mondatik *'Sólt.* 33: 9. *Ő mondotta és lett, parantsolta és előállott?* Mitsoda ellenség v. veſzedelem vólna az, a' mitől félne, a' ki e' mindenható Iſtennek árnyékában nyugoſzik, kinek a' nyavalyák-is e'képpen engednek? Észre vehetjük pedig itt továbbá azt a' kellemetes Echot, melly vagyon mindenkor a' hívő ember' könyörgésére onnan felül az Égből. A' bél-poklos így könyörög: *Uram ha akarod meg-tiſztíthatſz engemet*, az Úr az feleli: *Akarom tiſztúljmeg.* Így hát ſoha nem jár híjában az igaznak buzgó könyörgése az Égben, mindenkor léſzen arra felelet. Láſsuk.

III.) Mit tílt-meg, és mit parantsol a' Kriſtus ennek a' bél poklosnak?

1.) Meg-tíltja, hogy ſenkinek ne mondja az ő meg-gyógyúlását, a' mellyel nem azt akarja a' Kriſtus, hogy egéſzen el-titkolja az ő meg-tiſztúlását; mert vallyon kérlek ez a' nagy jó tétemény nem érdemlette-é-meg, hogy azért hálát adjon, és a' Kriſtusban-való hitét ki-mutaſsa? hanem hogy ezt minden-felé elne híresítse, ki-ne beſzélje. Ugyan-is nem jött vala még-el az ideje, hogy a' Jéſus megditsőítteſsék, és közönségesen Meſsiásnak lenni ki-kiáltaſsék, még ez az ő meg-aláztatásának állapotja vala, mellyben az ő Iſteni formájának el-kellett titkoltatni, mert nem azért jött, hogy a' maga ditsőſségét kereſse, hanem az Atya' ditsőſségét, és az embereknek idvességeket.

2.) Azt parantsolja.

a.) *Hogy mutaſsa-meg magát a' Papnak*; mert azok' tiſzte vólt az, hogy meg-nézzék a' bél-poklost az-é igazán vagy nem, és ha megtiſztúlt-é vagy nem? És így vagy bé vegye, vagy ki-rekeſzſze a' gyülekezetből. 3. *Mós.* 13.

Maga a' Kriſtus ötet tiſztának mondhatta vala, de az Iſtentöl fel-állíttatott rendes Egyházi ſzolgálatra igazítja, hogy azzal meg-mutaſſa, hogy ö azt helyben-hagyná, és annak gyakorlását javasolná. Némellyek innen kihozzák a' bünöknek a' Papok' fülében-való bé-vallását, azt mondják, hogy valamint ez a' bél-poklos el-ment a' Paphoz, és meg-mutatta magát: úgy a' lelki bél-poklosoknak, az-az: a' bünösöknek a' Paphoz kell menni, és meg-kell vallani az ö lelki bél-poklosságokat. De innnen éppen azt ki-hozni nem lehet; mert ez a' bél-poklos a' Papnak nem az ö bél-poklosságát, hanem az ö már meg-tiſztúlt testét mutatta-meg. Ellenkezö dolgot lehet hát még inkább innen ki hozni, t. i. valamint mikor a' bél-poklos meg-tiſztúlt, nem a' Pap vólt a' ki ötet meg-ttſztította, mert az egyedül Iſten' dolga vólt, és a' Papok egyebet nem tselekedtek, hanem a' már Iſtentöl meg-tiſztíttatott bél poklost tiſztának declárálták: úgy az Uj Testamentomban nem az Egyházi ſzolgák azok, a' kik meg-botsátják a' bünöket; hanem egyedül az Iſten *Luk.* 5: 21, az Egyházi Szolgák nem egyebet tselekeſznek, hanem azoknak, kiknek az Iſten büneiket meg-botsátotta, az-az: az igazán meg-téröknek hirdetik és ígérik büneiknek botsánatját, és az örök életet.

b.) Azt parantsolja: *Vidd-fel az ajándékot, mellyet parantsolt Móſes.* 3. *Mós.* 14. Ugyan-is nem akarta az Úr Jéſus a' Papok' tekínteteket rontani, ſem az ö óltárról-való élelmeket elvenni; magának a' gyógyításért ſemmit nem kívánván. Hogy lenne ú. m. nékiek *bizonyságúl*, t. i. hogy ö nem ellensége Móſesnek és a' törvénynek, a' mint ök kiabálták; továbbá hogy ezt látván, vagy hinnék hogy ö Meſsiás, vagy nem. Ha hinnék idvezülnének, ha pedig nem, magok menthetetlenek lennének. Mert

a'

a' meg-térni nem akarók ellen annyi tanúk állanak-elõ az ítélet' napján, a' mennyi módon meg-vetették az Iſtennek ki-jelentetett ſzent akaratját. Végezetre, hogy ezzel az õ Iſtenhez-való háládatoſságát meg-bizonyítaná, melly is a' nyomorúságból meg-ſzabadúlt embernek leg-elsõ kötelesſége. Nem kell haſonlóknak lennünk azokhoz, *kik az õ nyomorúságoknak idején ezt mondják az Iſtennek: Kelj-fel és ſzabadíts-meg minket, de azután háttal fordúlnak az Iſtenhez, és nem ortzájokkal. Jér.* 2: 27. Nem nagy ok nélkül parantsolja az Iſten *Ezék.* 46: 9. ama' titkokkal tellyes Templomnak épületit le-írván, hogy mikor a' föld' népe bé-mégyen az Urat imádni, *a' ki az Eſzaki kapun mégyen-bé, hogy meg-hajtván magát imádkozzék, a' Déli kapun menjen-ki, a' ki pedig a' Déli kapun mégyen-bé, az Észáki kapun menjen-ki, ne térjen arra a' kapura, a' mellyen bé-ment, hanem annak ellenében valón menjen-ki*; és így ne viſzſza-felé, hanem elõre mindenkor artzal, mellyel jelentetett, hogy az Iſtennek nem kell hátat fordítanunk, az-az: háládatlanoknak lenni, hanem elõre menni, az az, a' háládatoſságban és kegyeſségben mindenkor elõre menni, az õ jó-téteményét ſzemünk elõtt tartani, hogy az jövendõben fel-ne keljen ellenünk.

* * * *

K. A! E' nyomorúlt bél-poklosnak állapotja a' mi terméſzet ſzerint-való allapotunknak valóságos képe. Nem tsak bél-poklosok vagyunk mi lelki-képpen, hanem tetétöl fogva talpig tellyesek azzal, ez a' mi bél-poklosságunk a' bûn, ama' terméſzeti veſzettség, melly a' mi lelkeinknek minden tehetségeit el-fogta, és által-járta, minden jóra alkalmat-

lanná téſzen. Ezen bél-pokloſság téſzen minket útálatoſsá az Iſtennek 's a' Sz. Angyaloknak ſzemeik előtt, és mind örökké ki-rekeſzt azoknak társaságából.

Akarſz-é a. o. A! meg-tiſztúlni e' lelki bél-pokloſságból? Folyamodjál a' Jéſushoz, mert ő egyedül a' Léleknek orvoſsa. Ha a' testi bél-pokloſság-is az emberektől meg-gyógyíthatatlan nyavalyák közzé ſzámláltatik, és azt ſenki az Iſtenen kívül meg-nem gyógyíthatta: annyival inkább ennek orvoslását hijában keresed másutt. Ő az a' ki *hordozta a' mi betegségünket, és' mi az ő ſebeivel gyógyúltunk-meg Esa* 53. Ne halogaſsad tovább-tovább ez Orvoshoz-való közelítést; miért nem tselekeſzed ezt minél hamarébb lehet? miért nem most mindjárt? mennél tovább mégyen e' nyavalya, annál jobban meg-gyökerezik, egyik bűn ugyan vonva von a' máſikra, a' lelki-esméret jobban-jobban érzéketlenné leſz, a' ſzív jobban-jobban el-idegenedik az Iſtentől. Ezen kívül, mellyik bűnös tudja azt, hogy a' hólnapi nap előtt nem kell-é nékie által-menni a' véghetetlen örökké-valóságra? ahol többé nints helye a' meg-gyógyúlásnak; de ha élſz-is még tovább, nem méltán tagadhatja-é-meg az Iſten te tőled a' maga kegyelmét, mellyel te viſzſza-éltél, és azt meg-nem betsúlted? Azt mondod: *Mit tselekedjem hát, hogy az örök életet el-nyerheſsem?* mimódon menjek a' Jéſushoz? Én-is azt kérdem tőled: Esméred-é magadat igaz töredelmeſséggel tiſztátalannak, nagy bűnösnek? el-mondhatod é a' bél-pokloſsal: *Uram ha akarod megtiſztíthatſz engemet?* Hiſzed-é az ő érdemét olly nagynak, hogy az elégséges a' te bűneidért-való elég-tételre? De ezen bél poklosnál-is mondhattſz-é még többet, és hiſzed-é, hogy nem tsak meg-tiſztíthat tégedet, ha akarja,

ha-

hanem bizonyoson-is akarja, mivel hogy ő ollyan kéſz a' meg-térő alázatos és hívő bűnösöknek büneit meg-botsátani, a' millyen kéſz vólt ő érettek ſzenvedni? Ha ezek így vagynak, bizvást el-hiheted A! hogy már a' Mennyből meg-lett a' Mennyei ſzózat: *Akarom tiſztúlj meg*; melly akaratnak ellene épen nem álhat ſem büneidnek nagy vólta, ſem a' ſátánnak vádja, hogy ő azt véghez ne vigye. Mintha az ő Sz. kezeit ki-nyújtaná az Égből, 's azokkal meg illetné lelki ſebeidet, olly bizonnyal hidd-el, hogy adja tenéked az ő megtöretett testét, és ki-ontatott vérét az Úrnak Sz. Vatsorájában, és azzal meg-illeti nem a' testedet, hanem a' te beteg és halálban lévő lelkedet. Nintsen egyéb hátra, hanem hogy mutasd-meg te magadat a' Papnak, és élj az Úrnak Sz. Vatsorájával. Erre igazít tégedet a' Kriſtus, nem azért mintha az Egyházi ſzolgák ez által a' kenyér és bor által tégedet meg-tiſztíthatnának, büneidet el-vehetnék, hanem azért, mert ezek mintegy azok az eſzközök és kezek, mellyekkel az Isten a' te meg-tiſztúlásodra ſzükséges vérét a' Jéſusnak a' te lelkedre ſzabja: ezek azok az élő nyelvek, kik által tenéked az Iſten a' te büneidnek botsánatját hirdetteti, és meg-erősíti. E' léſzen mind tenéked, mind máſoknak bizonyságúl, hogy te már Iſtennel meg-békéllettél, és réſzt vettél a' meg-ſzenteltettek között. Nintsen egyébb hátra, hanem hogy vidd-fel az ajándékot az Oltárra, a' te hitedet, alázatoſságodat, a' te Meg-Váltód' haláláról-való kegyes elmélkedésedet, és alamisnádat, ezt mondván nagy lelki örömmel: *Annak a' ki ſzeretett minket, és meg-mosott minket a' mi büneinkből az ő vére által, és tett minket Királyokká és Papokká az Iſtennek és az ő Atyá-*

nak, légyen dítséret és hatalom mind örökké. Amen.

XX. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Iſten ſzerént-való keserűségről.

Szent Letzke 2. *Kór.* 7: 11. *Mert ímé ez, hogy Iſten ſzerént-való keserűség vólt bennetek, melly nagy ſzorgalmatoſságot ſzerzett bennetek? söt magatok mentését, söt bün ellen-való haragot, söt félelmet, söt felette nagy kívánságot, söt buzgóságot söt boſzſzú-állást? Mindenestöl bizonyságot tettek arról, hogy ti e' dolgokban tiſzták vagytok.*

Próbálja meg minden ember magát, és úgy egyék abból a' kenyérből, és úgy igyék abból a' pohárból; mert a' ki eſzik és iſzik méltatlanúl, ítéletet eſzik és iſzik magának, hogy meg-nem betsüli az Úrnak testét. Így ſzóll az Apoſtol Sz. Pál 1 *Kór* II: 28, 29. Mint-hogy ennek a' meg-próbálásnak egy kivált-képpen-való réſze abban áll, hogy az Úr Aſztalához járúlni akaró ember minden kedvezés nélkül visgáljameg magát, ha valjon az ö Lelke a' kegyelemnek, az újjá-ſzületésnek, és igaz meg-térésnek állapotjában vagyon-é már; ennek a' meg-térésnek pedig leg-elsö munkája a' bünön-való igaz bánat: ezen az okon el-hiſzem, hogy mindnyájan igaz hívek, valakik e' mái napon az Úrnak Sz. Vatsorájával akartok élni, nagy nyughatatlanságban vagytok az eránt: mimódon lehetne tinéktek bizonyosoknak lenni lelkeitekben a' felöl, hogy ez a' bünön-való bánat,

nat, mellyet most e' Sz. Aſztalhoz fogtok hozni, igaz Iſten ſzerént-való bánat-é vagy nem? *Az ö gyümöltseiröl meg-esmérhetitek ötet.* Meg-esmérhetitek azokból, a' mellyeket elöſzámlál az Apostol a' Sz. Letzkében, a' midön azt mondja: *Mert ímé ez, hogy Iſten ſzerínt-való keserüség 's a' t.*

T. i. Az Apostol Sz. Pál 1. *Kór.* 5. kemény feddésekkel ſzemekre hányta nékiek az ö Ekklésiájokban el-áradott ſok rendetlenségek között azt-is, hogy a' mostoha annyával fertelmeskedöt magok között el-ſzenvedték. Ezt ö nem örömest tselekedte; hanem ſzívének nagy háborúságából és keserüségéből írta ſok síráſsal, a' mint ez meg-tettzik 2 *Kór.* 2: 4. De midön meg-hallotta vólna, hogy az ö levelére magokat meg-jobbították, vígaſztalást vett; ezért-is jelenti örömét ezen Levelében, azt mondja: hogy ha akkor megbánta-is, már nem bánja; mert látja, hogy az ö keserüséggel-való illettetések, Iſten ſzerént-való vólt, és idveſségre-való meg-térést ſzerzett, mint ki-tettzik az ö gyümöltseiből: *Mert imé ez, hogy Iſten ſzerént-való keserüseg vólt bennetek 's a' t.*

Elsö munkája tehát az Iſten ſzerént-való keſerüségnek *a' ſzorgalmatoſság. Mert ímé ez, hogy Iſten ſzerént-való keſerüség vólt bennetek, melly nagy ſzorgalmatoſságot ſzerzett bennetek?* Melly-is jelent némi-némü nyughatatlansággal egyben-kötött ſzíves igyekezetet a' mi tiſztünknek végben-vitelében. A' Kórintusiak restek és lágy melegek valának az Iſten' ditsöſségére, 's az Ekklé'siának tiſztán tartására-való dolgokban, a' melly meg-tettzik onnét; mert az ö mostoha annyával fertelmeskedöt magok között meg-ſzenvették. De az Iſten ſzerént-való bánat fel-ſerkenté öket, és ſzerzette bennek ezt a' dítséretes ſzorgalmatoſságot.

Az Iſten' ſzerént-való bánattal tellyes ſzív, mindeneknek elötte nyughatatlankodik és ſzorgalmaskodik az ő élete' minden környül állásinak meg-visgálásában, ki-keresi lelkének leg-titkosabb rejtekeit, hogy fel-fedezheſse, mi lehet ott a' mi nem tettzenék Iſtennek, kinek ő ortzáját meg-engeſztelni akarja, kegyelmét óhajtja. Vígyáz azokra az alkalmatoſságokra, mellyek ötet újjolag a' bűnbe ejthetnék, hogy azokat el-kerűlheſse. És valamiképpen minden bűn okoz a' léleknek némi-némű restséget, bádjattságot a' lelki dolgokban, meg-nehezíti azt mint a' malom-kő; melly nehézségből leſz a' lágy melegség, a' lágy melegségből a' testi bátorság, a' testi bátorságból az el-vetemedtség: úgy az Iſten ſzerént-való bánat ellenben fel-költi a' lelket, és munkáſsá téſzi az Iſteni dolgokban. Úgy hogy ha meg-akarjátok igaz hívek tudni, vagyon-é ti bennetek Iſten ſzerínt-való bánat, visgáljátok-meg, ſzorgalmatosabbak lettetek-é a' könyörgésben, mint az elött, kéſzebbek-é az alamisnálkodásra, az Iſten beſzédének olvasására, a' Sz. Gyülekezeteknek gyakorlására; nem nyughatik-é a' ti lelketek, míg ha valami hamiſsan keresett jóſzág vagyon kezetek között, viſzſza nem adjátok, míg megbántott felebarátitoknak meg-nem engedtek és velek meg-nem békéltek. Ha így vagon, megvan bennetek az Iſten ſzerínt-való bánatnak elsö gyümöltse.

2.) A' *mentség.* Minthogy a' Kórintusiak ſzégyenlették és ſzomorkodtanak rajta, hogy ök azzal vádoltattak, mintha meg-nem büntetvén a' mostoha annyával fertelmeskedöt, annak bűnében némi-némű hozzá-való hunyorítáſsal meg-egyeztenek vólna, innen kéttség kívül magokat nagy buzgósággal igyekezték menteni az eránt, hogy éppen réſzesülni az

e'-

e' féle tiſztátalanságokban nem akarnak; mintha mondották vólna: Meg-valjuk, hogy midön ezt a' fertelmeskedöt magunk közzül ki-nem vetettünk, vétkeztünk, de ez vígyázatlanságból esett, és mivel nem tudtuk még mit kellyen az e'féle esetekben tselekednünk, nem lévén több példa reá, a' mellyet hogy megmutaſsunk, ímé mihelyt meg taníttattunk, mit kellyen tselekedni vele, mindjárt ki-tiltottuk, távol légyen hogy magunk közt helyt adjunk a' bünnek, sőt meg-mutatjuk ezután, melly ſzükségesnek tartjuk az idveſségre a' tiſztaságot és ſzentséget, és melly haſznosnak az illyen tiſztátalant az Ekkléſia' egyeſségétöl eltíltani. Mellyből láthatod hívö ember, mitsoda magad mentsége vétettetik-bé néked egyedül, ha valami bünbe esel, t. i. ha megmutatod azt, hogy az tsak vígyázatlanságból és gyarlóságból esett hiba, nem az Iſteni fé, lelemtöl és a' kegyeſségtöl ſzánt-ſzándékkalvaló el-vetemedtségből ſzármazott vétek. Mit ér ſok bünösöknek magok mentsége, mellyel ök az Iſten 's emberek elött igyekezik megtselekedett büneiket palástolni? Bé-zárják ök ezzel magok elött az Iſten' irgalmaſságának ajtaját, mert *Péld.* 28: 13 *A' ki el-fedezi az ö vétkeit, jól nem léſzen dolga.* Nehezítik bünöket, és mikor meg-akarnak büneikből tiſztúlni, meg fertéztetik magokat, és gyüjtvén egyik bünt a' máſikra, gyüjtenek magoknak haragot a' haragnak napjára.

3.) *A' harag.* Mellyel viseltettek ök

1.) Magok ellen, hogy a' veſzettségnek olly késöre állottak ellent. Ha meg-gondolja az Iſten ſzerínt-való bánattal tellyes ſzívü ember, mi légyen a' bün, t. i. az ördögnek munkája, melly minket az Iſtentöl el-idegenít, lelkünket meg-fertézteti, bé-nyomja abban a' sátánnak bellyegét, és a' lelket örök veſzede-

delemre ejti, nem lehet hogy az ő benne maga ellen való nagy boſzſzankodást ne okozzon, és valamint a' gyomor irtózik az ollyan eledelektől, mellyek néki tsömört és hideglelést okoztak: úgy ő-is útálja a' bünöket, mellyek az előtt néki kedves eledeli vóltanak, melly útálat mégyen ſzintén a' haragig, és úgy nézeti vele bünеit, mint meg-annyi Babillonnak leányit 's kitsiny gyermekeit, mellyeket meg ragadván a' kö-ſziklákhoz verni nagy bóldogságának tartja.

2.) Nézett ez az ő haragjok kéttség kivül a' fertelmeskedőre és másokra-is, a' kik rendeletlenül járván, az Ekkléſiának gyalázatjára vóltak, 's az Iſten haragját vonták az egéſz gyülekezetre. Oh melly igen Iſtennek tettző harag az illyen A! ha annyira gyülöljük a' gonoſzoknak nem ugyan ſzemélyeket, de büneiket, hogy útáljuk még az ollyan ruhát-is, melly azoknak testektől illettetett *Júd.* 23. Bizony az a' ſzeretet, mellyel tartozunk a' mi M. Atyánknak, ſzükséges-képpen haragot indíthat mi bennünk minden ő ellenségei ellen. A' ki a' Jéſus' ditsőſsége 's az ő Ekklésiájának tiſztasága mellett buzog, ezt mondja a' Dáviddal; *A' kik tégedet gyülöltek Uram! a' vagy nem gyülöltem-é azokat? és a' te ellenségidet avagy nem útáltam-é? tökélletes gyülölséggel gyülöltem azokat, és nékem ellenségim vóltak* 'Sólt. 139: 21, 22.

4.) *A' félelem.* Ez az Iſten ſzerént-való bánatnak leg-igazabb meg-külömböztető jele a' Világ ſzerént-valótól. Ha a' penitentziát tartó igaz Kereſztyén ember meg-gondolja az ő ſok esetit, a' bünre-való nagy hajlandóságát hogy az ő benne lakozó bünnek teste ſzüntelen tusakodik az ő lelke ellen, a' ſátánnal egyet ért, mimódon nem félne ő maga magától? Nem bízik ő többé ſoha magához,

hoz, mert nagyon reá esmértetett ö véle magára az ö tsalárd ſzíve. Mint a' jó hadi Vezér az ö Várának gyengébb réſzeit erösíti: úgy ö-is lelkének azokat a' réſzeit, mellyeknek erötelenebb vóltát meg-esmértette az ö ſokſzori ſzomorú esete. Meg-lehet, hogy a' kevélységre-való hajlandóság ö benne az a' törés, mellyen bé-mehet a' sátán, meg-lehet hogy a' fösvénység, telhetetlenség, vígyázatlanság, ezeket erösíti azért-meg, és fél, hogy viſzſza ne eſsen, tudván azt, hogy *Bóldog ember, a' ki igen retteg Jzüntelen Péld.* 28: 14. És mivel az a' gonoſz test, igen von a' roſzſz ſzólgáknak terméſzetihez, kiket tsak félelem által lehet zabolán tartani; ezen az okon igyekezik azt, mikor rugódozik, az Iſten ítéletinek, haragjának félelmei által meg-zabolázni, és rettentéſsel meg tartani, mint-egy tüznek lángjából kapván-ki *Júd* 23.

5.) *A' kívánság.* Nem tsak azért-való kívánságot, hogy Sz. Pált minél hamaréb megláthaſsák, és ötet magok meg-jobbúlásának meg-mutatásával rajtok-való ſzomorúságában meg-örvendeztesék: mert más ſok féle kívánságok vagynak még, mellyeket ö benne 's minden igaz meg-térökben nemz az Iſten' ſzerént-való bánat. Felette nagy kívánsággal óhajtja ö az Iſtennel-való meg-békéllést, és hogy ö lehesſen tzélja azoknak az ígéreteknek, mellyek a' meg-térökhöz tétettek, és hogy annak a' kereſzt-fának árnyékában botsáttaſsék, mellyen engeſztelö áldozat találtatik a' Világ' bünéért. Az ollyan penitentziát tartó bünös, a' ki látja, hogy az Iſten' kegyelmes ortzájának kellemetes súgárait, ö elötte el-fogta az ö büneinek fellege, az ollyan, a' ki nem látja többé az Iſtennek ortzáján ama' vídám tekintetet, melly életet ád a' léleknek, és a' mellyre az Iſten az elött

ö-

ôtet gyakran méltóztatta, óh mit kívánna 's kívánhatna-is egyebet ez egy dolognál, hogy békeſsége légyen Iſtennel! Úgy óhajtja az ô lelke az Iſten' kegyelmét, úgy éhezi és ſzomjúhozza a' Jéſus' érdemét, mint a' meg-ſzáradott fôld meg-nyitja az ô ſzáját, hogy bé-végye az idején és késön-való eſsôt.

6.) *A' buzgóság.* Melly-is nem egyéb; hanem leg-fôbb gráduſsa az Iſten' ditsôſségének 's az ô Országára tartozó dólgoknak elô mozdítására-való kívánságnak. Minekelôtte az Apoſtol a' Kórintusiakat meg-feddené levelében, lágy-melegek vóltak az Iſten' ſzólgálatjában, és azokban, mellyek az Ekklésiának elô-menetelére tartoztak. De e' levélnek vétele után, az Iſten ſzerént-való bánat, melly ſzíveket el-foglalta vala, forrókká, buzgókká tette ôket. Meg-mutatták ez idôtôl fogva, hogy már ôk többé ſemmirôl nem gondolkoznak, hanem hogy az Iſtennek orſzága ô közöttök terjedjen, az Évangyéliom gyümöltsözzön, és úgy fénylyek annak világoſsága, hogy mások-is látván annak világoſságát, ditsôítsék az ô M. Attyokat. Ez a' buzgóság téſzi a' meg-térô bünös embert, az ô Jéſusának követôjévé, kit az Iſten' házához-való ſzerelem meg-emészteti, e' téſzi a' Serafim' Angyaloknak állapotjának réſzesévé e' fôldön, melly Mennyei Lelkeknek nevek-is onnan vagyon, hogy ugyan égnek, és mint valamelly ſebes lángok úgy mennek az Iſten' parantsolatinak végben-vitelére.

7.) *A' boſzſzú-állás.* Boſzſzút állottak ôk mind magokon, mind az ô mostoha annyával fertelmeskedôn. Ezen, a' midôn ôtet magok közzûl ki-tiltották, melly-is nem valami testi boſzſzú-állás, melly gyönyörködik az embereknek vég-képpen-való el-veſztéſekben; hanem lelki, mellynek tzélja az Iſten' ditsôsségének

ſége, és magoknak azoknak-is idveſsége, a' kiken gyakoroltatik, hogy az ö testének veſzedelme által, a' lélek meg-tartaſsék az Úr Jéſusnak ama' napján. 1. *Kór.* 5: 5. Mert az Ekklé'siai fenyiték nem valami büntetés és boſzſzú-állásnak munkája, hanem inkább jótétemény a' bünös eránt, az ö meg-jobbítása, és az Évangyéliomnak az idegeneknek ſzidalmai ellen való óltalmazása. Boſzſzút állottak továbbá ök magokon-is, még pedig valósággal. Ugyan-is, mivel ez a' gonoſz test el-akar minket veſzteni, 's a' ſátánnak adni, boſzſzút kell azon állani, meg-öldökölvén annak tagjait. Ez az egy boſzſzú-állás az, mellyet meg-enged söt parantsol az Iſten' beſzéde. Gyakoroljad a. o. azt hívö ember, és vévén a' penitentzia-tartásnak fegyverét, öldmeg azt, a' ki téged' meg-akar ölni, vájd-ki jobb ſzemét, vágd-el jobb kezét, és elötted tartsad azt, a' mit a' Kanaán' földén lakó népnek ki-gyomlálása felöl az Iſten az Izráel' népének mondott vala: *Mindeneſtöl fogva el-veſzeſsed öket, ſzövettséget velek ne tégy, és ne könyörülj rajtok.* 5. *Mós.* 7: 2.

* * *
* * *

Mind ezeket így értvén K. A! valakik a' kegyelemnek Királyi ſzékihez akarunk ez órában járúlni, állapodjunk-meg egy kevéſsé annak kapujában, és láſsuk-meg, ha a' mi lelkeink fel-vagynak-é lakadalmi ruhákba öltöztetve? Igaz ugyan, hogy az el-múlt hét, kéſzülö hét, és penitentzia tartásnak ideje vala; de láſsuk-meg hát meg-termette-é mi-bennünk ezeket a' drága gyümöltsöket? Szerzett-é mibennünk ſzorgalmatoſságot? Láttunk ugyan mi-közöttünk elég ſzorgalmatoſságot, oh de többnyire tsak a' világiak után! látunk ezek

eránt

eránt felette nagy kívánságot, sõt buzgóságot; de a' mi nézi az Iſteni dolgokban-való ſzorgalmatoſságot, a' magunk meg-tagadásában, a' ſzegényeknek fel-ſegéllésében, életünk' meg-jobbításában-való ſzorgalmatoſságot, megkell vallanunk, hogy azt igen gyengének, lágy-melegnek találjuk. Látunk mi közöttünk haragot, sõt boſzſzú-állást a' mi felebarátink és atyánk-fiai ellen, kik minket világi javainkban, betsületünkben meg-sértettenek, de óh melly kevéſsé tudjuk, mi légyen a' mi bûneinkre haragudni, a' testet az õ kívánságival meg-feſzíteni, és ezeken boſzſzút állani? A' mi nézi a' félelmet, azt-is ugyan találunk, de tsak testit; melly áll az Iſten' gondviſelésénvaló kételkedésben, kitsiny hitüségben, és a' jövendõk eránt-való pogányi ſzorgalmatoſságban és félelemben. De a' mi nézi az Iſten' itéleteitõl-való félelmet, a' mellyet eléggé mutogat, úgy ollyan bátorságban élünk, mintha az Iſten ſoha nem boſzſzúllaná-meg mi-rajtunk az Ekklé'sián és az igazságon tett gyalázatot, mikor úgy élünk, mint e' világnak fiai. És jóllehet az Iſten fenyeget bennünket, ha megnem térünk, de tsak nem jõ, tsak oda marad a' mi meg-jobbúlásunk, és az Iſten' haragjának jelei között érzéketlenek vagyunk.

Egy ſzóval; ha ezek ſzerént meg-visgáltatik amai Kereſztyéneknek penitentzia-tartása, nintsen ſzáz között egy igaz meg-térés. Mit haſznál az illyeneknek minden Úr' Vatsorájával-való élések, a' mellyben õk egy két ſzínes köny-hullatáſsal, egynehány könyörgés' el-mondásával, újjabb just váltanak magoknak arra, hogy újjabb vétkeket tselekedjének? Mit haſznál minden Úr' Vatsorájával-való élések, a' melly ſemmi változást az õ életekben nem tsinál? mert kérlek ſzorgalmatosabbak-é a' könyörgésben, az Iſten' beſzédének

ol-

olvasásában, halgatásában, a' ſzent életnek gyakorlásában? Ha meleget nem érzek, ki boſzſzankodna, ha tagadom, hogy ott tüz vólna? Jaj az illyeneknek, mert a' mindentúdó Iſtennek hazudnak, nem embereknek, az Úrnak testét meg-nem betsülik, világ ſzerént-való bánat vólt tsak az övék, melly halált nemz, és az ö végek veſzedelem léſzen.

Atyámfiai! Szakaſzſzuk-el magunkat e' gonoſz nemzetségtöl, és követvén a' Korintusiakat, bánjuk-meg a' mi büneinket Iſten ſzerént-való bánattal, és térjünk-meg, hogy el-töröltetſenek a' mi büneink midön el-jövéndenek a' meg-hívesítésnek idei az Úrnak ſzínétöl. Hogy ha meg-bántuk igazán a' mi büneinket, mutaſsa ez-ki magát az Iſten' ſzolgálatjában, a' bünnek ezután-való el-távoztatásában, 's a' kegyeſség' munkáiban-való ſzorgalmatoſsággal. A' Mennyei Paraditsomnak gyönyörüségei, a' Menny-orſzágnak gazdagsági, ama' hervadhatatlan korona; mind ezek olyan kitsiny dolgok leſznek-é a' mi ſzemeink elött, hogy ezeket ne ſzorgalmatoskodnánk megſzerezni? A' kén-kövel égö tó, annak örökké fel-menö füsti, nem eléggé irtóztatók-é, és nem elégségesek-é arra, hogy tellyes ſzorgalmatoſsággal azokat el-kerülni, 's Lelkünket megmenteni igyekezzünk? Mutaſsa-ki magát a' bün ellen-való harag, boſzſzú-állás által: mert mi-módon barátkoznánk többé azzal, a' ki Lelki-esméretünket fel-háborította, Iſtenünkelvaló békeſségünktöl meg-foſztott, és a' Sátánnak az Iſten' 's a' mi lelkünk' ellenségének rabjává tett? Szerezzen félelmet, ezt mondván Sz. Dáviddal: *Meg-gondolom az én útaimat, hogy fordítsam az én lábaimat a' te bizonyságidra, ſietek és nem halaſztom, hogy meg-örizzem a' te parantsolatidat* 'Sólt 119: 59, 60. Mutaſsa-ki leg-közelebb most felette nagy kívánság

által, a' mi Meg-Váltónknak Szent testét és vérét éhező és szomjúhozó kívánság által, ezt mondván Sz. Dáviddal: *Én Istenem, én erös Istenem vagy te, az én lelkem szomjúhoz tégedet, kíván tégedet az én testem a' puszta, szomjúhozó, és víz nélkül-való földön. Miképpen kívánkozik a' szarvas a' folyó vizekre, a'képpen kívánkozik az én lelkem te hozzád óh Isten! vallyon mikor mehetek-el, hogy bé mutassam magamat az Isten előtt?* 'Sólt. 63: 2. 'Sólt. 42: 2, 3.

Bóldogok a' kik e'képpen sírnak az ö bűneiken, mert ök meg-vígasztaltatnak! Bóldogok a' kik éhezik és szomjúhozzák az igazságot, mert ök meg-elégíttetnek Amen.

XXI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Századosról.

Szent Letzke. *Mát.* 8, 8. *Uram! nem vagyok én arra méltó, hogy az én házamhoz jöjj, hanem csak szóval parantsolj, és meg-gyógyúl az én szolgám.*

Keresztény Atyámfiai! Egy Istent félö Századosnak szavai ezek, mellyeket monda az Úr Jésusnak akkor, mikor Ö Felsége a' 'Sidóknak e' mellett-való esedezésére arra ajánlotta vólna magát, hogy el-mégyen az ö házához az ö guta-ütésben gyötrödö szolgájának meg-gyógyítására. Ki-ki úgy nézheti K. A! magát mi közöttünk 's reménylem úgy-is nézi, mint a' kinek az ö szívének házában vagyon egy nagy betege, t. i. az ö minden

gut-

ta-ütött embernél a' jóra tehetetlenebb, bünökkel meg fertéztetett, és azok miatt gyötrödö Lelke. Most azért midön Sz. Sákramentomában hozzánk készül ez az Izráel' Fö-Orvosa, hogy gyógyító kezeivel minket megillessen, óh melly méltó és szükséges, ha öelötte kegyelmet akarunk nyerni, ezt a' Századost követnünk e' két dolgokban:

1.) Az ö alázatosságában, melly vele ezt mondatja: *Uram! nem vagyok méltó arra, hogy az én házamhoz jöjj.*

2.) Az ö hit béli bizodalmában, melly szerint az Isten' Fiának hatalmától minden jót reménlvén, ezt mondja: *Csak szóval parantsolj, és meg-gyógyul az én szolgám.* A. o.

1.) A' Százados' alázatossága ezt mondatja ö-vele: *Uram! nem vagyok méltó arra, hogy az én házamhoz jöjj.* Mi módon nem vólna ö méltó arra? Mitsoda ház vólt Júdeában méltóbb e' tiszteletre, hogy abba bé-menjen e' világ' Meg-Váltója, mint az övé? Ö nem csak esméri és féli az Istent, hiszen a' Krisztusban Urának nevezvén; hanem hite a' szeretet által munkás, mind az ö beteg szolgája eránt, mind az Ekkléśia eránt, mert szerette a' 'Sidó nemzetet, Synagógát épitett. Méltónak-is esmérik ötet arra a' 'Sidók' Vénei, hogy e' jót tégye véle a' Krisztus, esedezvén nagy szorgalmatossággal érette. Méltónak esméri maga az Úr, és már készül, hogy el-mennyen. Mert avagy az arany', márvány', elefant' tetem-é a' háznak valóságos ékessége, nem az alázatosság-é, és az Istenben-való hit? Egy sár-ház, egy parasztkunyhó, egy kö-sziklában-való barlang, egy istálló, mind ez méltó arra, hogy bé-fogadja az Isten' Fiát, ha abban az alázatosság, és kegyesség lakik; mennyivel inkább egy fö-embernek, egy Századosnak ezekkel ékeskedö háza.

De ímé látjátok ez az igaz híveknek ſzokások, és terméſzetek, bár minden emberek, sőt maga az Iſten-is helyben-hagyja őket; de magoknak ők méltatlanoknak tettzenek. Úgy az ítélet' napján a' válaſztottak nem akarják az ő jó-tselekedeteiket meg-esmérni, midőn az egéſz világ előtt ki-hirdeti azokat az Iſtennek Fia: *Uram! mikor láttunk tégedet éhezni, és enned adtunk vólna, mikor láttunk ſzomjúhozni, és innod adtunk vólna? Vagy mikor láttunk úton járni, és házunkba bé-fogadtunk vólna? mezítelen, és meg-ruháztunk vólna? Mát 25: 37.* Mint a' ki a' napban néz, mennél nagyobb erőben néz abban, annál jobban érzi ſzemeinek, és látásának gyengeségét. Így mennél közelebbről nézzük az Iſtent, annál jobban meg-hat minket a' mi fogyatkozásunknak érzése. És ez az oka, hogy a' hívek nem tsak az Iſten előtt alázzák-meg magokat, el-álmélkodván az Iſtennek arra-való nagy kéſzségén, melly ſzerént magát, és minden javait nékiek ajánlja, mint Dávid: *Mitsoda vagyok én Uram! hogy engemet, és az én hazamat ennyire elő-vittél 2. Sám. 7.* Péter, mikor néki bővséges halaſzatot engedett vólna: *Uram! távozzál-el én tőlem, mert bűnös ember vagyok én. Luk. 5.* hanem az emberekhez képest-is az alázatoſságnak általa, mást magoknál jobbnak ítélvén, mint ez a' Százados, a' ki a' 'Sidóknak Véneit küldi-el, hogy érette eſedezzenek.

Gondoljátok-é, hogy mi-is ékesíthetnénk-é ſzebb Menyegzői ruhával most a' mi Lelkeinket az Úr' Aſztalánál, mint ezzel az alázatoſsággal? mikor az Iſten' Szent ſzíne előtt meg-akarunk állani. Légyen bár az ember máſokhoz képest akármi, haladja felül azokat nem tsak gazdagsággal, és méltósággal; hanem kegyeſséggel, és Sz. élettel-is. De mitsoda az ember az Iſten előtt? mik ő előtte

még

még a' leg-felsöbb Angyalok-is? Mik vagyunk pedig mi e' ditsö Lélekhez képest? Mi magunkban mi semmik vagyunk, mert lételünk-is az Isten' jó-vóltából vagyon, és hatalma által. A' bün által lettünk kisebbek a' semminél-is, mert a' bün által estünk ollyan állapotban, mellyben a' semmivé-való létel kívánatosnak láttzik. Elménk tudatlan, és vak, akaratunk rosra hajló, mennyi, és melly nagy bünöket hányhatunk szemeinkre, minémü haragjára, és büntetéseire vagyunk méltók az Istennek? Óh melly szükséges a. o. mindenkoron-is, de fö-képpen az Ur' Vatsorájával-való éléskor mind ezeket elöttünk tartani! Mert oda járulván, nem a' mi rettenetes Bíránknak törvény-széki elött jelenünk ugyan-meg, de a' mi Teremtönknek, és fö Urunknak Királyi-székinek 'sámolyánál, hogy ott büneinket meg-valjuk, azoknak botsánatját kérjük, és az ö kezéböl a' grátziát a' kegyelem' levelet el-vegyük. Illik-é illyen alkalmatosséghoz a' kevélység? Méltóztatik itten a' világnak Ura illy alá-való teremtéseivel szövettséget kötni, és azt fogadni, hogy ezeknek soha büneikrol meg-nem emlékezik, örök életet ád, és így nem valami szolgánkat, hanem a' mi lelkeinket meg-gyógyítja, édes Atyánk lészen. Gondoljátok-é, hogy a' kegyelemnek ezen vízei valami magas hegyek folynának, nem pedig az alatson völgyekre? Elöttünk tartván a. o. egy részrol az Istennek Felséges, és ditsösséges vóltát, és ennyi kegyelmeit, mellyekre méltóztatott, más részrol a' mi semmiségünket, és büneinket, mellyekkel az ö kegyelmeire magunkat méltatlanokká tettük, mondjuk ezt alázatos szívvel a' Századosal: *Uram! nem vagyok arra méltó, hogy az én házamhoz jöjj.*

II.) A' Százados' hit-béli bizodalma imhol vagyon: *Tsak ſzóval parantsolj Uram, és meg-gyógyul az én ſzolgám.* Mennél méllyebben ásatik a' fundamentom, annál magaſsabban lehet a' házat vinni, és annál erősebb az. Így ez a' Százados-is mennél méllyebben meg-alázá magát, ſemmit méltóságának nem tulajdonítván, annál feljebb mégyen az ő hite, el ér az ſzintén az Égig, és fundálja magát a' Jéſus Kriſtus' mindenhatóságában; *Tsak ſzóval parantsolj Uram! és meg-gyógyul az én ſzolgám.* Meg-esméri ötet hát amaz egy örökké-való Iſtennek lenni, a' ki kezdetben ſzavával mindeneket teremtett, *ő mondotta, és minden lett, ő parantsolta, és elő-állott.* 'Sólt. 33. Hiſzi, hogy ez a' Jéſus ollyan hatalmas, hogy akaratjának egy mozdúlásával, ſzájának tsak egy ſzavával, távol-létében-is azt a' meg-rögzött nyavalyát, mint ſzolgáját el-küldheti, ollyan ſzánakodó-is, hogy azt az egy ſzavát nem fogja ſajnállani.

Óh nagy hit! ollyan, a' mellyen méltán tsudálkozott még az-is, a' kinek nevét nevezte az Úr tsudálatosnak. *Esa.* 9. A'vagy A! meghadjuk-é elözni magunkat a' Jéſus Kriſtushozvaló bizodalomban ezen Izráel' társaságától idegen Százados által, és mikor ő hiſzi, hogy a' Jéſus tsak ſzavával-is meg gyógyíthatja az ő ſzolgáját, mi kételkedünk-é abban, hogy most a' Sz. Aſztalnál ſok büneinkből meg-ne gyógyíthatná a' mi Lelkeinket, és ſzíveinket? Ő teremtette ezeket-is mint a' testet, nem kell nagyobb erő erre, mint amarra, tsak egy ſzó kell. Imhol pedig nem egy ſzó; hanem ſok: *Élek én Iſten, nem akarom a' bünösnek halálát, hanem életet, és meg-térését. Meg-kegyelmezek az ő álnokságaiknak, és az ő büneikről többé meg-nem emlékezem.* Imhol nem tsak ſzó, hanem látható jegy, és petsét. *Ez az én testem, melly*

ti

ti-érettetek meg-törettetik. E' pohár amaz Új Teſtamentom az én vérem által Imhol nem tsak ſzót ſzóllott, hanem drága vérét ki-ontotta. Járúljunk azért hitnek bizonyos bizodalmával a' kegyelemnek Királyi-ſzékéhez, és légyünk bizonyosok a'felöl, hogy e' Sz. Vatsorában bünéinknek botsánatját, és örök-életet ajándékoz, tsak hidjünk ö-benne, és bízzunk ö-hozzája.

Azt tartják ugyan némellyek, hogy nem tarthatja-meg az Úr Jéſus Kriſtus az ö testével, és vérével a' mi lelkeinket az örök életre, hanem-ha test ſzerént ötet a' mi ſzájainkal hozzánk veſzſzük. De ebben ugyan más vólt a' Százados' hite, nem hitte, hogy a' Kriſtusnak testi jelen-léte ſzükséges, hanem azt hitte, hogy ſzájának ereje által-is meg-gyógyíthatja az ö ſzolgáját. De ezek ſzájjal akarják enni, másképpen azt mondják, hogy meg-foſztjuk a' Kriſtust, az ö mindenhatóságától, mintha által nem változtathatná a' kenyeret az ö testévé. De hát nem ſzinte ollyan mindenhatóság-é, ha a' Kriſtus, a' kinek bé kell fogattatni az Egektöl, onnan felyül táplál minket hit által, a' mellynek mindenek jelen-valók.

Mi a. o. az Úr' Vatsorája ſzereztetésének Ígéje mellett maradván, hidjük-el, hogy az ö ſzavai még ma-is nem kiſsebb erejüek, mint a' Királyoké, Fejedelmeké, a' kik ha ezt mondják egyiknek az ö ſzolgáik közzül: *Eredj-el, el-mégyen, és a' máſiknak jöſz te, el-jö.* A' halál, a' pokol az ö hatalma alatt vagyon. Tehát, mondjuk ezt: Uram a' te-beſzéded igaſság *Jan.* 17. E' pedig a' te beſzéded: A' ki éſzi az én testemet, és iſzſza az én véremet, annak örök élete vagyon *Ján.* 6. Légyen a. o. énnékem a' te beſzéded' ſzerént. Hogyha pedig A! az Iſten ſzavának azon réſzének, melly ígér, illy nagy erőt tulajdonítunk, meg-láſsuk,

hogy annak azon részének - is, melly parantsol, hasonlót tulajdoníttsunk. Óh vajha mi az ö szavának ollyan készen engedelmeskedö szolgák lehetnénk, mint minden ö teremtései. A' napnak, világosságnak, földnek, fáknak, füveknek tsak parantsolt, mindjárt lettenek, a' nyavalyáknak tsak szóval parantsol, és mindjárt el-mennek. De óh hányszor szóllott ez a' mindenható Teremtö minékünk Sz. beszédében, és mi nem engedtünk. Minden ö parantsolatja ezt mondja: Ezt miveld, de mi nem miveljük. Minden tilalma ezt mondja: Ezt ne miveld, és mi azt miveljük. Hányszor mondja ezt mi-nékünk: *Jöjjetek én hozzám mindnyájan, kik meg-vagytok fáradva, és terheltetve, én meg-könnyebbítlek titeket*, de mi még futunk ötöle, és a' bünöknek útálatos rabságára, és szolgálatjára adjuk magunkat? Hányszor kiáltja ezt minékünk? *Ne szeressétek e' világot, és a' mellyek a' világban vagynak. Valaki szereti e' világot, nintsen abban az Atyának szerelme:* de mi egészen belé - merülünk e' világba, és ennek veszendö javait, lelkünknek veszedelmes kárával, úgy gyüjtjük, mintha örökké bírnánk azokat. Atyámfiai! ez nem szolgálat, hanem párt - ütés. Ugyan hogy reménlhetjük az Istennek Atyai szeretetét, holott ö ellene párt - ütök vagyunk? Nem nagy igasságtalanság é meg - tagadni az Istentöl azt a' szolgálatot, és engedelmeséget, a' mellyet a' szolgák az ö Uroknak, a' katonák az ö Vezéreiknek, az oktalan állatok az ö Uroknak, gazdájoknak meg-adnak? Valamint a. o. az Úr Jésus beszédének ígéretit hathatósoknak hiszszük a' mi örök idvességünkre: úgy annak parantsolatit is hidjük hathatósoknak lenni a' mi Lelkeinknek meg - térítésére. Ha ö egyet szóll, haljuk azt Dáviddal kéttszer, és néki mindenekben engedelmeskedjünk. Így tégyük magun-

gunkat méltókká arra, hogy ö mi-hozzánk jöjjön, a' szerént a' mi vagyon *Ján.* 14: 23. A' ki engemet szeret, és az én beszédemet megtartja, az én Atyám-is szereti azt, és a'hoz mégyünk, és annál maradunk. *Amen.*

XXII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Lelki Meny-Aszszonynak az ö Vőlegényéhez-való vágyakozásáról.

Szent Letzke, *Jel.* 22: 16, 17. *Én vagyok a' Dávidnak ama' gyökere, és ága, ama' fényes, és hajnali tsillag. A' Lélek-is, és a' Meny-Aszszony ezt mondják: Jövel, a' ki halja-is ezt mondja: Jövel, és a' ki szomjúhozik jöjjön-el, és a' ki akarja végye az életnek vizét ingyen.*

Kereszтyén Atyámfiai! A' Bibliának leg-elsö, és leg-utólsó része között a' figyelmetes olvasó igen nagy meg-egyezést vészen észre: mert amabban Móses le-írja a' látható világot; ebben pedig Sz. János le-írja a' láthatatlant, vagy a' jövendöt: amabban Móses az elsö Eget, és elsö földet, a' mint valának kezdetben; emebben pedig Sz. János az új Eget, és új földet, a' mint lesznek azok az utólsó napon. Emleget Móses új napot, hóldat, a' világnak meg-világosítására-való két nagy állatokat, Sz. János-is emleget ollyan világot, a' melly nem szükölködik majd nap nélkül, és hóld nélkül; mert az Istennek ditsösége fényesíti azt-meg, és annak szövétneke a' Bárány. Vagyon Mósesnél Paraditsom, az ártatlanságnak 's ból-

dogságnak lakó-helye, vagyon abban életnek-fája, ſzép folyó-vízek: Sz. János-is emleget olly bóldog Várost, a' mellyben laknak az igazak, a' hol ö-is emleget életnek-fáját, emleget annak a' helynek közepén lévö tiſzta folyó vizet. Egy ſzóval ollyan helyet ír-le, mint vólt a' régi Paraditsom egy kevés ideig, a' hol nem leſz többé halál, ſem keſerüséggel-való ſirás, ſem ſemmi-féle fájdalom. Móſes a' lakoſit-is le-írja annak a' bóldog helynek t. i. ama' leg-elsö tökélletes párt, egy tökélletes ſzépségü, tiſzta ártatlanságú Völegényt az Adámot, és annak Meny-Aſzſzonyát az Évát, és ezeknek egymáshoz-való nagy ſzereteteket. Sz. János-is, hogy ugyan bé-vigyen minket a' mennyire lehet még e' földön a' Mennyei Paraditsomba, le-írja ezen említett réſzben, a' mi Letzkénkben-is ama' Lelki tökélletes párt, egy Völegényt, és annak az ö Meny-Aſzſzonyát, melly-is a' Bárány, és az Anyaſzentegyház, a' kikröl már most az el-olvastatott beſzédekben bövebben hallunk. *Én vagyok a' Dávidnak ama' gyökere, és ága 's a' t.*

Ezekben a' beſzédekben három dolog vagyon.

1.) Ezekben ſzóll az Iſtennek Fia, és leírja magát gyönyörüségesen, mint az ö Anyaſzentegyházának Lelki Völegényét: *Én vagyok u. m. a' Dávidnak ama' gyökere, és ága, ama, fényes, és hajnali tsillag.*

2.) Szóll Sz. János, és az Anyaſzentegyháznak, a' Lelki Meny-Aſzſzonynak az ö Völegényéhez vágyakozó ſzívét, annak az ítéletre való el-jövetele után-való várakozását leírja, és mind magának, mind a' híveknek képében így adja elö: *A' Lélek-is, és a' Meny-Aſzſzony ezt mondják: Jövel, a' ki halja-is ezt mondja; Jövel.*

3.)

3.) Ennek az ö Jésusához óhajtozó Anyaſzentegyháznak vígaſztalást nyújt Sz. János, míg nem el-jö az ö Völegénye; hogy mivel vígaſztalja magát ennek távol-létében, míg ö el-jö ſzemély-ſzerént, és mint-egy meg-nyitja elötte az Ö, és Új Teſtamentomi íráſoknak kút-fejét, és arra hívja ekképpen: *A' ki ſzomjúhozik jöjjön-el, és a' ki akarja végye az életnek vizét ingyen.* A' melly beſzédeivel egéſzen bé-petsételi, bé-rekeſzti a' Sz. Írásnak tellyes Canonát. De most én csak a' két elsörôl ſzóllok.

ELSÖ RÉSZ.

Le-írja itt a' Jésus Kriſtus magát, mint az Anyaſzentegyháznak Völegényét igen gyönyörüségeſen, mind az ö Prófétái hívatalának méltóságára nézve, mind Királyi hívatalának méltóságára nézve.

1.) Királyi méltóságát így adja elöl: *Én vagyok Dávidnak ama' gyökere, és ága*, vagy nemzete. A' mit a' Kriſtus a' Farizeuſoktól kérdett, azt lehet itt kérdeni, mikor a' Dávid' Fiának mondja magát: Ha Fia néki, miért mondja hát a' 110. 'Sóltárban: *Az Úr Iſten mondá az én Uramnak, ülj az én jobb-kezem felöl.* Ha ága néki miképpen gyökere? és ha gyökere, miképpen ága? De mind a' kettöre ugyan azt lehet felelni. Ága vagy nemzete Dávidnak emberi terméſzetire nézve, de gyökere annak Iſtenségére nézve. A' mennyiben ember vólt tehát nevezi magát Dávid' ágának. Én vagyok u. m. a' Dávidnak ága vagy nemzete; mert test-ſzerént a' Dávid' magvából ſzármazott, ezért mondja magát a' Dávid' nemzetének, vagy egéſzen hogy ö vólna már akkor a' Dávidnak nemzete, mert már akkor a' Dávid' Familiájából való Királyok meg-

ſzün-

ſzûntek, a' mint tudjuk, sõt lehet gyanakodni, hogy mikor Idvezítõ Urunk Sz. Jánosnak ezt meg-jelentette, már akkor a' Dávidnak test-ſzerént-való maradéki ki-hóltak mind, tsak az egy Jéſus élt, és így a' Dávid' háza, Familiája egyedûl tsak õ-benne maradt-meg mind e' mái, napig õ egyedûl a' testben élõ ember, a' ki a' Dávid' nemzetét téſzi maga, tenni-is fogja mind örökké. De nevezi magát továbbá Iſteni terméſzetére nézve a' Dávid' gyökerének, mert valamint hogy a' gyökér tartya, és élteti a' fát: úgy a' Dávidnak, 's a' Dávid Királyi Familiájának õ vólt Iſtene, Teremtõje, Meg-tartója, Idvezítõje, és valamennyi ſzabadúláſokat mutatott az Iſten nekiek régenten Salmanaſsár alatt, Sénakhérib alatt, Nabugodonozor alatt, a' kik mind ki-akarták a' Dávid' magvát írtani, valamennyi méltóságokat Dávidal 's az õ Familiájával közlött az Iſten, és kegyelmeket, mind azokat nem egyébért tselekedte; hanem a' Meſsiásért, a' ki test-ſzerént õ-tõlök ſzármazandó vala.

2.) Prófétai hívatalát-is le-írja magának ezekben: *Én vagyok ama' fényes, és hajnali tsillag.* Sok tsillag van, de a' hajnali tsillag tsak egy, a' melly gyönyörüséges különös fényességû, és ſzépségû. Az Ekkléſiának Égén-is ſok tsillagok vóltak eleitõl-fogva, a' Próféták, Pátriárkák, Apoſtolok, és egyebek: de ez mind az õ tökélletes ſzentségû életére, mind az õ tudományának világoſságára nézve különösön tündöklik azon az Égen. A' hajnal tsillag' elõtt el-kell enyéſzni minden tsillagoknak, mihelyt a' fel-jõ: úgy a' törvény, és Próféták tsak Kereſztelõ Jánoſig vóltak. El-ûzte hát ez a' hajnal-tsillag az õ fel-jövetelével a' tzeremóniáknak, az árnyékoknak éjtzakáját, el-ûzte a' tudatlánságnak ſetét éjtzakáját, a' mellyben vólt az egéſz világ az õ el-jövetelé-

léig, még pedig nem tsak a' Pogányok vóltak ſetéttségben; hanem az Iſten' népe-is, a' mellynél a' Prófétáknak beſzéde vólt, tsak éppen ſetéttségben világoskodó lámpásra halgatott, mikor a' Prófétákat, és Pátriárkákat halgatta 2. *Pét.* 1: 19. Ezt a' Próféták' beſzédét ellenében téſzi a' hajnal-tsillagnak, a' melly az ő ſzívekben fel-támadt. El-ûzte ez a' hajnal-tsillag az ő fel-jövetelével a' kárhozatnak, az Iſten' haragjának ſetét-éjtzakáját, azért nevezetik nem tsak hajnal-tsillagnak, hanem igasság' napjának-is, a' kinek ſzárnyai alatt gyógyúlása vagyon a' Léleknek. El-ûzte ez a' hajnal-tsillag az ő fel-jövetelével a' halálnak éjtzakáját-is, mert a' Jéſus Kriſtus az életet, és a' halhatatlanságot világoſságra hozta az Evangyéliom által, a' mint mondja Sz. Pál 2. *Tim.* 1: 10. De nem tsak el-ûzi a' ſetéttséget a' hajnal-tsillag; hanem magával fel-is hozza a' napot: úgy mikor a' testben ſzületett ez a' mi Urunk Jéſus Kriſtus, vagy a' mint Zakariás Pap mondja, mikor a' mi Iſtenünknek irgalmaſságából meg-látogatott minket a' magoſságból ſzármazott tsemete, fel-hozta akkor az Új Teſtamentomnak drága idejét, a' kegyelemnek napját, és az Iſten' jó-kedvének drága eſztendejét. Majd ismét az ő máſodik fel-jövetelével, az ítéletre-való meg jelenésével el-hozza azt a' bóldog időt, ez a' hajnal-tsillag, a' mellyben e' mondatik az igaz híveknek: A' ti napotok nem mégyen-le többé, és a' ti hóldotok nem fogyatkozik-el, mert az Úr léſzen néktek örökké-való világoſságtok, és a' ti keſerûſégteknek vége ſzakad *Eſa.* 60: 20.

MÁ-

MÁSODIK RÉSZ.

Mind az ö Királyi méltóságára, mind az ö Prófétai hivatalára nézve láttuk eddig miképpen írja-le magát ez a' Lelki Völegény. Láſsuk már máſodſzor azt, miképpen írja-le Sz. János a' Lelki Meny-Aſzſzonynak e'hez a' tökélletes ſzépségü Völegényhez-való vágyakozását, és az ö el-jövetele után-való óhajtozását? *A' Lélek, és a' Meny-Aſzſzony ezt mondják: Jövel.* Ez a' Meny-Aſzſzony az Anyaſzentegyház. Mikor azt mondja tehát: *A' Lélek, és a' Meny-Aſzſzony, ezt mondják: Jövel,* tsak azt téſzi ez, hogy a' Meny-Aſzſzony a' Sz. Lélek által így ſzóll: Jövel, mert ſem a' Sz. Lélek nem ſzóll egyébként, hanem az Ekkléſia által, ſem az Ekkléſia nem egyébként; hanem a' Sz. Lélek által. A' Sz. Lélek az, a' ki ebben a' Meny-Aſzſzonyban, az az, az Ekkléſiában ezt a' Jéſus Kriſtushoz-való ſzeretetet indítja, hogy noha ötet ſoha ſe' láttuk, még-is ö benne örvendezzünk Szent, és ditsöſséges örömmel. A' Sz. Lélek az, a' kinek mivel ſengéjét vettük, fohászkodunk a' fiúságot várván A' Sz. Lélek hát az, a' ki az igaz hívekben ezeket a' kívánságokat, és indúlatokat gerjeſzti az Úr' el-jövetele után.

Mit mond pedig a' Meny-Aſzſzony a' Lélek által, vagy a' Lélek a' Meny-Aſzſzony által? Ezt: *Jövel.* Egy ſzó, de ſokat foglal ez magában, t. i. mind a' győzedelmeskedö, mind a' vitézkedö Anyaſzentegyháznak tagjai, a' Jéſus Kriſtusnak ítéletre-való el-jövetelét várják, és óhajtják tellyes ſzívből. Ez a' nap ugyan az, a' mellynek a' gonoſz, és iſtentelen emberek ezt mondják: Távozzál-el; nem ezt, hogy jövel, és az ö-bennek lévö hadálynak két leányi, az ö-bennek uralkodó vétkes kívánságok nem ennek a' napnak mondják ezt:

Jöv-

Jövel, hánem annak a' mi e' világban van: Hozd-el, hozd el. De az igaz hívek reménségének, és óhajtásának leg-főbb tzélja a' Jéfus Kriſtus' el jövetele, és ítéletre-való megjelenéſe. Várja ezt az Anyaſzentegyház, 's meg gondolván ennek a' napnak bóldogságát, ugyan óhajtja azt, ugyan ſietteti azt; mint éjtzaka az ember mikor nem nyughatik, kínokat lát, hogy hívja mintegy a' hajnal-tsillagot, hogy jöjjön el az. Meg-gondolván továbbá az Anyaſzentegyház ennek az ő Vőlegényének ſzépségét, és ditsőſségét, ugyan ſiettetné az ő el-jövetelét, és mikor látja az ő közelgetését azokból a' munkákból, és jelekből, a' mellyek ebben a' titkos könyvben meg-vagynak írva, és a' mellyekkel mintegy lépésekkel elébb-elébb mégyen, vagy közelget ez a' nap, mind annyiſzor az Anyaſzentegyház érzi magában, hogy ugyan örül, érzi hogy az ő ſzívét némű-némű lelki, és Szent tűz melegíti, a' melly külömb-külömb-féle indulatokra, buzgó kívánságokra, óhajtáſokra, mint meg-annyi fohászkodáſokra ki-fakad, a' mellyeknek ſummája ez: *Jövel hamar Uram Jéſus Jövel.*

De azt mondja továbbá Sz. János: *A' ki halja-is mondja ezt: Jövel.* Azt kívánnya hát, hogy valakiknek kezekbe fog adatni ez az ő prófétálásának könyve, ez a' titkos könyv, valakik azt fogják hallani, vagy olvasni, a' mi ebben vagyon, tehát azokban-is haſonló indulatok ſzármazzanak. Ebből a' könyvből érthetik azt-meg, hogy millyen leſz az utólsó nap, a' jövendő bóldogság, a' Jéſus Kriſtus' ditsőſsége a' millyen ebben íratik-le. Ebben a' könyvben láthatjuk továbbá az Iſten' nagy munkáit, a' mellyeket világ' végeig végben viſzen. Mikor tehát úgy látják ezeket, és ezeknek most ez, majd amaz réſzét bé-tellye-

fed-

ſedni, ekképen látják naponként el-közelgetni majd az utólsó napot: ők hát örülnek ezeknek bé-tellyeſedésén, kérik az Iſtent, hogy ditsőíttse-meg magát jobban-jobban az ő Ekkléſiája körül végben-vijendő ſzabadításában, és óhajtják annak az ő Ekkléſiájának tökéletes meg-ditsőíttetését, ezt mondván: *Jövel*, vagy a' mit az Úri Imádságban kérünk: *Mi Atyánk! jöjjön-el a' te Orſzágod.*

* * * *

Alkalmaztaſsuk már a' meg-hallottakat a' mi lelkeinkre rövideden.

1.) Azt hallánk feljebb, hogy a' Jéſus Kriſtus a' Dávidnak ága v. nemzete. Ebből hát azt látjuk, hogy a' Jéſus Kriſtus a' mi emberi terméſzetünket a' maga ſzemély-béli egyeſségére fel-vette, és a' mi emberi testünket magával egyesítve, azt minden Angyaloknak felette fel-emelte. Nem illik hát nékünk undok bűneinkel azt a' testet meg-fertéztetni, a' melly az örökké-való Igének lakóhajléka, és az Iſten' Sz. Fiának lakozásának Templomává lett. Óh mitsoda gyalázattal boríttatnak-bé majd az ítéletnek napján azok, a' kik itt a' testet táplálják az ő gonoſz kívánságiban, a' réſzegek, paráznák, tiſztátalan emberek: mitsoda gyalázattal boríttatnak-bé mondom, majd mikor meg-látják az Égnek felhőiben emberi testben, még pedig abban a' testben jelenni-meg az Embernek Fiát, a' mellyet ők itt e' földön undok bűneikkel megfertéztettek. Nem tsak azt mondhatjuk A! a' mit még a' Pogányok-is mondottak: *Iſtennek nemzeti vagyunk*, hanem már azt is mondhatjuk: *Az Iſten a' mi nemzetünk*, mert ímé maga mondja: *Én vagyok Dávidnak amaz ága*, az-az, *nemzete*. Betsüljük hát-meg, és tekintsük ezt

a'

a' testet, őrizzük-meg azt a' tiſztátalanságnak munkáitól, és mi is azon igyekezzünk, hogy a' Kriſtus' testének réſzeſi lelſeſsünk.

2.) A' Jéſus Kriſtus Dávidnak ama' gyökere azt hallánk oda feljebb. Az Ekkléſia is mint tudjuk Dávidnak ama' Lelki háza, a' mellyet ő példázott. Valamint azért míg a' gyökér meg-marad, és ép, nem lehet addig a' fának el-ſzáradni 's el-veſzni: úgy meg-marad hát az Ekkléſia, és abban minden igaz hívek, mert a' Jéſus Kriſtus ennek az élő-fának az ő gyökere, a' ki az ő érdeme, hatalma, Sz. Lelke, és kegyelme által ezt mind örökké meg-tartja, meg-is tarthatja mindenestől fogva az övéit, mert mindenkor él, és eſedezik érettek. Igaz ugyan hogy ſokſzor az üldözéſek annyira juttatják az Iſten' házát, az Ekkléſiát, hogy ollyan leſzſz az, mint a' Dávid' háza, és az Iſai törsöke; el-ſzáradott ez a' törsök, de tsak ugyan ebből ſzármazott a' mint tudjuk ez a' nemes veſzſzö-ſzál, a' Jéſus Kriſtus, ebből a' törsökből. Így az Ekkléſia-is mondom juthat ollyan bóldogtalan állapotra, de az eſik még-is rajta, a' mi a' Nabugodonozor által álomban láttatott fán, a' mellyről e' mondatott az Égből: *Vágjátok-le annak ágait, hánnyátok-le leveleit, de a' gyökerét tellyeſséggel mindenestől fogva ne bántsátok.* Így az Ekkléſia-is tsonkáztatik, sőt az üldözések által még az ő hipokrita, és ideig-való tagjaitól-is, mint meg-annyi haſzontalan ágaktól meg-tiſztíttatik, meg-mettzetik, de annak gyökere, maga a' Kriſtus meg-marad, azon építtetvén, és fundáltatván az igaz hívek, ők-is meg-maradnak.

3.) A' Jéſus Kriſtus ama' fényes, és hajnali-tsillag. Vígaſztaljon tehát ez minket A! a' mi Lelki kísérteteinknek éjtzakáin. Mikor a' ſetéttség' fejedelme oſtromolja a' mi lelkünket,

ket, mikor a' ſetéttség' múnkái, a' mellyeket tselekedtünk, a' mi büneink rettentenek minket, a' mellyekért méltók vólnánk, hogy küldessünk a' külsö ſetéttségre. Tekíntsünk az illyen lelkünk - esmérete ſzorongattatáſi között erre a' fényes hajnali-tsillagra, a' kiről tudjuk azt, hogy el-üzte a' kárhozatnak sürü ſetéttségét, büneinkért eleget tett, és az Iſtent hozzánk meg-engeſztelte. Vígaſztaljon ez minket a' mi világi életünkben ſokſzor reánk jövö nyomorúságinkban, és látogattatáſinkban. A' hajnal-tsillag el-enyéſzik ugyan minden nap, de kevés ideig, mert ismét ſzép ſzínben elö-áll más nap reggel. Így az Iſten - is el-rejti ſokſzor ortzáját tölünk, hol egy hol más Kereſztet botsát reánk; de ſokſzor, sőt minden nap meg-újjulnak rajtunk az ö irgalmaſsági, és ha estve nyújt hozzánk siralmat, reggel nyújt örömet *Sólt.* 30. Vígaſztaljon ez minket a' halál' árnyékának ſetét völgyében is, mikor majd arra jutunk: mert az ö halála által el-rontotta ez a' halálnak birodalmát, az életet, és a' halhatatlanságot világoſságra hozta, nem maradnak a' mi testeink örökké a' koporsóban. Valamint ez a' hajnal-tsillag el-enyéſzett egyſzer, a' mellynek el-enyéſzésén még a' nap-is meghomályoſodék, de harmad napra ditsöſségben jövö-ki fel - támadván. Így a' mi testeink - is nem maradnak örökké a' földnek gyomrában, a' halálnak birtokában, majd mikor el-jö, és fel-támad ama' hajnal-tsillag ama' napon, bésúgározik az ö fényeſsége a' halálnak, és a' koporsónak ſetét tömlötzébe a' mi porunkra, fel-költi akkor az alvókat az ö ágyas házakból a' koporsóból. Tsak hogy Kereſztyén Atyámfiai! mivel ez a' hajnal - tsillag a' Jeſus Kriſtus - is fel - hozta magával a' napot, mint nappal ékeſen járjunk, nem dobzódáſokban, réſzegségekben, ágyas házakban - való bujálko-

kodásokban, versengésekben; hanem öltözzükfel a' Jésus Krisust. Mivel az Istennek Idvezítő kegyelme immár meg-jelent minékünk, taníttson hát ez minket meg-tagadni minden istentelenséget, gonoszságot, és kegyesen, és szentül élni e' jelen-való világban. Sok tsillagok vagynak, de tsak egy a' hajnal-tsillag: úgy noha sok tanítók vagynak, a' Próféták, és Apostolok, de egy a' Közben-járó, Isten között, és ember között, az ember Krisus Jésus. Erre halgassunk hát, ennek vezérlését kövessük, a' mint Sz. Igéjében ez minket vezérel, mert így bé-tellyesedik rajtunk amaz ő ígéreti: Én vagyok a' világnak ama' világossága, a' ki engemet követ, a' setétben nem jár, hanem életnek világa lészen annak, a' mint maga mondja *Ján.* 8: 12. Végezetre.

4. A' Jésus Krisus' igaz Ekkléziája várja az ő jegyesét, sőt azt kívánnya a' Sz. Lélek, hogy mi-is, a' kik haljuk ezeket, hasonló indúlatok légyenek mi-bennünk, és mi-is azt mondjuk: *Jövel Úram Jésus!* Oh miképpen várták az Ó-Testamentomi hívek ennek a' Dávidnak ki-tsemetézését, és ennek a' fényes hajnali-tsillagnak az ő fel-derülését! Miként várják az útasok éjtzaka, a' kik nagy bajjal útaznak, és félelmek között, hogy a' hajnaltsillag fel-tessék, és mint örülnek annak meglátásán. Ez a' világi élet A! mi-reánk nézve setét éjtzaka, a' sok nyomorúság, inség, mindeneknek felette a' bűnök, a' mellyeket minden nap tselekeszünk, éjtzakává, és setéttség' völgyévé tészik ezt a' jó-léleknek. Ezzel mutatjuk hát-meg A! ezt, hogy mi valósággal szeretjük a' Jésus Krisust, ha várjuk az ő eljövetelét, a' melly napon t. i. el-jő minket tellyességgel meg-váltani, és meg-ditsőíteni. De a' mi szájunkkal, melly ezt mondja: Jövel, meg-egyezzenek a' mi tselekedeteink-is; ol-

lyan tselekedetekben gyakorolván mi-magunkat, hogy meg-ne ſzégyenüljünk ö-elötte az ö el-jövetelekor, sőt tellyes jutalmat végyünk.

Addig pedig míg ſzemély-ſzerént el-jönne, és fel-támadna minékünk ez a' hajnali-tsillag: addig A! azt az ö utánnna ſzomjúhozó, ötet óhajtó kívánságunkat miképpen tsendesíttsükmeg; azt-is meg-hallánk. *A' ki ſzomjúhozik jöjjön-el, és a' ki akarja, végye az élet' vizét ingyen.* Az Ó, és Új Teſtamentomi Sz. Irás hát az a' kút-fő, a' mellyre itt minket hívogat Sz. János. Ajánlja minékünk, és meg-nyitja ezt a' két kút-főt, sőt ezeket hagyta a' mi Vőlegényünk Zálogúl, és Tanító-Meſterül, és az ö Sz. Sakramentomit. A' honnét az Úr' Vatsorájáról ezt-is mondja Sz. Pál: *Az Úrnak halálát hirdeſsétek míglen el-jö.* Ezekkel könnyebbíttsük hát A! a' Lelki Vőlegény' távól létén-való bánatinkat, ſzorongattatáſinkat, epekedéſinket, ezekkel éljünk, a' Sz. Iráſokat halgaſſuk, tanúljuk, visgáljuk, és olvaſsuk. Ez az életnek víze az, a' mellyel ha élünk, megtiſztít minket minden bűneinkből, meg-újít a' mi ſzomorúságinkban, gyümőltsözökké téſzen minden jó-tselekedetekre, el-kéſzít tökélletteſen minket, mint a' meg-moſatott, ſzépen felkéſzíttetett, és ékesíttetett Meny-Aſzſzonyt az ö Vőlegénye eleibe. Ez az életnek víze, a' melly ki-jö az Iſtennek, és a' Báránynak ſzéki alól, mert m. u. a' Bárány, a' Jéſus Kriſtus az Atyának jobbjára ült, azután küldötte-el a' Sz. Lelket ezzel az élet' vizével, az Évangyéliommal mi-hozzánk-is. Ezzel mutatjuk hát meg A! hogy ſzeretjük ötet, ha míg ö-töle távol vagyunk, ſzeretjük az ö beſzédét, melly ki-jö az ö Királyi ſzéke alól. Minden bizonnyal A! hidjétek-el, hogy e' folyamaton el-fogunk menni egyſzer a' kút-főre, és ha ezt az élet' vizét, az Iſten' beſzédét követjük, 's

azu-

azután mégyünk, minden bizonnyal el-jutunk ahoz egyſzer, a' ki a' ſzékben üll, oda-fel, a' kinek ſzéki alól ez ki-jö, és ott oſztán a' mi ſzomjúságunk el-múlik, mert meg-elégíttetünk azokkal a' mindenhai gyönyörüségekkel, mellyek vagynak az ö jobbja felöl. *Amen.*

XXIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája elött-való.

Az Iſten' ſzavának meg-hallásáról

Szent Letzke *'Sólt.* 85: 9. *Meg-hallom mit ſzóll az Úr Iſten: mert kéttség nélkül békeſséget ſzóll az ö népének, és az ö jó-téteményeſinek, hogy ne térjenek a' bolondságra.*

Kereſztyén Atyámfiai! Úgy láttzik, hogy ez a' 85-dik 'Sóltár a' Babilloniai fogságból haza jött 'Sidó Anyaſzentegyháznak imádsága. Akkor írattatott ez, vagy arra az idöre, mikor az Iſten a' Jákob' nemzettségéböl-való fogjokat meg-ſzabadította. Hirdetik ebben a' 'Sóltárban a' hívek örömmel az Iſtennek hozzájok-való jó-vóltát, hogy ö rajtok meg-könyörült, és öket hazájokba viſzſza vitte. De más réſzröl mint-egy nyughatatlankodik-is azon, hogy az Iſten még-is ki-tette öket az ö ſzomſzédjaiknak gyülölségekre, a' kik öket a' Templomnak építésében, és egyébb ſzabadságokban meg-akadályoſztatták. Innen mondják oda feljebb a' 6-*dik* versben: A'vagy mind örökké haragſzol-é ellenünk? és a' te haragodat meg-tartod-é nemzettségröl-nemzettségre? De a' 'Sóltárt író Próféta nem tsügged-el ekképen

mint máſok, nem nyughatatlankodik, hanem mint mikor az édes Atya meg-haragſzik az ö gyermekeire, ki-hajtja öket házából ſzíne-elöl, 's egy ö közzülök ki-vállalkozik, bé-mégyen, és meg-kísérti az ö Attyának ſzívét, ha vallyon haragſzik-é még vagy ſem. Úgy ez a' Próféta-is fel-téſzi magában, hogy majd meg-kérdi az Iſtent, mit ſzóll az ö népe felöl: *Én á. m. meg-hallom, mit ſzóll az Úr Iſten, mert kéttség nélkül 's a' t.* Szent Letzke.

De vallyon hol akarta a' Próféta meg-hallani, és meg-kérdeni az Iſtent? Minthogy ö Próféta vólt, reménlhette azt, hogy majd ſzóll ö néki az Iſten, vagy a' Sz. Léleknek belsö jelentése által, vagy éjjeli álom által, vagy látás által. Vagy pedig fel-téſzi, hogy meg-kérdi az Iſtent a' maga beſzédében, meg-kérdi ötet a' törvényben, és ahoz köttetett ígéreteiben, és fenyegetéseiben. Mert A! ez az a' hely, a' hol az Iſtent meg-lehet kérdeni, t. i. az ö-beſzéde. A' ki még ma-is Iſteni jelentéſeket várna, álmokat 's látáſokat kérne, és azok által kívánná meg-tudni az Iſtennek akaratját; a' minden bizonnyal ki-tenné magát a' meg-tsalattatásnak veſzedelmére, mert vagynak már ma Móſesek, és Próféták, azokat kell halgatni. A' Sz. Írásban ſzóll az Iſten mindeneket, valamellyek a' mi békeſségünkre valók.

Reményli pedig a' Próféta, hogy nem híjában kérdi-meg az Iſtent, hanem jó válaſzt nyér, mert azt mondja: *kéttség nélkül békeſséget ſzóll az Úr az ö népének.* Mikor az Iſtenröl a' mondatik, *hogy békeſséget ſzóll*, azt téſzi, hogy békeſséget ád. A' melly békeſség illyen jó-tétemányeket foglal magában.

1) *Az Iſtennel-való békeſséget*: mert valameddig mi a' bünben vagyunk, mind addig az ellenkezésnek, és háborúságnak állapotjában

ban

ban vagyunk, közben-vetésnek fala ez az Iſten között, és mi közöttünk, a' melly nem engedi, hogy mi-reánk nézzen, és mi ötet ſzeressük. Mikor tehát az Iſten a' mi meg-térésünkön meg-illetödvén, kegyelmes ſzemmel tekint mi-reánk, és azt mondja az ö Királyi ſzékiből: *Bízzál fiam, bízzál leányom! meg bocsáttattak te-néked a' te bünеid*: akkor békeſséget állit ö fel mi-velünk, és ö-magával, és attól az órától-fogva léſzünk az ö ſzeretetének tzéljaivá, már ekkor meg-igazúlván, békeſségünk vagyon Iſtennel, a' Jéſus Kriſtus által.

2.) Ebből az elsö békeſségből foly a' máſodik, a' mellyet az ember *az ö Lelki esméretében* érez, mert míg az ö bünei el-nem töröltetnek, az Iſten igaſságának rettentéſi el-foglalják a' ſzívet, a' Lelki-esméret rettenti, és mardoſsa ötet; de mihelyt éſzre véſzi, hogy az Iſtennel meg-békéllett, és az ö bünei eltöröltettek, mindjárt ſzármazik az ö ſzívében az a' békeſség, a' mellyel bátran nyugſzik ö még a' leg-nagyobb hánykódó habok közöttis, és ezekkel a' vígaſztaló ſzókkal bíztatja magát: *Kitsoda vádolja az Iſtennek választottit? az Iſten az, a' ki meg-igazít. Kitsoda a' ki kárhoztatna? Kriſtus az, a' ki meg-hólt, söt a' ki fel is támadott, ki az Iſtennek jobbján vagyon, ki eſedezik mi-érettünk. Semmi kárhoztatáſok nintsen hát már azoknak, a' kik a' Kriſtusban vagynak, kik nem test ſzerént, hanem Lélek-ſzrént járnak. Róm.* 8: 33, 34. *De*

3.) Foly még ezekből az *emberekkel-való békeſség-is*: mert ha az Iſten a' mi bünеinket meg-engedi, azokat a' gonoſzokat-is el-hárítja rólunk, a' mellyeket az emberek mi-nékünk teſznek, és mi-velünk tselekeſznek. Ha jó-akarattal viſeltetik az Úr valakihez, még az ö ellenségeit-is jó-akaróivá téſzi, és azt tseleke-

ſzi, hogy a' mezön lévö kövekkel-is frígyünk légyen mi-nékünk, és a' mezön-való fene-állatok-is békeſségeſek légyenek mi-velünk *Jób.* 5: 23. És ez az a' hármas békeſség, a' mellyet az Iſten ígér, és ſzóll a' maga népének.

De vallyon mitsoda fel-télel alatt? *Hogy a' bolondságra viſzſza ne térjen*, az-az a' bünre, nevezeteſen a' bálvány-imádásra, a' mellyért az Iſten öket Babilloniába fogságra vitette. Minden bünös tehát, hogy úgy ſzóljak, bolond, és balgatag, mert tselekeſzik ö a' maga köteleſsége, tulajdon java, és haſzna ellen, ſzánt-ſzándékkal meg-öli a' maga lelkét, egy ſzempillantáſig tartó gyönyörüséget feljebb betsül az örökké-valónál, és ez már halálnak illatja a' halálra. De ha minden bün bolondság, és balgatagság; a' bálvány-imádás ennek legelsö ſzülötje. Mert mi lehet nagyobb ostobaság, mint a' Teremtöt, az egyedül örökké áldandó Iſtent hátra hagyni, és azt a' ditsöſséget, a' melly egyedül a' Teremtöt illeti, más teremtett állatra ruházni, és bálványozni, mint a' 'Sidók tselekedtek. Ha azért erre a' bolondságra viſzſza nem térnek, az Úrnak Nevében azt ígéri a' Próféta, hogy békeſséget ſzóll az Úr az ö népének. Tanítja hát itt a' Próféta, hogy az Iſten nem egyebeknek adja a' maga békeſségét, hanem tsak azoknak, a' kik úgy térnek-ki az ö büneikböl, hogy ſoha többé azokba viſzſza nem esnek. Az ollyan meg-térés, a' mellyet követ a' bünben-való viſzſza esés, a' melly tsak ollyan mint a' reggeli harmat, az ollyan meg-térés mondom nem nyér Iſtentöl kegyelmet, és bün-botsánatot.

De azt mondja valaki erre: Ha ez így vagyon, hogy tsak az a' meg-térés nyér Iſtentöl kegyelmet, és bün-botsánatot, a' mellyet nem követ a' bünbe-való viſzſza-esés, így hát

majd

majd ſenki ſe' leſzſz réſzese annak a' kegyelemnek; mert nintsen tsak egy ember-is, a' ki ne vétkeznék?

F. De én erre azt mondom: Igen nagyon meg-kell a' bünöket egymástól külömböztetni. Vagynak minket minden nap ostromló bünök, és ollyan gyarlóságból valók, a' mellyekkel ſzüntelen kell mi-nékünk küſzködnünk, de ſoha azokat meg-nem győzhetjük. Illyenek p. o. az Iſteni tiſzteletben az elmének ſzéljel-való tétovázása, a' kegyeſség munkáinak végbenvitelében-való restség, túnyaság, kevélység, és egyéb efféle emberi gyarlóságoknak ottan-ottan bennünk fel-gerjedö indúlati. Már ezeket akármint igyekezzük ki-írtani: de érezzük hogy ugyan hozzánk ragadtanak, mint Sz. Pálhoz. Nintsen ollyan igazán, és ſzíveſen megtért ember, a' ki ezekbe viſzſza ne esne. De az a' jó Atya, a' ki tudja, és meg-emlékezik róla, hogy mi porból formált gyenge edények vagyunk, el-nézi ezeket Sz. Fiának érdeméért, el-fedezi, és meg-kegyelmez ezeknek. Ezek ellent nem állanak, hogy a' maga békeſségét, és kegyelmit ne adja minékünk. Hanem vagynak már ſzántſzándékból-való bünök, és az Iſten' törvényének kéſz-akartvavaló által-hágása, és annak meg-rontása, minémüek az igaſságtalanság, ragadozás, tolvajság, tiſztátalanság, réſzegeskedés, káromkodás háborúságoknak gyakorlása, és egyebek, a' mellyek uralkodó bünöknek neveztetnek. Már ezekről azt mondom: hogy ezekből meg-térni, és ezekbe viſzſza esni ſemmi nem egyéb, hanem ollyan meg-térés, a' mellyért az Iſten az ö békeſségét nem ígéri, 's nem-is adja.

Hogy pedig azt el-hidjétek Al hogy az illyen ember ſoha kegyelmet nem nyér, azt gondoljátok-meg, hogy az illyen meg-térés

nem valóságos, és igaz meg-térés; mert az igaz meg térés magában foglalja.

a.) A' bünön-való igaz bánatot, és ſzomorúságot, még pedig ollyan ſzívet meg-haſogató, a' tsontoknak, és a' velöknek oſzláſokig elható bánatot, és ſzomorúságot, mellyhez képest a' mi világi kárunkon-való ſzomorúságunk tsak nevettség, és árnyék. Immár fellehet-é azt tenni, hogy a' kit a' bánat valóban el foglalt az ö ſzívében, tsak ugyan el-vetemednék a' bünre, a' mellyröl jól tudja, hogy már egyſzer mitsoda fulánkot hagyott az ö ſzívében? azt fel tenni nem lehet. Ha pedig viſzſza tér arra a' bünre, bízvást el-lehet róla mondani, hogy az a' bánat nem vólt igaz bánat, noha mutatta azt az ö hazug ſzája, bizonyította azt az ö ſzeméből le-eſett egynehány köny-hullatása; de tsak Krokodilusnak ſirása vólt az, nem pedig Péternek könyhúllatása, és igazán-való kesergése.

b.) Az igaz meg-térés magában foglalja *a' bünnek gyülölését, és útálását*, hogy az a' mi nemes lelkünket meg-fertézteti, Iſtenünket megharagítja, az örök élettöl meg-foſzt. A' kinek ſzívében illyen gondolatok vagynak, a' ki illyen ábrázatban meg-gyülöli, és meg-útálja a' bünt, ismét a' felöl fel-nem lehet tenni, hogy a' mit egyſzer ö így meg-útált, ſzereſse azt valaha. Mert ha egyſzer valamelly dolog ellen gyülölséget érzettél te magadban: vallyon más ſzempillantásban ſzeretnéd-é azt? A' gyülölség igen erös indúlat, keményen tartja magát. A' kiben vólt hát egyſzer a' bün ellen-való igaz, és valóságos gyülölség, lehetetlen hogy az arra a' bünre viſzſza mennyen; ha pedig viſzſza mégyen, már az annak a' jele, hogy ſoha ſem vólt ö-benne a' bün ellen-való igaz gyülölség, ö-benne a' Kriſtus nem lakozott.

c.)

c.) Az igaz meg-térés magában foglalja még az álhatatos, és munkás *fel-tételt-is* azeránt, hogy mi már a' bünről le-mondunk, a' ſzerént a' mi vagyon *'Sólt.* 119: 106. *Meg-eskűdtem, és meg-állom, hogy meg-tartom a' te igasságodnak törvényét.* Úgy de a' ki mindjárt viſzſza-tér a' bünre, mihelyt alkalmatoſság adódik reá, hogy lehetne azt fel-tenni arról, hogy az ő fel-tétele igaz vólt? Lám ha a' mi világi dólgainkban valamit fel-téſzünk, ha látjuk hogy a' haſznos minékünk, ſemmi meg-nem akadályoztat minket, és ha ugyan igazán, és lelkünk ſzerént meg-határoztuk arra magunkat, hogy azt végbe-vigyük, nem gondolunk ſemmivel-is, ſemmi nehézséggel, mivel a' mit fel-tettünk, ſzíveſen tettük-fel. Hogy kedvellené hát már az Iſten az illyen meg-térést, és hogy ígérne az illyeneknek bün-botsátó kegyelmet? Vagy azt kell mondanod, hogy az Iſten nem tudja ennek vagy amannak az embernek a' ſzívét, és így meg-lehet ötet tsalni a' kegyeſségnek ſzínével. Vagy pedig azt, hogy az Iſten tudja ugyan, hogy nem igaz meg-térés, de tsak ugyan meg-elégſzik vele. Az elsöt nem mondhatod, hanem ha az Iſtent le-akarod taſzítani az ő Királyi-ſzékiből; mert hová leſzſz hát úgy az ő minden-túdósága, a' melly ſzerént mindeneket tud, és a' ki elött mindenek fel-fedeztettek. A' máſikat ſem mondhatod; mert oda leſz úgy az ő tiſzta igasága, és ſzentsége. Látni-való azért, hogy az illyen meg-térés, a' mellyel együtt van a' bünben-való viſzſza-esés, ſoha ſem vólt igazán-való meg-térés.

* * * *

Kereſztyén Atyámfiai! Mind ezek így lévén, haljuk-meg mi-is e' mái napon nagy lel-

ki

ki kéſzséggel, és igaz ſiúi engedelmeſséggel mit ſzóll minékünk az Úr Iſten, és ne légyen ſenki e' gyülekezetben, a' ki meg-keményítené a' maga ſzívét, midőn ma halja az Úrnak ő-hozzá intéztetett beſzédét. Igaz hogy már ma az Iſten az Urim, és Thummim által feleleteket nem ád, ſem álomban, ſem látásban nem tanít, de mindazonáltal vagynak mi-közöttünk-is az ő jelen-létének ollyan jelei, és zálogai, a' mellyekből meg-tudhatjuk azt, mit ſzóll az Úr az ő népének. Ez az Iſten' Sz. beſzéde, a' mellyet most-is hallotok, és az Úri Sz. Vatsora, a' mellyben majd réſzesülni fogtok. Mind ezek mint meg-annyi Iſteni ſzózatok, a' mellyek által az Iſten az ő békeſséget ajánlja, és adja mi-nékünk. Óh mitsoda Iſteni jóság, és irgalmaſság ez, hogy ezt a' békeſséget így ajánlja, és adja mi-nékünk, a' mellyet mi annyiſzor meg-útáltunk! Hányſzor bontottuk-fel ezt a' békeſséget, a' mellyet annyiſzor kötöttünk az Iſtennel, ha azt meg akarjuk tudni, tsak azt tudjuk-meg, hányſzor éltünk az Úri Sz. Vatsorával. Mitsoda Iſteni jóság, és irgalmaſság, hogy ismét kínál minket az ő békeſségével, a' melly nélkül mit haſznál e' világ, mit ennek minden ſzépsége, és jósága? Ellenben ha ezzel a' békeſséggel bírunk, ditsekedhetünk még a' leg-nagyobb nyomorúságokban-is az Iſten' ditsőſségének reménysége alatt. Óh melly igen méltó hát, hogy el-végyük azt a' békeſséget egéſz örömmel, és ſzíveſséggel! És ímé jelen vagyunk, hogy megtudjuk mit ſzóll az Úr az ő népének, és lássuk, hogy ád az Iſten az ő népének békeſséget.

De azt mondjátok: Igen-is el-vennénk az Úrnak ezt a' békeſségét, de mi bűnösök vagyunk, nem adja nékünk az Iſten az ő békeſségét?

F.

F. A. Az Iſten ezt a' békeſséget ſzemély válaſztás nélkül ajánlja, és adja mindeneknek: *Jöjjetek én hozzám u. m. mindnyájan, kik megvagytok fáradva, és terheltetve, én meg-könnyebbítlek titeket.* Kérünk a. o. titeket az Úrnak nevében, békéllyetek-meg az Iſtennel, és a' ti felebarátitokkal, és vegyétek-el az ő békeſségét. De meg-hallátok oda feljebb, hogy bizonyos fel-tétel alatt ajánlja, és adja az Iſten ezt a' békeſséget, t. i. hogy az ő népe többé viſzſza ne térjen a' bolondságra. Ha azért meghatároztátok magatokban, hogy többé ifjúságtoknak vétkeire, és gyermekségteknek bolondságira viſzſza-nem tértek, így az Iſten-is megadja a' mit kértek, az-az, az ő békeſségét, bűn botsátó kegyelmét. Ha pedig nem kell tinéktek ez a' békeſség, ha a' ti fogadás-tételetek ellent nem állanak, hogy tsak ugyan viſzſza-ne térjetek a' ti bolondságtokra, az ő békeſsége helyett tapaſztalni fogjátok az ő haragját, melly mind örökké meg-marad a' ti fejeiteken. Válaſzſzátok azért A! akár az életet, akár a' halált, akár az áldást, akár az átkot, akár az Iſtennel-való békeſséget, akár az ő véle-való ſzüntelen hartzot, és hadakozást. De vallyon hát ſoká tartanátok-é magatokat függőben hogy mellyiket válaſzſzátok? Mikor élet, és halál, békeſség, és hadakozás közt kell válaſztást tenni, vallyon ki tenné függőben, hogy mellyik réſzt válaſzſza? Tudom én mellyiket válaſztjátok, és mellyikre határozzátok magatokat, t. i. válaſztani fogjátok kéttség-kívül Máriával a' jobb réſzt, melly el-nem vétetik ti-tőlletek. Tudom, és mintha látnám, miképpen ſzégyenli a' ti ſzívetek a' ti álhatatlanságtokat. Mintha hallanám mimódon hánnyátok ſzemetekre magatoknak, valakik most az Úr' Vatsorájához kéſzültök a' ti tulajdon bűneiteket, és bolondságitokat. Mintha

ha hallanám óh kegyes Lelkek! a' ti ſzíveiteknek az ö erölködéſeit, a' mellyekkel igyekezitek el-ſzaggatni a' bünöknek azokat a' köteleit, a' mellyek titeket eddig a' világhoz vontak, és kötöztek. Mintha hallanám a' ti ſzíveteknek esküvéſsel-való fogadás-tételeit, a' mellyeket most teſztek az Úr' népével a' ti Iſtenteknek elötte, hogy ſoha a' bolondságra, az-az, a' bünre viſzſza-nem tértek.

Adjad-is Óh Uram! hogy ne tsalatkozzon-meg ez az én reménységem, és ne légyen hazug ez az én bizodalmam. Adjad, hogy a' mi igaz fogadás-tételünk, és a' mi álhatatos meghatározásunk a' kegyeſségre, a' mellyet most teſzünk te Sz. Felségednek elötte, vonnya-le az Égből a' mi fejünkre, és nyúgoſsa-meg mirajtunk mind örökké a' te békeſségedet. Amen.

XXIV. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Mennyei kenyérről.

Szent Letzke *Ján. 6: 32; 33. Mondá azért néktek Jéſus: Bizony bizony mondom néktek. Nem adta Móſes ti-néktek ama' Mennyei kenyeret, hanem az én Atyám adja néktek amaz igaz Mennyei kenyeret, mert az Iſtennek 's a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! Minekutánna az Úr Jéſus az öt ezer embereket öt árpa kenyerekkel, és két halatskákkal meg-elégítette vólna, azt kívánta a' 'Sidóktól, és világos ſzókkal intette; hogy látván illy nagy tsuda tételt ö-általa végbe-vitetni, hidjenek ö-benne, és

es-

esmérjék-meg, hogy ő Istentől botsáttatott Messiás. Méltán-is, mert senki nem tehet illyen jeleket; hanem ha Isten vólt azzal *Ján.* 3: 2. De ezen hitetlenek, hogy magokat menthessék, miért nem hisznek ő-benne, a' Mózes' tselekedetit hozzák-elő, hogy ő nem öt ezer, hanem 600 ezer embereket, nem egyszer, hanem 40 esztendeig, nem földből termett árpakenyerekkel, hanem onnan felül le-szálló Mannával táplálta, ha azért ő-is, így fogja őket táplálni kedvekre, hogy ne kellyen munkálódniok, követik ötet, hisznek ő-benne, mert illyen jel nélkül, nem látnak semmit ő-benne, a' miért ötet igaz Messiásnak kellene esmérni. Az Úr Jésus ezen ő ellen-vetésekre meg-felel a' Sz. Letzkében, és azt akarja tudtokra adni, hogyha valósággal óhajtják a' Menyei kenyeret, és annál egyebet nem kívánnak arra, hogy hidjenek, ő benne (a'mint ezt láttzik beszédek bizonyítani) tehát egyéb jelt nem várván, egyszeribe hihetnek ő-benne, mert bőven fel-találják ő-nálla azt a' Mennyei kenyeret, mellyet olly buzgóan kérnek. *Bizony bizony mondom néktek, nem adta Mózes tinéktek ama' Mennyei 's a' t.*

Ezen beszédeknek alkalmatosságával két dolgokat tanít az Úr Jésus.

1.) *Hogy nem kell a' Mennyei kenyeret abban keresni, a' miben a' 'Sidók képzelték t. i. a' Mannában.* De mi módon mondhatja ezt a' Krilius, holott *'Sólt.* 78: 24 világosan mondatik: *Mennyei kenyeret adott vala nékiek?* a' mint ezt a' 'Sidók is említik feljebb a' *31-dik versben?*

F. A' Manna külömbözö tekintetben, és más értelemben Mennyei kenyér-is vólt, nem-is. Minden tudja, hogy az a' levegö-égben egy kevéssel fejünk felett formáltatott, mint a' harmat, és az első, 's úgy esett-le nap fel-jövetele előtt, de sem abban az Égben, a' hol a'

nap

nap vagyon, sem annyival inkábbb azon harmadik Égben, a' hol helyheztette az Isten a' maga ditsõsségének Királyi-székit, a' Manna soha se' vólt, és nem onnan jött-alá. Ezen kívûl a' Mennyei kenyér ollyan kenyér, melly Mennyei, az-az rend-kívûl-való, Istëni, és ollyan életet okoz vagy ád, melly romolhatatlan, örökké-való, és e' mi mulandó életünknek erõtlenségi felett vagyon. De a' Manna, akár millyen rend-kívûl való eledel vólt, igen távól vólt e' méltóságtól, a' más földi eledeleknek erejét felûl nem haladta, tsak e' testi életet tartotta-fel egy ideig, és a' haláltól sem menthetett-meg senkit, mert mind azok, a' kik abból ettek, meg-hóltanak. Lehet mindazonáltal bizonyos tekíntetben õtet Mennyeinek mondani, nem tsak azért, hogy a' levegõ-égben formáltatott, és nem a' földbõl jöttki, mint más eledeleink; hanem a' végre szóllott a' Sz. Lélek a' 'Sóltárt író Próféta által eképpen, hogy ezen ditsõsséges, és pompás nevezeti által, emelné-fel a' mi elméinket annak a' titoknak meg-gondolására, melly a' Manna által ki ábrázoltatott. Mert szokása az a' Sz. Írásnak, hogy a' régi példázatokról rend kívûl-való dolgokat mond, mellyek azoknak terméfzeteket feljûl-haladják, 's nagy erõszakosan esik, ha tulajdonképpen magokról értjük, hogy ez által meg-intsen minket, hogy abban valami titok van, és ez által kötelezzen arra, hogy valami lelki dologban keressük azoknak valóságos bé-tellyesedését, t. i. a' mellyeket példáztak az Istennek akaratja szerént. Nem tagadja tehát Idvezítõ Urunk, hogy az az eledel, mellyet a' 'Sidók Móses által vettek, ne mondathatnék valami tsekély értelemben *Mennyeinek*; de nem vólt *ama' Mennyei kenyér*, ki az õ ditsõsséges vóltáért egyedûl

dül érdemli-meg minden eledelek felett, hogy Mennyei kenyérnek nevezteſsék.

Láſsuk hát II-ſzor *Mitsodás az a' Mennyei kenyér, és hol vagyon, mellyet a' Móſes által adatott Mannában hijjában keresünk?*

Azt mondja a' Kriſtus: *Az Iſtennek ama' kenyere az, a' ki le-ſzállott Menyből, és ád életet e' világnak.* Mintha mondotta vólna a' Kriſtus; Ti ſzokástok ſzerént az árnyékot a' test helyett, a' képet a' valóság helyett véſzitek. Ne irígyeljétek a' ti Atyáitoknak állapotját, ne kérjétek én-töllem az ő Mannájokat, ſokkal drágább ajándékot mutat én-bennem néktek az Iſten, mert amaz igaz valóságos Mennyei kenyeret adja, a' mellyet amaz tsak példázola.

Valóságos Mennyei kenyérnek, vagy Iſtennek ama' kenyerének azt lehet tartani, a' miben megvagyon mind az az erő, és tehettség valóságosan, a' mellyért a' kenyér betsültetni, és kenyérnek neveztetni ſzokott, hogy t. i. alkalmatos légyen az embereknek táplálására, és éltetésére, még pedig nem ideig; hanem örökké, nem földi erőtelen, és halandó; hanem Mennyi, lelki, és örökké tartó életre. *Iſtennek kenyerének* méltán neveztethetik az, mert egyedül az Iſten az, a' ki a' ſzegény bűnös embernek illyen kenyeret kéſzíthet, és vagyon abban ollyan Iſteni erő, melly nints ſemmi más dolgokban, mellyeknek ételnek, és italnak nevezetét adjuk, minden kenyerek között leg-méltóságosabb, tsudálatosabb ez, úgy-mint a' melly a' Léleknek ád halhatatlanságot, és Iſteni életet. Immár az Úr Jéſus Kriſtus az egyedül, a' kiben azok a' két jelek, és tulajdonságok fel-találtatnak, mellyek a' Mennyei kenyérben meg-kívántatunk.

a.) Mennyei ez; mert ez *Menyből ſzállott alá*, és az *Atya adja ezt.* Melly-is nem azért

mondatik ö-rólla, hogy ö Iſtentöl botsáttatott követ, és az Iſtennek rend kívül-való hatalma által formáltatott, mert Ádám, és Éva-is az Iſten kezei által formáltattak, Isák fogantatott az ö rend kívül-való, hatalmának ereje által, Jérémiás, és Kereſztelö János annyok méhétöl fogva meg-ſzenteltettek, 's Iſtentöl küldetett követek vóltak, de egyikröl ſe' mondatik, hogy Menyböl ſzállott alá. Le-ſzállott a. o. a' tulajdon-képpen-való Égböl, a' holott hát minekelötte e' földön meg-jelent, vólt, és lakozott az ö ditsöſségében öröktöl fogva, vólt hát mindeneknek felette áldandó örök Iſten az Atyával, és így véghetetlen terméſzetü Felség lévén, és olly ki bé-tölti a' Mennyet, és földet, le-ſzállott az Égböl nem úgy, hogy azt elhagyta vólna: hanem úgy, hogy meg-mutaſsa magát e' földön ollyan formában, és tölle felvett ábrázatban, melly az elött nem vólt ottan, t. i. az ö emberi terméſzetében, mellyet Szüz Máriának méhéböl vett fel, mert mikor az Iſtenröl mondatik, hogy le-ſzáll az Égböl, azt téſzi az, hogy ki-jelenti magát e' földön.

b.) Életet ád e' világnak. A' Manna éltette tsak az Izráel' népét, de ez életet ád e' világnak, az az minden külömbség nélkül minden nyelvböl, nemzettségböl, és ágazatból valóknak, kik hiſznek ö-benne. A' Manna nem adott tulajdon-képpen életet azoknak, a' kiknek nem vólt, hanem tsak azt tartotta-fel azokban, a' kiknek életek vólt; de ez ád a' meg-hóltaknak életet. Még pedig mitsoda életet? Ama' bóldog, és ditsöſséges életet, melly egyedül méltó erre a' névre, mert az ö Évangyéliomi tudománya által arra, és az arra-való el-jutásnak módjára meg-tanított minket, és így a' mi elméinknek meg-világosítása által kezdett lenni élete e' világnak. Továbbá ezt az életet érdemlette, a' midön minden mi-

mi bűneinkért tökélletesen eleget tévén, az Istentől nékünk just nyert az örök életre, és így a' melly tsudálatos életet adott e' világnak az ő halála által. Ezen kívül adja ez életet mi-nékünk már e' földön-is kezdet képpen, a' midőn az ő szenvedéseivel érdemlett Sz. Lelke által, az ő Mennyei életét belénk önti, újjá szül, meg-szentel, és bűneinkből az ő szent parantsolati 's példája által meg-tisztít, végezetre ama' napon el-törölvén egészlen mind azt, valami vétkes, erőtelen, és romlandó a' mi természetünkben, fel-öltöztet minket ditsőséggel, és halhatatlansággal, azon hatalma, és jussa szerént, mellyet az ő szenvedéséért, és engedelmességéért adott néki az Atya, hogy lenne e' világnak ítélő Bírája, és valamint a' maga életét a' fel-támadás által viszsza vehette: úgy adna részt mind azoknak azon ő boldog ditsőségében, valakik ő-benne hisznek.

* * * *

Keresztyén Atyámfiai! Mindnyájan természettel szeretünk élni, és ha nints senki, a' kinek a' minden napi kenyérre szüksége ne volna; kitsoda az, a' ki ne érezné magában, hogy ezen kívül vagyon néki szüksége egy valami más kenyérre-is. Érzi t. i. minden ember, hogy az ő lelke halhatatlan, és örökké meg-marad, de azt-is érzi, hogy ő bűnös, és azért minden bizonnyal az Isten ötet valaha meg-bünteti, söt már e' világon-is lakol azokért, a' lelki-esméret mardossa, fél, retteg, sok nyomorúság, bánat éri, 's végre a' nyavalyák által földi sátora öszve-romolván meg-fog halni. Kitsoda az, a' ki ezektől ne kívánna meg-szabadúlni, és mind e' világon tsendes, és minden háborúságoktól üres, ez élet után pedig örökkévaló boldog életre ne vágyna? De híjában

kereſel óh ember! ez egéſz világban ollyan kenyeret, melly néked ezt az életet meg-adhaſsa. Fösvény ember! a'vagy nem érzed-é, hogy a' mit gyüjteſz tsüreidbe, tár-házaidba, nem óltja; hanem neveli ſzomjúságod? Nagyra-vágyó! ki a' tiſztség betsület után futtſz, a'vagy nem a' ſzéllel táplálod-é magadat? Világ' fia 's leánya! kinek életed a' pompa, tziſraság, a'vagy nem ollyan kenyeret ſzerzettélé, melly annak tsak árnyéka, és a' ſzemeket táplálja? Testi ember! kinek Iſtened a' haſad, és a' ki a' testet táplálod az ö kívánságiban, mind ezek, a' helyett, hogy kívánságod megelégítenek, hagynak a' te lelkedben meg-óltha tatlan tüzet, és nem hogy meg-öriznék az örök haláltól, söt fiettetik azt. Óh miért költötök bünösök pénzt a' haſzontalan eledelre, mellyek meg-nem elégíthetnek; mellyek nem Menyből húllottak alá, földből valók? Mondja-meg a' leg-együgyüebb ember-is, ha mind ezekben vagyon-é az az erö, hogy tsak egy nyavalyától meg-mentse a' testet, a' lelket egy büntöl, és ötet a' haláltól? Mimódon nem látjátok a' halált, melly titeket fenyeget, és lasſan-laſsan emésztvén életeteket, akkor végzi azt el, mikor nem-is gondolnátok, és állit annak az ítélö-ſzéknek eleibe, a' melly már-is fel-van emelve lelketek esméretiben, és fenyeget az Iſtennek örökké-való haragjával? Vegyétek kérlek bútsút a' bünnek, és a' hijában valóságnak ezen átkozott eledelitöl, mellyekben valakik ettek, meg-hóltak, hagyjátok a' kígyónak, és az ö magvának ezt a' port, hogy egyék, illy nemes teremtéſeknek, minémüek a' ti lelkeitek, nem más kenyér adhat megelégedést, és életet; hanem a' mi ö-véle azon egy eredetü; t. i. melly a' Menyből ſzállott alá; Iſtennek kell annak lenni, melly ötet bóldoggá teheti.

I-

Ímé itt vagyon az a' kenyér, t. i. az Iſten' Fia, melly most-is ajánltatik minékünk az Úrnak Sz. Vatsorájában, és ezt mondja nékünk: Bünös ember! miért halnál-meg, ímé itt vagyok én, életnek ama' kenyere, végy-bé engemet igaz hit által, ezért ſzállottam én le e' földre, hogy itten az Iſten' haragjának tüze által, az én testemnek a' fájdalmok által-való rongáltatása által, a' te lelkednek kenyerévé kéſzíttetnék. *Széleſisd-el a' te ſzádat, és én bétöltöm azt* 'Sólt 81.

Ne tégyük a. o. hijában valóvá hihetetlenségünk által a' mi Mennyei Atyánk' böltseſségének, és jóságának ezen tsudálatos munkáját, végyük ezt az Iſten' ajándékát nagy tiſzteletel. Ha örült a' régi Izráel, és hálákat adott, hogy a' kietlen puſztában, Mennyei eledelt adott néki az Iſten: Óh mi-némünek kell lenni a' mi örömünknek, háládatoſságunknak, mikor látjuk azt a' halhatatlanságnak kenyerét, a' melly a' mi lelkünket meg-gyógyítja azoktól a' mérges harapáſoktól, a' mellyeket a' bünök okoznak a' mi lelkeinknek.

Ne kéſzíttsük ennek testi ſzájunkat, mert a' hit az a' ſzáj, a' mellynek, azt el-kell fogni, az ö hozzá-való ſzeretet, és bizodalom, a' mi büneinken-való ſzíves bánat, és az igazságnak éhezése az, a' melly minket ö vélle egyesít. Mennyen-bé a. o. a' mi elméinkbe a' kegyes elmélkedeſek által, tsendesíttse-meg lelki-esméretünket, járja által ſzívünknek minden indúlatit, és mint az eledel a' testnek minden tagaira el-oſzolván azt egéſségeſsé, ſzéppé, munkáſsá téſzi; úgy ennek a' kenyérnek Mennyei ereje a' mi lelkeinknek minden tehettségeire el-oſzolván, gyógyíttsa meg azokban azt, a' mi beteges, erösíttse a' mi gyenge, éleſzſze a' jóra a' mi lankadt, és mivel Mennyei, munkálkodjon Mennyei életet mi-bennünk,

nünk, hogy értelmünk tellyeſedjen-bé az ő Szent törvényének tudományával, akaratunk halyóljon annak meg-tartására, a' mi örömünk légyen az Urban, a' mi bánatunk foglalatoskodjon bűneink körül, a' ſzeretet gerjedezzen Iſtenünk, és felebarátunk eránt, a' gyűlölség viteſsék a' bünök ellen, a' félelem irtózzék az Urat leg-kiſsebb bünben-is megbántani, a' reménység az oda fel valókra vágyakozzon. Hogyha a' mi lelkünknek ezen tehettségei, ſzíveinknek indúlati így léſznek munkáſok a' jóban, még pedig ezen indító okból, hogy az Iſten minket így ſzeretett, hogy Sz. Fiát adta halálra értünk, tehát ekkor az Iſten' Fia az ő meg-töretett teste által, az-az halála által életet adott már a' mi lelkeinknek, mert ezen jóra-való kéſzségben, és munkáſságban áll a' léleknek élete.

Oh bóldog Lelkek! valakik így kóstoljátok és éſzitek a' Mennyei kenyeret, mert még a' halál-is ezen ti életeteket el-nem véſzi tőlletek. El-juttok ezen eledelnek erejével, mint Illyés az Iſtennek Hegyéig, nem a' tapaſztalható Hegyig, hanem ama' Mennyei Sion' Hegyéhez, az élő Iſten' Városához, a' Mennyei Jérusálemhez, és a' ſok ezer Angyalokhoz, az elsö ſzülötteknek gyülekezetéhez, és a' mindeneknek Bírájához az Iſtenhez, és a' tökélleteſekké lett igazaknak lelkekhez, és az Uj Teſtamentomnak Közben-járójához a' Jéſushoz, holott oſztán maga a' Bárány, a' ki a' ſzéknek közepette vagyon, legeltetni fog titeket örökkön örökké *Amen.*

XXV.

XXV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Isten' Fiának nagy szeretetéről.

Szent Letzke *Jel.* 1: 5, 6. *Ki szeretett minket, és meg-mosott minket a' mi bűneinkből az ő vére által, és tett minket Királyokká, és Papokká az Istennek, és az ő Attyának.*

Kereſztyén Atyámfiai! Az Ur Iſtennek képét az ember minden teremtéſek felett ebben hordozta, hogy az ő értelme az igaz böltseſségnek világával tündöklött, akaratjában az Iſtenhez, és felebarátjához-való ſzeretetnek tüze gerjedezett. Egyben vólt ezen ő lelki ſzépségével kötve az ő lelki bóldogsága. Vólt ő néki mint illyennek juſsa, hogy az Iſtenhez mint ő Iſtenéhez közelgeſsen, és nem tsak minden teremtéſeknek Ura vólt e' földön, hanem a' Meny-Orſzágot-is várhatta, mint ő örökségét. De mihelyt vétkezett, mind ezt egéſzen el-veſztette. Az Iſten mindazonáltal ingyen-való irgalmaſságából a' 2-dik Ádám által mind azt viſzſza adta, valamit az elsőben el veſztett. Mert ha a' bűn meg-rútította lelkünket, meg-tiſztított az ő vére; ha az Iſtentől el-távoztunk vala; ha ki-estünk juſsunkból a' teremtett állatokon-való uraságra nézve, ímé *tett minket Királyokká, és Papokká az Iſtennek, és az ő Attyának*, a'mint a' Sz. Letzkében vagyon. *Ki ſzeretett minket, és meg-moſott minket 's a' t.*

Ezen Szent beſzédekben elő-adatnak-

I.) *Az Iſten' Fia mi-hozzánk-való nagy ſzeretetinek két rend bèli munkái.*

a.) Hogy ö meg-moſott minket a' mi bünеinkből az ö vére által. Tudni-való dolog, hogy a' Jéſus Kriſtus' vérén a' Sz. Írás érti az ö halálát. Így ſzokta azt ki-tenni mind azért, mert a' véres halál vólt, és ö minden vérét érettünk ki-ontotta mikor meg-hólt, mind pedig azért, hogy ezzel-is tanítana-meg minket úgy nézni, és gondolni-meg ezt a' halált, mint engeſztelö áldozatot, mert valamint az Ó-Teſtamentomban az áldozatoknak, a' bünnek némü-némü keppen-való el-törlésére-való erejek a' vérnek ki-ontásában állott: úgy az Uj Teſtamentomi Sz. Irók-is akarván értésünkre adni, hogy a' Kriſtus' halála-is a' mi bünеinkért-való áldozat vólt, ez okon ſzóllanak annyiſzor az ö véréröl, értvén azon mindenkor az ö halálát.

Mimódon moſogat-meg pedig minket bünеinkből az ö vére? Minden bizonnyal lelkiképpen, mert a' vér tulajdon-képpen nem megtiſztít, hanem meg-fertéztet mindent. T. i.

1.) Úgy, mert a' Kriſtus az ö halálakor hordozván a' bünnel érdemlett büntetéſeket, és az Iſten igaſságának eleget tévén, azt érdemlette, hogy a' mi bünеink nékünk többé ne tulajdoníttaſsanak, és az Iſten' haragja minket nem kárhoztat.

2.) Mert a' Kriſtus' halála érdemlette, és nyerte-meg nékünk a' Sz. Léleknek ajándékát, és kegyelmét, melly a' mi ſzíveinknek terméſzeti keménységét meg-lágyítja, meg-ſzenteli azokat, és a' bünnek lelkeinket meg-rútító ſzennyét, a' gonoſz kívánságokat 's roſzra-való hajlandóságokat ki-írtja.

3.) Mert a' Kriſtus' halálának meg-gondolása hathatós indító okot ſzolgáltat nékünk a' bünöknek el-hagyására. Ugyan-is, abból lát-

hat-

hatjuk mennyire gyülöli az Iſten a' bünt, hogy t. i. noha irgalmas, de vér ontás nélkül azt el-nem engedhette. A'vagy a' ki ezt jól gondolóra veſzi, ſzeretheti-é többé a' bünt? 's nem útálja-é-meg? Soha nem mutathatta jobban-meg az Iſten' Fia ſzeretetét hozzánk, mint mikor érettünk meg hólt Ugyan ennek jól meg-gondolása nem indíthat-é-fel minket az ö ſzeretetire? lehetne-é nagy háládatlanság nélkül meg-tagadni valamit ö töle a' mit kíván, melly-is ez, hogy hadjuk-el a' mi büneinket, 's éljünk ö néki.

4.) Mert a' Kriſtus' halála igen gyönyörüséges példája és tüköre a' mi meg-ſzenteltetéſünknek, Rövid ſummája ez minden jó-tselekedeteknek. Láthatunk ebben az Iſten' akaratjához-való tökélletes engedelmeſséget, hallatlan ſzeretetet az Iſten és felebarátunk eránt, mélységes alázatoſságot, ſzelídséget, békeſséges-türést. A'vagy az illyen halál, az ollyan lelket, melly arról elmélkedik, nem ſzenteli-é-meg? nem vonja-é az ötet annak a' ditsöſséges példának követésére?

b.) Az Iſten' Fia' mi-hozánk-való nagy ſzeretetinek máſodik munkája ez: *Hogy tett minket Iſtennek és az ö Attyának Királyokká és Papokká* Valamint az Izráel' Királyainak felkenettetésekor áldozatoknak vére ontatott-ki; a' Papok-is vér által ſzenteltettek-fel az ö ſzolgálatjokra; külömben-is nem járúlhattak az Iſtenhez, hanem ha nagyon tiſztán, a' honnét ſzüntelen mosódni kellett nékiek: Így az igaz hívek ezen két nagy méltóságra, melly eleitöl fogva leg-nagyobbnak tartatott, ú. m. a' Királyságra és Papságra nem külömben juthattak, hanem az Iſten' Fiának vére által meg-moſogattatván. Ez által annakokáért tettek ök-

Királyokká, ú. m. a' kik a' bünnek rabsága alól fel-szabadúltak, és nem engedik, hogy uralkodjanak az ö halandó tagaikban. Királyok ök, mert uralkodnak magokon, az ö indúlatjaikon, és meg-zabolázzák a' testnek kívánságit. Uralkodnak e' világon, és annak javait meg-útálván meg-gyözik azt. Meg-gyözik a' Sátánt, és annak ellene-állanak. Amaz utólsó ellenség-is a' halál öket vég-képpen meg-nem gyözi, noha a' sírbe fekteti testeket, de az ö porokból újjonnan születvén, bé-vitetnek az örök ditsöfségnek bírására, holott uralkodnak az Istennel örökkön örökké.

Papokká, Az Ó-Testamentomi Papok áldoztak az Istennek oktalan állatokat de ezek állítják az ö lelkeket, és testeket élö, szent, és kedves áldozatul, meg-öldöklik az ö rendeletlen kívánságaikat, és büneiket. Amazok jó-illatú füstöt tettenek, de ezek könyörgéseket, és dítséretnek áldozatját viszsnek ö eleibe. Amazok szüntelen a' Sz. Helyen jártak: ezeknek pólgári társaságok az Egekben vagyon; amazok mint Isten' baráti, belsö szolgái, ö-vele társalkodtak; asztaláról éltek az áldozatoknak húsából, az Istent az Urim, és Tummim által meg-kérdették: így az igaz hívek Istennek tselédi, kiknek társalkodások vagyon az Atyával, és az ö Fiával, ki szent testével öket táplálja, járnak az ö világosságában ö elötte, és az ö reménségek által bé-mennek azokig, mellyek a' kárpiton belöl vagynak. Elö-adatnak.

II.) *Mivel tartozunk mi ö néki ezen jó-tétemányiért?* Azzal, hogy ö néki a' tartozott hálá-adást meg-adjuk: *Ö néki légyen ditsöfség, és hatalom mind örökkön örökké.* Ha a' rend-kívül-való, és nagy jó-tétemény rend-kívül való háládatosságot érdemel: mi lehet nagyobb jótétemény, és a' szeretetnek nagyobb tsudája

mint

mint ez, hogy ö e' nyomorúlt teremtéſeket 's bünös férgeket réſzelteti az ö tiſzteiben, és hívataliban, és vére által azt tselekeſzi, hogy azok ö véle Iſtennek légyenek Királyokká, és Papokká? Mitsoda értelem foghatja ezt-meg eléggé, mitsoda nyelv beſzélheti-ki ennek méltóságához képest? Ha a' meg-gyógyúlt beteg meg-köſzöni az ö orvosának, hogy a' halálos nyavalyából ötet meg-ſzabadította; a' halálra ítélt ember az ö Királjának, hogy néki grátziát adott, az adós az ö Creditorának, hogy néki minden adóſságát el-engedte. Mitsoda illendöbb mint az, hogy ditsöíttsük mi ezen mi Idvezítönket, ki ſebeivel nem tsak meg-gyógyíttott, hanem idvezít-is, nem tsak az örök haláltól meg-mentett, hanem örök életet-is nyert, nem tsak a' mi adóſságinkat le-fizette; hanem Lelki Királyokká és Papokká tévén az ö Házának minden kintseit, ſzeretetinek mind gazdagságit nékünk ajándékozta. Méltó bizonyára, hogy leg-közelebb most az Úrnak Sz. Vatsorájában, a' hol a' ſzent jegyekben ez az ö-általa lett váltság elö-adatik, a' mi elméink e' nagy ſzeretetröl-való elmélkedéſekkel egéſzen bé-tellyeſedjenek, és nyelveink annak hatalmas dolgait hirdeſsék, a' ki minket a' ſetétségböl az ö tsudálatos világoſſágára ki-hívott. E' vólt az ö tzélja A! a' váltság' munkájában, hogy minket egéſzen az ö ſzolgálatjára ſzenteljen, és ha minket Királyokká és Papokká tett, tselekedte ezt az ö Attyának ditsöſségére.

De nem elég ezt a' nagy jó-tételnyt tsak tsudálni és nagyra betsülni, 's azt háládáſsal magaſztalni, a' fö dolog az, hogy a' mi egéſz életünk mutaſsa-ki azt, mennyire meg-illette ez a' ſzeretet a' mi ſzíveinket, és el-foglalta minden gondolatinkat. Szereſsük tellyes ſzívünkböl a' ki minket ennyire ſzeretett,

tett, és az ö parantsolatit tartsuk-meg, intézvén minden tselekedeteinket az ö ditsöſségére. Ha ö meg-mosott minket büneinkböl, éljünk a. o. mint meg-moſattattak, viſzſza nem térvén többé a' fertöre. Ha tett minket megannyi Királyokká, éljünk a' mi hivatalunknak méltóságához illendö életet, nem lévén többé rabjai a' kevélységnek, gyülölségnek és más egyébb fertelmes bünöknek. Tudván azt, hogy mi az Egekre teremtettünk, útáljuk meg e' világot, mert ennek hijában-valóságain kapdosni, mi vólna egyébb, mint ama' Fejedelemnek alá-valósága, a' ki a' maga házában legyeket kapdosott. Ha tett minket Papokká Iſtennek és az ö Attyának, távol légyen hogy mi a' fösvényekkel adjuk ſzíveinket az aranynak és a' mammonnak, a' kevéllyel áldozzunk e' világi betsületnek, a' tobzódókkal a' testnek és a' hasnak, emeljük-fel lelkeinket az Iſtenhez, ö-véle társalkodjunk, az igaz kegyeſség' gyakorlása által ö-néki igyekezzünk tettzeni.

E'képpen léſzünk A! valóban meg-annyi ſzentséggel ékeskedö Papok és ditsöſséges Királyok, kik nem tsak az egéſz világnak ſzemeit magunkra fordítjuk, nem tsak az Angyaloknak tsudálkozását érdemeljük; hanem ama' Királyok' Királlyának-is jó kedvét és ſzeretetit meg-nyerjük. Ha mi ö-hozzá közelítünk e'képpen az ö ſzolgálatja által, ö-is mi-hozzánk közelít az ö kegyelme által, míg nem végezetre a' mi nemes hartzunkat meg-hartzolván, el-nyerjük a' ditsöſségnek hervadhatatlan koronáját az Egekben. Amen.

XYVI. PRÉ-

XXVI. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A Kriſtusról mint Óltárról.

Szent Letzke: *'Sid. 13: 10. Vagyon Óltárunk, mellyről nem ſzabad enni azoknak, kik az Ó-Testamentomban való Sátorban.*

Kereſztény Atyámfiai! Sokan vádolják azzal a' mi Vallásunkat, hogy mi a' mi Templomainkat minden külsö ékeſségektöl, és az Iſteni tiſzteletet minden lehetö tzeremóniáktól meg-foſztottuk, mellyek a' buzgóságot ſegéllenék. De mi ugyan azt tartjuk, hogy mi-nálunk a' Templom' valóságos ékeſsége mind meg-vagyon. Nintsenek azokban *Képek*, de itt vagyon a' Jéſusnak ama' magától hagyatott és válaſztott igaz képe az Úr' Vatsorája (mint ezt nevezi Concil. Conſtantinop. ex 338 Epiſcopis Anno. 756.) Nem tsinálunk mi *jó illatú füstöt*, de fel-botsátjuk minden nap a' mi Könyörgéſinket gyönyörüséges illatozásra Istennek. Nem gyújtunk *ſzövétnekeket*, de fénylik minden nap közöttünk a' Prófétáknak, Evangyélistáknak és Apostoloknak beſzédek, 's ez arany gyertya-tartó az aſztalon vagyon. Nem látſz nálunk *Óltárokat*, mellyek emberek kezek által tsináltattak, de mindazáltal *vagyon Óltárunk, mellyről nem ſzabad enni azoknak* 's a' t. a' mint a' Sz. Letzkében vagyon.

Ez a' mi Óltárunk a' Jéſus Kriſtus. Melly Óltár noha egyetlen egy, de három tekíntetekben, három külömbözö idökben, 's három helyeken gondolhatjuk azt-meg.

1.)

1.) *A' Kereſzt-fán*, a' hol ſzenvedett, és magát mint áldozatot Iſtennek bé-mutatta.

2.) *Az Egekben*, a' hol már többé nem ſzenved ugyan, hanem-ha itt e' földön az ö tagaiban, de magát Iſtennek ſzüntelen bé-mutatja, és mi-is ezen a' mi könyörgéſeinket.

3.) *Az Úrnak Sz. Vatsorájában*, a' hol nem-is ſzenved, nem-is mutatja-bé áldozatúl magát Iſtennek, hanem adja és ajánlja eledelül minékünk, mellyről a' Sz. Letzke ſzerént *éſzünk*.

I.) *Az Ó-Teſtamentomnak vólt külsö réz óltára*, mellyen a' bünért-való engeſztelö áldozatokat áldoztak; De-vagyon nékünk-is egy *Óltárunk* vagy *áldozatunk a' Kereſzt-fán*. Ha ugyan a' 'Sidók' kegyetlenségét, Júdás' gonoſzságát, Pilátus' igaſságtalanságát tekintjük, a' Jéſus' Kereſzt-fán-való halála, nem egyébb vólt; hanem egy factióból eſett gyilkoſság, egy 'Sidókat jóra intö, feddö Prófétának mártíromsága; de ha az Iſtennek örök tanátsát, és a' Jéſus' maga ajánlását nézzük, vólt ez a' halál tulajdon-képpen-való áldozat, mellyben minden mi-bünéinket magára válalta, minden büntetéſeit el-hordozta, azokért tökélletesen eleget tett, az Iſten' haragját meg-engeſztelte, és nékünk bünéinknek botsánatját, és örök életet érdemlett.

És láſsátok itt A! az Ó-Teſtamentomi áldozatoknak hijjános vóltát, 's e' miénknek tökélletes vóltát. Az Ó-Teſtamentomban, a' melly bünért-való egéſzen égö áldozatok lettek, a' külsö Óltáron, és azoknak vérek a' Szent Helybe bé-vitetett, azokból ſoha nem ehetett ſenki a' kiért az áldoztatott, mert azok egéſzen meg-égettettek, és az Iſten' haragjától egéſzen meg-eméſztetett, a' ki illette vólna-is az tiſztátalanná lett vólna, mert az átoknak gondoltatott, melly a' népnek bünéit hordozta. Nem maradott abból a' ſzegény népnek táp-

lá-

lálására; a' nép ugyan adott annak halált, bűneit reá rakván, de az nem adhatott magából eledelt, és életet. De ez a' mi Oltárunk vagy áldozatunk a' Sz. Letzkének ſzavai ſzerént ollyan, hogy erről *ſzabad nékünk enni.*: nem tsak mi okoztunk néki bűneinkel halált; hanem ő ebből fel-támadván, ád életet nékünk, nem tsak áldozat a' mi bűneinkért; hanem életnek kenyere-is, melly táplál: mikor ezt mondja: *Ez az én testem, melly ti érettetek meg-töretik, vagy áldoztatik*, ugyan akkor arról ezt mondja; *Vegyétek, egyétek ezt.*

II.) *Az Ó-Teſtamentomnak vólt belső arany Oltára a' Sz. Helyen*, a' hová a' Fő Pap az áldozatnak vérével bé-menvén, 's azt az Iſtennek a' népért bé-mutatván, mint már megengeſzteltetett Iſtennek jó illatot tett az arany Oltáron, 's imádkozott a' népért, melly oda ki várta. De mi-nékünk-is *vagyon Oltárunk az Egekben*, mert a' Jéſus e' földön egyſzer áldozván ama' nem kézzel tsinált ſzentek' ſzentébe bé-ment, holott az ő vérét, az-az véres halálának érdemét Sz. Attyának ſzüntelen bé-mutatja, érettünk eſedezik. Ez amaz *arany Oltár Jel.* 8. melly vagyon a' ſzék előtt, mellyre tétetnek minden ſzenteknek könyörgéſei, ezen viſzünk Iſten' eleibe dítséretnek áldozatját, az ő nevéről vallást tévő ajakainknak gyümöltseit 15 *vers*, ez az Oltár ſzenteli meg az ajándékot *Mát.* 23. az-az, foganatoſsá, kedveſsé téſzi Iſten előtt.

III.) *Oltárunk nékünk a' Jéſus Kriſtus az Úrnak Sz. Vatsorájában.* Nem azt mondom én, hogy az Úr' Vatsorájában ma áldoztatnék a' Kriſtus az élőknek, és holtoknak bűneiért, és így az Úri Sz. Vatsorához valóságos Oltár kellene. Nem lehet ezt ſem a' Jéſus Kriſtus' ſzerzéséből, ſem az Apoſtol' ſzavaiból ki-hozni. *Nem a' Jéſus Kriſtus' ſzerzéséből*: mert a'

ven-

vendég-fogadóban nem Óltáron, hanem aſztalon jól lakás után ſzolgáltatta-ki; a' tanítványok-is a' régiek' ſzokások ſzerént feküdtek az aſztal körül, melly áldozó emberekhez épen illetlen magok' viſelése lett vólna. Minden áldozatban kell ölni, vért ontani, és azt a' mi áldoztatik az Iſtennek kell adni, ajánlani. Úgy-de akkor a' Kriſtus' ſzent teste épen az aſztalnál vólt, vére más nap ontatott-ki, nem-is az ő Sz. Attyának adta vagy offeralta a' kenyeret, mint ſzokás az áldozatban; hanem adá az ő tanítványinak, a'mint világos az Évangyéliomból; csak ezt mondotta: *Ezt tselekedjétek*! Mit? Azt, hogy *vegyék*, *egyék* az ő emlékezetire; már pedig e' nem áldozás, mert a' bünért-való engeſztelő áldozatban ſenkinek ſoha enni ſzabad nem vólt, a' kinek büneért az áldoztatott, mert az egéſzen az Iſten' ſzámára ment 's meg-emészteteti. Nem lehet ezt az Apoſtol' ſzavaiból-is ki hozni; mert nem mondja: Nékünk Kereſztyéneknek vagynak annyi Óltáraink, a' mennyi templomaink; hanem egyet említ: *Vagyon Óltárunk*. Egyet minden híveknek ſzámára, e' tehát lelki, és titkos Óltár, egyet minden helyekre nézve, e' tehát Mennyei a' hová mindenünnen fel-emelhetjük ſzíveinket, egyet minden időkre nézve, e' tehát örökké-való, nem kézzel tsinált, mellyet a' régiségel-ront. Nem-is mondja az Apoſtol: vagyon Óltárunk, a' mellyen áldoznunk kell ma minden nap a' bünért; hanem hogy abból *ſzabad és kell ennünk*; már az áldozat meg-lett, abban tsak réſzesülnünk kell, nem ſzabad vólna pedig ha tulajdon-képpen-való Óltáron, tulajdon-képpen-való áldoztatás vólna.

Miképpen Óltárunk 's áldozatunk hát a' Jéſus Kriſtus a' Sz. Vatsorában, és mi-módon eſzünk arról, vagy hogy réſzesülünk abban?

F.

F. Úgy a' mint az Ó-Testamentomi hívek ehettek és réſzesülhettek az Óltáron az ö bünökért-való áldozatban, ámbár az egéſzen meg-emésztetett is ſzemek' láttára, és ſemmi abból nem maradott. T. i. rendelt vala az Isten más rend-béli áldozatot-is amaz elsö után, az-az: *hálá-adó áldozatot*, mellynek húſaiból oſztán az egéſz ház nép, mellyért lett amaz elsö áldozat, ſzent vendégséget tsináltak, és ettenek 's ittanak. És ez által lett nékiek ſzoros egyeſségek az Óltáron meg-égetett áldozattal, 's abban réſzesültek. Mert hitték azt, hogy már az Iſten meg-békéllett velek, bünéiket meg-botsátotta azért a' már egyſzer meg-áldoztatott áldozatért, aſztalának egyeſségére méltóztatta. Továbbá emlegették hálá-adáſſal, nagy lelki örömmel, az Iſtennek ezután lejendö ſzolgálatjára, 's ezen eledel által táplálttattak, meg-erösíttettek. Így ették ök lelki-képpen a' már meg-áldoztatott, és elöttök többé jelen nem lévö állatot. Így kell enni minékünk-is arról az Óltárról. A' Kriſtus egyſzer a' bünért meg-áldozván magát, rendelte ezt a' ſzent vendégséget, ezt a' hálá-adó áldozatot az Úrnak Sz. Vatsoráját, a' hol évén a' ſzent kenyeret, és a' hálá-adásnak poharát iván, ugyan akkor réſzesülünk a' mi Óltárunkal, az-az: annak gyümöltsét el-veſzſzük. Hit által kell hát ennek-is végben-menni, mert annyiban eſzſzük mint áldozatot, mint meghóltat, minthogy pedig több 18. ſzáz eſztendejénél, hogy valósággal a' teste' vérétöl külön-válaſztatott, látni-való hogy nem külömben, hanem az ö róla-való meg-emlékezés és hit által lehet el-válaſztani már ma, mert a' hitnek a' távol-való dolgok-is jelen-valók.

* * * *

Mi azért igaz hívek e' ſzeretetnek vendégségében, kiknek ez a' ſzabadság adatott, együnk mostan-is a' mi Óltárunkról. Tselekedje azt ennek a' mi lelkünk, a' mit az Izráeliták testi-képpen tselekedtek az áldozat körül. Rakjuk reá ezen áldozatra minden bünеinket, folyamodjunk ez Óltárhoz, és fogjuk-meg ennek ſzarvait, kiket a' törvény kárhoztat, a' Lelki-esméret vádol. Ehezzük meg-törödött ſzívvel az ö igaſságát. Táplálja a' mi lelkünk magát az ö haláláról-való meg-emlékezés által, és éleſzſze-meg ha bünei alatt el-lankadt. Örvendezzünk az Úrban, mint a' ki kövérséggel jól lakott, végyen erôt a' mi lelkünk e' lelki eledel által minden jó-tselekedetekre, és annyira egyesüljön a' Kriſtuſsal, hogy éljünk többé nem mi, hanem a' Kriſtus éljen mi-bennünk, ki ſzeretett minket, és adta magát miérettünk. Mert hanem ſzabad ez Óltárról azoknak enni, kik a' sátornak ſzolgáltak, mennyivel inkább nem ſzabad mi-nékünk, ha a' bünnek, e' világnak, és a' hasnak ſzolgálunk. A. o. meg-mosván a' mi kezeinket belsö tiſztaságban, és ártatlanságban gyakoroljuk az Úrnak Óltárát. Ekképen eſzünk mi nyomorúltak arról, és meg-elégeſzünk, dítsérjük az Urat, kik így kereſsük ötet, és él a' mi lelkünk mind örökké. Amen.

XXVII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Úr' aſztalának réſzeséről.

Szent Letzke: 1. *Kór.* 10: 21. *Nem ihatjátok az Úr' poharát, és az ördögöknek poharokat, nem lehettek az Úr' aſztalának, és az ördögök' aſztaloknak réſzesi.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' ki az el-olvastatott beſzédeket meg akarja érteni, ſzükség annak a' Kórinthusi Ekkléſiának akkori állapotját meg-gondolni, mikor Sz. Pál ezeket írta. Azokon kívül, a' kik a' Kereſztyéni hitre megtértek, laktak ott Pogányok-is. Ezek az ő bálványaiknak áldozni ſzoktak. Minekutánna az áldozat végben-ment, az állatok' húsának némelly réſzét az Oltáron meg-égették az ő Isteneknek tiſzteſségére, 's arra bort töltöttenek, a' meg-maradott húsból és borból vagy a' Templomban, vagy házaiknál-is a' Pogányok nagy vendégséget tettek. Erre a' Kereſztyének közzül ſokakat el-hívtak, ki Attyafiát, rokonát, ki ſzomſzédját, ki jó-barátját, kik-is hogy vagy nékiek kedveket töltsék, vagy hogy haragjokat 's üldözéſeket elkerüljék, oda el-mentek. Ez a' nagy hiba vólt az a' többek között ebben a' külömben ſzép Ekkléſiában, mellyet a' 8-dik, 9-dik, és ebben a' Réſzben meg-fedd az Apostol, és nevezetesen erről mondja a' Sz. Letzkében: *Nem ihatjátok az Úr' poharát, és az ördögöknek* 's a' t. Eleikben terjeſzti ezen ſzavaival nékiek, minémű rettenetes bűnt tselekedjenek ők, ha tudva az illyen vendégségekben el-men-

nek, mert az az ördögök' aſztala, az-az: az ő bálványaiknak tiſzteletek alatt az ördögök imádtatták ö-velek magokat 's azoknak áldoztak. És így ők mikor azoknak áldozatjaiknak húsában ettenek, azzal a' bálványoknak, az-az: az ördögöknek tiſzteletiben réſzesültek, egyesülések vólt a' bálvány-imádókkal. Mi pedig nagyobb illetlenség azokhoz, kik az Úr' aſztalának vendégi ſzoktak lenni? *Nem lehettek úgy-mond az Úr' aſztalának és az ördögök' aſztalának réſzesi*, az-az: lehettek külső-képpen nem tagadom, és ſzomorúan láthatni minden napon, hogy mind a' kettőnek réſzesi vagytok, de éppen ne gondoljátok, hogy valósággal, törvényesen, és lelketek' haſznával lehetnétek vendégi az Úr' aſztalának, ha réſzesi vagytok az ördögök' aſztalának.

Atyámfiai! Már ma ugyan mi-közöttünk az Évangyéliomnak világoſsága miatt nem lehet az ördögnek illy nyilván meg-teríttetni a' maga aſztalát, 's a' maga tiſzteletére Óltárokat emeltetni, áldozatokat tétetni; de bizonyára még ma-is gyakoroltatja e' gonoſz Lélek, 's végben-viteti, bár mesterségeſebben, de ſzíntén olly nagy veſzedelmére ſok Lelkeknek a' maga tiſzteletit. Mitsoda kérlek egyébb a' testnek kívánsága, ſzemeknek bujálkodása, 's az életnek kevélysége, hanem az a' valóságos pohár, mellyel az ördög e' világ' fiait meg-réſzegíti, és a'vagy nem ez-é az a' kenyér, mellyet ö enni ád az ö jobbágyinak? Hányan vagynak e' Gyülekezetben ollyan tzégéres bünben élők, meg-térhetetlenek, kiket úgy lehet nézni, mint a' bünnek gyönyörüségétől meg-réſzegedteket, 's mélyen el-aludtakat. Vegyétek kérlek eſzetekbe valakik illyenek vagytok az Apostolnak ezen rettenetes ſzavait, melly titeket egy átaljában ki-rekeſzt az Úr' aſztalától. *Nem ihatjátok az*

Úr'

Úr' poharát, és az ördögöknek poharát, nem lehettek 's a' t. Valamig ti a' bünnek állapotjában maradtok, bár külsö-képpen iszszátok-is az Úrnak poharát, eszitek-is az Úrnak kenyerét, de valósággal Istennek tettzö módon, és a' ti lelkeitekre nézve haszноson 's idvessége-sen soha Úr' Vatsorájával nem éltek. Valaki tudva tsak egy halálos bünben él-is, úgy-hogy abból fel-nem költ még az igaz meg-térés által, annak Úr' Vatsorával-való élése, éppen nem Úr' Vatsorával-való élés. Annak-okáért

I.) *Gondoljuk-meg kitsoda az Úr, a' kié ez a' pohár, kitsoda az Úr, a' kié ez az asztal?* Az a' Felséges Isten, a' ki erös boszszúálló Isten, a' kiről a' Letzkét követö versben így szóll az Apostol: *A'vagy haragra ingereljük-é az Urat? a'vagy hatalmasabbak vagyunk-é ö-nála?* A' ki úgy buzog és gerjedez a' boszszúállásra az ö-töle el-szakadott Lélek ellen, mint a' férj az ötet hitetlenül el-hagyó felesége ellen. Mi közi vagyon pedig a' Krisztusnak a' Béliállal? az Istennek a' Mammonnal? Mimódon nézhetné Ö Felsége a' maga asztalánál az ö leg-nagyobb ellenségének az ördögnek barátit? Bizonyára ha a' hitetlen aszszonyi állatnak ezt lehet mondani: Nem lehet néked a' házassági egyességnek jegyeit, a' gyürüt, jegy-ruhát viselni, 's azomban a' te szeretöidnek ajándékival ékeskedvén kevélykedni. Ha a' hitetlen Katonának így lehet szóllani: Nem lehet néked a' te Fejedelmednek katonájának lenni, 's azomban az ö ellenségétöl venni-fel a' 'sóldot; mennyivel inkább az illyen két-felé sántikáló Keresztyénnek ezt lehet mondani: *Nem ihatjátok az Úr' poharát, és az ördögöknek poharát, nem lehettek az Úr' asztalának, és az* 's a' t. Mert ha a' Királyi-szék és az ágyas-ház társakat nem szen-

vednek, mennyivel inkább nem az Iſteni tiſztelet, nem lehet a' kedves, ha az iſtentelen viſzi-végben, ennek pedig egy leg-nemesebb réſze az Úrnak Sz. Vatsorája.

II.) Gondoljuk-meg ennek az Úrnak *aſztalát, és az ö poharát, tekintsük-meg ezen Szent Vatsorának az ö terméſzetét*, az-is meg-gyözhet minket arról, hogy azzal haſznoson, és illendö-képpen nem élhet ſenki; hanem ha a' meg-ſzenteltetésnek állapotjában vagyon. *Az Úr' Vatsorája, a' Kriſtus' halálának emlékezete.* Úgy-de mikoron egy bünnek gyönyörüségétöl réſzeg ember hirdeti a' Kriſtus' keserves ſzenvedéseit, egy fel-fuvalkodott kevély, egy békélhetetlen haragos ennek az alázatos, és ſzelíd lelkü Jéſusnak halálát, egy büneit tellyes ſzívéböl ſzeretö ember elmélkedik arról, hogy a' bün ollyan útálatos dolog, melly nem külömben töröltetett-el, hanem az Iſten' Fiának halála által, egy ördög barátja elmélkedik arról, hogy az Iſten' Fia azért jött, hogy az ördögnek tselekedeteit el-rontsa; a'vagy kérlek nem képtelenség-é ez, nem útálatoſság-é? nem Iſtennel-való jádzás-é? *Az Úr' Vatsorája a' Kriſtus, testének, és vérének evésének alkalmatoſsága.* E' hát bizony a' fiaknak ama' kenyere, mellyet az ebeknek adni nem lehet. Ollyan ſzent vendégsége ez a' Mennyei tselédes gazdának, a' hová nem egyebeket hív, hanem a' kik az ö familiájából valók. Minden tudja, hogy valamint a' Kereſztség a' mi lelki ſzületésünknek: úgy az Úr' Vatsorája a' mi lelki táplálta-tásunknak Szent Jegye. Valamint hogy azért a' táplálta-tás életet tészen-fel, és nem lehet táplálni azokat, a' kik meg hóltak, vagy a' kik még nem-is fogantattak; világos hogy tsak a' kegyelem által meg-elevenítetett Iſten' Fiai vagynak ollyan állapotban, hogy e' Sz. Sákramentomban réſzesüljenek; ellenben a' Sátán ha-

hatalma alatt lévők, kik bűneikben meg-hóltak lévén, ehez bé-ſzínlik magokat, a' Kriſtusnak, mint ennek ſzerzőjének, intentiója tzélja ellen tselekeſznek. *Az Úr' Vatsorájával-való élés ollyan közönséges vallás-tétel, mellyben mi declaráljuk, hogy mi ezt tartjuk egyetlen egy ditsőſségünknek*, hogy mi a' Kriſtuséi vagyunk, őtet esmérjük a' mi Idvezítőnknek, Prófétánknak, Papunknak, és Királyunknak. Ha ez a' mi vallás-tételünk hazug, és ha valósággal nem vagyunk mi a' Kriſtuséi, ha meg-vetjük az ő idveſségét, ő-néki magunkat alája nem adjuk, ſzent tudományát nem hiſzſzük, parantsolatit lábunk alá tapodjuk, lehet-é kételkedni róla, hogy a' mi magunk viſelése gonoſz, és iſtentelen ne vólna? Éppen nem. Már pedig bizonyos, hogy el-lehet mondani mind ezeket a' meg-nem tértekről. Ők nem a' Kriſtuséi, nem az ő juhai, tanítványi, hanem az ördög' ſzólgái, és jobbágyi. Hazudnak tehát valamikor a' Sz. Aſztalhoz járulnak, annak mutatván magokat, a' mik nem. És így nem hogy régi bűneiket el-törölnék, sőt újjabbat még pedig rettenetest viſznek végben.

III.) *Gondoljuk-meg azoknak lelkeknek állapotját, kik az ördög' aſztalának réſzesi*, újjá ſzületetlenek, ez-is meg-győzhet minket arról, hogy ők nem lehetnek az Úr' aſztalának réſzesi. Az Úr' Vatsorájában az Iſten meg-újjítja velünk a' Sz. Kereſztségben tett ſzövetségét, hogy t. i. ő meg-botsátja bűneinket, mi-is ebben meg-egyezünk, ſubſcribáljuk, és közönséges helyen fogadjuk, hogy mi azt kívánjuk, hogy minden réſzeiben bé-tellyeſedjen. Vagynak pedig ennek a' ſzövetségnek bizonyos fel-tételei, nevezetesen a' hit, a' meg-térés annak gyümőltseivel a' jó tselekedetekkel. Ha el-pártolunk, és fogadáſunkat meg-nem áljuk, az Iſten ki-mutatja magát

mind e' világon, mind az örökké-valóságban ezért boſzſzú-állónak lenni. Láſsuk-meg már hogy adhatják alája magokat ennek a' ſzövetségnek, a' kik nem bánják bûneiket? Ha ſenkinek nem kedves vendég az, a' ki magával ama' leg-jobb fûſzerſzámot az éhséget el-nem viſzi, hol vagyon ezekben a' Jéſus Kriſtus' érdemének éhezése, kik tellyesek magokkal, tellyesek az ördög' étkeivel a' bûnökkel? Hol vagyon ö-bennek a' hit, melly munkás vólna a' ſzeretet által, melly nélkûl enni a' Jéſus Kriſtus' testét nem lehet? Látni-való hát, hogy ök bizony puſzta jegyeket veſznek. Mitsoda juſsal reménlhetik, hogy bûneik meg-botsáttatnak, mellyeket ſoha meg-nem bántak, nem útáltak-meg? Mitsoda ortzával esküſznek itt-meg az Iſten' hûségére, 's hogy ígérhetik azt, hogy az ö törvénye ſzerént élnek, holott nints erre valóságos igyekezetek, erös fel-tételek? Kételkedhetnek-é arról? hogy az Iſten világoson ne látná azt az ellenkezést, melly vagyon az ö tselekedeték és belsö indúlatjok között? A'vagy mikor a' ſzövetség' punctumait bé-nem tellyesítik, 's eſzekben ſints, még-is mint mások el-véſzik ezeket a' meg-erösítö jegyeket, nem egyeznek-é meg magok a' magok kárhoztatásában? nem magok ſubſcribálják-é ezen ö halálos ſzententziájokat: *A' ki eſzik és iſzik méltatlanúl, kárhozatot eſzik és iſzik magának, hogy meg-nem betsüli az Úrnak testét.*

* * * * *

Mind ezek így lévén, meg-vallom nem lehet nagy el-írtózás nélkûl néznem ſok Kereſztyéneknek vakmerösségeket, kik ollyan bátran, és ugyan hideg vérrel jönek ide az Úr' Aſztalához, a' kik tudni-való, hogy az ördögök

gök aſztalának vendégei, és az õ poharának réſzesi. Ez meg-rágalmazta, hírében meg-ölte attya-fiát, 's eſzében ſints, hogy a' kit megmotskolt, meg-tiſztíttsa. Amaz tsalárdsággal vagy erõvel el-ragadozta a' másét, és míg él álhatatoſsan meg-akarja tartani a' hamis Mammont. Ez tellyes haraggal, és boſzſzú-állás, kívánásával, mellyet a' koporsóba vinni ſzándékozik. Ez gyanús, és fajtalan társalkodásba elegyedett, 's annak kedves lántzait 's békóit el-ſzaggatni nem-is igyekezik; amaz minden nap dobzódik, esküſzik, káromkodik, irígységgel, tsalárdsággal tellyes, és illyen rettenetes állapotban lévén lelkek, ezekkel a' motskokkal járulnak az Úrnak Sz. Aſztalához. Mit tselekeſztek ti bóldogtalanok? hogy rohantok a' magatok veſzedelmére? Mit gondoltok, hogy itt majd veſztek? Ti azt képzelitek, hogy itt veſzitek Iſtennel való békeſségteknek zálogait. Sõt veſzitek a' ti kárhoztatástoknak zálogait. Vétkeztek az ellen a' ſzent test, és vér ellen, mellyben hogy ne réſzesülne, még ama' Pogány Pilátus-is nagy ſzorgalmatos vala, és vizet hozatván kezeit meg-mosá. Azt képzelitek ti, hogy itt eſzitek a' Kriſtus' testét a' ti örök életetekre. De éppen nem; hanem tsak ollyan kenyeret, és bort mint a' ti házaitoknál, sõt még ez jó vólna; de bizony a' leg-halálosabb méreg nem okozna a' ti testeiteknek ollyan veſzedelmet, mint ez a' ſzent eledel okoz a' ti vétségtek miatt a' ti lelkeiteknek. Valamint ugyan-is a' leg-jobb étel a' meg-veſzett gyomorban méreggé leſz: úgy ez halálnak illatja a' ti kárhoztatástokra. Vagy ne légyetek hát réſzesi az Úr Aſztalának, vagy pedig ha az oda-való járulástól magatokat meg-nem tartóztathatjátok, a' minthogy ez bün nélkül nem-is lehet meg, járuljatok oda igazán meg-tért lélekkel.

kel. Ha az ördög' aſztala ád a' léleknek igaz eledelt, ám légyetek annak réſzesi, ha pedig az Úrnak Aſztala, járúljatok ahoz. De a' kettőt együtt ſzólgálni nem lehet. Nem botsát külömben a' Jéſus az ö ſzent testének egyességére, hanemha az ördögnek, e' világnak, és ennek minden gyönyörüségeinek ſzívünkből ellene-mondunk: ſzükség, hogy le-mondjon egyikről, a' ki a' máſikat akarja bírni. De miért költenétek pénzt a' haſzontalan eledelre, és miért fáradoznátok azért, a' mi meg-nem elégíthet? Mindnyájan a. o. kik ſzomjúhoztok, jöjjetek ez élö vizekre, halgaſsátok az Urat valóban, hogy jót eheſsetek, és gyönyörködteſse magát a' ti Lelketek e' kövérséggel. Jövetek-el, éljetek az én étkemmel, és igyatok a' borban, mellyet töltök, hadjátok-el a' bolondokat, hogy éljetek, járván az eſzeſségnek útán Amen.

XXVIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' tiſzta ſzívnek teremtéséről.

Szent Letzke: *'Sólt. 51: 12. Teremts bennem tiſzta ſzívet óh Iſten! és az erös Lelket újítsd-meg énbennem.*

Kereſztyén Atyámfiai! Hogy az Iſten az elsö világot, embereket, barmokat, madarakat özön-víz által el-törlötte, annak maga ezt az okát adja: 1. *Mós.* 6: 7. *Mert bánom hogy azokat teremtettem.* Vallyon miért bántameg

meg azt az Iſten? Mellyik teremtésében nem érte-el a' maga tzélját, hogy e' világra ráúnt? A' madarak nem jártak-é jól-el abban a' mire teremtettek? A' nap, hóld, és a' tsillagok hagyták-é-el az ő elejekbe adott rendeket és módjokat? Éppen nem. Maga meg-mondja az 5 *dik* versben: *És látá az Úr, hogy az embereknek gonoſzságok ſok e' földön, és az ő ſzíveknek minden indúlatja és gondolatja ſzüntelen tsak gonoſz.* És így az egéſz világban egyetlen-egy kis tagotska úgy-mint az embernek ſzíve vala az, a' miért az Iſten az ő kezeinek munkáit meg-únta, mellyekről a' teremtésben e' mondatik: *És meg-tekínté az Iſten valamit teremtett vala, és ímé igen jó vala.* E' háborította-fel azt az ő nyugodalmát, mellyel a' 7-dik napon meg-nyugodott vala, és gyönyörködött minden ő munkáiban. Innen noha akkor meg-ſzünt vala új dolgot teremteni, de mindazonáltal hogy ezt az egéſz világot ſzeme előtt meg-ſzenvedheſse, és azt ismét ſemmivé ne tégye, hozzá-kelle nékie ismét egy teremtéshez fogni, úgy-mint az ember' ſzívének teremtéséhez, meg-tiſztításához és el-változtatásához. Meg-is tselekedte ezt az ő Fiának *vére*, és az ő Lelkének újjá-ſzülő kegyelme által minden ő híveiben. Ez a' kegyelem-béli munka az, a' mellyért könyörög Sz. Dávid a' Sz. Letzkében így ſzólván: *Teremts bennem tiſzta ſzívet* 's a' t.

A' melly beſzédeknek alkalmatoſságával láſsuk

I.) *Mit kér a' Próféta Sz. Dávid Iſtentől?* Tiſzta ſzívet: *Teremts bennem tiſzta ſzívet óh Iſten.* Fel-téſzi ezzel Sz. Dávid, hogy tehát az ő ſzíve meg-fertéztetett, és meſzſze vagyon attól a' tiſztaságtól, mellyet az Iſten kíván az ő beſzédében. Az épségnek állapotjában tündöklött vala a' lelken a Iſtennek képe, de

azt

azt a' bűn egéſzen bé-motskolta, ollyan monſtrum az óltától-fogva, mellynek *értelmének* lelki ſzemei ki-vagynak vájva, az ő *akaratja* hajlik a' gonoſzra, *indúlati* a' testi gyönyörűségbe mint valamelly sáros fertőbe hevernek és bé-merültek, *testének tagjai* mind hamiſságnak fegyverei, *lelki-esmérete* ollyan, mint valamelly mérges fekélyekkel bé-vonatott test. Melly igen mélyen meg-gyökerezett motsok és irtóztató fertelmeſség, melly meg-aggott bél-pokloſság légyen ez a' léleké, könnyen ki-lehet tsak onnan-is hozni, hogy az egéſz világon nem találtaték ollyan feredő a' tulkoknak és bakoknak minden vérekből, melly ennek el-mosására elégséges lett vólna, az Isten' Fiának drága vérén kívül. Ezt a' megfertéztetett ſzívet látja azért Dávid az ő egéſz rémítő ábrázatjában, tudta, hogy e' meg-veſzett kút-főből jöttek-ki a' gonoſz gondolatok, gyilkoſság, paráznaság, mellyek őtet megfertéztették Iſten és emberek előtt. Ezért kéri a' tiſzta ſzívet: *Teremts bennem tiſzta ſzívet.* Nem kér tiſzta ſzemeket, tiſzta nyelvet, tiſzta kezeket, mert mit ér a' külső ſzíne a' kegyeſségnek, mit ér a' hólt tetemekkel megrakott koporsót fejéríteni, ha belől rakva minden otsmánysággal? A' belsőben akar a. o. hogy légyen a' változás. A' ſzíven értetik a' Sz. Irásban nem tsak a' testnek az a' tagja, mellyet így hívunk; hanem a' lélek és annak minden tehetsége, annak értelme és akaratja, és annak minden indúlati és tselekedeti, mellyeknek mint-egy kút-feje és műhelye az embernek ſzíve. Tiſzta ſzív a. o. az, a' mellynek Iſten' Lelke által meg-világoſíttatott értelme tellyes minden jó gondolatokkal, minden-féle idveſséges tanúságokkal és kegyes elmélkedéſekkel. Akaratja gyönyörködik az Iſten' törvényében a' belső ember ſzerént. Ki

va-

vagyon üzve abból minden kevélység, irígység, bujaság, fösvénység és egyebek, sőt még azoktól-is meg-tartóztatja magát, a' mellyek gonoszoknak láttatnak lenni. Mindeneket ebből az indító okból tselekeszik ő, hogy az Istennek tetzhessen, szorgalmatosan reá-vígyáz az ő leg-kissebb mozdúlásira, hogy semmi abban ne essen, a' mi az Istennek nem tettzene. Üres ő mind ezeknek felette minden szín-mutatástól, ollyan belől valósággal, a' millyennek mutatja magát kívül.

Lássuk II.) *Kitől kéri Sz. Dávid ezt a' tiszta szívet?* Az Istentől; *Teremts bennem tiszta szívet óh Isten.* Nem reményli ő ezt magától, nem mondja: No már ezután más ember lészek, tiszta szívet teremtek magamnak, ez napságtól fogva el-követek mindent az én meg-szenteléssemre, és meg-teszek mindent, valamit tsak ember tehet. Tudta, hogy akarmi Királyi hatalom-is erre nem elégséges. A' Szentek vagy Angyalok közzül sem fordítja senkihez ő magát, mert *ímé az Isten az ő szenteire is tökélletességet nem bízott, és az Angyalok-is nem tökélletes tiszták az ő szemei előtt Jób.* 15. Nem fojamodik a' Papokhoz, és a' tzeremóniákhoz, mosódásokhoz, mert tudta, hogy a' *bikáknak, és tulkoknak vérek, és az üszö borjúnak el hintetett hamva, tsak az ő testeknek tisztaságára szentelte meg a' tisztátalanokat, de a' Lelki esméretet nem tisztíthatja-meg a' hólt tselekedetektől 'Sid.* 9. Nem mégyen Mósheshez, és az ő törvényéhez. Móses már a' maga kötelességét végben vitte, mikor a' Náthán Próféta' feddő Prédikátziója által az ő szívét meg-rettentette, és öszve-törte 2 *Sám.* 12. Többre ő nem mehetett. Egyedül az Istentől kéri azért, attól a' ki kezdetben teremtette a' Mennyet, és a' földet. Mert vallyon kitsoda tehet tisztát a' tisztátalanból? azt kérdi *Jób* 14? Senki nem, hanem tsak az Isten.

In-

Innen vagyon, hogy Sz. Pál *Efés.* 1. azt mondja: *hogy mi-bennünk a' kik hiſzünk ugyan, azt az ö hatalmaſságának méltóságos nagyságát mutatja-meg, és azt az ö hatalmas erejének hathatóſságát, mellyet meg-mutatott a' Kriſtusban, mikor ötet fel-támaſztotta a' halálból.*

Mind azok a' haſonlatoſságok-is, a' mellyekkel a' mi meg-térésünk le-íratik, azt mutatják, hogy nem emberi munka az, hanem egyedül Iſteni. Neveztetik a' *születésnek*, mit tehet pedig arra valaki magától? De tsak ugyan mivel a' ſzületésben úgy láttzik a' gyermek-is valamit igyekezik 's munkálódik, imhol más hasonlatoſság, nevezi azt fel-*támaſztásnak*, ahol merö azon hólt, és minden munkaſság nélkül-való az a' mi fel-támad. De tsak ugyan a' fel-támaſztásban-is vagyon valami a' mi fel-támad, imhol azért még egy más újjabb haſonlatoſság, nevezi azt *teremtésnek*, a' hol ſemmi ſem vólt, míg az Iſten nem teremtett, és a' ſemmiséget valóságra nem hozta. De az újjá ſzületés még a' teremtésnél-is nagyobb tsuda, mert a' teremtésben nem vólt ugyan ſemmi matéria, a' mellyből e' világ eredetét vette; de nem-is vólt ſemmi, a' mi az Iſten' akaratjának ellent-állott vólna, mondotta, és lettenek, parantsolt, és mindjárt elö-állottak. De már ebben az új teremtésben nem tsak az, hogy ſemmi jóra-való készület nints a' ſzívben, hanem vagyon a' mi az Iſtennel ellenkezik, és az ö munkájának ellene-áll. Az elsö teremtésben véghez vitt az Iſten egy ſzavával mindent, és hat napok alatt olly tökélletéſségre vitte e' világot, hogy annak ſemmi híjja nem vólt, de hogy az embert újjá ſzülheſse, meg-téritheſse, le-kellet az Iſten' Fiának az Égből ſzállani, és testben öltözni, nem tsak; hanem meg-is kellett néki halni, fel-kellett támadni, a' Sz. Léleknek el-kellett

jön-

jönni, a' Próféták által a' törvénynek sok esztendőkig kellett hirdettetni, azután az Evangyéliomnak minden nap munkálódni, ezek által törettetni, rontatni kellett a' szívnek, még is soha míg élünk az Isten ezt a' mi szívünknek újjonnan-való teremtését tökélletességre nem viszi; hanem a' következendő világban lesz az a' teremtés tökélletes, itt éri az-el a' tellyes tökélletességet, abban a' helyben, a' hol nem lészen semmi fogyatkozás. Kitsoda vihetné ezeket végben a' Teremtő Istenen kívül?

III.) Lássuk. *Hogy teremti az Isten ezt a' tiszta szívet az emberben?* Jóllehet hogy könnyebb azt érezni, mint le-írni miképpen menjen ez végben, de midőn teremtésnek nevezi ezt Dávid, úgy láttzik, hogy itt-is az új szívnek teremtésében hasonló-képpen tselekeszik az Isten, mint az első világnak teremtésében. Abban *semmi nem vólt;* hanem az Isten elő-hívta, a' mellyek nintsenek: úgy az ember' szívében semmi jóra-való tehetséget nem talál az Isteni kegyelem. *Kezdetben a' föld vala ékesség nélkül-való és puszta, és setétség vala a' mélységnek színén:* úgy a' szívben, mellyet az Isten újjonnan akar teremteni, mindenek öszve-zavarodtak, a' gonosz indulatok és kívánságok egy-más ellen hartzolnak, minden jótól üres, és nem egyébb tsupa setétségnél. Az első teremtésben *az Úrnak Lelke táplálja vala a' vizeket:* itt-is minden az Isten' Lelkének munkája. Az első teremtés lett *az Úrnak ígéje által:* így az ember' szívének teremtésében az az áldott eszköz, mellyel él az Isten, az ő Szent Ígéje, e' tisztítja-meg a' szívet, és alkalmatossá tészi arra, hogy megszenteltessék. Ezért mondja a' Krisztus *Ján. 15: 3. Immár ti tiszták vagytok a' beszédért, mellyet szóltam tinéktek.* E' világnak alkotmányának

meg-

meg-ékesítését az Iſten' *világoſságon* kezdette: úgy mikor az Iſten tiſzta ſzívet teremt, legelőſzör-is a' maga eſméretének világát gyújtja-meg abban, meg-esmérteti magát ő-vele, az ő ſzentsége és igaſsága felől meg-győzi, meg útáltatja vele a' bűnt, és a' kegyeſséget meg-ſzeretteti.

Az elsö teremtésben *el-válaſztotta az Iſten a' vizeket a' ſzáraztól*, mindeneket ſzép rendben hagyott, mindent a' maga helyére állított, a' mellyek alá valók vóltak, ide alá, a' mellyek pedig nemeſebbek oda fenn helyheztette: így tselekeſzik az Iſten a' ſzívben is, a' mellyet újjonnan teremt, mindent ſzép rendben hozott, a' józan okoſságot ki-ſzabadítja abból a' fogságból, a' mellyben vólt, fel-ülteti a' Királyi-ſzékbe, hogy a' parantsoljon vezéreltetvén az igaſságtól, és a' Sz Irástól, az indúlatokat pedig 'ſámoly ſzékül veti annak lába alá. Végezetre, mikor az elsö teremtésben a' vizek el-válaſztattak a' földtöl, mindjárt a' ſzárazon termettek fák, fűvek, és egyebek: így vagyon az újjá-ſzületett ſzívben a' dolog, terem az meg téréshez illendö gyümöltsöket, élnek, és munkáſok ö-benne a' jóban minden tehettségei; míg nem elö-áll egéſz erőben amaz új ember, melly Iſten ſzerént teremtetett az igaſságra, és a' valóságos ſzent életre.

* * * *

Kereſztény Atyámfiai! Ha Dávidnak amaz Iſten' ſzíve ſzerént-való emberének ſzükséges vólt, óh mennyivel ſzükségeſebb mi-nékünk ennek a' tiſzta ſzívnek teremtéséért zörgetni a' kegyelemnek ajtaján! Tudja jól maga a' mi ſzívünk, minémüek vóltanak a' mi útaink gyermekségünktöl fogva az Úrnak elötte, és óh melly ſok roſzſz gyümöltsöket termett ez a'

a' hitván fa ö Felségének bofzfzantására. Nem fzóllok én most a' fzívnek arról a' tökélletes tifztaságáról, a' millyet az Iften' fzoros igassága kíván, mert ollyan egy fe' találtatik, de a'vagy tsak a' mi újjá-fzületésünknek módjához és mértékéhez-képest, fzolgáltunk-é mindenkor a' mi Iftenünknek igaz hüséggel? üres vólt-é minden fzín-mutatástól és tettetéstöl a' mi fzívünk? és a' testi kívánságoknak uralkodásának vége van-é azokban? Nem ofztottuké azokat két-felé az Iften és e' világ között? A! meg-kell azt vallanunk ortzáinknak pirúlásokra, hogy-ha az Iften azokkal a' fzemekkel nézne minket, mellyek tifztábbak, hogy fem mint a' gonofzra nézhetnének, nem találná tökélletefeknek a' mi fzíveinket ö elötte. Mi-módon méréfzlünk pedig illyen fzívekkel járúlni az Úrnak afztalához? ama' Szenteknek Szentéhez? mellyek éppen nem alkalmatosok a' Jéfus' bé-fogadására. Nofza azért esmérjük-meg és valjuk-meg a' mi tifztátalanságunkat. Folyamodjunk a' Mindenható Teremtöhöz, hogy terjefzfze-ki mi-reánk a' maga mindenható kezeit, végye-el a' kö-fzívet, és adjon hús-fzívet. Folyamodjunk ama' reánk hintetett Jéfusi vérhez, a' mellynek jegyei és petsétjei itt adattatnak, hogy az tifztítson-meg minket minden büneinkböl. Ha mi nagy bünösök vagyunk, fokkal irgalmafabb az Iften, mint a' millyen bünösök mi vagyunk. Fedezzük-fel a. o. néki a' mi lelki-febeinket, és menjünk a' mi Lelkünknek Orvosához. De magunk-is vefsük kezeinket a' munkára. Ellene ne áljunk az ö Lelke' munkájának. Tifztítsátok-meg kezeiteket ti bünösök, és tifztítfátok-meg fzíveiteket ti kettös fzívüek, fzerezzetek magatoknak új fzívet és új Lelket, és miért halnátok-meg öh Izráelnek háza! *Ezék.* 18.

A' kegyes Úr pedig tiſztítsa-meg azt, valaki az ő ſzívét kéſzítette az Úr Iſtennek, az ő Attyainak Iſtenének meg-keresésére, ha ſzíntén nem vólna-is meg-tiſztíttatva, a' mint a' ſzent tiſztaság kívánná Amen.

XXIX. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája elŏtt-való.

A' meg-igazíttatott embernek bóldogságáról.

Szent Letzke: 32: 1, 2. *Bóldog az, a' kinek hamiſſága meg-botsáttatott, és a' kinek büne el-fedeztetett. Bóldog ember, a' kinek az Úr nem tulajdonítja hamiſságát.*

Kereſztyén Atyámfiai! Valamint azoknak a' ſok ezernyi ezer embereknek, kik e' földnek ſzínén élnek, mind tsak egy a' fŏ-tzélja, t. i. az, hogy bóldog leheſsen, és a' maga lelkének kívánságát bé-tellyesítheſse: úgy ellenben ezernyi ezerek azok az útak és módok, mellyeken ki-ki erre a' tzélra el-akar jutni. Tudni-való, egyik azt keresi a' világi gazdagságnak tsendes bírásában, más a' testi gyönyörüségekben, más e' világ elŏtt-való betsületben, más az elménck bŏltselkedéseiben. De hogy egyik-is ezek közzŭl nem téſzi a' léleknek leg-fŏbb javát, meg-tettzik onnét, hogy ſoha nem mehet ŏ annyira ezeknek bírásában, hogy ezek még-is nagy üreſséget, és éhséget ne hagynának magok után a' lélekben. Hogy vólna az leg-fŏbb jó, a' mit az iſtentelen ſzíntén úgy, mint az igaz ember bírhat, és a' mi magában az embert jobbá

ſem-

ſemmivel nem téſzi ha bírja, ſem roſzſzabbá ha a' nélkül vagyon? A' leg-főbb jónak állandónak kell lenni; úgyde ezekről, ſenki nem mégyen-ki úgy e' világból, hogyha mind későre-is meg-ne vallaná Salamonnal: *Hijában-valóságoknak hijában-valósági, és a' léleknek gyötrelme.* Nints azért leg-főbb jó egyébb, hanem az Iſten, és az igaz bóldogság az ővéle-való egyeſség, mikor az ember ezt mondhatja: *Az Úr Iſten az én örökségem, és az én poharomnak réſze.* 'Sólt. 16. A' ki ezt bírja, ollyan kintset bír, melly az *öveinek igen böſéges jutalom.* Mit ér ugyan-is az nékem, hogy én hiſzem azt, hogy vagyon Iſten, ki illyen leg-főbb jó, ha nem az én ſzövetséges Iſtenem? Mi-módon lehet pedig ez enyim, míg az én bűneim fenn-vagynak, mellyek *ſzakadást teſznek az Iſten között, és én-közöttem.* Minden azért oda mégyen-ki, és abban áll a' léleknek leg-főbb java, 's ötet egéſzen megnyugotó bóldogsága, ha ő tudja azt, hogy az Iſten ő-néki meg-engeſztelödött Iſtene, és kegyelmes Attya. Egy ſzóval, *bóldog az, a' kinek hamiſsága meg-botsáttatott 's a' t.* a' mint hallátok el-olvastatni a' Sz. Letzkében.

I.) A' melly beſzédeiben 3-féle nevekkel írja-le a' bűnt a' Próféta, hogy annak terméſzetit hathatósabban elő-adja, és arra taníttson, hogy bátor ſokak, és ſok-félék-is a' mi bűneink, de az Iſten kéſz azoknak meg-engedni akármi névvel nevezendők. Ha a' bűnt úgy gondoljuk, mint az embernek az ő Fő-Urának hatalma alól magát ki-vonását, neveztethetik *hamiſságnak*, rebelliónak. Ha úgy, mint a' törvénynek elében-tétetett tzéljától-való el-hajlását, mondathatik *véteknek*, el-tévelyedésnek. Ha úgy, mint a' ſzívben meg-kívántató egyeneſséggel, tiſztasággal ellenkező

dolgot, neveztethetik *álnokságnak*, tsalárdságnak.

Hasonló-képpen a' bünöknek meg-engedését-is 3 féle névvel nevezi, hogy meg-mutassa azt, hogy ez olly drága jó-tétemény, hogy nem lehet ennek olly nevét 's le-írását találni, melly elegedendö. Továbbá, hogy mikor az Isten mi-velünk meg-békéllik, nem félig, vagy tsak valamelly részben enged-meg minékünk, hanem tökélletesen, egészen, hogy soha a' mi büneinkröl meg-sem emlékezik. Végezetre, hogy annál jobban elö-adja ezekben a' külömbözö tekintetekben az Isten' irgalmasága' munkájának természeti mi-voltát. Tudni-illik

a.) Meg-botsátja a' mi hamisságunkat. *Meg-botsáttattak*, vagy *el-vétettek*, *'s hordoztattak* az ö bünei. Látjuk innen mi-módon adattatik nékünk ez a' lelki jó-tétemény, a' megigazulás, t. i. ezt a' nehéz terhet az Isten rólunk le-vévén, tette azokat az Istennek ama' Bárányára a' Jésus Krisztusra.

b.) Úgy adja elö a' mi meg-igazításunkat, mint *a' bünnek el fedését.* Ez jelenti, hogy a' bün nagy útálatosság, mellyet míg az Isten mi-rajtunk lát, egyessége velünk nem lehet. De az Isten a' maga Fiának igasságával minket bé-fedez, és a' mi büneinket, hogy azok az ö igasága elött a' mi kárhoztatásunkra soha meg nem jelenhetnek.

c. Úgy adja elö a' mi meg-igazításunkat, mint a' mi *büneinknek nem tulajdonítását.* Valamint az adósság ha egyszer el-engedtetik, az többé nem tulajdoníttatik: úgy az Isten-is hát a' meg igazításban ki-törli mint-egy az ö szám-tartó könyvéből a' mi adósságinkat, és noha azokat mint fö-törvény-adó tulajdoníthatta, és szoros igasága szerént azokért számadásra vonhatott vólna, de nem tulajdonítja,

melly-

melly-is, mivel az Iſten igazán ítél, nem lehetett-meg külömben, hanem-ha elöſzör azokat a' mi kezesünknek a' Jéſus Kriſtusnak tulajdonította vólna, és ötet *tette vólna mi-érettünk bünné, hogy mi Iſtennek igaſsága lennénk ö általa.* 2 *Kór.* 5.

II.) *Elö adja a' meg-igazíttatott embernek bóldogságát: Bóldog u. m. az.* Nem-is ok nélkül mondja az illyen embert bóldognak, mert nem lehet gondolni nyavalyásabb embert, mint a' kit nyom az ö még meg-nem botsáttatott büneinek terhe. Fél ez magától, fél az Iſtentöl, fél az ördögtöl. Nints oda-be ſemmi békeſség. Úgy forog ö maga elött mint egy rettenetes monſtrum, kit jól meg-nézni-is iſzonyodik. Magával hordozza ö az ö hóhérát a' mardosó lelki-esméretet, akárhova fordúljon: *hæret lateri lethalis arundo*, az-az, óldalában vagyon a' halálos öſztön. Ha talán holmi álom-hozó ſzerekkel el altatta-is ezt ideig, de várjon egy keveſsé, az ö büne az ajtó elött nyugoſzik, mint a' Kainé, a' melly mint valamelly dühös eb, fel-ſzökik álmából, és megmardoſsa ötet. Hogy mér ö az Iſtenre még tsak nézni-is, míg azt tudja az ö haragos birájának? Ne várjon annak ſzájából egy Atyai édes meg-ſzóllítást, nem hogy ennek megtsókolására, és ölelésére közel botsáttatnék. Nem láthatja annak ortzáján édes Attyának vídám tekíntetit, melly jobb az életnél. A' Menny-Országról még tsak ne-is álmodozzon, mert annak kapuján ö elötte vas zárok vagynak. Ha ád néki az Iſten világi jókat, minthogy azokat nem abból az Atyai ſzeretetéböl adja, melly téſzen egyedül minden áldást jóvá, nem jók azok néki; hanem veſzedelmére valók. Azok néki ezek, a' mik az Izráel' ſiainak vóltak a' fürjek, mellyekben halált ettek magoknak. Hízlaltatnak gazdagon, de a' meg-

ölésnek napjára *Jak.* 5. Nem tsak az Iſten' ſzeretetinek jelei nélkül el-kell néki lenni, hanem minden órán várni fejére az ö haragjának jeleit. Nints ſemmi poklosságnak vagy ragadó nyavalyának ollyan mérge, mint az ö bűneinek, meg-jár az mindent valamihez ö nyúl, valahol jár, kél, ö magát, testét lelkét mindenét. *Átkozott ö a' Városban, átkozott a' mezöben, átkozott az ö kenyeres kosara, az ö méhének gyümöltse, barmainak fajzása, ki-menetele, és bé-jövetele* 5 *Mós.* 28. Ezek noha nagyok, de tsak kezdeti a' nyomorúságnak. Ha félelem vólt élete, mivel feje felett függött ſzüntelen az Iſten' boſzſzú - állásának éles kardja: ſzintén úgy félelem' halála, mert lába alatt látja az ö bé-nyelésére meg-nyílt poklot. Óh testi bátorságban élö ember! ha te elevenen le-mehetnél a' pokolnak ſzintén vas-kapuihoz, és láthatnád közelröl az ott-való ſirást, rívást, és fogoknak tsikorgatását, melly ſemmit nem haſznál, és átkozzák magokat, hogy ſzalaſztották el a' drága idöt, hogy fetsérelték-el az Iſteni kegyelmet, ott hallanád hathatós magyarázatját a' Sz. Letzkének; tudom hogy ezeknek látása leg-ottan le-dobbantana tégedet ama' rettenetes Bírónak lábai elött, hogy míg a' kegyelemnek ajtaja bé - nem záródik, ſok keſerves nyögéſekkel, kérésekkel, ſiráſsal, keſergéſsel kegyelmet nyerhetnél te magadnak.

De fordíttsuk már ſzemeinket arra, a' kinek bűnei meg-botsáttattak. Melly kellemetes az el - ment nagy ſzél-veſzek, és záporok után ki-tündöklö napnak az ö ragyogása, épen ollyan ſerenitást, ollyan minden értelmet felülhaladó békeſséget lehet éſzre - venni az illyen ember' lelkében. Mit vádolná ötet a' lelki-esméret, holott néki békeſsége vagyon a' lelki-esméret' Urával? Vagy a' Sátán, holott Iſten

az,

az, a' ki meg-igazít. Nem retten ô-meg a' pokolnak emlékezetire, mert nints már ô-benne, hanem el-törôltetett az, a' minek a' pokol meg-kéſzíttetett. Nem a' halálnak nevezetire, mert annak fúlánkja a' bûn vólna, nem bûnnek büntetése az ô-reá nézve, hanem a' bûnnek vége, és az ô édes Attyához-való hazamenetele. Ha gonoſzokat kell e' világon ſzenvedni, meg-tsókolja a' veſzſzôt, mert tudja, hogy nem haragos Bíró fenyegeti; hanem édes Atya fenyíti azzal. Mikor akar, mehet ô könyörgésében az Iſtenhez, úgy nézheti, úgy beſzélhet vele, mint édes Attyával, kóstolhatja az ô vele-való társalkodásnak gyûnyörûségeit, mellyhez nem haſonlitandó ſemmi bornak íze. A' kinek adóſsága el-engedtetik, 's a' fogságból ki-ſzabadúl, azzal néki még Királyi-ſzékek, méltóságok, kintsek nem adatnak. De az Iſten, hogy meg-mutaſsa azt, hogy ô Iſten, ímé nem tsak fel-óldozza a' bûnnek rabjait; hanem téſzi azokat Királyokká, és a' mikor bûneiket meg-botsátja, ugyan akkor az örök életre-való juſsal meg-ajándékozza. Nagyobb bóldogság ez, mint a' millyennel bírt Adám az épségben, mert ô abból ki-eshetett, a' mint-hogy a' ki-menetel meg-is mutatta. De nem így vagyon azoknak dolgok, kik Iſten elôtt meg-igazúltak, 's bûneik meg-botsáttattak. Soha ôk az ördögnek és a' bûnnek hatalmába viſzſza-nem eshetnek. Ha annak a' Jéſusi vérnek, melly ô-érettek váltságnak árráúl le-tétetett, Iſteni ereje meg-ſzûnhet, és el-enyéſzhet, ha az, a' ki azt ki-ontotta, meg-ſzûnhet ô-érettek eſedezni; ha meg-lehet az, hogy az Iſten mind végig ne ſzereſse azokat, a' kiket egyſzer ſzeretett; ha vagy élet vagy halál, vagy magaſság vagy mélység, vagy jelen-valók, vagy következendôk, vagy valami teremtett állat el-ſzakaſzthatja ôket az

Iſten' ſzerelmétöl, és fel-bonthatja a' Sz. Lélek' petsétjét, mellyel el-petsételtettek a' tellyes váltságnak napjára: úgy félhetnek ök attól, hogy az Iſtennek kegyelme, mellyben öket bé-vette, ö-tölök el-távozzon, és ismét haraggá váljon. *A' hegyek meg-indúlnak, és a' halmok meg-rendülnek, az én irgalmaſságom pedig te-tölled el nem távozik, és az én békeſségemnek ſzövetsége meg-nem tántorodik, azt mondja a' Könyörülö Úr. Eſa.* 54: 10.

* * * *

Vajha mind ezeket úgy a' mint kellene ſzívetekre vennétek ti, a' kiknek a' ti büneitek nem terhetekre, hanem örömötökre vagyon, és noha nagy az adóſság ti-rajtatok, még-is minden gond és nyughatatlanság nélkül vagytok, és nagy örömmel, söt ugyan nevetve nevelitek naponként annak ſzámát. Ha néha reá-jö-is a' lelki-esméretre a' nyughatatlanság, ti azt leg-ottan igyekezitek kiüzni tellyes erövel, azon lévén, hogy ne légyen egy napotok-is, melly éléggé víg ne vólna, vagy egy roſzſz ízü ebédetek, egy ſzomorú éjtzakátok. Mitsoda halálos álma és lelki bádjatsága ez a' ti magával nem gondoló lelkeiteknek? A'vagy a' mellyeket a' bünnek útálatos vóltáról mondottunk, költeménynek tartjátok-é? Hidjetek énnékem, söt nem nékem; hanem az élö Iſtennek, hogy az a' vétkezésben-való telhetetlenség és balgatag gyönyörködés, vagy ez életben, vagy a' következendöben, vagy mind a' kettöben keſerüségre mégyen-ki. Azt fogjátok valaha *ez nevetésröl mondani, hogy bolondhoz illik az, és erröl a' vígaſságról, mit haſznál az? Préd.* 2: 3. Serkenjetek-fel kérlek e' halálos álomból, és kereſsétek az Urat, míg meg-találtathatik.

Azt

Azt gondoljátok ti talán, hogy könnyü leſz az irgalmas Iſtentöl kegyelmet nyerni, tsak hogy halálos ágyatokban ama' Publikánus' ſzavaival ſzóllítsátok-meg az Iſtent: *Iſten légy irgalmas nékem bünösnek.* De kitsoda vagy te, hogy magadnak többet ígérſz az Iſten' irgalmáról, mint Dávid, Ezékiás, Péter, Pál, a' kik noha baráti vóltak az Iſtennek, de óh melly ſok sírásoknak, köny-hullatáſoknak, ſzív-béli gyötrelmeknek, nyögéſeknek, tuſakodáſoknak és keſerüségeknek kellett meg-e-lözni az ö Iſtennel-való meg-békélléſeket, 's büneiknek botsánatját. Ha ezek a' síralomnak völgyén mentek nagy fáradsággal a' vígaſztaláſoknak hegyeire, tenéked ſem lehet oda könnyebben el-jutni.

Titeket-is meg-ſzóllítlak, kik a' Kereſztyénségnek leg-nagyobb réſzit téſzitek, úgymint *Hipókriták*, kik nagy vakmerö bizodalommal el-hitettétek magatokkal, hogy a' ti büneitek már meg-botsáttattak, és ezen bóldogságnak réſzesi vagytok. Ugyan kérlek mikor botsáttattak-meg azok? hol? miképpen? ki adta tudtotokra e' kegyelmes ſzententziát? hol a' kéz-írás róla? A' kéz-írás vólna: a' bünöknek meg-vallása, siratása, meg-útálása, a' Kriſtusban-való hit, Iſtenhez, és felebarátotokhoz-való ſzeretet. Ti mind ezekben ſemmit nem tudtok, mert a' ti bünötökben éltek nagy gyönyörüséggel. Tettzik még-is néktek mindazáltal tsendeſségben élni. Mitsoda nagy balgatagság illy por-fundamentomon építeni illy nagy dologról-való reménységet. Hinnél-é a' pénz-béli adóſságodnak dolgában illy könnyen? Szánnyátok-meg a. o. kérlek ti-is magatokat. Mostan leg-közelebb az Úrnak Sz. Vatsorájában, a' hol minden igazán meg-téröknek büneiknek botsánatja meg-petséltetik; valjátok meg igaz lélekkel minden büneiteket,

és adjatok ditsöſséget az Iſtennek, kérjétek azoknak botsánatját ama' nagy Iſtennek, és megtartónak érdeméhez ragaſzkodó igaz hittel, és ſzív-béli töredelmeſséggel. Ide járúljon a' ti bünötöknek el-hagyására meg határozott ſzent ſzándék, és a' ti atyátok fiainak vétkeit megengedö, és el-fedezö ſzeretet. Ha igy járultok a' kegyelemnek Királyi ſzékihez, meg-halgat az Ur titeket, és az ö irgalmaſságiban meg-emlékezik ti-róllatok. Ezt mondja ez a' jó Atya meg-indúlván ö-benne az ö belsö réſzei: Kelj-fel fiam, leányom, töröld-el ſzemedröl a' köny-hullatást, hagyd-el nyögésidet, meg-botsáttattak a' te büneid, jöjj ide, és vedd-el az én ſzeretetemnek jegyeit és petsétit.

Te-reád fordúlok immár óh kitsiny ſereg! Iſtennek válaſztotti! Szentek és Szerelmesek! kik felöl reménységem vagyon, hogy én-velem együtt és minden Szentekkel, réſzetek vagyon már a' Jéſus' vére által a' drága bóldogságban, és vettétek e' fejér követskét 's azon íratott új nevet. Örüljetek óh bóldog lelkek! kiket az Úr e' nagy bóldogságra méltóztatott, ismét mondom örüljetek. Erösítsétek-meg mostan-is a' ti ſzíveiteket az Úrnak Sz. Vatsorájában ezek felöl-való reménységben. Noha már meg-igazúltatok, de nints ſenki tudom közzülletek, ki velem meg-ne vallaná, hogy azólta-is ſokra ſzaporodtak a' mi büneink, mellyeket nem tagadhatunk, nem-is menthetünk. De ha tékozló fiak vagyunk-is, menjünk-viſzſza a' mi Atyánkhoz, igy ſzólván: *Atyám! vétkeztem te-ellened és az ég ellen, és nem vagyok többé méltó, hogy te fiadnak hívattaſsam*, meg-ölel ö minket mint fiát, meg-tsókol minket, gyürüt ád a' mi kezünkbe, és fel-öltöztet minket az ö igaſságának ruháiba. Ditsekedjünk a. o. bátran az Isten'

ten' ditsőſségének reménysége alatt. Örüljünk ő-benne meg-mondhatatlan és ditsőſséges örömmel, mert jól tett az Úr mi-velünk. Imádjuk az ő irgalmaſságának nagyságos dolgait, és nyíljanak-meg a' mi ajakaink annak hírdetésére az Égnek és Földnek láttára. Annál buzgóbban ſzereſsük ötet, mennél több büneinket botsátotta-meg. Ha ő olly ſok adóſságinkat meg-botsátotta minékünk, hát mi egynehány fillért nem engednénk-é-el a' mi felebarátinknak? Soha ne elegyítsük többe magunkat a' bünnek veſzedelmes hálóiba, a' mellyekből egyſzer ki-ſzabadúltunk, és a' mi egyſzer hozzánk meg-békéllett Atyánkat, azokkal meg-ne keſeríttsük. Bóldogok léſzünk így A! ez életben, bóldogok a' halálban, bóldogok az utólsó ítéletnek napján. Nem félünk mi az Úrnak ezen rettenetes napjától, mert a' leſz a' mi Bíránk, a' ki vólt itt a' mi Kezesünk és Szó-ſzóllónk, a' ki-is midőn a' hamiſsaknak büneit fel-fedezi, a' miénket akkor is el-fedezi, és az ő minket kegyelmesen meg-igazító ſzententziáját, mellyet most el-petsétel a' mi ſzíveinkben, ki-mondja az Angyalok' és az egéſz világ' hallatára. E'képpen a' melly jó munkáját el-kezdette mi-bennünk e' kegyelem' orſzágában, tökélleteſségre viſzi a' ditsőſségben, és a' melly bóldogságot itt csak réſz ſzerént kóstoltunk, azt bírni fogjuk tellyes erőben az Egekben mind örökkön örökké. Amen.

XXX.

XXX. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' bünös' meg-térésén-való örömről.

Szent Letzke. *Luk.* 15: 7. *Mondom néktek, hogy öröm léſzen Mennyben egy meg-térö bünös emberen, nagyobb hogy nem* 99. *igazakon, kik nem ſzükölködnek meg-térés nélkül.*

Kereſztyén Atyámfiai! Ennyi próbák után, mellyek tétettek eleitöl fogva, 's mind ez ideig tétetnek nagy hijában és minden haſzon nélkül a' bünösöknek meg-térítésében, és az *engedetleneknek az igazaknak böltseſségére-való vezérlésében;* igen nehéz dolog, hogy mi kik Iſtennek Követöi vagyunk az emberekhez el-ne tsüggedjünk, és minden reménységünket el-ne veſsük az eránt, hogy ö-velek valaha valamire mehetnénk. De mindazáltal ha meggondolom az Iſtennek a' bünösök eránt-való hoſzſzú-türését, és melly ſoká *vetélkedik az ö Lelke* az emberekkel, miért ne ſzenvedhetnénk-el mi kik bünösök vagyunk a' bünösöket, és miért fáradnánk-ki az ö kemény ſzíveknek ostromlásából? Szép példáját látjuk ennek a' kezünk alatt-való Réſzben a' Jéſus Kriſtusban. Nem veti-el magától a' Publikánuſokat, bünösöket, hanem velek társalkodik, tanítja, és meg-térésre igyekezik vezérelni ſzelídséggel, és ſzeretettel. És midön ezen a' Farizeusok meg-botránkozván zugolódnának, meg-mutatja nékiek, hogy ez az ö tselekedete, mellyet ök kárhoztatnak, ollyan, mellynél jobb és Iſten elött kedvesebb nem lehet.

Nem

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

Nem hogy az Iſten el-vetné a' leg-nagyobb bünöst-is, söt *öröm vagyon Mennyben egy meg-térö bünös emberen, nagyobb mint 99 igazakon, kik nem ſzükölködnek meg-térés nélkül*, a' mint hallátok el-olvastatni a' Sz. Letzkében.

Semmivel nem juttathatta vólna az Úr Jéſus halgatásra az ö ellene zúgolódó Farizeuſokat, mint ezzel; mert miért botránkoznának ök-meg abban, a' mi ollyan örömöt okoz az Iſtennek, és az ö Sz. Angyalinak? ſemmivel nem indíthatta fel a' bünösöket-is a' meg-térésre; mert mi lehet ennél nagyobb öſztön a' bünösnek arra, hogy meg-térjen, minthogy ezt tudja, hogy az Iſten nem tsak kéſz ötet kegyelmébe venni, hanem az ö meg-térésöknek új hírét ollyan örömmel fogja venni az egéſz Mennyei ſereg, hogy ha valamivel lehetne nékünk a' meg-bóldogúltaknak bóldogságát nevelni; ez az egy öregbithetné azt. Lássuk tehát.

1.) *Kik, és mi-módon örülnek Mennyben valamelly bünös embernek meg-térésén?* A' mi az Iſtent magát nézi, mivel az ö bóldogsága végheteten, és az éppen nem nevekedhetik, ö-benne tulajdon-képpen-való öröm nintsen, valamint más indúlatok, p. o. ſzomorúság, harag, mint az emberekben. A' mi nézi az Angyalokat, és meg-ditsöült Lelkeket, nints ſemmi képtelenség benne, ha ö-rólok tulajdon-képpen értjük ez örömet; mert az ö bóldogságokkal nem ellenkezik az, hogy a' nevekedik, söt mivel az ö bóldogságok örökké-való leſz, ſoha nem jut az egy bizonyos pontra, mellyen túl ne öregbedhetne, lehetnek bóldogabbak mint a' mitsodások most, nevekedni fog örökké az esméret, a' ſzeretet és az öröm ö-bennek. Örül tehát az Iſten, a' meg-térö bünösön, értsük Iſtenhez illendö módon, az-az, felette igen kedves dolog ez ö-elötte. Neve-

ze-

zetesen örül a' Mennyei *Atya*, mikor a' meg-térés által egy tékozló fia, ki meg-hólt vala, meg-elevenedik, és ki el-veſzett vala, meg-találtatik. Örül ama' ſzövettség' Angyala a' *Jéſus Kriſtus*, mert az ő vére ki-ontásának és Lelke' fáradságának meg-látja haſznát. Örül a' *Sz. Lélek*, mert újjabb templomot talált magának, mellyben lakozzék, és újjabb edenyt, mellyet kegyelmével bé-töltsön. Örülnek a' *Mennyei Angyalok*, mert látják, hogy az el-ésett Angyaloknak helyébe újjabb lakoſokkal telik a' Meny-Orſzág; ama' pokol-béli oroſzlánnak ſzájából egy préda ki-eſett, a' ſetéttség' Fejedelmének orſzága romlik, az ő Fejedelmeké pedig a' Kriſtusé terjed. Örülnek a' *meg-bóldogúlt Lelkek*, a' midőn az Iſtennek különös jelentéséből, vagy a' Sz. Angyaloknak híre-adásokból tudják, és látják az ő attyok-fiait, kik velek együtt azon egy kárhozatnak sárjában hevertenek, a' ſzentek örökségének velek együtt-való el-vételére a' világoſságba el-jutni, és társaikká lenni amaz örökké-való ſzent, ſzent, ſzent mondásban. Láſsuk

II.) *Kik azok a' 99. igazak, kik nem ſzükölködnek meg-térés nélkül, és a' kiken kiſsebb öröm vagyon Menyben, mint egy meg-térő bünös emberen?* Némellyek értik ezeken az ő magok igaſságában bízakodó, és a' magok vélekedéſe ſzerint meg-térés nélkül nem ſzükölködő Farizeusokat. És igaz-is az, hogy egy nagy, de igazán meg-térő bünös kedvesebb az Iſten előtt, mint 99. maga előtt nagy ſzentnek láttzó.

Máſok értik azoknak a' Híveknek egéſz ſeregét, kik el-végezvén e' világon-való pálya futáſokat, már az Egekben tökélleteſségre jutottak. És igaz-is az, hogy nagyobb örömnek oka lehet egy bünösnek a' veſzedelemből-való ki-ragadása, mint 99 meg-ditsőült embereknek bóldogsága, kiket már ſoha félteni nem le-

lehet, hogy ki-esnek abból a' ditsöſséges állapotból.

De ſemmi nem áll ellent, hogy ezeken a' 99 igazakon értsük e' földön élö igaz ſzenteket, nem ollyanokat, kik tellyeſséggel ſemmi meg-térés nélkül nem ſzükölködnének, mert ollyan az Èg alatt egy ſints; hanem ollyanokat, kik eleitöl fogva az Iſteni félelemben neveltettek, és kisded korokban újjá-ſzülettettek, ſoha nem vetemedtek úgy valami iſtentelen életre, hogy abból meg-kellene nékiek különösön térni, és életeket egéſzen meg-változtatni. Vétkeznek ugyan, minden napi erötelenségböl, mellyböl leg-ottan meg-térnek, de a' kegyeſségnek útát olly álhatatoſan egy formán követik, hogy ſemmi nevezetes, és ſzembe tünö változásnak nints ö-bennek helye, mint a' nagy bünösökben, kik meg-térvén egyſzer, egéſzen más emberekké léſznek.

III.) Mi módon mondhatja a' Kriſtus, hogy a' bünös' meg-térésén nagyobb öröm vagyon Mennyben mint az igazakon, hiſzen a' nagyobb jónak, nagyobban lehet örülni? Sokkal nagyobb jónak láttzik pedig ſoha nem vétkezni, mint vétkezni, 's azután valahára meg térni, ſzebb dolog mindenkor álhatatosan futni a' kegyeſség' útán, mint ſok tévelyegés után állani arra viſzſza. Valamint jobb ſoha betegnek nem lenni, mint a' leg-drágább orvoſág-is?

F. Emberi mód ſzerént ſzóll Ö Felsége az Isteni dolgokról, és a'hoz alkalmaztatja beſzédét, a' mi ſzokott rend ſzerént esni az emberek között. Bizonyos pedig, hogy ſokkal inkább örülünk annak, mikor meg-nyerjük azt, a' mit már el-veſzetnek tartottunk, mint annak a' mit tsendesen régen bírunk. Ezen réſzben említett Páſztor, bár meg-van 99 Juha, keſereg ha a' 100-dik oda vagyon, és inkább örül azon, ha meg-találja. A' tékozló fiú' Atya

tya inkább örül annak mikor meg-tér, mint bátyának, a' ki mindenkor vele vólt. Mert mennél nehezebb valami, és többe kerül, annál kedvesebb, és nagyobb örömet okoz. Már pedig ſokkal nehezebb le-mondani a' meg-rögzött vétkes hajlandóságokról, mint ſem járni folytában a' kegyeſségnek útán, mikor egyſzer az Iſten' kegyelme által jó idején 's még gyermek korában az ember arra vezéreltetett, és ugyan hozzá-ſzokott.

Következés képpen valami nagy bünösnek meg-térése, ki ſokáig buborékolt a' bünben, mennél többe kerül, annál nagyobb örömet okozhat magának-is, máſoknak-is. Az Iſtennek-is nagyobb irgalmaſsága, és böltseſsége, a' Jéſus Kriſtus' érdemének nagyobb hathatóssága, és a' Sz. Lélek' ſzívet meg-hajtó kegyelmének nagyobb ereje tettzik-ki, egy desperált bünösnek meg-térítésében, mint azoknak megtartásában, a' kik az igaſság' útában járnak. Ennek felette, úgy ſzokott lenni rend ſzerént, hogy valamint az el-tört, de jól helyre állíttatott tsont ſokſzor még erősebb, mint az előtt vólt; úgy az illyen nagy bünösök, ha egyſzer igazán meg-térnek, mint Dávid, Pál, és Péterben láthatni, még buzgóbbak az ő idveſségek körül-való munkában, erősebben ragaſzkodnak a' jóhoz, mint ſokan a' kik ſoha elſem-is estek. Az illyeneknek mindenkor egy forma, és gyermekségektől fogva terméſzetté vált kegyeſségekben, úgy tettzik ſokſzor némü-némü lankadtságot lehet tapaſztalni; de amazok mennél méljebben estek vala a' bünben, annál jobban irtóznak attól, nem lehet annyira félteni, mint amazokat, hogy lelki kevélységbe eſsenek, felebarátjokat meg útálják, vígyázóbbak tanúlván a' magok kárán, jobban félnek az Iſtent meg-bántani büneikkel, és undok büneiknek emlékezete hóltig-való

öſz-

öſztön az ô ſzívekben, hogy elébbeni bolondságaikat igyekezzék kettös kegyeſséggel felváltani, mint ama' bünös aſzſzonyi-állat. *Luk.* 7: 45. *Mivelhogy Jok bünei botsáttattak-meg néki, igen ſzerette az Úr Jéſust, a' kinek pedig kevés botsáttatik-meg, kevésbé ſzeret.*

* * * *

K. A! Valóban méltó ditsekedésünk lehetne nékünk ti-felöletek az Úrban, ha erröl a' Gyülekezetröl el-mondhatnánk azt, hogy ebben a' hol van, egy el-tévelyedett Juh, vagyon ott 99. ép és tiſzta; és ha van egy elfordúlt bünös, mellyen ſzomorkodhatnak az Iſten' Angyali, van akkor 99 igaz, a' kiknek örülhetnek, és a' kik nem ſzükölködnek megtérés nélkül. De bizonyára ezt egéſzen megkell fordítanunk. Ha találunk egy igazat, kinek Iſtenes élete, az Iſtent és az ô Angyalit meg-örvendezteti, vagynak ott 99 meg-térhetetlen bünösök, kik alatt sír a' föld, melly hordozza, sír az Ég az ô lakosival, melly ezeket a' magok büneiben el-veſzni látja, keſerüséggel illettetik a' Mennyei Atya, ki ezeknek meg-gyözhetetlen keménységeket minden ígéretek és fenyegetések által is meg-nem hajthatja. Mindnyáján valakik vagyunk, kinem vévén a' leg jobbakat-is, vagyon ſzükségünk a' meg-térésre, és igen félek rajta, hogy ſokan ne találtaſsanak ollyanok, kik éppen ollyan nagy meg-térés nélkül ſzükölködnek, a' millyenröl ſzó vagyon a' Sz. Letzkében, az-az: egéſzen más emberekké-való létel nélkül. Kinek-kinek Lelke-esméretire bízom, hogy mondja-meg néki, és terjeſzſze ſzeme eleibe, minémü nagy bünös ô, és mitsoda bünökkel tette ô magát az ô Iſtene elött kárhozatra méltóvá.

Szerelmes A! Kitsiny dolog vólna most tinéktek azt mondanom, hogy mitsoda öröm és vígaſztalás leſz a' minékünk, ha látjuk a' mi munkánknak valami gyümölcsét ti-közöttetek; és mennyire fogja az gerjeſzteni a' mi buzgóságunkat a' ti Lelketek' idveſségének munkálódásában, ha éſzre veſzſzük, hogy a' mi intéſeink nem léſznek a' ti ſzíveitekben ollyanok, mint az eſső, melly eſik a' fövényre, és a' kő-ſziklára. El-halgatom most ezt, mert nagyobb van, a' mit ſzívetekre támaſzſzak. T. i. hogy a' ti meg-téréstek, a' midőn tinéktek magatoknak viſzſza-adja a' lelki-esméret' békeſségét és örömét, lelketek' örök idveſségét, alkalmatoſságot ád az egéſz Menny-Orſzágnak arra hogy örüljön és vígadozzon. Oh vég nélkül-való Iſteni kegyelem! óh minden határok nélkül-való hoſzſzú-türés! mitsoda ſzeretettel és Atyai jósággal, mitsoda buzgó indúlattal igyekezik ez a' Mennyei Atya minket magához gyüjteni, mintha ugyan ez által ötet tennénk bóldoggá, nem mi magunkat. Nem 99; hanem 10 ezerte-való 100 ezeren vagynak ô-körüllötte, kik ſzolgálnak néki éjjel és nappal az ô Templomában, de úgy láttzik, hogy üres az ô Menny Orſzága, míg te tsak egy bünös-is kinn vagy, híjjános az ô nyája az ô, ſzemei elött, míg tsak te tévelygeſz-is. Mit ſzóljak azoknak a' Mennyei Seregeknek nagy ſzeretetiről és indúlatjáról, kik az ô ditsöſségeknek közepéből ſzánakozó ſzemekkel tekíntenek-le a' halandó emberekre, ezekre a' veſzedelemnek útán tévelygő Juhokra, és mihelyt egy ezek közzül Iſten' kegyelme által az ô gonoſz útáról meg-tér, leg-ottan meg-zendülnek az ô hárfáik, és hálá-adó éneket mondanak örvendező Lélekkel.

Ugyan meddig ſoſztjuk hát még-meg magunkat ugyan az idveſségtől, ezeket pedig a'

mi

mi rajtunk-való örömtől? tsak a' poklot és annak seregeit örvendeztetjük-é szüntelen? Nem örvendeztetjük-é-meg a' mi Mennyei Atyánknak szívét, ki így ösztönöz, így serkenget, és ugyan nagy nyughatatlansággal várja, ha tsak egy lépést tennénk-is-felé, ha pedig azt látja, meg-nyílik örömében az ö szíve. Lehetséges dolog-é, hogy még-is mi ollyan balgatagok légyünk, és ollyan ellenségei mi-magunknak, hogy el-mulassuk, sőt ugyan fussuk a' mi bóldogságunkat? El-jö bizony az idö, 's talán e' világon-is, a' midön keressük Ésauval a' meg-bánásra-való helyet, és nagy köny-hullatásokkal az áldást, de nem találunk, kiáltjuk: nyisd-meg Uram! Uram! de bé-záratik az ajtó. A' bizonyos, hogy a' következendö világon óh bünös! örökkön örökké fogsz térni, bánni, síratni büneidet, de minden haszon nélkül. Minémü hálá-adással tartozunk hát az Istennek, hogy még erre a' síralmas állapotra nem jutottunk? hogy még ezen a' meredek helyen, és örök veszedelemnek mélységén innen állunk, és attól el-nem nyelettettünk? Noszá azért míg idönk vagyon, térjünk-meg az Úrhoz. Ha a' bünösökhöz és Publikánusokhoz hasonlók vóltunk-is eddig, ha a' tékozló fiúval el-hagytuk-is, a' mi Atyánknak házát, és mindenünket el-tékozlottuk-is, esmérjük meg balgatagságunkat, menjünk-viszsza a' mi Mennyei Atyánkhoz, mert sokkal készebb ö a' mi bé-fogadásunkra, mint mi lehetnénk az ö hozzá-való menetelre. Ha vóltunk eddig a' földnek terhe, légyünk ezután a' Mennynek öröme.

Erre kötelez leg-közelebb ez a' Sz. alkalmatosság. Menyegzöt szerez ma a' Mennyei Atya minékünk; tsináljunk mi-is az Égnek ma lakodalmat és vígasságot. *Az Angyaloknak bora, a' meg térö bünösnek köny-hullatása,*

azt mondja egy valaki. Most a. o. mikor a' jó Iſten ez idö ſzerént ebben-is meg-mutatta hozzánk jó vóltát, hogy meg-látogatott minket a' ſajtón meg-mutatott bövséges áldásával, mellynek elsö 'sengéjéből majdan fel veſzſzük a' hála-adásnak poharát, ne keményíttsük-meg a' mi ſzíveinket. Meg-halgatta az Ég a' Földet, a' Föld a' búzát a' mustot, adott az Ég vígaſságra bort az embereknek, adjon hát az ember-is bort az Angyaloknak vígaſſágra. E' léſzen a' mi igaz meg-térésünk, ha a' mi fejeink változnak vízeknek forrásivá, ſzemeink' köny-hullatáſoknak árjaivá a' mi ſok undok bünéinken, és nagy keſervesen meg-ſiratjuk azokat. Oh melly nagy öröme leſz ma az Égben a' Mennyei Atyának, ha látja illyen Mennyegzöi ruhákban az ö Aſztalának vendégeit. Mint örül a' mi Szerelmes Meg-Váltónk, látván az ö általa ki-ontatott vérének reánk hintése által ennyi Lelkeket meg-tiſztíttatni. Mint örül a' Sz. Lélek ennyi élö Templominak, a' kikből a' jó illatozású áldozatoknak füsti, a' buzgóságos könyörgések és éneklések fel-mennek az Égekbe. Mint örülnek az Angyalok, kik a' híveknek gyülekezetiben jelen-vagynak, látván mint meg-annyi meg-testesült Angyalokat, kik felöl tudják, hogy még valaha ök viſzik-fel ezeknek Lelkeiket az Ábrahám' kebelébe, hogy ottan ö-velek minden vég nélkül örvendezzenek. Amen.

XXXI. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Publikánusról.

Szent Letzke. *Luk.* 18; 13. *A' Publikánus pedig távol állván, nem akarja vala szemeit-is az Égre fel emelni; hanem veri vala mellyét, mondván: Isten légy irgalmas nékem bünösnek!*

Őrizd-meg mind a' két lábaidat, mikor az Istennek házához mégy, hogy hajlandó légy a' halgatásra inkább, hogy nem mint a' bolondoknak módjok szerint az áldozatra. Ne gyorsalkodjál a' te száddal, és a' te elméd ne lieſsen valamit szóllani Isten előtt, mert az Isten Mennyekben vagyon, te pedig e' földön, azért a' te beſzéded kevés légyen. Illyen bölts tanáts-adását olvaſsuk Salamonnak mind azokhoz, valakik az Isteni tiſzteletnek munkáiban Istennek tettző módon akarnak el-járni a' Sz. Gyülekezetben. *Préd.* 5: 1, 2. E' szerént intézi a' maga Isteni tiſzteletit az a' szegény Publikánus, a' kiről emlékezet vagyon a' Sz. Letzkében. Meg-őrizi mind a' két lábait, az-az, az ő bé-menetelit, és testében külső-képpen-való minden maga-viseléſe szent tiſzteletet mutat, mert *távol áll.* A' bolondoknak módja szerént a' Farizeus, a' kivel fel-ment az Isten' házába *hajlandó az áldozatra*, az ő képzelt jó tselekedeteit, 's külső törvényhéli igaſságát, böjtöléſeit, igazán ki-adott dézmáit viſzi-fel, és mutatja-be Istennek ajándékúl; de a' Publikánus *hajlandóbb a' halgatásra*, meg-némúl, érezvén minden igaſságtól-való üreſségét, és mint a' szolgák halgatnak az ő

Uroknak kezeik után, úgy néznek az ő ſzemei az Iſtenre, míg nem könyörül ő rajta, meghalgatja mit ſzóll néki az Iſten. Tudja azt, és elötte tartja, hogy *az Iſten az Égben vagyon, ő pedig e' földön*; ezért is érezvén méltatlanságát *nem meri ſzemeit is* arra a' Mennyei Felségre; fel-emelni hanem veri az ő mellyét, nem *hirtelenkedik, és gyorsalkodik az ő ſzájával*, mint amaz igaſságát Iſten elôtt gondolatlanúl, és nagy kevélyen ki-sípoló Farizeus, nem él ſok beſzédekkel; hanem az ő beſzéde kevés, tsak ebből áll egéſz könyörgése: *Iſten légy irgalmas nékem bünösnek.*

Méltó bizonnyára, hogy ti büneiteken igazán bánkodó kegyes Lelkek, valakik ma az Úrnak Sz. Aſztalához akartok idveſségesen járúlni, és onnan alá menni mint ez a' Publikánus a' ti házaitokhoz meg-igazíttatva, mind azokat a' meg-térő bünöshöz illendő indúlatokat fel-öltözzétek ti-magatokra, mellyeket ôbenne látunk, és ugyan azon kéſzülettel járuljatok az Urnak Sz. Vatsorájához. A. o.

I.) *Távol állott ő.* A' Farizeus benn vólt a' Templomban, a' hol az égő áldozatoknak Oltára vólt; de a' Publikánus a' Pogányoknak tornátzában, a' hová minden Pogányoknak, bünösöknek ſzabad vólt menni, és így tsak a' Templom' ajtaja elôtt meſzſzire. Érzi t. i. a' maga arra-való méltatlanságát, hogy ő az Iſtenhez közelítheſsen, mert meg-vagyon mondva: *a' ti hamiſságitok tettek külömbséget ti köztetek, és a' ti Iſtentek között. Esa.* 59. ott vagynak a' Templomban annak a' törvénynek táblái, melly régenten menydörgéſek, és villámáſok között adatott-ki, és a' melly bizonyságot téſzen, ha azokhoz közel mégyen, az ő büneiről. Ott ölettettek-meg az áldozatra-való állatok, minden bünösöknek rettentő példájokra, és tanúságokra, hogy úgy kellene nékiek

az

az Iſten' igaſságának, és haragjának tüzétől meg-emélztetni. Mind ezeket előtte tartván, *távol áll ő.* Ez az igaz meg-térésnek leg-első kezdete, mikor a' bünös kezdi éſzre venni, hogy melly meſzſze távozott az Iſtentől, esméri rúttságát, és méltatlannak esméri magát az Iſtennek egyeſségére, és mint a' tékozló fiú így ſzóll: *Atyám! nem vagyok arra méltó, hogy a' te fiadnak hívattaſsam, tégy engemet ollyanná, mint egy a' te béreſeid közzül.* A' kik ekképen az ő bűneik miatt magoknak nem tettzvén távol állanak, azok találnak kegyelmet az Úr előtt. Távol állott a' Publikánus, de az Iſten közelről nézte ötet inkább, hogy nem mint ama' testével, és ajakaival ő-hozzá közelítő Farizeust; *mert ezt mondja a' magoſságos, és ditsőſséges, ki örökké-valóságban lakozik, kinek neve ſzent: Én magoſságos, és ſzent helyen lakom, de a' töredelmes alázatos ſzivű emberrel-is, hogy meg-eleventtsem az alázatoſoknak Lelkeket, és meg-éleſzſzem a' töredelmeseknek ſzíveket Ésa 57: 15.* és ismét *'Sólt 34: 19. közel vagyon az Úr a' töredelmes ſzívekhez, és a' töredelmes lelkeket megtartja.*

II.) *Nem akarja ſzemeit-is az Égre fel-emelni.* A' ſzemek a' léleknek tükörei, és mutatói, mivel pedig a' lélek meg-vagyon oda-bé ſebesítve ſok bünökkel, és mivel az ő Lelke-esmérete mondja néki, hogy a' Menny-béli Iſtent ő nem tartotta ſzemei előtt, azt ſokſzor haragra ingerlette; innen ſzégyenli azokat fiúi bizodalommal, és azzal a' bátorsággal, melly a' tiſzta Lelki-isméret' gyümöltse, fel-emelni. Ez az igaz alázatoſsága a' ſzívnek, mikor az ember a' maga fertelmes bűneinek meg-gondolásából fel emelkedik ama' Királyi ſzékben ülő Felséges és rettenetes Iſtennek meg-gondolására, és az előtt minden ő tetemei és belső réſzei meg-reſzketnek, ezt mondván

Esdr. 9. *Én Istenem! szégyenlem és átallom felemelni az én ortzámat te-elödbe, mert az én álnokságim felül-haladtak fejem felett, és az én vétkeim az Égig nevekedtenek.* A' bél-poklosok bé-fedezték az ö ortzájokat, szégyenlettek az emberekre nézni, hát te bünnek lelki bél poklosságával meg-fertéztetett ember lévén, nem szégyenlenéd-é ezen rútságodat? Szégyenlesz valami diszletlen és szokatlan vagy motskos ruhában emberek' szemei eleibe járni; sokkal inkább szégyenlheted, hogy te a' ki a' Kereszтségben az Úr Jésust öltözted-fel, mindazáltal el-árulod mindenkor az Istennek és az Angyaloknak szeme' láttára az Ó Ádámnak szakadozott ruhájában, melly ollyan mint a' vérben meg-fertéztetett ruha. Ha a. o. azt nézheti valaki útálat nélkül, és nem hogy szégyenlené, söt az ö büneivel, mint a' Sodoma-béliek szemtelenül kérkedik, nem hogy el-titkolná. *Ésa.* 3:10, az illyenekröl azt lehet mondani: *A' te ortzád a' parázna Aszszonyéhoz hasonló, nem akartad esmérni a' szemérmet. Jérém.* 3:3. Ha amaz Aszszonyi-állat, mellyben 18 *esztendötöl fogva betegségnek lelke vólt, annyira meg-görbedett vala, hogy magát meg-nem egyenesíthetné. Luk.* 13: bizony sokkal nehezebb tereh a' bün, melly nem engedi, hogy fel-egyenesedhessék az ember, ki annak süllyosságát vólta-képpen érzi; hanem azt mondja Dáviddal: *Az én hamisságim el-boríttották az én fejemet, és mintegy nehéz tereh reám nehezültenek eröm felett, le-horgadtam, és igen le-nyomattattam, és minden nap szomorúan járok.* Sólt. 38.

III.) *Veri vala az ö mellyét. Ubi dolor, ibi manus.* A' kinek hol fáj, ott tapogatja az ö kezeivel: úgy ö is veri a' maga mellyét, mert ott vagyon a' mi néki fáj, t. i. az ö meg-keseredett, és bünein bánkódó szíve. Mutatja

ez-

ezzel, hogy ott van az ő bűneinek kút-feje, t. i. a' ſzív, mellyből jönek-ki minden gonoſz gondolatok, lopások, ragadozások, mellyek eddig ötet meg-ſertéztették. Veri a. o. ezt, az-az: minthogy e' vétkezett, ezt akarná ő ha lehetne öſzve-törni, rontsolni és ſzaggatni az igaz penitentzia által, maga veri, hogy az Iſtennek keze ő rajta meg-ne nehezedjék, melly ötet verje mind örökké. Veri, mert fel-akarja áldozni azt Iſtennek. Nintsenek néki jó-tselekedetei, azért-is ajánlja *Iſtennek a' töredelmes ſzívet, és alázatos lelket, melly Iſten előtt kedves áldozat.* 'Sólt. 51. Ez az igaz penitentziának a' jele, ha az ember *meg-ſzaggatja ſzívét, és nem az ő ruháit Joel.* 2. Ha az élő-fát gyökerestől ki-ſzakaſztod, a' földet, a' mellyben vólt meg-mozdítja, és maga után vonja. Úgy ha a' bűn gyökerestől és tellyesſéggel ki-ſzaggattatik, ſzükséges-képpen felháborodva, meg-indúlva, és meg-ſzaggattatva hagyja maga után a' ſzívet. Az illyen öſzvetört és rontsolódott ſzívnek haſadékain és ſebein ki-fakadozott köny-hullatások és sírások, azok, mellyekről Sz. Pál azt mondja: *Az Isten ſzerént-való bánat idveſségre-való meg-térést ſzerez, mellyet az ember ſoha meg-nem bán.* 2. *Kór.* 7.

IV.) Láttunk eddig egy ollyan embert a' Publikánusban, ki a' törvényből maga ſzemei elébe terjeſzti a' poklot és a' halált, mellyet érdemlett, láſsunk már ő-benne egy Iſteni kegyelemhez igaz hit által ragaſzkodó bűnöst. Illyen rettegései között, és a' kétségbe-esésnek örvényének ſzíntén a' ſzélin járván-is, nem ragad ő fegyvert, mint Saul, kötelet mint Judás, nem mondja Kainnal: *Nagyobb az én bűnöm, mint ſem az meg-botsáttathatnék;* hanem azt mondja: *Iſten légy irgalmas nékem*

bünösnek. Kevés beſzédek, de ſokat foglalnak magokban.

1.) *Egyedül az élö Iſtenhez folyamodik* ö a' maga bünei' botsánatjáért úgy-mint a' ki egyetlen egy kút-feje a' ſzegény bünös életének és vígaſztalásának. Meg-emlékezik arról, mit hallott vala erröl a' Prófétáktól: *Élek én Iſten, nem akarom a' bünösnek halálát, hanem meg-térését és életét. Ezék.* 18. *Én vagyok, én vagyok ki el törlöm a' te álnokságidat én-magamért, és a' te büneidröl meg-nem emlékezem. Ésa.* 43.

2.) Nem ditsekedik ö mint a' Farizeus jótselekedeteivel, nem okol mást az ö büneiben, mint az elsö emberek, nem mentegeti, nem kitsinyíti, mint Saul Király, hanem meg-esméri magát egy ſzegény bünösnek, ki örök halált érdemlett. Elötte forognak néki ſok máſokon tett húza-vonáſi, ragadozásai, tsalárd praktikái, és azokat ſzégyenlvén még tsak kis nevezni, nem tudván elö-ſzámlálni, mivel az ö fején-való haj ſzálaknál többek, tsak ezt mondja egy átaljában: *nékem bünösnek*, a' ki nem egyébböl, hanem bünböl állok. Tudta ö azt, *hogy a' ki el-fedezi az ö büneit, nem léſzen jól dolga, de a' ki meg-valja, és el-hagyja, irgalmaſságot nyér, Péld* 28.

3.) Mit kíván az Iſtentöl? Egyedül tsak *kegyelmet.* Tsak azt kiáltja, mint a' gonoſztévö, kinek fejére most mindjárt halálos ſententzia mondatik: *gratia! gratia!* Igen hathatós ſzóval tétetik ez ki az eredeti nyelven: *Engeſztelödjél-meg én hozzám.* Tzéloz ezen ſzavaival a' kegyelemnek táblájára, melly tiſzta aranyból vólt tsinálva, és bé-fedezte a' ſzövetségnek ládáját a' mellyben a' többek között ott vóltak a' törvénynek táblái. Ez példázta a' Meſsiás Úr Jésus Kriſtust, a' mint Sz. Pál világoson tanítja *Róm* 3: 25. Ö az, a' ki a' maga aranynál tiſztább, és drágább érdemével

vel bé-fedezi a' mi Iſten' törvényének mind két táblai ellen-való gonoſz tselekedeteinket. Ehez a' kegyelemnek táblájához, és így ez által példáztatott Meſsiás elég-tévő áldozatjához folyamodik a. o. e' ſzegény bünös, a' hitnek ſzikrátskáját, melly az ő ſzívében a' ſok bünöknek hamva alatt tsak nem meg-fojtatik vala, fel-gerjeſzti ő-benne az Iſtennek Lelke, és ezt kiáltja ő vele: *Iſten légy irgalmas nékem bünösnek.*

* * * * *

Valamint régenten a' Jéru'sálemi Templomba ezen két emberek mennek vala-fel, ú. m. a' Farizeus, és Publikánus: úgy e' mai napon-is ezek akarnak fel-menni mi-velünk, söt mi-bennünk az Úrnak Aſztalához, mind a' ketten hívogatnak minket ezt mondván: *Jertek mennyünk-fel az Úrnak helyére, a' Jákobb' Iſtenének házába*, és az ő pitvariba, hogy tanittson-meg minket az ő útaira. Mellyik mellé adjuk a. o. mi magunkat ezen mi föben-járó útazásunkban?

Lehetnek talán a' kik oda mennek a' Farizeuſsal, és hogy ők világ ſzerént tiſzteſséges életet élnek, ſemmi tzégéres bünben nem léledzenek, a'vagy tsak máſok előtt nem tudatik, hogy alami'snát adnak, az Iſten' házába, 's az Úr' Aſztalához el-járnak, mind ezek annyira el-altatták az ő Lelkek-esméretét, a' magok felől-való jó bizodalomban, hogy még tsak, Scrupulust ſem tsinál nékiek a' felől, hogy méltó vendégek ne lennének ottan. Úgy jönek ide mint nagy ſzentek azért-való hálá-adásra, hogy nem ollyanok ők mint mások, nem úgy mint nagy bünösök a' Kriſtus' egyſzeri engeſztelő áldozatjának el-vételére. De ám köveſsék a' vakok a' vak's vezért, félő hogy né-

nékiek ott a' ne mondaſsék: Barátom miért jöttél ide! itt vagyon bünösökért meg törettetett test, és ki-ontatott vér, *az egéſséges nem ſzükölködnek orvos nélkül, hanem a' betegek, nem jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a' bünösöket a' meg-térésre.*

Mi A! kik elött drága a' mi lelkünk' idveſsége, köveſsük a' bünös Publikánust, és az ö példája ſzerént alázzuk-meg magunkat a' mi Iſtenünknek elötte. Tudta az ö lelke jól, miért *állott ö távol*, bizony a' miénk-is jól tudja tsak kérdjük-meg, ha méltók vagyunk-é mi az Iſtenhez-való közelítésre. Ha ö amaz földi Szenteknek Szentéhez, ama' külsö óltárhoz, mellyen-való áldozatok tsak a' következendökuek árnyékai vóltanak, nem mere állani. Oh hát mennyivel retteneteſebb e' hely, a' holott az Iſten' Fiának testét és vérét kell enni és innya, *ez hely nem egyébb, hanem Iſtennek háza, és a' Mennyeknek kapuja.* Gyermekségünktöl fogva tudtuk mi az Irásokat nem úgy mint ez a' Publikánus, bövölködik közöttünk az Iſten' beſzéde; de vagyon-é annak láttatja? Hány Publikánusi botránkoztató, és tudva lévö tzégéres bünökben élö emberek vagynak e' Gyülekezetben, hány valóságos Publikánusok az ö hivatalokban, érti az ö lelkek mit mondok, kik mindazáltal távol nem állanak? Hol vagyon a' mi Kereſztségben tett 's a' leg-közelebb-való Úr' Vatsorával lett élésünknek alkalmatoſságával meg-újjíttatott fogadásunk? Mennyi jót mulattunk-el, mellyre az Iſteni kegyelem öſztönözött? mennyi gonoſzt tselekedtünk réſz ſzerént tudva, réſz ſzerént tudatlanságból jó Iſtenünk és felebarátunk ellen? Hogy ha valamint a' Publikánus verte az ö mellyét: úgy mi-is minden kéméllés nélkül zörgetjük ezt a' mi ſzívünknek titkos kamarájának ajtaját,

tud-

tudja az Isten, jól tudja a' mi lelkünk-is, mi lakozik ottan. A'vagy nintsen-é miért verni azt a' szívet, a' mellyből ki-telik mindenféle gonosz gondolatoknak műhelye? a' holott sokszor sok kevély gondolatok emelik-fel magokat, most a' búja kívánságoknak tüze gerjed-fel, majd tsalárdságnak, és sok-féle titkos praktikáknak hálóit szövi, mellyekkel megfogja felebarátját, most irígységre, majd haragra hajlandó, a' melly hideg Istenéhez, hideg felebarátjához-való szeretetiben. Ne halgassunk arra A! mit mondanak mi-rólunk mások, 's mit ítélnek, ne nézzük magunkat abban az erőltetett és tettetes állapotban, mellyben mutatjuk magunkat külső képpen az emberek előtt, tartóztatván minket vagy a' félelem, vagy a' szemérem, vagy a' külső tisztesség. Magában és minden lárvák nélkül nézze-meg ki-ki a' maga szívét, vessen számot azzal, és tégyen tudományt ellene, ha nem igazat mondok, mikor azt mondom: Jaj minékünk, ha az Isten minket úgy néz, a' mint mi-magunkban vagyunk, és a' ki legjobb, leg-nagyobb Szent közöttünk, igen jól jár, és éppen nem panaszolkodhatik, ha mikor az Isten' színe eleibe járúl, minden kegyességével és szentségével meg-nyerheti, hogy száját erre meg-nyithassa: *Isten légy irgalmas nékem bünösnek.*

De a'vagy nintsen-é bal'samom Gileádban a' mi lelki sebeinknek meg-gyógyítására? a'vagy mind örökké el-távozzunk-é hát az Úrtól, hogy illyen bünösök vagyunk? a'vagy a' mi le függesztett szemeinkkel tsak a' pokolnak mélységét nézzük-é, mellyre terméſzet szerént méltók volnának? nem szabad lesz-é ezeknek a' szemeknek soha fel-emelkedni a' Mennyei Királyi szék felé, és ama' Mennyei Atyának Asztala felé, ha szintén nem a' fiaknak

nak kenyeréért-is, de a'vágy tsak az arról lehulló mor'salékok után? Légyünk jó reménységben A! a' vétkekkel meg-rakodott Publikánus alá mégyen házához meg-igazíttatva, ki esne kétségbe? A' bünösök között magát elsönek nevezö Pál, az ö Meg-Váltó Urát 3-ſzor meg-tagadó Péter irgalmat nyér, óh ki ne reménylene?

Tsak éppen ezt kívánja mi-tölünk e' Mennyei Felség, hogy az ö irgalmához ragaſzkodjunk, és mindent a' kegyelemtöl várjunk, meg-leſz a' mit óhajtunk. Azt akarja mi-bennünk látni, a' mit a' Publikánusban: *esmérjük* mi-meg az ö kegyelmére-való méltatlanságunkat, *ſiraſsuk-meg* keſervesen eddig-való bálgatagságunkat, *ſzaggaſsuk-meg* nem a' mi ruháinkat, hanem a' mi ſzíveinket, ezt a' mi Mennyei Atyánkhoz háládatlan, és ö-néki boſzſzúságára járó ſzíveinket; *folyamodjunk* az egy Meg Váltó Jéſus Kriſtusnak drága érdeméhez, ragadjuk-meg ez Oltárnak ſzarvait, hogy éljen a' mi lelkünk, és minekutánna kegyelmet nyertünk, valamint a' Publikánus haza-ment meg-igazúlva az ö házához, nem a' vám-ſzedö-házhoz, az ö gonoſzságának újjabban-való folytatására: úgy mi-is meg-tiſztíttatván a' mi büneinktöl, azokra *viſſza ne térjünk*, távozzunk-el a' gonoſztól, és tselekedjünk jót.

A' kik illyen indúlatokkal vagytok K. A! hidjétek-el, hogy *a' hol nevekedik a' bün, a' kegyelem ſokkal inkább nevekedik Róm. 5.* Ha a' ti büneitek mint nagy hegyek meg-nehezedtenek a' ti fejeitek felett, de az ö irgalmaſsága az Egeket éri, és az ö kegyelme mind a' felhökig fel-hat. El-vészi az Úr a' ti büneiteket, és meg-kegyelmez a' ti álnokságitoknak. Mostan-is midön a' kegyelemnek táblájához járultok, ki-nyújtja ti-reátok az ö kegyelmének arany-veſzſzejét, és ezt mondja tinéktek:

Bíz-

Bízzál fiam, leányom, meg-botsáttattak tenéked a' te bünéid. Ámen.

XXXII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az idegen tüzről.

Szent Letzke. 3. *Mós.* 10: 1, 2. *Vévék pedig az Áron fiai Nádáb, és Abihu az ő temjénezőjöket, és tevének azokba szenet, és azon felyül jó illatravaló szerszámot, és az Úr' eleibe vivének idegen tüzet, mellyet nem parantsolt vala nékiek az Úr. A. o. tüz jövé-ki az Úr elől, és meg-emészté azokat, és meg-halának az Úr előtt.*

Kereszтyén Atyámfiai! Eleitől fogva tapasztalt dolog az, hogy az Istennek haragja, melly nyilván vagyon Mennyből az embereknek gonoszságaik ellen, nem csak ebben követi az igasságnak szoros régulájját, hogy a' bünöket azoknak nagyságához képest bünteti-meg; hanem azoknak mivóltokhoz képest-is, úgy hogy többnyire a' büntetés hasonló nemü a' bünhöz, és a' ki miben vétkezik, ugyan az által büntettetik-meg. A' Sodoma-béliek a' bujaságnak éktelen tüzével gerjedeznek, és a' Mennyei tüz emészti-meg öket. Az Egyiptomi Király Fáraó vízbe akarja veszteni az Izráelitáknak gyermekeiket, és maga el-merül a' veres tengerben. Az ő Attya ellen pártot ütő Absólon az ő szép hajában fúvalkodott-fel, melly igen nagy vala, és mikor minden esztendőben meg-nyírik vala 200 siklust nyom vala 2. *Sám.* 14. 's ugyan ennél fogva akadafel.

fel. Sédékiás Király a' bálványokra figyelmez vala az ö ſzemeivel nem az élö Iſtenre, 's azok néki ki-vájattatnak *Jér.* 39. Ama' gazdag *Luk.* 16. nyelvével vétkezett, és innyével minden nap vígan lakván, 's ugyan azokkal kínoztatik a' lángokban, a' hol nem vala, ki megmártsa az ö újjának végét a' vízben, és az ö nyelvét meg-hívesíttse. Ímé ezek a' Sz. Letzkében említetett 2. ifjú Papjai-is az Izráelnek, Nádáb, és Abihu, Aronnak két fiai, tüz által vétkeznek, mert az ö temjénezöjökben vivének idegen tüzet, ugyan tüzzel-is büntettetnek-meg: *mert tüz jöve-ki az Úr elöl, és megeméſzté azokat, és meg-halának az Úr elött*, a' mint hallátok el-olvastatni a' Sz. Letzkében. A' holott-is. Láſsuk

1.) *Mi vólt az ö bünök?* Némellyek öket azzal vádolják, hogy meg-réſzegedtenek vólna abban a' ſzent vendégségben, mellyet tartott vala Áron azokból az áldozatra való barmoknak húsából, a' mellyeket Móſes ajánlott, mikor Áront leg-elsö Pappá fel-ſzentelte vala, melly éppen ekkor eſett igaz az. Veſzik ezt a' vélekedést onnan, mert ezen ſzomorú caſus után mindjárt ſzólla az Úr Áronnak, és monda: *Bort, és réſzegítö italt ne igyál te* v. a' *te fiaid mikor bé-akartok menni a' Gyülekezetnek sátorába, hogy meg-ne haljatok v.* 9. De ez tsak vélekedés. Máſok ezzel vádolják, hogy béakartak vólna menni a' Szentek Szentébe, ahol vólt a' ſzövettségnek ládája, mert a' mondatik; hogy *az Úr eleibe vivének idegen tüzet*: de ezen értethetnek a' Sz. Sátornak minden réſzei, nem tsak a' Szentek Szente. Máſok ismét, hogy a' Fö-Papnak hivatalában avatták magokat ebben, hogy jó illatot vittenek a' Sz. helybe, melly tsak a' Fö-Papot illette vólna; de ez nem bizonyos, söt ellenben bizonyos az, hogy a' rend ſzerint-való Papok-is míg az

ál-

áldozat tartott vihettenek jó illatot az Úr' eleibe. Tsak ebben az egyben kell az ő tetemes bűnöket keresnünk, *hogy ők idegen tüzet vittenek-bé* a' mint a' 9. réſznek 24. versében mondatik, hogy az Iſten elől jött-ki tüz, vagy egyenesen az Égből, vagy pedig abból a' ködnek és tüznek oſzlopából, melly a' ſátor felett vólt, és az emésztette-meg a' leg-első áldozatot, mellyet Áron tett. Világosan megparantsolta pedig az Iſten a' 6. réſznek 12. versében hogy azt a' tüzet el-ne hadják alunni éjjel, és nappal az Óltáron, és a' mindenkor égjen, úgyhogy azután lejendő minden áldozatokat, erről vett tüzzel égeſsenek-meg. Kéttség-kívül annakokáért az ő bünök ebben állott, hogy mikor Papi köteleſségek ſzerént kellett estve, és reggel a' ſzent helyben jó-illatot tenni nékiek, nem abból a' tüzből vettek annak meg-gyújtására melly örökké égett az égő áldozatok' Óltárán, és mellyet parantsolt vala az Úr, 's mellyet maga az Égből botsátott vala-le hogy azzal meg-erősítse Áronnak fel-ſzenteltetését, hanem vettenek erre tüzet vagy a' magok házoktól, vagy a' leg-közelebb-való sátorból, vagy pedig abból a' közönséges tüzből, melly égett az áldozatból maradott húſoknak meg-főzésére a' Papok' ſzámára. Láſsuk

2.) *Az ő büntetéſeket. Annakokáért tüz jöve-ki az Úr elől 's a' t.* Honnan jött ez a' tüz nem lehet ki-találni, az égő áldozatoknak Óltáráról-é, vagy magokból az ő temjénezőjökből, a'hol égett ez az idegen tüz, vagy pedig, a' melly hihetőbb, mint valamelly menyüttő-kő, vagy égi tüz, az Égből ſzállott-le öreájok? Ez az egy meg-tettzik a' Szent Hiſtóriákból, hogy valamint gyakran meg-esik az Iſtennek ezen rettenetes ítéleteiben, hogy az emberek egyſzeribe le esvén meg-halnak; de

úgy hogy semmi sérelem rajtok nem láttzik, és tsak egy haj-szálok-is meg-nem ég, ollyan formán kellett lenni itt-is a' dolognak. Az-az felette igen vékony és sebes erejü égi-tüz, melly ott munkálódik leg-erösebben, és azon hat által, a' miben leg-nagyobb keménységet soliditást, az-az, erösséget és ellenkezést talált, által-ment az ö ruháikon, úgy-hogy semmi nyomát azokon nem hagyta; de magokat meg ölte, nem tette mindazáltal porrá, és hamuvá, hanem mind magok, mind öltözetek épen meg-maradt, a' mint a' következendökböl meg-tettzik, a'hol az mondatik, hogy a' Móses' parantsolatjára ki-vívék öket az ö Attyok-fiai, *ugyan azon Papi öltözetekben* a' táboron kívül.

Rettenetes dolog az élö Istennek kezébe esni, és óh melly igen *végére mehetetlenek az Úrnak ítéletei*! Mert vallyon kérlek nem ifiú emberek é ezek, a' kik még az ö hivatalokba nem tanúltanak jól-belé? minthogy nem is régen szenteltettek ara-fel Áronnal az ö Attyokkal, leg-elsö tselekedetek az, ha meg intették vólna, talám többször nem tselekedték vólna. Mitsoda keserüség ez Áronnak akkor látni meg halni két fiait hirtelen, mikor ö és ö-véle együtt az egész Izráel örül az ö újj méltóságának? Az egész Izráelnek Fö Papja, az Úrnak fel kente azoknak az Attyok, mi módon nintsen hát semmi tekínteti az Úrnak ö-rajtóklévö kenetének? Nem a' bálványoknak; hanem az egy élö Istennek illatoznak ök drága illattal, ök a' mit tselekeszsznek jó indulatból tselekeszik, és úgy tartják hogy Istennek kedves dolgot tselekeszsznek. A'vagy mitsoda külömbség vagyon a' tüz, és a' tüz között? nem mind a' kettönek azon egy égetö ereje vagyon-é? nem mind fából vólt-é, nem mind egy formán meg-égette-é az áldozatot, 's a' drá-

drága illatú ſzer-ſzámokat? Ugyan mi lehetett hát még-is az oka hogy az Úrnak haragja ennyire fel-gerjedett ö-reájok, hogy így példáſon akarta őket ki-vágni a' maga népe közzül?

1.) Az Iſten világoson meg-parantsolta vala, hogy az Izráel' fiai az ö tulajdon tüzével áldozzanak néki. Ha ez az-előtt régen parantsoltatott vólna, lehetne menteni tudatlansággal; de mikor nem régen küld maga az Égből tüzet, nem régen parantsolja-meg, hogy azt ſoha örökké el-aludni ne hadják, még-is azzal keveset gondolni, és másunnan hozni tüzet az ö ſzolgálatjára, a'vagy nem vak-merö kevélység, és ſzentség-törés-é ez? Ezen Égből botsátott, és ſzüntelen tápláltatott tüzzel, akarta az Iſten az Izráel fiainak tudtokra adni, hogy kedvelli az ö áldozatjokat, és mint-egy meg-felel arra az Égből, és meg-mutatja, hogy ö mindenható, és egyedül méltó az áldozatra, mert ö teremtette a' tüzet a' maga ſzolgálatjára, a' midön a' Pogányoknak erötelen bálványai, kéntelenítetnek másunnan az ö ſzomſzédjaiknak konyháikról venni tüzet az ö ſzolgálatjokra, sőt magok lehetnek az ö másunnan költsön kért tüzöknek matériái, az ábrázoltatott azzal-ki, hogy ſemmi Lelki áldozatok nem lehetnek kedvesek az Iſtennek, hanem-ha az ö Szent Lelkének Mennyei tüze által gerjeſztetnek-fel; továbbá, hogy a' Meſſiás az Iſtennek a' bün ellen-való haragjának tüze által a'képpen emészteténk-meg, és a' ki Iſtentől kegyelmet akar nyerni, 's Iſtennek tettzö módon könyörögni, nem maga terméſzeti ereje által viheti azt végbe, nem-is a' maga, vagy más érdemére kell támaſzkodni, hanem egyedül a' közben-járónak engeſztelö áldozatjában kell minden reménységét fundálni. Illendö dolog vala annakokáért, hogy ezen ditsös-

séges tzeremóniának meg-fertéztetése rend kívül-való módon büntettetnék-meg, hogy láthatnák mindenek mitsoda rettenetes Istennel vágyon nékiek dolgok, ki boszszút áll az ô törvényének meg-rontóin.

2.) Ezek vóltak leg-elsô Papjai az Izráelnek; a' törvény-adónak pedig abban áll az ô böltseſsége, hogy a' bünnek az ô leg-elsô kezdetiben vegye elejit, és úgy áljon boſzszút az ô törvényének meg-rontásáért, hogy a' büntetés légyen több több bünöknek meg-elôzése, a' törvényeknek lelke az illendô keménység, kivált mikor azok elôſzör ki-adattatnak. Minthogy a. o. éppen akkor állította-fel az Isten az Izráeliták között a' maga tiſzteletét, a' lágyság, és a' kedvezés igen roſzſz következéseket vonhatott vólna maga után, az ô tiſzteletét tsak valami közönséges dolognak tartották vólna ſokan. Minden ô-utánnok következendô Papoknak a. o. akarta ſzemek eleibe tenni e' ſzomorú példát, hogy ebbôl tanúlnák-meg, melly nagy félelemmel, alázatoſsággal, és vígyázáſsal kell nékiek forgolódni az ô tiſztekben, kik az Istenhez ollyan közel járnak.

3.) Annál nagyobb bün vólt ez, mert vólt az Áron' fiainak, és az Izráelnek Papjainak büne. Az Isten az ô Attyoknak meg-kegyelmezett, noha az arany borjúkkal-való bálványozásban ô ejtette vala az Izráelt; 's Papjává tette, még-is ôk annak példáján nem tanúltak, hanem valamint az idegen Isteneket állított-fel: úgy ôk-is idegen tüzzel áldoztak az Úr elôtt. Olly ſok ezer Izráeliták közzül ôket válaſztotta vala-ki az Isten, hogy légyenek az ô népének Papjai, tanítói, kiknek ajakai meg-örizzék a' törvényt; azért vólt nagyobb az ô-bünök; mert másoknak vezérei vóltak, mert a' magános ember tsak magának vétkezik, de a' nagy méltóságban lévô emberek.

reknek bünei, minthogy ök magas helyen, vagynak, ki-terjeſztik jobban az ö halálos mérgeket mind azokra, a' kik öket látják. Ezeknek adatott vala az a' méltóság Móſeſsel, Áronnal, és az Izráel' fiai közül 70-nek, hogy fel mennének a' Sz. Hegyre, *és láták az Izráelnek Iſtenét, és az ö lábai alatt úgy-mint ſafirus köböl tsináltatott állat vala, minémü az Ég mikor tiſzta* 2 *Mós.* 24: 9, 10. ott hallották ſzóllani a' tüzböl. A'vagy nem több indító okai lehettek vólna-é hát nékiek, mint az ö attyokfiainak, hogy minden ſzorgalmatoſsággal megtartsák azokat a' törvényeket, a' mellyek illyen írtóztató hegyen adattattak-ki, a' hol látták az Iſten' jelen-való-létének jeleit, még ſem emléſztettek meg?

4.) Az Iſtennek tettek ugyan jó-illatot, és jót tselekedtek, de roſzſzúl, az az, idegen tüzzel. Ha az Iſten közönséges tüzzel parantsolta vólna hogy áldozzanak, vétkeztek vólna az Égből várván tüzet, úgy de világoson megparantsolván, hogy az ö tüzével áldozzanak, vétkeztek, idegen v. közönséges tüzzel áldozván. Nem elég hát az Iſtent tiſztelni, hanem úgy, és a' ſzerént-is kell, a' mint ö parantsolta. Nem elég az, hogy jó indúlatból, Iſten' ditsöſségére tselekeſzünk valamit, hanem az Iſten' parantsolatja ſzerént kell azt tselekedni. Igen veſzedelmes dolog az Iſteni ſzolgálatban el-hajolni tsak egy haj ſzálnyira-is attól, a' mit ö elönkbe adott, mert a' testi embernek ítéleti balgatag és ostoba azokban, mellyek az Iſtennek Lelkéi. Tanúljuk-meg a. o. az ö példájokból, hogy mikor az Iſtent imádjuk, ollyan Iſtennel vagyon dolgunk, a' ki böltsz az ö tiſzteletének módját elönkben adni, igaz, a' ki meg-kívánja a' mit elönkben ád, és hatalmas meg boſzſzúllani azt, a' mit ö nem parantsolt, vagy elönkben nem írt. Tanittson-

meg továbbá minket az ö ſzomorú példájok arra, hogy a' ſzent dolgokkal ſzentül kell bánni, a' ki az Iſtennek rettenetes ítéletit elakarja kerülni, mert az ö haragjának tüze az ö Oltáránál gerjedez leg-jobban, és azok ellen, a' kik ö-hozzá leg-közelebb vagynak, ha ö-hozzá illendö tiſztelet nélkül járúlnak. Mindenikünknek ſzóll pedig ez, mert már ma az egy Áron' familiájához nem köttetett a' Papság, hanem ti mindnyájan *válaſztott nemzetség, Királyi Papság, és olly nép vagytok, mellyet az Iſten ſajátjának tart.* A' ti könyörgéſeitek a' jó illatra-való ſzerſzám, a' ti ſzíveitek az áldozatra-való állatt, az Iſteni tiſzteletben-való buzgóság az Úrnak tüze, a' Jéſus Kriſtus a' ti Oltárotok, mellyre kell tenni a' töredelmes ſzívet, melly az Iſten elött kedves áldozat; akkor viſzitek-fel ezt nevezeteſen, mikor az Úrnak Oltárához vagy az ö Sz. Aſztalához járúltok.

Visgáljátok-meg a. o. ti-magatokat nem idegen tüzzel járúltok-é ti mostan az Úr' eleibe? Oh bizony igen félek én és tartok töle, hogy illyen ſok ne találtaſsék mi-közöttünk. Tudja jól a' mindeneket látó Iſten mitsodás ſokaknak ezen Szentséghez-való kéſzülete, nagyobb vagyon egy földi lakadalomra. Illendö tiſztelettel 's alázatoſsággal járúlnak-é ide mindenek? igaz penitentzia-tartó Lélekkel-é? bünöinket el-hagyni kívánó ſzent ſzándékkal-é? tellyes buzgósággal-é? Sőt inkább el-hozzák ide ſokan magokkal az egéſz világot és minden bünöiket, a' mellyekben lélekzenek, hoznak ide jégnél hidegebb, minden buzgóság nélkül-való, és a' testben egéſzen bé-merült ſzíveket. Sokaknak itt-is tellyes az ö elméjek testi gondolatokkal, felebarátjok ellen-való gyülölséggel, és itt-is arról gondolkoznak, hogy áljanak boſzſzút rajtok. A'vagy nem

ide-

idegen tűz-é ez? és nem Mennyei tűz, hanem pokol-béli, melly fel-felé nem mégyen, hanem alá-felé. Nem idegen tűz-é az, hogy fokak vagynak, a' kik most-is gyanús társaságban paráznaságban élnek, és ide járúlnak? Nem idegen tűz-é az a' káromkodásban, hamis esküvésben magát gyakorló nyelv, mellyel fokan bírnak? Nem idegen tűz-é fokaknak a' bor italtól, fzüntelen-való réfzegeskedéfektől fel-melegedett vérek? Nem idegen tűz-é az a' hamifsan keresett jófzág, melly fokaknak kezeik között vagyon mind e' mái napig? Nem idegen tűz é az, hogy fokan inkább gondolkoznak ruhájoknak tifztaságáról, mint lelki-esméreteknek tifztaságáról? Nem idegen tűz-é az, hogy fokaknak az Iſteni tifztelet alatt-is elméjek egéfzen másuvá tétováz, inkább arra gondosok, ki hogy menjen-elő a' Sz. Aſztalhoz, ki hogy öltözött, mint magok lelki-esméretjeket visgálnák?

Óh ha Nádáb és Abihu az Iſten' haragja által meg-emésztettenek, mit várhatunk mi a' magunk fejére, ha illy méltatlanúl eſzszük a' Kriſtus' Sz. Testét, és iſzszuk az ő Sz. Vérét? Nem kézzel tsinált Szenteknek Szentihez járulunk mi, hanem az élő Iſten' Fiának testéhez és véréhez. Nem valami elementáris tűzet útálunk mi-meg mint ők, hanem az Istennek az ő Fiában hozzánk meg-mutatott fzerelmének tűzét. Méltán félhetünk a. o. hogy valamint régenten a' Mennyei tűz midőn le-fzállott az Oltárra, vólt ugyan az Iſten' jelen-létének és jó kedvének jele, úgy egyfzeriben lett ugyan az az ő ítéletinek és haragjának eſzköze: úgy minékünk-is ez a' Mennyből alá-fzállott kenyér, melly életet ád e' világnak, ne légyen valami módon halálnak illatja az örök halálra, midőn világoson mondja az Iſten' beſzéde: *A' ki éſzik és iſzik*

méltatlanúl, kárhozatot éſzik és iſzik magának, meg-nem betsülvén az Úrnak Testét.

Térjünk a. o. magunkban A! mikoron haljuk a' Kriſtus' Apostolától, hogy egy falat kenyérnek meg-ételétöl, és egy ital bornak meg-italától függ vagy örök életünk, vagy kárhozatunk. Távozzatok-el innen mindenek, valakiknél vagyon idegen tüz, mert a' mi Istenünk meg-emészto tüz. Az Úrnak Oltárától ugyan már ma testi tüz nem jö ki, hogy titeket meg-emészszen, mert ez a' Szerelmes Jésusnak vendégsége, ki nem gyönyörködik a' bünösnek halálában, hanem életében, *de tudja az Úr a' gonoszokat az ítélet' napjára a' büntetésre meg-tartani; mikor az Egek nagy tsikorgáſsal el-múlnak, az éltetö állatok pedig hévség miatt meg-olvadnak, és a' föld a' rajta lévö alkotmányokkal meg-ég.* Tudván azért az Úrnak ama' rettenetes napját, járjunk félelemmel a' mi Istenünknek elötte. Le-botsátotta az Isten a' mi szíveinkbe a' maga tüzét, a' maga Sz. Lelkét, meg-ne óltsuk azt a. o. hanem táplálljuk az Isten' beszédének, a' Sakramentomok' és könyörgések' eledelével. Igyekezzünk ezt e'képpen állandóvá tenni, ne légyen a' mi kegyességünk' tsak tsillámló szikra, melly el-enyészik, hanem ez az egyszer belénk adatott Mennyei tüz légyen örökké-való. Szenteljük ö-néki egészen a' mi szíveinket az élö és igaz hit, és a' kegyességben-való buzgóság által, gerjedezzen abban szüntelen a' Jésus' érdemét kívánó éhségnek és szomjúságnak tüze, a' mi Szerelmetes Meg-Váltónkhoz-való szeretetnek tüze. Helyben-hadja e'képpen az Úr-is a' mi áldozatinkat, meg-felel azokra az ö Mennyböl le-szálló tüzével mint régenten, kedvelli azokat, és mi-is lészünk az ö ditsöſséges kegyelmeſségének dítséretére. Amen.

XXXIII.

XXXIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Lakadalomba-való Hívatalosokról.

Szent Letzke. *Mát.* 22: 3. *És el-küldé az ő szolgait, hogy el-hívnak azokat, a' kik a' Lakadalomba Hívatalosok valának; de nem akarának el-jönni.*

Kereszt'yén Atyámfiai! A' fiaknak az ő szüleikhez, kivált a' haldokló félben lévő szüleikhez-való engedetlenségek, és háládatlanságok, olly útálatos vétek, hogy soha nem lehet azt elegendő rút színekkel le-festeni. Ha valamelly halálhoz közelítő Atya, az ő Fiait halálos ágya eleibe öszve gyüjtené, és nékiek Atyai szeretettel tellyes szívből ekképpen szóllana: Mindjárt el-hagylak benneteket szerelmes gyermekeim; mert az én el-költözésemnek ideje már el-jött, tudjátok az én szívem, melly tellyes vólt mindenkor, a' ti erántatok-való szeretettel, és igaz Atyai hívséggel, és hogy minden igyekezetemnek fő-tzélja ez vala, hogy titeket bóldogokká tégyelek. Gondoljátok-meg azért most, mitsoda háládatossággal tartoztok én nékem, most meg-halok, és kívánom néktek tellyes szívemből az Úrnak áldását, ajánlak titeket az ő mindenekre elégséges kegyelmének, tsak ezt az egyet kérem pedig tőlletek, és ne légyen szerelmes fiaim a' ti haldokló Atyátoknak beszéde haszontalan, tsak ez egyet kérem mondom, hogy minden én hozzátok-való jóvóltomért, soha én rólam el-ne felejtkezzetek.

Maradjon az én ſzíves ſzeretetem háládatos emlékezetben ti nállatok, mind addig míg meg-látjuk egymást az örökké-való ditsőſségbe. Éppen nem tehetitek-fel K. A! hogy vólna ollyan kö-ſzívű, és minden emberi terméſzetet le-vetkezett fiú, ki ezt az ő haldokló Attyának kérését, és parantsolatját elméjéből ki-vethetné, és meg-útálhatná. De mit mondok, majd ha ezt mondom, hogy ſokan mi közzülünk, még pedig a' kik magokat jó lelki-esméretű, és háládatos ſzívű embernek tartják, ebben a' vétekben léledzenek. A' mi halálhoz közelgető édes Atyánk, barátunk, Meg-Váltónk, Testvér atyánk-fia, és ha még van valamely ſzeretetre méltó név mellyel a' Jésust nevezhetem, a' ki az ő életét mi érettünk fel-áldozta, a' ki azért hólt-meg, hogy minket bóldogokká tégyen, az ő életének utólsó estvéjén, ſzerzé az Úr' Vatsoráját, és mint az ő ſzeretetének 's jó-tételének monumentumát, örök emlékezetének oſzlopát fel-állította, és ſemmit egyebet mi-töllünk nem kíván; hanem hogy mind ezekről háládatoſsággal emlékezzünk, együnk a' kenyérből melly megtörettetett, igyunk a' pohárból melly ki töltetett az ő emlékezetére. De hányan vagynak még-is a' Kereſztyének közzül a' kik az ő Fiainak tartják, és nevezik magokat, még-is ezen ő haldokló Meg-Váltójoknak parantsolatját ſzemek elől félre-téſzik, és az Úr' Vatsorájával-való éléstől magokat el-vonnyák, a' mellyet az Úr Jéſus Kriſtus az ő ſzenvedésének emlékezetire rendelt. El-küldi ugyan-is a' maga ſzolgait, kik el-hívják azokat a' kik a' Lakadalomba hívatalosok valának; de nem akarnak el jönni a' mint a' Szent Letzkében meg-hallottátok.

Nagy ſzomorúsággal kelletik az Ekkléſiának nézni, hogy ſokan találtatnak ő-közöttök, il-

illyen háládatlan fiak a' kik vagy ritkán, vagy ſoha nem jönnek az Úrnak Szent Aſztalához, és ezen köteleſségeket holmi haſzontalan okokért el-mulatják. Tzélom azért A! hogy ebben az órában az illyeneknek fövényen épült okoskodásokat, ſzemeitek' eleibe terjeſzſzem, és meg-tzáfoljam, és intsem, hogy ennek utánna, nagyobb tiſzteletet, és engedelmeſséget mutaſsanak a' Meg-Váltó eránt, a' kik pedig most jelen nintsenek, a' mint hogy nemis ſzoktak, kivált illyenkor meg-jelenni, ti a' kik jelen vagytok mondjátok-meg azoknak melly útálatos légyen Iſten elött az ö hívatalának nem engedelmeskedni, és melly nagy veſzedelemben vagynak mindnyájan az illyenek. Titeket pedig mindnyájan kérlek, hogy ezen beſzédemre indúljatok-fel az Úr' Vatsorájához-való kéſzületre, a' ti idveſségteknek kivánásával, hogy réſzesi légyetek azoknak a' jó-tételeknek mellyeket a' Kriſtus oſztogat az ö tanítványinak. Két rend-béli emberek vagynak a' kik az Úr' Vatsorájával-való élést el-mulatják.

1.) Az újjá ſzületetlen hitetlenek.

2.) A' gyenge hitü emberek.

3.) Az újjá ſzületetlenek ſemmire-kellö mentségeiket meg-visgálom, igaz okait miért múlatják-el az Úr' Vatsorájával-való élést megmondom.

1-sö *Mentség.* Nem magam vagyok, tsak a' máſok' példáját követem ebben a' dologban, a' kik ſzintén úgy Kereſztyének, még ſem élnek az Úr' Vatsorájával, ha azoknak ſzabad, hát nekem miért nem. Mitsoda ſemmire-kellö fundamentom ez A! az Úr' Vatsorájával-való élés el-múlhatatlan köteleſsége a' Kereſztyén embernek, még pedig, hogy gyakorta éljen azzal. Mert azon-kívül, hogy ez által tartatik-ſenn a' Kereſztyén vallás ezen a'

vi-

világon, nyilvánságos parantsolatja ez, annak a' törvény-adónak, a' ki meg-tarthat, és elveſzthet: ezt tselekedjétek az én emlékezetemre. Azt kérdem azért, mi-módon áll az-meg a' Kereſztyénséggel, hogy valaki illy világos törvénynek meg-útálásában, és el-felejtésében éljen. Nem az illyeneknek mondja-é a' Kriſtus Luk. 6. 68. Miért mondjátok azt nékem Uram Uram; ha nem tselekeſzitek azt a' mit én akarok. A' tudatlanság menti ugyan az embert; de valamelly órától-fogva valakinek ollyan világosan eleibe adatik a' törvény, nem tudom az ollyan ember mivel tudja menteni annak el-mulatását és az ő Ura' törvényének méltsóságának illy nyilvánságos meg-útálását. Annyival-is inkább pedig nagyobb vétek ez, mert ha a' félelem, és a' köteleſség nem kínſzerítene-is; de a'vagy tsak a' háládatoſság azt hozza magával hogy tselekedjük meg ezt az ő akaratját. Az emberi nemzetnek legnagyobb ſzerető barátja, és jó-akarója, midőn mindjárt a' kínokra, és a' keſerű halálra adja magát mi-érettünk: egyet kér mi-tőllünk, t. i. hogy meg-emlékezzünk az ő haláláról. Mit tagadhatnánk-meg attól a' ki annyit tselekedett mi-érettünk? Ha a' mi barátunk' haldokló órájában, akármelly nehéz dolgot kérne mi tőllünk, a'vagy nem tselekednénk-é-meg, mennyivel inkább tartozunk azt meg-tselekedni a' mit kíván a' Kriſtus, midőn nem kíván egyebet egy felette igen terméſzeti kedves dolognál, hogy az ő-érettünk-való ſzenvedéséről ne felejkezzünk-el, minden ő mi-hozzánkvaló jó-tétemányeinek meg-hálálására, ezt kívánja, ezt parantsolja, hogy légyünk vendégi az ő aſztalának, nézzünk ő-reá kit által-ſzegeztünk bűneinkel, és kerüljük ſzorgalmatosan hogy többé ötet meg-ne feſzíttsük. Vallyon nem vólna-é nagy háládatlanság a' mi halál-

hoz

hoz közelítő édes Meg-Váltónknak, ezen parantsolatját meg vetni, és el-múlatni? De ha sem az ő törvény-adói méltósága, sem az ő eránta-való hálátlanság reá nem vehetnének-is valakit, a'vagy tsak a' magunk haszna reávehet arra, hogy gyakran éljünk a' Szent Vatsorával. Itt tétettetünk bizonyosokká, bűneinknek botsánatja felől, és a' kegyelem' szövettségeinek minden javaiban részesülünk, az ezzel való élésben, sok kegyes elmélkedéseket érezünk, az Istenben-való hitben, és az ő eránt való szeretetben erősödünk, a' mi magunk' meg-esmérésében elébb-elébb mégyünk, a' kegyesség' munkáinak tselekedésére nagy indító okokat találunk. Ennek el-múlatásával tehát a' mi magunk bóldogságunkat útáljuk-meg, az Isten' irgalmasságát vetjük-meg az Évangyéliomnak minden javaira magunkat méltatlanoknak ítéljük, és azoktól magunkat önként meg-foszt juk.

Ezek pedig így lévén, vallyon jó következés-é ez? A' mi édes Meg-Váltónkat mások meg-útálják, az ő szeretetét, és halála' óráján tett parantsolatját félre-teszik, tehát majd én-is el-felejtem meg-útálom? Vallyon az a' szív a' mellyben van még valami szikrája a' Keresztyénségnek, gondolkodhatik-é e'képpen? nékem ugyan úgy látszik hogy ellenkező-képpen így kellene inkább gondolkodni: éppen azért hogy mások nem engednek Szerelmes Meg-Váltónk' parantsolatjának, azért tartom én azt szent és illendő betsülletben, éppen azért igyekezem tellyes szívemből eleget tenni az ő kívánságának, és a' mások' hálátlanságát meg-szégyeníteni, 's nékiek jó példával elől-menni. Nyilván-való tanú-bizonyságát adom az engedetlenek ellen az én engedelmességemnek; azok ellen a' kik a' Jésus' Tanítványinak nevezik magokat, még-is

az

az ô halálárol meg-emlékezni nem akarnak, meg-mutatom nékik az én példámmal, hogy a' ki jó Keresztyén az ô Törvényét tisztelni, jó-téteményét emlegetni, és magát az ô parantsolatjának örömmel alája-adni tartozik. Ennek-felette ha mások az ô idvességekkel keveset gondolnak, az Evangyéliomnak esz-közeivel-való élést el-mulatják, ha ôk az Idvezítôvel-való egyességtôl magokat önként kirekesztik, és az örök veszedelemnek, a' mélységes Pokolnak szélire állanak, hát már ez indító okod lészen-é arra, hogy te-is a' te lelkeddel fel-hagyj, és el-veszesed mind örökké magadat.

2.) *Mentség* Nem vagyok el-készûlve erre a' Szent dologra azért jobb tellyességgel azt el-múlatnom.

Tudni-való dolog, hogy mind azok el-készûlnek az Úr' Asztalához, és ottan méltó vendégek, a' kik magokban tiszta-szívbôl származott kívánságot, és igyekezetet éreznek arra, hogy ôk magokat az Istennek szenteljék, a' Jésusnak a' meg-váltásra, a' Szent Léleknek a' meg-szentelésre által-adják. Hogy Isten' kegyelme által már ez-után Szent életet éljenek, és az ô szívek tellyes Istenhez, és felebarátjokhoz-való szeretettel. Ha ezek mi-bennünk fel-találtatnak, ígérhetjük magunknak, hogy kedves vendégek lészünk annál az Asztalnál, bátor a' mi hibáink, és fogyatkozásink nagyok légyenek. Gondoljátok már-meg mitsoda Vipera lappang ez alatt a' szó alatt: Nem vagyok el készûlve, az-az, még nékem sem kedvem sem igyekezetem nints arra, hogy az Istennel meg-békéljek, az én bûneimmel-való bosszantásáról le-tégyek, még nékem semmi részem sints abba az áldott vendégségben, a' mellyben a' Meg-Váltónak halálát hirdetik. Én mind azoktól az ô szerelmének javaitól, mel-

mellyek ottan ki-ábrázoltatnak meg-petsételtetnek ki-rekeſztetem, és nints-is ſemmi kívánságom azok eránt tsak azért; mert azokkalvaló élésre magamat el-kéſzíteni nem akarom, és jól tudom melly ſiralmas, és veſzedelmes állapotban vagyok, ha most meg-halok a' melly még ma is meg-eshetik, kéttség kívül nem fogad-bé engemet az Úr Jéſus az ö ditsöſségébe, úgy, mint a' kivel én itten ſemmi egyeſségben nem akartam élni, tudom valameddig erre a' Szent Sakramentomra alkalmatlan, és kéſzületlen vagyok, mind addig a' Menny-Orſzágra-is alkalmatlan vagyok; és így az örök kárhozatnak partján, és ſzélin állok, mellyben minden ſzempillantásban belé tuſzamodhatom; még ſem akarom magamat elkéſzíteni. Ennek felette ha nem vagyok el-kéſzülve az Úr' Vatsorájára, tehát alkalmatlan vagyok a' könyörgésre-is, az Iſtennek tiſztelettére ſzent beſzédének halgatására, egy ſzóval minden köteleſségeire a' Kereſztyén vallásnak, mert erre az el-kéſzületre mind ezek meg-kívántatnak, és így Iſten nélkül, Meg-Váltó nélkül élek. Bizony ha az illyenekben ſzorúlt vólna valami Iſteni félelem, a' kegyeſségnek tsak leg-kiſsebb ſzikrája, egy ſzempillantásig ſem maradnának abban a' bóldogtalan állapotban; hanem mindeneket el-követnének, hogy magokat az Úrnak Aſztalához el-kéſzítenék illendö-képpen, és álhatatoſsan fel-tennék, hogy már ezután úgy élnek mint igaz Kereſztyének.

3.) *Mentség* Ítéletet enném magamnak ha méltatlanúl járúlnék oda, inkább el-múlatom azért, hogy magamnak kárhozatot ne egyek, és igyak. Igaz, hogy nagy veſzedelemben vagynak, a' kik nem tsak egyſzer; hanem gyakran ſzánt ſzándékkal, minden Iſteni félelem, buzgóság, hit, bünön-való bánat, ſzent

élet-

életre-való igyekezet nélkül élnek ezzel a' Sz. Vatsorával. De ſzintén ollyan nagy veſzedelem, ha az ember önként el-múlatja; mert ez nyilván való meg-útálása a' Kriſtus' parantsolatjának, a' honnét a' példa-beſzédben-is ſzintén úgy-meg büntettettek, a' kik el-nem jöttek, mint a' kinek nem vólt Menyegzői ruhája. Sőt többet mondok Kereſztyének, ſokkal nagyobb azoknak veſzedelmek, a' kik tellyeſséggel el-múlatják az Úr' Vatsorájával-való élést, mint a' kik nem helyeſen élnek azzal, mert ſokkal nagyobb jele ennek a' Szent Sákramentom' meg-útálásának tellyeſséggel azt el-múlatni, mint azzal élni minden meg-kívántató minémüségek nélkül. Mert a' ki él az Úr' Vatsorájával ámbár kéſzületlen-is, az tsak bűnös, de a' ki el-múlatja a' nem tsak bűnös: hanem úgy láttzik, hogy ez meg-határozva-is vagyon arra, hogy elébb-elébb menjen a' gonoſzságban, ez ámbátor roſzſzúl-is, tsak ugyan akar élni; de ez önként meg-veti a' kegyelemnek eſzközeit. Mit tud pedig benne az ember ha az Iſten nem ezt az eſzközt ezt az Úr' vatsorájával-való élést válaſztotta-é, hogy ö meg-téríttetſék, és kegyelembe vétetſék, mind addig kéſzül ö, bátor híjánosan, mind addig járúl oda bátor roſzſzúl, hogy azomba mikor nem-is gondolná meg-ſzálja az Iſteni kegyelem, és egyſzer ollyan indúlatokat önt ſzívébe, hogy vég-bútsút ád e' Világnak, 's a' bűnöknök, és így jó Kereſztyén leſz belőlle.

Lehetetlen-is ugyan járúlni oda; hanemha ördögi terméſzetet öltözött iel valaki, hogy valami félelem 's kegyes gondolkodások, 's elmélkedések ne ſzármazzanak az emberben, a'vagy tsak abban az órában, mellyben oda járúl, és hogy azután-is a'vagy tsak kevés ideig abban a' fel-tételben meg-ne maradjon;

ha

ha-ſzínte viſzſza-esik-is azokban a' bűnökben, de tsak ugyan zabola az az ő ſzájában, melly őtet a' gonoſz tselekedeteknek útába meg-tartóztatja, hogy ne nyargalhaſson ſzájára. És bizonyára ezek a' meg-térésre vezető indúlatok, ezek az erőtelen kezdeti az újjá-ſzületésnek, többet érnek mint a' gonoſz tselekedetekben meg-ſzünés nélkül elébb-elébb menés. Mind a' kettő veſzedelmes tehát, mind az Úrnak Vatsorájával-való nem élés, mind az azzal kéſzület nélkül-való élés, és hogy egyikben ſe' vétsen az ember, ſzükség hogy Iſten' kegyelme által azon igyekezzen, hogy méltó vendégnek találtaſſon, és hogy minden köteleſségeket véghez-vigyen, a' mellyek meg-kívántatnak a' jó kéſzületre, hogy így tovább ne maradjon abban a' bizonytalan, és vígaſztalás nélkül-való állapotban minekelőtte az Iſtennek ítélete el-bontaná, mellyből oſztán ki-ſzabadúlni nem lehet.

4-dik *Mentség.* Felette ſok ſzorgalmatoſſágim vagynak, a' mellyre az én hívatalom, tiſztségem, az én tselédimre, 's jóſzágomra való gond kötelez engemet, és a' mellyek énnékem ſzüntelen-való akadályok a' kéſzületre, inkább akarok tehát attól el-maradni, mint kéſzületlen oda-járúlni. Éppen ez a' mentség az, a' mellyel a' példa-beſzédben említett hívatalos vendégek mentegették magokat: ſzántó-földet vettem, öt iga barmot vettem, feleſéget vettem 's a' t. De azt mondja a' Király az ő ſzolgáinak: Bizony mondom néktek, hogy egy-is a' hívatalosok közzül meg-nem kóstolja az én Vatsorámat, a' mint az elől hozatik Luk. 14: 24. Hát e' Világnak foglalatoſsági akadályok-é tinéktek a' kegyeſségnek gyakorlásában, a' bűnöknek el-távoztatásában? A'vagy nem lehettek-é ezeknek közepette-is jó Kereſztyének? a'vagy nem lehet-é

ez hogy a' ti hívatalotokban, és munkáitokban ſzorgalmatosan el-járjatok, azomban a' Kriſtusban hidjetek, bûneiteket meg-bánjátok, a' ti ſzíveiteket, életeteket meg-jobbítsátok, és így hogy a' ti életetek ſzüntelen-való kéſzület legyen az Úrnak Vatsorájához.

Mit haſznál valakinek ha mind e' Világot meg-nyeri-is ha az ö Lelkét el-veſzti. Mát. 16. A' kegyeſségnek munkáit, az Iſteni tiſzteletet, éppen nem kell e' világi foglalatoſságért el-hagyni, mert e' kettö meg-álhat együtt. Nem kell e' világnak az elsöséget adni az Iſten elött, a' földnek a' Menny-Orſzág elött; hanem úgy kell e' világi bóldogságért ſzorgalmatoskodni, hogy az örökkévalót el-ne mulaſsuk. Légyetek ſzorgalmatoſok a' ti munkáitokban, mellyekre hívatalotok kötelez benneteket; de el-ne felejtkezzetek arról hogy Kereſztyének vagytok; hanem ollyan életet éljetek, hogy mindenkor alkalmatosok légyetek, az Úr' Vatsorájával-való élésre. Lám a' ti világi ſzorgalmatoſságtok közt-is, elég idötök vagyon a' magatok mulatságára, a' mások' látogatására, az idö-töltésre, hát vallyon arra nem vólna-é idötök, hogy az Úr' Aſztalához kéſzüljetek, és ſzíveteket az Iſtenhez fel-emeljétek? Látjuk tehát K. A! hogy mind ezek a' mentségek igen gyenge fundamentomon épültek. Láſsuk tehát már és mondjuk-meg igaz okait, miért mulatják-el az emberek az Úr' Vatsorájával-való élést.

1 sö *Ok a' tudatlanság.* Hányan vagynak ugyan-is ollyanok, a' kik erröl a' Kereſztyén Vallásnak Szentségéröl nintsenek elegendöképpen meg-taníttatva, hogy az mire-való légyen, mitsoda el-múlhatatlan köteleſsége légyen az a' Kereſztyén embernek, melly drága jók adatnak ebben, és ez által elönkben.

Va-

Valamíg annakokáért illyen emberek ſokan léſznek közöttünk, a' kik olvasni ſem tudnak, az Évangyéliomi tudományban jól nem fundáltatnak, nem tsudálkozhatunk rajta, hogy ſokan leſznek ollyanok, a' kik az Úrnak Sz. Aſztalát el-mulatják, mert akármillyen légyen magába a' drága gyöngy; de a' ki annak árát nem tudja, ſemmire ſem betsülli azt, és hogy azt meg-ſzerezze éppen ſemmit ſem ſzorgalmatoskodik.

2-dik *Ok a' vallás eránt-való nagy buzgótalanság, és lelki hidegség.* Vagynak t. i. ollyak, a' kik jól-lehet a' Kereſztyén vallást imígy-amúgy tudják, annak igaſságit valamennyire hiſzik; de ſemmi kedves ízt nem éreznek, és nem tapaſztalnak ök a' kegyeſségben. Terhekre vagynak nékiek azok a' kötelesſégek, mellyeket parantsol, mert azok az ö meg-veſzett ſzokáſokkal, hajlandóságaikkal egyenesen ellenkeznek. Innét a' közönséges Iſteni tiſzteletben ritkán jelennek-meg, a' Sz. Írást ſoha nem olvaſsák, az ö házaiknál az Iſteni tiſzteletet immel ámmal, kéntelenségből, és tétovázó elmével viſzik véghez. Innen éppen nem tsuda, hogy el-múlatják az Úr' Vatsorájával-való élést, és tsak ollyan dolognak tartják azt, mint a' mellyet akár tselekedjenek akár ne, mind egy. De mi-módon lehet azt meg-fogni, hogy az ollyan ember a' ki hiſzi, hogy van Iſten, Meg-Váltó, örök élet, a' ki az Évangyéliomnak igaſsága felöl nem kételkedik, meg-esméri azoknak a' kötelesſégeknek, mellyek ö-eleibe adatnak ſzükséges vóltát, mégis ſemmit nem akar az Iſtenért, a' Meg-Váltóért, az örök életért, a' Kereſztyén Vallásért tselekedni, és ennek minden munkáiban olly hideg vérü? Ha ök érzéketlenek-is az Iſtennek ſzeretetire, és mind arra, a' mit az ö irgalmaſságából a' mi idveſségünkre véghez vitt;

ha az Úr Jésusnak mi-érettünk-való szenvedése, ha az Istennek békeséges türése, és ötet a' maga egyességére hívogató jósága, ha az Úr' Vatsorája' ditsősséges vólta, u. m. a' mellyben mi az Istennel szövettséget kötünk, ha mind ezek ötet fel-nem indíthatják, és azt az ö lelki hidegségét meg-nem melegíthetik, leg-alább a' magok bóldogságoknak szeretete, úgy láttzik fel-indíthatná öket a' vallásban-való nagyobb buzgóságra, és az ö köteleſségeiknek nagyobb szorgalmatossággal-való végben vitelére.

3.) *Ok a' túnyaság, és restség.* Tudni-való, hogy az ehez-való kéſzületre ſzükséges meg-visgálást nem kis munkával adják, és innen némellyek, hogy ezt a' munkát el-kerülhesék, onnan inkább el-maradnak. Ez a' lelki túnyaság némellyekben onnan van, mert van ö-bennek terméſzettel, nem tudom mitsoda unalom, mind az eránt a' mi egy kis munkát kíván, ſemmi nem kedvesebb ö-előttök, mint a' hívalkodás, gyülölik mind azt, valami tsak meg-engedi-is, hogy valamit gondolkozzanak a' vallásról, hogy annak munkáiban tiſzteiben gyakorolják magokat, mert mind azok terheſeknek láttzanak az ö ſzemeik előtt; némellyekben okozza azt a' nagy testiség, a' melly ſzüntelen tsak a' gyönyörködtetést, az egymást fel-váltó múlattságokat, és haſzontalan idö-töltéseket kereſi, és fut mind attól valamire az elménck reá kellene magát adni. Az ö meg-ſzokott életeknek módja ki-üt az ö ſzívekből, minden buzgúságot, egyedül a' testi gyönyörüségeknek ſzeretetivel tölti azt-bé, mellyek az elmét resté téſzik minden jóra. Némellyekben okozza ezt a' világon mód nélkül-való kapás, és a' világiakért-való nagy ſzorgalmatoskodás, mellyekben ugyan belé fáradtak, hogy nyúlhatna hát az illyen ezekhez

a'

a' ki-fogyott erővel, hogy foghatna a' néki tompúlt elmével a' lelkiekhez, a' honnan igen kevésre is mennek ebben a' munkában; mert az idvességnek dolga nagy munkát, serénységet, vígyázást, hoszszas fáradozást kíván, és a' ki felettébb rest az Úr' Asztalához-való készülésben, az nem alkalmatos az Istennek országára, és a' Mennyei bóldogságra.

4 dik És leg-közönségesebb ok. Némelly bünöknek szeretete, mellyeket ők nem akarnak el-hagyni, azért el-maradnak a' Szent Vatsorától, mert tudják hogy mind azoknak vég bútsút kellene adni, ha az Úr' asztalához jó lelki-esmérettel akarnának járúlni. Egyik gyülöli a' maga szomszédját, 's azzal megkellene békélleni de nem akar: másik tisztátalan életet él, mellynek követésében tellyes meg-elégedést talál az ő szíve. Ez dobzódó, részeges, amaz az ő felebarátjának rontására tzélozó igasságtalanságokat hazugságokat tselekedszik, még végbe nem vitte mind azokat a' praktikákat a' mellyeket szívébe forralt addig hát félben nem hadhatja. Ez ollyan titkos kebele-béli bünt Délilát lappangtat az ő szívében, a' mellynek onnan-való ki-üzése fel-érne akármelly keserves kínoknak szenvedésével. Inkább hát maradjon-el az Úr' Vatsorája, mint sem ezeket fel-áldozza ezeknek el-hagyása által, magát alkalmatossá tégye az Úr' Vatsorájával-való élésre.

De mit lehet ennél még tsak irtóztatóbbat gondolni-is hogy az ember a' maga lelkiesméretének világa ellen lelkében-való meggyözettetés ellen, szánt-szándékkal az ő istentelenségében elébb-elébb mégyen, és a' kegyelemnek eszközével-való élést, szánt-szándékkal meg-vesse, hogy az ő szerelmes bünéit el-hagyni ne kénszeríttessék. Mennyire félhetnek attól az illyen emberek, hogy őket

az Iſten oda-hagyja, és az ő el-fordúlt elméjeknek adván annyira botsáſsa a' meg-keményedésben, hogy a' kegyelemnek minden munkái ő-körüllöttök többé ſemmit ſe' érjenek, azomban a' halál véletlen reájok-ütvén, az ő Iſtennel meg nem békéllett lelkeik, ama' rettenetes ítéllő-ſzék eleiben ragadtaſsanak, a' hol nem léſzen meg mentő.

MÁSODIK RÈSZ.

Vagynak ollyanok a' kik alázatoſságból, félelemből, és a' lelki-esméretnek gyengesége miatt mulatják-el az Úr' Vatsoráját. Ezeknek ſzámok kevesebb, és már az illyeneket lehet valamennyire menteni: mert ők erőtelenségből vétkeznek, és azok meg-lehet hogy ők valóságos Kereſztyének; ezt mondják az illyetenek:

1.) Nem tiſzták ők még eléggé, hogy az ő Meg Váltójok előtt meg-mernének állani, még ők ollyan ſok hibákkal, és fogyattkozáſokkal tellyesek, hogy a' Mindenható és Sz. Iſten' Királyi-ſzékihez közelíteni félnek, méltatlanok ők arra hogy az ő ſzövettségének petsétjét vegyék, azért inkább akarnak ők ama' ſzegény Publikánuſsal távol-állani a' ſzentséges helytől.

Felelet. Gondoljátok-meg, hogy az Úr Iſten tudja azt, hogy ő-nékie itten bűnös emberekkel-vagyon dolga, és ő mi-tőlünk tökélletes ſzentséget, Angyali igaſságot nem kíván. Nem egyebet kíván; hanem tiſzta ſzívet, hitet, és meg-térést a' méltó vendégektől. Magok az Úr Jéſus Tanítványi nagy hibákkal vóltak tellyesek, mikor az Úr Jéſus a' Szent Vatsorát nékik ki-ſzolgáltatta. Péter még azután tagadta meg a' Kriſtust. Vagynak ollyan bűnök a' mellyek minket éppen meg-nem aka-

dá-

dájoztatnak, hogy az Úr' Vatsorájával haſznoſan ne élhesſünk: t. i. a' mi jó-tselekedeteinkhez ragadott hibák, a' mi hitünknek gyengesége kegyeſségünknek erötelensége, jóra-való buzgóságunknak lankadtsága, a' nem ſzántſzándékkal tselekedett bünök, a' mi elméinknek, a' könyörgés, és Iſteni tiſzteletben akaratunk ellen való ſzéllyel tsapongása, a' melly vétkeknek még a' leg-ſzentebbek-is alája-vettettek, tsak hogy azomban ſzíveink igaz indúlattal az Iſtenhez viſelteſsenek, és igyekezzenek ugyan valójában, és nem tettetés képpen, a' jó-tselekedetekre, mert ſokakban megesünk mindnyájan *Jak.* 3. söt nints ollyan bün, akár melly nagy légyen az, a' mellynek minket az Úr' Aſztalától meg kellene tartóztatni, ha mi azt ſzívünk ſzerént meg-bánnyuk, igyekezzük el-hagyni, és kívánnyuk az Iſtennek kegyelmét, a' melly itt nékünk ajánltatik; söt maga a' Lelki-esméretnek félelmes vólta, gyengesége, és alázatoſsága a' mellyet az ollyan emberek éreznek, bizonyos jele annak, hogy ök igaz ſzívüek az Iſten elött, és így alkalmatoſok a' kegyelem' ſzövettsége petsétjének el-vételére.

2.) Azt mondják: Azért nem mernek oda járúlni mert félnek a' kárhozattól, ha ezzelvaló élés után meg-ſzegik ígéreteket, és az ö büneikkel az Úr Iſtent újjobban meg boſzſzantják, a' mellyet a' ſzomorú tapaſztalásból tudnak, hogy bizonyosan úgy léſzen. De éppen ebböl a' félelemböl, ha igaz, hozhatjátok ki K. L. hogy a' ti Lelkeiteknek jól van állapotja, mert hogy a' ti erötelenségteket ekképpen érzitek, és magatokhoz éppen nem bíztok, hogy annyira fiúi félelemmel féltek ne tálán hüségtelenek légyetek a' ti Meg-Váltótokhoz, vallyon nem annak nyilván-való jele-é, hogy az Iſtennek kegyelme munkálkodik ti-bennetek,

és hogy nem hágy magatoknak? Azt éppen nem kell képzelni, hogy azok a' vétkek, mellyek az Úr' Vatsorájával-való élés után erötelenségből léfznek, meg-botsáttathatatlanok vólnának, és hogy az ollyan Kereſztyén ember már el kárhoznék; mert ha ez így vólna, ki idvezülne tehát? Éppen nem! ígéretünk vagyon Iſtentől az eránt, hogy a' mi erötelenségünket el türi, 's a' Jéſus' érdeméért el-engedi. És éppen ezt ſzemléljük az Úr' Vatsorájában, mikor a' bünök' botsánatjának jeleit és petsétjeit véſzſzük. Bátran reá-bízhatjuk a. o. mi-magunkat a' kegyelem' ſzövetsége ezen ígéretire és bízhatunk a' mi Idvezítönkhöz a' ki ezt mondotta: a' kiket ö ſzeret mind végig ſzereti azokat. Ez a' félelem a. o. titeket a' ti Meg-Váltótoktól-való egyeſségtöl elne rettentsen; hanem inkább indító okotok légyen arra; hogy ezekkel a' mi meg ſzènteltetésünknek eſzközeivel és petsétjeivel az Isten' kegyelméből éljetek, hogy az ö hüségében meg maradhaſsatok, mind halálig, mind az örökké-valóságig.

E'képpen meg-feleltünk azokra a' mentségekre és ki-fogáſokra, a' mellyekkel az Úr' Vatsorájával-való élést, ſzokták közönségesen az emberek el-múlatni. Nintsen ſemmi egyébb hátra hanem hogy titeket mindnyáján kérjelek és intselek, hogy már ezután, és kivált most leg-közelébb, illendö tiſztelettel járúljatok a' Mennyei Királynak aſztalához. Nyilvánságos parantsolatja ez a' ti Meg-Váltótoknak a' mint meg-hallottátok. A' Mindenható Iſten' Fiának parantsolatja ez; azért a' ki ſzereti a' halált, ám útálja-meg azt, a' ki gyülöli az életet ám tselekedje azt. A' ti érettetek meg-hólt Meg-Váltónak parantsolatja ez, ollyan erös ſzeretettel egybe-köttetett parantsolatja ez, mellynek éppen ellent nem ál-

álnak a' ti ſzíveitek. Itéljétek-meg a. o. timagatok, ha vallyon ezen parantsolatnak által-hágását lehetne-é akárhogy-is menteni? Az Úr' aſztala ſzorgalmatos gyakorlása a' ti lelketeknek-is haſznos és idveſséges léſzen. Az a'hoz-való kéſzületek, p. o. a' ti eddig-való életeteknek ſzoros meg-visgálása, büneiteknek meg-gondolása, és abból ſzármazott bánat, a' buzgó könyörgések, a' Kriſtus' váltsága által ſzereztetett drága jókról-való kegyes elmélkedések, és egyébb ſzent dolgokban-való magunk' gyakorlása, a' mellyekkel az Úr' Vatsorájával-való élést meg-kell elözni, a' kegyeſséghez, és a' Kereſztyén Valláshoz édesítenek titeket, és életeteknek meg-jobbítására ſerkengetnek.

Az Úr' Vatsorájával-való élés-közben a' ſzenvedö Jéſusnak meg-gondolása, a' meg-engeſzteltetett Iſtennek, és irgalmas Atyának jó-tételeinek ſzemeink elött-való forgatása, a' ti lelkeiteket a' jóban meg-erösíti, és titeket alkalmatoſsá teſz arra, hogy az Úrnak útaiban örömmel járjatok. Ezzel-való élés után pedig a' ti fiúvá-való forgattatásról-való meg emlékezéstek, mellyel le-köteleztétek magatokat, az Iſtennek elötte, zabolán fog tartani, hogy minden bünöktöl irtózzatok, a' mellyek titeket az Iſtentöl el-ſzakaſztanának, a' kivel olly ſzoroſsan egyesültetek, és hogy minden köteleſségeiteket, vígan és hüségesen vigyétek-véghez, a' mellyeket az Úr' Vatsorájával-való élésben fogadtatok.

Te magad óh Mennyei Atya, tégy minket ezekre alkalmatoſokká, kínſzeríts bé-jöni a' te kegyelmed' hathatóſsága által ebben a' lakadalomba mindeneket a' kik a' te hivatalodnak, eddig ellene-állottak, hogy e'képpen tellyeſedjen-bé a' te házad, tellyes légyen a' te aſztalod méltó vendégekkel. Ne engedjed,

hogy a' te hívatalod, mi-nállunk haſzon nélkül légyen; hanem vonj te magad minket, és futunk te utánnad; adjad hogy meheſsünk te-hozzád tellyesek lévén a' mi méltatlanságunknak, és a' te kegyelmednek, az igaz hitnek, és kegyeſségnek érzésével, hogy megelégítteſsünk a' te Házadnak javaival és a' te Templomodnak ſzent dolgaival. Amen.

XXXIV. PRÉDIKÁTZIÓ,

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Péter' ſiralmáról.

Szent Letzke. *Luk.* 22: 62. *Ki-menvén Péter, ſíra nagy keſerveſen.*

Kereſztyén Atyámfiai! Jérémiás Próféta meggondolván régenten Jéru'sálem Városának, és 'Sidó Orſzágnak veſzedelmes 's bóldogtalan állapotját, illyen fájdalommal tellyes ſzókra fakadott: *Óh vajha valaki az én fejemet vizekké változtathatná, és az én ſzemeimet könyhúllatáſoknak kút-fejévé, hogy éjjel nappal ſirathatnám az én népem' Leányának meg-ölettettit, Jérém.* 9: 1. A' pedig bizonyos, hogy mikor ő ezeket a' ſzomorú beſzédeket mondotta, nem közelgetett vólt még-el a' 'Sidóknak veſzedelmek, hanem azután egynehány eſztendőkkel. Fennállott még akkor Jéru'sálem a' maga ditsőſségében, az ő Temploma még akkor-is bírta az ő ſzépségét, az ő palotái az ő pompájokat, az ő bástyái az ő erőſségeket, az ő lakoſi az ő privilégiumjokat, és ſzabadságokat. Honnan

nan vagyon hát még-is, hogy a' Próféta úgy ſzóll a' 'Sidókról, mintha akkor halálra ragadtattak vólna? Innen, mert látván az ő tetemes gonoſzságokat, az ő ſzíveknek meg-győzhetetlen keménységeket, azt a' nagy útállatot, a' mellyel az Iſten' Beſzéde eránt viſeltettek, azokat a' fertelmeſségeket a' mellyekkel az Iſtennek tornátzait, és óltárit meg-fertéztették: mind ezeket mondom látván, ki-hozta belőlle, hogy ennek a' népnek veſzedelme nem meſzſze van, és azért kívánja: *Óh vajha valaki 's a' t.*

K. A! Mi-is azt mondhatjuk, hogy éppen ehez haſonló állapotban vagyunk; mert mi úgyan Iſten' kegyelméből tsendeſségben élünk, a' mi Ekléſiáink, és Templomaink meg-hagyattattak; és ha e' világi népek nem hintenek-is mi-elönkbe pálma-fa ágakat, és ha nem hánnyák-is a' mi útainkra a' magok ruháikat: de a'vagy tsak meg-engedik mi nékünk, hogy a' mi Lelki-esméretünknek ſzabadságában kiálthaſsunk Hosánnát annak a' Dávid' Fijának a' kit mi követünk. De látván még-is a' mi Erköltsünknek nagy veſzettségét, a' ſok tzégéres bünöket a' mellyek az egéſz világon elárádtanak: méltó okunk vagyon a' félelemre, hogy a' mi veſzedelmünk el-ne közelíttsen, és az Iſtennek végezése valamelly rémitő ſzententziát ne ſzüljön mi-ellenünk. Annyival inkább tartozunk pedig ezzel, hogy a' Jérémiás' ſiráſa nem tartóztathatta-meg Jéru'sálem Városának el-puſztúlását, mert nem vólt egybekötve az ő népének meg-térésével: de ha a' mi ſirásunk valójában meg-térő ſzívből ſzármazik, el-fordítják az Iſtennek a' mi bűneinkel érdemlett büntetéſeit, és azokat lelki áldáſokká változtathatják.

E' végre hívlak titeket Sz. Péter' társaságába, a' ki meg-tagadván ſzerelmes Mesterét,

igen

igen keſervesen síra; hogy ti-is ö-vele egy-együtt meg-öntözvén a' ti könyhúllatásaitoknak özön-vizével a' ti Lelkeiteket, érezheſsétek az Iſtenben-való örömnek a' Sz. Lélek által Mennyből le-ſzállot olaj-ágát. Jertek azért ide bünös Lelkek! jertek óh meg-térni kívánó Lelkek! és láſsátok-meg Sz. Pétert a' Kajafás pitvarában sírni. Jertek! és elegyíttsétek öſzve a' ti könyhullatáſaitokat az övéivel; és ö-benne mint az igaz meg-térö bünösöknek egy tiſzta tükörében láſsátok-meg a' ti büneiteknek motskait. K. A! Imé Sz. Péter a' maga példájában ád mind tükört, mind mosdó medentzét, az ö könyhúllatásának mosdó medentzéjét, és az ö igaz meg-térésének tiſzta tükörét. Jertek azért ehez a' mosdó-edényhez, hogy ebben moſsátok-le a' ti büneiteknek ſzennyét; ehez a' tükörhöz, hogy a' ti ſzíveiteket kéſzítheſsétek-el, hogy kedvesek leheſsetek a' Kriſtus előtt. Ha azért a' bünösökön ſzánakozó Jéſus Sz. Péterre-is az ö egyſzeri nézésével ollyan kegyelmes ſzemekkel tekíntett: mi-reánk-is kegyelmes ſzemekkel fog nézni ez órában. Láſsunk annakokáért két dolgokat ezen Letzke' magyarázásában.

1.) Láſsuk ennek az Apoſtolnak a' Kajafás' házából-való ki-menetelét és keſerves sírását.

2.) Fordúljunk mi-magunkhoz, és mutaſsuk-meg, hogy nékünk-is az ö példája ſzerént haſonló ſzükségünk vagyon a' meg-térésre, és keſerves sírásra.

A' mi az I. illeti. Két dolgokat jegyez-meg rólla Sz. Lukáts: *Ki-ment, és keſervesen sírt.* A' mi *a' Kajafás' házából-való ki-menetelét* nézi: azt ſokan ſok-féle-képpen magyarázzák: Némellyek azt hibás erötlenségnek tartják; mások ismét dítséretes tselekedetnek, és

az

az ő Jésusához-való meg-térésnek egy kiváltképpen-való munkájának.

Mert vagynak ollyanok, a' kik azt mondják hogy az ő-benne a' gyenge hitűségnek és félelemnek maradványa vólt, vagy pedig helytelen szemérem, a' melly nem engedte hogy máſok' láttára siraſsa-meg az ő bűneit, a' mellyből azt mondják hogy nagy erőtlenségre tettzett ki e' nagy Apostolnak, hogy szégyenlette ott meg-mutatni az ő meg-térését, a' hol nem szégyenlette tselekedni az ő bűnét, és nem akarta hogy láſsák ott az ő köny-hűllatásit, a' hol hallották az ő édes Mesterének meg-tagadását. És terméſzeti hibájok-is az embereknek, hogy bátran meg-tselekeſzik a' bűnt, de szeméremmel esmérik azt-meg; nem félnek a' népnek szeme-láttára vétkezni, de szégyenlik azt nyilván meg-esmérni, meg-vallani, és meg-siratni: mintha szégyen vólna az Istent ditsőíteni, az embereket építeni, az Angyalokat meg-örvendeztetni. De éppen nem így kell lenni a' dolognak; mert a' világi életben és a' külső dolgokban a' sírás gyenge szívnek a' jele: de a' lelkiekben valamint a' nagy kegyeſségnek, úgy nagy bátorságnak a' jele: mert a' keſerves sírás által indít hadat az ember a' mi meg-esküdt ellenségünk a' Sátán ellen, és az által győzi-meg magát, a' melly minden győzedelmeknél nehezebb és ditsőſségesebb győzedelem. És bizonyára ſokkal generoſusabb, ſokkal nagyobb Vitéz vólt Sz. Péter, midőn sírt a' Kajafás' házában, mint mikor az ő Jésusa mellett ki-rántotta kardját a' Getsemáné kertben; és Dávid-is ſokkal ditsőſségesebb Vitéznek tettzik énnékem, mikor az ő bűnei miatt nyoſzolyáját áztatta könnyeivel, mint mikor Góliátot le-verte.

Az

Az ugyan igaz, hogy a' ſzégyen és ſzemérem a' bünnek el-válhatatlan társa kivált a' jó emberekben, és a' jó Lelki-esméretnek jele a' dítséretes ſzemérem: de nem illyet mondanak némellyek hogy lett vólna Sz. Péterben, hanem más vétkes ſzemérmet, úgymint a' melly nem a' bünnek ſzégyenléséből, hanem a' bünből-való meg-térésnek és azonvaló sírásnak ſzégyenléséből ſzármazott vólna ö benne. És ha ebből az indító okból mentki Szent Péter, alább-való vólt tsak amaz Évangyéliomi bünös aſzſzonynál-is. Ugyan-is az a' ſzegény aſzſzony nem keresett valami magános helyet az ö büneinek meg-siratására; hanem mindenek előtt, a' Farizeusok' házában, a' hová a' Kriſtus vendégségbe hívattatott vólt, minden vendégek' ſzemek' láttára bizonyította-meg köny-hullatásával az ö meg-térését, nem gondolván ſemmivel ſemmit, és azzal hogy majd ha meg-valja 's meg-siratja büneit, el-veſzti az ö betsületit; hanem a' Kriſtus' lábainál sír keſerveſsen, és az ö lábait moſogatja köny-hullatásival. De Szent Péter el-hagyja az Idvezítöt, és ki-menvén a' házból keres magának különös helyet, a' hol ki-onthaſsa ſzívének bánatját, mintha ugyan ſzégyenlette vólna közönséges helyen.

De ha ſzínte vólna-is valami vétek ebben a' Sz. Péter' tselekedetében; még-is más-képpen kell arról ítélnünk; mert az Iſten' ſzent embereinek tselekedeteit vaktában kárhoztatni nem illik; és mind a' Kereſztyéni ſzeretet, mind a' Kriſtus' ezen hüséges ſzolgájának nagy méltósága azt kívánja, hogy mindenkor hajlandóbbak légyünk az ö mentésekre mint vádoláſokra. Ne zavarjuk fel annakokáért az ö köny-hullatásinak tiſzta forrását, és ne egyelítsünk ebben az ö meg-térésének keneteiben, ebben a' minden patikákban kéſzíttetett

ke-

kenetnél drágább kenetben hólt legyeket, a' mellyek azt meg-büdöſsítenék; hanem inkább jól gondolkozzunk erről bizonyos okokra nézve. Hihetőbb ugyan-is hogy ő ezt tselekedte réſz ſzerént buzgóságból, réſz ſzerént okoſságból. *Buzgóságból*, mert az ő buzgósága hajtotta-ki ötet ebből az útállatos házból; nem ſzenvedhetvén és nem nézhetvén már tovább azokat a' méltatlanságokat a' mellyeket ott végbe-vittek a' 'Sidók a' Ditsőſségnek Urán. Nem maradhatott tovább abban a' helyben, a' hol látta hogy ollyan kegyetlenül bánnak az ő Urával, a' hol holmi alá-való ſzolgák ütötték, verték e' Világnak Bíráját, a' hol egy földi Fő-Papnak ſzolgai artzúl-tsapdoſsák az életnek örökké-való Fő-Papját; és a' nyavalyás bűnösök pökdösik azt a' ſzentséges ortzát, a' mellyet az Angyalok félnek, és az egéſz Terméſzet imád. Ennek az iſzonyú dolognak látása rémítette-el azért ötet, és hajtotta-ki, hogy keſervesen sírna. *Az Okoſság* haſonló képpen azt diktálta néki hogy menjen ki onnan; mert látván hogy a' 'Sidóknak a' Kriſtus ellen, és az ő Tanítványi ellen-való haragjok tsak nem dühöſségig nevekedett; tudhatta azt, hogy ha a' maga meg térését ő-közöttök ki-jelenti az ő fegyveres kezeik között: azzal nem egyebet nyér, hanem magát veſzti el; és így meg-ölettetvén, el-vétetik tőlle az ő meg-térésének közönségeſebbé tételére-való alkalmatoſsága. Jobb vólt azért néki ki-menni a' veſzedelmes helyről, a' holott az ő Urának ſemmit ſem haſználhatott, a' hol az ő élete veſzedelemben forgott, és a' hol a' valóságos megtérésnek ez a' jeles példája ezeknek a' gyilkoſoknak kezeik által meg-ölettethetett vólna. Ugyan is nem kell kapva kapni az embernek a' Mártiromságon, és magát vaktában minden ſzükség nélkül halálos veſzedelembe ejteni; sőt

ſza-

ſzabad azt el-kerülni törvényes útakon 's módokon. Maga a' Kriſtus-is Egyiptomba ſzaladt Héródes előtt; úgy ez a' mi Apoſtolunk Szent Péter-is ki-mégyen a' hóhéroknak kezeik közzül, nem valami erőtelen, és vétkes félelemből: mert minekutánna az ő Jézusa egyſzeri nézésével az ő ſzívét meg-hatotta, kéſzebb lett vólna ezer halálokat-is az ő nevéért el-ſzenvedni; kéſzebb lett vólna a' Kajafás' udvarában meg-feſzíttetni; és abban a' tűzben, a' mellynél magát az előtt melegitette, elevenen meg-égettetni, mint még egyſzer az ő Jézusát meg-tagadni: hanem azért ment ki, hogy annál nyilván-valóbbá tégye az ő megtérését; és az ő botránkoztató bűnét, a' mellyet a' Fő-Pap' házának négy falai között tselekedett, e' világnak négy réſzei láttára a' Sionban lakozóknak, és az egéſz Jéru'sálem' láttára meg-ſirathaſsa; hogy az ő keſerves könyhúllatásának ki-fakadt kút-fejét, a' mellyet a' gyilkos 'Sidók, ötet meg-ölvén, egyſzeribe bé-dugtak vólna, az ő prédikálláſi, és íráſi által nem tsak a' 'Sidókra, hanem még a' pogányok' maradékira-is le-ſziárogtathaſsa. De másképpen-is kötelezte még ötet a' Kereſztyéni okoſság arra, hogy ki-menjen: hogy t. i. annál jobban el-kerülhefse a' kísértetet, és a' bűnben-való másodſzori esésnek alkalmatoſságát. Tapaſztalta ugyan-is elég ſzomorúan a' maga kárán, melly nagy légyen az ő erőtelensége, mert akármint el-tökéllette vala magában, és akármi erős állatáſsal fogadta 's állatta, hogy halálra-is kéſz leſſz menni a' Kriſtuſsal: de ímé még-is látja, hogy meg-eſett minden álhatatoſságával, és bátorságával; és bátor gondolta, hogy elég ereje van néki, de ímé egy ajtón álló leánynak ſzavára-is megtagadta Mesterét. Fut azért az alkalmatoſságtól, a' melly ötet bűnbe ejtette, a' hóhérok-

tól,

tól, a' kiktől-való féltében bünbe eſett, és a' háztól, a' melly ö-vele meg-tagadtatta édes Mesterét. Oh melly ſzép példát adott itt ez a' Szent Apoſtol tinéktek, a' kik igazán meg-akartok térni, hogy ti fuſsatok azoktól a' bóldogtalan helyektől, a' mellyekben a' ti hitetek vagy Lelki-esméretetek hajó-törést ſzenvedne. Kerülni kell a' roſzſz társaságokat, és az alkalmatoſságokat, a' mellyek a' bünre öſztönözhetnének.

Mindeneknek felette illö *az idöt meg-jegyezni, a' mellyben ki-ment Sz. Péter sírni*, tsak abban a' ſzempillantásban, a' mellyben megesmérte az ö bünét, és a' Kriſtus ö-reá tekintett. Mihelyt az ö büneit éſzre vette, mindjárt kereſett minden halaſztás nélkül ollyan helyet, a' hol ki-ontsa minden ſzabadsággal az ö könyveit. És éppen ez az idö az K. A! a' mellyben kell mi-nékünk-is kezdenünk a' mi meg-térésünket, t. i. abban a' leg-elsö ſzempillantásban a' mellyben a' mi büneinket éſzre vettük, mindjárt meg-kell azon illetödni, és ki kell abból menni. A' mi testünk ugyan a' mennyiben ö-rajta áll, eléggé öſztönöz bennünket, hogy hallogaſsuk a' mi meg-térésünket, és egyik napról máſikra, máról hólnapra halaſzſzuk ezt a' nagy munkát; söt ſokakban ollyan balgatag gondolatokat-is önt, hogy elég leſſz vagy öregségünk, vagy halálunk' órájan meg-térni: de az Iſten ne adja, hogy tsak helyt-is adjunk a' mi ſzíveinkben az illyen súgalláſoknak: mert ha azt akarjuk, hogy a' mi meg-térésünk Iſten elött kedves légyen, ſietséggel valónak, és a' bünnek tselekedését nyomba követönek kell lenni. És erre kötelez minket: *a' bünnek meg-gondolása*, úgy mint a' melly idövel meg-gyökeredzik, és máſodik terméſzetté válik; úgyhogy nehezebb egy megrögzött bünböl a' lelket meg-gyógyítani, mint

egy régi köſzvényt a' melly a' tagokat, és a' tagoknak minden ízeit el-bonthatatlan kötéllel meg kötötte. Erre kötelez, *a' Halálnak meggondolása*, a' melly ſzüntelen az ajtó elött áll, és a' melly ſzínte úgy le-mettſzi az ifiakat az ö életeknek vírágában, mint a' meg-aggott öregeket az ö életeknek kórójában. Oh Bünös! a' ki olly bátran aluſzol a' te büneidnek álmában, és halogatod meg-térésedet: nem lehet-é ez óra a' te életednek utólsó órája? Nem lehet-é-meg, hogy el-kezdödött már te-benned a' halálos kelevény, a' melly az éjtſzaka altodban meg-fojt tégedet? Nem lehet é meg, hogy egy hirtelen nyavalya, egy véletlen veſzedelem kezébe ád tégedet a' halálnak egy ſzempillantásban, és akkor teſz tégedet a' más világra, a' mikor nem-is gondolnád? Ma annakokáért elötted az idö, ímé elödbe vagyon a' határ vetve, ma míg az Úr' Jéſus' ſzavát hallod, mint Péter hallotta a' kakas' ſzavát, menj ki a' Kajafás' házából, az-az, a' bünnek undok istállójából, és kövesd Sz. Pétert, a' ki *ki-menvén síra keſervesen.*

Imhol vagynak annakokáért K. A! Szent Péternek ezek a' nevezetes és híres köny-húllatásai, a' mellyek ſok meg-térö bünösök' meg-téréseknek kút-fejei lettek az Ekkléſiában! Imhol ez a' valóságos Kéfás, ez a' meg-térö bünösök' meg-térésének, még pedig valóságos meg-térésének kö-ſziklája, a' melly meg-üttetvén, de nem a' Móſes' veſzſzeje által, hanem a' Jéſus' egyſzeri reá-nézése által, illyen idveſséges vizeket önt-ki magából, és a' mellyekkel meg-mutatta az ö meg-térésének idveſséges vóltát. Ugyan is:

1.) Meg-mutatják ezek, hogy *ö meg-esmérte a' maga büneit*, a' melly a' meg-térö bünösnek elsö munkája; és az Iſtenhez meg-fordúlt léleknek leg-elsö lépése. Annakelötte ez a'

Sz.

Sz. Apoſtol nem-is gondolkozott az ő bűneiről, mert a' félelem mintegy meg-kötötte vólt minden érzékenységeit, és az ő elméjének meg-zavarodása mint valamelly homályos felhő az ő értelmét meg-homályosította, hogy ne láthatná az ő nyavalyáját. De mihelyt amaz Igazság' napjának az Úr Jéſus' ſzemeinek súgári el-oſzlatták a' ſetét felleget, mindjárt éſzre-vette az ő bűnének iſzonyú vóltát, és magának ſzemei eleibe terjeſztette, hogy melly nagy hűségtelenség vala az ő Meg-Váltóját meg-tagadni, melly nagy gyarlóság vala egy alá-való ſzolgálónak ſzavára ötet átkozódáſsal meg-tagadni. Jajj úgy-mond, melly nagy őrvénybe merítém ſzegény fejem', én, a' kit az én Jéſusom nem tsak az ő esméretére méltóztatott, mint egyébb híveit, nem tsak az ő Igéjének prédikállására mint egyébb ſzolgait: hanem az Apostolságnak ditsőſséges hívatalára, a' melly tsudállatosabb minden hívatalok között, és leg-ſzebb Korona, a' mit halandó ember viſelhet e' földön. Mi vagyok én, a' ki az én lábaim alá tapodtam az én Idvezítőmet? mi vagyok én, hanem meg-ízetlenedett só, a' ki azt mondottam az én Jéſuſomról, a' ki olly nagy kínokat egyikért énérettem ſzenved, hogy én nem esmérem ötet: mi van azért egyébb hátra, hanem hogy ő-is azt mondja nékem az ő haragjában ama' napon: *Távozzál-el én-töllem hamiſságnak tselekedője, ſoha nem esmértelek tégedet.* Meg-tagadtam ötet az emberek előtt: mi vagyon azért egyébb hátra, hanem hogy ő-is meg-tagadjon engem? Meg-egyeztem én a' 'Sidóknak ő-ellene-való dühőſségekben, hozzá-adtam magamat az ötet kínző hóhérokhoz: hát nem érdemlem-é én-meg, hogy ama' napon tégyen engemet az ő büntetéſeknek társává, mivel én-is magamat az ő bűnöknek társává tettem?

Így esméri-meg az igaz meg térö bünös az ö büneit, mikor abba esik, nem menti, nem kitsinyíti és simítja azt, hanem ö maga kárhoztatja magát az ö Lelki-esméretinek Itélöszéki elött, hogy kegyelmet találjon a' kegyelemnek Királyi-széki elött.

2.) Ezt a' bünnek meg-esmérését követte ö-benne az *azon-való bánat és szomorúság*, a' mint meg-tettzik az ö sirásából. Es éppen ez az a' miben áll leg-inkább a' meg-térés, t. i. a' bünön-való mélységes szomorúságban, hogy az Istent meg-bántotta. Nem elég tsak megesmérni a' bünt; mert azt a' hipókriták és az istentelenek-is tudják hogy ök bünösök; hanem érezni kell annak-felette az embernek a' maga szívében ugyan tsak elevenen a' bánatot, azt a' szívnek meg-keseredését, azt a' léleknek meg törödését, és szomorúságát, a' melly Isten szerént vagyon; azt a' szomorúságot a' melly nem tarthatja meg magát a' szívnek titkos rejtekében, hanem ki-üti magát, és galambi nyögéseket ád a' bünösnek szájába; néha köny-húllatásoknak folyó-vizeit görget-le az ö ortzáján, és azt tselekeszi, hogy az ö italát-is köny húllatásal elegyítse, és még éjtszaka-is az ö nyoszolyáját ezel a' drága bal'samom olajjal öntözze. Es illyen szomorúság vólt az, a' melly akkor szaggatta Péter Apostolnak szívét, melly meg-tettzik onnan, mert keservesen síra.

A' millyen a' keserüség az ínynek, ollyan az igaz szomorúság a' szívnek, és a' Sz. Péter' könnyvei-is keserük vóltak, az-az, ollyan bánatos szívböl származtanak, a' melly nem egyéb vólt hanem keserü ürömmel meg rakodott forrás. Es bizonyára K. A! ha vagyon valami dolog e' világon, a' melly minket epeszthet; ha vagyon a' miért könyhúllatásoknak árja fojhat a' mi szemeinkböl: a' bizonyára

ra a' Bün, a' melly minket az Iſtennek ellenségeivé, és az ördögnek ſzolgaivá, az Egeknek irtóztatójává, a' Földnek gyalázatjává, és a' Pokolnak prédájává téſzen: a' Bün, a' melly a' pokol' tüzes nyilainak bóldogtalan tárgyává ki-téſzen minket, a' melly nem csak a' testet, hanem a' lelket-is el-veſzti. Ez az igaz, és valóságos nyavalya, a' mellyet lehet minden ſzégyenlés nélkül ſiratni. Más gonoſzoknak, és nyomorúságoknak vagyon valami haſzna, mert azok által az Iſten ditsöíttetik, a' mi Idveſségünk elö-mozdíttatik, és életünk megjobbíttatik: de a' bün minden módon gonoſz, és roſzſz, úgymint a' melly nem egyébre-való, hanem az Iſten' boſzſzantására, az embereknek el-veſztésére, és a' mi bóldogságunknak el-rontására. Más gonoſzokat békével kell ſzenvedni, és azokon-való sírás, azok ellenvaló zúgolódás vétek: de a' bünt nem lehet eléggé ſiratni, és az azon-való boſzſzankodást nem lehet eléggé dítsérni. De nem lehet mind helybe hagyni K. A! azokat a' könyhúllatáſokat, a' mellyeket a' bün hoz-ki az emberböl. Ugyan-is.

1.) Van *Erötlenségböl*-való könyhúllatás, minémü már azoké a' gyenge ſzívü embereké, a' kiket ha csak kitsinyég feddenek-is-meg az ö vétkeikröl, meg-nem tartóztathatják magokat a' sírástól, mint p. o. a' kis gyermekek.

2.) Van *Kevélységböl*-való sírás, a' minémü azoké a' kényes terméſzetü lelkeké, a' kik ha valami bünbe találnak esni ſzégyenlik, hogy ezzel az ö betsületek az emberek elött véſz, és a' ſzégyen ſokſzor könyhúllatáſokat hoz-ki az ö ſzemeikböl.

3.) Van *Színmutatásból*-való könyhúllatás, minémü azoké a' tettetes kegyeſségü embereké, a' kik eléggé áztatják ortzáikat könyhúl-

latásikkal, hogy teſſenek meg-illetődött ſzívűeknek: de tsak krokodilusnak könyhúllatásaik azok az ő könyhúllatásaik, a' mellyek tsak máſoknak meg-tsaláſokra valók. Tsak ſzemeikkel ſírnak az illyenek, és hogy az ő könyhúllatáſoknak kút-fejét fel-találhaſsad, nem kell igen méllyen bé-ásni, és ha bé-mennél az ő ſzívekbe, meg-látnád, hogy oda benn az ő ſzívekben vígaſság, és lakadalom vagyon, mikor az ő ábrázatjok ſzomorú; haſonlók a' ſzőllő-fájához, a' melly akkor könyvez leg-jobban, mikor zöldelleni, és virágozni akar, 's a' tavaſznak örömével kéſzíti magát.

4.) Van még az *Iſten ellen-való zúgolódásból* ſzármazott könyhúllatás is, mint Esau-é, a' ki midőn látta, hogy Jákob el-vitte az áldást, mérgében, és haragjában keſervesen ſírt. Az illyen könyhúllatáſok ollyanok, mint a' kárhozott lelkeknek könyhúllatáſok, a' kiknek könyhúllatáſok nem gyébből, hanem kétségbe-való esésből ſzármazik.

5.) Van még a' *Bűnnek gyűlöléséből, az Iſten' meg-bántásának, az ő Törvénye' meg-rontásának meg-gondolásából* ſzármazott könyhúllatásis. És ezek már a' valóságos meg-térésnek köny-húllatási, a' mellyek nem a' büntetéstől-való félelemből, hanem az Iſten' ſzeretetéből ſzármaznak. Illyenek az Iſten' igaz fiainak köny-húllatási, és illyenek vóltak ennek a' mi Apostolunknak Sz. Péternek-is ſírási. Óh melly kedves áldozat az Iſten előtt az illyen igaz meg-térésből ſzármazott köny-húllatás; az illyen köny-húllatások, a' mellyek a' nagy bánat miatt küſzködő léleknek izzadozási, és a' ſzomorúság miatt meg-töretett ſzívnek kibuzgó vér-tsepjei. Ezek azok az erőtlenségek, a' mellyek felyül haladják a' Mindenhatót, meg győzik a' Véghetetlent, és le-vetkeztetik az ő haragjának fegyvereiből a' boſzſzú-

ál-

álló Iſtent. Az illyen köny-húllatáſokkal megáſztatott ſzemek azok, a' mellyeknek megvalja az Iſten hogy ellenek nem álhat: *Ének.* 4: 9. *Meg-ſebesítetted az én ſzívemet én Húgom én Jegyesem! meg ſebeſsítetted az én ſzívemet a' te ſzemeidnek egy tekintésével.* Ha annak-okáért ti, a' kik az Iſtent bünеitekkel meg-bántottátok, és a' Törvényt meg-rontottátok, ismét az ö kegyelmébe viſzſza-akartok jutni: imhol ez a' ſiránkozó 's édes Mesterét megtagadó Apostol! adjátok magatokat társúl mellé ebben a' ſzent munkában, és siraſsátok-meg bünеiteket az ö köny-húllatásihoz haſonló könnyekkel.

A' mi a' II. illetti. De azt mondjátok: Minek inteſzſz minket arra, hogy köveſsük ezen Apoſtolt az ö sírásában, holott mi nem tagadtuk úgy-meg a' Kriſtust mint ö, és ſoha a' mi hitünket meg-nem sértettük a' Kriſtus' Nevének illyen iſzonyú átkozódáſsal-való megtagadásával: minek sírnánk hát úgy mint ö, ha nem vétettünk úgy mint ö? Éppen ez a' máſodik dolog K. A! a' mellyröl beſzélnünk kell; és ez az' a' mire kérlek, hogy figyelmezzetek a' ti elméteknek egéſz reá-adásával, mert én meg-mutatom tinéktek ebben az órában, hogy ſzíntén ollyan okunk van a' keſerves sírásra mint Sz. Péternek.

Azt mondjátok annakokáért, hogy úgy nem tagadtátok-meg a' ti Jéſustokat, és nem vóltatok ö-eránta ſoha hitetlenek. Mindeneknek elötte hálá légyen az Iſtennek, hogy már ma nem látjuk többé a' Kriſtust a' hóhéroknak kezeik között vonattatni, a' gyalázatos Kereſztnek fájához; nem látjuk az ö ſzentséges fejét nád-ſzállal veretni, nem látjuk az ö óldalát dárdával öklelletni: mert el-merem mondani, hogy ſokan azok közzül, a' kik most ötet imádják, igen könnyen meg-tagad-

nák ötet: ha látnák hogy hozatnak-elö a' kínzó ſzerſzámok, a' korbátsoló ostorok, lajtorják, tövis Koronák, és a' Kereſztfa, majd azt kiáltanák: *Nem esmérem az embert!* De nem akarok most illyen ítélet-tétellel a' Kereſztyéni ſzeretetnek regulája ellen véteni. Adja az Iſten, hogy én abban meg-tsalatkozzam, és nem igazán ítélö legyek! De híjjába; mert a' ſok ſzomorú példák, mellyek ſzemeink elött vagynak, nem engedik hogy más-képpen tégyünk ítéletet. Mitsoda? illyen nagy tsendeſségben, illyen nagy békeſségben hányan vagynak a' kik az igazságtól el-állanak és a' Jéſust meg-tagadják? Mi lenne hát a' dologból, ha az idök veſzedelmeſebbek vólnának, és e' helyett a' Templom helyett, a' mellyben ſzabadon zengedeztethetjük a' mi Énekünket és Allelujánkat a' Ditsöſség' Urának, kellene járni ezer-meg-ezer veſzedelmek között a' barlangokba, kö-ſziklâknak haſadékiba, vagy pedig ha ſzüntelen ezt kellene hallani magunk ellen: *Feſzitsd-meg, feſzítsd-meg ezeket!* El-merem mondani hogy ſokan meg-tagadnák a' Jéſust, hogy ſoha nem esmérték!

De nem vagytok tudom ti K. A! réſzesek az illyen tetemes bünben, tudom hogy ti a' világnak minden kintséért meg-nem tagadnátok a' Jéſusnak Szent Nevét, és el-nem hagynátok az ö Tudományát. De vallyon fel-ſzabadúltok-é az alól a' köteleſség alól azzal, a' melly titeket arra kötelez, hogy köveſsétek Sz. Pétert az ö köny-húllatásában? Éppen nem; mert ha a'képpen meg-nem tagadjuk-is a' Kriſtus' Nevét, meg-lehet azt másképpen-is tagadni; ha nem ſzavunkkal, de tselekedetünkkel; ha nem egy ſzolgáló-léány' ſzavára-is, de ama' Világ' Király-Aſzſzonyának a' testi gyönyörüſégeknek és kívánságoknak ſzavára; ha nem az ö Nevének valóságos meg-ta-

ga-

gadása által-is, de az ő Évangyéliomának gyalázatjával és törvényének meg-nem tartásával meg-tagadjuk mindnyájan minden napon őtet. És itt kell fel-nyitnunk a' mi ſzemeinket, és meg-esmérni minden hátra-állás nélkül, hogy valahányſzor bünt tselekeſzünk, mind annyiſzor meg-tagadjuk a' Kriſtust. Ugyan-is:

1.) Meg-tagadják a' Kriſtust a' *Boſzſzú-állók*, a' kiknek felebarátjok ellen-való gyülölséggel tellyes Lelkek. A' Kriſtus' békeſségnek Iſtene, ſzeretetnek és egyeſségnek Iſtene, az ő tituluſsa *Princeps Pacis*, Békeſségnek Fejedelme; haſonlítja magát bárányhoz, nem tigrishez. Nem tagadják-é hát-meg a' boſzúállók ezt a' kegyes Idvezítőt, mikor azokat a' halálos gyülölségeket gyakorolják, a' mellyeket ſem a' Terméſzet' törvénnye, ſem az Évangyéliomnak intési, ſem felebarátjok' kérése meg-nem engeſztelhet. Mikor az illyenek' meg-békéltetéſekre a' ſzelíd lelkű Jéſus' példája hozatik elő, még-is meg-maradnak gyülölségekben, nem ollyan-é az mintha azt mondaná: *Nem esmérem a' Jéſust!* Légyen ő ſzelíd a' mint néki tettzik, de én haragos leſzek; legyen ő bárány, de én fene-terméſzetű leſzek. Vallyon azért az illyenek nem tagadják-é meg a' Jéſust?

2.) Meg-tagadják a' Kriſtust a' *Fösvények*, e' Világ' hamis Mammon' bálványját imádó bóldogtalan Lelkek. A' Kriſtus annyira megvetette e' Világ' javait, hogy bátor mind azok övéi vólnának, még-is azokból ſemmit ſem bírt. Születéſekor böltsője nem vólt, életében háza, a' mellyben fejét le-hajthatta vólna; halálakor-is koporsója, hanem más ajándékából. Nem tagadják-é-meg az illyenek a' Jéſust, a' kik annyira hozzá-ragadnak e' világi

jókhoz, hogy minden eſzek kedvek azon vagyon, hogy házat ragaſzſzanak házaikhoz?

Egy ſzóval: kitsoda mi-közzülünk, a' ki vagy egy-képpen vagy más-képpen meg-nem tagadta vólna a' Kriſtust? *A' nagyra-vágyó* meg-tagadja az ô alázatoſságát, a' *lágy-meleg* az ô buzgóságát, a' *fösvény* az ô jól-tévô-váltát, a' *hiti-ſzegô* az ô hüséges vóltát, az *engedetlen* az ô engedelmeſségét.

Óh K. A! ne hízelkedjünk annakokáért mi-magunknak: mert ha illyen módon megvisgáljuk magunkat, mindnyájan mint megannyi Kriſtust meg-tagadók vagyunk, a' kik ha beſzédünkkel nem-is, de vagy egyképpen vagy másképpen meg-tagadjuk ôtet. Sôt némü-némü-képpen vétkesebb a' mi Meg-tagadásunk a' Sz. Péterénél. Mert ô a' Kriſtust a' Kajafás házában tagadta-meg: de mi az Ekkléſiának kebelében: ô az ô ellenségei között, de mi az ô tselédi, és fijai között. Ô hírtelen-való fel-háborodásból: de mi mikor ſemmi bajunk nints, és tsendeſségben vagyunk. Ô a' testi haláltól-való féltében: de mi a' minden kínzáſoknál retteneteſebb haláltól a' pokol-béli kínoktól ſemmit nem rettegvén tagadjuk-meg a' Kriſtust, mikor mi vétkezünk. Óh! mennyivel nagyobb leſzſz annakokáért a' mi lelki keménységünk, mennyivel kárhozatoſabb a' mi lelki érzéketlenségünk! Ha a' Sz. Péter' ſzemeibôl ez az ô egyſzeri bûne könyhúllatásnak fojó-vizét hozott-ki: annyival inkább a' mi bûneink nem tsak egy két tseppeket tekerjenek-ki ſzemeinkbôl, hanem könyhúllatáſoknak fojó-vizét.

De azt mondjátok: Nem lehet mi-tôllünk a' Péter bánatjához haſonló bánatot kívánni: mert vóltak néki hathatós indító okai az ô bûnének éſzre-vevésére, és elég ſegíttségei annak meg-esmérésére, a' mellyek nékünk nintse-

tsenek. Hallotta ugyan-is mindjárt a' kakasnak ſzavát a' melly ötet meg-intette; a' Jéſus ö-reá tekintett, a' kinek nézéſei mint meg-annyi Igazság' napjának súgárai bé-hatottak az ö ſzívére, és annak jéggé fagyott keménységét meg-olvaſztván, abból a' könyveknek ezeket az idveſséges vizeit áraſztották. Láſsuk azért ha külömbözünk-é ebben Pétertöl, és ha ekképpen nem menthetnök-é magunkat? Semmi-képpen nem K. A! mert éppen ollyan állapotban vagyunk mint ö, meg-van nékünk-is mind a' kakasnak ſzava, mind pedig az Úr Jéſus' reánk nézése, és tekintése. Ugyan-is:

1.) Az Iſten' Igéjének a' Lelki-páſztorok által-való prédikáltatása, és annak a' ti füleitekben-való zengedezése, mint meg-annyi kakasnak ſzavai, mellyek minket meg-térésre intenek. Látjátok annakokáért meg-van mi közöttünk-is a' kakasnak ſzava, de a' mi ſzívünk keményebb mint a' Sz. Péteré, és ettöl vagyon az, hogy ennek az Apoſtolnak annyit tett a' kakasnak ſzava, mintha valami Próféta vagy Apoſtol intette vólna-meg ötet: de a' mi füleinkben minden Prófétának ſzavok ſem tehet annyit, mint egy kakasnak ſzava a' Péter' füleiben.

2.) De talán nem nézett a' Kriſtus mi-reánk úgymint Sz. Péterre, és nem fordította mi-reánk az ö ſzemeit, hogy azoknak tekintésével a' meg-térésnek könyveit vonta vólnaki a' mi ſzemeinkből. De valójában vakok vólnánk, ha azt állítanánk; mert az ö közönséges nézésén kívül, a' melly ſzerént ſzüntelen vígyáz az ö Ekkléſiájára, vallyon nem tekintett é különösön mi-reánk ez a' kegyelmes Idvezítö? Nem tudom ugyan millyen lehetett az Úr Jéſusnak Péterre-való tekintete, ha vallyon vídám, és ſzelíd tekintet volt-é az, vagy pedig rettentö, és haraggal elégyített tekintet?

de

de akarmillyen vólt, minden-képpen tekintett a' Jésus mi-reánk, még pedig nem egyszer, hanem számtalan sokszor. Mert ha ez *vídám tekintet* vólt vallyon nem tekintett-é a' mi Ekkléziáinkra-is illyennel sokszor a' mi Jésusunk, mellynek közepette égve tartja az ö Évangyéliomának arany gyertyatartóját, mellynek közepette tsergedez az élet' Beszédének tiszta fojamatja, és nem tudjuk sok esztendöktöl fogva mi légyen az Isten Beszédének éhsége? De külsö-képpen is tekintett mi-reánk kegyelmes tekintettel: mert meg-áldotta a' mi határunkat békeséggel, és a' mi úttszáinkat tsendeséggel; a' szölö-tönek vérével, és a' gabonának vesejével táplál minket; úgy hogy még a' kívülvalók-is azt mondhatják mi-nékünk: Óh bóldog nép a' kire az Isten illy kegyelmesen gondot-visel! És ezek az Úr Jésusnak vídám tekintetei mi-reánk, a' mellyek meg-lágyíthatnák szíveinket, ha a' kö-sziklánál keményebbek nem vólnának. De *ha rettentö és haraggal elegyített tekintettel* nézett az Úr Jésus Péterre; vallyon ezt-is nem tapasztalta-é ottan-ottan a' mi Nemzetünk és Ekkléziánk? Mert vallyon nem haragos tekintete vólt-é ez az Úr Jésusnak a' mi Ekkléziánkra, hogy sok helyeken sirtak a' Sionnak útai, és sok helyeken Pásztor nélkül, Óltár és áldozat nélkül gyászban és keserüségben ültek a' Sionnak Leányi, söt üldöztettek-is az Úr Jésus' Nevének Vallásáért? Bizony mind ezekben az üldözésekben úgy vagyon az Úr Jésus, mint a' Kajafás' házában az ötet háborgatóknak kezeik között. Innen néz mi-reánk az Úr Jésus, innen fordítja szemeit mi-reánk, hogy meg illesse a' mi szíveinket, fel-költse a' mi el-aludtt Lelki-esméretünket, és meg sirattasa mi-velünk a' mi bünеinket. Ne légyünk hát érzéketlenek erre a' Krisztus' tekintetére; most leg-közelebb, mikor

kor itt az ő Házában figyelmetesen reánk vígyázott, és különösen reánk fordította szentséges szemeit, az Úrnak Sz. Asztalánál, hogy meg-lássa a' mi szíveinknek indúlatit, és megtérésre-való szent igyekezetünket. Míg azért a' kakasnak szavát haljátok, és míg az Úr Jésus ti-réátok néz, addig siratsátok-meg óh kegyes Lelkek! bűneiteket keservesen Szent Péterrel!

Siratsuk-meg azért a' mi eddig el-tölt életünknek törvénytelenségét. Siratsuk-meg e' világnak eddig bennünk Uralkodó törvénytelen szeretetit, siratsuk-meg azokat a' kegyességnek meg-aludt tüzeit a' mellyekkel megmotskoltuk a' mi Réformátusi nevünket. Változzék a' kevélység alázatossággá, a' fösvénység böv-kezűséggé, az ételben-való bújálkodás épületes mértékletességgé. A' kereskedő az ő kereskedésében, a' Mester-ember az ő műhellyében, az ifjak az ő erejekben, az öregek az ő erőtlenségekben, minden végezetre az ő hívatalában, rendiben, állapotjában, légyen az igaz kegyességnek példája; úgyhogy valamint a' tsillagok között mindeniknek meg-vagyon az ő világa, akár kissebb légyen az akár nagyobb: úgy az Ekklésiában minden Keresztyén akarmelly hívatalban légyen, légyen abban élő, és világos tsillag, a' ki az ő virtusával fényeskedjék.

Óh melly bóldogok lésznek a' mi könyhúllatásink, ha illyen gyümöltsei lésznek azoknak! Fel-állítják ezek ismét a' mi Istennel-való békességünket, fel-indítják az Isten' könyörületességének indúlatit a' mi rajtunk-való szánakozásra. Akármillyen kárhozatosak vóltak a' mi bűneink; de az irgalmasságoknak Atyja, a' kinek könyörületességei többek az Égnek tsillaginál, és a' tengernek fövényinél, el-engedi azokat minékünk az ő szerelmes Fiának

az

az Úr Jésusnak Kereszt-fán lett szenvedéséért és haláláért, és az ö szeretetének újjabb jeleit közli mi-velünk; fenn-tartja Atyai gond-viselését a' mi Ekléſiánkon, meg-tartja mi-közöttünk az ö szent beszédének arany gyertya-tartóját, és annak világát öregbíti naponként a' mi lelkünk' világosíttatására.

Kegyelmes és irgalmas Idvezítö! a' ki kegyelmes szemekkel tekíntettél a' tégedet meg-tagadó Péterre, és olly jó néven vetted az ö köny-húllatásit: tekínts-le mi-reánk-is szegény bünösökre a' te Ditsöſségednek palotájából azon könyörülö szemekkel. Meg-térünk Uram te-hozzád a' mi sok büneinkből, és ímé mind azokat le-teszszük a' te Ditsöſségednek 'sámolyánál, és mind azoknak a' te színed elött el-válásról-való Levelet adunk. Ne vesd azért-meg a' mi meg-térésünket, bátor hijjános legyen az, kedveljed a' mi köny-húllatásinkat, és engedd-meg a' te Atyai szívedet meg-gyözettetni, engedd-meg a' te haragodnak keménységét ezek által meg-lágyíttatni; és te magad meg-erösítvén minket ezen mi meg-jobbúlásunkról-való szent igyekezetünkben, tégy minket meg annyi Kéfásokká az-az, kö-sziklákká, a' kikből fakadjanak a' köny-húllatásoknak forrásai; tégy minket meg-annyi kö-sziklákká a' Te Ekléſiádban: hogy jövendöben lehesünk a' Atyádnak Mennyei Templomában oszlopok, a' Te ígéreted szerént, és a' mi reménységünk szerént. Amen.

XXXV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' szívnek Istennek-való adásáról.

Szent Letzke. *Példa.* 23: 26. *Adjad szerelmes fiam énnékem a' te szívedet.*

Imé az ajtó előtt állok, és zörgetek valaki hallándja az én szómat, és meg-nyitándja az ajtót; bé mégyek a'hoz, és ő vele vatsorálok, és ő-is én velem. Jel. 3: 20. Illyen szeretettel telyes beszédekkel ajánlja az Úr Jésus a' maga kegyelmét, minden igazán meg-térő, és hívő embernek; bé-kéredzvén ő-hozzá, mint edgy el-fáradtt útas. Bóldog a' ki igaz hittel ő néki azt felelheti, a' mit monda Lábán Eliézernek: *Jöjj-bé Istennek áldott embere, mit állaszsz itt kin holott én néked házat készítettem* 1 Mós. 24. K. A! Régtől fogva áll a' mi ajtónk előttis az Úr Jésus Krisztus, és zörget azon, zörget az ő Szent Igéjének prédikállása által, most jó-tételeményei, majd Atyai látogatási által, majd az ő Szent Lelke belső indításai, és öszstönözései által; e' képpen zörget most is, hogy ha meg nyitjuk néki az ajtót, bé-jöjjön hozzánk a' jövő Úrnak napján, és vatsoráljon mivelünk, és mi-is ő vele. De vallyon mitsoda ház a' mellynek ajtaján zörget? Mitsoda vatsoráló ház az, a' mellyben akar mi-velünk vatsorálni? Éppen nem a' mi házunk, nem-is ez a' Templom; mert az Egek, és az Egeknek Egei ötet bé-nem foghatják; mennyivel inkább ez a' ház. Meg mondja azért ő maga,

ho-

hova kívánkozik bé-menni, a' Szent Letzkében: *Szerelmes fiam úgy-mond adjad nékem a' te szívedet.* Láfsuk azért

1.) *Kitsoda az, a' ki kíván itten mi-töllünk valamit?* Vallyon nem Salamon-é? nem a' bölts Ágúr-é? Élhetett ugyan a' Szent Lélek amannak a' fzájával, ennek pennájával ezen példa-befzéd' meg-írására, de egyik-is ezek közzül a' Mennyei böltsefség' fiainak fzíveket éppen nem kívánhatta. Szóll annak-okáért itten amaz *örökké-való Böltsefség* a' ki a' nyóltzadik réfzben fzóllott, ki-is az Iftennek Fia, amaz Ige, *ki által teremtetett minden valami teremtetett. Ján.* 1. Sokan törekednek a' mi fzíveinkre, és igyekezi azt magáévá tenni az ördög, ez a' gonofz világ, a' testnek kívánsági, fok emberek, de mind ezeknek elébe akar-tétetni ez a' fő-böltsefség, hogy néki adjuk: 's méltán-is; mert ő-néki e'hez kettős jufsa vagyon, ő teremtette és ő váltotta ezt meg, és ezzel ő-néki tartozunk. Nem-is nézi ő ebben a' maga hafznát; hanem egyedül a' mi magunk lelkünk' idvefségét, melly azzal egybe van kötve. Ímé az Úr Jéfus Kriftus elvehetné azt a' mi az övé, de a' midön parantsolhatna, kér bennünket. Mitsoda balgatagok lésznünk annakokáért mi, ha a' mi ötet illeti örökös jufsal, a' mit oda adnunk magunknak hafznál, mikor mintegy alázatosan kéri oda nem adjuk? Tsudálatos fzeretete az Úr Jéfusnak! mi-módon kéri azt a' mi az övé? a' ki bír mindennel, mi-módon kívánhat az valamit, a' mi nélkül fzükölködhetnék? A'-vagy egy tsepp vízzel lehet-é nagyobbá tenni a' tengernek vizét? egy fzívvel öregbíteni a' mindenekkel bíró Iftennek bóldogságát, örömét? Nem bizonyára, de mindazáltal ez a' Mindenható Teremtő bátor az Egeknek Egeivel, és az egéfz Földdel és minden benne lé-

lévõkkel bír; még-is kér valamit mi-tõllünk: *Adjad nékem úgy-mond ſzerelmes fiam a' te ſzívedet.* De

2.) Kitõl kéri azt? *Szerelmes fiam* úgy-mond. Nem érti ezen mind azokat, valakik Iſtennek fiai a' teremtésre nézve, mint Ádámis Iſten' fiának neveztetik. *Luk.* 3. hanem ſzóll azokról, a' kik nékie fiai a' fiúvá való fogadás, és az újjá-ſzületés által. Azokat ſem érti, kik az igaz Ekkléſiának társaságán kívül vagynak; mert azok haſonlók ama' gyümölts-telen fákhoz, mellyek nintsenek plántálva a kegyelemnek vizei mellé; hanem a' puſztákban, ſovány és ſzáraz helyeken nevelkedtenek, a' hová nem esik az Èvangyéliomnak harmatja, és így ſemmi jó és Iſtennek tettzõ gyümöltsöket nem teremhetnek; hanem az õ fiai azok, kikkel néki vagyon közelrõl-való, egyeſsége, kiknek az õ ſzent Igéje által a, maga akaratját meg-jelentette, és *ezek azok a víz mellé plántált jó termõ-fák, mellyek az õ idejekben meg-hozzák az õ gyümöltsöket.* 'Sólt. 1. Nem érti a' fiakon, a' kik Iſtennek ellenségei, kik a' Sátánnak, és a' bûnnek rabúl el-adott ſzolgák, a' mi jót tselekeſznek-is, csak a' bûntetéstõl való félelem miatt tselekeſzik; nem fiak ezek, hanem ſzolgák, azokhoz ſzóll itt, a' kik fiúi ſzeretetbõl tselekeſzik az õ Mennyei Attyoknak akaratját. Imé különös az, hogy

1.) Nem mondja ember! én teremtésem! hanem én fiam, hogy ezzel a' nevezettel eſzünkbe juttatván, az õ Atyai irgalmaſságit annál jobban fel-indíttson arra, hogy azt õtõle meg-ne tagadjuk; mert mitsoda illendõbb dolog, mint az, hogy a' fiú az õ ſzívét Attyának adja által.

2.) Nem mondja fiaim, hanem fiam, hogy valaki igazán meg-akar térni, magát ki-rekelõ-

tetettnek ne gondolja; hanem ſzemély ſzerént mindenikünk ezt gondolóra végye, és úgy tartsa, mintha az Iſten tulajdon ö-néki ſzóllana: *Szerelmes fiam adjad nékem a' te ſzívedet.*

3.) *Mit kíván?* Ugyan mi lehet az, a' mit illyen ſzegény teremtések, mint mi vagyunk, annak a' ki bír mindenekkel, adhatnánk, és az ö gazdagságát öregbíthetnénk? Ímé haljatok tsudálatos dolgot! *A' ſzívet* kívánja. Nem kell ezen érteni a' mi testünkben lévö hús ſzívet, hanem a' lelket (mellynek háza vagy lakó-helye a' nap-keleti népek' vélekedése ſzerént a' ſzív vólt különöſsen) az akaratot, annak minden indúlatit hajlandóságit, nevezeteſsen a' ſzeretetet. És így az Iſtennek adjuk a' mi ſzívünket, ha hajtjuk a' mi akaratunkat ama' fö-böltseſségnek tanáts-adására, nékie ajándékozzuk a' mi ſzeretetünket, ötet esmérjük leg-föbb jónknak, által-adjuk egéſzſzen az ö Szent Lelke' igazgatásának magunkat, és a' bünnek minden gyönyörüségeit oda-hagyván, egyedül az ö-véle-való egyeſségben kereſsük a' mi leg-föbb bóldogságunkat. Nem kívánja ö a' mi fejünket, lábunkat, kezünket, vagy egyébb tagunkat, hanem a' ſzívet; mert a' ſzívböl ſzármaznak-ki az életnek minden tselekedetei; úgy-hogy ha ö a' ſzívet bírja, a' Szent Lélek' Templomának ezt az Oltárát, mellyen fel-mennek az Úr elibe a' buzgó könyörgéſeknek, hálá adó áldozatoknak, és minden jó-tselekedeteknek jó illatú füstjei; akkor az egéſzſz Templomot bírja. Sokan elméjeket adják az Iſtennek; mert az Iſteni dolgokról eleget írnak, böltsen tanítanak; ſokan füleiket; mert az ö beſzédét örömmel halgatják; ſokan kezeket; mert az ö ſzegényivel jól teſznek, ſokan ſzájaikat, és ajakaikat; mert azokkal ötet tiſztelik; ſokan oda-adják ſzívöknek felét, az Iſtennel-is, az ördöggel is tartván;

ván; de ezzel az Iſtent ki-nem lehet elégíteni, az egéſz ſzív, és így az egéſz ember kell önéki.

4.) *Miképpen kívánja? Adjad* úgy-mond *énnékem a' te ſzívedet.* Nem akar hát az Iſten ollyan ſzívet, a' melly tsak költsön ki-van adva nékie, mint a' két ſzínü ſzokott tselekedni, a' ki kevés ideig hiſzen; de mint a' fák' levelei minden leg-kiſsebb ſzélre is tántorog, és végre a' nyomorúságok' dere ötet le-süti. Nem kell néki az el-adott el-árultatott ſzív is, mint a' kik a' Kriſtust külsö gyógyúlásért, és kenyérért követték, hogy jól lakhaſsanak utánna. Nem mondja *add ki bérbe*, vagy *add - el*, hanem ajándékba-való adományúl kéri: *adjad.* Kell hát ennek az adásnak lenni

1.) *Önként - valónak* mert a' jó kedvü adakozót ſzereti az Úr.

2.) *Ártatlannak*, az-az, ne nézze ebben a' maga ditsöſségét, haſznát, hogy ezzel mint érdemmel az Iſtent a' jutalom' fizetésre le-kötelezheſse.

3.) *A' magunk juſsáról*-való egéſz le-mondáſsal, és annak meg-tagadásával, mint mikor valakinek adunk valamit örökre.

4.) *Meg-máſolhatatlannak*; mert az tétovázásnak a' jele vólna, ma adni valamit, és hólnap viſzſza-venni.

5.) *Örömest minden haladék nélkül*; mert így kívánja: *adjad*; nem: ígérd ide és azután, mikor meg-vénülſz mikor a' halálos ágyban leſzel, mikor a' világnak ſem kelleſzſz, akkor adjad, hanem most mindjárást *adjad ſzerelmes fiam nékem a' te ſzívedet.*

* * * *

Moſtan annakokáért K. A! valakik az Úrnak Aſztalánál méltó vendégek akartok lenni,

visgáljátok-meg ſzíveiteket mert tsalárd az minden dolgok felett, és gonoſz, ki-tudhatja azt-meg. Által-adtuk-é a' mi ſzíveinket mint ſzerelmes fiak a' mi Jéſusunknak? nem úgy adtuk-é tsak, mint a' Hypokriták, kik két-felé sántikálnak, felét az Iſtennek, felét az ördögnek ſzentelvén, a' kik tsak ſzájjal alázzák meg magokat ő előtte, mint Akháb, de ſzívekkel el-hagyták, meg-tsókolják mint Júdás, a' kik egy darab ideig néha kegyeſek, Templomba mennek, Úr' Vatsorájával élnek, de elébbeni bűnökre ismét viſzſza-térnek, mint az eb az okádásra, a' diſznó a' ſertőre? Ez-é az Iſtennek adni ſzíveinket? Éppen nem. Egéſzſzen, és örökőſen kívánnya az Iſten mi-töllünk a' mi ſzíveinket. Hogyha még tehát ezeket a' jeleket mi-magunkban tökélletesen nem érezzük; igyekezzünk napról-napra erőről-erőre azon, hogy egyedül az Iſtennek kezei közzé adhassuk ſzíveinket. Űzzünk-el magunktól minden tsalárdságot, ſzemfény-veſztőséget, mellyek ezt a' Menny-Aſzſzonyt a' ſzívet el-akarják hódítani magokhoz, minémű a' Sátán, e' világnak, és ennek kívánſági, jobban-jobban kióldozni ötet azokból a' kötelekből, mellyek ötet meg-tartóztatnák, míg azt igazán el-nem mondhatjuk Péterrel: *Uram te tudod, hogy ſzeretlek tégedet.*

Adjuk-által mint engedelmes fiak ő-neki a' mi ſzíveinket a' tökélletes engedelmeſség által. Mitsoda ennél illendőbb dolog? ő a' mi Teremtőnk az ő képe vagyon a' mi ſzíveinkben, ide mettzette-ki a' maga Királyi tzímerét és képét. Ki é hát a' mi ſzívünk? Az é a' ki azt formálta, és a' maga képét-is reá mettzette és nyomta. Adjátok-meg tehát a' Tsáſzárnak a' mi a' Tsáſzáré, és az Iſtennek a' mi az Iſtené. *Mát.* 22: 21. Az Úr Jéſus Kriſtus az ő Szent Aſztalánál magát nékünk adja;

hát

hát mi nem adnánk-é a' mi szíveinket ő néki által? Ha e' képpen által adjuk néki azt; akkor tartjuk azt meg leg-igazabban; mert e'-képpen leszen az a' bünöknek kút fejéből életnek kút-fejévé, a' minden féle tisztátalan állatoknak rejtek-barlangjából a' Szent Léleknek Templomává, és egy minden ékeségitől, megfosztatott puszta városból; ollyan erős várrá, mellyen a' pokolnak kapui erőt nem vehetnek, és le-ronthatatlan leszsz. Az ő tenyerében hordozza ezt a' Jésus mint egy drága kintset, meg őrizi ezt az ő nálla le-tett kintsünket ama' napra, a' midőn bé-tölti olly örömmel, *a' mellyet szem nem látott, fül nem hallott, és az ember, szívének gondolatjába sem mentenek, mellyet az Isten készített az ötet szeretőknek. Amen.*

XXXVI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Krisztus' óldalából ki-jött vérről, és vízről.

Szent Letzke. *János* 19: 34. *Egy a' Vitézek közzül dárdával meg-öklelé az ő óldalát, és mindjárt jöve-ki belölle vér és víz.*

Kereszтyén Atyámfiai! Mikor az Izráel fiainak a' pusztában Rafidimban nem vólna vizek, és zúgolódna a' nép, Mózes az Isten' parantsolatjából meg-sújtá a' kő-sziklát, és vizek jövének-ki abból, és a' nép ivék 2. *Mós.* 17. Hogy ez a' Mózes' kő-sziklája amaz Úr Jésus Krisztust példázta, nem hágy minket arról kételkedni Szent Pál 1. *Kór* 10. *A' mi A-*

tyáink mindnyájan egy Lelki italt ittanak mi-velünk, mert ittanak a' Lelki kö-ſziklából, melly öket követi vala, a' kö-ſzikla pedig a' Kriſtus vala. Ez az idveſségnek kö-ſziklája-is az Úr Jéſus Kriſtus, nem ád külömben lelki italt ö magából a' mi Lelkeinknek e' világnak puſztájában-való táplálására, és meg-újjítására; hanem ha meg-sújtatik, a' mint-hogy haljuk-is a' Sz. Letzkében, hogy dárdával öklelletik-meg.

Valamennyiſzer ejénditek e' kenyeret, és ijándjátok e' poharat az Úrnak halálát hirdessétek azt mondja 1 *Kór* 11. Most akarván azért mi-is enni az Úrnak kenyerét, és innya az ö poharát, mitsoda illendöbb, mint az, hogy a' Kriſtusnak Kereſzt-fája alatt állván, nézzük-meg hitünknek ſzemeivel, e' mi megfeſzíttetett ſzerelmes Jéſusunkat, és elmélkedjünk az Úrnak félelmében az ö ſzenvedéſei Históriájának ezen nevezetes réſzéröl.

Elegen vagynak, a' kik ezen vér, és víz ki folyásának okát csak a' terméſzetben kereſik, és itt ſemmi rend kívül-való tsudát nem látnak. Ugyan-is némellyek így gondolkodnak, hogy ez a' dárda a' ſzívét érte, és a' vér ugyan jött a' ſzívből, a' víz pedig a' ſzívet körül-vevö, és bé-takaró hártyából, mellyben mindenkor van némü-némü víz forma nedvesség, a' ſzívnek forróságának meg-hívesítésére. Máſok azt vélik, hogy ha nem ment-is-bé a' ſzívig, hanem csak a' meljnek üregébe, ebben-is lehetett egybe gyülve víz, melly már akkor a' vértöl külön vált vólt, vagy azért, mert meg hült vólt a' vér a' halálban, a' folyása meg állott, vagy azért, mivel az elébbeni nagy tusakodás, halálos tusakodás a' vért egéſzſzen meg-háborította, minden réſzeket vagy nedveſségeket, a' mellyekből az áll külön ſzakaſztott egymástól, és így a' vizet-is, melly mindenkor van a' vér között úgy annyira,

hogy

hogy azon az olly nagy seben, mellybe Tamás Apostol a' kezeit-is bé-dughatta, nagy bővséggel ki-omolhatott.

Jól-lehet mind ezek nem láttszanak természet rendi ellen való dolgoknak, de bizony tellyességgel szokatlan vólt az, hogy hólt testből jöhet-ki az a' nedvesség, még pedig mindjárást. Az-is nem esett-meg az Isteni gondviselésnek rend kívül-való igazgatása nélkül, hogy a' vitéznek dárdája éppen oda hatott, a' hol az egybe-gyülve vólt. Továbbá, hogy a' kettő egybe nem elegyedett, és mind Szent János, mind pedig minden ott közel állók a' vértől a' vízet külön válva folyni látták világoson. Ha ez nem valami nagy, és rend kívül-való vólt; mi szükség lett vólna Szent Jánosnak ezt háromszori állatással bizonyítani? *a' ki látta, bizonyságot tészen rólla, és igaz az ő tanú-bizonysága, azt tudja, hogy ő igazat mond, hogy ti-is hidjétek. vers.* 35. Ezt a' többi Evangyélisták mind el-halgatták, János a' ki maga szemmel látó tanú vólt, hogy a' feljegyzésre szükségesnek ítélte; látni való, hogy abban valami nagyot látott. De mit tehát?

Hogy ez a' Krisus' halála' bizonyos vóltának meg-erősítésére esett, így arról sem lehet kételkedni. Ha ez így nem esett vólna a' 'Sidók az ő fel-támadásának igazságát kétségbe hozhattak vólna, mondván: hogy félhóltan, 's tsak el-ájúlva vonták-le a' Keresztfáról; de már mikor ott járt a' dárda, és vér jött-ki utánna; nem lehet semmi rágalmazó költeményt formálni az ő halála' és fel-támadása' igazsága ellen.

De hogy ezen kívül valami más Lelki dolog, és nagy titok ábrázoltatott-ki ez által; nem kételkedhetik arról, a' ki ugyan Szent Jánostól ezeket halja 1. *Ján.* 5: 6. *Ez az a' ki jött vérnek és víznek általa tudni-illik a' Jésus*

Kriſtus, nem tsak víznek általa; hanem víznek és vérnek általa. Világos hogy itten az Apostol tzéloz, és mintegy újjal mutat erre a' Hiſtoriára, és úgy hozza-elö mint a' Jéſus Kriſtusnak különös jó-tételeinnyét, mellyel jött e' világra mi hozzánk; továbbá mint az ö Évangyéliomának igazságának, az ö igaz Iſtenségének, és tökélletes Meg-Váltóságának tsalhatatlan bizonyságait. *Hárman vagynak úgy mond a' kik bizonyságot teſznek a' földön Lélek, vér, és víz. vers* 8.

Útat nyitván annakokáért e'képpen a' Sz. Apostol nékünk ezen titoknak meg magyarázásában, azt állítjuk, hogy a' Kriſtus' óldalának meg öklelése, és vérének 's vizének abból-való ki folyása, tüköre, 's le-rajzolt ábrázatja annak a' kegyelem', és jó-tétemény' tellyelségének, melly vagyon a' Kriſtusban a' bünös ember' idveſségére; melly ábrázolja a' Kriſtus' két fö jó-tételeinnyét a' meg igazítást, és meg ſzentelést.

A' mi veſzedelmünk vagy nyavajáſságunk A! két dolgokban áll. *Egyik* az, hogy a' bün által a' mi Lelkünknek jóra-való tehettségei egéſzſzen meg romlottanak, értelmünk tudatlan az Iſteni dolgokban, akaratunk minden gonoſzra hajlandó. *Máſik* az, hogy a' mi büneinkel az Iſten' haragját vontuk magunkra, és a' törvénynek átkát az örök kárhozatot. És így két gonoſz vagyon a' bünben, egyik mibennünk magunkban, úgymint annak meg-rútító motska; máſik mi-kívüllöttünk, úgymint annak ideig-való, és örökké-való büntetéſei. Immáron a' világ Meg-Váltójának, és az emberi nemzet Idvezítöjének, ezen kettös gonoſznak meg-orvoslására kettös erövel kellet bírni. Elöſzſzör ugyan az Iſtennek igazságát meg-kellett engeſztelni, azután a' mi igazságtalanságunktól meg-kellett tiſztítani, és ſzentel-

tel-

telni minket. Az elsönek végbe-vitelére megkívántatott, hogy az ö lelkét ki-tégye áldozatúl a' mi bünéinkért, és így vért ontson, mert *vér-ontás nélkül nints bün botsánat.* A' máſiknak végbe-vitelére meg-kívántatott, hogy a' maga Szent Lelkének kegyelme által mibennünk azokat múnkálódná lelki-képpen, mellyeket a' víz múnkálódik a' terméſzetben. Meg-mosná azokat minden rúttságitúl, ezeket a' minden jótól üreſs, terméketlen, és ſzáraz plántákat, minden jó-tselekedetekben gyümöltsözövé tenné. És így a' világ' Meg-Váltójának kellett jöni vér, és víz által. Ezek által jött a' mi Jéſusunk-is, ezért jött-ki az ö óldalából vér, és víz, melly ki-ábrázolja az ö ſzenvedéſeinek, és halálának elégséges, és hathatós váltát a' mi bünéinknek el-törlésére.

Vér jött elöſzſzör, azután víz. Illyen renddel áradnak mi-reánk a' Kriſtus' halálának gyümöltsei, a' bünnek büntetésre kötelezö erejét el-törli az ö véres halálának érdeme a' megigazításban, a' bünnek motskát el-moſsák az ö Szent Lelkének Mennyei vizei a' meg-ſzentelésben.

Nem tsak vér jött-ki, hanem víz is; mert egyik a' máſik nélkül nem lenne elegedendö. Ha tsak újjonnan ſzülne minket az ö Sz. Lelke által, de elébbeni bünéinkért eleget nem tett vólna. Az Iſten' igazsága azokért méltán üldözhetett vólna bennünket; mert a' törvénynek eleget nem tett úgy a' bünösnek bünéinvaló bánkódása, és meg-térése; azt kívánnya az Iſten' igazsága, hogy ſoha ſe' vétkezzék. Ellenben ha tsak vér által jött vólna 's egyſzersmind víz-által-is nem, melly a' Szent Lélek által újjá ſzül bennünket; a' bünnek undokságában maradtunk vólna örökre. Az Iſten nem kedvellhetett vólna ſoha bennünket, és így az ö Szentsége ſoha el-nem érte vólna a'

tzélját, az-az, a' mi idvességünket, tehát vér, és víz által kellett az Idvezítönek jöni.

Ugyan azon egy óldalból jött-ki vér és víz-is, de külön-külön, úgy-hogy azok egyesûltek, de nem elegyedtek-öszve. A' meg-igazítást a' meg-szenteléssel öszve nem kell zavarni, sem egymástól el-választani; mert ezen két lelki jó-tételeket, a' meg igazúlást és meg-szentelést ugyan azon egy Idvezítö által nyerjük, és ezek együtt járnak, de meg-külömböztettek. A' meg-igazúlást nyerjük az ô vérének érdeméért, és a' lészen az Isten elôtt, a' meg-szenteltetést pedig a' víz és a' Lélek által, melly végben-mégyen mi-bennünk. Nem-is kell pedig azon tsudálkozni, hogy a' Meg-Váltónak ezen két jó-tételei vérnek és víznek nevezeti alatt adattatnak-elô. Már az Ó-Testamentomban-is e' két jegyek által ábrázoltatott-ki a' Mesiás' halálának kettôs ereje. Minden tisztúlások, és meg-szenteltetések a' bûnösöknek e' kettô által lett. Megengeszteltetett az Isten ô-hozzájok az áldozatoknak *vérek* által, meg-tisztúltak és az Istenhez-való járúlásra alkalmatosokká lettenek az emberek' vízzel-való sok-féle mosódások által. Midôn azért az ô óldalából ez mind a' kettô foly, ez mint meg-annyi bizonysága annak, hogy ô az igaz Mesiás, kit a' hívek olly nagy kívánsággal vártak, a' kinél a' kegyelem minden bövséggel találtatik, mellyek mind az ô bûnért-való áldozatjának, és megtisztításának a' példázatjai. Mikor Mózes az ô szövetségét fel-állítaná az Izráel' népével e' kettô által erôsíttetett a'-meg; mert *vette a' borjúknak és bakoknak véreket vízzel és mind a' könyvet mind az egész Községet azzal meg-hintette. Sid.* 9: 19. Imé az Új Testamentomnak-is Közben-járója mikoron meg-hal, hogy az Új Testamentomot halálával meg-erôsíttse,

és

és meg-ſzentelje, foly-ki az ő óldalából vér és víz. Semmi nints a' Prófétáknál közönségesebb, mint a' Jéſus által ſzereztetett jóknak e' két jegyekben-való elő-adása, az Iſten' kegyelmét, melly minket meg-újjít 's meg-tiſztít, vizeknek haſonlatoſságában adja-elő. *Hintek ti-reátok tiſzta vizet, és meg-tiſztúltok minden ti undokságitokból. Ezék. 36. Azon a' napon kút-fő fakad a' Dávid' házának, és a' Jéru'sálem' lakosinak az ő bünökből-való meg tiſztúlásokra, és meg-moſódásokra. Zak. 9: 11.* Mikor továbbá a' Meſsiás' haláláról ſzóllanak, fel-teſzik az ő vére' ki-folyását-is *Ésa. 53: 8. 'Sólt. 22: 7.* Mind ezeknek a' Jéſus Kriſtus' halálában-való bé-tellyeſedésére: *jöve-ki az ő óldalából vér és víz.* Úgyan ezen két lelki jó-tételének ki-ábrázoló jeleit, és meg-erősítő zálogit, hagyta az Úr Jéſus az Új Testamentomnak két Sakramentomiban. A' Kereſztségben-való víz jegyzi a' mint tudjuk amaz újjonnan-való ſzületésnek feredőjét, és a' Szent Lélek' meg-újjítását. Az Úr' Vatsorájában meg-törettetett teste, és ki-ontatott vére a' Kriſtusnak, a' bünöknek botsánatjat; és így bizonyos értelemben igaz az a' mit Szent Agoſton mond, hogy: a' Vitéz olly ajtót nyitott, a' mellyen a' Sakramentomok folytak-ki.

* * * *

És ímé ezeket akartam ez órában rövideden meg-jegyzeni a' Kriſtus' dárdával megöklelt óldaláról, és az abbó ki-folyt vérről, és vízről. Ez az a' ſeb, mellyről azt parantsolja ő Felsége a' hitetlen Tamásnak: *Hozd ide a' te kezedet, és botsásd az én óldalamba Ján. 20.* K. L! tselekedd te-is azt ebben az órában, a' midőn a' Szent Aſztalnál lévő kenyérben, és ki-öntetett borban mindjárt úgy adatik elő-d-

lödbe ez a' te Jésusod, mintha a' te szemeid előtt felszíttetett vólna meg: *Botsásd a' te hitednek kezeit tehát az óldalába.* El-hiszem, hogy kívánsz minden kételkedést ki-rekesztő bizonysággal el-hitetve lenni a' felől, hogy a' te Kezesed tökélletesen le-fizette te-éretted a' váltságnak árrát, és valósággal meg-hólt. Ímé itt van a' valóságos halál, annak hizonyos petsétje; mert valjon élhetne-é valaki az ő szívén vett illyen seb utánn, a' mellyből minden vér és víz ki-foly? Ímé nem nyúgovék-meg az Isten' igazsága, és haragja a' te büneid' ellen, míg a' te Kezesedben tsak egy tsepp vér is maradna, nem elég vólt fejének a' tövistől szúrdáltatni, kezeinek lábainak által-szegeztetni, az Istennek a' te büneid ellen-való bosszú-állásának nyilai verték-által az ő szívét: hidd el azért, hogy már meg-nyúgodott, meg-engesztelödött, és ő-nékie te-éretted a' leg-utólsó fillérig elég tétetödött. Nézz-be K. L! ezenn az ajtónn, mellyet a' Római Vitéznek dárdája nyitott a' te Jésusodnak óldalán, nézz-be mondom az ő óldalán az ő szívére, és láfsad abban a' te hozzád gerjedező szeretetnek lángjait; nints senkiben nagyobb szeretet annál, mint mikor életét barátjáért adja *Ján.* 15: 13. Mitsoda nevet találunk hát a' szeretetnek, midőn a' Jésus, mi érettünk halála után-is kész szenvedni? Nem elég vala, hogy környül-metélléskor, érettünk vérének tsepjeit, mint egy reggeli harmatnak tsepjeit ki-ontá, hogy a' Getsemáné kertben, és meg-ostoroztatásakor mint egy sürő esső úgy húll ő-rólla; hanem már ugyan folyó-víz' módjára áraszta azt reánk.

Óh! Istени szeretet! melly tsak egy tsepp vért-is nem tarta-meg magánál, mellyet mi-érettünk ki-ne ontana. Óh! vajha ugyan ezen szeretet, melly a' Jésusnak szívét meg-sebesí-

tet-

tette ekkor, által-járná a' mi ſzíveinket-is mint egy éles tör, hogy ezt mondhatnánk néki Tamáſsal: *Én Uram, és én Iſtenem!* Péterrel: *Uram! te tudod, hogy ſzeretlek tégedet.* Mikor Ádám aludna; meg-nyitá az ö óldalát az Iſten, és ki-vevé egyik óldala' tetemét; abból építtetett az ö ſzerelmes társa, a' kinek azt mondja: e' tsont én tsontom, és ez test én testem; úgy ez a' máſodik Ádám el-aludt a' Kereſzten, és ki folyt az ö, és az ö Jegyesének az Anyaſzentegyháznak vére és vize. A'vagy nem nagy ſzeretet-é ez az ö Ekklesiájához?

Kétség kívül nem lehet boſzſzankodás nélkül nézned K. ember! a' Római vitéznek kegyetlenségét a' ki a' te ſzerelmesednek meghólt testén is ennyire kegyetlenkedik. De fordíttsad kérlek a' te méltó haragodat egyenesſen a' te bünéidre, mert azok öklelték az ö óldalát által: meg-ſebeſsíttetett a' mi álnokságinkért, meg-rontatott a' mi bünéinkért. *Ésa.* 53: 5. Azt jövendöli Zakariás a' mint az Evangyélista is elö-hozza: *Meg-látják azt, a' kit által ſzegeztenek.* Lásd-meg annakokáért lásd-meg óh bünös! kit ſzegeztél-által a' te bünéiddel, lásd meg ezt az Iſten ſzerént-való ſzomorúsággal, és a' te bünéidnek meg-útálásával. Óh! hányſzor tselekedted te ezt? mitsoda mély ſebeket ejtettél az ö Atyai ſzívén? Mitsoda kitsiny vólt gyakran a' kísértet, melly téged meg-győzött, és a' bünre el-ragadott? Melly ſok ellenben a' te Jéſusodhoz-való köteleſséged, melly téged t meg-tartóztathatott vólna. Méltó bizonyára, hogy mind ezekenvaló keſerüséggel által-ſzegeztetvén, a' te ſzíved változzon vizeknek forrásivá, és könyhúllatáſoknak árjaivá. Éjjel és nappal follyanak a' te könny-húllatásid, mint a' folyó-víz meg-ne ſzünjél, meg-ne nyúgodjék a' te ſzemeidnek fénye, öntsd-ki ſzívedet mint a' vizet

az

az Úr előtt. *Sir.* 2: 19. De nem csak bűneiden epekedő szemekkel, hanem az igaz hitnek szemeivel-is lásd-meg azt K. L! a' kit által-szegeztél. Meg-nyílt a' Jésus' szíve, ímé a' nap-fényen vagynak az ő rejtekben, és mintegy kárpit alatt vólt irgalmasági, mellyek a' kegyesekre nézve soha sem lesznek ezután el-rejtve. Az ő sebe meg-gyógyítja minden mi sebeinket. Ennek a' vitéznek dárdája a' mi ellenünk-való kéz-írást oda szegezte, és azt haszontalanná tette. No azért bűneidnek terhe alatt el-lankadott Lélek hozd ide minden te bűneidet akar mennyi légyen az; el-mosa ezt ezen Isteni vérnek tengere. Itt vagyon a' vér az Isten' haragjának meg-engesztelésére. Itt vagyon a' víz Lelked' minden szennyének el-mosására, melly tégedet újj teremtésé tehet. Ha félsz az Isten haragjától; kérjed, hogy tulajdoníttsa néked a' vérnek érdemét. Ha a' testi romlottságtól meg-akarsz szabadúlni, kérjed a' Szent Lélek' kegyelmeinek vizeit. Mint kis madár, ha szél-vész jár, az Égi tsattogásban, rejtez lyukba, üres-fákba a' hol bátran meg-marad: így a' bűnök, halái 's ördög engemet ha rettentnek, rejtek helye, vagy reménnye, óh Krisus én lelkemnek, sebeidben rejts-el engem, hol bízvást meg-maradjak.

Végezetre lásd-meg ezt a' kit által-szegeztél, most is a' Szent Vatsorában. E' Jésus' óldalából ki jövő kettős italt óhajtsad, és kívánnyad a' szomjúhozó szarvas' módjára, nem csak az ő ki-ontatott vérét, hanem vizét-is. Nem elég az ő véréért Istentől bűneink' botsánatját nyernünk; szükség, hogy az ő kegyelmeinek vizei által új emberré-is légy, és az ő Lelke által a' testnek tselekedetit meg-öldököljed. E'képpen midőn el-jő az Egnek felhőiben, és minden szem meg-látja őtet, még

a'

a' kik által-szegezték-is, és jajgatással sírnak ö-elötte e' földnek minden nemzettségei; te akkoron-is állani fogsz az ö ditsöségének eleibe fedhetetlenségben nagy örömmel. A' Bárány a' ki a' széknek közepette vagyon a' legeltet tégedet, meg-elégít az ö gyönyörü folyó-vizeivel, mellyek vagynak az ö jobja-felöl mind örökké. Amen.

XXXVII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Atya' szeretetének látásáról.

Szent Letzke: 1. *Ján. 3: 1. Láfsátok minémü szeretetet adott minékünk az Atya, tudni-illik hogy Isten' fiainak hívattafsunk.*

Kereſztyén Atyámfiai! Igen jeles elmélkedése vagyon arról a' kegyes Ágostonnak, miképpen legyen a' Jésus Kriſtus haſonló-is mi-hozzánk emberekhez, különbözö-is mi töllünk egyſzer'smind. A' Kriſtus, úgy-mond, különböz *az emberektöl;* mert *örökké-való Iſten,* haſonló hozzájok, mert emberré lett. Különböz a' *bünöktöl;* mert ſzent, haſonló, mert a' bünös testnek haſonlatoſságában jelent-meg. Különböz minden Aſzſzonyi állattól ſzülettettektöl; mert Atyától-is ſzületett Anya nélkül Iſteni terméſzetére nézve; Anyától-is Atya nélkül emberi terméſzetére nézve; de csak úgyan haſonló, mert valósággal ſzületett. Különböz a' *meg-hóltaktól,* mert bün nélkül hólt-meg, és maga tette-le az ö életét; haſonló,

ló, mert valósággal meg-hólt. A' mit ezen tanító a' Kriſtusról mond, ugyan azt mondhatjuk mi az igaz hívekről. Nem ollyanok mint a' Kriſtus, mert ők puſzta emberek, ő pedig igaz Iſten; de valamiben még-is ollyanok, mert *az Iſteni terméſzetnek réſzeſivé lettek* 2. *Pét.* 1. Nem ollyanok, mert *bünösök*, a' Kriſtus pedig Szent, de ollyanok-is, mert meg-*mosattattak*, *meg-ſzenteltettek az Úr Jéſusnak nevében a' mi Iſtenünknek Lelke által* 1. *Kór.* 6. Nem ollyanok, mert terméſzet ſzerént *haragnak fiai*, a' Kriſtus pedig egy-ſzülött fiú, de ollyanok-is, mert őket-is az Iſten' fiaivá fogadta ebben a' Szerelmesben, melly Iſteni jó-tételnek meg-gondolására hívogat bennünket, mikor mint-egy újjal mutatja: *Láſsátok* úgy-mond *minémü ſzeretetet adott minékünk az Atya, tudni-illik hogy Iſten' fiainak hívattaſsunk.*

A' Kerubimoknak minden testeket, hátokat, kezeiket, ſzárnyokat ſzemekkel rakva látta *Ezék.* 10: 12. Nem tulajdon-képpen kell ezt érteni; hanem jegyzi ez a' többek között az Angyaloknak böltseſségeket az Iſten' titkainak visgálásában. Vajha ez órában mi-is K. A! mindnyájan ſzemekké lehetnénk egéſzſzen ennek a' nagy ſzeretetnek meg-visgálására, és ſzemlélésére, mellyet adott minékünk az Atya, midőn minket fiaivá fogadott és a' mellyet az Úr' Vatsorájában-is meg-erősít. Hogy azért meg-tudhaſsátok, minémü legyen az Iſten' ſzeretetinek ſzéleſsége, hoſzſzúsága, magoſsága, és mélysége ebben, hogy minket fiaivá fogadott; gondoljátok-meg a' következendőket.

1.) Gondoljátok-meg mindeneknek előtte, kitsoda az, a' ki minékünk ezt a' ſzeretetet adta? Az *Atya az*, az a' nagy Atya, ki minálunk nélkül-is mind örökké Atya lett vólna; mert ott vólt az ő terméſzet ſzerént való

fia,

Fia, ki *örök időknek előtte, még a' kezdetnek előtte ő-nálla neveltetett, és vólt ő-néki mindennapi gyönyörűsége, örvendezvén ő-előtte minden időben Péld.* 8 Az az egyedül *bóldog Atya*, ki fiak nélkül nem szükölködött, hogy bóldogabb lehessen, és az ő Mennyei tselédje szaporodjon, mint szokott lenni a' mag nélkülvaló házok' fogyatkozásoknak és vígasztalásoknak ki-pótolására a' fiúvá-való fogadásban; mert az ő ditsőségében tellyes meg-elegedést találá magának, és ott vagynak ő-körüllötte ama' tíz ezer-szerte-való ezer Angyalok, a' hajnalnak tsillagi ötet egyenlő-képpen dítsérik, és az Istennek minden fiai ő-néki örvendezzenek. *Jób.* 38. Az a' *Felséges Atya*, ki között és mi-közöttünk olly nagy a' külömbség, hogy tellyes lehetetlennek látzhatik méltán, hogy ez a' Felség a' porral, és hamuval olly szoros egyességre le-ereszkedjen. Az *a' tökélletes szabadságú Atya*, ki ha az egész emberi nemzetet a' kárhozat' sárjában hagyta vólna-is, ki szálhatott vólna perbe ő-vele, hogy miért tselekedte azt? Az a' *rettenetes igazságú Isten*, kiről tudjuk azt, hogy tisztábbak az ő szemei, mint sem a' gonoszra nézhetnének, kinél a' gonosz nem lakik. Ímé ezt a' bűnt gyülölő Istent láttátok mit tselekeszik; a' szegény bűnösöket fiaivá fogadja: Láttátok minémű szeretetet adott minékünk az Atya.

2) Láttátok másodszor az ő szeretetinek tzéljait, kiknek adta ő ezt? *Mi nékünk.* Nem az el-esett *Angyaloknak*, hanem nékünk embereknek; mert *nem az Angyalokat vette fel, hanem az Abrahámnak magvát vette fel 'Sid.* 2. *Nékünk*, kik még akkor nem-is vóltunk, jól gondolkodott már e'kor mi-róllunk, és mineketlőtte e' világot fundálná, már el-választott hogy az egész világon fejül emeljen. Mikor

az emberek valakit fiokká fogadnak; mindenkor néznek valamit abban, a' mi öket erre indítja, vagy a' közel-való vérséget, mint mikor Jákob Efraimot, és Manaſsét fiaivá, és örököſivé fogadta, vagy ſzépséget, mint Móſesben a' Fárahó Király' leánya, vagy jó-terméſzetet, eleven elmét, melly reménységet nyújt, hogy ebből még valaha leſzſz valami. De az Iſten mit látott mi-bennünk egyebet haragnak fiainál, az ö bünökben, és vérekben fetrengö teremtéseknél? Nagy kegyelem lett vólna, ha ezeket a' Sátánnak ſzolgáit, az ö ſzolgái közzé bé-vette vólna is, hát mit mondjak rólla, mikor öket barátinak nevezi, hát annyival inkább, mikor a' maga fiainak, 's az ö fia Attyafiainak. Ha egyikben elöre látott vólna nagyobb hitet, és több jót, mint a' máſikban, 's azt válaſztotta vólna fiának, úgy meg-lehetne e' ſzeretetet fogni, lehetne okát adni, de mikor mind egyenlö kárhozatban vagyunk, annyira, hogy Pál azt kérdje: *Kitsoda ſzakaſzt-ki tégedet máſok közzül* 1. *Kór.* 4. 's még-is nékünk adja, az-az: Péternek inkább, mint Júdásnak, Dávidnak inkább, mint Saulnak, Jákóbnak inkább mint Ésaunak, az ö akaratjának jó kedve ſzerént, melly meg-foghatatlan ſzeretet ez? Nem tsak a' nagy Szenteknek adja ezt, nem tsak a' 'Sidóknak, nem tsak a' Gazdagoknak, Királyoknak, hanem nékünk-is. Akármint meg különböztesſen a' terméſzet; de a' kegyelem egyenlövé téſzen, 'Sidót, Görögöt, Férjfiat, Aſzſzonyt, gyermeket, nagy bünöst, kis bünöst mert Tsel. 10: 35. *Minden nemzetségben kedves néki a' ki ötet féli és tiſzteli.*

3.) Terjeſzſzük ſzemeink eleibe ennek terméſzetét, és módját, miből áll az, és miképpen leſzen az? Ebből áll az, hogy mi Iſten' *fiainak hívattatunk.* Nem tsak úgy adatik pedig

dig nékünk ez a' nevezet, mint az Iſten' Népe' Fejedelminek *Sólt.* 82: *Én mondom Iſtenek vagytok, és a' Magoſságosnak fiai ti mindnyájan*, azért hogy e' világnak igazságában az Iſten' képét viſelik. Nem csak úgy, mint az Izráel' népéről mondja 2. *Mós.* 4. *Én fiam, és én első ſzülöttem az Izráel*, azért a' külső ſzövetségért, mellyet kötött ő-vélek, és más népek felett ki-választván, mint Atya ſzerette, óltalmazta, lelki, testi javaival meg-áldván. Nem-is csak úgy, mint közönségeſsen az emberekről mondja *Tsel.* 17. *Az Iſtennek nemzeti vagyunk;* mint-hogy minden emberek ő általa élnek, mozognak, és vagynak. Mikor azt mondja: *Iſten' fiainak hívattatunk;* nem azt teſzi az, mintha ennek csak nevét viſelnék az igaz hívek; hanem hogy azok valósággal-is. Az emberek adhatják valaminek a' nevet, de a' mit jelent azt nem, nevezheti Dávid Abſolont, *békeſség' attyának*, a' ki pedig tudjuk, hogy háborúságnak, 's párt-ütésnek fia vólt. De az Iſten mikor el-nevez valakit, teheti-is ollyanná, a' minek nevezi: mikor Pétert Péternek nevezi, az-az, kő-ſziklának, azzá-is teſzi, az-az, álhatatoſsá a' hitben. Így mikor minket hív az ő fiainak, azokká-is téſzen valósággal. Hívattatunk annak-okáért Iſten' fiainak.

1.) A' *mi fiúvá-való fogadtatáſunkért.* Ugyan-is, mivel az Úr Jéſus az Iſten' igazságának eleget tett, mind ſzenvedésével, mind engedelmeſségével, mivel továbbá mi hit által ezt az ő érdemét el fogjuk, magunkévá teſzſzük, és így ő-vele egyé léſzünk, mint a' Meny aſszony a' Vő-legénnyel, tehát az Iſten-is úgy nézvén minket, mint a' maga Fiával egygyéket, bé-véſzen a' maga familiájába, és ezért az ő Fiának érdeméért, nem csak megbotsátja minden mi bűneinket, mellyek által az örökséghez-való minden juſsunkból, és az

ö Atyai ſzeretetiből, 's fiúi méltóságunkból ki-estünk; hanem a' fiaknak minden juſsába bé-állít, és az örök életnek örökösivé téſzen, változhatatlan és örökké-való Testamentom által.

2.) A' *mi újjonnan-való ſzülettetésünkért.* Az emberek fogadhatnak valakit fiokká, által-plántálhatják familiájokba, fioknak nevezhetik, 's örökösökké-is tehetik; de nem önthetik abba a' magok' lelkét, terméſzetét, virtuſaikat, ábrázatjoknak formáját; de az Iſten a' kiket fiaivá fogad, ujjonnan-is ſzüli az ö akarátja ſzerént, az igazságnak beſzéde által, melly rothadás-nélkül-való mag, úgy-hogy az Iſteni terméſzetnek réſzesivé léſznek, azaz, az ö ſzentsége' bóldogsága, 's halhatatlanságának. Egy ſzóval, nem esmérünk ſzoroſsabb egyeſséget a' terméſzetben, mint vagyon az Atya és a' fiú között, mikor tehát az Irás minket Iſten' fiainak nevez, elö-adja azzal azt a' ſzoroſs egyeſséget, melly vagyon minékünk az Iſtennel a' Jéſus Kriſtus által, melly kezdödik e' földön, Hit által meg-erösſittetik a' meg-ſzentelés által, és az Egben tökélleteſségre megyen, az Iſtennek, és az ö bóldogságának örökké-való bírása által. Fiak vagyunk; mert ujjonná ſzülettünk, és az Iſten' képét viſeljük, fiak vagyunk; mert minden büneinkből meg-igazíttatunk, fiak mert *örökösök vagyunk, Iſtennek örökösi, a' Kriſtusnak pedig örökös társai. Róm.* 8.

4) Tekintsétek-meg 4-ſzer mitsoda jók fojnak ebből a' mi fiúvá-való fogadtatásunkból. Ha ezt mondá Dávid. 1. *Sám.* 18 *A'vagy kitsiny dolog-é ti nállatok a' Király' vejévé lenni?* Mennyivel inkább nagy méltóság ez, a' mi eredetünket nem valami földi Fejedelemtöl; hanem a' Királyok' Királyától hozni-le? Mi lehet ſzebb mint a' Mennyei Atyának ábrázatját

ját hordozni, mellyet az újjá-ſzületésben vettünk? mi lehet kívánatoſsabb mint az Iſten' Fiával, amaz minden emberek' fiainál ſzebbel lelki Házaſságban élni? A' ki Iſten' Fiát mond, ollyan bóldog embert mond, a' ki az Iſtentől, és annak ſzeretetitől mindent várhat, a' mit a' fiak testi attyoktól. Szabados bé menetelek van nékiek az Iſtenhez, és ötet attyoknak ſzólíthatják; tudják az ö titkait, mert nem idegenek. Valamint a' bün által Ádám minden uralkodását e' földi jókon el-veſztette, mint egy az örökségből ki-tagadtatott fiú, és e' föld meg-átkoztatott ö érette; úgy a' Kriſtus ezen ö fiúi juſsokba öket viſzſza állította; úgy hogy mindenek az övéik, örökösi a' világnak; mert ád nékiek az Iſten annyit ennek javaiból, a' mennyi ſzükséges; a' mit ingyen kegyelemből-való ſzeretetéből ád minden teremtéſinek, azt különösen adja, és azt tselekeſzi, hogy mindenek javokra ſzolgáljanak *Róm.* 8. Gazdag ez a' Mennyei Atya mindenekhez valakik ötet ſegíttségül hívják; irgalmas Atya, ki *a' képpen könyörül az ötet félökön, mint az Atya az ö fián.* *'Sólt.* 103 Ha az ö fiai ſzorongattatnak, meg-eſik az ö ſzíve azokon, és el-törli ſzemekről az ö köny-húllatáſokat. Ha látogatáſival hozzájok tér, tsak emberi veſzſzővel fenyíti-meg öket; de az ö irgalmaſságit nem vonnya-meg töllök. Mikor veri-is, édes Atya, és azért dorgálja, mert ſzereti ö-ket. Velek vagyon ez ö-velek minden ö háborúságokban, és minden gonoſzok ellen ól-talmazza; reá-vethetik erre minden gondjokat. Meg-áldja ez öket minden lelki áldáſokkal Mennyekben a' Kriſtusban; mig az ö örökségekbe bé-helyheztetné-is, addig-is adja nékiek a' Léleknek 'ſengéjét, ki az ö örökségeknek záloga, ki öket vígaſztalja, és bizonyságot téſzen ö-bennek, hogy ök Iſten' fiai. Ád néki-

ek igaz hitet, élö reménységet, Szent Lélek által-való örömöt, *az ö tanáttsával igazgatja ö-ket. 's a' t.* 'Sólt. 73.

5.) Jusson eszetekbe ötödször ki által lett ez a' mi fiúvá-való fogadtatásunk, és mitsoda útak, és eszközök által lett ki-dolgozva ez a' mi bóldogságunk? Tudni-illik az Jésus által lett az. Nem lehettünk mi Isten' fiai; míg a' mi büneink el-nem töröltettek; mert addig mi-is ö-nékie ellenségi vóltunk, ö-is a' bünösnek meg-emésztö tüz. Imé azért az Isten' Fiának kelle magát közbe-vetni, és lenni az Isten' fiának emberré, hogy mi lehessünk Isten' Fiaivá. Az örökös jelent-meg szolgai formában, hogy mi szolgák örökösök lehessünk, átokká lett, hogy mi az áldást el-nyerjük. Ha meg akarjátok látni, minémü szeretetet adott az Atya, és a' Krisus mi-nékünk: Lássátok az Idvezítönek kezein, és lábain a' szegeknek helyeit, az ö óldalából ki-folyó vért, az ö Getsemáné kertben-való véres verejtékeit, az ö pökdöstetését; haljátok mint tsúfoltatik; Isten káromlónak hívattatik, lássátok mi-képpen ontja-ki az Isten egész erőben a' maga haragját erre az egy szülött Fiúra úgy annyira, hogy ezt kellessék kiáltani: *Én Istenem! én Istenem! miért hagyál-el engem.* Mit mondana az ember, ha valami földi Király' fia ezeket szenvedné, az ö Attyának párt-ütö ellenségiért, hogy ö-mellé vegye-fel a' Koronának örökösévé? a'vagy nem tsudálná-é az egész világ? Lássátok annakokáért itten mind amaz örökké-való Fiúnak szerelmét, ki lelkében és testében ezeket szenvedte, hogy mi Isten' fiai lehessünk; mind az Atyáét, kinek noha egy részről az ö bírói igazsága nem engedte, hogy illy bünösöket kegyelmébe vegyen; más részről Szent Fiához-való szerelme, hogy azt magától el botsássa, 's gyalázatos Keresztre

ad-

adja; de mind ezeket az akadályokat-is meggyőzi, hogy fiaivá fogadhaſson. Olly nagy az ő mi-hozzánk-való atyai indúlatja, hogy a' maga egy ſzülött Fiát adja a' halálra; úgy bánik azzal mint Bíró, és hogy a' mi-hozzánk-való Atyai ſzeretetének helye lehefsen, az ő Fiához-való Atyai kedvének jeleit és érzését attól meg-tartóztatja.

6.) Veſsétek-egybe hatodſzor ezt a' mi fiúságunkat, mellyel ma az Új Testamentomban bírunk, azzal mellyel az Ó Testamentomi hívek bírtak. Ők-is ugyan fiak vóltak, övék vólt a' fiúság. *Róm.* 9. El-jegyeztettek vala a' Kriſtusnak hittel. *Hós.* 2: 19, 20. újjonná ſzülettettek ők-is, és az örök életnek örökösi. De minthogy még gyermekek vóltak ezen örökösök, nem különböztek a' ſzolgáktól. A' Tútoroknak, és Gond-viſelőknek kemény veſzſzőjök alatt vóltak, és e' világnak betüi a' tzeremoniáknak törvénnye alá ſzolgálat alá rekeſztettek. De a' Kriſtus már a' törvény alá adván magát, attól minket meg-ſzabadított; el-törölvén a' tzeremóniáknak ellenünk-való kéz-írását, és más aprólékoſságokat, fel-állította a' lélekben és igazságban-való tiſzteletet. Igen homályoson tudták ők a' mit tudtak; de mi mint fiak fel-fedezett ortzával ſzemlélhetjük az Úrnak ditsőſségét. A' ſzolgálatnak lelke vólt ő-bennek a' félelemre, a' kegyelemnek egy ígéretét ſzáz fenyegetéſek, és ígéretek között halhatták, nem is mertek járúlni a' Szentek' Szentébe; hanem-ha a' Fő-Pap által; de nékünk ſzabados menetelünk vagyon az Atyához, és vettük bővebb mértékben *a' fiúságnak lelkét, melly ezt kiáltatja velünk Abba.* Örökségül adatott nékiek a' földi Kanaán, és ennek javai, melly záloga vólt ugyan a' Mennyeinek; de igen homályos; de már ma egyenesen minden kárpit

nélkül hívattatunk a' Mennyei örökségnek bírására; mert *a' Kriſtus az életet és a' halhatatlanságot világoſságra hozta az Évangyéliom által. 2 Tim.* 1. Lásd Chatelain.

* * * * *

XXXVIII. PRÉDIKÁTZIÓ

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Úr' halálának hirdetéséről.

Szent Letzke. 1. *Kór.* 11: 26. *Valamennyiſzer ejéndzték e' kenyeret, és ijándjátok e' poharat, az Urnak halálát hirdeſſétek míglen el-jövend.*

Kereſztyén Atyámfiai! Az el-olvastatott Sz. beſzédeknek alkalmatoſságával nem egyebet tselekeſzem ez órában előttetek, hanem tsak arra tanítlak-meg rövideden benneteket, mit tégyen a' Kriſtus' halálát hirdetni? Valahányſzor azért az Úrnak Szent Vatsorájával élünk, ím e' következendö tekintetekben kell nékünk meg-gondolni, hirdetni, és emlegetni a' Kriſtus' halálát:

1.) Gondoljuk-meg, hirdeſsük, és emlegeſsük azt, mint az Iſten' böltseſségének, és minden tökélleteſségeinek egy tsudálatos munkáját *nagy álmélkodáſsal.*

2.) Mint a' mi büneinktöl okoztatott halált *nagy ſzomorúsággal.*

3.) Mint a' mi büneinknek botsánatjára végbe vitt áldozatot *nagy örvendezéſsel.*

4.)

4.) Mint a' Kriſtus' tudományát meg-erősítő petsétet a' mi *hitünknek meg erősítésére.*

5.) Mint a' meg-ſzenteltetésünknek leggyönyörűségeſsebb példáját, és mint valamely nagy vitéz tselekedetet, azt *követni kívánó lelekkel.*

6.) Mint a' mi nyomorúságainknak, és ſzenvedéſeinknek meg-édesítésére-való lelki orvoſságot a' mi *vígaſztalásunkra.*

7. Mint az Iſten' ſzeretetinek, a' Jéſus' ſzeretetinek jelét, *hálá adó lélekkel.*

8.) Mint a' mi jövendő Mennyei ditsőſségünknek zálogát a' *reménységben örvendező lélekkel.*

I.) Gondoljuk-meg tehát ezt, mint az Iſten' böltseſsége'nek, és minden tökélleteſsége'nek egy tsudálatos munkáját *nagy álmélkodáſsal.* Tegyük félre egy kevesé az Iſteni jelentést, és mintha ſoha ſemmit ſem tudnánk a' Kriſtus' haláláról: köveſsük tsak a' józan okoſságnak világát. Azt magam tudom a' józan okoſságból, hogy én bünös vagyok; és így énnékem mind örökké ki-kell az Iſtentől rekeſztetnem; mert ő ſzent, és igaz, a' kihez ſemmi tiſztátalan nem fér *Hab.* 1. de más réſzről azt-is diktálja a' józan okoſság, hogy az az Iſten végheteilenül irgalmas, és jó, és így lehetetlen néki nézni az én veſzedelmemet, és abban gyönyörködni. Mi leſzſz hát már én-belőllem? az Iſten' igazsága azt kívánnya, hogy én mind örökké veſzſzek-el az én bünéimért; az ő irgalmaſsága pedig, hogy ne veſzſzek el, hanem éljek. Fel-teſzem, hogy előmbe jő egy Szent Pál, a' ki nékem ezt mondja: *Az Iſten az ő tulajdon Fiának nem kedvezett: hanem azt adta engeſztelő áldozatúl a' te bünéidért,* és az ő böltseſsége talált e'képpen engeſztelést, melly által az ő igazságát-is ki-mutatta, az ő Fiának te-helyetted-való meg-büntetésében,

az ö irgalmaſságát a' tenéked-való meg-engedésben, igazságát a' te bünödet meg-büntetvén, irgalmaſságát a' te ſzeméllyednek meg-engedvén, mind azok az én nehéz kérdéseim meg-fejtetnek, és így az Úr Jéſus Kriſtusnak halála által minden nehézségeimnek meg-nyitására kúlts adatik az én kezembe. Immár nem nagy böltseſsége tettzik-é-ki az Iſtennek, ennek az eſzköznek fel-találásában, melly által ſzépen meg-egyeznek az ö igazsága és irgalmaſsága? Az Iſten emberré leſzſz, az Iſten ſzenved, az Iſten meg-öletik, az Iſten a' maga tulajdon vérén váltja-meg az embereket? Hát nem tsuda-é ez? Mi-reánk nézve éppen nem nagy; mert mi gyermekségünktöl fogva ennek hallásához hozzá-ſzoktunk. De óh! melly ſzerettem vólna én azt a' titkot az ö áldozatjokban foglalatoskodó valami Pogány Böltsnek meg-jelenteni: Hallod-é barátom még valaha az Iſtennek Fia maga le-ſzáll az emberek közzé a' földre az Égböl, emberi természetet fog fel-öltözni magára, meg-hal, fel-támad, és az embereket meg-váltja. Tudom azt nyilvánságosan, hogy az álmélkodás miatt el-ragadtatott vólna, és reſzketéſsel halgatta vólna azokat, a' mellyeket ti óh Kereſztyének hideg vérrel és minden buzgóság nélkül halgattok.

II.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát, mint a' mi büneinktöl okoztatott halált nagy ſzomorúsággal. A' Kriſtus' testének meg-töretése, a' melly a' kenyérnek meg-töretésében ki-ábrázoltatik, eſzünkbe juttatja azt a' büntetést, a' mellyet mi érdemlettünk; mert ugyan-is a' mi büneink tselekedték azt, hogy a' Kriſtusnak teste meg-töretnék a' Kereſztnek fájdalmi között. A' Kriſtusnak ſzenvedései és halála tehát ama' jövendö örök bóldogtalanságnak mintegy le-festett táblája, a' melly-

ben

ben mi ſzemlélhetjük mi-módon kellett vólna minékünk öſzve-töretni, és meg-rongáltatni mind örökké a' pokol-béli kínok között. Nézd-meg azért itt óh bünös az Iſten' haragjának és átkának terhét, a' mellynek te-reád ki-kellett vólna omlani; te a' ki érzéketlen vagy a' te nyavalyaſságodra, nézd-meg a' te ſorsodat a' Kriſtusnak a' Kereſztfán-való állapotjában; nézd ö-benne a' te büntetéſedet, és mondjad mikor látod a' kenyeret meg-töretni: Uram én vagyok az, a' ki méltó lettem vólna, hogy öſzve-töreſsem a' te haragod alatt, én vagyok az, a' ki vétkeztem, és így érdemlettem, hogy hordozzam a' te boſzſzú-állaſodat. És innen ſzükség, hogy ſzármazzék a' mi ſzíveinkben azon-való ſzomorúság, hogy mi az Iſten' Fiának illy ſzenvedéſeket okoztunk. Mitsoda hóltig-való gyáſzt okozna a' tenéked, ha valami barátodnak atyádfiának halálának te lennél az oka; hát mennyivel inkább öſzve kell tenéked törni a' te ſzívedet a' bünön-való bánattal, úgy-mint a' kinek bünei okozták az Iſten' Fia' testének meg-törettetését.

III.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát, mint a' mi büneink' botsánatjára végbe-vitt áldozatot nagy örvendezéſsel. Azt mondod bünös ember: Vétkeztem az Iſten ellen és által-hágtam az ö törvénnyeit, ki ſzabadít-meg engemet az ö haragjától? de ne félj imhol a' te váltságodnak árra. Ez az én testem melly te-éretted meg-törettetett, ez az én vérem melly te-éretted ki-ontatott azt mondja néked az Úr Jéſus. Hát kételkedhetel-é, midön az Iſtennek tulajdon Fia tett te-éretted eleget, és midön nem valami halandó ember; hanem maga a' Jehova a' te igazságod? Az Iſten meg-esmérte régenten a' Húsvéti Bárány-nak vérét az ajtók' mellyékén, midön a' puſz-

puſztító Angyalt ki-küldené Egyiptom ellen; hát nem esmérné-é-meg a' maga tulajdon Fiának, ama' makula és ſzeplő nélkül-való Báránynak vérét a' te lelked' ajtaján, mellyel te meg-hinted a' te Lelked' esméretét, azt az ajtót a' mellyen ő maga zörget, és mellyet néki meg-nyitván bé-mégyen hozzád és teveled vatsorál?

IV.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát, mint a' Kriſtus' tudománnyának igazságát meg-erősítő petsétet a' mi hitünknek meg-erősítésére. Nem tsak úgy kell az Úr Jéſusnak halálát meggondolnunk, mint a' mi büneinkért magát meg-áldozó Fő-Papnak halálát; hanem egyſzersmind mint az ő tudományának meg-erősítésére meg-halni kéſz Mártiromot, és hív tanú-bizonyságot. Semmi nints a' mivel ő jobban meg bizonyithatta vólna, hogy igaz az ő tudománnya, mint mikor a' mellett kéſz vólt meg halni. A' ki valami hazugságot állít, és hamiſs tudományt akar terjeſzteni, hiſzi ugyan azt, míg abból reménylhet valami világi haſznot; de ha látja, hogy az ötet minden órán veſzedelembe ejti, 's halált-is okozhat néki, kéſzebb azt oda-hagyni, mint az ő életét elveſzteni. Hát ki kételkedhetne a' Kereſztyén Vallás' igazságáról, a' mellyet annak fundálója az Úr Jéſus kéſz vólt a' maga vérével megpetsételni? Valjon meg-hólt vólna-é ő azért az ő állításáért, hogy ő Iſtennek Fia, Meſsiás, ha valósággal a' nem lett vólna? hanem ha azt akarjuk mondani, hogy ő ollyan tsábító vólt, a' kihez haſonló ſoha ſem vólt a' melly nagy káromkodás vólna.

V.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát, mint a' mi meg-ſzenteltetésünknek leg-gyönyörüségeſsebb példáját, és mint nagy méltóságos tselekedetet, azt kívánó 's követni akaró lélekkel. Látod óh! hívő ember! az Úr' Vatsorá-

já-

jában a' te Meg Váltódnak áldozatját tanúld-meg azért abból te-is állítani a' te tagaidat igazságnak fegyveréül: tüköre, és példája ez a' te meg-ſzenteltetéſednek, a' melly abban áll, hogy el-ronttsad, és öſzve-törjed te magadban ama' régi élet ſzerént-való ó embert minden ö gonoſz kívánságival a' mint látod, hogy a' Kriſtus' teste meg-törettetett, és vére ki-ontatott, és meg-halj a' bünnek, mint ötet látod, hogy meg-hólt. Mitsoda? hát élnél-é te, holott a' te Jéſusod meg hólt? és holott te egy test vagy a' te Jéſusoddal, még-is a' maga erejében lévö és élö leſzſz-é az a' test a' te tagaidban, a' mellyet a' te Fejed az Úr Jéſus fel kívánt feſzíteni a' Kereſzt fára ö magában? Bizonyára ſzükség tenéked az ö halálának haſonlatoſságára ö-beléje óltatván vele egyé lenni; a' bünnek testének te-benned egéſzſzen meg-erötelenedni, hogy ezután ne ſzolgálj a' bünnek.

De a' mi meg-ſzenteltetésünknek több réſzei között, a' mellyre minket az Úr' Vatsorájában ki ábrázoltatott, és tölünk emlegettetett Kriſtus' halála fel-indíthat, kivált-képpen való a' mi felebarátinkhoz való ſzeretet. Nem ſegíted-é te óh Kereſztyén ember! a' te felebarátodat, a' kiért látod, hogy a' Jéſus Kriſtus kéſz vólt az ö vérét ki-ontani? Nem ſzeged-é annak-meg a' te kenyeredet, a' kinek a' Jéſus Kriſtus kéſz az ö testét adni? Lásd-meg azért óh hideg Kereſztyén! ebben a' Sákramentomban a' te atyádfiához való kötelesſégedet, hogy tudni-illik nem csak a' te javaidat kéſz légy ö érette veſzedelemre ki-tenni; hanem még a' te életedet-is, ha a' Kriſtusban réſzes akarſz lenni: Ezen esmérjük-meg a' ſzeretetet, hogy a' Kriſtus az ö életét adta mi-éretlünk, minékünk-is azért adnunk kell a' mi életünket a' mi atyánkfiaiért. 1. *Ján.* 3.

Te azért a' ki a' ſzükölködöket nem ſegíted, a' nyomorúltakat nem vígaſztalod; nem borítatol-é-el ſzégyennel, midön látod, hogy a' Kriſtus azokért halt meg, a' kiknek nyomorúſága téged' meg-ſem illet? te-is haſonló-képpen a' ki meg-útálod a' te atyádfiát, mint náladnál alább-valót, és a' te társaságodra méltatlant; nézd-meg mi-módon ülteti azt az Úr Jéſus te-veled egy aſztalhoz; azon ételekkel táplálja, és azon pohárból réſzesíti.

VI.) Nézzük a' Kriſtus' halálát, mint a' mi nyomorúſáginknak, és ſzenvedéſeinknek meg-édesítésére-való lelki orvoſságot, a' mi vígaſztaltatáſunkra. Ha azért látjuk, hogy az igaz Ekkléſia' üldöztetik, ne tsudálkozzunk rajta; hanem emlékezzünk-meg a' Kriſtus' haláláról, a' mit a' fö ſzenvedett, ugyan azt kell annak titkos testének-is az Anyaſzentegyháznak ſzenvedni. Látod-é azért, hogy az Ekkléſiát üldözik, e' még a' Kriſtusnak teste, a' melly meg-törettetik, és az ö vére, a' melly ki-ontatik. Tanúljuk-meg azért a' Kriſtus' halálának az Úr' Vatsorájában való emlegetéséből, hogy a' mi tudományunk itt e' földön a' meg-feſzíttetett Jéſusról-való tudomány; hogy meg-tudhaſsuk azt, hogy az ö Kereſztének hordozására hívattattunk. Mondjuk azért valakik a' Sákramentomot látjuk; menjünk-ki mi-is az Úr Jéſuſsal a' kapun kívül hordozván az ö gyalázatját, töltsük-bé az ö ſzenvedéſének maradékit, mindenkor az Úr *Jéſusnak öldökléſét a' mi testünkben velünk hordozván, hogy a' Jéſusnak amaz élete-is a' mi testünkben meg-esmérteſsék.* 2. *Kór.* 4: 10. Söt minden mi nyomorúſáginkban ezen vígaſztalásunk lehet, hogy azok többé nem az ö haragjában minket meg-boſzſzúlló, és büntetö Iſtentöl jönek mi-reánk; mert az Úr' Vatsorája minket bizonyoſokká téſzen, hogy ezek a' büntetések

és boſzſzú-állások az Úr Jéſusra omlották; midőn az ő testének napjaiban nagy köny-húllatáſokkal-való könyörgéſeket vitt annak eleibe a' ki őtet meg ſzabadíthatja vala a' haláltól; jönek azok azért az Iſtentől, mint minket dorgáló, meg-próbáló és oktató Atyától, hogy e' világgal el-ne veſzſzünk.

VII.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát, mint az Iſten' és nevezeteſsen a' Kriſtus' ſzeretetének jelét hálaadó lélekkel. Mitsoda mélysége kérlek ez a' ſzeretetnek, és az Iſtennek az emberekhez-való ſzeretetinek, hogy ő az emberért azért az ő alá-való teremtéséért, 's annak bóldogúlásáért halálra adja a' maga Szent Fiát? Ímé el-veti hogy úgy ſzóljak a' Mennyei Atya az ő mindenkori gyönyörűségét, az ő kebelének ſzerelmét a' kereſztnek gyalázatira és fájdalmira. Miért pedig? azért, hogy ez a' gonoſz ſzólga vétkezett. Ha nagy jósága tettzik-ki az Iſtennek a' terméſzetben abból, hogy ő az embernek ezt a' világi életét fen-tartja az oktalan állatoknak halála által, mellyeknek húſa őtet táplálja; hát mennyivel nagyobb abból, hogy magát az ő Fiának teſtét adja minékünk eledelül? Nyiſsátok-meg azért oh! igaz hívek a' ti elméiteknek ſzemeit, és láſsátok az Úrnák e' ſzent Vatsorájában, mind az Atyának ti hozzátokvaló nagy ſzeretetét, mind amaz örökké-való Fiúnak hozzátok-való hűségét, a' ki mikor Iſtennek formájában vólna, nem állítá ragadománynak lenni az ő Iſtennel való egyenlőségét, hanem magát meg-üresítette, és emberi ábrázatot vett magára. Nints annál nagyobb ſzeretet, mint mikor valaki az ő életét az ő barátiért le-teſzi; ragadjon azért elébb ínnyünkhöz a' mi nyelvünk, és a' mi jobb kezünk felejtkezzék el mi róllunk, mint mi az Iſtenről, vagy hálaadáſsal emlegetni meg-ſzűnjünk,

a'

a' te mi-hozzánk-való ſzeretetedet édes Jéſuſunk, minket a' te életednél jobban ſzerető barátunk.

VIII.) Gondoljuk-meg a' Kriſtus' halálát úgy, mint a' mi jövendő Mennyei ditsőſségünknek zálogát a' reménységben örvendező lélekkel. Kriſtus Urunk' ſzava ſzerént: *Nem iſzom többé e' ſzőllő-töből veletek, míg nem Mennyben lejéndek veletek.* Ezen beſzédekkel fel-akarta az Úr Jéſus emelni a' mi ſzíveinket erről a' vendégségről, a' mellyet itt ád minékünk a' kegyelemnek Orſzágában, arra a' mellyet kéſzít nékünk a' ditsőſségnek Orſzágában, és a' mellynek előre való meg-kóſtolását, és 'sengéjét adja minékünk az Úrnak Szent Vatsorájában. Örvendezz azért K. Lélek! a' te reménységednek ezekben a' kezdetiben, ama' tökélleteſségnek jövendő bírásáról, a' melly tenéked ígértetett. Nézzed a' te hitednek ſzemeivel az Úr' Vatsorájában lévő kenyérben és borban, mint valamelly réſz ſzerént-való ki-ábrázoláſokban amaz életnek fáját, melly vagyon a' Mennyei Paraditsomnak közepete, az el-rejtetett Mannát; nézzed azokat a' minden-hai örömöket, a' mellyek az Iſten' Szent ſzínének látásában tenéked kéſzíttettek. Útáld-meg e' világnak gyönyörűségeit ezekhez képest, a' mellyek fejül-haladnak minden értelmet; mert te az Úr' Vatsorája által hívattattál a' Bárány Mennyei lakadalmába a' mellyben le-telepedel és aſztalhoz ülſz Ábrahámmal, Iſákkal, és Jákóbbal, és meg-elégíttetel mind örökké.

Imhol vagynak K. A! azok a' Sz. élmélkedéſek, a' mellyekkel kell minékünk emlegetni az Úrnak halálát, míglen el-jövénd. Vi'sgáljátok-meg azért a' ti lelkeiteket, ha fel-vagytok-é kéſzíttetve illyen kegyes gondolatokkal, arra a' ſzent vendégségre, a' mellyre

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

re hívatalosok vagytok, hogy valami módon méltatlan vendégeknek ne találtafsatok. Ha nem találjátok-fel azokat ti-magatokban; igyekezzétek magatokban fel-éleſzteni a' Szent Írásnak olvasása, és elmélkedése által, és a' könyörgések által. Mert az Évangyéliom az a' tükör, a' mellyben fel-fedezett ortzával ſzemlélvén az Úrnak ditsöſségét, el-változtatunk ugyan azon ábrázattá, ditsöſségből ditsöſségbe. A' könyörgés által, mert az Úr ingyen-való jó kedvéből ád böltseſséget mind azoknak, a' kik azt ö-töle kérik, és ígérte az ö Szent Lelkét mind azoknak, a' kik azt ö-töle alázatoson kérik. Maga a' Mennyei Atya, a' ki minket hív az ö ſzent vendégségére, adja minékünk az ö Szent Lelkét, a' ki tégyen alkalmatoſokká és méltó vendégekké minket az ö ſzent aſztalánál, és mivelhogy zörget mostan a' mi ſzíveinknek ajtáján, úgy tselekedje, hogy meg-nyithaſsuk nékie a' hitnek engedelmeſsége által, hogy bé-jövén mihozzánk vatoráljon mi-velünk, és mi-is ö-vele. Amen.

XXXIX. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

Az Új Teſtamentom' Közb. Járójához-való járulásról.

Szent Letzke. *'Sid. 12: 24. Járultatok az Új Teſtamentomnak Közben-Járójához a' Jéſushoz, és a' reánk hintetett Vérhez, melly drágább dolgokat ſzóll, hogy nem mint az Ábelnek Vére.*

Jól lehet K! az élet, és halál egymáſsal ellenkeznek; de mindazáltal e' Szent Innepi napok, mellyekben a' Jéſus Kriſtusnak, az életre-való ſzületését hirdetjük, és az Úrnak Sz. Vatsorája, mellyben az ő haláláról megemlékezünk, egymáſsal ſzépen meg-eggyező dolgok. Ugyan-is, ha e' világnak hatalmas Királyai az ő Születéſeknek Napján nagy vendégséget ſzereznek; mennyivel inkább illendöbb minékünk, a' Királyok' Királya Születéſe' Napján ezt a' Szent Vendégséget tartani? De ez a' külömbség vagyon a' kettő között, hogy midön valakinek ſzületésének emlékezete tartatik, a' mennyire lehet, el-kerülik és el-távoztatják annak haláláról-való gondolkozáſokat; de mi ezt a' Szent Vendégséget a' Kriſtus' Halálának emlékezetére tartjuk. Ugyan-is a' mi a' Királyokat illeti, az ő Jobbágyaiknak minden reménységek az ő életekben vagyon, attól várnak ők minden jókat; ellenben az ő halálok által, ſok veſzedelmeket, párt-ütéſeket okoznak az orſzágnak, melly minden ſzomorúságnak kút-feje: de a' mi a' Kriſtust illeti, az ő halála az, a' mellyben vagyon minékünk minden reménységünk

at-

attól függ a' mi idvességünk' nagy munkája. Az ő születése nékünk semmit nem használt vólna az ő halála nélkül. A' mi a' Királyokat illeti, el-vesztik ők a' birodalmat az halál által; de a' Krisztus az ő halála által nyerte-meg azt, hogy az Isten fel-magasztalá ötet, és ajándékoza néki olly méltóságot, melly minden méltóságnak felette-való méltóság *Filip* 2: 9 Igen illendő lészen annakokáért minékünk a' Jésus Krisztus' víg örömei között-is, az ő halálának keserüségeiről elmélkednünk, és bátor nagy botránkozást tsinálna az ollyan ember, a' ki, mikor a' Király' születése' lakadalma tart, a' Király' születése' örömei között, az ő haláláról, koporsójáról, halotti tzeremóniájáról, vagy pompájiról szóllana, kaponyát, véres ruhát 's egyebeket mutogatna, de mi hallgassuk e' Szent Innepen, a' Krisztus' Közben-járó vérének el-hintetéséről prédikálló Apostolt Pált: Járultatok úgy mond az Új Testamentomnak Közben-járójához a' Jésushoz, és a' reánk hintetett vérhez, melly drágább dolgokat szóll, hogy nem mint az Ábelnek vére. Tzélja az Apostolnak ebben a' Levélben, hogy intse a' megtért 'Sidókat az álhatatosságra, kiknek nagy része el-restült a' Keresztyén hit' vallásában, mind az üldözések' félelme miatt, mind pedig a' 'Sidó Vallás' méltóságának képzelése miatt, hogy azt el-hagyták. Lássuk tehát.

1) Miképpen szóll a' Krisztus' vére?

2.) Miképpen szóll drágább dolgokat?

3.) Honnan van a' Krisztus' vérének az a' nagy ereje, hogy az, még az Ábel' vérénél-is drágább dolgokat szóll?

4.) Mi módon lehet az ember része ennek a' drágalátos vérnek?

1.) Hogy szóll, azt nem tulajdonképpen kell érteni; mert a' vérnek nintsen nyelve,

ſem más eſzközei, mellyek a' ſzóllásra megkívántatnak. Tsak haſonlatoſság ſzerént-való ſzóllásnak formája tehát ez, melly ſzerént, ſzóllani annyit téſzen, mint valakinek valamelly dolgot hathatóſan eleibe terjeſzteni, és ez által valamit dolgozni-ki, ennek, vagy amannak tselekedésére fel-indítani, mint 'Sólt. 19. mikor az egek beſzéllik az Úrnak erejét. Ha már azt kérdjük, mit ſzóll e'képpen a' Jéſus' vére? arra azt mondhatjuk, hogy az ſok dolgokat, és ſok fele-képpen ſzóll. Szóll az az Iſtennek a' bün ellen-való haragjáról és boſzſzú-álló meg-hajthatatlan igaſságáról. Mert ha elég-tétel nélkül el-engedhette vólna büneinket, ha mint az ô ſzeleivel a' fellegeket, a' mi büneinket tsak egy ſzóval elſeperhette vólna, minden bizonnyal az ô Fiának ártatlan drága vérét, ki ontani nem engedte vólna. *Szóll* az a' bünnek útálatos vóltáról. A' bünöknek meg-büntetésére a' Pokolban kéſzíttetett örökké való lángok némi némü-képpen le-rajzolhatják, melly nagy gonoſz légyen a' bün: a' Lelki-esméret' mardoſáſai, mellyeket a' bünös már e' Világon érez a' véghez vitt bünök után, meg-taníthatnak minket a' bünnek kegyetlenségéről; de ſemmi-ſem ſzóll hathatóſabban annak útálatos vóltáról, mint a' Jéſusnak ki-ontatott vére.

Mennél drágább az orvoſság a' mellyel a' betegnek élni kell, annál veſzedelmesebb a' nyavalya, minden bizonnyal tehát a' bünnek-is felettébb ártalmas nyavalyának kellett lenni, mert ennek meg-gyógyítására, az Iſtennek tulajdon vérét kellett ki-ontani. *Szóll az* Úr Jéſus' hozzánk-való ſzeretetinek meg-foghatatlan gazdagságáról. Mikor Lázárt megſiratta azt mondák: *Nem mivelhette vólna-é ez, hogy ez meg-ne halna? Ján. 11: 36.* Ha tehát az Úr Jéſus Kriſtusnak köny-húllatásai, ennyi-

re

re ſzóllottak az ö ſzeretetéről, mit nem mond hát arról az ö ki-ontatott vére? ſzeretetnek jele, még pedig örök jutalomra méltó ſzeretetnek jele; ha valakinek a' Kriſtus' Tanítványi közzül egy pohár vizet adſz: hát mimódon nem vólna ſzeretet, mikor valaki az ö meg-esküdt ellenségiért minden meleg vérét oda-adja hogy azt meg-ſzabadíttsa. *Szóll* végezetre az ö elég-tételének, és engeſztelö áldozatjának tökélletesen-való végbe-viteléről, hogy az Iſtennek haragja már meg-engeſztelteteett, az ö igazságának elég tétetett, az Iſtennek minden ígéretei, és a' régi példázatok bé-tellyeſedtek, és mindenek tökélletesen elvégeztettek, valamellyek a' ſzegény bünös' váltságának ki-dolgozására meg-kívántattak. Jól lehet pedig mind ezekről ſzóll a' Jéſus' vére, és minékünk embereknek tanú-bizonyságot tészen; de itt kivált-képpen ſzó van arról a' mellyel ſzóll a' Kriſtus' vére az Iſten' ſzéki elött. Oda fellyebb a' 23. versben azt mondá. *Járúltatok a' közönséges gyüléshez és az elsö ſzülötteknek Gyülekezetéhez kik bé-írattak Mennyben, és a' mindeneknek Bírájához az Iſtenhez, és a' tökélleteſekké lett lelkekhez.* Ezekre azt mondhatták, mind ditsöſséges dolgok azok, mellyeket ígérſz minékünk jó Pál; de kitsoda kéſzíthet minékünk útat? kitsoda álhatmeg mi-közzülünk az igaz Bíró elött? ha ö perelni akar vélünk, néki ezer közzül egy meg nem felelhet. Ezeknek a' ſzomorú gondolatoknak meg-elözésére, meg-mutatja az Apoſtol, hogy ez elött a' mindeneknek Bírája elött, melly jó Prókátora légyen az igaz híveknek, tudni-illik a' Jéſusnak vére, a' melly ö-érettek hathatóſan eſedezik. Sok Szent Irást magyarázó vélekedéſek ſzerént, nem tsak meg-maradt az ö meg-ditsöült teſtén a ſeb; hanem egyſzersmind minden ki-ſojt vé-

rét, az Égbe fel-vitte, ezt tehát elôtte tartja ſzüntelen az ô Attyának, és annak nagy érdemü ereje által, mind a' mi büneink' botsánatját, mind a' kegyelem' minden javainak reánk-való ſzabását meg-nyeri. Némellyek pedig azt állítják, valahány ſeb, annyi ſzájak, valahány tsepp vér, annyi nyelvek, mellyek a' mi ügyünket az Iſten elôtt fojtatják. Epen ez az a' mi vagyon 1 Ján. 2: 1. Szóllott tehát a' Kriſtusnak vére mikor ki-ontatott a' Keſeſzt fán; sôt örôktôl fogva, a' midôn a' válaſztottak' bünök' el-törôltetését meg-nyerte. Szóll még ma-is midôn az ô könyörgéſeiket meg-ſzenteli, és az Atya elôtt kedveſekké téſzi. Szóllani fog az ítélet' napján és ſzabadúlást ſzóll azoknak. Szóllani fog az Égben, mikor az ô véghetetlen erejével, és érdemével, mind örökké mentek léſzünk az Iſten' haragjától.

2.) Nem elég az Apostolnak tsak arról tenni bizonyoſokká a' híveket, hogy a' Jéſus' vére ſzóll az Iſten' Ítélô-ſzéki elôtt, hanem azt-is mondja errôl, hogy az drágább dolgokat ſzóll mint az Ábelnek vére. Lásd az Ábel' históriáját. 1. Mós. 4. Az igaz Ábel' vére nagy és drága dolgokat ſzóllott, és hathatóſan ſzóllott. Ugyan-is ez vólt az egéſz emberi nemzetség egy negyed réſze vére, mikor ôtet a' gonoſz Kain meg-ölte, akkor negyed réſzét ölte-meg az emberi nemzettségnek, melly-is méltán fel-indíthatta az Iſtent, vólt ez a' Jéſus' leg-elsô Mártiromának vére. Ô áldozott leg-elôſzſzör barommal, és e'képpen vallást tett arról, hogy ô a' Meſsiásnak nevében keresi a' maga igazságát, és ezért az áldozatért lévén Mártirom, kérte az Iſtentôl az ô ártatlanságának meg bizonyítását, és életének meg-boſzſzúllását. Drágalátos dolgokat ſzóllott még, mert kérte az igazságának ki-nyilat-

latkoztatását, ennek az ö Attyafiát meg-ölö, és a' Meſsiásnak áldozatját, az igaz Ábeleben meg-útáló, és így a' Meſsiást is üldözö Kainnak meg-büntetésében. Minthogy pedig az Iſten mind ezek által meg-ditsöíttetett, látni-való, hogy ö drágalátos dolgokat ſzóllott. De mindazonáltal drágább dolgokat ſzóll az Úr Jéſusnak vére. Igaz hogy az-is ſzintén úgy kiált, ſzóll, és öſztönözi az Iſtent a' boſzſzú-állásra. Az ö vére ſzintén ollyan ártatlan vólt mint az Ábelé, söt ö ſokkal ártatlanabb, és igazabb vólt mint az igaz Ábel. Az ö attyafiai a' 'Sidók ſokkal kegyetlenebbül bántak a' Jéſuſsal mint Kain Ábellel, a' rettenetesebb-is vólt az ö tselekedetek mint a' Kainé; mert ök az életnek Fejedelmét, a' Ditsöſségnek Urát ölték-meg. És így mind azok az Iſten' ditsöſségére néztek vala, mellyeket a' Kriſtus' vére ſzóllott. De mindazáltal nagy külömbség van a' két kiáltás között. Jobbakat ſzóll és kér a' Kriſtus' vére, és jobb módon-is kéri. Boſzſzú-állást kér ugyan a' 'Sidók ellen; de haljátok-meg mitsoda ſzelídségnek ſzava hallatik ettöl az ö kiáltásinak közepette-is: Atyám botsásd-meg nékiek. Az Ábel' vére kért tehát boſzſzú-állást; de a' Jéſusé kegyelmet. Az kiáltotta Igazság, ez Irgalmaſság. Az Ábelé ingerlette az Iſtent haragra, ennek látása pedig a' ſzánakozásra, és ſzeretetre. Az Ábel' vére akarta a' bünösnek halálát, e' pedig akarja annak életet, nem tsak egynek pedig; hanem minden válaſztattaknak életét. Az Ábel' vére a' Kain' Lelki-esméretében rettegéseket kiáltott, hogy bújdosna, kerülné az Iſten', és az emberek' ortzáját; de ez a' Szent Lélek által kiált a' ſzívekben bün botsánatot. Mikor az Iſten az Ábel' vérét megtekíntette így ſzóllott Kainnak 1. Mós. 4: 10,

11. 12. Mit tselekedtél, a' te Atyádfiának vére kiált 's a' t.

De mikor a' Jésus' vérét meg-látja, ezt mondja: óh te szegény bünös, a' te atyádfiának az én Szent Fiamnak vére kiált te-éretted a' földről. Mostan annakokáért a' ki eddig átkozott vóltál; légy áldott, a' ki eddig ki-rekesztetett vóltál e' földről, jövel járúlj énhozzám szabadosan, a' mindeneknek Bírájához járúlj a' Sion' hegyéhez 's a' t. 22: 23. Meg-esett az én szívem én-bennem, és látván e' vért könyörülni kell te-rajtad, légy azért bátor és ne félj, mert már tiszta vagy, és meg-mosattattak a' te ruháid a' Báránynak vérében.

3.) Honnan van a' Jésus' vérének az a' nagy ereje, hogy az, még az Ábel' vérénél-is drágább dolgokat szóll? Azt mondja az Apostol. *Járúljatok az Újj Testamentomnak Közben járójához a' Jésushoz, és a' reánk hintetett vérhez, melly drágább dolgokat szóll hogy nem az Ábelnek vére.* Négy dolgok tészik méltóvá, a' Krisztus' vére kiáltását arra, hogy azt az Isten meg-halgassa.

1.) Mert ez a' vér, Közben-járónak vére, ez a' Név mit jelentsen, maga meg-mutatja tudni-illik, a' Közben-járó ollyan személy, a' ki két ellenkező feleknek közibe áll, és a' békeséget a' kettő között ki-járja. Az esetnek elötte nem kellett az ember és Isten között Közben-járó, mert ezek jó barátok vóltak; de mióltától-fogva a' bün az embert az Istentöl el-szakasztotta; a' Szent Isten semmi egyeséget nem gyakorolhatott a' bünös emberrel, sem a' bünös az Isten elött meg-nem állhatott Közben-járó nélkül. Az Istennek Fia annak okáért, már az örökké-való békeségnek tanátsában magát ajánlotta, hogy lenne Közben-járó Isten között, és ember között,

a'

a' ki-is mihelyt az ö vérét ki-ontotta, legottan az Iſten az emberrel meg-békéllett. Ennek a' Közben járónak vérének ereje pedig még ma-is nem ſzünt-meg: hanem még ma-is tart, mert ez, nem valami már meg-hólt; hanem még ma-is élö Közben-járónak vére, a' ki-is ezen vérének ſzavához, a' maga Közben-járói hathatós eſedezésének-is ſzavát hozzá-adja. Ha valaki valami árva gyermekekhez jó akaratját kívánja mutatni, azoknak meg-hólt Attyokért, minden bizonnyal többet tselekednék; ha maga az Attya-is életben vólna. Ha jól tett Dávid Méfibóſettel, mikor már az ö Attya Jónathán meg-hólt, mit nem tselekedett vólna, ha ez az ö barátja élt vólna? Már pedig él a' mi Közben-járónk, és eſedezik-is mi-érettünk Sid. 7: 25. Valahányſzor annak okáért ez a' régenten meg-ölettetett de már élö Bárány az Iſten elött meg-jelenik, mind annyiſzor kezd az ö vére ſzóllani. Midön ezt az Atya látja és halja, lehetetlen hogy meg-ne emlékezzen arról a' Közben-járói engedelmeſségröl, mellyel az ö Fia mind halálig viſeltetett. Lehetetlen hogy ennek az ö kedves illatúzású véres áldozatjának általa fel-ne indíttaſsék a' könyörületeſségre, maga-is pedig a' Fiú Iſten, mivel él és az Atya elött van, ennek az ö ſzólló vérének meghalgattatását, annál hathatóſabbá teheti, a' honnan ki-hozhatjuk: hogy ha mikoron ellenségi vóltunk meg-békéllettünk Iſtennel az ö Fiának halála által, ſokkal inkább meg-tartatunk az ö élete által minek utánna meg-békéllettünk vele Róm. 5: 10.

2.) Mert az Új Teſtamentom', vagy Új Szövettség' Közben-járójának vére. Nem ollyan ez mint Móſes, az Ó Szövetségnek Közben-járója, a' ki maga-is erötelen bünös ember vólt, fel-állította ugyan ö a' ſzövetséget,

az Iſten között, és az Izráel' népe között 2. Mós. 24: 8; de mi-módon adhatott vólna tökélletes bizodalmat az ollyan Közben-járó, a' ki maga-is azt mondotta: el-ijjedék, és megrémülék; de az Új Testamentomi ſzövetségnek Közben-Járója ſokkal ditsőſségesebb, úgy mint a' ki a' maga vérével erőſsítette-meg, és ſzentelte-fel ezt a' ſzövetséget, és ez által minden hívőnek ſzabadságot adott, hogy magok ſzemélyekben merjenek járulni az Iſtenhez. Midőn annakokáért az Iſten, ezt a' ſzövettségnek vérét meg-tekínti, és azt ſzóllani halja, az ő haragjának közepette-is meg emlékezik az ő ſzövettségéről, mellyet kötött vélünk a' Jéſus Kriſtusban, és azt mondja: A' hegyek meg-indúlnak, és az halmok megrendülnek, az én irgalmaſságom pedig te-tőlled el-nem távozik, és az én békeſségemnek ſzövetsége meg nem tántorodik, azt mondja a' te könyörülő Úrad Ésa. 54: 10.

3.) Mert ez Jéſusnak vére, nem valami puſzta embernek, hanem Iſtennek és embernek vére. T. i. az Iſten' Fiának a' Jéſus Kriſtusnak vére. Az Iſtennek ugyan mint Iſtennek, és így a' Kriſtusnak-is mint Iſtennek, nintsen vére, mert Lélek, a' Léleknek pedig nintsen húsa és vére. De minekutánna az Iſten' Fia, az emberi terméſzetet a' maga ſzeméllye béli egyeſséghére fel-vette, ez által az egyeſség által ſzoros közösülés lett, melly által a' mi egyik terméſzetnek tulajdonsága, a' Kriſtus egéſz ſzeméllyének tulajdoníttatik, így az ő vére-is úgy tartatik mint Iſten' vére. A' honnét a' mondatik, Tsel. 20: 28. Valamint annakokáért a' Jéſus' egéſz érdemének véghetetlen méltóságot ád az, hogy nem valami tsupa ember vólt az, a' ki ſzenvedett, és vért ontott: Úgy a' Jéſus' vére-is tehát ſzóll, az ő belső Iſteni ereje, és hathatóſsága által az

Iſten

Iſten elött, és lehetetlen hogy az Iſten ennek kérését meg-veſse, és így igaz leſz a' mit mond Jób. 33: 23, 24. Ha ö-hozzá jövénd követ, az Iſten' akaratjának ezer közzül egy magyarázója a' ki meg-jelentse az embernek az Iſten' igazságát, és az Iſtent az ö kegyelme felöl meg-ſzóllítván ezt mondja Iſtennek: Szabadítsd-meg ötet hogy meg-ne haljon találtam engeſztelést néki.

4.) Mert az reánk hintetett vér, vagy meg-hintésnek vére. Így nevezi a' Kriſtus' vérét, hogy meg-mutaſsa azt, hogy a' Kriſtusnak vérében vagyon ollyan erö, a' melly tökélletesen végbe-viſzi azokat, a' mellyeket régen az el-hintett vér. Régen az Ó Testamentomi áldozatoknak véreknek el-hintésével két okokra nézve éltek:

1.) A' Szövetségnek meg-erösítésére, mert ez által annak meg-tartására a' 'Sidók köteleztettek, és az Iſtennek ſzenteltettek mint az ö ſaját népe 2. Mós. 24: 7, 8. Azért öntetett-ki az áldozatnak vére, hogy azzal meg-mutaſsék, hogy úgy fog ki-ontódni, a' Szövetség' meg-rontójának vére is.

2.) A' bünöknek el-törlésére kivált a' megtiſztíttatásnak nevezetes napján, a' mikor a' Fö Pap az áldozatnak vérét bé-vitte a' Superláton belöl a' Szentek' Szentébe 3. Mós. 16: 15, 16. Ezek olly példázatok vóltak, hogy t. i. a' Kriſtus' vérének-is ezen két munkái vagynak:

1.) Új Testamentomnak vére az, a' melly által az Új Szövetség fel-állíttatott, és megerösíttetett, úgy-hogy a' kik a' Kriſtusban hiſznek úgy gondoltatnak mint meg-hintettek, és a' meg-hintés által, az ö parantsolatihoz-való engedelmeſségre meg-Szenteltettek, ſzívek hit által meg tiſztúlván, és a' Szövettség' meg-tartására le-kötelezve 'Sid. 9: 13, 14.

2.)

2.) A' bünök' botsánatjára, mert mikor a' bünös a' Kriſtusban hiſzen, ollyan ſzoroſsan egyesül a' Kriſtuſsal, mint a' meg-hintett ember a' vérrel; ſzóll ez a' vér ö-érette. Az Iſten ezért a' vérért a' bünt nem tulajdonítja; hanem mind a' bünt, mind a' büntetést eltörli.

4) Mutaſsuk-meg már azt-is mi módon lehet az ember réſzeſe ennek a' drágalátos dolgokat ſzólló Jéſusi vérnek? Meg-tanít minket arra is az Apoſtol ezen ſzótskával: járultatok. Két féle-képpen lehet valahová járulni vagy menni, mehet az ember teſtével; de mehet lelkével-is midön t. i. minden ö gondolatit, ſzívét, és kívánságait valahová intézi, és az illyen járulásról ſzóll az Apoſtol-is, melly léſzen a' léleknek, az elmének lábai által. A' dolgok, mellyekhez a' hívek járulnak, lelkiek. P. o. a' Közben-Járó a' vér 's a' t. tehát az ezekhez-való menetelnek-is haſonlónak, és így lelkinek kelletik lenni. Semmit-ſem érnek itten az ollyan teſti járulások útazások, Szent vándorlások, mellyeket némellyek nagy költséggel, és fáradsággal téſznek, a'mint mondják a' ſzentséges vérhez; hanem lelki-képpen kell ehez a' drágalátos dolgokat ſzólló vérhez járulni, ha az ember annak erejének réſzeſe akar lenni. Mert tégyük-fel hogy itt van a' Kriſtus vére a' földön: ha igaz az: Sid. 8: 4. Hogy ha a' földön vólna a' Kriſtus, még Pap-is nem vólna, és 9: 12. hogy az ö tulajdon vére által nem a' bakoknak, és tulkoknak vérek által ment-bé egyſzer a' ſzentséges helybe minekutánna örök váltságot talált vólna. Ha ez igaz; tehát az által a' vér által melly itt maradt nem ment-bé, az által nem lehet Pap; mert az itt e' földön vagyon, és így a' nem ſzóll mi értünk. Menjenek hát

a'

a' kik akarnak, keresséc a' földön az ő vérét, de mi nem, mert mi ahoz a' vérhez járulunk melly reánk hintetett, a' melly szóll, és hathatósan esedezik érettünk az Egekben. Egy szóval tehát ez a' Krisstushoz-való járulás igaz hit által lesz, mert hogy a' Krisstushoz-való járuláson, a' hívő embernek, a' Krisstus' érdeméne el-fogása, magára való szabása értetik, meg-tettzik sok Szent Irásbéli helyekből a' mellyekben a' Krisstusban-való hit, az ő hozzá-való menetel által tétetik ki, mint Ján. 6: 35. Mondá pedig nékik a' Jésus: Én vagyok az életnek ama' kenyere, a' ki én-hozzám jő semmi-képpen meg-nem éhezik, és a' ki hiszen én bennem meg-nem szomjúhozik soha. És mitsoda hathatósan ki-tészi kérlek ez a' szóllásnak formája az igaz hitnek terméſzeti mivóltát? hogy t. i. a' Krisstusban-való igaz hit, nem tsak valami Hisstóriai esméretben, és az elmében meg-állapodott tudományban áll; nem-is tsak a' külső vallás-tételben, melly tsak az ajakakkal közelít az Úrhoz; de szíve távol vagyon ő-tőlle.

Nem áll továbbá tsak azokban-való tsupa meg-egyezésben és azoknak helybe-hagyásában, hogy azokat igazaknak tartjuk, a' mellyeket az ember a' Krisstusról hallott; hanem a' hit a' Jésus Krisstushoz-való folyamodás, és valóságos menetel. Midőn t. i. az ember önnönmagából, az-az, nem tsak az ő büneiből; hanem a' maga tulajdon képzelt igazságából, mint egy ki-mégyen, és ellenben a' Jésus felé indúl, ragaszkodik ehez az idvességnek szarvához, és egyedül ennek véres érdemében keresi az ő büneinek botsánatját, az igazságot, életet, és bóldogságot. Erre a' Jésus Krisstushoz hit által-való menetelre int az Apostol bennünket 'Sid. 10. 19 20: 21: 22. Mivelhogy azért A! ú. m. szabadságunk vagyon

gyon az Iſtennek Szentséges helyében-való bé menetelre a' Jéſus vére által, járúljunk igaz ſzívvel és hitnek bizonyos bizodalmával a' gonoſz Lelki-esmérettől meg-tiſztúlt ſzívvel.

* * * * *

Akarſz-é annak-okkáért K. Ember! moſtan az Úrnak Szent Aſztalánál, ezen drágalátos dolgokat ſzólló vérnek réſzeſe lenni; tehát ſzükség hogy már valósággal, az igaz meg-térés és hit által ő-hozzá járultál vagy pedig leg-alább már az útban légy, és meglégyen benned a' ſzent ſzándék. Visgáljátokmeg annak-okáért magatokat, valakik most az Úr' Vatsorájával akartok élni járultatok-é már ehez a' vérhez, mert külömben hijába járultok annak jegyeihez! Nem járultak még ehez a' ſzövetségnek véréhez, a' kik az Iſtenhez tellyes ſzívből meg-nem tértek; hanem tsak ſzokásból jönek ide, a' kik tsak egynehány napig kegyeskednek, és mikor a' Penitentia-tartásnak napjai el-töltek, viſzſza térnek az ő elébbeni fertelmeſségekre. Haljákmeg az illyenek mitsoda dolgokat ſzóll nékik: Miért véſzed ſzádra óh bűnös az én törvényemet, kötéſem ſzáddal vallod, de gyűlölöd 'Sólt. 50. Ha Kain meg-ölvén Ábelt, azért meg-átkoztatott el kárhozott, mennyivel inkább kárhozatot eſzel és iſzol magadnak, a' ki meg-nem betsüllöd, meg-nem külömbözteted az Úrnak teſtét. Meg-ne rettentsen titeket Iſtennek válaſztotti Szentek, és ſzerelmeſi a' Jéſus' vérének ezen rettenetes ſzava, méllyel e'képpen menydörög és boſzſzú-állást kér, az ő meg-útálói ellen, mert ugyan ez a' vér drágább dolgokat ſzóll az Ábelénél. Ha a' ti bűneitek kérik Iſtentől a' ti kárhoztatástokat, ez kér, és kiált ti-érettetek kegyel-

gyelmet, és irgalmaſságot: Meg-lett már ennek a' vérnek reátok-való hintéſe az igaz hit által mellyel hiſztek ö-benne. Meg-petsételtetett ez a' Szentséges vérnek reátok-való hintéſe, és meg-bizonyíttatott az-által a' kedvetlenség által, a' mellyet ti-bennetek érez-tek, hogy ötet eddig meg-bántottátok, és az által a' ſzent ſzándék, és kegyes fel-tétel által, mellyet ti-bennetek ſzült, az Iſten' Lelkének hathatós munkálódó kegyelme, hogy már ez-után a' ti hibátokat néktek nem tulajdonítja.

Mert ha meg-valjuk a' mi bűneinket, hív és igaz az Iſten, hogy meg-botsáſsa azokat nékünk. Járuljatok annak-okáért meg-térö ſzegény bünöſök, ehez a' vérhez, a' melly azt tselekeſzi, hogy ha a' ti bűneitek ollyanok mint a' vereſs feſtek, ollyanok leſznek mint a' hó Eſa. 1. 18. El-kezdtetek már Iſten' kegyelme által járulni ehez az Új Teſtamentom' Közben járójához, meg-láſsátok tehát 'Sid. 12: 13. hogy a' ti lábaitokkal egyeneſen járjatok, hogy a' ki sánta el-ne tévejedjen az útról; hanem hogy meg-gyógyítaſsék inkább, és az Iſten' kegyelmétöl el-ne ſzakadjon, és ne útáljátok-meg azt a' ki ſzóll, mert ha azok meg nem menekedtek, a' kik meg vetik vala azt, a' ki az Iſten' képében ſzóll vala a' földön, ſokkal inkább mi, ha azt meg-útáljuk a' ki Menyből vagyon. 'Sid. 10: 28, 29. A' ki meg-veti a' Móses' törvényét minden irgalmaſság nélkül, két vagy három tanú bizonyságára meg-ölettetik. Mennyivel állítjátok, hogy keményebb büntetésre ítéltetik méltónak lenni, a' ki az Iſtennek Fiát meg tapodándja, és a' ſzövettségnek vérét, melly által meg-ſzenteltetett vala, ſemminek állítándja, és a' kegyelemnek Lelkét boſzſzúsággal illeténdi.

El-

El-kezdettetek járulni az Új ſzövettségnek véréhez, azért nem rettegéſsel; hanem fiúi bizodálommal légyetek, és az ő-véle ſzerzett békeſséget fel-ne bontsátok.

El-kezdettetek járulni a' ti-reátok öntetett vérhez, azért a' nékie tett ígéreteket bétellyesíteni el-ne múlaſsátok. Szóll ti-érettetek; tehát a' ti belsö réſzeitek-is, és minden a' mi vagyon bennetek ſzólják az ö dítséretit 'Sólt. 103. Bóldogok vagytok, ha így járúltatok az Új Teſtamentomnak Közben-járójához, már a' Mennyei Jéru'sálem' Pitvarában vagytok, már ſzabadtságtok vagyon az Iſtennek ſzentséges helyébe-való bé-menetelre az ö vére által, az úton mellyet ſzentelt minékünk, új és élö út gyanánt, a' kárpit által, az-az az ö teſte által. Járuljatok azért hittel, és hitnek bizonyos bizodalmával, az Új Teſtamentomnak Közben-járójához a' Jéſushoz, és a' reánk hintetett vérhez melly drágább dolgokat ſzóll hogy nem az Ábelnek vére. Ö-néki légyen dítséret dítsöſség az Anyaſzentegyházban moſtantól fogva mind örökké Amen.

XL. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája előtt-való.

A' Kananea-béli Aſzſzonyról.

Szent Letzke: *Mát.* 15: 27, 28, 29. *Jéſus pedig felelvén monda néki: Nem jó a' fiaknak kenyereket el-venni és az ebeknek vetni. Az Aſzſzonyi-állat pedig monda: Úgy vagyon Uram; mert a' kölykök a' mor'ſalékokkal élnek, mellyek húllanak az ö Uroknak aſztaláról. Akkor felelvén Jéſus monda néki: Óh Aſzſzonyi-állat nagy a' te hited, légyen a' te kívánságod ſzerént. És meggyógyula az ö Leánya a' ſzempillantástól fogva.*

Kereſztyén Atyámfiai! Tsudálkozásra méltó dolog, hogy az Évangyéliomban olly ſokakat látunk, hogy keresik az Úr Jéſus Kriſtust azért, hogy kérjék ö-töle testi meg-gyógyuláſokat; de tsak egyet találunk, a' ki ötöle kérné bűneinek botsánatját és az idveſséget. Egyik azért kiált, hogy az ördögtől ſzabadíttaſsék - meg, másik, hogy a' vakságtól, bél - pokloſságtól, másik abban mutatja-meg az ö hitit, hogy a' háznak fedelén le-ereſzteti magát, hogy gyógyítsa-meg a' Kriſtus a' gutta-ütésből. Maga Nikodémus, a' ki tanáts kérdeni ment ö - hozzá, mint Mennyből alá ſzállott Doktorhoz, nem hogy a' meg-ſzenteltetést kérné ö-tölle; söt azt tellyes lehetetlenségnek hiſzi. Egyedül egy bűnös Aſzſzonyi - állat vagyon *Luk.* 7. a' ki máſokat megelőz a' Menny-Orſzágban, le-esik a' Jéſus' lábaihoz, firatja bűneit, és nem kér egyebet, a' bűn' botsánatnál. Mind a' magunk képtelen

ſzeretetinek a' munkái ezek, melly azt tselekeſzi, hogy a' testnek ſzükségeit a' Léleknek nyavalyájánál, és a' világi életét az örökkévalóságnál fellyebb betsüljük.

De vagyon még itten valami nagyobb tsudálkozásra méltó, tudni illik, hogy ezek a' bünösök akármillyen nagy magok' haſznának keresése teſsék ki az ö kéréſekből; de még-is meg-nyerték elébbeni egeſségeket. Mit mondanak erre a' Szent Irást magyarázók; a' kik azt állítják, hogy a' kegyeſséget, az Iſtent tiſzta ſzívvel kell ſzeretni, és éppen nem a' jutalomra-való nézésből? mitsoda okát adják ennek, hogy a' Jéſus meg-halgatta, és kedvellette ezeknek egyedül a' magok' haſznára nézö hiteket? De akármit mondanak ezek, az Iſten véghetetlenül jó, ollyan dolgon nem tzirkálódik, nem vetekedik a' ſzegény bünöſökkel, hogy az ö hitek és kérések mitsoda kút-föből ſzármazik; a' tiſzta ſzeretetet vagy a' jutalmat nézi-é? hanem az ö irgalmaſságát azoknak ſzükségeikhez ſzabja; sőt az ö erötelenségeikhez, a' mi ſzíveinknek indúlatit meg koronázza, tsak hogy ezek legyenek igazak, álhatatosok, és egyedül az ö Mindenhatóságára támaſzkodjanak. Ez a' Kanaán' Nemzetéből való Aſzſzonyi-állat példa erre. Bátor ez az Izráelnek ſzövetségétől idegen, és bálvány-imádó Aſzſzony vólt; bátor az ö Kriſtusban-való hiti, merö azon maga haſzna' kereſése vólt, és egyedül tsak azt hitte, hogy a' Jéſus hatalmas meg-gyógyítani az ö leányát; még-is meg hagyja magát gyözetni az Istennek Fia ö-tölle, és meg-hadja a' mit kért. Négyſzereſsen próbálja-meg a' Kriſtus ötet, és ugyan annyiſzor gyözedelmeskedik.

1.) El titkolja magát ki légyen.

2.) Halgat.

3.)

3.) Azt mondja nem botsáttattam én; hanem az Izrael' házának el-veſzett Juhaihoz.

4.) Azt mondja: *Nem jó a' fiaknak kenyereket el-venni 's az ebeknek vetni.*

Láſsunk erről az utólsóról rövideden.

I.) Azt feleli hát a' Kriſtus ennek az Aſzſzonynak kérésére: *Nem jó a' fiaknak kenyereket el venni, és az ebeknek vetni;* azt adja elméjére ezen ſzókkal ezen Aſzſzonynak, hogy a' 'Sidók és Pogányok ollyanok az Iſtenre nézve, millyenek rend ſzerént az emberek elött az ö gyermekeik, és az ö kutyáik. Valamint az okos házi gazdához, nem illik a' fiaknak kenyerét el-venni, és az ebeknek vetni: úgy ö-hozzá ſem illik, hogy ö-vele ezt a' jót tselekedje; nintsen az ö Leányának ſemmi juſsa a' tsudákhoz, mellyekkel meg-gyógyíttatván, bóldogsággal élhetne; ezek tsak a' 'Sidókra tartoznak, úgy-mint kiké a' fiúság, és az ígéretek. Ö pedig Pogány, és ollyan az Iſtennek elötte, mint valamelly eb.

Az Úr Jéſusnak rend ſzerént-való magaviſelésével, az ö világra-való küldetésének tzéljával, és ennek az Aſzſzonyi-állatnak hitivel, úgy láttzik éppen nem álhat-meg a' Kriſtusnak ezen kemény feleleti. Nem lehet itten meg-esmérni azt a' ſzelídséget, azt a' ſzánakozásra hajlandó ſzívet, a' melly gyakran az embrek' nyomorúságaiknak látására köny-hullatáſoknak árjait áraſzt az ö ſzemeiből? Úgy láttzik nem az az ember többé, a' kinek minden gyönyörüsége abban állott, hogy ſzéjjel-járván jól tenne mindenekkel, és minden lépéseit, lábainak minden nyomait, valami ſzeretetnek tsuda-tételével tenné nevezeteſsé? Nem de nem meg-alunni láttatik-é ö-benne az az Iſten' házához-való buzgóság, melly miatt annakelötte tsak nem meg-emléz-

tetett; a' midőn nem hogy keresné mint máſzſzor az alkalmatoſságot, hogy valami halálos ſebet ejthetne az őrdőgnek birodalmán; hanem el mulatja azt, mikor maga-magát elő-adja? Hogy meg-nem halgatja; sőt meg-feddi Salomét, mikor az az ő fiainak azt kéri, hogy egyik jobb keze felől, másik bal keże felől üljön az ő orſzágában *Mát.* 20, és a' 'Sidókat mikor azok jelt kívánnak gonoſz végből; nem tsuda, ezt kívánta az ő bőltseſsége, és ſzentsége.

De miért nem adja-meg az illyen törvényes kérést? hogy nem illetődik-meg ennek a' ſzegény anyának egyetlen-egy leányával való bánatján? hogy állhatja-meg, hogy könyörülő ſzemekkel, sőt ſzeretettel ne tekíntsen egy ollyan ſzemélyre, a' kiben lát olly nagy alázatoſsággal egybe-köttetett bizodalmat, az a' ki mindjárt eleinte meg-kedvellette az Evangyéliomi Iſjat *Márk.* 10: 21.? és miért nevezi őtet ebnek, az ő leányát kőlyőknek, holott a' melly hittel bírni látta őtet, az által tiſztíttatnak-meg a' ſzívek? F. Vagynak arra az ő bőltseſségéhez illendő okok.

1.) Meg-kell jegyezni, hogy a' Kriſtus, míg e' földön vólt, ſemmit a' mint mondja Ján. 14. réſzében nem ſzóllott és tselekedett ő magától. Mint az Atyának követe, mindeneket a' ſzerént a' planum ſzerént vitt-végh-ez, a' melly ő eleibe adatott. Már pedig bátor a' váltságnak munkája az egéſz emberi nemzetre nézett; de az Iſten a' 'Sidókat válaſztotta, hogy ennek a' kegyelemnek 'sengéjét ők vennék előſzſzör. Valamiképpen hogy az Ábrahám' magvában kellett meg-áldatni a' földnek minden nemzetségének: úgy a' termelzet' rendi kívánta, hogy tehát ez a' mag áldattatnék-meg előſzſzör. Innen nem enged-

te

te hogy az ő Tanítványai a' Pogányok közzé, vagy a' Samariabéliek' Városaiba menjenek Mát. 10: 5. Olly nagy gondja volt arra, hogy a' 'Sidókat vagy meg-térîttse vagy magok' menthetetlenekké tegye. Az Apoſtolokis Tsel. 13: 46. Valják hogy a' 'Sidók közt kellett nékiek elsőben az Igét hírdetni. Látjátok tehát, hogy a' Kriſtusnak az Aſzſzonyi állat eránt-való maga-viſelésében, nagy titok vagyon, és ha egy réſzről nem illett az ő ſzeretetihez, hogy ezen Aſzſzonynak kérését tellyeſséggel be-ne töltse; de más réſzről az illett az ő böltseſségéhez, hogy ne előbb mutaſsa a'hoz az ő ſegedelmét; hanem annak leg-utólsó ſzükségében és annak alkalmatlankodására, az illett ő-hozzá hogy rend ſzerént ítélvén, ötet ebnek nevezné, valameddig hitével be-nem bizonyîtaná azt, hogy ő valósággal leánya.

2.) Imhol a' máſodik ok, melly haſonlóképpen illendő a' Kriſtushoz. A' Kriſtus már e'kkor ſzerette a' Kananea-béli Aſzſzonyt, meg-illetődött annak állapotján. Nagy örömmel nézi ennek alázatos állapotját, és a' hitnek gyökerét. Erzi titkon ő magában azt a' ki-mondhatatlan örömöt, melly belől az ő ſzívét egéſzſzen el-futotta, a' midőn látja ebben az Aſzſzonyban annak a' nagy Munkának, a' Pogányok' el-hívattatáſoknak poſtáját, vagy 'sengéjét, mellynek fundamentomát az ő halála által, és hívatala által maga megvetné, és mellyet az ő Apoſtoli még valaha tökélleteſségre vinnének. De mennél nagyobb ez az ő öröme; annál jobban tud azzal bírni. Ennek az Aſzſzonynak hiti az ő munkája, mellyet el-kezdett; de tökélleteſségre akarja azt vinni, ezért-is meg-kísérti azt előſzſzör halgatáſa által, majd ezzel a' kemény feleletel. Gyakorolja az ő hitét, mint a' gyenge

tagokat ſzoktuk, hogy erősebb légyen, és mint a' drága fü-ſzerſzámokat öſzve-töri azt elöſzör, hogy annak kedves illatja annál ſzéleſebben ki-terjedjen. Akár az Iſtennek Felségét gondold-meg, hogy kitsoda ö, akár az ö kegyelmeinek véghetetlen betsit; éppen nem illik, hogy az Iſten azokat könnyen adja. Alá-való erötelen és puha emberekhez-való az ollyan győzedelem, mellyet tsekély hartzon lehet meg-venni; aló-való dolog tellyes örömmel meg-elégedni azzal, a' mihez könnyen lehet jutni; alá-való kedvelni az ollyan ſzívet, és ſzolgálatokat, a' mellyeket könnyen ajánlanak.

De már az Iſtennek nagyságához az illik, hogy ne elébb vegye-el a' mi ſzívünket; hanem mikor már az a' hoſzſzas gyakoroltatás, a' ſok kíséretek által, meg próbáltatott el-kéſzíttetett. Az ollyan ſzív méltó az Iſtennek baráttságára, a' melly ſok kísérteteknek tüzén által-menvén, még is az ö hüségét meg tartja, és lévén ö elötte miben meg-ütközni, a' miért ötet oda hagyja; még is ötet válaſztja a' maga réſzének. Igen is meg-akarja tehát ötet a' Kriſtus halgatni; de elöſzör meg-akarja az ö állhatatoſságát próbálni, hogy így nevelje ö-benne az ö nyavalyáságának érzését, és ugyan annyi hitnek, és alázatoſságnak munkáit hozzon-ki ö belölle, a' mennyiſzer kedvetlenségét mutatja ö hozzá. Eſzünkbe juthat a' Kriſtusnak ama' hármas kérdéſe *Ján.* 21: 15. Visgáld-meg magadat, esmérd meg magad, próbáld-meg ki vagy te, mit tselekeſzel mikor engem' ſzeretſz. Éppen illyen formán bánik ezzel az Aſzſzonnyal. Tudja hogy ſzereti ötet, bízik ö-benne; még-is halgat, még-is ebnek nevezi. Soha-ſem vólt ékeſsen ſzóllóbb halgatás ennél. ſoha nem vólt okoſsabb és nagyobb ſzeretetnek ſzava ennél: *Nem jó*

a'

a' fiaknak kenyereket el venni 's az ebeknek vetni, mintha mondaná: Te engem' Dávid fiának nevezel, imádol, ſegíttségül hívſz, ki vagy pedig te? A' te *lakáſod, és nemzettséged a' Kanaán földéröl-való, a' te Atyád az Emoreuſok közzül-való, és a' te Anyád a' Hitteuſok féle, Ezek.* 16. a' te eleid' ellenségei vóltak az igaz Iſtennek, a' 'Sidó népet gyülölik, pedig én-is a' 'Sidók közzül-való vagyok, hogy merſz tehát én-hozzám fojamodni? vi'sgáld-meg mit tselekeſzel, és kérdezd-meg jól elébb a' te ſzívedet, minekelõtte azt nékem ajánlanád; vi'sgáld-meg, ha jó fundamentomon áll-é, az-az én-hozzám-való bizodalmad, mikor te a' 'Sidók elõtt eb vagy; mert kéttség kivül nagy vélekedéſsel kell tenéked az én irgalmaſságom felõl lenned, hogy én-hozzám merſz eb létedre fojamodni.

3.) Az Ur Jéſus ezzel alattomban akarta vádolni, a' 'Sidóknak hitetlenségeket, és megtérhetetlenségeket. Mennél jobban meg-próbálja ennek az Aſzſzonynak hitét; annál elevenebben sértegeti a' 'Sidóknak hitetlenségét; a' hány kísérteteknek gráditsán viſzi fellyebb-fellyebb annak hitit; ugyan annyival ſzállítja alább a' 'Sidókat. Ugyan-is, ímé idegen az, a' ki hiſzen õ-benne, a' midõn nem talál hitet a' hitnek tselédei között. Ez az idegen el-hagyja az õ lakó helyét, hogy kereſse õtet, még akkor-is mikor el-rejti magát *Márk.* 7. a' midõn önként maga mutogatja magát a' 'Sidóknak, és kínálja kegyelmeivel; de nem kell; az övéi közzé megy; de azok be nem fogadják. A' Kananea Aſzſzonynak alázatoſságát, bizodalmát, utánna-való járását, nem egyébbel jutalmaztatja-meg; hanem halgatáſsal feddõdzéſsel; a' midõn elõ-veſzi az õ egéſzſz ſzeretetét, kegyelmének gazdagságait; de minden haſzon nélkül ennek a' nép-

nek kevélységének, és engedetlenségének meg-ſzelídítésére, a' kitöl kell vala neki várni minden jót; mintha mondaná: Mi dolog az a' mit tselekeſzel? A' fiaknak kellene így én utánnam járni; már ez az én hozzám-való ragaſzkodás öket illetné. Néked pogánynak azt ſem kellene még tudni, hogy én vagyok-é a' világon; hová maradtak hát a' fiak? Ez-é az ö Attyokhoz-való ſzeretet? hogy még az ö ebei-is meg-elözik öket; tsak annyira betsüllik-é ök az ö Attyoknak kenyerét, hogy az ebeknek-is helyt adnak, hogy azok az ö Attyokhoz hozzá férhetſenek, holott erösſzakot kellene ö-nékiek tenni, úgy hogy amazoknak ſemmi ſe' juſſon?

II.) Mit tselekeſzik ezen ſzóknak hallására a' Kananea-béli Aſzſzony? Mikor a' ditsöſség' erös Iſtenének ſzava így meg-dördül, ha öſzve-töri az a' Tzedrus fákat, és öſzve-rontja a' Libánusnak Tzédruſait; mivé teſzi majd ezt a' lengedezö nád-ſzálat? Ki várhatott vólna ekkor egyebet; hanem hogy ez az Iſten' Fiának ſzájából ſzármazott hegyes tör, ezt az ö Urának ajtaján alkalmatlankodó ebet, az-az pogányt, el-üzi, és minden ö reménységének egyſzeribe nyakát ſzakaſztja? Éppen nem. Ollyan erös baj-vívóra, ollyan kezekre talált itt a' Mindenható, a' mellyek meg-merik az ö kezében a' fegyvert fogni; sőt oh! tsudállatos dolog néki merik azt fordítani, és azzal a' gyözhetetlent meg-gyözni, annak könyörületeſſégének ſzívét által-verni, és meg-nyitni. *Úgy vagyon Uram a' kölykök-is az ö Uroknak aſztalokról le-hülló mor'ſalékokkal élnek.* Nem tudjuk itt Atyámfiai! mellyiknek adjuk az elsöséget, az alázatoſſágnak-é, vagy a' bizodalomnak? az állhatatoſſágnak-é, vagy a' böltseſſégnek? mert mindenik ezen drága virtuſok közzül kétségeſsé teſzi a pálmat.

Mi-

Mitsoda alázatoſságnak ſzava ez: *Úgy vagyon Uram!* az-az, igaz a' mit mondaſzſz akár millyen útállattal ſzóljon a' mi nemzetünk a' 'Sidókról; de azok fiak, ök a' te kegyelmednek örökösi; mi pedig tiſztátalanok, ebek, 's alá-valók vagyunk. Vallyon így felelt vólna-é erre minden ember, a' kinek epéjét mindjárt fel-forralja, tsak egy keveſsé barátságtalan, és az ö vélekedéſe ſzerént néki kiſsebbségére ſzolgáló ſzó-is? hát még mikor kutyához haſonlítanák; nem erre fakadna-é-ki inkább? En nem vagyok eb; hanem ember; azért jöttem hozzád, hogy ki-öntsem ſzívemet, ſegítséget kérjek te töled; ha nem akarſz ſegíteni; leg-alább ne ſzidalmazz; ha jól nem teſzel; a'vagy tsak ne tégy roſzſzúl; bátor más vallású legyek-is; tekintsd rajtam az Istennek képét. De ö nem. Nem tsak érzi a' 'Sidók' elsöségét; hanem meg-is valja, a' melly kettöből áll az igaz alázatoſság. Ha megvallod ugyan a' te alá valóságodat másnál; de nem érzed; a' tettetes alázatoſság, haſonló a' 'világ' fiaihoz, a' kik gyakran azért alázzákmeg magokat; hogy annál jobban fel-magaſztaltaſsanak, vagy pedig félnek, hogy még jobban-is meg-aláztaſsanak. Ha pedig érzed a' te alá-valóságodat, de nem vallod-meg, az hijjános alázatoſság, és látni-való, hogy még a' te kevélységednek egy várat, egy báſtyát, tartaſz ſzámára. De ez az Aſzſzonyi állat megis valja, érzi-is.

A' Kánanea-béli Aſzſzony' alázatoſsága nem rekeſzti-ki az ö bizodalmát: *Igaz Uram! de a' kölykök-is az ö Uroknak aſztalokról le-hülló mor'ſalékokkal élnek.* Nem veſzitek-é itten éſzre, hogy az igaz alázatoſságnak, nem külömben mint a' lárvásnak, vagynak ollyan elmés meſterségei, mellyek-által el-éri az ö tzélját, és hogy nem tsak a' világi böltseſségnek vagy-

nak meſterséges okoskodáſai, fontos mondáſai; hanem még a' ſzelíd kegyeſség-is tud a' találmánnyal, mint valamelly fúlánkkal meg-rakodott ſzókhoz; nem tsak a' világi; hanem a' lelki *böltseknek beſzédek-is, hajonlatoſok a' fúlánkhoz, és a' Júh akolnál a' földben erőſsen levert ſzegekhez mellyekre tanított egy Páſztor? Pred. 12: 13.* Mitsoda laſsan-laſsan fel-emelkedő gráditsokon mégyen ez a' kegyelem' ſzékihez, mellyhez a' vakmerőség és kevélység minthogy egyſzeriben akar, éppen nem járulhat. *Úgy vagyon Uram! de a' kölykök-is az ő Uroknak aſztalokról le-húlló mor'ſalékokkal élnek.* Az emberektől mikor keveſet akarſz meg-nyerni, ſokat kell kérni. De ez az Aſzſzony tudván jól a' kegyelemnek útait; keveſet kér, hogy ſokat nyerjen, sőt hogy mindent. Ollyan nagyra betsülli ő az Iſtennek kegyelmeit, olly magoſsan helyhezteti azokat, és nagynak tettzenek neki, hogy annak mor'ſalékja-is nékie lakadalmoknak, gyönyörűségek' folyó-vizeinek tettzenek az ő meg-éhezett, és ſzomjúhozott lelkének, mint a' Prófétának *'Sólt. 84: 11.*

De végezetre jegyezd-meg, melly álhatatos, és békeſséges-tűrő az ő Hiti. A' mivel a' Kriſtus ötet el-akarja űzni, még azzal édeſſedik ő-hozzá, a' mivel meg-akarja tsüggeſzteni, azzal fel-emeli. A' mikor vizet láttatik önteni, akkor olajat önt a' tűzre, tudni-illik *türhetők a' barátſágos embertől vett ſebek; de a' gyülölőknek tsókjai tsalárdok, a' meg-elégedett ember még a' lépes mézet-is tapodja; de az éh embernek minden keſerű édes. Péld. 27.* Úgy az igaz hívő ember jobban ſzereti az Iſtennek feddőzései által az ő Lelki-esméretén ejtett ſebeket, az ő poharának keſerűségét, mint e' világnak tsalárd tsókjait és édes barátſágát. Tudja, hogy míg az Iſten ſzóll ő hozzá, bá-

tor

tor kedvetlen ſzókat, az, az Iſten hozzá-való ſzeretetinek jele; de ellenben mikor az Iſten ö-velek fel-hágy, kedvekre ereſzti, már ez ollyan, mint mikor irgalmas a' Doktor, az a' veſzedelemnek a' jele. Valaminthogy az éh ember még a' töviſsek közzül-is gyümöltsöket ſzaggat: Úgy ez az Aſzſzony is a' Kriſtusnak kemény beſzédeiből is vígaſztalást veſzen. Alig tündöklik ki a' Kriſtusnak ezen ſzavából az Iſtennek ö-hozzá-való kegyelmének kitsiny ſzikrája, de még-is fel-költvén ötet a' hit mint valamelly éles ſzemü ſas-keſelyü megſejti azt, és a' maga haſznára fordítja. Úgy vagyon úgy-mond eb vagyok én, és már meg-van, a' mit akartam, a' te ſzádból gyözlek-meg Uram tégedet. Azt mondod, hogy eb vagyok, no hát nem vagyok idegen a' te házadtól, ſzinté úgy a' te házadnak ebe vagyok én, mint a' te fiaid a' te házadnak fiai. Gondold-meg azért Uram mi legyen az ebnek juſsa a' házban? Nem réſzesülnek ugyan az ö Uroknak aſztalában; de azért a' háztól elnem üzettetnek, nékik-is teríttetik akkor az aſztal, mikor a' ház-népnek, a' mit a' meg ún, az nékiek adatik. Üljenek azért bátor a' legelsö helyen a' te fiaid a' 'Sidók, ök légyenek elsök a' kegyelemben, mi ſzegény Pogányok tsak a' mor'ſalékokkal-is meg-elégſzünk, már azok meg-únták, jól laktak, ezek a' jól lakottak a' lépes-mézet-is tapodják; de nékünk a' mor'ſalék-is jó ízüen esik. Rázd-ki annakokáért óh jól-tévö tselédes gazda a' te Mennyei aſztalodnak abroſzát, hogy mi is ſzegény Pogányok a' te irgalmaſságodnak mor'ſalékjával meg-elégedjünk.

III.) Láſsuk mivel koronázza-meg ennek az Aſzſzonynak ſok hartzait maga az Úr Jéſus. Óh Aſzſzonyi-állat úgy mond nagy a' te hited, légyen néked a' te kívánságod' ſzerént,

és meg-gyógyulá az ö leánya a' ſzem-pillantástól fogva. A' mi dítséreteinknek, mellyeket az emberektöl véſzünk, tsak azért nem lehet örülni, mert azokat köſzönhetjük vagy az ö tudatlanságoknak, mert nem esmérnek, vagy az ö barátsági ſzereteteknek mert ſzeretnék, ha ollyanok vólnánk, vagy az ö hízelkedéſeknek; mert félvén töllünk illyenekkel akarnak meg-nyerni. De már ez a' dítséret éppen nem gyanús. Oh melly nagy ditsöſség attól dítsértetni-meg, a' ki a' ſzíveket és veséket visgáló Iſten, a' ki ſenkinek hogy hízelkedjen nints reá ſzüksége. Nem tsak dítséri pedig és helybe-hadja; hanem valósággal tsudálja. Láſsuk-meg közelebröl mitsoda hitnek kellett annak lenni, a' melly még a' Kriſtus' tsudálkozását is meg-érdemlette, és ö-tölle illy különös tanú-bizonyságot nyert. Vallyon azért mondatik-é nagynak, hogy ez, idvezítö igaz hit lett vólna? Ha mindenütt idvezítö igaz hitet keresünk, mikor a' Szent Irásban a' Szentekröl vagyon a' ſzó 'Sid. 11. úgy majd nagy ſzövevénybe esünk. Ki hihetné ugyanis, hogy mind idvezítö igaz hitek lett vólna az Izráel' fiainak, a' kik a' veres tengeren a' Jordánon ſzáraz lábbal által-költöztek, holott meg ölettek a' puſztában? Vólt hitek; de nem idvezítö. Ki hihetné azt, hogy ma nem vólna annyi hitü ember mint egy mustár-mag, még-is a' hegyeket nem tehetné által. No hát más hitnek kell lenni annak, t. i. vagynak az Iſtenben két tökélleteſségek, a' könyörületeſség mellyel meg-botsátja a' bünt és a' hatalmaſság mellyel igazgatja ezt a' Világot. Úgy két-féle hit vagyon. Vagyon gyenge, mellyel az ember az Iſtennek jóságára, és hatalmaſságára támaſzkodik. Ez által mentek-által az Izráel' fiai a' veres tengeren, ez által

rom-

romlottanak-le a' Jérikó' kö-falai, illyen hite vólt ennek a' Kananea-béli Aſzſzonynak is.

De vagyon a' hitnek más neme-is, a' melly az Iſtennek irgalmaſságára támaſzkodik, hogy az ö bûneit ö-néki meg-botsáſsa, és ötet idvezítse, ez által éltek Ábel, Énók, Illyés, 's több Szentek, ez által mentek-által a' világ' tengerén, az örök nyúgodalomba, ezzel a' Kananea-béli Aſzſzony nem bírt; hanemha ezután. Ha ſzinté annyira nem ment-is annak okáért; de nagy vólt az ö hiti-

1.) A' 'Sidókra nézve. Még a' leg-magosſabb gráduson lévö hite ſem lehet a' 'Sidónak, erre a' dítséretre, és tsudálkozásra méltó, a' mellyre a' leg-kiſsebb ſzikrája-is a' hitnek a' Pogányban; mennyivel inkább az illyen élö igaz hit. Mert ha a' Kriſtus valahol hitet találhat vala, bizony 'Sidó Orſzágban kellett vólna azt találni, a' hol annyi ſok jövendöléſek, a' hol a' Kriſtus ſzemek' láttára tette a' tsudákat. De ök azokat a' Belzebub' munkáinak tartották. Ez a' ſzegény Pogány Aſzſzony pedig tsak a' Kriſtus' tsudáinak hallására megyen a' Kriſtushoz, a' ki a' bálványozásban nevekedett-fel, és még az Annya' tejével bé-ſzívta a' 'Sidók eránt való gyülölséget. El-hiſzi hogy ö a' 'Sidóknak Szabadítója, ama' napkeleten mostan támadott tsillag által ki-mutatott hatalmas Király, imádja ötet, és terméſzet felett-való gyógyulását reményli leányának.

2.) Magában is, nem tsak hogy nem látta a' tsudákat, (mert a' kik a' tsudák' látására hiſznek valami dolognak, nem hiſznek, hanem látnak:) hanem még azon kívül ostromoltatik-is az ö hite', külömb-külömb-féle meg-támadáſokat próbákat vér viſzſza. Nagy hiti van néki, meg-van ez petsételve, ama' minden virtusok' koronájával az álhatatoſsággal. A' Kri-

ſtus

ſtus el-rejti magát; de ő a' fedél alól-is ki-keresi, és ki-takarja a' Kriſtust, halgat; de a' ſzóllásra-is ki-fakaſztja. Imhol vagynak tehát azok a' kísértetek, mellyek világoſságra hozták az ő valóságos virtusát. Nem tsuda hát ha az Iſten ottan-ottan a' nagy emberek' valami veſzedelemmel-való küſzködéſeknek nézőjévé téſzi magát. Szükség vólt hogy ennek az Aſzſzonynak hiti, mint a' Pogányok' jövendő béli hiteknek példája, minden hamar hívőség', és erőtelenség' gyanúja alól ki-menteſsék, és hogy az ő külömb-külömb-féle kísértetei után mondhatta azt a' Kriſtus, a' 'Sidók' megſzégyenítésére és a' Pogányok' vígaſztaláſokra: Nagy a' te hited.

* * * * *

K. A! A' Kánaneának leánya vólt tsak beteg, de mi-nékünk a' Lelkünk beteg. Mig az a' bűnnek rabja, mind addig az ördögtől van el foglaltatva. Itt halhatz ollyan embert, a' kinek nem teſte vettetik most a' tűzbe, most a' vízbe, nem ſzeme fel-fordúlt, haja fel-borzadt, ſzája tajtékot túr; hanem a' kinek lelke, a' külömb-külömbféle kívánságoktól, ide 's tova ſzaggattatik. Hát még-is nem akarunk-é tsak egyſzer-is kiáltani a' mi ſzükségünk' érzésén? Jéſus Dávidnak fia könyörűly mi rajtunk. Az Iſten azért jött ezekre a' Sidoni határokra, hogy meg-mutaſsa azt az eſzközt, azt az orvaſságot, a' mellyel minket meg-gyógyítani kíván, az-az az ő Fiának vérit, mellyért ſemmi egyébb jutalmat nem kíván a' mi nyavalyánk' érzésénél, és az ő jóságában-való bizodalmat. Hát meg-engedjük-é hogy ez a' Kananea-béli Aſzſzony erőſzakot tégyen a' Menyorſzágon, és meg-előzzön minket abban? és ollyan háládatlanok lévén

mint

mint a' 'Sidók, arra kénſzerítsük-é a' Kriſtust, hogy fuſson-el, és máſutt kereſse az ô könyörületeſségének tzéljait? A' 'Sidók valának a' háznak fiai; de már ök lettek ebekké, a' kiket az Iſten régtöl-fogva nem méltóztatott tsak az ô aſztalának mor'salékjaira-is. A' Pogányok ellenben, a' kik ebek vóltak, bírják a' fiaknak örökségét. Ez a' dolgoknak tsudállatos viſzontagsága azért, és változáſa rémítsen-meg minket, és hálákat adván hogy közinkbe jött, el-ne botsáſsuk ötet míg megnem áld minket, meg-nem gyógyít, és megnem koronázza a' mi hitünket. Ímé most legközelebb az Úrnak Szent Vatsorájába el-jött, hogy meg-gyógyítsa a' mi ſebeinket, megvagyon terítve az aſztal, és azon el-kéſzítve a' fiaknak kenyere. Mi nem engedi óh bünös hogy réſzesülj benne? Az-é mert elrejti magát az Úr Jéſus itten te-elötted, hogy a' te régtöl-fogva-való könyörgéſedre nem felel? Az-é hogy nagy bünös vagy? tellyes tiſztátalansággal, igazságtalansággal, úndoksággal, és ſokkal méltóbb arra, hogy úgy bánjék veled a' háznak Gazdája mint valamelly ebbel? De mi efik te-rajtad ebben ollyan, a' mit a' Kananea-béli Aſzſzony meg-nem próbált vólna, és meg-ne győzött vólna? hát te miért nem álhatnád azt ki? nagyobb akadálya vagyon-é a' te hitednek, mint a' Kananea-béli Aſzſzonyénak? Az ô Iſteni hatalmának, tsuda-tételeinek híre el-jutott te-hozzád ſokkal hiteleſebb tanúk által, mint a' Sidóknak ſzavai lehettek. Ez a' hatalmas Jéſus mit nem tselekedhetnék a' te lelked' idvezítésére, hány ezer tanúi vagynak az ô jóságának? Amonnan a' vámról hívja-el a' maga válaſztottát, eminnen ama' kegyetlen farkast Saulust. Nem te vagy az elsö a'kin keménykedik. Vóltak-é a' Kananea-béli Aſzſzonynak, olly erôſs próbái

bái a' Jésus' hatalmáról, hogy meg-gyógyíthatja az ö leányát? Tudjuk hogy el-jött a' Pogányok' el-hívások' ideje, és hogy nem rekesztetnek-ki a' fiúi örökségből; hanem-ha a' hitetlenség-által. Ha szinte azért méltó vagyis az ebek' sorsára a' te büneidért: de igaz hittel el-mondhatod azt: *Úgy vagyon Uram, a' kölykök-is, az ö Uroknak asztalokról le-húlló morsalékokkal élnek. A' mellyre a' Krisztus azt fogja felelni: Nagy a' te hited, légyen néked a' te kívánságod szerént.* Amen.

XLI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

A' szomjúhozóknak a' Krisztus által-való hívataláról.

Szent Letzke: *Ján. 7: 37. Az Innepnek pedig utólsó nagy napján, meg-álla Jésus, és kiálta, mondván: ha valaki szomjúhozik, jöjjön én-hozzám és igyék.*

Kereszttyén Atyámfiai! Ezen el-olvastatot Sz. belzédeknek meg-értésére jegyezzük-meg, e' következendö két dolgokat:

1. Az alkalmatosságot, a' mellyben ezek mondattak.

2. Az Úr Jésusnak hívatalát.

1.) Az alkalmatosság, a' mellyben a' Krisztus ezeket mondotta-vólt: az Innepnek utólsó nagy napja, mellyen meg-álla Jésus és kiálta. 1. *Innep vólt.* Ez az Innep vólt *Sátoroknak Innepe*, a' melly egy vólt a' 'Sidóknak esztendönként elö-fordúló 3. nagy Innepeik-köz-

közzül. Ezt az Innepet rendelte vólt az Iſten annak emlékezetire, hogy az ő Attyaikat miképpen hordozta az Iſten 40. eſztendeig a' Puſztában, a' holott ők Sátorokban laktanak. Tartott ez az Innep nyóltz egéſz napokon, az Őſz' kezdetin, mikor minden Gyümölts már meg-érik. Ekkor a' 'Sidók az ő Házaikból mind ki-költöztenek, és ſok ſzép zöld fákból tsinált Leveles Színek, vagy Sátorok alatt laktanak. Kezeikben zöld Ágakat, és ſzép Gyümöltsöket tartván, az Óltárt körül járván, Hosánnát kiáltoztanak, az egéſz Törvényt el-olvaſták, ſzép Énekeket énekeltenek. Egy ſzóval: ollyan örömmel ülték-meg azt az Innepet, hogy köz-példa-beſzéd a' 'Sidóknál: Nem látott az örömet, a' ki nem látta a' Sátoroknak Innepének örömét. Vólt pedig egy leg-nevezeteſebb ſzokás, a' mellyet nem ugyan eleinte, de Kriſtus Urunknak ideje felé gyakoroltanak a' 'Sidók ebben az Innepben, és a' mellyre a' Kriſtus-is tzélozott ebben a' Letzkében. Tudni-illik az Innepnek minden napjain, egy Pap vévén kezébe egy arany tséſzét, a' Sion' Hegyének alatta ki buzgó Siloám' forrásából merített vizet, és azzal, mindenféle vígaſság-tévő ſzerſzámoknak zengedezéſi között, az Óltárhoz ment, mondván azomban az egéſz Néppel együtt *Eſa.* 12: 3. *Meríttetek vizeket nagy örömmel a' Szabadítónak Kút fejéből.* És az Óltárnak ſzarvainál ki-öntötte, a' mellyre az egéſz Nép nagy tapſolással jelentette örömét.

Hogy pedig az Úr Jéſus Kriſtus ezen az Innep napon mondotta ezeket a' beſzédeket, annak oka mind a' vólt, hogy akkor többen hallhatták, minthogy nagy Gyülés vólt; mind pedig, úgy látſzik, ez a' Siloám' forrásából hozatott víznek nagy örömmel-való ki-töltetéſe adott nékie erre alkalmatoſságot. És

meg-akarta ezzel azt mutatni, hogy ő az a' Szabadítónak Kut-feje, a' kiről ſzóll *Eſaiás* Próféta a' fellyebb említett 12: 3. *v.* Ő a' Siloámnak ama' Lelki Kút-feje, a' mellyből az Új Teſtamentomnak minden Lelki-Papjai fognának meríteni élő vizeket. *Ha valaki ſzomjúhozik* 's a' t. Mintha mondotta vólna: Látom miben foglalatoskodtok óh 'Sidók! Látom miképpen örültök ennek a' Meſsiásnak Jó-tételeményeit ki-ábrázoló közöttetek ki-töltetett víznek! Látom miképpen bizonyítjátok-meg ezzel azt, hogy ti ſzív-ſzakadva várjátok annak a' Lelki-víznek el-jövetelét, a' melly úgy örvendeztesse, és elégítse-meg a' ti ſzíveiteket, mint ez a' teſti víz a' teſtnek ſzomjúságát! Imhol itt van azért köztetek maga az az életnek Kút-feje! Ne kapjatok már tovább az ő ki-ábrázoló példáin és árnyékán; nem ólthatják-meg azok a' ti ſzomjúságtokat, hanem itt vagyok én, *a' ki ſzomjúhozik jöjjon én-hozzám, és igyék.*

2.) Vala akkor az *Innepnek utólsó nagy Napja.* Nyóltz nap' tartották, a' mint fellyebb meg-mondám, a' 'Sidók ezt az Innepet, de úgy, hogy tsak az elsö és utólsó napján ſzüntek-meg az ő világi dolgaiktól; de egyébb közben lévő napokon tsak fél Innepet tartottak. Azért-is ez a' leg-utólsó nap tartatott leg-nagyobbnak és leg-ſzentebbnek: mind pedig azért, mert e' vólt leg-utólsó az Eſztendőnek minden Innepjei között, és ezen leg-nagyobb örömöket mutatták, mint a' több hét napokon.

Miért pedig az *utólsó napon* mondotta ezeket a' Kriſtus? Mind azért, mert ekkor legtöbb Nép gyült vala egybe, mint az Innepnek több napjain, és ennyi Lelkeknek megnyerését nem akarta a' Kriſtus el-ereſzteni: mind pedig hogy mikor már el-akarna oſzlani

a'

a' Nép, és ki-ki az ő házához viſzſza-térni, útra-valót akart nékiek adni, a' melly jobban meg-elégítse őket mint a' Siloám' forrásának minden vizei, és utóljára az ő emlékezetit ſzívekbe bé-nyomni; mind pedig azért, hogy meg-mutatná ezzel, hogy ő a' Törvénynek vége, és minden árnyékoknak, példázatoknak meg-kellene akkor ſzünni, mikor maga a' Valóság el-jöne, és hogy ollyan haſzontalanok a' Törvénynek minden tzeremóniái, hogy a' ki azokat hét napokig, sőt egéſz életében gyakorolja-is, és annak vizeiből hét egéſz napokon jól lakik-is, még-is ſzüksége van más lelki vízre, hogy igyék.

3.) *Meg-állott a' Kriſtus.* Máſſzor vagy ülve tanított a' Kriſtus, vagy sétálva, és a' Doktoroknak ſzokások az, hogy ülve tanítsanak; de ez a' Világ' Meg-Váltója le-vetkezi az ő Doktori méltóságát, és *fel-áll.* Hogy ezzel meg-mutatná az emberek' idvezítésére, és így az ő Attyának akaratjának meg-tellyesítésére-való kéſzségét; meg-mutatná hogy ő az a' Világnak Meg-Váltója, a' kire kell nézni a' földnek minden népeinek, hogy megmutatná, hogy ő az a' Világnak világoſsága, a' ki nem rejti-el magát véka alá, hanem fénylik mindeneknek; meg-mutatná végezetre, és kivált-képpen azt, hogy a' dolog, a' mellyet fog most mondani, igen nagy és méltó a' meg-halgatásra.

4.) *Kiáltott Jéſus.* És ezt nem tsak a' hangos ſzóról kell érteni, a' mellyel élt a' Kriſtus kéttség kívül, a' minthogy ſok vólt a' nép, hogy el-hatna a' leg-utólsókra-is a' ſzó; hanem kivált-képpen az ő ſzóllásának módjára kell itt halgatni, mind *magára* nézve, mind *azokra* nézve a' kiknek kiáltott, mind a' *dologra* nézve a' mellyet kiáltott.

Magára nézve, hogy meg-tudnák a' 'Sidók, hogy ö, ném valami világoſságot kerülö, és így dögleletes tudományú ember, hanem a' ki nyilván mér a' Világ elött ſzóllani, a' ſzerént a' mit mond *Ján.* 18: 20. *Felele néki* (a' Fö-Papnak) *Jéſus: Én nyilván ſzóltam e' Világnak; Én mindenkoron tanítottam a' 'Sinagógában, és a' Templomban, a' hová gyülnek minden felöl a' 'Sidók, és titkon ſemmit nem ſzóltam.* Jelentette azért ezzel valamint egy réſzröl az ö nagy buzgóságát, és azoknak a' kiknek kiáltott meg-gyözésében-való tellyes igyekezetét; úgy más réſzröl az ö nagy bátorságát a' ſzóllásban. Akármint dühösködtenek ö ellene a' Farizeusok és Irás-túdók, úgy hogy ſzolgákat küldenének, a' kik ötet megfognák v. 32. de ö ezzel nem gondolt. Inkább gondolkozott ennek a' ſzegény vakságban lévö 'Sidó Népnek tanításán, mint a' hitetleneknek ö-utánna-való gonoſz leſelkedéſeiken.

Azokra nézve a' kik *halgatták*, *kiáltott*, mert meſzſze vólták az Iſtennek Orſzágától, ſiketek, a' testi bátorságnak mélly álmában el-aludtanak, söt az ö büneikben meg-hóltak. És így hathatós ſzóval kellett öket hívni.

Magára a' dologra nézve kiáltott, mert igen nagy dolog vólt, és ſokaknak idveſségekre tzélozó a' mit akart mondani.

Óh Juhaidat ſzeretö, és azoknak fel-kereſésében hüségesen fáradozó Uj Testamentomi nagy Páſztor Úr Jéſus Kriſtus! melly igen meg-mutatád ezzel a' tselekedettel, az Izráelnek el-tévelyedett Juhainak fel-kereſésében-való nagy hüségedet. Tudtad melly igen eltévelyedtek azok a' te aklodtól, ezért-is felkeresed öket önnön-magad. *Meg állál*, hogy mindnyájan te-reád, mint Fö-Páſztorokra nézhetnének. De tudtad azt-is, melly igen meſzſzi-

ſzire el-tévelyedtenek, és melly érzéketlenek, hogy nem-is gondolkoznak a' te-hozzád-való menetelről; ezért-is elő-vévén a' te mindenható ſzódat, kiáltáſoddal ſerkengeted őket.

Kereſztyének! Ti-közöttetek-is meg-áll még ma-is, és kiált ez a' Páſztor: mert ő az embernek Fia, a' kit látott Szent János állani a' Gyülekezeteknek arany gyertya-tartói között. Meg-áll minden Vasárnap' a' ti Gyülekezeteitekben az ő ſzolgáinak a' Lelki Páſztoroknak képekben, és kiált hathatós ſzóval ti-közöttetek. Meg állott ma leg-közelebb az Úr' Vatsorájában lévő kenyérnek és bornak ſzíne alatt ti közöttetek, és drágább dolgokat kiáltott az ő vére mint az igaz Ábelé. Addig-is örüljetek óh Kereſztyének míg ez a' kiáltó áll ti-közöttetek, a' ki örömet mond tinéktek a' jóról, ſzabadúlást prédikál, és azt mondja ezen ti Sionotoknak: Uralkodik a' te Iſtened! Mert ez az, a' kinek nyomai tsepegnek a' ti mezőitekben kövérséggel. Oh melly ſzépek e' ti Sionotoknak hegyein az Évangyéliom' hirdetőnek lábai, a' ki --- Addig adjatok hálákat az Iſtennek, míg ennek ſzavaival zengedeznek a' ti Templomaitok; míg ez a' Jónás kiált a' ti útſzáitokon. Mitsoda bóldogság ugyan-is, a' tiétek! Kiáltott ez a' Jéſus régenten a' Jéru'ſálemi ditsőſséges Templomban; de mivé lett már ma? a' baglyok' huhogatásának, és Sárkányok' ordításának helye. Kiáltott Éféſusban, Kórintusban, Theſſalónikában; de már ma mire jutottak ezek-is? Ott a' Törökök az ő Mahumedjeknek Allát kiáltoznak. De hányan vagynak a' ti tulajdon Atyátokfiai közzül, a' kik között hallgat a' Jéſus! óh vajha azért ne találtatnának mi közöttünk ſokan ollyan vakok, a' kik, midőn fel-áll mi-közöttünk ez a' Jéſus, nem akarják őtet látni, annyival-is inkább, az ő

lábainál Máriával le-ülvén, az életnek beſzédét halgatni! Vajha ne találtatnának a' te útſzaidon ollyan ſiketek, a' kik, midön meg-áll Vasárnaponként a' te tornyaidban ez a' Jéſus, és a' néma harangok által-is ezt kiáltatja: Jöjjetek --- arra nem-is igyelnek; hanem inkább halgatnak azokra, a' kik a' jó bornak kortsomájára, pintzékre, hivalkodó diſcurſusokra hívogatják öket! De óh mi bóldogtalan emberek! addig nem tudjuk betsülni a' mi jónkat, míg azt bírjuk, hanem mikor el-kell nálla nélkül lenni.

A' mi a' Máſodik Dolgot illeti. Láſsuk már mit kiáltott mind régenten, mind ma-is miközöttünk ez a' Jéſus: *Ha valaki ſzomjúhozik*

1.) Kiket hív itt a' Kriſtus? *Ha valaki ſzomjúhozik.*

Az egéſségek nem ſzükölködnek orvos nélkül, a' Kriſtus ſem hívja magához, hogy igyanak a' kik meg-töltek, hanem a' kik ſzomjúhoznak. Kik pedig azok a' ſzomjúhozók? A' teſti ſzomjúságban lévö embert mikor mondunk, akkor értünk ollyan embert, a' ki érzi azt, hogy nints' néki az ö meg-újjításáravaló itala

2.) A' miatt nagy nyughatatlanságot és gyötrelmet ſzenved.

3.) Ki-mondhatatlan buzgó kívánsággal óhajtja a' hívesitö italt, és nem nyugſzik addig, míg annak ſzerit nem teſzi. Lelki-képpen ſzomjú tehát az az ember, a' ki

a.) Meg-esméri és érzi magában az ö nagy nyavalyáſságát, és abból-való ki-ſzabadúlásra tellyes tehetetlenségét. Látja, és érzi az illyen ember, hogy ö terméſzettel megveſzett, és bünben fogantatott, meg-foſztatott az Iſtennek ditsöſséges képétöl, a' Szentségtöl és Igazságtól; ollyan ö mint a' meg-ſzáradott és meg-aſſzott kietlen puſzta, ollyan puſz-

ta

ta a' mellyben Sárkányok laknak, és ſemmi jóságos tselekedeteknek gyümöltsei nem teremnek; ollyan az ö ſzíve mint a' kemény értz és kö, a' mellyet nem lehet meg-lágyítani. Ollyanok ſzemei mint a' bé-omlott kútak, a' mellyekben a' köny-hullatáſoknak egy tsepp vize nintsen. Látja és érzi az ö mindennapi eſeteit melly ſokak azok, és melly nehezek. Látja mind ezekért az Iſten' haragjára érdemes vóltát; de látja másfelöl ennek feje felett gerjedezö haragjának meg-tsendesítésére-való nagy tehetetlenségét.

b) Ezért-is ki-mondhatatlan nagy gyötrelmet okoz ezeknek meg-gondoláſa az ö lelkében. Mit gondoltok ugyan-is Kereſztyének! vallyon nem nagy nyughatatlanságba eſik-é az ollyan lélek, a' melly ezeket jól meg-gondolja. Tsak a' tudja ezt mi légyen, a' ki próbálta. „Ez a' nyughatatlanság tselekedte azt Dávidban, hogy meg-avulnának ö-benne az ö tsontjai, az ö bünein nap-eſtig-való jajgatáſi miatt, és változna ö-benne az ö nedveſsége nyári ſzárazságokra. *'Sólt.* 32.

c.) Minthogy pedig látja, hogy ſohol ſzegény lelke nem talál magának egyébüt nyúgodalmat, hanem tsak a' Jéſusnak vérében, óhajtozik, és ſzív-ſzakadva vágyakodik erre a' kút-fôre, és nem nyugſzik mind addig, míg annak gyönyörüséges vizeivel meg-nem elégíti magát. A' melly vágyakodását az ö bünein meg-illetödött embernek a' Kriſtushoz, és az ö érdeméhez, ſoha ſenki ſzebb példában nem adta-elö mint Szent Dávid, minthogy ö ezt maga próbálta, t. i. a' vadáſzoktól megsértett, és lankadott Szarvasnak példájában. *Miképpen kívánkozik, úgy mond, a' Szarvas a' folyó vizekre; akképpen kívánkozik az én lelkem te hozzád Iſten! ſzomjúhozik az én lelkem az Istenhez, az élö erös Iſtenhez* 'Sólt. 42.

Ímé azért, az illyen ſzomjúhozókat hívja az Iſtennek Fija magához. Meg-jegyzésre méltó pedig az ö ſzóllásának formája: *Ha valaki ſzomjúhozik.* Nem mondja: *Mindnyájan ſzomjúhoztok, és így mindnyájan jöjjetek*; hanem: *Ha valaki ſzomjúhozik.* A' mellyel fel-téſzi, hogy vagynak tehát ollyanok, a' kik nem ſzomjúhoznak. Ne gondoljátok, óh kegyes Lelkek! hogy mindenek annyira éheznék, és ſzomjúhoznák a' Kriſtust mint ti; és hogy mindenek-elött ollyan betsületben vólna az a' Mennyei víz, mint ti-elöttetek. Nagyobb réſze e' Világnak el-hagyta az élö-víznek kútfejét, és ástak magoknak bé-omlott kútakat. P. o. Ha a' teſti és világi embereket meg-gondoljátok, minek ezeknek a' Kriſtus és az ö érdeme? Nem illyen víz kell nékiek, illyen lelki víz, a' mellyböl a' ki iſzik, meg-nem ſzomjúhozik ſoha. Nem ſzomjúhozzák ök ezt; hanem ezek ſzomjúhozzák, söt úgy iſzſzák, mint a' vizet, az álnokságot. Amazok a' világi gazdagságoknak teſti kívánságával tellyes ſzomjúhozó nadályok lévén ezt kiáltják ſzüntelen: *Hozd-el, Hozd-el.* Amazok az ártatlan vért ſzomjúhozzák. Amazok a' tolvajságnak lopott édes vizeit. Immár, valamint a' kiknek gyomrok ſok egéſségtelen nedveſségekkel tellyeſek, magoknak jól-lakottaknak tetſzenek, és ha valamit kívánnak-is, akkor-is tsak azt kívánják, a' mi azokkal a' roſzſz nedveſségekkel meg-egyez; de a' jó-féle és egéſséges étel ízetlen nékiek, fel-émelyedik töle a' gyomrok: Úgy, a' kiknek lelkek tellyes ezekkel a' ſokféle meg-veſzett kívánságokkal, azok nem éhezik és ſzomjúhozzák a' lelkieket; söt merö tsömör elöttök. Ha a'-vízi-betegségben lévö embernek kedvében akarſz járni, vizzel forogj ö-körülötte: úgy, ha a' teſti embernek ínnye ſzerént-való Prédikátziót akarſz mondani, ne em-

emlegesd néki az életnek vizét; mert mit tud ô ahoz? *Ignati nulla cupido?* a' ki mit nem esmér nem kívánja azt. Ne prédikáld néki a' Kriſtust; hanem pénzröl, borról, világi dolgokról, annak ſzaporodásáról: ez az a' víz a' mellyet ô ſzomjúhozik.

De ha meg gondoljuk még továbbá, mind a' Kriſtus' idejében, mind ez utólsó idökben élö ſok lelki-képpen érzéketlen, és a' teſti bátorságban el-aludt embereket; majd meg-látjuk, melly keveſen vagynak a' Kriſtust ſzomjúhozók, és melly igen méltán hivogathat a' Kriſtus még ma-is illyen *Hával: Ha valaki ſzomjúhozik.* Hányan vagynak ugyan-is ollyanok, a' kik nem a' ſzomjúhozó emberhez, hanem a' minden nedveſségtöl meg foſztatott, és egéſzſzen el-epedett földhöz haſonlók. Mert a' ſzomjú ember tsak tudja leg-alább hogy ô ſzomjú, és érzi: de ezek nem tudják. Nem gondolják-meg az ô nyavalyáſságoknak, a' mellyben fetrengenek, iſzonyú vóltát, bûneiknek ſokaságát, és az Iſten' haragjának fejek-felett lángozó tüze, ôket erre a' lelki-ſzomjúhságra éppen nem indíthatja. De el-jö az óra a' mellyben fel-indítja, akkor a' mikor, ha mind késöre-is ſzomjúhozni fogják ezt az életnek kút-fejét, még pedig annyira ſzomjúhozzák a' pokolnak lángjai között, hogy az-is jó ízüen esnék nékiek, ha Lázár egy tsepp vizet tseppentene el-epedett nyelvekre.

Ha még végezetre meg-gondoljuk a' Hipókritákat, a' kikkel teli ma e' világ; ezekre nézve-is meg-tetſzik, melly kevés foganatja vagyon ennek a' lelki italra-való hívogatásnak, és meg-láthatjuk, hogy nem tsak a' Kriſtusnak, hanem még ma-is az ô ſzolgáinak tsak illyen *reſtrictióval* meg-határozáſsal, kell hívni az embereket: *Ha valaki ſzomjúhozik.* Minek gondolkoznának ugyan-is az ollyan Fari-

ſeuſi igazságnak, és magok' érdemének borá-tól meg-réſzegedett emberek a' Kriſtusnak igazságáról és érdeméről, minek ſzomjúhoznák ők azt? A' kik ezt mondják a' Laodi-tzea-béli Gyülekezet' Angyalával: *Gazdag vagyok, meg-gazdagodtam, és ſemmi nélkül nem ſzükölködöm Jel. 3: 17.* Minek ezeknek a' Kriſtus? Nem hívja ő az illyeneket, hanem a' ſzegény éhezőket és ſzomjúhozókat, a' kiknek ſemmiek nintsen. Halljátok-meg mit énekel Mária: *Az éhezőket minden jókkal bé-tölti, a' gazdagokat üreſſen botsátja. Ha valaki ſzomj.*

A' honnan meg-tanúlhatjuk, melly helytelen az ollyan embereknek okoskodáſok, a' kik azért nem járulnak az Úrnak Szent Aſztalához hogy ők bűnösök. Magam látom, úgy-mond, hogy én nem vagyok méltó ahoz a' Sz. Aſztalhoz; mert én az én bűneimmel az Iſtent meg-bántottam: máſzſzor azért jobban el kéſzülök, 's akkor oda járulok. De mitsoda okoskodás ez? Tsak illyen: Nem megyek ehez a' forráshoz, mert a' torkom a' ſzomjúhság miatt ugyan el-epedett; nem megyek a' Doktorhoz, mert a' ſebem már igen rút. Sőt inkább azért menj a' kúthoz, mert ſzomjúhozol; azért menj az Orvoshoz, mert igen ſebes vagy. Ímé itt vagyon előtted állván az Úr Jéſus, ezt kiáltja: *Ha valaki ſzomjúhozik.* A' te ſzámodra vagyon meg-terítve az ő Aſztala: a' ti ſzámotokra óh tolvajok, gyilkoſok, paráznák, réſzegeſek, nem az Angyalok' ſzámokra: de értsétek-meg, a' kik tudjátok, hogy ti gyilkoſok, tolvajok, paráznák, réſzegeſek vagytok, és a' ti lelketek' eſméreti ennek érzéſe miatt ugyan ſzomjúhozik. Az illyen vendégek kedveſek az ő ſzemei előtt, mert e' földön jártában-is a' bűnös Publikánuſokkal, nem Heródeſsel, Pilátuſsal, Írás-tudókkal vendégeskedett többnyire.

2.)

2.) Láſsuk kihez hívja a' Kriſtus ezeket? *Én-hozzám.* Nints' nagyobb öröme a' ſzegény el-fáradott és a' nagy melegben el-epedett útasnak, mintha ſzép kies helyeken lévő tiſzta forásra akad. Imé ti néktek-is, óh ti ſiralomnak völgyében ſok viſzontagságok és izzadozáſok között útazó, és a' ti bűneiteknek terhe alatt el-lankadott ſzegény bűnöſöknek, mutat az Úr Jéſus egy gyönyörűséges élő-víznek kút-fejét: *Ha valaki ſzomjúhozik.*

Nem mondja: *A' ki ſzomjúhozik, kereſsen a' mit igyék, 's igya azt, a' mi néki tetſzik.* Hanem egyeneſen mint-egy újjal mutat az életnek kút-fejére: *Én-hozzám*, hogy ſenki ne mentheſse magát azzal, hogy ő nem tudta hol van a' kút-fő. Leg-elsö gondja a' ſzomjúhozónak, hogy azt kérdezze, 's kereſse hol a' kút? Ezért-is nem illik tiſzteſséges emberhez, a' ſzomjúhozónak ezt mondani: Ha ihatnál, kereſs a' mit igyál. Mert a' ki ſzomjúhozik, az a' büdös tóhoz-is folyamodik, ha jó vezére nints' a' mi meg-mutaſsa a' kútat. Jó Doktorhoz ſem illik azt mondani: A' ki beteg, kereſsen orvoſságot: mert a' beteg gyakran magának veſzedelmes orvoſságokra-is el-vetemedik: Úgy egy Mennyei Doktorhoz ſem illett vólna ezt mondani: a' ki idvezülni akar, és ſzomjúhozza azt, kereſse-fel a' mint tudja. Ha tetſzik néki, maga jó tselekedeti által kereſse, ha tetſzik, idő ſzerént-való elég-tételekkel, böjtöléſekkel, testének ſanyargatásával enyhítse meg a' maga lelki ſzomjúságát. Nem mondja továbbá, a' Kriſtus: a' ki ſzomjúhozik menjen az én Apostolimhoz, Péterhez, Pálhoz, Jánoshoz, annyival inkább a' mai emberekhez, Papokhoz, Püspökökhöz, Conciliumokhoz, Doktorokhoz, mert ezek közzül-is némellyek, mi-velünk együtt, ſzomjúhozó ſzolga-társaink vóltak, és együtt ittanak velünk

lünk egy lelki italt; némellyek pedig talám azt sem tudják magok-is, merre vagyon ez a' Kút-fő.

A'hoz menjünk azért, a' ki minden lelki áldásoknak, és idvességes jóknak ki-meríthetetlen Kút-feje, t. i. a' Jésus Krisstushoz. Mert ha a' Mennyei bőltsességnek és tudománynak vizét szomjúhozzuk, ezt mondja maga az Attya: *Ez az én Szerelmes Fiam, ötet halgassátok* Ha bűneinknek botsánatját, és az Istennel való meg-békéllésünket óhajtjuk: *Úgy szerette Isten e' Világot ---- örök életet végyen. Ján.* 3: 16. Ha a' Szent Léleknek minket újjá-szülő és meg-szentelő kegyelmét kivánjuk, ímé az ígéret: *Én kérem az Atyát, és más vígasztalót ád néktek. Ján.* 14: 16. Ha a' mi Mennyei Hazánkba áhítozik lelkünk, ímé ismét az ígéret: *Mikoron el-menéndek, és el-készíténdem néktek a' helyet, ismét el jövök, és fel-vészlek titeket én-magamhoz, hogy a' hol én vagyok, ti-is ott légyetek.*

3.) Mit kíván azoktól a' kiket hív: *Jöjjön Én hozzám.* Jegyezzük-meg: Nem mondja: *Kénszerítessék hogy jöjjön én-hozzám*, tűzzel, vassal erőltessék ötet, hogy jöjjön hozzám; hanem egész barátsági szelídséggel szóll: *Jöjjön én-hozzám.* A' testi szomjúságnak, az a' természeti, és azt szokta az emberben tselekedni, hogy önként menjen a' forráshoz. Erőlteti ugyan az embert, és kínszeríti hogy menjen; de mennél nagyobb ez az erőltetés, annál örömestebb, és készen megyen, söt ugyan fut a' forrás felé: úgy, a' kikben az Isten, a' Törvénynek rettentő tüzei, és a' bűnnek sullyos nehézsége által, ezt a' Krisstus' érdemének szomjúhozását fel-indítja, azokat mennél jobban erőlteti ez a' lelki szomjúhság, annál készebben és örömestebb mennek a' Jésus Krisstushoz.

Men-

Menni a' Kriſtushoz annyit téſzen, mint *hinni ö-benne.* Igen ſzép és fontos haſonlatosſág! Mert ezzel fel téſzi azt a' Kriſtus, hogy tehát a' bünös, terméſzet ſzerént el-ſzakadott, és el-idegenedett a' Jéſustól; de mindazonáltal, oda kezdette már hagyni a' bünnek Orſzágát, és a' Kriſtust tette minden ö kívánságinak leg-főbb tzéljává; már ö-hozzá fordúlt, és az ö akaratjának önként-való vágyakozásából kíván a' Jéſuſsal ſzoroſsabban egyesülni, és erre fordította minden tehetségeit az ö elméjének, mint a' menésben a' testnek minden tagjai mozognak; ennek az ö menetelinek régulája, és egyenes útja az Iſten' Törvénnye, a' mellyen laſsan-laſsan közelít a' Kriſtushoz, és egyſzer el-is érkezik. Látni-való hát, hogy a' Kriſtushoz való menetel nem tsak tsupa hitel-adásban áll, hanem jó tselekedetekkel és meg-téréſsel egybe-köttetett hitben.

Azt mondják. Mimódon kell e'hez az életnek kút-fejéhez menni, és hol találjuk-fel ötet? Meg-felel én helyettem egy régi ſzent Atya: *Non pedibus, ſed adfectu; non migrando, ſed amando venitur ad Chriſtum.* Meg-parantsolta maga a' Kriſtus: *Ha ezt mondándják néktek: Ímé itt vagyon a' Kriſtus, vagy amott vagyon, ímé a' puſztában vagyon, ne menjetek-ki, ímé a' rejtek-házakban, ne hidjétek. Mát.* 24: 26. Mi azért ne menjünk ſe' Jéru'sálembe az ö koporsójához ſe' másuvá, hanem valaholott akarjuk, meg-találjuk ötet. Kereſsük ötet, és menjünk-el hozzá buzgó könyörgésünkel, és azt ígérte: *Valaholott ketten a'vagy hárman egybe-gyülünk az ö Nevében, ott vagyon mi-közöttünk. Mát.* 18: 20. Menjünk-el a' mi kegyes elmélkedéſeinknek, magoſsan repülő ſzárnyai által ö-hozzá ſzíntén a' harmadik Égbe, a' hol vagyon az ö Szent Attyával. Menjünk-el a' Sakramentomok', és nevezetesen az Úr'

Va-

Vatsorájával-való helyes és idvességes élés által. Itt vagyon bizony, valósággal itt vagyon ez az Életnek kút-feje, a' melly e'képpen hívogata bennünket e' mái napon-is ö-magához, meg-állván közöttünk: *Mindnyáján. 's a' t.*

Nem elég pedig tsak el-menni e'hez a' kút-föhöz; hanem innya-is kell abból. *A' ki szomjúhozik 's a' t.* Valamint a' ki-a' vizet, vagy bort iszsza, elöszször ugyan annak tápláló ereje által meg-újjíttatik, annak-felette pedig az az ital ö-néki testévé és vérévé változik: úgy iszszuk-meg a' Krisstust.

1.) Midön a' mi el-lankadt lelkeinket megújjítjuk és vígasztaljuk a' mi bűneinknek botsánatjával, a' mellyet a' Krisstus nyert minékünk az ö testének meg-töretésével, és vérének ki-ontásával.

2.) A' mikor jobban-jobban egyesülünk ö-véle, mint az ital szokott a' mi testünkel; úgy-hogy legyünk az ö testéből és tsontjaiból-valók. És valami-képpen hogy a' testben sok tagok vagynak, de egy lélek igazgatja; úgy minket-is a' Krisstusnak tagjait az ö Lélek elevenít és igazgat.

* * * *

Ímé Kereszstyén Atyámfiai! Valamint régen a' Jéru'sálemi Templomban, úgy ma-is ezen ti Templomotoknak közepette meg-álla a' Szent Asztalnál az Úr Jésus Krisstus, és ezt kiáltá minékünk az ö Szolgái által: *A' ki Szomjuhozik. 's a't* Mentenek-is, a' mint láthattátok, elegen; de szomjúhozók vóltanak-é mindnyáján, vagy nem, nem tudom; az Isten, a' ki szíveket és veséket vi'sgáló Isten jól tudja. Vi'sgálja-meg a' ti magatok' lelke, ha mikor e'hez a' Szent Asztalhoz járultatok, hasonlók vóltatok-é a' Vadászoktól meg-sértetett szom-

jú-

júhozó Szarvashoz, a' melly kívánkozik a' kút fejekre; vagy pedig tsak ollyanok, mint valami minden nedveſség nélkül, érzékenység nélkül-való kemény kö-ſzikla, a' mellyre akármint eſsék az eſső, de azt ſoha termékennyé nem téſzi.

Szóllok azért *Elöſzör* azokhoz, a' kik éppen nem ſzomjúhozzák az Úr Jéſus Kriſtust. *Azután* azokhoz a' kik ſzomjúhozzák. *Utóljára* a' kik már valamennyire még-is kóstolták ennek a' lelki italnak édeſségét.

A) Engedjétek-meg, hadd ſzóljak elöſzör azokhoz, a' kik éppen nem ſzomjúhozzák az Úr Jéſus Kriſtust.

Nintsenek-é illyenek ti-közöttetek? Nintsen-é ollyan ti-közöttetek, a' ki mind ezeket a' mellyeket mondottam, minden buzgóság és meg-illetődés nélkül halgatta vólna? és a' kinek ſzíve tsak úgy ſzomjuhozná mind ezeknek hallására-is a' lelki jókat; mint az érzékenység nélkül-való kö-ſzikla a' vizet? Kérlek azért titeket kik illyenek vagytok, feleljetek-meg nékem erre a' két Kérdésre: Azok a' Jó-tétemények a' mellyeket itt a' Kriſtus ígér, nem érdemlik-é-meg hogy kívánjuk azokat? És vallyon nem jö-é-el valaha az az idö, a' mellyben ha most meg-vetitek ezeket, kívánnátok ugyan, de híjába, mert nem adatik néktek?

Azt kérdem azért *elöſzör* tölletek: Annyira meg-veſztegettetett, sőt annyira érzéketlené a' ti érzékenységtek, hogy éppen által nem láthatnátok azt, hogy nintsen ſemmi ezen a' világon, a' mit a' ſzegény bűnös, de halhatatlanságra teremtetett ember jobban kívánhatna mint a' Jéſus Kriſtust? Mondjátok-meg énnékem, nem méltó oka és tzélja-é az okos ember' kívánságának az, hogy az ö bűnei eltöröltetſenek; az Iſtennek rettenetes haragja

az

az ö feje felöl el-fordíttaſsék, és ö az Iſtennek hozzá való kegyelmeſségéröl bizonyoſsá tételſsék? Nem méltó oka-é az ö véghetetlen kívánságának az, hogy ö halhatatlanságra teremtett okos lélek lévén, állandóbb és nagyobb bóldogsággal bírjon mind örökkön örökké, mint e' világi veſzendö életben?

Látni-való azért, hogy ezek a' lelki-jók, mindenképpen meg-érdemlik a' mi leg-buzgóságoſabb és leg-gerjedezöbb kívánságainkat: még-is ti azt el-nem hitethetitek magatokkal. Oh vajha gyakorta egybe-vetnétek ezeket, azokkal a' hijába-való jókkal, azokkal a' helytelen világi ſzorgalmatoſságokkal, a' mellyekért ezeket el-múlatjátok. Meg-látjátok ekkor melly alá-valók és ſemmire kellök azok ezekhez képest: Meg-látnátok hogy éppen nem méltók azok arra, hogy tsak egy ſzempillantásig-is tovább kívánjátok.

Azt kérdem *továbbá:* Nem jö-é-el valahára az az idö, a' mellyben hijába kívánjátok és ſzomjúhozzátok ezeket a' lelki jókat? Bóldogtalan teremtéſek! a' ſok világi Jóknak kívánsági között eſzetekbe ſem jut néktek a' ti lelketek; mert midön e' világi veſzendö jókat meg-nyeritek, azt gondoljátok, hogy már azzal el-nyertétek a' ti lelketeknek leg-föbb bóldogságát. De el-jö az idö, ha mind ſokára-is, ha mind ſok eſztendök után-is, el-oſzlatja a' ti fejetekböl a' hiaſ' e' tsalárd meg-jádzodtatást. Fel-ſerkentek akkor, és annyival nagyobb kívánsággal ſzomjúhozzátok a' lelki jókat, mennél inkább most meg-útáljátok. Ollyanok leſztek mint a' kiröl ſzóll *Eſa* 29: 8. Mint a' melly éhezö ember álmodozik, és álmában eſzik, és mikor fel-ſerken, ugyan üres a' haſa: és miképpen álmodozik a' ſzomjúhozó, ki álmában iſzik; fel-ſerken, és ímé ugyan ſzomjú, és kívánja az italt. Akkor

éb-

ébred fel a' ti kívánságtok ezeknek a' jóknak kívánására; de nem egyébre, hanem tsak a' ti gyötrelmetekre, a' melly meg-annyi mérges nyílakat fog lőni a' ti szíveitekre, a' mennyiszer eszetekbe jutnak tinéktek azok az édességes hívogatások, a' mellyeket a' Jésustól hallottatok, de mind annyiszor meg-vetettétek: *A' ki szomjúhozik, jöjjön én-hozzám, és igyék.*

B) Fordúlok *Másodszor* azokra a' kik éhezik és szomjúhoznak az Úr Jésust, és az ő lelki-jótéteményeit. El-hiszem, hogy az Istennek kegyelme-által vagynak ti-közöttetek illyenek, a' kik minekutánna hallották vólna az Úr Jésust lenni az életnek kút-fejének, így fohászkodnak-fel a' kegyes Dáviddal: Óh ki ád énnékem vizet a' Bethlehemi forrásból, melly a' kapu-előtt vagyon! Óh mikor kóstolhatom-meg azokat a' kies forrásokat, mellyek az örökké-való halmok alól szivárognak! Bóldogok vagytok, óh lelki-szegények! a' kik ezeket szomjúhozzátok. Úgy tartsátok ezeket a' Sz. kívánságokat, a' mellyeket magatokban tapasztaltok, mint meg-annyi tsalhatatlan jeleit a' ti válaszstástoknak. Folyamodjatok szűntelen-való könyörgéseitek-által ahoz, a' ki mind bé-töltheti, mind bé-akarja tölteni ezen szomjúságtokat.

Azt mondom: Úgy tartsátok ezen Sz. kívánságitokat. Ugyan-is, bizonyos az, hogy igen sok emberek meg-útálják, és semminek tartják az Évangyéliomnak ígéreteit. Honnan vagyon hát hogy ti ezeket kívánjátok? Minden bizonnyal az Egekből öntettek ezek a' kívánságok ti belétek. A' Krisus' szavai azok ti-bennetek, a' ki hív titeket; ezért-is ezt mondhatom néktek, a' mit ama' vaknak *Márk.* 10: 49. Légyetek jó hitben, keljetek-fel, a' Jésus hívat titeket. Nints azért egyéb hátra, hanem menjetek ő-hozzá, és az ő Dítsőségének

nek Királyi Széke-elött le-borúlván mondjátok: Te tudod, Uram Jésus! hogy szomjúhozlak tégedet, és a' te érdemedet. Te látod, melly igen áhítozik szegény bünös lelkem az én bünéimnek-botsánatjáért, a' te Szent Lelkednek ajándékiért, és a' te Mennyei Országodnak bóldogságáért. Tudom pedig, és elhittem, hogy mind ezeket sokkal fellyebb meg-adhatod énnékem, mint-sem én meg-gondolhatnám, vagy elémmel fel-érhetném. Hogy lehetne a'-meg, hogy te énnékem innom ne akarnál adni, és az én el-alélt és ellankadt lelkemet meg-enyhíteni? Mire-valók vólnának külömben azok a' sok szép hívogatásid, a' mellyeket nyújtottál a' szegény megtérö bünösökhöz az Evangyéliomban? Mire-való vólna, nevezetesen, az a' te drága hívogató beszéded, a' melly annyiszor zengedezett e' mái napon az én füleimben a' te házadban? Mire-való vólna a' te Szent Asztalod, a' mellynél azt ígérted: a' ki eszi az én testemet, és iszsza az én véremet örök élete vagyon annak? Hiszem azért, hogy te elégítheted-meg, és meg-is akarod elégíteni az én lelkemet. Hiszem Uram! de te légy segítségül az én hihetetlenségemnek.

C.) Ti pedig, a' kik nem tsak szomjúhozzátok, hanem részesültetek-is ma' nevezetesen ebben az életnek vizében; mindeneknek felette adjatok hálákat azért az Istennek, hogy annyira méltóztatott titeket, hogy meg-tudnátok azt betsülni, és szomjúhozni, a' midön azonban a' világnak nagyobb része, a' kegyelemnek ennyi forrási között szomjan vész-el. Midön Hágár szomjúság miatt az ö fijával Ismáellel majd meg hólt vólna, meg-nyitá az Úr, az ö szemeit, hogy látná a' forrást. Illyenképpen tselekedett az Isten ti veletek. Megnyitotta a' ti lelki szemeiteket, hogy láthatnátok

tok amaz élö-víznek kút-fejét, a' mellynek vizei örök életre buzognak. De az-is mondatik Hágárról, hogy minekutánna maga ivott vólna, adott az ö gyermekének-is. Látjátok Atyák, és Anyák! mitsoda a' ti tiſztetek; ez, hogy mindent el-köveſsetek, a' ti gyermekeitek eránt, hogy azok-is réſzesülheſsenek ez életnek vizében a' Jéſus Kriſtusban. Söt mindnyájan, valakik itt vagyunk, tartozunk reá vezetni erre a' kút-fóre minden barátinkat, esmérönket, sôt még ellenségünket-is; hogy így mindnyájan, ſeregestöl merítsünk vizeket a' Szabadítónak kút-fejéböl, ſokkal nagyobb örömmel mint a' teſti Izráel régenten az ö Siloám' forrásából.

Minthogy pedig ezek csak a' ſiralomnak völgyében tsergedezö forráſok, a' mellyekre most vezettelek benneteket, a' holott az ital, a' ſzomjúsággal, az elégség ſzükölködéſsel, az édeſség a' keſerüséggel vagyon egybe-kötve; a' leg-elsö eredetire vágyakozzunk azért ezeknek, arra az életnek tiſzta folyó vizére, melly világos mint a' kriſtály, melly ki-jö az Iſtennek, és a' Báránynak Székétöl.

Nem éhezünk ott többé, és nem ſzomjúhozunk, és a' napnak hévsége, vagy valami egyébb hévség nem árt minékünk; mert a' Bárány, a' ki vagyon a' Széknek közepében, a' legeltet minket, és a' vizeknek élö-forráſira viſzen minket, és el-töröl az Iſten minden köny-hullatást a' mi ſzemeinkröl. Mondjuk azért a' Samaria-béli Aſszonnyal: Uram, adjad nékünk azt a' vizet, hogy ſoha meg-ne ſzomjúhozzunk. Amen.

XLII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

Az ellenünk-való kéz-írásnak a' Kereſzt-fára-való fel feſzítéséről.

Szent Letzke: *'Kol. 2: 14. És el-törölvén a' tzeremóniáknak ellenünk-való kezünk-írását, melly minékünk ellenünk vala, azt haſzontalanná tévé, a' Kereſzt-fára azt fel feſzítvén.*

Kereſztyén Atyámfiai! Hogy az Iſten a' ſzegény bünös embernek bünеit meg botsátja, az tsak magában gondoltatván-is meg-betsülhetetlen kegyelem; mert mi lehet annál nagyobb jóság, mint az ötet meg-bántóknak meg-engedni, és meg-egyezni azoknak örök bóldogságokban, a' kik háládatlanságokkal ugyan kénſzerítik ö Felségét arra, hogy Pokolra taſzítsa? Hát ha még meg-gondolja az ember, mennyibe került ez a' mi bünеinknek meg botsáttatása, még majd akkor nem győz ezen eléggé tsudálkozni. Ugyan-is, az Iſten a' mi bünеinket nem botsáthatja-meg, tsupán tsak az ö akaratjának tettzéséből; mint az adósnak a' Creditor mihelyt akarja el engedheti minden adóſságát, ugyan-is ſzabad ö a' magáéval azt tselekedni, a' mit akar. De az Iſtenben más képpen van a' dolog; az ö igazsága, melly ſzerént ö e' Világnak ítéllö Bírája, az ö bünt gyülölö ſzentsége, törvényének Felséges volta, egéſzſzen ellent-vét az ö kegyelmeſségének, hogy azt ne gyakorolhaſsa a' bünös eránt. És itt tettzik már még az

Iſten-

Istennek valamint bôltseſségének, úgy jóságának-is tsudállatos vólta. Mert látván hogy a' bûnt külömben el nem engedheti; hanem ha az ô bûnt gyûlölô és büntetô igazságának elég-tétettetik elôſzör; más réſzrôl pedig hogy ezen igazságának ſemmi egyébb módon elég nem tétethetik; hanem véghetetlen ſzemélynek, és így az Isten' Fiának halála által: az ô tulajdon Fiának nem kedvezett; hanem azt adta mi-érettünk halálra. E' már a' tsudáknak tsudája, mellyben nem tsak mi emberek láthatunk nagy mélységeket; hanem az Angyalok-is nagy kívánsággal kívántak belé-tekínteni, hogy a' mi bûneinknek botsánatja nem másként; hanem az Isten' tulajdon vérének árán ſzereztetett-meg. És bizony e' nélkûl a' ſzegény bûnösnek Lelki-esmérete nem lehet bizonyos az Isten' kegyelmeſségéröl. Tudja és érzi azazt, hogy az Isten haragſzik a' bûnre, és így annak irgalmára ſzámot nem tarthat, míg nem tudja, hogy az ô igazságának elég-tétetett, és meg-vagyon fizetve. Innen az Apostol vígaſztalván a' Koloſse-béliekket azzal, hogy az Isten meg-botsátotta az ô bûneiket: ſzükségesnek ítéllé ennek Fundamentomát elô-adni az el-olvastatott ſzent beſzédekben. *El-törölvén úgy mond a' Tzeremóniáknak ellenünk-való kezünk 's a' t.* Ezen beſzédekkel erôſíti is egyſzer'smind az igaz híveknek Lelkek-esméretét az akkor támadott hamis tanítóknak tévelygések ellen, kik is el-akarták ô vélek hitetni, hogy a' Jéſus Kriſtusnak kegyelme, és hit által el-vett érdeme, nem elégséges a' meg-igazúlásra és az idvesſégre, hanem ha a' mellett a' Móſes' törvényének a' tzeremóniáknak alájok adják magokat.

K. Mitsoda ez a' Tzeremóniákban-való kéz írás?

F. A' Szent Írásnak ſzokott ſzóllásának formája, hogy a' bûnt adóſságnak nevezze. Mert, valamint-hogy az adóſság kötelezi az adóst a' meg-fizetésre: úgy a' bûn a' bûnöst a' büntetésre. Valamint az adóſság által juſsa van a' Creditornak az adóſson; úgy a' bûn által az Iſtennek a' bûnösön, hogy azt meg-büntesſe, ezen haſonlatoſságra tzéloz Szent Pál mikor kéz-írásról ſzóll. A' külsö dolgokban a' kéz-írás vagy Contractus nem egyéb; hanem magának az adósnak tulajdon keze-írásával meg-erösſíttetett bizonyság-levél, mellyben ö meg-vallya, hogy ez, vagy amaz embernek ennyi vagy amannyi ſummával tartozik, és kötelezi magát annak valamelly bizonyos idöre-való le-fizetésére. A' tehát mintegy élö és mindenkor meg-maradó tanú-bizonyága annak, hogy van juſsa a' Creditornak az adóson, és kénſzerítheti a' meg-fizetésre. És így annak a' kéz-írásnak a' mellyröl a' Szent Letzkében ſzó vagyon, nem egyébnek kell lenni; hanem valami olly bizonyság-levélnek mintegy, mellyben mi bûnös vóltunkról bizonyságot téſzünk; és a' melly just ád az Iſten' boſzſzúálló igazságának arra, hogy minket meg-büntesſen. Ezen némellyek értik a' Tzeremóniális Törvényt: de nem csak azt kell érteni, mert ollyan kéz-írásról ſzóll az Apostol, a' melly a' 'Sidóknak ſzíntén úgy ellenek vólt, mint a' Pogányoknak, és a' mellynek el-törléséböl ezekre ſzíntén úgy, mint amazokra a' haſzon hárult, hogy az ö adóſságaik, az-az, az ö bûneik el-engedtettek. Mert ezeket Sz. Pál a' Koloſse-béliekre alkalmaztatja, a' kik Pogányok vóltak nem 'Sidók, és így a' Tzeremóniális Törvény öket nem kötelezte. Ez a' kéz-írás annakokáért a' Mó'ſes' egéſz Törvénye. Mivel ez világoſsan kiáltja: *Átkozott valaki meg-nem marad mind azokban, mellyek meg-*

meg-írattattak a' Törvénynek könyvében, hogy azokat tselekedje: tehát látni-való, hogy valakik annak alája-adták magokat, és azt be-vették mint Istennel-való szövetségnek petsétjét, azzal alája-adták magokat annak átkának, mert az ő lelkek' esméreti bizonyságot tett hogy ők azt meg-nem tartják. Valamint a' Contractusban az adós magát mintegy kárhoztatja, és ha meg-nem fizethet, alája-adja magát a' büntetésnek, vagy jószágát a' Confiscálásnak; úgy a' kik a' Törvényt bé-vették, azzal kötelezik magokat, és alája-adták magokat az Isten' Bírói igazságának, hogy őket büntesse-meg, ha azt a' Törvényt meg-nem tartják. Tsalhatatlan bizonysága vólt ez az ő bűnös vóltoknak; minden mentséget szájokból ki vett, és az Istennek Bírói szententziáját meg-igazította. Innen hívattatik *halálnak, és kárhozatnak szolgálatjának. 2. Kór.* 3: 7, 9.

Ez a' kéz-írás pedig, azt mondja továbbá az Apostol, vólt le-téve, helyheztetve és mintegy meg-írva a' Tzeremóniákban. Azokban vólt közönséges meg-vallása és meg-erősítése, hogy a' bűnös kötelezi magát a' büntetésre és lelki-esméreti szerént a' Törvénynek minden átkára méltó. A' kik bűnért-való engesztelő áldozatot tettek, nem-de-nem meg-vallották-é ezzel, hogy ők bűnösök és méltók arra, hogy tűz által hamuvá tétessenek, nem pedig az az ártatlan állat, mellyet magok helyébe állították? A'vagy a' környül-mettzetés, nem az ő természeti tulajdonságoknak, és eredeti bűneiknek bizonysága vólt-é? mind ezekkel, és többekkel-is megkellett azt vallani, hogy még a' Messiás által nem töröltetett el a' bűn.

K. De miképpen mondatik ez a' kéz-írás mi-ellenünk lenni?

F. Ha ezeket meg gondoljuk tellyes erejekben, méltó meg-jegyezni, hogy minekutánna azt mondja elöſzör hogy az ellenünk-való vólt, majd mintegy lágyítani akarván az ö beſzédét valamennyire, azt mondja: *Valamelly réſzből ellenünk vala.* Mind a' kettö igaz-is. Noha a' Törvény Szent és Lelki dolog; de mindazonáltal ellenünk-való lett az a' mi bünös vóltunkért, mert ugyan-is

1.) A' teſti embernek gonoſz kívánságával egéſzſzen ellenkezöt parantsol.

2.) Meg-gyözi ötet az ö bünös vóltáról, mint a' Törvény-ſzéken elö hozott Contractus bé-dugja az adósnak ſzáját.

3.) Minekutánna néki büneit fel-fedezi, és lelki-esmérete' forumán ſzemére lobbantja: a' büntetésnek ſententziájával menydörög ellene, és átkozotnak mondja: A' mi nézi a' tzeremóniás törvényt, ez-is ellenünk vólt, nem tsak azért, hogy el-hordozhatatlan járom vólt, mind rend-tartásának ſokaságáért, mind nehéz vóltára nézve, és mintegy közbe-vetett fal vólt *Efés*? hanem a' mint fellyebb mondám azért-is, mert vádolta öket az ö büneikröl, és így azok világoſan mutatják a' bünök által meg bántatott igaz Iſtennek haragját a' bünös ellen. Egy ſzóval a' Törvény ellenünk-való ha magába gondoltatik; mert nem egyébröl ſzóllott; hanem tsak az engedelmeſségröl, vagy pedig a' büntetésröl, ha nem engedelmeskednénk. Az Iſten' kegyelmének igéretit meghomályosította rettentö átkaival, és bé-töltötte félelemmel a' ſzegény bünös lelket. Továbbá ha tsak a' teſti 'Sidókat gondoljuk, a' kik a' Törvénynek betüjén túl nem mentek, és igaz tzélját azoknak a' ſok-féle tzeremóniáknak meg nem foghatták, de ha a' Törvényt más tekíntetbe gondoljuk a' hívö 'Sidókra nézve: tapaſztalhatjuk ebben az Iſteni kegyelem-

nek

nek és haragnak némi némü egybe-zavarodását. Úgy vallották meg ezekben a' Tzeremóniákban bünöſöknek magokat, hogy mindazáltal nem ígérték azt, hogy magok ſzemély ſzerént fizetnek-meg, hanem más által, tudniillik az áldozatra rendeltetett állat által, mellyre tévén kezeiket, bünеiket-is reá-rakták, és egyſzersmind azoknak botsánatját ennek vérének tulajdoníttották a' jövendö Meſsiásra nézve, és így ezzel mintegy ígérték magokat hogy hinni fognak a' Meſsiásban a' ki ö-érettek eleget fogna tenni, méltán mondja azért az Apoſtol a' Szent Letzkében: *És el-törölvén a' Tzeremóniáknak 's a' t.* tsak valamelly réſzböl vólt ellenünk, mert egy réſzröl annak tanúbizonysága vólt, hogy meg-nem lett még az elég-tétel, a' melly-is ö-ellenek vólt, más réſzröl pedig bizonyoſsokká tette öket, hogy ötöllök ſoha nem is kívánja a' fizetést; hanem a' kezes téſzen eleget, a' melly leg-inkább ömellettek vólt és öket vígaſztalta.

K. Mi-módon vétetett-el a' Törvénynek minket kárhoztató ereje?

F. A' Kriſtusnak a' Kereſzt-fán-való halála-által. mindeneknek-elötte pedig meg-kell jegyezni: Kitsoda az a' ki ezt a' kéz-írást eltörlötte? Elsö tekéntettel ugyan úgy láttzik, hogy az Apoſtolnak ezen ſzavai a' Jéſusra vitetnének, mintha ö törlötte vólna el; de ha világoſan meg tekíntjük, ki-tettzik hogy itten a' mi Urunk Jéſus Kriſtus' Attyára van a' tzélozás, ugyan-is arról mondatik a' 13 dik versben: *Az Iſten fel támaſztotta Jéſust a' halálból;* arról mondatik miképpen botsátotta-meg a' bünöket, tudni-illik el törölvén. Ugyan-is az Atya az idveſségnek dolgában úgy gondoltatik mint Bíró, és mint Creditor, ötet illette a' kéz-írásnak el-törléſe és el-tépéſe inkább mint a' Jéſust, a' ki kezes vólt, és ö tsak fizetni tarto-

zott. Igen hathatós és gyönyörüséges ſzóllásnak formájával adja elö Szent Pál az egéſz dolgot, midön azt mondja: *hogy azt el-törlötte.* Szokáſok ugyan-is az embereknek, hogy mikor az adóſok meg-fizetnek, ki-törlik azoknak neveket, és azt a' mivel tartoztak, az ö jegyzö-könyvekböl. Már az Apoſtol azt mondja, hogy éppen így törlötte-ki az Iſten a' mi lelki-adóſságinkról a' bünröl-való kéz íráſunkat, melly az ó Törvényben meg-vólt írva, és a' mi Lelki-esméretünkbe ſubſcribálva. És valamint az emberek mindenkor valami nedvességgel vagy téntával törlik-ki az adóſsaiknak kéz-íráſokat, mellyel magokat obligálták, úgy a' mi adoſságunk az Iſten' Fijának vérével törlödött-ki. Mert a' mi nézi az embereknek írását, azt téntával ki-lehet törleni; de a' Törvénynek mi-reánk halált-kiáltó Sententziájának ki-törlésére nem egyébb; hanem az Iſten' Fiának vére vólt elégséges. Ez úgy láttzik elég az adósnak aſsecuratiójára. De ezzel még Szent Pál meg-nem elégſzik, és hogy a' bün miatt meg-rettent Lelki-esméretet egéſzſzen meg-tsendesítse, melly így ſzóllhatna: Meg-lehet hogy el-törlödött; de nem úgy, és annyira, hogy még-is valamelly per ne támadhatna felöle, tehát azt mondja: *hogy azt haſzontalanná tette* vagy egéſzſzen ſemmivé tette, úgy hogy az oda van, nem láttzik többé, nem akarja az Iſten, hogy annak tsak legkiſsebb nyoma-is legyen, mert a' Kriſtus a' mi kezeſünk, mi helyettünk, mind azt a' tökélletes engedelmeſséget, és igazságot bé-töltötte, mind azokat a' büntetéſeket el-ſzenvedte mellyeket a' Törvény az ö meg-rontóitól kíván, és így mivel azt mind végbe-vitte, a' mit ez a' kéz-írás kíván töllünk, annak többé ſemmi helye nints, félre-kell annak vettetni, mint valamelly erö és haſzon nélkül-való dolog-

lognak, mellynek nintsen arra juſsa, hogy minket a' maga tökélletes, és olly véggel-való meg-tartására kötelezzen, hogy az-által érdemeljük az örök életet, ſem arra hogyha meg-nem tartjuk kárhoztaſson. De mint-hogy erre ismét azt mondhatná a' meg rettent Lelki-esméret, meg lehet hogy az haſzontalanná tétetett, félre-vettetett; de hát ha valahol titkon tartatik és még valaha elö-hozzatik: Ebben-is eleget téſzen az Apoſtol és azt mondja, *hogy a' Kereſzt-fára ſzegeztetett.* Valamint az adóſságról-való kéz-írást a' jó lelkü Creditor el-tépi, és így az a' Contractus az-által az el-ſzaggatás által minden erejét el-veſzti, úgy tett az Iſten-is az ö Fijának halála-által a' minket kárhoztató Törvénnyel. A' melly ſzegek-által lyukaſztották az Ur Jéſus' teſtét a' Kereſzt-fán, a'hol mi-érettünk meg hólt, ugyan azok akkor oda ſzegezték, és öſzve-ſzaggatták, következés-képpen minden erö nélkül-valóvá tették, a' Törvénynek mi ellenünk-való kéz-írását, úgy hogy nem árthat többé a' mi kárhoztatá-ſunkra, mintha minden documentumát el-veſztette vólna, és így a' Törvény-is meg-ölte a' mi kezeſünket, a' Jéſus-is a' Törvényt, úgy hogy ſoha ö a' maga kárhoztató, és minket meg-ölö erejét viſzſza nem állíthatja *Gal. 3: 12.*

* * * *

Kereſztyén Lélek! mikor mind ezeket hallod, juſsanak tenéked eſzedbe mind azok, a' mellyeket ma tselekedtél, ha éltél az Úrnak Szent Vatsorájából, láttad ott ſzemeddel a' mellyeket itten hallál. Meg-feddé régen Tamást az Úr, hogy nem hitte ötet fel-támadottnak lenni, hanem ha botsátándja az ö újjait a' ſzegeknek helyébe, és kezét az ö óldalába; oda hívá és parantsolá hogy botsáſsa oda ezt mond-

mondván: *Ne légy hihetetlen hanem hívő Ján:* 20. De ha a' te bűneid' meg-botsátásának bizonyos vóltán kételkedel, nyughatatlankodol, az nem meg feddésre méltó dolog-é? Mikor pénz béli adóſságról vagyon a' ſzó, ſenki nints nyúgott elmével, hanem ha ſzemével látja hogy az ő kéz-íráſa ſzéllyel-ſzaggattatott, úgy a' meg-háborodott Lelki-esméretnek egyetlen-egy vígaſztaláſa ebben van, ha tudja azt, hogy az ő bün-béli adóſsága el-töröltetett. De miért nyughatatlankodol azon Kereſztyén Lélek? ha a' Kriſtus te-reád nézve nem tsak érdemlette annak el-töröltetését; hanem valósággal el-is törlötte. Ha igaz hittel el-fogadtad, és magadévá tetted a' Jéſus Kriſtus' érdemét, és úgy járúltál a' Szent Aſztalhoz, ne légy hihetetlen; hanem hívő. Ugyan-is, úgy adatott tenéked ottan a' Kriſtus, mintha a' te ſzemeid-elött feſzíttetett vólna-meg, úgy tarthatod azt, mintha a' Jéſus tenéked azt mondotta vólna. Jövel te bűneid' botsánatja felől kételkedő, kitsíny hitű, botsáſsad a' te újjaidat a' ſzegeknek helyébe. A' kenyér, melly itt megtöretik az én teſtemnek jegye és petsétje, melly a' te bűneid' botsánatjára meg-töretett, úgy nézzed azért a' kenyérnek meg-törettetését, mint a' te-ellened-való kéz írásnak ſzemed' láttára-való öſzve-ſzaggattatását ſemivé-való tételét. Az én véremet a' pohárba, mint a' mellyel a' te neved 's adóſságod, az Iſten' ſzámtartó könyvéből ki-töröltetett. Még-is kételkedel? Ímé láſsad e' kenyérnek darabjáit, mellyek néked, és a' te hívő társaidnak adattak, a' te kéz-íráſodnak, darabjai ezek. Imé már kezedbe vagynak, által-adattatnak, ſemmi erejek nints többé a' te kárhoztatáſodra, ezen néked adatott kegyelemnek 'sengéjével vígaſztaljad annak okáért ſzegény bűnös, mind életedben, mind halálodban magadat, *mert ſemmi kárhoz-*

ta-

tatások nintsen azoknak kik a' Kriſtusba vagynak Róm. 8. 1. Jaj pedig azoknak a' kik még igaz hit-által nintsenek a' Kezesbe óltatva, és kik e' Szövettségnek 's Iſten' Fijának vérét lábaikkal meg tapodják. E' vólna egyedül, a' mellyel a' Törvénynek halált hozó kéz-írását ellehet törleni: de mivel ebben nints nékiek réſzek, rettenetes az ô állapotjok, mert az élô Iſtennek kezébe fognak esni, ki is ezen ô adóſsait vetteti a' ſetétségnek tömlötzébe, a' honnan ki-nem jönek, míg meg-nem fizetnek mind az utólsó fillérig, az-az, ſoha-ſem.

Annál erôſsebben tarsd meg annak-okáért Kereſztyén Lélek ezen néked adatott hitet, és abban igyekezzél újúlni és erôſsödni. Örvendezz az Úrban meg-mondhatatlan és dítsôſséges örömmel, légy tsendes és békeſséges lelked-esméretében, és várjad a' te hitednek jutalmát. El-hiſzem hogy Lelked esméreti békeſségét, igyekeznek ottan-ottan meg háborítani bûneid, a' Törvény rettent az ô átkával, az ördög nem ſzûnik meg vádolni az Iſten elôtt mint nagy adóst, és ki-kérne a' Poroſzló hogy a' tömlötzbe veſsen; de feleld ezt mind ezeknek: *Kiáltsatok reám valamit tudtok, nem mondhattok annyit hogy én többet ne tudnék mondani magamra.* Nagy bûnös vagyok meg-vallom, nints igaſságom melly a' Törvényből vólna. Mit-is érnék én ezzel, holott a' Törvény az én kárhoztatáſimnak eſzköze, és az én adóſságomat bizonyító kéz-írás. Ha az-által akarnék én Iſten elôtt meg-igazúlni, nem kiſsebb balgatagságot mivelnék, mintha valamelly ember azt akarván meg-bizonyítani, hogy ô nem adós ſemmivel, a' maga tulajdon keze-írását hozná-fel a' Törvény-Szék elôtt. Ha abból kell meg igazúlni és eleget tenni Iſtennek, mi ſzükség vólt azt ſzéllyel-ſzaggatni haſzontalanná tenni? Meg-vallom annak okáért

ért hogy én adós vagyok, és halált-érdemlő rab, vagy inkább vóltam: de bizonyítsd rám óh Sátán, hogy még-is a' vagyok. Ama' régi Törvényből bizonyítaſzſz: *Átkozott valaki meg-nem marad mind azokban valamellyek meg-írattattak a' Törvénynek könyvébe, hogy azokat tselekedné*; de mit érnek én-ellenem azok a' meg-avúlt, és haſzontalanokká lett régi Contractuſoknak rongyai, és darabjai, mellyeket az én Jéſuſom a' Kereſzt-fához ſzegezett és el-törlött? a'vagy léſzel é olly ſzemtelen hogy azokat vádold, kiket Iſten meg igazított, és kárhoztatod a' kikért a' Kriſtus meg-holt? Ekképpen kell viſzſza-vetni a' gonoſznak nyilait és élni nagy lelki-örömmel e' nékünk adatott idvességgel, imádván hálá-adáſsal az Iſten' jóságát, és magunkat az ő nevének ditsőſségére fordítván. Mi nem ſzeretnénk-é mindenek felett ezt a' kegyelmes Urunkat, ki nékünk minden adóſságunkat el-engedte? mit tagadhatnánk-meg tőlle, a' ki látván hogy mi a' bűnöknek terhe alatt nyögtünk, kéſz vólt az ő Fiának teſtét meg-ſzaggatni, tsak hogy a' mi kéz-íráſunkat az-által el-ſzaggathaſsa, ſzereſsük annak-okáért őtet, és engedjünk az ő parantsolatinak mert azért ſzabadított-meg minket *Luk.* 1. 74, 75. Az ő Törvényének kárhoztató ereje ugyan el-töröltetett; de nem töröltetett-el annak minket hálá-adásra kötelező ereje. Ne fordítsuk annak-okáért ezt a' Szabadságot, a' teſtnek bűnre-való alkalmatoſságául; mert a'-vagy azért engedte-é-el olly ſok adóſságinkat, hogy őtet többekkel kísértsük? Ha az ő Kereſztéhez ſzegeztetett a' kéz-írás, és minden bűneink oda ſzegeztettek: a'vagy élnek-é még-is tovább ezek az ó embernek tagjai mi-bennünk?

Végezetre ugyan azon irgalmaſsággal viſeltetſsünk a' mi Atyánk fiaihoz, mint ő mi-

hoz-

hozzánk. Jól lehet azok minket meg-bántottak, és ſok boſzſzúság-tételről adóſsok; de midőn látjuk hogy az Iſten a' mi teménytelen adóſságinkat el-engedte, követsük ötet. Ha az Iſten a' tíz ezer tálentumokról-való kéz-íráſunkat a' Jéſus Kriſtus' Kereſztéhez ſzegezte: mi a' ſzáz pénzről-valót, mellyel a' mi ſzolga-társunk tartozik minékünk, ſzegezzük oda, az-az, ennek az halálnak meg-gondolása, öljön-meg mi-közöttünk minden verſengéseket, és harag-tartáſokat, így mondhatjuk-el igazán és fiúi bizodalommal: *Botsásd-meg nékünk Mi Atyánk a' mi büneinket miképpen mi-is meg-botsátunk ellenünk vétetteknek.* Amen.

XLIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

Az elönkbe-tétetett tzélnak ki-futásáról.

Szent Letzke: *'Sid. XII:* 1. *Annak-okáért mi-is, mivelhogy ennyi ſok bizonyságoknak fellegé áll környülünk, minden terhet le-vetvén, és minden környülünk 'ſs a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! Ma többnyire mindnyájan, a' kik most ide gyültetek, az Úrnak Szent Aſztalánál a' Sz. Sakramentumban t. i. az Úr' Vatsorájában réſzesültetek. Mit tsináltatok ottan, azt kérdem ti-töletek? Ha ezen kérdést tenném ama' régi arany idő-béli Kereſztyéneknek, a' kik között nem vált vólt még jéggé a' kegyeſség, mint ma, ezt felelné ő-helyettek ama' kegyes Atya Tertul-

li-

liánus: *Vocati ſumus ad militiam Dei vivi cum in Sacramenti verba reſpondimus*, az-az: az élő Iſten mellett való vitézkedésre hívattattunk, és esküvéſsel le kötelezték magunkat. Nem-is tsuda, hogy ez a' Sz. Atya az akkori Kereſztyéneknek életeket katonaságnak, és az ő Kereſztségekkel 's Úr' Vatsorájával való éléſeket erre a' lelki katonaságra való meg-esküttetésnek nevezi; mert az akkori Kereſztyéneknek élete vólt ám az igáz és valóságos, nem pedig tsak haſonlatoſság ſzerént-való katonaság. Egéſz életek nem egyébb vólt, hanem hartz, viadal, pálya-futás, valóságos agon, ú. m. a' kik tselekedetekkel meg-mutatták azt, hogy ők mint Kriſtusnak hív vitézi kéſzek véreket-is ki-ontani ezen Királyokért. Szóljon itt azoknak a' ſzámtalan Mártiromoknak vére, a' kik még meg ſem esküdhettek, a' Kereſztségben ennek a' Králynak hűségére, már akkor a' magok vérekben kereſztelkedtek-meg, és tselekedettel esküdtenek meg az ő-melette-való vitézségre. Szóljon azoknak vére, a' kik midőn titkon barlangokban élnének az Úr' Vatsorájával, és úgy esküdnének-meg a' lelki katonaságra, akkor mentenek ő-reájok a' gyilkos hóhérok, a' kik az ő véreket az ő Úr' Vatsorájokkal elégyítették. Szóljanak mind máſoknak, mind nevezetesen ama' Szent Atyának Ignatiusnak réſzekre kontzoltatott darabjai, a' ki meg-akarván mutatni, melly hív katonája légyen az Úr Jéſusnak, kéſz vólt az Oroſzlánok eleibe vettetni, azokkal mint valamelly erős vitéz meg-hartzolni, és így ama' nemes hartzot, amaz ő-eleibe tétetett pálya-futást megfutni. Óh melly igen ſzájokba illett, tehát ezeknek az arany Kereſztyéneknek ez az arany mondás, mikor Úr' Vatsorájával éltenek. *Vocati ſumus ad militiam* 's a' t.

De

De ha vetjük már ſzemeinket a' mai Ke-
„ reſztyénekre, oh melly keſerveſen kell éſz-
„ re-vennünk ama' mondásnak igaſságát: Míg
„ vérrel öntöztetett az Ekkléſiának kerte, ad-
„ dig vólt termékeny a' hitnek gyümöltseivel,
„ de mikor fel-derült ö-reá a' tsendes békes-
„ ségnek napja, el-hervadt, az üldöztetéſek-
„ kel együtt el-aludt a' kegyeſség-is. Nints
már ma katona, mind Úr, mind Király a'
mai Kereſztyén, békeſséget kiált még a' gyer-
mek-is. Hallatlan dolog ma hogy tsak egy
embernek-is a' hóhért feje-felibe állíttsák azért,
hogy a' Jéſus Kriſtust tiſzteli, valamint régen
a' hóhérok nem győzték ölni az illyeneket.
Képtelenséget láttatnék ma ſokak-előtt mon-
dani, a' ki azt mondaná, hogy ö mikor meg-
kereſztelkedik, akkor a' Kriſtus mellett-való
katonaságra esküſzik-meg. Sokaktól ha kér-
denéd, mit tsináltak ma? azt felelnék: Én
nem tudom, ezt az egyet tudom, hogy az A-
tyám 's Anyám-is mindég el-mentek Úr' Va-
tsorájára, 's mindég ſzokás nálunk Húsvétkor,
Pünkösdkor, Karátsonkor hogy oda menjünk,
ott kenyeret, bort vegyünk, de miért miért
nem, azt nem tudom, hihető hogy valami
ſzent dolog lehet. Ugyan ti magatok ítéljétek-
meg nem illenék-é ez a' felelet ſok emberek-
nek ſzájokba ebben a' Templomban? Haljá-
tok-meg azért ti tudatlanok, kik illyenek vagy-
tok, tanúljátok és tartsátok-meg ezt az egyet,
hogy miért járúltok az Úr' Vatsorájához, és
valahányſzor onnan el-mentek mindég ezt
mondjátok: *Vocati ſumus ad militiam*, 's a' t.

Tsák ezt a' ſzót gondoljátok-meg *Sákra-
mentom*, mit téſzen ez? Tette ez a' régieknél
azt az esküvést, a' mellyel a' katonák köte-
lezték magokat az ö Királyok mellett-való
hüségre. Hát vallyon ti-is mikor Sákramen-
tommal éltek, nem ugyan erre kötelezitek-é

magatokat? Gondoljátok-meg továbbá, hogy nints-ugyan már ma Iſten' kegyelmeſségéből külsö ellensége ollyan, mint vólt régen az Ekkléſiának; de van belsö elég, kell erre a' katona, 's a' jó vitéz. Oſtromolják a' te ſzívedet minden felöl ama' lelki-hatalmaſságok az ördögök, de még az ö hüséges regementye e' világ ſem mulaſztja-el oſtromolni ezt a' kerek-várat. Hát ha meg-gondolod, hogy oda benn a' várban a' te ſzívedben, sőt egéſz teſtedben ott lappanganak a' Spionok, az árúlók, a' kik a' külsö ellenségnek tsak egy hunyorítására-is kéſzek a' te lelkednek várát feladni. Tsak egyſzer neveſsen és moſolyogjon reá kedveſsen a' te ſzemeidre ez álnok világ, mindjárt bé-botsátja a' ſzemnek bujálkodáſinák gonoſz nyílait. Tsak egyſzer izennye-bé a' te ſzívedben lappangó nagyra-vágyásnak, hogy ötet majd illyen tiſzteſségre emeli, ha fel-adja a' várat, kéſz azért fel-adni. Tsak egyſzer ígérjen a' fösvénységnek aranyat és ezüſtöt, ez is kéſz ezért a' lélek várát fel-adni. Kardra azért óh Lelki-vitéz! mert veſzedelemben vagyon a' vár, kivül-is belöl-is ellenség, Hannibal ad portas! a' kapun az ellenség, vagy ki kell a' hartznak mezejére menni, vagy a' gyözedelmet gyalázatoſan másnak kell engedni. És éppen ez az én tzélom moſtani elmélkedéſemben, hogy m. u. ma az Úrnak aſztalánál az élö Iſten mellett-való vitézségre magatokat esküvéſsel ajánlottátok, ezen Lelki-vitézségnek örömmel-való folytatására fel-ſerkentselek benneteket az Apoſtolnak a' Szent Letzkében el-olvaſtatott ſzavaival. *A. o. mivelhogy ennyi ſok* 's a' t.

A' melly beſzédekkel hogy jobban felſerkentsem a' ti lelkeiteket, ezeket fogom tselekedni

1.) Fel-kéſzítlek titeket erre a' lelki-hartzra, v. pálya-futásra.

2.) Ki-viſzlek a' hartznak mezejére.

Jegyezzük-meg elöre: Minthogy ezt az ö ſzóllásának formáját Sz. Pál vette a' régi Görögöknek ſzokáſaiktól, a' kiknél ſzokásban vólt, hogy a' katonaságra magát kéſzítö Ifjúság, a' játék-nézö helyekben küſzködésben, futásban gyakorolná magát, azért e' Sz. Irás-béli helyet ha meg-akarjuk érteni, ſzüntelen ezt az ö régi ſzokáſokat kell ſzemünk elött tartani. E' leſz tehát az

I.) K. Miért nevezi Sz. Pál a' Kereſztyén embernek életét pálya-futásnak, vagy elönkbe-tétetett tzélnak?

F. Ha meg gondolom én a' régi Görögöknél lévö pálya-futást, úgy tettzik énnékem, hogy élö és eleven képét látom abban a' Kereſztyén embernek az ö Mennyei hazája felévaló útazásának.

1.) Futás a' Kereſztyén ember' élete, mert a' mint a' régi Párthuſokról írásban hagyták: *Parthus fugiendo vincit*, az-az, a' Párthus a' hartzon futva gyöz: úgy a' Kereſztyén embernek-is leg bizonyoſabb gyözedelme abban áll, ha ö nem áll-meg az ö ellenségeinek, hanem el-fut azóktól, meg tartván ama' Pogány Epiktétusnak arany reguláját: *Mindég gyözedelmes lehettz, ha ſoha nem mégy-ki arra a' hartzra, a' mellyben-való gyözedelem nem te-rajtad áll.*

De gondoljuk-meg közelebbröl a' régi Görögöknek pálya-futását.

1.) A' pálya futók három Claſsisra vóltak oſztva, gyermekekre, ifjakra, férfiakra: így vagyon a' Lelki-vitézeknek-is dólga, némellyek a' Kriſtusban gyermekek, némellyek ifjak 1. *Ján.* 2: 13.

2.) Tíz egéſz hólnapokik kellett magokat gyakorolni a' pálya futóknak, hogy néki erö-

ſödjenek: nem azt ették, a' mi nékik tettzett, tsemegét nem ſzabad vólt enni, bort ſem annyit inni a' mennyit akartak, hanem a' mennyit a' Præceptor parantsolt, hideget, meleget egy eránt kellett ſzenvedni. Úgy a' ki a' Kriſtus' katonája akar lenni, leg-elöſzör-is ezt a' keſerves Letzkét adják elibe: *A' ki akar énutánnam jönni, tagadja meg magát, végye-fel az ö Kereſztét*, Sz. Pál-is: *Veſsen-le minden terhet*, az-az, minden teſti kívánságokat.

3.) Azoknak a' kik immár ki-állottak a' pálya futásra az Ágonothéták, az-az, az Ítélö-Meſterek ki-rendelték a' helyet, a' mellyen fuſsanak, kinek 125 lépésnyit, kinek két annyit, kinek hat 's hét annyit, mindennek az ö erejéhez képest. Úgy ama' fö Ágonotheta az Iſten, kinek hoſzſzabb, kinek rövidebb pályát ſzabott elébe. Némellyeknek tsak egy napi járó földet ád a' ki-futásra, mint ſok kisdedeknek, némellyeknek egy hetet, némellyeknek 20, 30, 40. eſztendönyi járó földet. Bóldog a' ki ezt az ö eleibe-tétetett, és néki rendeltetett pályáját akár rövid légyen, akár hoſzſzas és munkás, jó Lelki-esmérettel el-végzi, és el-mondhatja Sz. Pállal: *Ama' nemes hartzot meg-hartzoltam, pályámat meg-futottam, hitemet meg tartottam*, 's a' t.

4) Le-kellett a' pálya-futóknak vetkezni minden ruháikból, és mezítelen kellett futni, hogy a' ruha ne lenne alkalmatlanságokra. Így Sz. Pál-is, hogy ki-futhaſsuk a' mi pályánkat, azt kommendálja: hogy *veſsünk le minden terhet, és minden környülöttünk való bünt*, a' melly mint valamelly reánk tekergödzött ruha megakadályoſztathatna minket a' lelki futásban.

5.) Így fel-kéſzülvén a' pálya-futók, hozzá fogtak a' futáshoz egy pontban mind együtt, és tellyes erövel igyekeztek egyik a' máſikát el-érni, nem tsak, hanem el-hagyni-is. Nem

igen

igen nézegetett háta-megé, hogy kik jönek utánna kik nem, hanem elöre törekedett ſzüntelen. Úgy a' lelki pálya-futónak-is nem kell a' Lóth' feleségével e' világnak gonoſz 'Sodomájára viſzſza-tekingetni, és az Egyiptomi ugorkákra, és húſsal tellyes fazekakra viſzſzaásítani, hanem *plus ultra*, mindég elébb. Mert valamint a' ki a' pálya-futók közt meg-állott vólna, tsak annyi lett vólna a' néki, mintha hátra ment vólna, mivel a' többek addig elhagyták: úgy a' ki a' kegyeſségnek útában meg-állapodik, ollyan mintha abban, hátra menne. Igen ſzépen elö-adta ezt Sz. Pál, ama' nagy pálya-futó a' maga példájában: *Nem hogy ú. m immár a' tzélt el-értem vólna, vagy hogy immár tökélletes vólnék, hanem igyekezem, hogy tsa el-érem-é, mellynek okáért meg-fogattattam a' Jéſus Kriſtustól. Egy dolog vagyon pedig, azokat a' mellyek hátam megett vagynak el-felejtvén, azokra pedig igyekezvén, a' mellyek elöl vagynak, a' tzél felé futok az Iſtennek a' Kriſtus Jéſusbanvaló Mennyei hívatalának, jutalmának el-vételére. Fil.* 3: 12, 14. Úgy adja itt elö magát Sz. Pál, mint valami pálya-futót, a' ki a' Farizeusok' nyomdokát követvén más pályát válaſztott vala magának, de éppen az ö pályájának közepette meg-fogattatott a' Kriſtustól, és más jobb útra vezettetett. Ezt mondja már most, a' ki mint valamelly gyorsabb futó ötet elhagyta, hogy igyekezik el-érni, hogy ö-véle az örök életnek koronáját el-vehesſe.

6.) Ha bé-mentetek vólna akkor a' játék-nézö helybe, meg-láttátok vólna mitsoda nagy munkával, és fáradsággal esett ez a' dolog. Egyik a' napnak hévségétöl ſebes futásban meg-ízzadván majd el-olvad, máſik a' temérdek fövényben tántorog, és alig máſzhat, a'maz az elébe vettetett akadályokban, fákban, kövekben akadoz, más az ö társától lábánál

fogva néki gántsot vetvén el-ejtetik, más nehéz teſtel lévén alig liheg, piheg. Bizony mikor ezeket meg-gondolom, lehetetlen hogy eſzembe ne juſson a' Kereſztyéneknek ama' ſymboluma: *Sok nyomorúságokkal kell minékünk bé menni az Iſtennek orſzágába.* Oh melly ſok akadályok lepték-el A! ezt a' keskeny útat, a' mellyen kell minékünk járni, mennyi töviſek nötték azt-fel, mennyi botránkozáſoknak kövei akadnak elönkbe, a' mellyekben gyakran majd el-eſünk, az álnok világ-is gyakran elönkbe veti lábát, hogy el-ejtheſsen, a' Sátán mardoſsa ſarkunkat; de ez a' bádjat és földi test-is, mint valamelly malom-kö hátra von. Sokſzor fel-jönek reánk az Iſten' haragjának, az üldözéſeknek meleg napjai, a' mellyekben tsak nem el-lankadunk. De kitsoda ezeknek tsak elö-beſzéllésére-is, annyival inkább el-ſzenvedésére alkalmatos. Oh bizony kétséges vólna a' pálma ennyi competitorok között, hanem ha tudnók azt, hogy igaz az Ágonotheta az Iſten amaz igaz Bíró, a' ki a' mi ö-náila le-tett kíntsünket meg-tarthatja a'-ma napra; hanem ha tudnók azt, hogy *Ardua virtutis via, cacumen vero molle*, az-az: Virtuſok' ösvénye követsekkel teli. De azon járókat korona tiſzteli.

7.) De vallyon mi vólt jutalma ezen ö fáradságoknak? Haſzontalanság és merö gyermek-játék. Egy alá-való vagy olaj-fából, vagy fenyö-fából, vagy petre'ſelem-füböl font bokréta, a' melly az egéſz népnek ſzeme láttára a' ſok pálya-futók közzül tsak egynek adattatott. De ebben már ſokkal bóldogabbak a' lelki pálya-futóknak dólgok, mert Sz. Péter ſokkal más-féle koronával bíztat bennünket 1. *Pét.* 5: 4. t. i. hervadhatatlan koronával. Abban-is bóldogabbak, hogy nem tsak egy nyeri el a' Meny-orſzágot, úgy hogy a' többi ki-

ki-rekedjen, mert Sz. Pál hitte ugyan, hogy le-tétetett néki az igaſság' koronája, de hozzá adja azt-is: *Nem csak nékem pedig, hanem mind azoknak, a' kik várándják az ő ditsőſséges el-jövetelét.*

8.) Leg-inkább pedig ezeknek el-viſelésére a' pálya-futókat a' ditsőſségnek, nem a' nyereségnek kívánáſa vette reá. Ugyan-is ſzámtalan ſok nép' láttára eſett az a' dolog, és nem csak Görög Orſzágnak minden városſai küldöttenek követeket ennek nézésére, hanem majd az egéſz világról vóltak nékiek nézőik, és tsudálóik. És éppen ez a' tanú-bizonyságoknak fellege, a' mellyet említ Sz. Pál, hogy nézi a' lelki pálya futókat, a' mellyről a' következendő kérdésben-

II.) K. Mit kell érteni a' tanú-bizonyságoknak fellegén, és miért ſerkengeti azzal Sz. Pál a' pálya futókat az ő pályájoknak futásában?

F. Érti Sz. Pál ezen a' minket környülvevő, és a' mi tselekedeteinket ſzemmel tartó ſzámtalan Angyaloknak ſeregét, a' mi velünk együtt élő ſok kegyes embereket, kiváltképpen az el-aludt régi ſzenteket a'kiket a'XI-dik Réſzben elő-ſzámlált, miképpen futották meg hitnek általa az ő pályájokat, a' kiknek nevei nem kő-oſzlopra vagynak metzve, mint a' régi pálya-futásban győzedelmeſeknek, hanem az életnek könyvébe írattak-fel Menyben. Tanú-bizonyságoknak nevezi ezeket-

a.) Mert bizonyságot tettek az igaſságról, és kéſzek vóltak azt vérekkel-is meg-petsételni, mind pedig

b.) Amaz igaz Ágonothetának az Iſtennek igaſságának tanú bizonysági, a' kikben megmutatta ez az igaz Bíró azt, hogy nem kívánja az ő híveinek futáſokat hijjában, hanem azt meg-jutalmaztatja. Látod-é Ábelt ezeknek a' tanú-bizonyságoknak fellegei között? Minek

a' tanú-bizonysága ö? Ennek, hogy jobb boſzſzúságot ſzenvedni, mint boſzſzúságot tenni, és hogy bóldogok, a' kik háborúságot ſzenvednek az igaſságért, mert övék a' Mennyeknek Orſzága *Mát.* 5: 10. Látod-é Énókot azt a' tanú-bizonyságoknak fellegei között lévö, és az Egeknek fellegein felül az Égbe ragadtatott tanú-bizonyságot, azt az ö pálya futását, az Iſtennek-való járásban gyakorló, és az ö pálya-futásának kellö közepéből a' koronának el-vételére fel-ragadtatott pálya-futót? Minek tanú bizonysága ö? Ennek, hogy a' ki Iſtennel jár, nem lát a' halált.

c. Meg annyi élö tanú-bizonysági annak, hogy nem emberi eröt felül-haladó pálya-futás ez, hanem meg-lehet azt Iſteni ſegedelemmel gyözni. Ki-merne kérlek erre a' pálya-futásra ki-ſzállani, és az ördöggel ſzembe-ſzállani, hanem ha elöttünk vólna a' kegyes Jóbnak példája, a' ki az ö futásának kellö közepiben a' Sátánnak roſtájában-is ezzel meri magát bíztatni: *Én jól tudom, hogy az én Meg-Váltóm él* 's a' t. Ki merné magát reá-adni a' pompás udvarokban lévö világi kísérteteknek pálya-futására, ki merné magát erre a' ſzél-veſzes tengerre reá-adni, hanem ha a' Mó'ſes' példájából nyilván-való vólna, hogy az udvarokban-is lehet Angyali életet élni? Ki merné a' ſzegénységnek keſerves pálya-futására magát reá-adni, hanem-ha ſok világi ſzenteknek példái elöttünk vólnának, a' kik juhoknak, ketskéknek böreikben bújdoſtanak, és el-hagyattattanak? Ki merné az üldözéſeknek pálya-futására magát ki-tenni, söt még a' gyenge Aſzſzonyokat, leányokat, söt apró gyermekeket-is erre reá-botsátani, hanem-ha elég tanú-bizonyságok vólnának elöttünk? Illyen vólt ama tiſzta kegyeſségü, és nem külömben testének mint lelkének ſzépségével fényeskedö ſzüz Potaniæna (Euſeb. Hiſt. Eccl. Libr. VI. Cap. 5.) a' ki nem tsak az, hogy békeſségesen el-ſzen-

vedte', mint a' Kriſtusnak bátor vitéze, mikor ötet a' Kriſtusnak nevéért tetétöl fogva talpig forró ſzurokkal meg-öntötték, és elevenen meg-égették, hanem az ötet kínzó hóhérának-is azt ígérte, hogy mihelyt az Iſten eleïbe mégyen, mindjárt eſedezni fog az ö meg-téséért, és idveſségéért, a' melly bé-is tölt; mert harmad nappal azután az ö hóhéra-is meg-vallotta, hogy ö-is Kereſztyén, és az-is meg-ölettetett. Illyenek vóltak azok a' tizenkét Carthagó béli gyermekek, a' kik az ötet kínzó hóhéroknak boſzſzúságokra a' kínok között-is együtt énekeltek, és a' kik az ötet hóhérlóknak ezt kiáltották: Kereſztyének vagyunk, Kereſztyének vagyunk! Látjátok az Iſtennek ereje, hogy végeztetik-el az erötelenségben, és mit tsinál az Iſteni kegyelem ezekben a' tserép edényekben? Ne fély azért óh lelki pálya-futó! ne rettegj, nem magad mégy leg-elöſzör erre a' pályára, el-mehettz bátran ezeknek nyomdokán, a' kik az ö tulajdon vérekkel útat tsináltak, és azt meg jegyzették te elötted.

d.) Tanú-bizonyságoknak nevezi, még pedig bizonyságok fellegének, mert valamint az Olimpiai játékokban a' pálya-futók környül vétettek ſzámtalan ötet nézöknek ſeregével: úgy mi-is környül-vétettünk ezeknek a' megbóldogúlt ſzenteknek minket ſzemlélö táborával. Öröm vagyon ezek között Menyben egy pálya-futónak jó pálya-futásán, és ſokkal nagyobb tapſoláſsal jelentik örömöket, mint a' régi játék-nézök. Úgy útazz azért oh Kereſztyén pálya-futó! hogy ſokan nézik a' te futáſodat, a' kiknek vokſokra, és ítélet-tételekre adatik tenéked az életnek koronája;

III.) K. Hogy kell fel-kéſzülni erre a' pálya-futásra a' lelki vitéznek?

F. Ezt kívánnya attól Sz. Pál: *Le-veſsen minden terhet, és minden környülötte való bünt, és úgy álhatatosan fuſsa-ki azt.* Mikor Dávid a' Filiſteus Góliátra menne, hogy vele megvijjon, fel-öltöztette ötet Saul Király a' maga hadi öltözetibe, de a' néki még terhére vólt; le-vetette azért a' ſisakot, pántzélt, és úgy ment néki az ellenségnek. Én ſem öltöztetlek-fel titeket Á! a' kik erre a' hartzra kéſzültök valami válogatott fegyverekkel, hanem még inkább azt kívánom tőletek, hogy a' mi rajtatok van, azt-is veſsétek-le: *Veſsetek-le minden terhet.* Ha azt merték a' régi Stoikusok minden ô Philoſophiájoknak rövid ſummájává tenni, *ſuſtine, & abſtine*, az-az, ſzenvedj és meg-tartóztasd magadat: én is e' két arany régulában adom-elő minden ti pályafutásra-való kéſzületeteket, minden fegyvereteket: *Suſtine, & abſtine* Sz. Pál' tanítása ſzerént, az-az, álhatatoſságot és a' mértékletesſéget.

Első fegyvered tehát óh Lelki vitéz teneked léſzen a' *mértékleteſség. Veſs-le minden terhet, és minden környülötted-való bünt.* Hallod-é minek nevezi Sz. Pál a' bünt? *Teréhnek.* Óh valójában nehéz tereh, a' melly a' magas Egek felé repülni akaró ſzegény lelkeket az ô nehézségével ſzüntelen a' föld felé vonja! Három betűből álló ſzótska: *Bün*, de óh melly temérdek malom-kő: mert valamint 3. betűből all, úgy 3. réſzekre oſztatik, a' ſzemeknek bujálkodására, a' testnek kívánságára, és az életnek kevélységére, és mindenik réſze véghetetlenül nehezebb ſok ezer malomköveknél. Melly nehéz tereh az első, t. i. a' világi gazdagságokban magát gyönyörködtető ſzemeknek bujálkodása: ollyan tereh ez, a' melly az embernek fel-felé vágyakozó Lelkét a' maga nehézségével a' földre le-húzza, söt

a'

a' földnek belsõ réſzeibe-is le-vonja, hogy ott az aranyat és ezüstöt áſsa-véſse, sõt utoljára le-vonja és le-meríti a' pokolnak feneketlen örvényébe. Színtén ollyan a' 2-*dik*-is, t. i. a' testnek gyönyörüsége, a' melly a' világi gyönyörüségeknek sáros fertõjébe hevertetvén a' testet, mind addig hízlalja azt, míg nem elégtelen légyen a' nagy kövérség miatt a' pálya-futásra. Ide járúl a' világi tiſztségekre vágyakozó életnek kevélysége, a' melly addig terheli a' ſzegény lelket, és addig ruházza a' ſok Tekintetes, Nagyságos tituloſokkal, míg nem egéſzen le-nyomja, és a' lelki pálya-futásra erõtelenné téſzi. Tsudálatos tereh ez, fel-emeli elõſzör az embert, de azért hogy annál jobban le-nyomja: *Tolluntur in altum ut lapsu graviore ruant.*

Te azért óh lelki pálya-futó! hányd-le magadról a' kis Dáviddal mind ezeket a' terheket. Vesd-le az elsõt, t. i. a' gazdagságokat. Nem azt mondom, hogy ama' Pogány Crates Philosophuſsal a' tengerbe vesd, a' ki így ſzóllott: *Mergantur potius, quam me mergant,* az-az, inkább õk veſzſzenek mint én; hanem tsak a' mennyiben tereh a' te lelkeden. Úgy tselekedj mint a' hajósok, a' kik ha veſzedelemben forognak meg-hadják ugyan a' mi az õ életeknek fenn-tartására ſzükséges, de kihányák a' többit, hogy a' hajó el-ne merüljön. Te-is tsak a' mennyi útra-valónak elég leſz annyit vegyél magadnak. Vesd-le a' 2-dik terhet-is t. i. a' testnek gyönyörüségeit. Ha a' régi pálya-futók annyira gyötrötték az õ testeket tsak azért, hogy egy alá-való laurust, és hamar el-mulandó hírt ſzerezzenek magoknak, hát mennyivel inkább illik tenéked ſzolgálat alá vetni, a' te testedet Sz. Pállal, a' ki a' Mennyei hervadhatatlan koronára törekedõ pálya-futó vagy. Vesd-le a' 3-dik ter-

het-

het-is, t. i. a' nagyra-vágyást, és kevélységet. Mert mint a' fel-emelkedett, és púpos hátú tevének a' tö-fokán: úgy a' fel fuvalkodott elméjû Kereſztyénnek ezen a' ſzoros kapun, és keskeny úton-való futása tellyes lehetetlen. Egy ſzóval, tartsd-meg Chrysoſtomusnak amaz intését: *Ha pálya futó lettél, mezítelen kell tenéked a' pálya-futásnak helyére ki-menni. Vetkezd-le az életnek foglalatoſságit, és már pálya-futó vagy, mezítelenítsd-meg magadat e' világi gondoktól, mert el-jött a' hartznak ideje.*

Máſodik haſonlatoſság, a' mellyel Sz. Pál elô-adja a' bûnt, a' hoſzſzú ruháktól vétetett, a' melly valamint az embernek egéſz testét körûl-fogja, és hozzá-áll: úgy a' bûn-is az embernek minden tagjait el-foglalja, körûl-álja, sôt ugyan hozzá-ragadott. Ez az Ádám Atyánkról reánk maradott ruha; ezt kell a' lelki pálya-futóknak le-vetkezni, az ô minden tagairól le-fejtegetni, és úgy minden ô tagait állatni igaſságnak fegyvere gyanánt Iſtennek.

II.) Fegyveri kéſzûlet, a' békeſséges türéſsel-való álhatatoſság. Ugyan-is úgy akarta az Iſten, hogy ez a' pálya-futás, a' mellynek végén örökké-való korona fénylik, ne kis bajjal menne-végbe. Szép korona a' mellyre törekedel oh lelki pálya-futó! ne tsudáld hát hogy ſokba kerûl. Mi dolog vólna gyözedelemre vágyni hartzolás nélkûl? Ki-állottál a' baj-vívás' helyére, ha akarſz azért koronát nyerni, ſzükséges a' békeſséges-türés. Mi dolog vólna a' hartzra ki-menni, 's azomban a' közepén azt oda hagyni? Nem adják a' koronát a' pálya-futásnak elein, ſem a' közepén, ſzükséges hát az álhatatoſság, még pedig a' mind végig-való álhatatoſság. Nem a' kezdetet nézi az Iſten a' jó Kereſztyénben azt mondja Hieronimus, hanem a' végezetet. Roſzſzúl kezdett Pál, de jól végezett, jól kezdett Judás,

de

de roſzſzúl végezett. *Álhatatoſan fuſsuk-ki azért a' mi elönkbe adatott tzélt:*

* * * * *

Tudjátok már oh lelki pálya-futók mitsoda kéſzület kell tinéktek, nints azért egyéb hátra, hanem próbának okáért menjünk-ki a' pálya futásnak ſzintén mezejére. Valahányan vagyunk ebben a' Templomban, mind annyi féle kereſztekkel, és nyomorúságokkal megrakodott pálya-futást adott, és rendelt az Iſten mi elönkbe. Hogy mind ezekre benneteket bévezeſselek az idö nem engedi; hanem tsak egynehányra mutatok útat, a' mellyekböl a' többeket is meg tanúlhatjátok.

I.) Tegyük-fel, hogy bé-állít tégedet ama' fö Agonotheta az Iſten a' *kísérteteknek* pályafutásába. Bé-lépſz ebbe! mi akad mindjárt ſzemed-eleibe? Egy felöl ez a' gonoſz világ kínál mosolyogva tégedet az ö bokrétáival, ha arra nem hajlaſz, hintegeti elödbe a' botránkozásnak köveit, gántsot vét lábaid eleibe, az ördög ijjeſzt, hogy ſoha nem végezedel békével futásodat, mert nehéz, más felöl a' világi gyönyörüségeknek Sireni édesgetnek hitegetö ſzavokkal, fel-jön reád az üldözéseknek melege, süti a' te vállaidat, e' világi jóknak elédbe akadt ſokasága mint valamelly fövény tartóztatja lábaidat; azomban a' pályafutásnak végén ott tartja a' te Jéſusod' kezébe a' hervadhatatlan koronát, a' melly tsak alig tsillámlik hitednek ſzemei elött, azomban a' ſok ezer Szentek 's Angyalok nézik futáſodat, öſztönöznek az ö örvendetes példájokkal. Mit tsinálſz már itt? A' mi jelen-való bizonyos, ſzép, és gyönyörüséges: de a' Jéſus' koronája meſzſze van, ſoká juthatni oda, amahoz könnyen juthattz, de ehez mértékle-

tes-

teſséggel, és békeſséges-türéſsel-való álhatatoſsággal. Vedd elö azért azt a' két fegyvert, a' mellyeket oda feljebb kezeidbe adék, a' mellyiknek egyike *fuſtine*, a' máſik *abſtine*. A' mint írásban hagyták Uliſses régi erös vitéz felöl, mikor ö hajókázna, és közelgetne a' Siren nevü madarakhoz, a' kik ſzép énekléſsekkel a' hajósokat el-altatták, azután megölték, és meg-ették; a' maga társainak 's magának füleit viaſzſzal bé-tömte, hogy ne-is hallanák azoknak énekléſeket. Igy kell tenéked-is K. E. mind ezekre ſiketnek lenni, hogy valamimódon el-ne vonnyák ſzívedet. Kerüljed alkalmatoſságait a' kísérteteknek, mert azokat el-kerülni könnyü, de beléjek esvén úgy akarni ki-ſzabadúlni nehéz dolog. Alippius Sz. Ágoſton Doktor barátja fel-fogadta, hogy ſoha Comédia nézni a' Theatrumra nem mégyen, de egyſzer baráti el-hívták. El-ment de ollyan Condítióval, hogy fel-ſe' nyitja ſzemeit, történt pedig, hogy a' Comédiában valami friſs dolog esvén nagy katzajt ütnek, nem álhatja Alippius, és fel-nyitja ſzemeit a' lármára, 's akkor úgy belé-ſzeretett, hogy azután mindég ö ſzaladt oda leg-elöſzör. Látjátok menyit téſzen az álhatatoſság, és megtartózkodás. Egy ſzóval: mindenkor juſson eſzedbe néked, hogy te pálya-futó vagy, a' kinek futáſoddal kell gyöznöd, mennél meſzſzebb futſz tölök, annál közelebb érſz a' koronához.

II.) Tegyük-fel, hogy a' ſzegénységnek kedvetlen pályájára állít-ki téged' az Iſten. Bóldog vagy te és hálákat adhattz az Iſtennek, mert maga az Iſten le-vett a' te vállaidról egy nagy terhet, a' melly meg-akadályoſztatna a' te futáſodba. Azt mondja a' ſzegénységröl „ Chriſoſtomus: A' ſzegénység egy jó kalauz „ a' Meny-orſzág' útában, nem egyéb az, ha-

„ nem

„ nem pálya-futásra kéſzítõ kenet, nem egyéb,
„ hanem némü némû haſznos és tsudálatos os-
„ kolája az Iſtennek, nem egyéb, hanem egy
„ tsendes ki-kötõ hely. Gondold-meg óh ſze-
génységnek pályáját futó ember! hogy ez az
élet tsak pálya-futás, nem tarthat hát örökké,
ha futod is, tsak ki-futod valahára. Gondold-
meg, hogy tsak Comédia ez a' világi élet. A'
mit tehát reád bízott a' fõ Igazgató, hogy ez
vagy amaz ſzemély légy, légy az, és jól vi-
ſeld el. Ha Királlyá tett, légy jó Király, ha
Bíróvá, jó Bíró, ha Pappá, jó Pap, ha ſze-
gény emberré, légy jó ſzegény ember, ha
gazdaggá, légy jó gazdag. Fusd-ki álhatato-
ſan a' te elõdbe tétetett tzélt.

III.) Ha az Iſten a' gazdagságnak, bóldog állapotnak kellemetes pályáját ſzabta te elõdbe; ebben úgyan ezt a' regulát nem ſzabhatom elõdbe *fuſtine*, légy álhatatos, mert nem nagy virtus az Iſtent kenyérért ſzeretni, de bezzeg ſzabhatom a' máſikat *abſtine*, tartóztasd-meg magadat, veſs le minden terhet, és minden környüllötted lévõ bûnt. Hidjétek-el óh gazdagok! hogy ti leg-veſzedelmeſebb pályán állotok, és a' mint látom a' ti-rajtatok lévõ terhet, félõ hogy a' koronát más el-ne vegye ti-elõttetek. Kit nem rettent-meg tiközületek a' Kriſtusnak ama' mondáſa: *Könnyebb a' tevének a' tõ-fokán által-menni, hogy nem a' gazdagnak az Iſten' Orſzágába Mát.* 19: 24. Gondold m g azért te is óh gazdag ember! hogy tsak pálya-futás a' te életed, és így akár mennyit gyûjts rakásra, de tsak el-kell valahára hagyni. Minek hát néked, a' ki tsak egynehány lépésnyire mégy, 's oda-is nem ſokára el-érſz, a' nagy gazdagság? Minek a' jövendõkrõl-való Pogányi ſzorgalmatoſság, holott nem tudod ma leſz-é vagy hólnap a' te pálya futáſodnak utólsó határa? Elég, bizony elég a' napnak az õ minden-napi

terhe. Szemed elôtt tartsd azért mindég a' hajókázóknak példáját. Ezek mikór a' parton a' hajót ki-kötik, el-mennek ugyan sétálni a' partra, és magok múlatságokra, hólmi tsigákat és egyébb tengeri újságokat szedegetnek, de mihelyt a' hajós kiáltja ôket, mindjárt elhagyják azokat, és szaladnak, hogy ki-ne maradjanak. Te-is azért szedegethedd e' világnak haszontalan kintsét, gyönyörködtetheted magadat bennek, de úgy, hogy ama' hajósra á' halálra vígyázz, hogy mikor kiált tégedet, készen találtassál.

IV.) Tegyük-fel, hogy bé-állít téged' az Isten az ô Atyai látogatásának és oltorozásának sullyos pálya-futásába. Vajmi nehéz pálya-futás ez; a' melly Jóbbal még születésének napját-is meg-átkoztatta, és a' mellyen futván a' kegyes A'sáf, arra fokada-ki: Tsak nem meg-hanyatlottak az én lábaim, mikor irígykedném a' kevélyekre, és a' gonoszoknak jó szerentséjeket látnám *'Sólt. 73.* Ha tehát ebbe a' pálya-futásba vagy, vedd-elô a' te elsô fegyveredet: *Sustine*, légy békeséges türô és álhatatos. Ha hajókáznál a' tengeren, oda mennél a' hová a' szél vinne, és nem oda a' hová te akarsz. Hát mikor e' világnak tengerén hajókázol, miért nem akarod még-is magadat annak a' fô Bôltsességnek igazgatására bízni, a' ki igazgatja az egész világot; hijában tészed magad' ellenébe az ô akaratjának, mert ha nem akarsz az ô vezérlése szerént járni, kéntelen-is úgy kell járnod, a' hogy néki tettzik, jobb azért, hogy önként magadtól végben-viszed. Úgy de nehezen esik azt mondod, hogy engem' ennyi bajjal látogat az Isten, 's a' kik nálamnál roszszabbak virágoznak, és bóldogságban élnek. De gondoldmeg azt, hogy az a' Mennyei Atya sokkal sanyarúbban neveli-fel az ô fiait, mint a' szólgá-

gákat. Midõn azért látod, hogy e' világon a' kegyeſek munkálódnak, fáradnak és ſzenvednek, a' hitetlenek pedig bóldogságban élnek, gondold-meg azt, hogy az Atyák el-ſzenvedik ugyan az õ ſzolgáiknak pajkoſságát, de az õ fiaikban az alázatoſságot ſzeretik, az õ fiaikat keményen meg-verik azért, a' mit a' ſzolgákban el-ſzenvednek. Gondold-meg továbbá azt, hogy ez az élet tsak pálya-futás, ha minden napjaid merõ azon nyomorúságok vólnának-is, még ſem ſok vólna, mert tsak egy araſznyi, és azok a' nyomorúságok, a' mellyeket most ſzenvedſz, ingyen ſem haſonlítándók a'hoz a' ditsõſséghez, melly az Egekben lakozó bóldog lelkeket fogja meg-örvendeztetni. És ímé ez a' pálya-futás az, a' mellynek álhatatoſan-való meg-futására le-köteleztétek ma magatokat az Úrnak Sz. Aſztalánál: az Iſten-is pedig meg-erõsítette a' ti lelkeiteket ennek a' Sz. munkának annál könnyebben-való végben-vitelére ama' Mennyei Mannával a' Kriſtusnak Szent teſtével és Sz. vérével. Oh melly ſok tanú-bizonyságoknak fellegei vettenek itten ma környül titeket, nézték az ártatlan Angyalok, nézték a' ti-veletek együtt ide járuló ſzentek, nézték a' Kriſtus' képében követtséget viſelõ Lelki-Páſztorok, sõt nézte maga az Úr Jéſus a' ti fogadástokat, és a' lelki-katonaságra való magatok' ajánlását. *A. o. mivelhogy ennyi tanú-bizonyságoknak fellege áll környülünk, minden terhet le-vetvén, és minden környülöttünk-való bünt, nagy álhatatoſsággal a' mi elõnkbe adatott tzélt ki-fuſsuk.*

Minthogy pedig nem az akaróé, ſem nem a' futóé hanem minden a' könyörülõ Iſtené, tselekedje ama' fõ Ágonotheta az Úr Jéſus Kriſtus, hogy a' mikor a' mi elõnkbe tétetett pálya futást el-végezzük, mindnyájan el mondhaſsuk ama' hattyúi éneket: Ama' nemes har-

tzot meg-hartzoltam, pályámat meg-futottam, hitemet meg-tartottam, végezetre el-tétetett énnékem az igaſságnak koronája, mellyet megád nékem az Úr ama' napon, amaz igaz Bíró, nem tsak nékem pedig, hanem mindeneknek-is, kik várják amaz ô ditsôſséges el-jövetelét Amen.

XLIV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

Az elébbeni bünökbe-való viſzſza-esésnek veſzedelmes vóltáról.

Szent Letzke: *Ján. 5: 14. Azután találá ötet Jéſus a' Templomban, és monda nékie: Imé meg gyógyúltál, többé ne vétkezzél, hogy gonoſzbbul ne légyen dolgod.*

Kereſztyén Atyámfiai! Soha nem vólt e' világon tsudálatoſabb Orvos Doktor, mint az Úr Jéſus Kriſtus; a' melly meg tetſzik ha egybe-haſonlíttatik a' világi Doktorokkal. Ugyan-is

1.) A' világi Doktoroknak közönséges és bévett regulájok ez: *Principiis obſta;* annyira, hogy a' hoſzſzas nyavalyákban lévô emberekre még tsak reá-ſem vetik az ô kezeiket; mert a' hoſzſzas nyavalyákban lévô embereket gyógyúlhatatlanoknak tartják: de az Úr Jéſus Kriſtus úgy láttſzik hogy a' betegek közzül mindég a' leg-hoſzſzabb és leg-terheſebb nyavalyában lévô embereket, és azokat a' kik felôl már ſemmi reménység nem vólt, válogattaki, hogy ott tettſzenék meg ennek a' Menyei

Dok-

Doktornak hathatóſsága, a' hol erôt vett a' nyavalyáknak hoſzſzúsága.

2.) E' világi Doktoroknak præſcriptiójok ſokféle füveknek és drága orvoſságoknak öſzveelegyítéséből állanak: de az Úr Jéſus Kriſtusnak minben præſcriptiója ebből állot: *Kelj-fel, vedd-fel a' te nyoſzolyádat és járj; 's akarom hogy tiſztúlj-meg.*

3.) E' világi Doktorok fizetésûl nagy ſumma pénzt kívánnak a' betegtől, kivált ha azt meg-gyógyíthatják: de az Úr Jéſusnak minden fizetéſe a' mellyet kívánt a' betegtől, e' vólt: hogy kívánjon meg-gyógyúlni, és hidjen. A' melly fizetést, nem vólt ollyan el-vetett ſzegény nyomorúlt beteg, hogy örömest meg-ne adhatott vólna, ne-is kívánt vólna meg-adni.

4.) E' világi Doktorok tsak a' testnek nyavalyáját gyógyíthatják-meg, úgy-hogy ſok Pátienſeknek lelkét betegen hagyják akkor, mikor azoknak teſteket elébbeni egéſségekre viſzſza-állítják: de az Úr Jéſus nem annyira a' testnek, mint a' léleknek meg-gyógyításában fáradozott, és mindég ollyan orvoſságot adott-bé a' betegnek, a' melly ſzínte úgy lelkét mint teſtét meg-gyógyította; a' melly e' vólt, hogy hidjen ô-benne; a' Hit pedig, valamint a' testnek, úgy a' léleknek ſzemeit megvilágosító ír; valamint a' test' nyavalyái alólvaló fel-óldoztatásnak, úgy a' lélek' nyavalyáinak meg-gyógyításának egyetlen-egy eſzköze úgy-hogy ebben a' réſzben-is bé-tellyeſedett az Úr Jéſusban a' Meſsiásnak ama' Tzímere és tsalhatatlan Charactere, hogy a' mi betegségünket ô viſelte, és a' mi fájdalmunkat ô hordozta; a' minthogy ezt Sz. Máté-is egyeneſen a' Kriſtusra magyarázza 8: 17. mert el-vette nem tsak a' mi bûneinket mint lelkibetegségünket, hanem ezenkivûl annak keſerû gyümölcseit-is t. i. a' mi teſti betegségünket.

Hogy pedig ezeket a' mellyeket eddig mondék valamelly világos és ſzembe-tünö példában a' ti ſzemeitek' eleibe tégyem: le-feſtek ebben az órában elöttetek egy Beteget, ollyan Beteget, a' kihez haſonlót ſoha ſenki e' világon talám nem látott. Ez 38 eſztendökig leſzegeztetett az ö nyoſzolyájának fenekére, és fekſzik vala fél-hólton guta-ütésben. Jöjjetek-elö most e' világnak minden híres Dokorai! mit tehettek ezzel a' meg rögzött betegségben feküvö eleven hólttal? De tsudállatos dolog! a' Kriſtus tsak egy ſzót ſzóll ö-néki: *Kelj fel, úgy-mond, vedd fel a' te nyoſzolyádat és járj;* azonnal lábára áll, és maga házához haza viſzi nyoſzolyáját. De vallyon mitsoda jutalmat és fizetést kívánt az Ur Jéſus ettöl az embertöl ezen jó-tételéért? tsak azt: akarſz-é meg-gyógyúlni? vagy: Hiſzed-é hogy énnékem vagyon annyi tehettségem, hogy tégedet meggyógyíthatlak? Mind tsudállatoſok az igaz ezek: de ímé mindjárt nagyobb tsuda következik! Mert nem elégſzik meg ötet tsak a' teſti nyavalyák alól fel-ſzabadítani; hanem ugyan éhezvén és ſzomjúhozván az ö lelkének meggyógyúlását, fel-keresi ötet azután a' meg-gyógyúlás után egy kevés idövel, és az ö lelkének-is gyógyítására egy igen haſznos és megbetsülhetetlen præſcriptiót ád eleibe a' Szent Letzkében: *Ímé* úgy-mond *meg-gyógyúltál; meg-lásd hogy többé ne vétkezzél, hogy gonoſzbul ne legyen dólgod.*

K. I.) Hol akadott erre a' Betegre a' Kriſtus?

F. Azt mondja az Èvangyélista: *Azután találá Jéſus ötet a' Templomban.* Kétség kívül belé-tölt ebbe egy vagy két nap az ö meggyógyítása után. Kedves mulatozása vólt az Ur Jéſusnak a' Templomban, mint az ö Attyának Házában; innen még 12 eſztendös korá-

rában, ezt mondá az ö Annyának: *Avagy nem tudod-é, hogy azokban kell énnékem foglalatoskodnom, a' mellyek az én Atyámnak dolgai?* Innen a' régi ſzent Próféták-is ezt tették a' Meſsiásnak egyik tzímerévé, hogy ö Templomban fog meg-jelenni. *Nagyobb léſzen*, azt mondja *Hagg. 2: 9. ennek a' Háznak ditsöſſége, hogy ſem mint az elsö Háznak ditsöſſége, azt mondja a' Seregeknek Ura.* Malakiás Próféta-is 3: 1. azt mondja: *Ímé el-küldöm az én Angyalomat én-elöttem, és még-tiſztíttſa az útat, és mindjárást el-jö az Úr az ö Templomába, a' ſzövetségnek Angyala a' kit ti kívántok, ímé el-jö, azt mondja a' Seregeknek Ura.* Ez az ember-is, a' kit a' Kriſtus meg-gyógyított, a' Templomba mégyen, kétség kívül azért, hogy ott hálákat adna és áldozatot tenne az Iſtennek az ö meg-gyógyulásáért. És ez dítséretes ſzokások vala minden régi ſzenteknek, mint Ezékiás tselekedett *Éſa.* 38: 22 és ö-is dítséretesen tselekedte ezt a' dolgot. — Meg-kell pedig jegyezni, hogy nem ö találta Jéſust a' Templomban, hanem ötet találta ott az Úr Jéſus. Valamint míg az ö ágyában feküdtt a' Bethesda tónál, ingyen ſem gondolta hogy el-érkezzen ö-hozzá az a' Mennyei Orvos, a' ki ötet testi betegségéből meg-gyógyíttsa: úgy most-is az ö lelkének idveſségét ſzomjúhozó Jéſus akkor keresi-fel ötet a' Templomban, a' midön arról nem-is gondolkodik, hanem az ö Törvény-béli áldozatjának bé-mutatásában foglalatoskodik.

De minekelötte tovább mennénk, tanúljuk-meg ezt az Igazságot.

1.) Hogy még ſokſzor azok-is, a' kiknek a' Jéſus' idvezítö kegyelme fel-nem tettſzett, a' Lelki-esméretnek kénſzerítéséből véghez-viſzik, a'vagy tsak külsö-képpen-is, az Iſteni Tiſzteletet. El-mennek a' Templomba és ál-

dozatokat téſznek, mint ez a' meg-gyógyúlt ember, a' ki még akkor újjá-ſzületetlen és a' Kriſtus' esméretén kívül-való vólt; a' melly meg-tettzik onnan, mert a' Kriſtust még nemis esmérte, ollyan háládatlan vólt az ő orvoſához, hogy nem hogy meg-köſzönte vólna ő-nékie az ő jó-tétemányét, de még tsak nevét ſem méltóztatta ő-nékie meg-tudni. Mit örülſz hát te magadnak Hipokrita Kereſztyén olly igen? hogy jó Templom-járó vagy, abban el-ne hidd magadat: mert meg-lehet, hogy valami világi jót akarſz az Iſtentől meg-nyerni; mert hallottad hogy tsak azoknak ád Iſten a' kik ő-nékie imádkoznak. Tsak a' hasad indít hát-fel tégedet, hogy a' Kriſtust keresſed; a' mint ezt a' meg-gyógyúlt embert az ő testi egéſsége indította-fel hogy a' Templomba menjen.

2.) Tanúljuk-meg, hogy az újjá-ſzületetlen és a' Kriſtus' esméretén kívül lévő 'Sidó, ſok Kereſztyéneknek ortzájokat meg-piríthatja az Iſteni dolgokban; mint ez a' meg-gyógyúlt ember, a' ki a' Templomba méne, hogy az Iſtennek hálákat adna az ő meg-gyógyulásáért. Nem találja ezt a' Kriſtus a' piaczon, a' tsap-ſzéken, a' hívalkodóknak ſeregében, hanem a' Templomban. De óh hányan vagynak a' Kereſztyének között, a' kik fel-gyógyúlván az ő beteg-ágyokból, azon próbálják-meg ha meg-erősödtek-é már az ő lábaik, ha ki-tudnak-é menni a' tsap-ſzékre, az úttzára, a' hívalkodóknak ſeregébe; az ő Nyelveket, ha tudnak-é embert ſzólni; az ő Torkokat, ha tudnak-é réſzegeskedni? Eſzekbe ſem jut, hogy mihelyt fel-gyógyúlnak az ő beteg-ágyokból, leg-elsö gondjok-is a' lenne, hogy a' Templomba mennének, és az Istennek hálákat adnának az ő jó-tétemányéért.

A-

Atyám! botsásd-meg ezeknek, mert nem tudják mit tselekeſznek.

De, meg-pirítja még ez a' betegségségből meg-gyógyúlt ember ſok egéſséges Kereſztyén embereknek ortzájokat, a' kiket az Isten ép kézzel lábbal meg-áldott, annyira, hogy régtől fogva még tsak fejek ſem fáj: még-is mindazonáltal mint valamelly bújdosó tsillagok tsak néha tettzenek-fel, tsak néha jelennek-meg a' Templomban. Akarnátok-é ti a' kik illyenek vagytok, ha az Iſten 38 eſztendőkig le-ſzegezne benneteket a' ti ágyaitoknak fenekére, hogy így oſztán vagy akarnátok vagy nem, ne mehetnétek a' Templomba? De ne örüljetek kérlek annyira a' ti egéſſégteknek: mert el-jöhet bizonyára az az óra, a' mellyben az Iſten le-ſzegez benneteketis, a' midőn oſztán mondjátok nagy kéſerüséggel: *Óh vajha bé-mutathatnám magamat az Iſtennek elötte!* vajha most gyógyúlhatnék-meg! majd ſzorgalmatoſsabban gyakorolnám az Úrnak Templomát. Míg azért idötök vagyon, addig betsüljétek-meg óh bünösök! az Iſtennek Házát!

K. II.) Mitsoda nagy jó-tételt juttat a' Kriſtus eſzébe ennek a' meg-gyógyúlt embernek?

F. *Ímé meg-gyógúltál!* Tsak a' nem tudja, melly nagy ajándéka légyen Iſtennek a' jó egéſség, a' ki ſoha beteg nem vólt, és a' kinek tsak a' feje ſem fájt. Mert valami-képpen a' léleknek tökélleteſsége abban áll, ha ö értelemmel, böltseſséggel és virtuſokkal van fel-ékesíttetve: úgy a' testnek tökélletesſége és bóldogsága abban áll, ha ö egéſséges. Méltán juttatja hát eſzébe az Úr Jéſus Kriſtus ennek a' meg-gyógyúlt embernek: *Ímé meggyógyúltál!* mert ö nem tsak az hogy egéſséget vett az Iſtentől, a' melly nagy jó-tételt,

hanem vette azt az egéſséget 38 eſztendőkig tartó betegsége után; a' mélly már nagyobb jó-tétemény; sőt vette azt tsudállatos és kivált-képpen-való módon, és egyenesen magától az Isten' Fiától, a' ki őtet az ő betegágyában meg-látogatta, a' melly már leg-nagyobb jó tétemény; sőt vette azt egyedűl azok közzűl a' ſzámtalan ſok betegek közzűl, a' kik ugyan azon egy halas-tónál várják vala mindnyájan a' ſegedelmet, a' melly ſoha eléggé meg nem köſzönhető jó tétemény. Mind ezekre az okokra nézve tehát méltán juttatja a' Kriſtus ennek eſzébe: *Ímé meg-gyógyúltál!* Mintha mondaná: Sok betegek ſeküdtek a' Bethesda-tónál, de mind azok közzül egyedűl tsak tenéked jelent-meg az Isteni kegyelem, a' midőn már ſemmi reménységed gyógyúlásod felől nem vólna, hanem azt gondolnád, hogy a' te haláloddal rekeſztenéd-bé a' te nyavalyáidat, és a' te koporsóddal váltanád-fel a' te nyoſzolyádat, midőn minden emberi ſegítségtől el-hagyattatnál; és mikor tsak a' ſem vólna a' ki tégedet a' Bethesda feredőbe le-vigyen; mikor nem vólna a' te kezeidnek, lábaidnak és derekadnak annyi ereje, hogy tsak meg-mozdúlhatnál-is: akkor ſzóllottam én te-hozzád, és helyre-állítottalak tégedet ebbe az egéſségbe; holott valamint a' te gonoſzságidért és bűneidért botsáttatott vólt te-reád a' hoſzſzas betegség: úgy mit panaſzolkodhattál vólna az Isten ellen, ha ezután-is az alatt meg-kötözve tartott vólna tégedet? *Ímé meg-gyógyúltál!*

K. III.) Mitsoda köteleſségre inti már ennek meg-gondolásából őtet a' Kriſtus?

F. *Meg-lásd hogy többé ne vétkezzél!* Tsudálkozásra méltó Tanáts! Az Orvos Doktorok az ő fel-gyógyúlt betegeiknek illyen tanátsot adnak: hogy már ezután ez vagy amaz

étel-

ételnek nemétöl magokat meg-tartóztaſsák, a' hideg aërre ki-ne menjenek, diætát tartsanak 's a' t. De ímé az Úr Jéſus tsak ezt komendálja ezen meg-gyógyúlt embernek: *Többé ne vétkezzél.* Jól-lehet helytelennek láttzik ez a' Kriſtus' tanátsa: de minden éſzre-veſzi ennek igazságát ha meg-gondolja:

1.) E' világi életnek minden nyomorúsági, és így a' nyavalyák-is a' bûntöl véſzik az ö eredeteket; a' bûn az a' mérges kút-fö, a' mellyböl ſzármaznak minden nyomorúságok és keſerûségek: mert a' bûnnek 'sóldja a' halál, a' nyavalyák pedig ennek a' félelmek' Királlyának elöl-járó postái és hír-mondó követi, és így ſzükséges-képpen ök-is a' bünnek jutalmai. Valamint azért a' világi Doktoroknak ez a' regulájok: *Principiis obſta*: úgy az Úr Jéſus Kriſtus-is az ö Iſteni böltseſsége ſzerént nem tsak nyavalyáit orvoſolja meg ennek a' betegnek, hanem annak eredetére mégyen-fel t. i. a' bûnre, és ezt a' mérges kút-föt akarja leg-elsöbe-is bé-dugni; annyival-is inkább hogy lehettek ennek az embernek kéttség kívül valamelly különös bünei, mint p. o. a' réſzegség, a' mellyröl meg-jegyeztetett, hogy hamar guta-ütésbe esnek a' kik réſzegesek.

2.) Az Iſten minden jó-tételeinek fö-tzélja és vége a' bünösöknek meg-térítése, és a' léleknek idveſsége. E' vólt a' Kriſtus' minden gyógyításának fö-tzélja; nem a' testnek egéſsége. Mert ha a' lett vólna: úgy a' kiket meg-gyógyított, halhatatlanokká és meg-változhatatlan egéſségüekké tette vólna; holott pedig tsak ugyan azután azok-is meg-betegedtenek és meg-hóltanak. Kívánta hát ezekkel az Úr Jéſus a' testhez ragadott embereket magához édesgetni és a' meg-térésre indítani a' teſti jó tételeyekkel. Méltán kívánta hát az

Úr Jésus ettől az ő tőlle meg-gyógyíttatott embertől, hogy többé ne vétkezzen; hogy illyen nagy jó-tételével a'vagy tsak azt nyerje meg ő-tőlle, hogy ne boszszantsa már ezután ötet sok fertelmes bűneivel. És mi-is vólt illendőbb, mint ezt kívánni, hogy azokat a' tagokat, mellyeknek épségét viszsza-adta, fordítsa már ezután nem hamisságnak mint eddig, hanem igasságnak fegyverévé. *Meglásd, hogy többé ne vétkezzél!*

Tanúljuk-meg ebből a' példából a' Lelki-Doktorságot. Az orvosi Tudományt nagy fáradtsággal nagy bajjal tanúlják az emberek: de a' Lelki Doktorságot ebben az órában ennek a' meg-gyógyúlt embernek példájából akár ki közzületek által-láthatja, és meg-tanúlhatja. Tanúljátok meg azért ti betegek, hogy a' ti orvosságos üvegeitekre ne más recipét írjatok, hanem ezt: *Többé ne vétkezzél.* Ez a' fő-orvosság, a' melly meg-gyógyíthat titeket minden lelki-nyavalyáitokból: mert vallyon mit használ drága orvosságokra költeni, és azok-által egésségedet viszsza nyerni, ha tsak azért nyered-viszsza hogy azután annyival inkább vétkezhess? E' bizonyára veszedelmes meg-gyógyúlás, és minden betegségnél halálosabb egésség. Ha tehát egéséges akarsz lenni, nem egy két piluláknak le-nyelése légyen a' te orvosságod, hanem ez: *Többé ne vétkezzél.*

K. IV.) Mitsoda okkal serkengeti az Úr Jésus ezt az embert, hogy többé ne vétkezzen?

F. *Hogy gonoszabbúl ne légyen dólgod.*

De talán azt mondod: Mire-való ez a' fenyegetés? hogy-hogy lehetne már gonoszabbúl dolga ennek a' szegény embernek annál, a' mint vólt az előtt? Lám hiszem 38 esztendőkig le-vólt szegeztetve az ő ágyának fenekére: mi lehetne ennél nagyobb gonosz? mit szenvedhetne ennél nagyobbat és gonoszabbat?

F.

F. De K. A! valamint veſzedelmes az egyſzer el-hagyott nyavalyába ismét viſzſzaesni vagy recidiválni: úgy ſzínte valaki az ő egyſzer el-hagyott bűneire ismét viſzſza-tér, mint a' diſznó a' fertőre és az eb az okádásra, lehetetlen abból egyébnek következni, hanem hogy az ollyan emberek' dólga gonoſzabb és veſzedelmeſebb légyen az elsőnél. Igaz ugyan hogy ſokat ſzenved az ember 38 eſztendőkig, de azok tsak játékok, és nem-is haſonlítandók azokhoz a' mellyekkel meg-fenyegeti őtet a' Kriſtus, ha t. i. illyen nagy jó-tétemenye után-is meg-nem tér. Ugyan-is ebben az életben az Iſtennek ítéletiből nem egyebet várhatott, hanem hogy őtet magának és az ő ſzívének keménységének hagyja; hogy valamint az ő első bűnéért tsak a' teſte foſztatott-meg az ő mozgásától a' guta-ütés-által: úgy az ő máſodſzori vétkéért az ő Lelke-is meg-foſztaſsék minden érzékenységétől, és meg-keményedjen; ez élet után pedig a' gyehennának örökké-való kemény tűzét ſzenvedje, a' melly annyival inkább meg-súllyoſodik ő-reá nézve, a' mennyivel nagyobb az ő háladatlansága, mellyel viſeltetett az ő jól-tévő orvoſsához. Es így a' mint látjuk, igen kemény orvoſságot ád-bé az Úr Jéſus ennek a' meg-gyógyúlt embernek ezekben a' beſzédekben. Kéttség-kivül igen kemény kő-ſzikla vólt az ő ſzíve, és azért kívánta az Úr Jéſus ezt a' kemény kő-ſziklát illy erős pörölyjel öſzve-törni: minthogy a' Doktorok-is, a' hol gyenge orvoſságok és lágyító flaſtromok nem haſználnak, keményebbekhez nyúlnak.

* * * *

Ha meg-nézem már én ezt az Iſtennek Házát, ez ma nem egyéb vólt, hanem való-

sá-

ságos Bethesda. *Bethesda* azt téſzi *Irgalmasság*: úgy itt mutatta ma-ki az Iſten az ő irgalmaſságának és kegyelmeſségének gazdagságát. Továbbá: A' Bethesda-Tónak ollyan tulajdonsága vólt, hogy abba bizonyos időben le-ſzállott az Úrnak Angyala, fel-zavarta azt, és a' ki leg-előſzſzör belé-mehetett, az azonnal meggyógyúlt; azért is feküdt az e' mellett lévő Tornátzokban ſok betegeknek, sántáknak, vakoknak, nyomorúltaknak ſokasága: úgy ebbe a' Házba bizonyos időkben le-ſzokott ſzállani, a' minthogy ma-is az Úr' Vatsorájában le-ſzállott, a' Szövettégnek Angyala; fel-fakaſztotta mi-közöttünk az ő drága érdemének vizeit, és meg-indította ezt az örök életre buzgó vizek' kút-fejét, hogy ugyan folyna az mint a' zápor eſső ſok beteg lelkeknek meg-gyógyítására, ezt kiáltván: *Mindnyájjan kik ſzomjúhoztok jöjjetek e' vizekre; ti-is a' kiknek pénzetek nintsen, jöjjetek-el és végyetek minden pénz és jutalom nélkül bort és tejet.* Sok betegek-is felgyülekeztek vala ma ennek az Angyal' le-ſzállásának várására ebbe a' Bethesdába, ſok Isteni dólgokban tudatlanok, ſok jó-tselekedeteknek fogyatkozására nézve tsonkák, bénák, nem egyenes lelkű hypokriták, ſok világi kevélységnek vízi-betegségében fel-puffadtak; és ſokan vóltak ma itt haſonlók ehez a' 38 eſztendős beteghez, a' kik az ő teſti bátorságoknak guta-ütéshez haſonló meg-mozdúlhatatlanságában feküſznek, és némellyek közűllök 10, máſok 20, 30, sőt 40 eſzendőktől fogva nyomják az ő bűnöknek ágyát, úgy-hogy ſokan abban-is őſzűlnek-meg. Mind ezek a. o. ide felgyülekeztek; már meg-gyógyúltak-é vagy nem, és belé-mentek-é ebbe a' Lelki-Béthesdába, midőn a' Mennyei Angyal azt fel-zavarta? azt tsak az Iſten tudja, és a' magok lelkek. Igaz ugyan, hogy a' Bethesda-tavából tsak

egy-

egy gyógyúlt-meg: de mind a' Kereſztyéni ſzeretet, mind az Új Teſtamentomi időben kiöntetett Iſteni kegyelemnek az Ó Teſtamentom felett-való bősége, arra vezet engemet, hogy úgy gondolkodnám, hogy nem úgy eſett ma itt a' dolog; és ennek az élö-víznek forrásával nem tsak egy két vak Bartímeuſok világoſodtak-meg, nem tsak egy két Lázárok támadtak-fel, nem tsak egy két sánta Méfibó'ſetek erőſsödtek-meg, nem tsak egy két guta-ütésben fekvöknek mondotta ezt ennél a' lelki Bethesdánál az Úr Jéſus: *Kelj fel! vedd-fel a' te nyoſzolyádat, és járj;* a' minthogy az Úr Jéſus' ezen lelki jó-tételének meg-hálálására, és a' mi lelki-áldozatunknak a' meggyógyításért-való bé-mutatáſokra fel-jöttünk moſtan-is ismét ezzel a' guta-ütésből meg gyógyúlt emberrel ide az Úrnak Házába. Valamint pedig ezt az embert régenten fel-kereste az Úr Jéſus a' Templomban, és ott-is találta: úgy ímé most is el-jött mi közinkbe, és itt talál a' Templomban bennünket. Némellyeket ugyan nem talál most itt ollyanokat a' Kriſtus, a' kiket ma az ő Aſztalánál jól tartott: ezek haſonlók az ő háládatlanságokra nézve azokhoz a' tíz bél-poklosokhoz, a' kiket az Úr Jéſus az ő bél poklosságokból kegyelmeſen megtiſztított, de tsak egy tért-meg azok közzül a' Kriſtushoz hálákat adni, az-is idegen Nemzet volt. De el-hagyom most ezeket, 's inkább beſzéllek ti-hozzátok, a' kiket most itt talál az Úr Jéſus a' Templomban.

1.) Itt talál most az Úr a' Templomban ollyanokat, a' kiket ma nem talált az ő Sz. Aſztalánál, és a' kik ma nem éltek az Úr' Vatsorájával. Oh melly nagy a' ti bóldogtalanságtok! Nem vóltatok ma itt mikor a' Mennyei Angyal le-ſzállott, hogy meg indíttsa ezt a' lelki Bethesdát; ki-maradtatok, és a' ti lelki-

ki-ſebeitek gyógyúlatlanúl maradtanak. Igaz ugyan, hogy valamint a' Bethesda-tava nem mindeneknek haſznált: úgy az Úr' Vatsorájával-való élés-is nem mindeneket gyógyít-meg. De mit tudſz benne, hát ha ma lett vólna az a' te ſzerentsés órád, hogy ama' ſzövettégnek Angyala le-ſzállván, te mehettél vólna leg-elöſzör-is ebbe a' lelki-feredöbe, és te lettél vólna az elsö a' meg-gyógyúlásban? mit tudſz benne, hát ha ma járúlt vólna az Úr Jéſus a' te bünödnek ágyához, ezt mondván: *Akarſz-é meg-gyógyúlni?* Az a' nyavalyás ember ſem várta, hogy ö akkor gyógyúljék-meg: hát ha te-is 38 eſztendökig le-fogſz ſzegeſztetni a' te bünödnek nyoſzolyájába, vagy tulajdon-képpen-is a' te ágyadba, hogy nem léſzen annyi eröd, annyi tehettséged, hogy többé ide jöheſs? Már látod meg-kötöztetve maradtál a' te büneidben, és Iſten tudja, éred-é valaha ezt a' ſzerentsés órát, a' mellyben máſzſzor ez az Angyal ennek a' Bethesda-vizének megzavarására le-ſzáljon?

2.) Itt talál még ollyanokat-is az Úr Jéſus, a' kiket ma ott talált ugyan az ö Sz. Aſztalánál, de a' kik azon betegen maradtak az ö büneikben. A' Bethesda-tavánál ſem mindenek gyógyúltak-meg, hanem ſokan ott maradtak az ö beteg ágyokban: úgy éppen ne gondoljátok, hogy valakik itt a' kenyeret és bort véſzik, azok mind vennék a' Kriſtus' teſtét és vérét; mert nem hogy a' Kriſtus' teſtének és vérének külsö jegyeinek vétele haſználna az azzal nem kegyeſen élöknek: de ha tulajdon teſtét ennék-is a' Kriſtusnak, még ſem haſználna, mint Judásnak. Annak-okáért, nagy bóldogtalanság ugyan azok-é, a' kik ma nem jelentek-meg az Úrnak aſztalánál: de ingyen ſem lehet haſonlítani a' tiétekhez, valakik méltatlanúl ettétek és ittátok az Úrnak testét

és vérét; mert bóldogtalan ugyan az, a' ki a' jó orvoſsággal nem él, mert fél ö hogy meg-hal: de bóldogtalanabb, a' ki az orvoſsággal jól nem él, mert a' miatt hal-meg. Azért-is nagy bóldogtalanság azoké, a' kik ma nem éltenek Úr' Vatsorájával: de ſokkal nagyobb a' tiétek, mert ti abból méltatlanúl ettetek, az Úrnak ſzentséges testét gyalázattal illettétek, meg-nem betsültétek, és így magatoknak kárhozatot ettetek és ittatok. Mit tselekeſztek annakokáért nyomorúlt lelkek! a' kik az Uraknak Urának, Királyoknak Királyának ditsöſséges Szent Testét gyalázattal illettétek? Ezt az egyet tudom: vólt egy ember, a' ki nem tsak gyalázattal illette, de még meg-is tagadta ezt a' Jéſust: de még-is ollyan könyörülök ennek ſzemei, hogy erre-is kegyelmesen tekíntett, és ö-néki meg-kegyelmezett. Ti-elöttetek ſem zárta talán még-bé az ö könyörületeſségének ajtaját, és ha ſzinte nagyon meg-bántottátok-is ötet ezzel, de ha keſervesen meg-ſiratjátok a' ti büneiteket Péterrel, tudom a' könyörülö Jéſus a' léſzen tierántatok-is, a' ki vólt régenten.

3.) Ít talál még az Úr Jéſus ollyanokat is, a' kiket ma ott talált az ö Sz. Aſztalánál, és a' kiket lelki betegségekből meg-is gyógyított. Ha örömnek napja vólt annak a' 38. eſztendös betegnek, a' mellyen az ö hoſzſzas nyavalyája alól fel-óldoztatott; és ha nagy öſztöne lehetett ö-nékie az a' nap az Iſtenhez-való háládatoſságra: óh! hát mennyivel nagyobb örömnek napja ez, mennyivel buzgóbb háládatoſságra ſerkengetö öſztön lehet ez a' nap a' ti ſzíveitekben, a' mellyen az Úr meg-kegyelmezett minden ti büneiteknek, és meg-gyógyította minden ti betegségteket, meg-ſzabadította a' koporsótól a' ti életeteket, meg-koronázott kegyelmeſségével és irgalmaſságával,

min-

minden jókkal meg-elégítette a' ti ſzájaitokat. Mondjátok hát ezen ſok jó-téteményiért ezen édes Meg-Váltónak Dáviddal: *Áldjad én Lelkem az Urat! és minden belsö réſzeim az ö Szent Nevét!* 'Sólt. 103.

Ímé annakokáért meg-gyógyúltatok. Sok betegek vóltak ebben a' Gyülekezetben: de ímé azok közzül tsak ti gyógyúltatok-meg. Ha testi egéſséget vettetek vólna-is az Iſtentöl, azt-is meg-betsülhetetlen jónak tartanátok: de ímé lelki-képpen gyógyúltatok-meg. A' betegek magok járnak a' Doktor után: de a' ti halálos ágyaitokhoz maga el-jött ez a' Mennyei Orvos. Ímé meg-gyógyúltatok: de meglásſátok, hogy többé ne vétkezzetek, hogy gonoſzabbúl ne légyen dolgotok. Ha ugyan a' mai Kereſztyéneknek nagyobb réſzének Úr' Vatsorájával-való élését meg-nézzük: úgy láttzik hogy a' Kereſztyének minden eſztendöben hatſzor hétſzer ſolenniter a' ſok Tanúk és az Angyalok elött fogadást téſznek az Istennek, a' mellyet azután két három napra fel-bontanak; és így tsak azért láttatnak hatſzor hétſzer ſzövetséget kötni az Iſtennel, hogy egy eſztendöben hatſzor hétſzer ſzövetség-rontók és hit-ſzegök légyenek; és úgy láttzik hogy a' penitentziális héten nem tsak azért tartanak penitentziát, hogy az eddig meg-tselekedett bünöket meg-bánják; hanem hogy a' következendö héten ſzabadoſabban vétkezheſſenek.

Nem így ti K. A! hanem, ha azt akarjátok, hogy gonoſzabbúl ne legyen dolgotok, már ezután ne vétkezzetek. Nem azt mondom hogy ne vétkezzetek tellyeſséggel, mert az ugyan jó vólna ha meg-álhatnátok; de kitsoda az a' ki meg-álhatná, és azt mondhatná: *Tiſzta az én ſzívem, üres vagyok minden gonoſztól?* Hanem azt mondom, hogy többé

ne

ne vétkezzetek, ne légyetek ollyan rabjai a' bünnek mint eddig vóltatok, kiváltképpen annak a' kedves Délilátoknak, a' kebeletek-béli bünnek, mellyet eddig ápolgattatok, mert ritka ember hogy illyen ne vólna benne: ezt azért egéſzſzen ki-kell rekeſzteni; és hiteſsétekel azt magatokkal, hogy valaki az ollyan bünökbe gyakorta viſzſza-esik, ſoha ſem újjáſzületett ember; mert azokba a' bünökbe-való viſzſza-esése meg-nem álhatna a' kegyelemnek állapotjával. Annak-okáért, a' ki illyeneket tselekeſzik, gonoſzabbúl léſzen annak állapotja az elsönél. Ha azért e' halálos ſebeket el-akarjátok kerülni, kerüljétek az elébbeni bünbe-való viſzſza-esést, és tartsátok-meg Szent Bernárd Doktornak ezen intését: „ *Ti-*
„ *meas quidem pro accepta gratia, amplius pro*
„ *amiſsa, longe plus pro recuperata:* Vígyázó
„ légy ugyan és féltsed azt a' kegyelmet, a'
„ mellyet egyſzer adott az Iſten; jobban fel-
„ tsed azt mellyet meg-vont tőled; de ſokkal jobban féltsed az egyſzer viſzſza-nyert kegyelmet.

Kívánom-is pedig mindnyájan tinéktek, valakik ma a' ti lelki betegségtekből meggyógyúltatok: hogy a' minden irgalmaſságoknak és kegyelmeſségeknek Iſtene tégyen titeket tökélleteſekké minden jó-tselekedetekben az ő akaratjának tselekedésére, tselekedvén ti-bennetek azt a' mi ő-előtte kedves a' Jéſus Kriſtus által; kinek légyen dítséret, ditsőſség, hatalom és birodalom az Anyaſzentegyházban mától fogva mind örökké. Amen.

XLV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

Az el-tévelyedett bünösnek fel-kereséséröl.

Szent Letzke: *'Sólt. 119: 176. Tévelygettem mint az el-veſzett juh: keresd-meg a' te ſzólgádat, mert a' te parantsolatidat nem felejtettem-el.*

Kereſztyén Atyámfiai! *Honnét jöſzſz és hová mégy?* Így ſzóllítá-meg hajdan az Angyal ama' Puſztában bújdosó Hágárt 1. *Mós.* 16: 8. Hágár az Ábrahám' udvarából ſzaladott vala-el, midön ötet Sára az ö Gazdaſzſzonya kezdette vólna nyomorgatni. Találván ötet annak-okáért az Úrnak Angyala a' puſztában, ekképen ſzóllítá-meg: *Honnét jöſzſz?* mint-ha mondotta vólna: El-hagyod-é az Ábrahámnak áldott Sátorát, és inkább akarſz-é a' kietlen puſztán éhen ſzomjan bújdosni, mint-ſem egy kevés ſanyarúságot ſzenvedni a' te Aſzſzonyodtól? térj-meg a' te Aſzſzonyodhoz, és alázd-meg magadat annak keze alatt.

Úgy tettſzik énnékem K. A! hogy nem eſem-el tzélomtól, ha ezt a' kérdést az Angyal' ſzájából ki-vévén, méltatlan ajakimra fel-véſzem, és mindnyájatoktól valakik itt vagytok azt kérdem: Honnét jöttök és hová mentek? E' világ ollyan mint a' puſzta: mellyre nézve én-is haſonlítalak titeket az Ábrahámtól el jövö és a' puſztában bújdosó Hágárhoz. De Hágárnak úta a' honnan jött áldott vólt, a' hol pedig az Angyal találta veſzedelmes vólt: ellenben pedig ez az út a' honnan ti jöttök veſzedelmes, a' hol pedig most vagytok áldott

és idveſséges. Úgy tettſzik énnékem, hogy a' ti titkos fohászkodástok meg-felel énnékem az én kérdéſemre: Honnét jöttök? azt mondja a' ti ſzívetek: E' gonoſzban helyheztetett világnak puſztájából jövünk, a' hol a' mi lelkünknek meg-elégedést és nyugodalmat nem találunk. Hát már hová mentek? azt kérdem! Ezt feleli a' ti ſzívetek: Meg-bánván a' mi tselekedetinket a' Tékozló Fiúval, el-indúlunk, hogy a' mi Mennyei Atyánkhoz viſzſza-térjünk, az Izráel' házából el-tévelyedett júhoknak hüséges meg-keresö Páſztorához kéſzülünk, a' ki ma-is gyönyörüséges helyen legeltetett minket, a' ki aſztalt terített minékünk, a' ki meg-töltötte a' mi pohárunkat bövségeſen. Óh jertek hát Jéſus' drága vérén meg-váltott Lelkek! és mondjátok ezt a' meg-térö Dávidal: *Tévelygettem mint az el-veſzett juh, keresd-meg a' te ſzolgádat* 's a' t.

Jegyezzétek-meg pedig ezt K. A! elöre, hogy valamint a' leg-böltsebb emberek-is vétkezhetnek az ö böltseſségekben: úgy a' leg-kegyeſebb emberek-is vétkezhetnek és el-tévelyedhetnek egynéhányſzor az Iſtennek útáról. Énnek példáját láthatjuk Sz. Dávidban, a' ki ezt mondja: *Tévelygettem mint a' juh* 's a' t. Ezekben a' beſzédekben látunk

1.) Egy nyílván-való vallás tételt: *Tévelygettem mint az el-veſzett juh.*

2.) Egy alázatos Kérdést: *Keresd-fel a' te ſzolgádat!*

3.) Egy hathatós indító okot, mellyel indítja az Iſtent az ö alázatos könyörgésének meg-halgatására: *Mert* úgy-mond *a' te Parantsolatidat nem felejtettem el.*

ELSŐ RÉSZ.

Dávid ifjantan Juháſz vólt. 1 *Sám.* 16. azért-is a' juhokat nehezen ſelejtheti: de kivált nehezen ſelejtheti ama Náthán Prófétának meſe bárányról mondott Prédikátzióját 2 *Sám.* 12. Azért-is nem ſzóll itt Dávid mint Izráelnek hatalmas Királya; hanem mint egy nyomorúlt ſzegény bünös ember. Szóll pedig nem tsak maga ſzemélyében', hanem minden gyenge hitü de igazán meg-térö bünösnek képében; és nevezi mind magát mind máſokat el-tévelyedett juhoknak. Adámban mi mindnyájan az Eſet előtt Iſtennek juhai vóltunk, kiket az Isten a' maga ölében hordozott, a' maga poharából itatott, a' maga falatjából ételett, és úgy tartott minket mint egyetlen-egy báránnyát. De oda lett az eſet után ez a' ditsöſséges bóldogság; el-rejteztünk Ádámmal és Évával a' fáknak levelei közt az Iſten előtt: annak-okáért ki-üzettettünk a' gyönyörüſégnek kertéből, és így meſzſze estünk az Iſtennel-való egyeſségtől; és meg-kell vallani Sz. Dáviddal: *Mi mint a' juhok el tévelyedtünk.*

Elöſzör. El-marad vagy el-ſzakaſztatik a' juh a' nyájtól egy vagy más-képpen; nevezetesſen zöld-ágak-által, ártalmas legelö-mezö-által; idegen ſzín által. Midön pedig a' juh eltévelyedik: meg-nem áll, hanem inkább tovább megyen, bojong, magán nem ſegíthet, magától útba nem igazodhatik; sőt máſokat-is maga után tévelygésbe vezet és viſzen. Éppen így van minékünk ſzegény bünös embereknek lelki-képpen dólgunk. Ugyan is, melly könnyen tévelygésre vezet minket e' világi gyönyörüſégnek ideig tartó mezeje! melly könnyen olly dólgok tünhetnek a' mi ſzemeinkbe, a' mellyek minket az Iſtentől el ſzakaſztanak! melly hamar reá találnak a' mi ſzemeink a' te-

EGYETEMI KÖNYVTÁR DEBRECEN

teſti kívánságoknak legelö-mezejére! melly gyakran roſz útra vifzen minket e' világ, és a' mi teſtünk el-tsal minket az Iſten' nyájától az ö ſzembe-tünö gyönyörüségei-által! hányſzor meg-eſik, hogy ezen el-tévelyedéſünkben egy bünböl más bünbe eſünk és máſokat-is magunkkal el-tsalunk! Illyen el-tévelyedett juh terméſzettel minden bünös ember Nints ſemmink annak-okáért a' mivel az Iſten elött dítsekedhetnénk; hanem tsak meg-kell azt vallanunk: *Nintsen a' ki jót tselekednék, nintsen tsak egy is! Róm. 3:* 10. Nevezeteſen illy el tévelyedett juh vólt Dávid, mikor Bethsabéval paráznaságba, azután tsak hamar a' miá gyilkoſságba eſik; és kéttség-kivül ide néz a' Letzke' ſzavaiban, mellyet nyomozhatni a' 6, és 7-dik versekböl, a' holott azt mondja: *Minekelötte meg-aláztatnám, én tévelygettem vala:* moſtan azért méltán téſzen illyen vallást: *Tévelygettem mint az el-veſzett juh.*

Máſodſzor. A' melly juh el-tévelyedett, az el-veſzettnek-is mondatik; mert el-tévelyedett a' mezöben vagy erdöben, ide'stova bojong, az ö módja ſzerént béget, kiált minden ſzempillantásban tzélul és prédául ki-tétetett az ö ellenségeinek, az oroſzlánoknak, medvéknek, farkaſoknak; magával jól tehetetlen, tüz', víz', éhség' torkában vagyon; és hanemha az ö Páſztora ötet fel-kereséndi, minden bizonnyal a' ragadozó vadak' vagy emberek' példájává és eledelévé léſzen. Haſonló-képpen vagyon azoknak az embereknek-is dolgok, a' kik a' bün által az Iſtentöl el-tévelyedtek. Ezek-is ide'stova bujdosnak e' világnak veſzedelmes puſztáján; ſok nyomorúságoknak és veſzedelmeknek tzélul ki-tétetnek; mint ſokſzor Dávidnak el-kellett futni a' kietlen erdöbe, és a' kö-ſziklákban kellett lappangani, most Saul elött, majd a' maga tulajdon Fia

Abſolon elõtt. Még a' leg-ſzentebb emberek-nek-is ſok veſzedelmekre törekedõ ellenségeik vagynak e' világon; kísérti õket a' Sátán, tsalogatja e' világ, vermet ás alája a' test és vér; nem tudják terméſzettel azokat a' mellyek az õ békeſségekre-valók; gyakorta ollyan legelõ-mezõket találnak, a' mellyek az õ lelkeiknek veſzedelmesek; ollyan ró'sákat és virágokat keresnek, a' mellyek alatt mérges kígyók hevernek; magoktól könnyen bünbe eshetnek, de magoktól abból meg-nem térhetnek: és ha maga a' Páſztoroknak Fejedelme az Úr Jéſus fel-nem keresi, az õ meg-esküdtt ellenségeknek az ördögnek torkába esnek, és a' pokolban az örök kárhozat' prédájivá léſznek. Jól tudta ezt Dávid, azért könyörög e'képpen a' Letzkének máſodik réſzében: *Kereſs-fel Uram engemet ſzolgádat!*

MÁSODIK RÉSZ.

Keresd-meg a' te ſzolgádat! A' kit Dávid a' 124-dik versben Urának nevezett vala: most itt ugyan azt kéri hogy kereſse-fel õtet ſzolgáját. Ennek az Úrnak nevezete alatt pedig lehet különösen értenünk a' Szent Háromságnak máſodik Személyét, t. i. a' Fiú Úr Iſtent, a' ki a' Szent Irásban neveztetik egy Páſztornak *Ezék.* 34: 23. Jó Páſztornak *Ján.* 10: 11. Juhoknak nagy Páſztorának *'Sid.* 13: 20. az elveſzett juhoknak meg-keresõ hüséges Páſztornak *'Sólt.* 23: 1. Ezt a' Páſztort kéri tehát õ, hogy kereſse-meg õtet, ezt mondván: *Keresd-meg a' te ſzólgádat.* E' ſzóllásnak formája vétetett a' külsõ Páſztoroknak ſzokáſoktól, kik a' mint ama' Példa-beſzédben van *Luk.* 15: 4. el-hagyják a' kilentzven-kilentz juhokat, és az õ el-tévelyedett ſzázadik juhoknak keresésére mennek. Az Iſten kereſi az övéit akkor-

1.)

1.) Mikor a' bünösöknek meg-térése után várakozik; mert ö az a' ki nem akarja a' hitetlennek halálát, hanem hogy a' hitetlen kitérjen az ö útáról, és éljen.

2.) Kereſi midön az ö ſzolgái által a' bünöst a' meg-térésre hívogatja, és azt kiáltja néki a' maga beſzédében Ének. 6: 10. Térj-meg térj-meg óh Sulamitból-való! térj-meg, térj-meg, hogy nézzünk tégedet!

3.) Kereſi midön a' nyomorúságok, és Kereſzt-viſeléſek által, vagy pedig az ö ſok rendbéli jó-tételeményei által öket a' meg-térésre indítja. Innét azt mondja Szent Pál Róm. 2; 4. A'vagy az Iſten' kegyelmeſségének, békeſségestürésének, és ſzenvedésének gazdagságát megútálod-é? nem tudod-é, hogy az Iſtennek kegyelmeſsége tégedet a' meg-térésre indít?

4.) Kereſi az Iſten az ö ſzólgáit, és ſzolgáló-leányit, midön az Evangyéliom' prédikáltatása, és a' Szent Lélek' hathatós munkálkodása által Lelkek-esméretében bünéikről meg-gyözni; a' bünnek, ördögnek, és a' testnek ſzolgálatját vélek el-hagyatja, annakutánna a' maga hüséges ſzolgáivá, és ſzolgálóleányivá téſzi, úgy hogy azt kérdezik ö Felségétöl ama' meg-térö Szent Pállal: Uram! mit akarſz hogy tselekedjem? Tsel. 9: 6. Így kereste-fel az Iſten ſok ízben az Izráel' népét az ö Prófétái által, és utánnok-való várakozása által. Manaſsét a' nyomorúságok által; Jó'sefet az ö jó-tételeményei által; Zakeust az ö penitentziára hívogató beſzédével. Így kereste-fel az Iſten Dávidot-is az elö-ſzámlált útak, és módok ſzerént, néha egy, néha másképpen.

HARMADIK RÈSZ.

Indító oka Dávidnak ez: *Mert nem felejtettem-el a' te parantsolatidat.* El-felejtkezett volt Dávid az Iſtennek 6-dik, és 7-dik Parantsolatjáról, a' mint azt maga meg-valja, és siratja *Sólt.* 51. Azért midőn azt mondja itt: *A' te Parantsolatidat nem felejtem-el*, értsd utánna ezt hogy *egéſzſzen.* És így ezzel azt akarja mondani: Jól-lehet ő némelly réſzeiben el-felejtkezett azokról: mindazáltal tellyességgel nem felejtkezett-el az ő Beſzédének Regulájáról; a' miben pedig el-tántorodott, azt is alázatoson meg-esméri, meg-valja, bánnya, siratja, magát azért meg-ſzententziázza, halál' fijának kiáltja. De azonban vagyon bizodalma, hogy az Iſten is el vette az ő büneit; mert gyönyörködik a' belső ember ſzerént az Iſten' Beſzédében, és Törvényében. Jobb néki az Iſten' ſzájának Beſzéde ſok ezer arany, és ezüst pénznél; éjjel, és nappal az ő Törvényéről gondolkodik, az az ő lábainak ſzövétneke, és az ő ösvényinek világa; annak megtartására tökélletes igyekezete vagyon, és ez az ő fő bóldogsága ezen a' világon.

Nem-is lehet gondolni K. A! hogy ez az ő buzgó könyörgése füstbe ment vólna: mert az az Iſten, a' ki ſoha nem mondotta a' Jákob' magvának: Hijjába kerestek engemet: az az Iſten mondom nem lehet hogy itt-is hijjába kerestetett vólna. Az a' hív tanú-bizonyság a' ki azt mondotta, hogy minden kérő megnyeri a' mit kér, az az igaz-mondó Iſten mondom lehetetlen hogy itt hazudott vólna. Haſonló-képpen a' Szent Lélek, a' ki a' megfáradtaknak erőt ád, és annak a' kinek nints erejét meg-ſokaſítja. *Eſa.* 40: 29. ígérete ſzerént tartozott erőt adni ennek az Úrban bízó, de el-fáradt léleknek, hogy erőről-erőre,

nye-

nyereségről-nyereségre meheſsen, és hogy az ő ſzentségét Iſteni félelemmel vigye-véghez. Egy ſzóval: itt-is bé-tölt a' mi meg-írattatott *'Sólt. 37: 24. Az Igaz ha el-eséndik-is a' bünbe, nem rontatik-meg, ismét fel-emeltetik az ő eſetéből; mert az Úr tartja ötet az ő kezeivel.*

* * * * *

Noſza tehát visgáljátok-meg ezek ſzerént ti magatokat Atyámfiai!

Elöſzör. Vallyon nem vagytok-é ti-is ezen el-veſzett juhoknak ſzáma közzül-valók? nem vagytok-é mindnyájan Ádámnak fiai? nem vagytok-é terméſzettel a' Törvénynek átka alatt? nem kell-é néktek-is azt meg-vallani, hogy mindnyájan Ádámban vétkeztetek, és így az Ádámban kötött, de ő-véle fel-bontott ſzövettségnek ereje ſzerént halálra méltó bünösök vagytok? Mert vallyon nem tévelygő juhok-é azok, a' kik az idveſségre meg-kívántató fundamentomos igaſságokat nem tudják? azok, a' kik inkább akarják tudni a' mellyek a' közönséges társaságban e' világnak üzésére haſznoſok, mint a' mellyek az idveſségre ſzükségeſek? Nem tévelygő juhok-é azok, a' kik az el-halaſztható, sőt gyakran el-múlható dólgok miatt az Iſten' Házába-való jövetelt el-múlatják, Sz. Pálnak ama' nevezetes intéſe ellen: *El-nem hagyván a' mi gyülekezetünket, miképpen ſzokáſok némellyeknek; hanem íntvén egymást; annyival-is inkább mivel látjátok hogy ama' nap el-közelget?* Vallyon nem tévelygő és veſzedelemben forgó juhok-é azok, a' kik holmi haſzontalan sőt bünös okokra nézve az Úr' Vatsorájával-való élést meg-vetik és el-múlatják, eſztendőkről-eſztendőkre el maradnak e' ditsőſséges legelő-mezőről: ellenben e' világnak mételyes füvekkel tellyes mezein legelnek;

holott Sz. Pál arra int bennünket, hogy mi az Úrnak halálát hirdessük mind addig mig ő el-jövend?

Oh vajha most nékem a' ti szíveitekbe lehetne bé-néznem, valakik itt az Úrnak színe előtt e' mái napon le-telepedtetek! Ha láthatnám és tudhatnám a' ti bűnös tselekedetiteket, miképpen éltetek azólta-is, miólta másszor az Úr' Vatsorájával éltetek, és a' Sz. életre le-kötelezték magatokat. Ugyan hány hívalkodó beszédeket, hány tisztátalan gondolatokat, hány törvénytelen tselekedeteket rakhatnék szemetek eleibe, a' mellyek ti-ellenetek vádoló tanúk lennének. De tsak ugyan mind azok a' Minden-tudó Isten előtt tudva vagynak. Gondold-meg óh ember! hogy hányszor utáltad-meg a' te jó Pásztorodnak szavát, mellyet a' te lelked' javára szóllott néked! hányszor követted a' testnek és e' világnak tanátsát inkább, hogy-sem azokét a' kik téged' a' bűnről meg-íntettek! Mit gondolsz óh el-tévelyedett és egyedül hagyatott juhotska! midőn az Isten ama' jó Pásztor meg-engedi tenéked hogy ide-'stova futkosásál, hogy a' te bűneidnek szövevényén fel-akadj, mint a' kos hajdan a' Mória hegyén. Nem tudod-é, hogy a' te ellenséged mint a' fivó-rivó oroszlán mindenütt ólálkodik te-utánnad? Gondold-meg, hogy ollyan Bíróval van ügyed, a' ki ha meg-nem térsz, tégedet az utólsó napon nem jobb keze felől a' juhokkal, hanem bal keze felől állat; kinek e' szomorú sententziát fogja mondani: Menj-el átkozott az örök tűzre melly meg-készíttetett az ördögnek és az ő Angyalinak!

Ti pedig igazán meg-térni kívánó bűnösök! vegyétek-ki Dávidnak a' szájából ezen Penitentzia-tartó szavait, és mondjátok: *Tévelygettem mint az el-veszett juh.* Senki pedig közzületek innen magát ki-ne vegye, ezt mond-

ván

ván a' kevély Farizeuſsal: Hálákat adok Iſten tenéked, hogy nem vagyok ollyan mint egyéb emberek ragadozók, hamiſsak, paráznák, vagy minémű ím' e' Publikánus. Sőt inkább ti-is mondjátok én velem K. A! Én az Iſten' Beſzédét nem hallgattam, úgy mint illett vólna, nem rejtettem azt-el az én ſzívemben Máriával; nem ſzabtam a'hoz mindenekben az én életemet, nézvén amaz én leg-főbb és leg-tökélletesebb példámra az Úr Jéſusra; gyakran minden meg-próbálás nélkül mentem-ki az Iſten' Házából: nem hallgattam az én Lelkem-esméretinek diktálásra. Mondjátok továbbá: Ha meg-gondolom óh Uram! mit tselekedtem azólta, miólta te veled e' Sz. Helyen a' te ſzövettségedet meg-újjítottam a' te Sz. Vatsoráddal-való élésben: el-ijjed az én ſzívem én-bennem; mert nem úgy éltem a' mint néked fogadást tettem; nem tettem az én Házamat a' te Templomoddá, hogy abban tégedet az én gyermekeimmel énekléſekkel, könyörgéſekkel dítsértelek vólna; nem intettem az enyímeket a' kegyeſségre; nem tselekedtem azt az én felebarátimmal, a' mit kívántam vólna hogy ők én-velem tselekedjenek. Nem jártam-el ſzorgalmatosan és jó Lelki-esmérettel az én kötelesſségemben. Ha ezeket tselekedtem pedig, mert maga az én Lelkem-esméreti ezer tanú én ellenem: meg-vallom tehát és azt mondom: Tévelygettem mint az el-veſzett juh.

Máſodſzor: De jertek-viſzſza már és térjetek-meg óh Iſten' nyájjának el-tévelyedett juhai! jertek az Úr Jéſusnak a' ti Idvezítő és hűséges Páſztorotoknak ölébe. Óh nem haljátok-é, miképpen hívogat titeket az ő jó-tétemények által, hívogat a' nyómorúságok-által? Vallyon még-is nem indúltok-é-meg az ő ſzavára? Gondold-meg bűnös ember! vallyon vólna-é ollyan juh tsak egy-is, ha eſze és o-

kos-

koſsága vólna, a' melly el-tévedvén ne kívánna viſzſza-menni a' maga nyájjához? Oktalan állat a' jún; de még-is ha el-ſzakaſztatik vagy el-marad a' nyájtól, sír és örjöng azon. Emlékezzél-meg hát te-is óh bünös ember! hogy te-is tévelygettél vala, mint az el-veſzett jun, a' te bünеidnek útán. Gondold meg azt az örömöt-is a' mellyet ſzerzel a' te meg-téréſeddel a' te Iſtenednek. Vajha láthatnád minémü nagy örömök léſzen a' Szent Angyaloknak Menyben, kik jobban örülnek egy bünös embernek meg-térésén, hogy-ſem mint 99 igazaknak dolgokon, kik meg-térés nélkül nem ſzükölködnek. De melly meg-foghatatlan örömet ſzerzel a' te leg főbb Páſztorodnak, a' ki azért jött e' világra hogy a' mi el-veſzett azt meg-tartsa: mert azt mondja ő az ő Mennyei Attyának: Atyám! a' kiket nékem adtál, én meg-őriztem azokat, és ímé tsak egy is azok közzül el-nem veſzett. Mondjad azért óh bünös ember! és fohászkodjál a' te Iſtenedhez ekképpen: Meg-esmérem Felséges Iſten! hogy nagyok és ſokak az én bünеim! de hiſzem és tudom hogy többek a' te irgalmaſságid: *Kereſs-fel engemet ſzegény ſzólgádat!*

Harmadſzor. Jertek immár, menjünk-ki egy kevéſsé a' Juhokhoz, és ezektől az oktalan állatoktól tanúljuk-meg, mi légyen a' mi Fő-Páſztorunkhoz-való köteleſségünk.

1.) A' Juhok engedelmes állatok: gondoljátok-meg melly könnyen engednek azok az ő Páſztoroknak; alig ſzóll, alig kiált nékiek, arra mindjárt meg-indúlnak. Ha azért ti-is a' Kriſtus' juhai akartok lenni, hallgaſsátok, és köveſsétek őtet: mert ez az igaz juhoknak megesmértető-jele. Kereſsétek annak felette az Iſtent ſzent élet, és hit által: mert a'mint hiſztek úgy éltek; a' mint éltek úgy haltok: a' mint haltok úgy mentek-el kiki az ő helyére,

vagy

vagy a' bóldogságra, vagy a' kárhozatra; a' mint el-mentek, úgy maradtok mind örökkön-örökké. Légyen azért tinéktek figyelmes fületek a' meg-hallásra, kívánó gyomrotok az igazságnak éhezésére, és szomjúhozására; légyen a' hónál tisztább, és fejérebb gyapjatok a' ti lelki-mezítelenségteknek el fedezésére; légyen áldott lábatok, hogy valahollott jártok keltek, teremhessetek gyümöltsöt az örök életre.

2.) A' juh szelíd, békeséges-türö, és ártatlan állat, és együgyüségben töltí az ö idejét; így viseljétek hát ti-is magatokat; és éljetek olly jámbor életet, hogy a' kik ti-felöllétek rosszúl szólnak-is, a' ti fedhetetlen életetekkel a' jó-tselekedetre fel-indíttassanak. Ha annakokáért a' Kristus' juhai vagytok, ö pedig a' ti Pásztorotok, ugyan mitöl félnétek még a' gonosz idöben-is; ha el-kell-is az igazságért egy vagy más jószágtokat veszteni, mint a' juhoknak a' tövis között a' gyapjokat; söt ha minden külsö javaitoktól meg-fosztis e' Világ; mint az ember külömben-is meg-fosztja az elhullandó gyapjától a' juhot: békeséges-türéssel szenvedjétek; mert mindenható ö és mindentudó, semmi nélkül nem hágy titeket szükölködni ez a' ti jó Pásztorotok ez életben; ez élet után pedig örök életet ád tinéktek, a' mint *Ján.* 10: 28 meg-ígérte, ezt mondván: Én örök életet adok nékiek és el-nem vesznek, és senki ki-nem ragadja azokat az én kezemböl. Amen.

XLVI.

XLVI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

A' Mennyegzői ruháról.

Szent Letzke: *Mát.* 22: 12. *Barátom! mimódon jöttél ide, holott nintsen Mennyegzői ruhád?*

Kereſztyén Atyámfiai! *A' te ſzódat hallám a' kertben, és megfélemlém; mert mezítelen vagyok.* Illyen Iſten' kiáltására meg-rettent, Lelki-esméretnek mardosását érzö és a' miatt a' kertnek fái között bújdokló ſzegény bünösnek ſzavát olvaſsuk 1. *Mós.* 3: 10. Kiáltja az Isten: Hol vagy Ádám? hová rejtetted-el magadat én-töllem, a' ki elött mindenek nyilván vagynak? holott ha ſetétséggel környülvennéd-is magadat, még-is jól látnálak; mert a' ſetétség fénylik én-elöttem mint a' dél-ſzínben-való világoſság. Ímé mégy a' kertnek fái közzé, holott ha a' tengernek fenekére botsátkoznál-is alá, ott-is parantsolnék a' kígyóknak, és az áspis kígyóval ki-maratnálak tégedet: Hol vagy Ádám? Óh ſzegény Ádám! melly igen nagy félelembe kellett néki lenni akkor. Ímé tsak most végzi-el a' kívánság' almájának keſerü kóstolását: mindjárt azt kelletik néki hallani: Hol vagy Ádám? mit tselekedtél? jövel a' ſzám-adásra. Mellyre nézve tsak el-hal ijjedtében, meg-rémül, és azt mondja: *A' te ſzódat hallám a' kertben, és megfélemlém, mert mezítelen vagyok.* Mintha mondaná: Uram! nem tudom mi lehet az oka; ímé tsak most beſzéllék te-veled, és nem látam az én mezítelenségemet, 's nem vettem

mind

mind addig éſzre, míg a' te-tőlled meg-tíltott fának gyümöltse el-nem váſolta fogamat. Ímé pedig már látom és ſzégyenlem: mellyre nézve nem tudom mi tévő légyek. Kiáltál de ſzégyenlek elődbe-menni, mert mezítelen vagyok. A' mi pedig leg-inkább ſzomorítja lelkemet: nem ſzégyenlem annyira testi mezítelenségemet; de lelki-képpen-is mezítelen vagyok; az engedetlenségnek undok fertőjébe keveredtem; nintsen ſemmi a' mivel magamat előtted menthetném; egy ſzóval, elődbe mennék, de nints lakadalmi ruhám, a' mellyben elődbe mint Királyok' Királyának mehetnék.

Bezzeg K. A! nem így tselekedett ám a' kezünk alá fel-vett Letzkében-való vendég. Ímé hívja ötet a' Király a' lakadalomba, de úgy-mint tiſzteſséges vendéget, hogy tiſzteſséges ruhába jöjjön; ő pedig egy tseppet ſem gondolkodik a' lakadalmi ruháról, a' Menyegzői köntösről; hanem azon módon vaktába fel-megyen az ő menyegzőjébe és a' hivatalosok közzé bé-ül. Midőn oſztán körülnézi a' Király a' vendégeket; meg-látja a' lakadalmi ruha nélkül-valót, mellyre nézve így ſzóllítja-meg ötet: *Barátom! miért jöttél ide, holott nintsen* 's a' t.

Példa beſzéd ez Atyámfiai! mellyet mondott az Úr Jéſus Kriſtus az ötet követő ſokaságnak, és az által más Lelki dolgot akart elő-adni. Az egéſz példa-beſzédnek értelmét e'képpen vehetjük: *Egy Király tsináltata egy nagy lakodalmat a' maga Fiának, és híva ſok vendégeket.* Az élő Iſten ama' Királyoknak Királya el-küldi a' maga ſzolgait, hogy gyüjtsenek és térítsenek mindeneket az ő Fiának a' Jéſus Kriſtusnak egyeſségére, hogy légyen néki kivált-képpen-való népe az Ekléſia. Már ebbe az Ekklésiába az Iſtennek ſzolgái mindeneket hívnak külső-képpen, de ők a' belső-

röl nem ítélnek; hanem oſztán midőn a' Király körül-nézi a' vendégeket, és talál azok között némellyeket a' kiknek nintsen lakadalmi ruhájok, azt mondja ezeknek: *Barátom! mimódon jöttél ide* 's a' t. Mellyre nézve jertek Atyámfiai! elmélkedjünk ez órában ennek a' nagy Királynak ruha nélkül-való vendégéhez tett ſzavairól, végyük azoknak igaz értelmét: meg-gondolván hogy mi-közöttünk is ſokan vagynak ollyanok, a' kik igaz Kereſztyéneknek tartják magokat, noha tsak névvel vagynak az Ekkléſiában.

Így ſzóllítja-meg annakokáért e' nagy Király a' Mennyegzöi ruha nélkül-való vendéget: *Barátom!* Egy illyen meg-ſzóllítását olvaſsuk Atyámfiai a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak *Mát.* 26: 10. a' mellyel a' ſzelíd lelkü Jeſus az ö el-árulóját ſzóllítja e'képpen: Barátom! tsudálkozásra méltó dolog! ímé ez ö-néki ellensége vólt, még-is melly nyájasan ſzóll hozzá. *Némellyek* azt mondják, hogy ezeket a' beſzédeket nem tulajdon képpen kell venni, hanem ez az értelmek: Én ellenségem! én gyülölöm! a' kit tellyes ſzívemböl gyülölök; én ellenségem, a' ki ſzüntelen én-ellenem járſz a' te gonoſz tselekedetiddel, törvényemben-való nem gyönyörködéſeddel; a' ki engem' halálra kergettſz, meg-is feſzíteſzſz; minden napon általſzegezed ſzívemet engedetlenségeddel: én ellenségem, a' ki minden engem' ſzeretöket gyülölſz és útálſz. *Némellyek* pedig úgy gondolkoznak, hogy ezen meg-ſzóllítását a' Kriſtusnak tsak úgy kell venni, mint magában a' ſzónak értelme vagyon. Barátom! a' kivel én olly ſok jókat tettem, most-is téſzek; a' kinek életnek lelkét adtam a' te ſzádba hogy éljél, a' kit fel-ruháztalak okos lélekkel, hogy megtudhatnád a' jót a' gonoſztól válaſztani; a' kit gyermekségedtöl fogva ingyen tápláltalak; a'

ki-

kire az én napomat mindennap fel-hoztam, most-is fel-hozom. Barátom! a' kit mindennap hívogatok az én ſzólgaim-által: még is mind azokra fel-nem indúlſz. De akárhogy végyük mi ezen meg-ſzóllításnak értelmét, elég az, hogy felette nagy meg-alázódásnak kellett annak lenni a' Mennyei Királyban, hogy ímé a' földi férget, a' melly egy darab sárból teremtetett, így ſzóllítja-meg: Barátom! De még inkább tsudálkozhatunk ezen, ha meggondoljuk, hogy az ö ellenségét ſzóllítja ekképpen-meg: Barátom! holott az ö híveit és ſzerelmeſit tsak nevén ſzóllítja. Ádámot tsak nevén ſzóllítja, nem így hogy Barátom! hanem így: Hol vagy Ádám? Mó'sés-is, melly igen kedves embere sőt Barátja vólt Iſtennek! még ſem így ſzóllítja ötet Barátom! hanem így: Mó'ses! Mó'ses! meg-kettőztetvén az ö nevét. Ezzel hát kétség-kivül az ö ſzánakozását akarja a' Mennyei Király máſok előtt jelenteni.

Továbbá, így ſzóllítja-meg a' Király ezt a' lakadalmi ruha nélkül-való vendéget? *Miért jöttél ide?* Sírhat, bizonyára sírhat az illyen ember lelkeſen, és azt mondhatja: Jajj jajj immár énnékem! mert meg vetett és megútált, el-vetett az Úr az ö ſzeme elől engemet. Oh melly ſokaknak mondja vala még ma-is ez a' Király: Barátom! miért jöttél ide? Nem mondja vala ugyan hathatós ſzóval; hanem kinek-kinek itten az ö Lelki-esmérete viſeli a' Király' képét. Melly ſokaknak kiáltja ez a' Kis-Bíró a' Lelke-esméret: Miért jöttél ide az Iſtennek Házába, az ö Sz. Templomába, a' Hiveknek Gyülekezetébe? miért énekelſz, miért imádkozol más kegyes és Iſten-félö emberekkel, miért véſzed a' te ſzádra az én Törvényemet? miért jöttél ide az Úrnak Sz. Aſztalához? miért kereſztelkedtél-meg Atyának, Fiúnak, és Szent Léleknek nevében? miért já-

rúlſz a' Bárány' menyegzőjének Vatsorájához? miért eſzed az ő Sz. teſtének, miért iſzod az ő Sz. vérének jegyeit és petséteit? miért tselekeſzed mind ezeket, *holott nints mennyegzői ruhád*?

Ruháról, még pedig *lakodalmi ruháról* van itt emlékezet; a' mellyet ha jól meg-gondolunk, mindjárt által-látjuk, hogy itten tzélozás van a' régieknek ſzokáſokra, a' kik lakadalmazáſoknak idején fel-ékesítették a' Menyaſzſzonyt ruhákkal, még pedig koronával és palástal, midőn az ő Vőlegénye' elibe akart menni. De nem tsak a' Meny-aſzſzonynak, hanem minden hívatalos vendégeknek fel-kell vala öltözni menyegzői ruhába, hogy azzal meg-bizonyítanák az ő tiſzta örömöket. De nem vala ezen a' vendégen illyen lakadalmi ruha, és azért ſzóllítja-meg a' Király ekképpen: *Miért jöttél ide, holott nintsen* 's a' t. Nintsen menyegzői ruhád: ez lelki-képpen ſzólván annyit téſzen: A' Kriſtusnak ſemmi ſzentsége nintsen tebenned, mivel ſemmi egyeſséged nintsen ő-vele; úgymint a' ki a' bünökben nagyobb édeſséget találtál mint a' Kriſtus' tökélletes érdemében.

Első lakadalmi ruha tehát az alázatoſság és a' ſzelídség. Ezt a' lakadalmi ruhát kívánja hát Atyámfiai! a' Mennyei Király' Fia, hogy magunkra fel-öltözzük. Úgy vagyon bizonyára, hogy az alázatoſoknak adja az Iſten a' maga kegyelmét a'mint a' Bóldogságos Szűz Mária éneklé, a' ſzegényeket minden jókkal bé-tölti, a' gazdagokat üreſsen botsátja. De nem vólt ennek a' vendégnek illyen lakadalmi ruhája; hanem meg-vetvén a' Király' parantsolatját, mellyel lakadalmi ruhát kíván az ő vendégeitől, vak-merő bátorsággal meg-jelenik. Méltán mondja tehát a' Király az ő ſzolgainak: fogjátok-meg ötet, veſsétek a' külső ſetétségre.

Má-

Máſodik lakadalmi Ékeſsége vólt a' Menyaſzſzonynak régenten, mellyel magát meg-ékesítette, midön az ő Vőlegénye' eleibe akart menni, a' korona, a' melly győzedelemnek jele vólt, mellyet adtak a' vitézeknek a' győzedelem után. Mit kíván hát ez a' Lelki-Király az ő vendégeitől? koronát, győzedelmet, hartzolást. Hartzra kell hát menni, hartzolni kell azért a' Vőlegényért: mert ſok ellenségi vagynak ennek a' mi ő-véle-való egyeſségünknek: mert ugyan-is irígyli azt minékünk

a.) A' mi vétkes terméſzetünk, irígyli a' test, irígyli a' vér, és ſzüntelen ollyakat javaſol, a' mellyek ettől az egyeſségtől el-ſzakaſzthatnának bennünket. Azt mondja nékünk a' mi vétkes terméſzetünk: Tsináltaſs drága ruhákat, kevélykedjél, bujálkodjál; menyj emberek eleibe, hadd dítsérjenek tégedet. Oh be erős és terméſzetünket jól tudó ellenség ez.

b.) Irígyli ezt az egygyeſséget az ördög. Világoſságnak Angyalává változtatja magát; midön pedig látja, hogy ezzel ſemmire-ſem mehet, más fortélyt gondol. Meg-engedi hogy az emberek külső-képpen kegyeſek légyenek, sőt javoſolja hogy áljanak valamelly Ekkléſiába, járjanak a' Templomba, éljenek az Úr' Vatsorájával. El-hiteti ez a' gonoſz Lélek, hogy-ha az idveſségnek külső eſzközeivel élnek, tehát minden bizonnyal idvezülnek. Óh méz íz alatt mérget oſztogató ellenség! Bóldog, bizonyára bóldog a' ki ezen győzedelmeskedik: mert bé-viſzi őtet ama' Mennyei Király az ő víg lakadalmába, koronát téſzen az ő fejébe, mintegy Laurust az ő ſok hartzoláſa után; igaſságnak palástjával környülvéſzi őtet. De nem vólt illyen koronája, győzedelmi Lauruſsa ennek a' vendégnek; mellyet nyert vala onnan, hogy mihelyt rajta ment az ellenség, meg-adta magát, meg-hódolt

dolt vétkes terméſzeinek, nem volt Iſtenben-való meg-igazúlásból ſzármazott öröme: melly-ért-is ki vettetek a' külsö ſetétségre.

Harmadik lakadalmi öltözet vólt régenten a' palást, mellyet fel-kellett venni a' Menny-aſzſzonynak, midön az ö Völegénye' eleibe akart menni. Úgy kell a' Lelki Menny-aſz-ſzonynak magára venni a' Lelki palástot, az-az a' Kriſtus' érdemét. A' Menny-aſzſzony maga vette magára a' palástot, maga tette fe-jébe a' Koronát: a' Lelki Menny-aſzſzonynak-is magának kell fel-venni ezt a' palástot az-az: a' Kriſtus' érdemét, nem más, hanem a' maga tulajdon hiti által. De nehéz ám igazán hinni a' Kriſtusban; mert nem csak azt kell hinni hogy a' Kriſtus el-jött erre a' Világra, ſokat ſzenvedett, meg-hólt, és fel-támadott, mert hiſzem ezt még az ördögök-is tudják: hanem az igaz Kereſztyén illyen formán gondolkodik: Én ſzegény bünös ember! a' ki nem vóltam arra méltó, hogy az én Istenem én-reám tekintsen, földnek férge, por, hamu, meg vallom hogy én bünös és nyavalyás ember vagyok, és hogy büneim ſokak és nagyok; mellyekért az Iſtennek ſzoros ítélete ſzerént a' pokol' tüzére méltó vólnék. De találtam olly útat, a' melly által a' veſzedelemtöl meg-ſzabadúlhatok, és az Iſtennel meg-békélhetek: mert az Iſtennek egy ſzülött Fia el-jött erre a' Világra, ſokat ſzenvedett, meg-hólt és fel támadott. Úgy de azt nem magá-ért tselekedte, hanem a' bünösökért, azok között én-érettem-is, mint leg nagyobb bünös-ért. Nem kíván pedig én-tölem egyebet, ha-nem hogy ötet ſzeresſem, gyülöljek mindene-ket valamellyek ö kívülötte vagynak; gyülöl-jem e' Világot es ennek ſzem-fény-veſztö gyö-nyörüſégeit; söt gyülöljem én magamat, az én nagy büneimet, és azokat hagyjam-el ö é-

ret-

rette. Tudom kinek hittem, és bizonyos-is vagyok benne, hogy az én ö-nálla le tett kintsemet meg-tarthatja ama' napra. Ímé Atyámfiai! illyen hite vagyon az igaz Kereſztyénnek! illyen annak lakadalmi öltözete, mellyben fel-öltözvén méltó vendégnek találtatik a' Mennyei Királynak lakadalmi házában.

* * * *

Járultatok ma Atyámfiai! az Úrnak Szent Vatsorájához, réſzesültetek az Úr Jéſus Szent Testének és drágalátos Vérének jegyeiben és petsétiben. Hívatalosok-is vóltatok jól tudom, mert hívott titeket a' Mennyei Király az elmúlt Úrnak napján, hogy járuljatok a' kegyelemnek ſzékihez, hogy kegyelmet találjatok az alkalmatos idö-béli ſegedelemre. Ugyan, ha ma midön ide járultatok, körül nézett vólna titeket a' Mennyei Király, a' minthogy körül-is nézett, találhatot-é közzületek ollyat a' kinek ezt mondhatta: Barátom miért jöttél, 's a' t. Nem-is, ok nélkül téſzem én ezt-fel, mert nagy Királynak vendégsége vólt ez, Királyi vendégekhez illö ruhákba kellett hát itt meg-jelenni: mert külömben a' ki ide járúlt, kárhozatot evett és ivott önnön magának. Visgáljátok meg hát ha vólt-é rajtatok az

Elsö lakadalmi ruha az Alázatoſság és Szelídség. Gondolkoztatok-é ma így a' midön az Úr' Aſztalához járultatok: Ímé én mégyek és járulok a' Mennynek és földnek Királyjának Aſztalához, a' ki a' ſziveket visgálja és a' veſéket jól tudja. De vallyon illik-é énnékem fel-fúvalkodott ſzívvel oda járulnom? nem ſzükség-é inkább hogy a' földnek poráig megalázzam magamat, és úgy menjek az ö Sz. Aſztalához? Vólt-é mondom e'hez haſonló gondolat a' ti ſzíveitekben? Ha vólt bizonyá-

ra bóldogok vagytok. Meg-kívántatik hát mindeneknek elôtte az alázatoſság, melly a' lélekben van, és a' melly ſzármazik az Iſten' ditsôſséges vóltának meg-gondolásából. Az illyen alázatos lelket, midôn oſztán látja az ô vendégeit ſzemlélô Király, nem azt mondja ennek: Barátom miért jöttél's a' t. hanem ezt: Egyél barátom és igyál, réſzegedjél-meg ſzerelmeſem! És az ô ſzerelmeit közli ô-vele, mellyek édeſebbek a' bornál. *Ének.* 1: 2.

Máſodik lakadalmi ruha az igaz hit, melly által el-fogja a' hívô lélek a' Kriſtus' érdemét, mint paláſtot azt magára véſzi. A' Hit pedig nem lehet Esméret nélkûl. A' ki azért az Úrnak Sz. Vatsorájával él, kell annak esmérni a' Kriſtust, kell tudni az Úr' Vatsorájának titkát, kitôl és mi végre ſzereztetett az. Ha ez a' ruha-is vólt rajtatok, ha igaz hittel járultatok az Úrnak Sz. Aſztalához, ismét azt mondom tinéktek hogy bóldogok vagytok.

Harmadik lakadalmi ruha a' Szeretet. A' ki ma méltó vendég akart lenni, fel-kellett magára venni ezt a' ruhát-is, illyen formán gondolkodván magában: Oh melly igen nagy vólt az a' ſzeretet, a' mellyel viſeltetett énhozzám az én Meg-váltóm, midôn én-érettem az ô ditsôſségének palotájából le-ſzállott, meghóvaló el hitetésére vatsorát ſzerzett, melly által va bizonyoſsá téſzen engemet az én idveſségem felôl. Élek azért már többé nem én, hanem él én-bennem a' Kriſtus. Hát ez a' ruha vólté rajtatok? Ha vólt, bóldogok vagytok bizonyára, mert az Úr jól tett a' ti lelkeitekkel. Igyekezzetek hát Iſtennek kegyelme által ebben az állapotban erôrôl-erôre menni, mig nem jutándotok ô-hozzá a' Sionba.

A' ki tehát a' Kriſtuſsal egyesülni akar, meg-kell annak útálni *elôſzör* e' Világot. Óh

melly

melly ſokan vagynak, a' kik a' Templomban az Úr Vatsorájához jönek, de itt tsak híjjában-valóságot, világi ſzorgalmatoſságot forgatnak elméjekben. Hát ha oſztán innen ki-mennek, ismét belé-merülnek e' világi gondokba. *Máſodſzor* a' maga bûneit kerûlni és el-kell távoztatni, mint Lelkének leg-nagyobb veſzedelmét. Melly ſokan vagynak ollyanok, a' kik fel-téſzik magokban, hogy ezen a' héten ſzentûl élnek, mert az Úr Vatsorája következik Vasárnap; és az igaz hogy akkor meg-is ſzûnnek tzégéres bûneiktöl; fogadják hogy magokat meg jobbítják: de ez tsak addig tart míg a' Templomban vagynak; ha pedig innen ki-mennek, ismét elö-véſzik elöbbeni roſzſz ſzokásaikat. Nem illyennek kell lenni Atyámfiai! a' ſzeretetnek, mert a' Kriſtusé ſem illyen vólt; hanem kell lenni annak erösnek: mert erös a' ſzeretet mint a' halál, kemény mint a' koporsó.

Visgáljátok-meg hát ti magatokat, ha vallyon méltán járultatok-é az Úrnak Szent Aſztalához? kérdezzétek-meg a' ti Lelketek' esméretét, azután tsak hallgaſsatok magatokra, és indúlatitokra: meg tanúljátok, és éſzre veſzitek ennek haſznait: Mert ha nem érzetek ollyan hajlandóságot az Úr' Vatsorájával-való élés után a' bün tételre mint az elött: bizonyos jele ez annak, hogy méltó vendégek vóltatok, és örülhetnek a' ti lelkeitek ki-mondhatatlan örömmel. Igyekezzetek hát ebben a' munkában eröröl-eröre menni, míg-nem ö-hozzá jutándotok a' Sionban. Adjatok halá-adásnak poharát a' ti lelki Völegényteknek; hogy mikor el-jö ama' napon, bé vigyen titeket az ö Mennyegzöi ágyas-házába, a' hol minden gyönyörüségekkel meg-elégittettek. Oh melly bóldogok léſztek így, a' kiknek álnokságtokról az Úr ſoha többé meg-nem emlékezik; a' kik

ſzüntelen ezt a' hármas Éneket zengedezitek: Szent Sz. Sz. a' Seregeknek Ura, tellyes a' Menny, és föld az ö Ditsöſſégével. ! ! ! Amen.

XLVII PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

A meg-gyógyításért-való hálá adásról.

Szent Letzke: *'Sólt. 103: 3. Ki meg-kegyelmez minden te bünéidnek, meg-gyógyítja minden betegségidet.*

Kereſztyén Atyámfiai! Sok-féle okokat találnak az emberek a' magok örvendezéſekre, és vígaſságokra, a' ſzerént, a' mint kinek-kinek kedve, és hajlandósága vagyon: mindazáltal igaz öröme ſenkinek nintsen, hanem egyedül az Iſtent félö embernek. Vagyon ſokſzor az embereknek bolond örömök, mikor t. i. azon vígadnak, a' min ha eſzek vólna, inkább ſzomorkodni kellene; p. o. mikor Iſten ellen vétkeznek, gonoſz ſzándékjokat el-érik; így örül a' parázna, örül a' tolvaj, mikor gonoſz fel tételeket végbe-vihetik, örül a' kevély ha máſok ötet nézik, tsudálják vagy dítsérik; örül némelly ember ha máſon boſzſzúját töltheti; valamint az ördög ha ſok lelkeket vonhat maga után a' kárhozatra; így örül a' világ, mikor a' Kriſtus' Tanítványi sírnak, ſzomorkodnak: de mind ezeknek örömök bolond öröm, mert ſiralomra fordúl.

Vagyon egyéb eránt ſzabados, nem tilalmas, de tsak ugyan tsalárd öröm. Lehet örülni minden világi jóknak, és egyéb efféle terméſzet ajándékinak, p. o. *Ifjúságunknak.*

Ör-

Örvendezz ifjú a' te ifjúságodban: meg-lehet, ez-is ſzabados, de nem ſokáig tart: mert eljönek nem ſoká a' napok, mellyekről ezt mondod: Nem ſzeretem ezeket. Tsalárd öröm, hijjában-való a' *ſzépség*, mert meg-emészti, mint a' molytól a' ſzép ruha, a' midőn tsendeſen ballagó lábakkal el-jő a' vénség, és el-múlik az ortzáknak ſzépsége. Örülhet valaki, hogy nagyra ment, nagy a' *betsületi*, ſzép híre vagyon: de tsalárd öröm ez, nem tsak azért, hogy nem ſokáig tart, hanem azért-is hogy az emberi betsületnél nints álhatatlanabb; tsak egy ſzó kell, már oda van; ha ma *Hoſánnát* kiáltanak, hólnap azt mondják: *Feſzítsd-meg*. Örülhet az Anya gyermekeiben: de meg-lehet hogy vagy ő megyen gyermekei után; vagy azok az ő roſzſzaságokkal sírva botsátják Annyokat a' koporsóba. Lehet örülni egyébben-is, de úgy a' mint az Apoſtol mondja 1. *Kór. 7: 31. A' kik örülnek, mintha nem örülnének úgy tartsák; mert el-múlik e' Világ és ennek minden ábrázatja.*

Mindazonáltal vagyon ſzent öröm-is, mellynek leg-inkább akkor léſzen helye, mikor az Iſten minden köny-húllatást el töröl az övéinek ſzemeikről: de tsak ugyan ſzent öröm az e' világon-is, mikor t. i. látják a' hívek az Iſten' Országának terjedését, az Anyaſzentegyháznak békeſségét; magokra nézve pedig mikor jót tselekeſznek; mert *vígaſságára vagyon az igaznak tselekedni igazat. Péld. 2: 4.* örülnek a' Hívek, hogy az Iſten őket el-válaſztotta, meg-igazította, meg-ſzentelte. *Nagy örömmel örülök az Úrban Ésa. 61: 7. Örvendez az én lelkem az én Iſtenemben, mert idveſségnek ruháiba öltöztetett-fel engem', mint egy Völegényt megékesített engem', és mint egy Menny-aſzſzonyt, ki magát meg-ékesítette az ő ékeſségével.* Így örvendezett Szent Dávid-is, és illyen hálá-adó

dítséretre indúlt a' Letzkét meg-előző versben: *Áldjad én Lelkem az Urat, és minden belső réſzeim az ő ſzent nevét. Áldjad én Lelkem az Urat, és el-ne felejtkezzél ſemmi jó-tételeiről:* utánna-veti: *Ki meg-kegyelmez minden te bűneidnek, és meg-gyógyítja minden te sérelmidet.* A' melly beſzédekben láſsuk.

1.) A' Betegséget, a' mellyből meg-gyógyítja az Iſten a' Prófétát.

2.) Haljunk az ő meg-gyógyúlásáról.

3.) Mivel fizetett Iſtennek azért.

ELSŐ RÉSZ.

Mitsoda betegséget ért itt a' Próféta? teſtit-é vagy lelkit? Nyilván van az az egéſz 'Sóltárból, nevezetesen pedig a' Szent Letzkéből, hogy itt az Iſtennek bűn-botsátó kegyelmét magaſztalja Szent Dávid: tehát lelki betegségét gyógyította-meg az Iſten. Úgy-de, azt kérded: Mitsoda a' léleknek betegsége? Valamint ép és egéſséges ember az, a' kinek értelme, akaratja úgy van a' mint az Iſten teremtette, az-az igazán és ſzentűl: úgy ellenben a' bűnös lélek beteg lélek. Így nevezi édes Idvezítő Urunk a' nagy bűnösöket *Mát. 9. az Egéſségesek nem ſzükölködnek orvos nélkül, hanem a' betegek;* nem azok, kik magokat ſzenteknek, jóknak tartják mint a' Farizeusok; hanem a' nagy bűnösök, a' kik érzik a' magok bűneiket, azok ſzükölködnek Mennyei orvos nélkül. Illyen lelki beteg már a' fösvény, ki-is ollyan, mint a' vízi-betegségben lévő ember, a' ki mennél többet iſzik, annál jobban ſzomjúhozik. A' testi nyavalyában az a' veſzedelmes jel, mikor a' beteg tellyeſséggel bé-nem véſzi az orvoſságot, söt betegnek ſem tartja magát, és azt mondja: mi bajom nékem? kitsoda nállam egéſségeſebb?

ſebb? úgy a' Lelki nyavalyásra nézve igen oda van minden reménység akkor, midõn az ember magát elég jónak tartja, nem kell néki az orvoſság, az Iſtennek beſzéde; hallani ſem akar rólla hogy meg-kellene térni és ſzentül kellene élni. Mennyin vagynak tsak egy kis Gyülekezetben-is, a' kik meg-útálják a' Jéſus Kriſtusnak Szent Sákramentomát, a' kik azzal, midõn jelen van az alkalmatoſság nem élnek; hanem a' bünben hevervén torkig, abból ki-tiſztúlni nem akarnak. Ellenben igen jó jel, mikor az ember fájlalja ſebeit, és valamit jónak lát 's komendál az Orvos, mind bé-veſzi, sõt keſeredett ſzívvel azt kérdi: *Mit tselekedjünk Atyámfiai hogy az örök életet elnyerjük?*

Azt kérded itten: Mitsoda betegség az, a' mellyből ki-gyógyúlt Szent Dávid? lelki nem lehetett, mert hiſzem már az elõtt újjá-ſzületett ember vólt?

F. Igaz hogy már az elõtt újjá-ſzülettetett vólt Szent Dávid, de azután-is bünbe eſett; lelki beteggé lett, de a' mellyből ismét felgyógyúlt, meg-igazíttatott, és meg-ſzenteltetett, mint a' ſas, mellynek ifjúsága meg-avúlt és ismét meg-ifjodott. Most azért a' Szent Dávid' példájából tanúljuk-meg, mitsoda változáſokon megyen által ſokſzor az újjá-ſzületett ember az õ lelki állapotjára nézve? Tudni-illik

1.) Minekutánna az Iſtennek mind külsõ mind belsõ hívatalja után, az Iſten' beſzédének ſokáig-való hívása után büneit meg-bánja az ember és meg-tér: mintegy újjonnan-ſzülettetik az Iſtennek Lelke és beſzéde által; illyenkor már ſzereti az Iſtent és felebarátját; akkor mondja-el Szent Pállal: *Gal. 2: 20. Élek többé nem én, hanem él én-bennem a' Kriſtus; és a' melly életet ezután élek, élem azt az Iſten'*

Fi-

Fiában-való hitnek általa. Az illyen ember örömest és kéſzen tselekeſzik minden jót, és lelki épségre 's egéſségre jut.

2.) Gyakran és ſokakban meg-fogyatkozik a' Lelki-erőſség, és el-foglalja a' lelket a' bádjattság; és az illyen állapotja a' léleknek haſonlíttatik a' le-ereſztett kezekhez és az el-lankadt térdekhez. Ettől vagyon hogy az ember nem ollyan buzgó Kereſztyéni tiſztében, mint meg-térésének kezdetében vólt; és ha tsak akkor fel-nem eſzméli magát abból a' lelki bádjattságából, félő hogy nagy erőtelenséggé ne váljon. Világoſabban: Mikor az Iſteni kegyelem a' bűnöst meg-téríti, akkor eleinte buzgó és ſerény az imádkozásban, az Iſten' beſzédének halgatásában: de néha lomhaság foglalja-el a' lelket. Nem fogy ugyanel az Iſtenhez, az igazsághoz, és a' ſzentséghez-való jó indúlatja, de tsak nem ollyan mint az előtt vólt. Az illyen ember, vagy Ekkléſia ellen panaſzolkodik már a' Kriſtus *Jel. 2: 4. Vagyon valami panaſzom ellened, hogy a' te előbbeni kegyeſségedet 's jóságodat el-hagytad, és az igaſságtól el-ſzakadtál.*

3.) A' bádjattság után gyakran eſik az ember erőtelenségbe, mikor ſem egéſsége nintsen, ſem nem egéſzen beteg; lát ugyan az ember dólgához, de tsak immel-ámmal, nagy munkát nem bír, ha valaki reá-támad, könnyen elhárítja magáról, és dolgát félbe-ſzakaſztja: Így vagyon a' léleknek-is a' kegyelemnek állapotjára nézve, mellyben erőteleneknek mondatnak azok, a' kik nem elég erővel állanak-ellent a' kísérteteknek, könnyen és hamar vétkeznek; vagy pedig a' hitre és vallásra nézve igen gyengék; máſoknak disputatiói 's háborgatáſi-által igen könnyen el-téríttetnek. Ezek ſzerént erőtlenkedig lelki-képpen, vagy erőtlenségből vétkezik, sőt tsak hamar meg-bánja hogy talált

vét-

vétkezni; de még-sem ollyan méllyen és szíveſen bánja a' mint kellene. Elég az, hogy az erötlenségből vétkező Kereſztyén ember akarja-is a' bűnt, nem-is; meg-van benne a' jóravaló tellyes szándék és a' bűntől-való iſzonyodás: de hijába, mert tsak ember az ember; a' test a' lélek-ellen tuſakodik, a' lélek pedig a' test-ellen *Gal. 5: 12.* A' ſzegény lélek gyakran akaratja-ellen-is ſokat enged a' teſtnek, mint a' maga-gondolatlan édes Anya kedves gyermekének. El-jő a' Sz. Lélek ennek a' tuſakodásnak ſegedelmére, de tsak ugyan még-is tart a' tuſakodás, még-is nintsen tellyes győzedelem. Ezekből értjük mikor és mi-képpen vétkezik a' kegyes ember erötelenségből.

4. Az erötlenség néha nagyobb nehezebb betegséggé válik: úgy vagyon, néhányſzor a' lélek is betegségbe eſik a' hívő és kegyes emberben, mikor tsak nem haló-félben van a' hit, a' kegyeſség; az a' lelki-erő a' melly az előtt ellent-állott minden kísérteteknek és bűnöknek, noha ugyan még tellyeſséggel el-nem fogyott, de tsak nem már egéſzen meg-adta magát, el-erötlenült, tántorog a' hit és a' reménység. Az Iſtenhez és felebarátjához-való ſzeretet egéſzen ugyan még el-nem aludt, de nagyon meg-hült benne. Így van a' kegyeſség egyébb munkái eránt-is a' dolog; tsak alig kell az erötlen léleknek a' könyörgés és az Iſtennek Beſzéde. Már illyenkor nagy vétekbe eſik az ember, a' ki az előtt Sz. és kegyes vólt; ekkor oſztán oda van a' jó Lelki-esméret és annak tsendeſsége; oda vagynak az Iſten' Lelkének vígaſztaláſi. Imhol azért a' parázna-ságba és gyilkoſságba eſett Dávidnak lelki-betegsége!

Azt kérded: Mitsoda külömbség van már az Újjá-ſzületett és Újjá nem ſzületett embernek bűne között: hiſzem a' leg-iſtentelenebb em-

ember ſem megyen úgy láttſzik már ennél nagyobb gonoſzságra; és ki-eshetik már a' legſzentebb ember-is egéſzen az Iſten' kegyelméből és a' hitből?

F. Az a' külömbség vagyon, hogy noha a' meg-tért ember-is eſik ſokſzor nagy bünbe, ſzánt-ſzándékkal-is vétkezik, de ſoha ſem úgy hogy az Iſten ellen-való gonoſz indúlatból és kevélységből tselekedné; hanem az emberi nagy bóldogtalanság, gyarlóság és a' kísérteteknek keménysége miatt. Más a' betegség, más a' halál; abban a' ki meg-hólt, nintsen elevenség, de van abban a' ki még tsak beteg. Igaz az, hogy nem tsak beteg lenne, hanem lelki-halállal-is meg halna, örökké el-veſzne az Újjá-ſzülettetett-is ha az Iſten magára hagyná 's nem örizné: de az Iſtennek erös fundamentoma meg-áll *Tim. 2: 19.* Ímé illyen betegségben ſinlödött a' Dávid' lelke, mikor Iſten-ellen ollyan ſzörnyen vétkezett, hogy tsak nem ki-hólt belölle minden kegyeſség és Iſteni félelem: de tsak ugyan nem hólt-meg lelki-halállal, nem eſett-ki egéſzen az Iſtennek kegyelméből, mert még azt kéri *'Sólt. 51. 13. Ne veſs-el engemet a' te ortzád-elöl Úram, és a' te Szent Lelkedet ne vedd-el én tölem.* Sőt azt-is kéri, hogy adja-viſzſza az ö idvezítésének örömét. Oda vólt hát a' tsendes Lelki-esméret, és az Iſtenhez-való erös bizodalom és lelki öröm.

MÁSODIK RÉSZ.

Ki gyógyíthatja-meg a' Dávid' Lelkét, és mit téſzen a' lelkeknek meg-gyógyítáſa és meg-gyógyúláſa? Iſten vólt a' Dávid' lelkének meg gyógyítója; mert valamint a' teſti nyavalyából-való meg-gyógyúlás, úgy a' lélek' nyavalyájának-is orvoslása Iſten' hatalmában van:

ſze-

ſzemély ſzerént pedig az Iſten' Fia az Úr Jéſus Kriſtus; mert a' mi betegségünket ő viſelte, és a' mi fájdalminkat ő hordozta; ő gyógyított-meg ſok betegeket teſti-képpen-is e' földön jártában. De láſsuk hogy gyógyítja-meg az Iſten a' beteg lelket?

F. Mikor az ember bűnbe eſett, mindjárt beteggé lett az ő lelke, méltóvá tette magát az Iſten' haragjára és büntetésére, hogy tsak veſse-el az Iſten, és ne könyörűljön többé rajta, a' ki ollyan háládatlan vólt ő hozzá az ő elébbeni kegyelméért. Fél-is ettől az ember, mihelyt fel-ébred a' Lelki-esméret: azért így gyógyítja-meg az Iſten:

1.) Mikor bűneit meg-botsátja; mert noha az ollyan ember mint Dávid már régen megigazíttatott légyen: de mivel azután ismét bűnbe eſett, újjonan meg-kellett néki igazíttatni. Ő hint-meg engemet í'sóppal *'Sólt.* 51. bizony nem tulajdon-képpen vérbe mártatott í'sóppal, mert úgy az Iſten ſenkit még nem hint; hanem a' mint példáztatott és jelentetett, a' Kriſtus' vérének érdemét meg-érezteti az Iſten a' bűnös de meg-térni kívánó lélekkel, és ez hívattatik máſodik meg-igazításnak. Érted már miért mondja Sz. Dávid: *Óh melly bóldog az olly ember éltében, a' kit az Iſten bé-vett kegyelmében; És meg botsátta az ő vétkeit. És bé fedezte minden bűneit. 'Sólt.* 32. És a' kezünk alá fel-vett versben-is: *Ki meg-kegyelmez minden te bűneidnek, ki meg gyógyítja 's a' t.*

2.) Meg gyógyítja az Iſten a' lelket annak motskáiból és fertelmeiből a' meg-térés-által. E' végre való orvoſság az Iſtennek Beſzéde, melly minden féle drága ſzerekkel tellyes patika. Az Iſten lelkének hathatós munkája mellett vagynak abban orvoſságok a' léleknek közönségeſen minden nyavalyái ellen, vagy minden bűnök-ellen ſzemély ſzerént; mint az Isten

ten' félelmére-való intéſek, az örök kárhozattal-való fenyegetéſek, a' Menny-orſzágnak ígéretei 's a' t. De vagynak különöſön minden bünök-ellen is orvoſságok és haſznos ſzerek; más van a' kevélység-ellen, más az irígység 's gyülölség-ellen, más a' bújaság, más a' réſzegség-ellen; más a' káromlás, más a' hitetlenség-ellen 's a' t. Ha az Iſten' Beſzédét bévéſzi az ember és el-hiſzi: meg-tiſztítja az agyvelöt, onnan az indúlatokra megyen, és ki-hajt a' ſzívből mindent valami a' léleknek betegséget ſzerez, és jó indúlatokat 's kívánságokat ſzül a' hívö emberben.

Innen meg-értheti akár ki-is, mitsoda meg-betsülhetetlen áldás, a' hol az Iſtennek Beſzéde ugyan divatjában hirdettetik; és mitsoda haſznot tehet a' Lelki-Tanító, Lelki Páſztor. Hát a' hol Próféta-is nintsen, a' hol megverettetett a' Páſztor, és el-ſzéledtek a' nyájnak júhai, a' hol nem hirdettetik az Iſten' Beſzéde, nem ſzólgáltatik-ki az Úrnak Sz. Vatsorája, mellyel Iſten' kegyelméből e' mái Sz. napon-is meg-elégedénk: ott tsak finlödnek a' ſzegény lelkek, és végre lelki-halálba esnek. Oh ſzegény árva Ekkléſiának árvaságra maradott és el-ſzéledett Páſztor nélkül-való júhai! kitsoda keres-fel titeket a' ti világi bújdosástokban, holott oda a' Páſztor? Ne félj ſzegény lélek! él még a' fö Páſztor az Úr Jéſus Kriſtus; és tsak igaz hittel ragaſzkodjál és bízzál öhozzá, fel-keres tégedet, meg-gyógyítja minden te betegségidet.

HARMADIK RÉSZ.

Mivel fizet az Iſtennek Dávid, hogy ötet meg-gyógyította? Ezzel: *Áldjad én lelkem az Urat, és el-ne felejtkezzél ſemmi jó-tételéről!* Az Orvoſok ſokſzor ſemmit nem ſegíthetnek

a'

a' betegen; sőt ſokſzor meg-is ölik, még-is fizetést kérnek. Az Iſten a' kit meg-akar gyógyítani, meg-is gyógyítja, de még-is ő Felségének ſemmit-ſem fizethetünk, ſemmi jóval nem haſználhatunk. Azért a' leg-ſzentebb ember-is tartozik meg-esmérni az Iſtennek jó-tételeményét, ezt mondván: *Kiſsebb vagyok Uram minden te jó-tételeményednél és irgalmaſságodnál* 1 *Mós.* 32: 1. *Uram! mitsoda az' ember hogy ő róla meg emlékezel?*

Máſodſzor ditsőíteni kell az Iſtennek jóságát és irgalmaſságát, hogy a' pokol' torkából ki-ragadta ſzegény lelkünket.

Harmadſzor ſzánja-el magát az ember, hogy valamint tőlle lehet, többé nem vétkezik az Iſten-ellen; ha meg-eſik is, akaratja-ellen eſik-meg, és azt tartja életének leg-bóldogtalanabb és ſzerentsétlenebb órájának.

Negyedſzer valamint tőlle lehet azon légyen hogy az iſten' Orſzága terjedjen, és hogy a' bünősök ő-általa az Iſtenhez térjenek-meg *Sólt.* 51: 15. *Tanítom a' bünösöket a' te útaidra, és a' bünösök te-hozzád meg térnek. Áldjad én Lelkem az Urat, és minden én belsö réſzeim az ő ſzent Nevét! Áldjad én Lelkem az Urat, és el ne felejtkezzél ſemmi jó-tételeményéről!*

* * * *

Ezekből már ki-ki által-láthatja mind azt, mitsoda karba légyen a' lelki beteg, mind azt mellyik Claſsisba van; a' kinek így van dolga, esmérheti már az Orvost, és az orvoſságot-is; azt-is tudhatja mivel tartozik az orvosnak.

1.) Ha lelki halálban vagy: híjjában beſzéllik néked az Iſtennek beſzédét, és annak haſznát: mert ha tsak az Iſten tsudát nem téſzen, fel-nem ſerkenſz: azért azt kívánom

hogy az Isten szánjon-meg; és mint a' megbüszhödött Lázárt hívjon ki büneidnek homályos és setét koporsójából.

2.) Bóldog vagy te a' ki lelki életben élsz: mert bóldog és szent a' kinek részе vagyon az első fel-támadásban *Jel.* 20: 6. Él már a' Krisztus te'-benned, és élni fogsz a' Krisztussal te-is örökké, tsak hogy tovább-is nevekedjél a' kegyelemben, mind addig míg nem lészesz tökélletes Férjfiúvá, a' meg-öröködött Krisztus' állapotjának mértéke szerént.

3.) Ha bágygyatt, erötelen és beteg vagy lelkedben, bünös ember vagy; de tsak ugyan élsz még, nem hóltál-meg színte: ébressz'zed és éleszszed azért az Istennek kegyelmét melly vagyon te-benned, fohászkodjál, imádkozzál, élj a' Lelki orvosságokkal, az Isten' beszédét örömest halgasd, arról elmélkedjél, élj a' Szent Vatsorával, emlékezzél-meg a' Krisztus' haláláról, mondjad szív-szakadva az Istennek: *Gyógyíts-meg Uram engemet és meg-gyógyulok, tarts-meg engem' és meg-tartatom, mert az én dítséretem te vagy Jér.* 41: 5. Uram könyörülj rajtam, gyógyítsd-meg az én lelkemet, mert vétkeztem te ellened.

4.) Ha pedig meg-gyógyúltál, vagy tsak meg-gyógyúlni kezdettél; ha érzed hogy már jobban útálod a' bünt és e' világnak hijjábanvalóságit mint az-előtt, egy szóval ha megszenteltetni kezdettél: ne légy háládatlan, mint ama' kilentz bél-poklosok, kik meg-tiszttúlván nem tértek-viszsza a' Krisztushoz, a' ki meg-gyógyította öket. Légy azok közzül amaz egy Samaritánus, a' ki meg-tére a' Jésushoz; artzal le borúlván hálákat ada nékie, ditsöítvén fel-szóval az Istent, hogy meg gyógyúlt vala. *Luk.* 17: 15. Mondjad a' Prófétával: *Áldjad én lelkem az Urat, és minden belső részeim áldjátok a' Jehovának Szent Nevét! Áldjad*

jad én lelkem az Urat, és el-ne felejtkezzél semmi ö jó-tételeiről: ki meg-kegyelmez minden te büneidnek, ki meg-gyógyítja minden te betegségedet! Így léſzen oſztán, hogy az Úr az ö ingyen-való jó kedvéből máſzſzor-is tégedet az ö jó kedvébe bé-véſzen, és az ö Szent Aſztalánál méltó és hívatalos vendégévé téſzen. Amen.

XLVIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Úr' Vatsorája után-való.

A' Kegyelem' ſzékihez-való járulásról.

Szent Letzke: *'Sid. 4: 16. Járúljunk azért bizodalommal a' Kegyelemnek ſzékihez, hogy irgalmaſſágot nyerjünk, és kegyelmet találjunk az alkalmatos időben-való ſegítségre.*

Kereſztyén Atyámfiai! Persia Orſzágban ollyan Törvényt adtak-ki régenten a' Királyok az Orſzág' egéſz népének, hogy valaki a' Király' házának belsö pitvarába bé-menne, akár Férjfiú, akár Aſzſzony légyen az, megölettetſék; a' mint ezt meg-lehet látni. *Esth.* 4: 11. Esther Királyné jóllehet harmintz napokig nem hívattatott vólt: mindazáltal a' Mardokeus' kérésére és indítására, és az ö nemzettségének jelen-való veſzedelmétöl kénſzeríttetvén, nem gondolván ſemmit a' maga életével bé-méne a' Királyhoz. Ha illyen veſzedelmes vólt régenten tsak a' földi Királyok eleibe-is bé-menni: mennyivel inkább veſzedelmes a' Mennynek, és földnek Teremtöjé-

nek, a' Mindenható Iſtennek Királyi-ſzéki eleibe bé-menni: mert meg-emésztő tűz a' mi Iſtenünk 5. *Mós.* 4: 24. *A' Te Urad Iſtened meg-emésztő tűz, erös boſzſzú-álló Iſten.* Ugyan-is, mikor a' Sinai hegyre le-akarna ſzállani, tsak a' hegy alá ſem mertek menni az Izráel' fijai. A' hitetlenek pedig, és a' hipokriták a' nagy félelemnek miatta illyen ſzókra fakadtak: *Kitsoda maradhatna mi közzülünk a' meg-emésztő tűzzel? kitsoda lakhatnék mi-közzülünk az örökkévaló lánggal?* *Ésa.* 33: 14.

Hallyátok Atyámfiai! melly veſzedelmes vólt régenten engedelem nélkül tsak egy földi Királynak-is bé-menni házába: de ne félj te Kereſztyén lélek az Úr Iſtenhez közelíteni: mert ő-nálla vagyon az életnek kút-feje; a' ki hiſzen ő-benne, örök élete vagyon annak. *Ján.* 6: 47. Ne rettegj hát Atyámfia! Iſtenhez közelíteni: mert maga hív az Iſten tégedet, mikor azt mondja: *Jöjjetek én-hozzám mindnyáján.* Parantsolatunk vagyon minékünk erre önnön magától az Iſtentől: *Kereſsétek az Isten' Orſzágát, és annak igazságát;* és az 50-dik 'Sóltárban: *Hívj ſegítségül engemet a' te nyomorúságodnak idején.* Útat-is maga mutat ő Felsége az ő-hozzá-való menetelre: *Én vagyok úgy-mond az út, az igazság, és az élet; ſenki nem mehet az Atyához, hanemha én-általam.* Végezetre pedig ígéretünk-is vagyon minékünk ő Felségétől a' felől, hogy meg-nem emésztetünk, söt inkább az Iſtentől alkalmatos időben meg-ſegíttetünk, a' mint a' Szent Letzkében vagyon: *Járuljunk azért bizodalommal* 's a' t.

Melly beſzédeknek világoſabban lehető értelmekre jegyezzük meg ez 3. dolgokat:

1.) A' *Helyet*, a' hová hív bennünket az Iſten: *A' kegyelemnek ſzékihez.*

2.) *Mimódon* kell oda járúlni: *Bizodalommal.*

3.)

3.) *Mit ád* az Iſten azoknak, a' kik oda járulnak: *Irgalmaſságot, kegyelmet, és ſegedelmet.*

Ha valamikor azért Kereſztyének, most éljetek a' jó tanáttsal, ma, midőn az Úrnak Aſztalánál meg-jelentetek, hogy irgalmaſságot nyerjetek és kegyelmet találjatok.

ELSŐ RÉSZ.

A' kegyelemnek ſzékihez járuljunk tehát, azt mondja az Apostol. Melly ſzóllásnak formáját veſzi a' Királyoktól haſonlatoſság ſzerént, a' kiknek egy bizonyos helyen vagyon Királyi-ſzékek, a' hol koronában ülvén ſzokták magokhoz botsátani az Inſtánſokat. Így az Iſtennek van Királyi-ſzéke, a' mellyből igazsága ſzerént meg-ítéli a' hitetleneket; irgalmaſságának pedig arany-veſzſzejét nyújtja az ő ſzerelmeſeire; a' mint a' 45-dik 'Sóltárban vagyon: *A' te ſzéked óh Iſten! meg marad mind örökké, és a' te Orſzágodnak páltzája igazságnak páltzája.*

K. Hol van hát az Iſtennek ez a' Királyi-ſzéke, a' mellyhez kell járúlnunk?

F. Két rend-béli Királyi-ſzékit olvaſsuk az Iſtennek a' Sz. Irásban hogy vagyon, t. i. látható és láthatatlan.

1.) *Láthatatlan* az, a' melly az Égben vagyon, a' hol vagyon a' Kriſtus az Atyának jobbján ülvén *Eſa.* 66: 1. *A' Menny te-néked ülő-ſzéked, a' föld pedig a' te lábaidnak nyugotó 'ſámolya;* a' honnan mondatik az Iſten nézni az embereknek gonoſzságát, és ítéletit onnan botsátja-ki mint 'Sodomára és Gomorára. De még ſegedelmet is onnan nyújt, és onnan botsát az övéinek ſegítséget *'Sólt.* 121: 1, 2. *Szemem' a' hegyekre vetem: mert felyül van nékem minden ſegedelmem 's a' t.* Könyörgéſünket-is,

mellyel járúlunk az Iſtenhez, oda botsátjuk, mint Sz. Dávid a' 86. 'Sólt.

2.) *Látható*-ſzéke vagyon a' földön, a' melly ismét kétféle: egyik vólt az Ó Teſtamentomban, máſik vagyon még ma-is az Új Teſtamentomban.

a.) Az *Ó Teſtamentomban* vólt olly ſzéke az Iſtennek, a' hová test ſzerént járúltanak az emberek. Illyen vólt a' Sátor és a' Templom, mellyben vólt a' Szentek' Szente, példája és Typuſa a' Menny-orſzágnak; ebben vólt a' ſzövettségnek Ládája, mellyben vóltak a' ſzövettségnek Táblái, és a' Ládán-való borítékon ugyan ott vóltak a' Kerubimok, a' mellyek között lakozott az Iſten *'Sólt.* 80. Innen feleltmeg az Iſten a' Papoknak; nevezeteſen a' ki az Ekkléſiá képében tanátsot kérdett az Iſtentől 1 *Mos.* 25. a' kegyelemnek ſzékihez mentek az Izráeliták minden eſztendőben kétſzer könyörögni, és ha oda nem járúlhattanak orczájokat arra fordították a' könyörgés közben *Dán.* 6. mert az is a' Mennyei Királynak Typuſa vólt, a' hol is az ő Majeſtásában elötteáll a' Törvény' könyve, melly minket az ő ſzéki-elött vádol. De ott van a' Kriſtus is, kit a' láda' borítékja példázott, ki a' mi büneinket az ő irgalmaſságával el-fedezi, és a' kiért az Iſten' grátziát és kegyelmet ád minden megtérő bünöſöknek, a' kik ő általa járúlnak Istenhez.

b.) Az *Új Teſtamentomban* ma-is van ollyan thronuſa, Királyi-ſzéke az Iſtennek, mellyhez kell járúlnunk, és ott kell kegyelmet és irgalmaſságot kérnünk, melly az Úrnak Sz. Aſztala; a' melly-is, valamint az Ó Teſtamentom-béli, úgy ez-is a' Mennyei Királynak ſzékit példázza.

K.

K. Miben példázza?

F. 1.) Valamint a' Mennyei Király-ſzéki-elött ott van a' Törvény' könyve, melly minket bûneinkrôl meg-gyôz: úgy itt-is nyilván vagynak a' mi bûneink, mintha azok valami Törvény' könyvbôl rakattattanak vólna elônkbe: mert a' Törvény' könyv helyett jelen vagyon az Úrnak Aſztalánál a' kenyérnek meg-töréſe; melly jelenti a' mi bûneinket, és azért meg-érdemelhetô nyomorúságokat és büntetéſeket.

2.) A' Mennyei Király-elött ott van a' Békéltetô: úgy itt-is jelen vagyon a' Kriſtus, a' ki a' meg törettetett kenyér-által jelentetik-ki; a' mi bûneinkért lett engeſztelô áldozat ez: de nem mindeneknek van jelen, hanem tsak a' híveknek, a' kik hiteknek kezeivel és ſzájokkal fogják és magokhoz kaptsolják: és az Úr Jéſus Kriſtus itt áll az Aſztalnál, mint a' kegyelemnek ſzékinél, hívogatja a' meg térô bûnöſöket ezt mondván: *Jöjjetek én-hozzám mindnyájan, kik meg-fáradtatok, és meg-terheltettetek, én meg-könnyebbítelek titéket. Egyetek és igyatok barátim, réſzegedjetek-meg ſzerelmeſim.* Minden igazán hozzá járúlóknak pedig ád zálogot a' Sz. Lélek Iſten, az-által bizonyoſsá téſzi hogy a' kegyelemnek ſzékitôl minden bizonnyal jô hozzájok kegyelem, és alkalmatos idôben-való ſegítség.

3.) Valamint a' Mennyei Király ſzékben hallgat meg minket és onnan felel-meg minékünk a' mi kéréſünkre: úgy e' kegyelemnek ſzékénél is, az-az, az Úrnak Sz. Vatsorájánál meg-hallgat minket a' mi könyörgéſünkben, és ez-által meg-is felel a' mi lelkeinknek, hogy az Iſten a' mi idveſségünknek Iſtene, és hogy mi Iſtennek fiai és leányi vagyunk.

MÁSODIK RÉSZ.

Láfsuk már, mimódon kell oda járúlnunk?

1.) *Bizodalommal.* Ha tsak teſti képpen kellene oda járúlni, ez nem ſokból állana: de az Iſten elönkbe adta hogy kell oda járúlnunk, t. i. hit-által, a'mint *'Sid. 10: 22. Járúljunk azért igaz ſzívvel, és hitnek bizonyos bizodalmával, és a' gonoſz Lelki esmérettöl meg-tiſztúlt ſzívekkel. Azt mondod:* hogy ama' Publikánus dítsértetik, hogy nem bátorsággal, hanem félelemmel járúlt az Iſtenhez: sõt ſzemeit ſem merte fel-emelni Mennybe a' kegyelemnek ſzékéhez *Luk.* 18. hogy van hát hogy nékünk ez mondatik még is, hogy bizodalommal járúljunk oda?

F. Más vakmerõ bátorsággal és kevélységgel, más bizodalommal oda járúlni, ez ſoha a' félelmet ki-nem rekeſzti, hanem tsak hittel elegyíti. Nem mindeneket hív az Iſten, hanem tsak azokat, a' kik félnek és rettegnek az õ tekinteti elõtt; a' kik kéſzebbek e' világtól való el-ſzakadásra, mint-ſem az Iſtentõlvaló el pártolásra. A' ki az Iſtenhez akar járúlni, elõtte kell annak forgatni az Iſtennek Felségét, kitõl minden teremtett állatok reſzketnek; elõtte kell forgatni a' maga bũneit, mellyekkel jó Iſtenét ſzáma nélkũl-való ſokſzor meg-bántotta. Valaki a' bũnnek tselekedésétõl nem írtózik, és Iſtennek az-által-való meg-bántásától, és úgy járúl az Iſtenhez: ez nem buzgóság, hanem ollyan vakmerõ bátorság, a' mellyet bizonyoſsan az Iſten büntetetlen nem hágy. Tudjátok melly veſzedelmes vólt régen az Ó Teſtamentomban a' fõ Papnak, ha elõre magát el nem kéſzítette, járúlni a' Szentek' Szentébe. Tudjátok mint jártak a' Bethſemes béliek, hogy minden reverentzia és Iſteni Tiſztelet nélkül tekíntettek bé az Úr' ſzövettségének ládájába: haragjában azért az

Iſten

Iſten meg-vert közzülök ötven ezer és hetven embereket. Uzza pedig tsak a' ládára veté kezeit, hogy el-ne dűlne, még-is meg-veré ötet az Iſten azért, mert ſzörnyű halált hala az Úr előtt. Bizony ollyan veſzedelmes ma-is az Úr' Vatsorájához félelem nélkül járúlni. A' Kórinthuſi Ekkléſia miképpen járt légyen, hogy illetlenül járúla az Úr' Aſztalához, tudhatjátok, t. i. ſokan közzülök el erőtlenedtek, betegedtek, és ſokan el-is aludtanak. Meg-láſsa azért minden, miképpen élt e' mái Sz. napon az Úrnak Szent Vatsorájával.

Azt mondjátok, hogy a' félelem, bátorság 's bizodalom láttatik egymáſsal ellenkezni?

F. Nem ellenkezik Atyámfiai! sőt ſzükséges mind a' kettő. A' félelem fundáltatik a' mi erőtlenségünkön: a' bizodalom pedig az Iſtenben és hozzánk-való kegyelmében. Miben áll hát az a' bizodalom, a' mellyel mi nyomorúltak, büntetésre méltók a' kegyelemnek ſzékihez járúlhatunk, hogy irgalmaſságot nyerjünk?

F. Meg-kívántatott abban, a' ki ma oda járúlt, hogy minden másfelé-való tétovázás nélkül járúlt légyen oda; hogy az ollyan ember ſem a' Szentekhez, ſem az Angyalokhoz, ſem pedig a' maga érdeméhez ne bízzék: hanem egyedül az Úr Jéſus Kriſtus-által nyújtsabé a' kegyelemnek ſzékihez a' maga ſzükségét; mert nem-is igazít máshoz a' Kriſtus bennünket, hanem tsak magához, a' midőn azt mondja: *Senki nem mehet az Atyához, hanemha énáltalam. Jöjjetek én-hozzám mindnyájan* 's a' t. E' földön ugyan van ſzükségünk a' Szentekre, de nem a' meg hólt Szentekre, mert Ábrahám minket nem tud, és az Izráel minket nem esmér; hanem az élőkre, hogy minket könyörgéſeikkel ſegítsenek, és érettünk eſedezzenek; de nem Mennyben, hanem itt e' földön.

2.) *Magános és különös Bizodalommal* kell oda járúlni. Könnyû ám közönségesen oda járúlni, és azt mondani hogy az Isten irgalmas. De bizony hidjétek-el bünösök! hogy igaz az, hogy nem ollyan könnyen engedi-el Isten a' bünt, a'mint gondoljátok hogy egyszeribe meglehet az Istent engesztelni, akár miképpen éljetek ezen a' világon: hanem szükséges hogy az ember az Evangyéliomnak ígéretét magára szabogatván és el-hívén, a' szerént éljen a'mint hiszen. *Hiszed-é* azért büneidnek botsánatját. Botsáss-meg tehát te-is másnak! engedj-meg felebarátodnak: mert bizony rajtad lészen mind addig az Istennek haragja, mig ötet nem szereted. *Hiszed é* hogy a' Krisztus mindenekért meg-hólt, hogy el-ne vesszenek, hanem örök életek légyen? hát te ugyan hogy lennél ollyan irgalmatlan, a' ki a' te felebarátodat egy kalán vízbe ha lehetne el-vesztenéd: azt a' te felebarátodat mondom, a' kiért nem ollyan hitván ember mint te, hanem az Isten, a' Jésus Krisztus nem sajnállotta a' maga vérét ki-ontani? *Hiszed-é* a' fel-támadást? ha hiszed, miért nem támadsz-fel hát e' világon a' te büneidböl, részed lévén az elsö fel-támadásban, hogy részed lehessen a' bóldog második fel-támadásban-is. *Hiszed-é* a' Szenteknek egyességét? Azt mondod hiszed: miért nem szereted hát a' Krisztusnak tagjait? A' tagok egymast takargatják, és egymásnak szolgálnak. De éppen ezzel mutatod-meg, hogy nem vagy a' Krisztusba óltatott olaj-fa, hanem szúros bojtorján és tövis-fa, melly tsak sérelmére van a' tagoknak. *Hiszed-é* hogy lészen Itélet? Azt mondod hiszed: miért nem élsz hát és miért nem viseled magadat úgy, mintha mindjárt megkellene jelenni az Istennek Itélö-széki-elött? Látjátok azért Keresztyének ezekböl, hogy annak a' ki a' kegyelem' székihez akar járúlni,

az

az ő életét ſzükséges a' ſzerént ſzabni a' mint hiſzen: mert külömben az ő Kereſztyénsége akár kiben nem egyéb, hanem merő azon Pogányság.

3.) Járúlni kell a' kegyelemnek ſzékéhez *tellyes bizodalommal, örömmel,* és nem kéntelenséggel; el-hagyván e' világot, és meg-tagadván minden iſtentelenséget: mert bizony a' ki ezekhez ragaſzkodik örömeſtebb mint az Iſtenhez, az ide nem járúl örömmel és bizodalómmal; e' pedig kedves az Iſtennek. *Ki-ki a'mint elgondolta ſzívében, úgy tselekedjen, nem ſzomorúságból vagy kénſzerítésből; azt mondja Szent Pál. 2. Kór. 9: 7.*

HARMADIK RÉSZ.

Valaki azért illyen módon a'mint oda fellyebb elő-ſzámláltam, járúlt ma ide ennek a' kegyelemnek ſzékihez az Úr' Aſztalához: az hijába nem járúlt, hanem böséges jutalmat nyert az Úrtól: mert azt mondja *'Sólt. 19. A' ki ſzólgál néked, Uram tanúl töled nagy jó tanúságot. És azt ha meg tartja, Jól léſzen ő dolga, mert véſzen jutalmot. Eſa. 45: 19. Nem mondottam hijába a' Jákób' magvának: kereſsetek engemet.* Mit nyér hát az az ember, a' ki bizodalommal járúl a' kegyelemnek ſzékihez?

F. 1.) Nyér *Irgalmaſságot:* meg-kegyelmez nékie az Iſten, nem fizet néki az ő álnoksága ſzerént *'Sólt. 103. Adj hálát annak a' ki bűneidet meg-botsátja gyógyítja sérelmidet, ki-ment minden nyavalyádból híven:* Egy ſzóval, meg-igazítja a' ſzegény bűnöst, meg-ſzabadítja a' kárhozattól.

2.) Nyér *Kegyelmet*, melly a' fiúvá-való fogadtatás, az újjá-ſzülettetés, meg-ſzentelttetés, végre a' meg-dítsőítés. Kegyelemből nyerjük ezeket; mert ellenségét fogadja fiává:

hogy-

hogy-ha pedig fiak, tehát örökösök-is, Istennek örökösi, a' Krisztusnak pedig örökös társai.

3.) Nyér *Segedelmet.* Ez ollyatén szóval tétetik-ki, a' melly más kiáltására-való futást vagy segedelmet jelent: mint a' pásztor mikor a' baromnak bögésére oda szalad és azt megszabadítja: Így az Isten ez a' jó Pásztor, a' ki soha nem aluszik és nem szúnnyadozik, meg-halja az ö fohászkodó és siránkozó fiainak és leányinak fohászkodásit, és a' nyomorúságoknak sáros fertöjéből ki-vonja, és szép kies helyre helyhezteti azokat, gyönyörü szép mezön legelteti, és el-töröl az ö szemekröl minden köny-hullatást.

* * * *

Illyen gyönyörüséges mezön legeltetett ma-is titeket Keresztyének a' Jésus Krisztus, a' midön járúltatok ide a' kegyelemnek székihez az Urnak Szent Asztalához: és ha bizodalommal járúltatok, el-hihetitek hogy irgalmasságot, kegyelmet, és segedelmet talált a' ti szegény lelketek az alkalmatos idöben-való segedelemre. Járúltatok az Atyához: de úgy nyertek irgalmasságot az Atyától, ha az Ur Jésus Krisztussal együtt meg-feszíttettetek, és éltek már többé nem ti, hanem él ti-bennetek a' Krisztus; és a' melly életet most éltek e' testben, élitek azt, az Isten' Fiában-való hit által, ki szeretett titeket, és adta magát ti-érettetek. Ellenben pedig ha ide a' kegyelemnek székihez lakadalmi ruhában fel-öltözve nem járúltatok, és ha idegen tüzzel áldoztatok az Istennek: mit várhattok egyebet annál, a' mivel meg-büntette Isten Nádábot és Abihút, és a' Kórinthusi Gyülekezetet-is? Ezek a' példák pedig, azt mondja az Apostol, a' mi intetésünkre írattattak-fel.

A'

A' minden irgalmaſságoknak Iſtene pedig tselekedje, hogy mind azok a' Jéſus Kriſtus' vérén meg-váltatott hívek, a' kik fiúi és leányi bizodalommal járúltanak a' kegyelemnek ſzékihez: nyerjenek irgalmaſságot, kegyelmet, és ſegedelmet azért, a' kiben az Atyának minden kedve bé-tölt: hogy midőn ama' rettenetes napon az Ítélő-ſzék előtt meg-állunk, az Iſtennek kegyelemmel tellyes ſzékire találkozzunk. Amen.

PREDIKÁTZIÓ ELŐTT-VALÓ KÖNYÖRGÉS.

Oh! Magoſságos és ditsőſséges Iſten! ki örökké-valóságban lakozol, kinek Neved Szent. Nagy a' te Neved a' te hatalmaſságodért és igazságodért; ki ne félne tégedet óh örökké-való nagy Felség! kinek a' Menny ülő ſzéked, és a' föld a' te lábaidnak nyugotója. Ímé az Ég és az Egeknek Egei bé-nem foghatnak tégedet, mennyivel kevésbé ez a' Ház, mellyben a' te nevedben egyben-gyűltünk. Te teremtetted e' világot, és mindeneket mellyek ebben vagynak; és mivelhogy e' földnek Úra vagy, kézzel tsinált Templomokban nem lakol, és embereknek kezek által nem tiſzteltethetel mintha valami nélkül ſzűkölködnél.

Kedves mindazáltal te-előtted óh Mennyei Atya! ha a' te fiaid és leányid az ő ſzíveknek tökélleteſségében te-előtted egyben-gyűlnek, és a' te Nevedet egy ſzívvel és ſzájjal közönségesen ſegítségül hívják; lakozol az ő dítséreteik között ama' te ígéreted ſzerént: Valaholott ketten a'vagy hárman egybe-gyűlnek az én nevemben, ott léſzek ő-közöttök.

E'

E' te kegyelmes Ígéretedhez támaſzkodván, ímé meg-jelentünk nagy tiſztelettel és magunk' meg-alázásával a' te ortzád előtt óh Uram! ez ujjonnan építtetett Imádságnak Házában, hogy ezt a' mi ſzíveinknek buzgó indulatjából a' te tiſzteſségedre ſzenteljük e' mái napon. Légyen annakokáért ez a' Ház, óh áldandó Szent Háromság, Atya, Fiú, és Sz. Lélek egy örökké-való igaz Iſten! a' te nagy Nevednek ſzentelve e' te néped által, légyen ez a' te tiſzteletednek helye, és a' te ditsőſségednek hajléka, mától-fogva minden időben.

Töltse-bé óh Uram a' te ditsőſséged ez Házat, tekínts erre kegyelmes ſzemekkel a' te ſzentségednek lakó-helyéből; és a' te Iſteni hatalmadnak jobb keze, légyen ennek örökké tartó óltalma és meg-őrizője.

Tudjuk Uram hogy nem vagyunk arra méltók, hogy e' mi házunkba bé-jöjj: mert noha ez ideig Sz. beſzédednek arany-gyertyatartóját fenn-tartod közöttünk; de mi annak világánál úgy a' mint illett vólna, nem jártunk, söt te-ellened felette igen vétkeztünk; de te óh irgalmas Úr Iſten! légy kegyelmes a' te népednek minden bűneinek amaz egyetlen egy Áldozatért, mellyet a' te Sz. Fiad, a' mi örökké-való Fő-Papunk, ama' nem kézzel tsinált ſzentséges helyben bé-mutat tenéked érettünk.

Óh nagy Iſten! ki azt akarod, hogy valamint te magad Lélek vagy, úgy a' kik téged' imádnak lélekben és igazságban imádjanak, tiſztítsd-meg a' mi Lelki-esméretünket a' hólt tselekedetektől, hogy ſzolgáljunk tenéked élő Iſtennek ſzentségben és igazságban; és ſzentelj minket a' te Szent Lelkednek élő Templomaivá.

Melly

Melly kegyelmed felöl bizonyos reménységgel lévén, bé-mégyünk a' te kapuidba hálá-adáſsal, és a' te pitvaridba dítsérettel; kedveljed azért Iſteni tiſzteletünket, ne útáld-meg Innep-ſzentelésünket, és a' mi lelki áldozatink, mellyeket mind most, mind ennekutánna e' helyben Felségednek bé-mutatunk, légyenek kedvesek te-elötted a' Jéſus Kriſtus által.

Nyisd-meg nékünk e' mái napon a' te Sz. beſzéded' hirdettetésének ajtaját, és ne engedjed azt ſoha bé-zároltatni. Miképpen le-ſzáll az eſső és a' hó az Egből, és oda viſzſza nem tér, hanem meg-réſzegíti a' földet, és azt míveli, hogy az gyümöltsöt teremjen; így légyen a' te beſzéded, mellyet küldéndeſz mi közinkben, ne térjen az te-hozzád üreſsen viſzſza, hanem tselekedje-meg azt a' mit akarſz; oktaſsa ez a' tudatlanokat, erősítse a' gyenge-hitüeket, téríttse útaidra az el-tévelyedteket, gerjeſzſze a' lágy-melegeket, újjítsa-meg és vígaſztalja a' töredelmes ſzívüeket, és légyen haſználatos mind azoknak idveſségekre, valakik tiſzta ſzívvel halgatándják azt. Halgaſs-meg minket Szent Fiadért az Úr Jéſus Kriſtusért. Amen.

XLIX. PRÉDIKÁTZIÓ.

Templom' Szentelésre-való

Szent Letzke: *Esa. 66: 1, 2. A' Menny nékem ülő-székem, és a' Föld az én lábaimnak nyugotója: Hol vagyon a' Ház, mellyet építenétek nékem, és hol vagyon az én nyugodalmamnak helye? Mert mind ezeket az én kezem tsinálta, és az-által kezdettek lenni mind ezek, azt mondja az Úr: Hanem arra tekintek a' ki szegény és töredelmes szívü, és a' ki az én beszédemet rettegi.*

Kereſztyén Atyámfiai! Valami-képpen az Úr Iſtennek ama' régi ditsőſséges lakó-hajlékában a' Jéru'sálemi Templomban, három külömbözö helyek vóltak, úgymint: a' *Tornátz* a' *Sz. Hely*, és a' *Szenteknek Szente:* úgy háromféle hajlékok vagy Helyek vagynak, mellyekben az Iſten lakozik, és a' mellyeket én a' Sz. Letzkében mind meg-találok.

A' Jéru'sálemi Templomnak *Tornátzában* mehettek, a' kik Papok nem vóltak-is, az Aſzſzonyok, sőt a' Pogányok-is; így vagyon az Iſtennek egy nagy Temploma t. i. ez a' világ, a' Menny, és a' Föld, mellyben a' legvakabb Pogány-is az ö ditsőſségét láthatja: És ezen elsö Templomról ſzóll így az Úr Iſten az el olvaſtatott beſzédekben: *A' Menny nékem ülö-ſzékem, és a' Föld az én lábaimnak nyugotója, mind ezeket az én kezem tsinálta, és az-által kezdettek ezek lenni.*

Valamint á' *Sz. Helyben* tsak a' Papok mehettek, mellyben vólt a' ſzövétnek, a' jó illatnak óltára, és az arany aſztal a' Sz. kenyerekkel: így vagynak e' világon Iſten' ditsőſségére épít-

építtetett Templomok, hol ama' *válaſztott Nemzetség*, *Királyi Papság*, úgymint a' Kereſztyén Nép egybe-gyül, és a'hol ég az Iſten' beſzédének ſzövétneke, meg-teríttetik az Úrnak aſztala, fel-mégyen Iſtenhez a' ſok buzgó könyörgéſeknek drága illatja. Ezekre mutatnak a' Sz. Letzkének ezen ſzavai: *Hol vagyon a' Ház mellyet építenétek énnékem, hol vagyon az én nyugodalmamnak helye?*

De ezen két helyeken kivül, válaſztott az Iſten egy harmadikat magának, t. i. azoknak ſzíveket, a' kik ötet félik; és ez az a' mit mond a' Sz. Letzkében: *arra tekintek a' ki ſzegény, és töredelmes ſzívü, és a' ki az én beſzédemet rettegi.* Ez a' valóságos *Szentek' Szente.* Valamint a' régibe nem mehetett-bé minden közönséges Pap, hanem tsak az Iſtennek válaſztott Fő-Papja; így a' kézzel tsinált Templomokba ugyan bé-mehetnek mindenek, még a' kép-mutatók-is, a' leg-nagyobb bünöſök-is; de ez a' 3-dik hely ollyan, hogy ebben tsak az igaz hívek társalkodnak az Iſtennel, még pedig nem úgy mint a' régi Fő-Pap eſztendöben egyſzer, hanem egéſz életekben.

És ezek azok a' hajlékok, mellyekben a' Felséges Iſten lakozik. Az elsöben az ö *ditsöſsége*-által, a' máſodikban az ö *Igéje*-által, a' harmadikban az ö *Sz. lelke*-által.

Uram jó minékünk itt laknunk, tsináljunk itten három hajlékokat, Móſesnek egyet, Illyésnek-is egyet, tenéked-is egyet. Így ſzóll Péter Apoſtol Mát. 17: 4. mikor látná a' Sz. hegyen a' Kriſtus' ditsöſségét, és ö-vele ezen Sz. Embereket. Mikor azért én-is látom ez ékeſen felépíttetett Új Templomot, mellyet az Iſten' ditsöſsége mellett buzgó kegyes lelkek, az Úrnak lelkétöl fel-indíttatván az élö Iſten' nevének tiſzteſségére kéſzítettek; mikor látom, és el-gondolom, hogy itt fog lakozni a' Jéſus

Kriſtus' ditsõſsége és Evangyélioma, Móſes és az õ tõrvénye, Illyés és a' Prófétáknak egéſz ſerege: az én lelkemnek örömében ezt mondom: *Jó minékünk itt lakni, tsináljunk itt* a' mi kegyes elmélkedéſinkel és nem kézzel *három hajlékokat*

Móſesnek egyet; az-az: rajzoljuk le a' Felséges Iſtennek azt a' Templomát, mellyet elõád Móſes mikor így ſzóll; *Kezdetbe teremté Isten a' Mennyet és a' Földet.* 1 Mós. 1: 1. és a' mi Letzkénk-is ezen beſzédekben: *A' Menny nékem ülõ ſzékem* 's a' t. *mind ezeket az én kezem tsinálta* 's a' t.

Illyésnek-is egyet: az-az: ſzóljunk azokról a' kézzel tsinált Templomokról, mellyekben a' Prófétáknak Apoſtoloknak Tudománya zengedez; mellyeket a' Sz. Letzke így említ *Hol vagyon a' Ház* 's a' t.

De *a' Kriſtusnak is* tsináljunk egyet; az-az, értekezzünk arról, hogy kelleſsék a' mi ſzíveinket úgy el-kéſzíteni, hogy azokban Õ Felsége lakozzék Sz. lelke-által, és ezt mondhaſsa: *Arra tekintek, a' ki ſzegény, töredelmes ſzívũ, és rettegi az én beſzédemet.*

I.) A' mi a. o. az elsõt illeti: Az Iſten ki a' maga Sz. beſzédében alkalmaztatni ſzokta magát a' mi gyenge értelmünkhöz, tulajdonít a' Sz. Letzkében magának *Thronust Királyi ſzéket*; mert a' Királyok abban ülvén ſzokták az õ Felségeket, 's ditsõſségeket mutogatni, és mi annál nagyobbat gondolni nem tudunk. A' *Menny* tehát ama' világon leg-nagyobb, legmagoſsabb leg-ſzebb és leg-ditsõſségeſebb hely, az Iſtennek *Királyi ſzéki*, az-az, oll láttatja õ a' maga ditsõſségét, a' leg-tökélleteſsebb mértékben az Angyalokkal, és meg-bóldogúlt lelkekkel. A' föld pedig tsak az õ *lábainak 'sámolya*; az-az, Valamint az ember' lábainak nyomából, melly azok-alatt lévõ 'sámolyon

lát-

láttatnék, vagy mellyet ö a' fövényben hagyna maga után, még annak az embernek tsak igen tsekély esméretire juthatunk; így e' földön, melly az világ' alkalmányának leg-alábbvaló réſze, az Iſten' nagyságának, hatalmának, ditsöſségének, tsak olly homályos nyomai vagynak, a' Mennyben lévökhöz képpest, a' millyeneket a' mi véges, és gyenge értelmünk, valamennyire meg-foghat és el-hordozhat.

Találok én a' Szent Irásban egy ollyan Királyi ſzéket a' mellyről a' mondatik: *Sohá ſenki ollyat nem tsinált ſemmi Országban* 1 Kir. 10: 20. t. i. a' Salamonét. E' bölts, és gazdag Királytól kéttség-kivül ſemmi alá-való nem is ſzármazott. Mitsodás vólt azért ezen Thronusnak *nagysága*? hat lépés gráditsa vala (mint az említett helyen le-íratik) és az ülés' helye benne annyi vólt, a' hová egy ember bé-ülvén kezeit két felöl meg-támaſztotta. Mitsodás vólt a' *ſzépsége*? vólt az finum arannyal bé-borítva, még a' talpa-is vagy 'ſámolya; és mindenik grádits mellett egy-egy oroſzlán kőből ki-faragva. Mitsodás vólt *erőſsége*? vólt az elefánt' tetemből tsinálva.

De mitsoda mind ez az Iſtennek *Királyi-ſzékihez* és *annak 'ſámolyához képpest? Nagyobb vagyon bizony itten Salamonnál* Mát. 12: 42. Te a' ki tsudálod a' Salamon' Királyi ſzékinek *nagyságát*, álly-meg az Iſten' Királyi ſzékinek tsak a' 'ſámolyánál, melly a' föld. Ha ezt valaki körül akarja járni, 5400 német mértföldnyi útat kell néki tenni, ennyi a' kerületi, és az ö temérdekségét által-mérö Linea (Diameter) 1720 mértföldnyi hoſzſzúságú. Tsudálatos nagyságú *'ſámoly ſzék!* Keresd meg már ezen a' leg-nagyobb uralkodónak Orſzágát, lásd-meg hanyad réſzét teſzi az a' földnek, és vedd-éſzre ebből 's tanúld-meg mit téſzen az mikor mi így ſzóllunk: Imé ez a' nagy Or-

ſzágló Király ül az ô arany Thronusában, és ímé illy roppant orſzágot, ſok aranyat bír! Ezt t. i. Ímé amaz örökké-való nagy Király ülöſzékinek a' 'sámolyán egy hangya öſzve-ſzedett egynehány sárga port, és a' között helyheztetvén magát; az ô körülötte egy újnyira lévô réſzetskéjérôl a' 'sámolynak már ô el-mondhatja: Mind ez az enyim!

Emelkedjél-fel már továbbá magának a' *Királyi Széknek* meg-gondolására, és tekintsd-meg a' *Napot*. Nem álmélkodol-é mikor az Ég-visgálóktól közönségesen mind ezt hallod, hogy ez ollyan meſzſze vagyon a' mi Földünkhöz, hogy a' leg-ſebeſebben menô ágyúgolyóbis 25. eſztendeig jöhetne onnan ide: nem álmélkodol-é-el, mikor ôk azt állítják, hogy abból a' tsillagból, melly a' Napon túl mihozzánk leg-közelebb vagyon, az-az, a' melly leg-nagyobnak láttzik, leg-alább 750 ezer eſztendôre jöhetne ide? Úgy-de errôl menj feljebb a' több tsillagokra elméddel azok-is mind meg-annyi Napok, és a' mint kiſsebbedik ſzemünk elôtt az ô nagyságok, a' ſzerént vagynak feljebb-feljebb, meg-mérsékelhetetlen meſzſziségre egymáshoz. A' mellyiket te egy kis pontotskának láttz, az-is ollyan nagy mint a' Nap; a' mit tsak homájos ködnek képzelſz az Égen, p. o. az *Orſzág útját*, ez nem egyéb, hanem egymástól igen meſzſze lévô ſzámlálhatatlan tsillagoknak ſerege, mellyek a' tölünk-való temérdek meſzſziség miatt, mintegy öſzve-futnak a' mi ſzemünk elôtt. Ezeket te meg-lehet nevezed, de a' ki tsak valamennyire ért is ezekhez ſzán téged, hogy ezeket még nem tudtad. Immár mitsoda nagy köz, és ki gondolhatatlan üreſség az, a' mellyet ezek a' ſok Égi tüzek el-fognak? Úgy-de meſzſze látó üvegekkel ollyan tsillagokat-is látunk, mellyeket a' puſzta ſzem ſoha nem láthat. Hát

még

még a' mellyeket a' leg-tökélletesebb meſzſzelátó üvegekkel ſem lehet fel-venni, mitsoda meſzſze kell azoknak lenni tőlünk? Ollyan meſzſzi, hogy az Ég visgálók, bízvást merik azt állítani, hogy a' midőn még a' Napból-is, (mellynek távol-létéről feljebb hállánk) le-jő 8 minúta alatt ide a' világoſság; vagyon ellenben ollyan tsillag, a' mellyből az ő teremtetéſekor le-jőni kezdett világoſságot Ádám, ki ugyan akkor teremtetett, nem elébb hanem 6 eſztendőre láthatta-meg; vagyon ollyan, ennél már meſzſzebb-való, mellynek világa az ő ſzemeibe 100. eſztendőre érkezett; sőtt (hogy jobban-is elmédre vegyed ez Iſteni Thronusnak az Égnek *nagyságát*) Lehet ollyan tsillag, mellyet most kezdünk látni, (a' mint hogy veſznek-is éſzre egyſzer-is máskor-is újj tsillagokat) lehet ollyan a' mellynek fénye, és súgára az ő teremtésétől fogva mind ez ideig ide le-nem érkezett.

Mit ſzóljak ezen Királyi-ſzéknek *ſzépségéről*? Most ugyan, mivel az Egeket gyermekségünktől fogva látván azokhoz hozzájok ſzoktunk, azoknak gyönyörűségét nem igen veſzſzük-fel; 's azoknak nézését a' Páſztor emberekre, útaſokra 's egynehány tsillag-visgálókra hagytuk, egy kitsiny álmot-is nagyobbra betsülvén annál. De tegyük-fel, hogy e' mi földünk felett egy vastag kárpit vólna felvonva, melly az Egeket örökösön el-fedezné ſzemeink elől, és tsak egy ember vólna ollyan e' földön, a' ki azt mikor néki tettzenék fel nyithatná, és tsak azokat botsátaná az Egeknek nézésére, a' kik jó-akarói vólnának, vagy néki ſok pénzt fizetnének: Vagyon-é kérlek e' világon ollyan arany-bánya, mellyből ő többet kereshetne mint ezen Égek' ſzemléltetésének monopoliumából? Hogy rohannánk akkor oda? mitsoda el-ragadtatásban esnének

Lelkeink, azoknak a' fényekkel jádzodozó 's akár-melly gyémántot jáspist ragyogáſokkal meg-ſzégyenítő tsillagoknak leg-elsö meg-tekintésére; hogy el-álmélkodnánk továbbá, mikor figyelmetelsebben visgálnánk az Egeknek tsudálatos bóltozatján azokat az Égi Testeket, mellyek olly ſzámtalanok ſokaságokra, temérdekek nagyságokra, fényeſek világoſságokra nézve, olly ſebes a' mozdulások, olly ſzép rendet tartanak az ö kerüléſekben, olly fáradhatatlanok és álhatatosok az ö Teremtöjöktöl elejekbe adott pálya-futáſokban.

Kitsoda beſzélhetné-ki végezetre ennek a' Királyi ſzéknek *eröſségét?* Képzelhetik magoknak e' Világnak Királyai, és Fejedelmi, hogy az ö ſzékek mozdúlhatatlan, de ez az Iſtené az egyedül. Mondhatja nagy kevélyen Nabugodonozor: *Nemde-nem ez é ama' nagy Babilon mellyet én épittettem Orſzág' Házának, az én hatalmaſságomnak ereje által?* Dán. 4: 27. De egy ſzem-pillantásban változhatik maga barommá, 's Királyi-ſzékit fel-váltja a' mezö. Fel mehet Héródes és ülhet nagy fennyen a' Királyi ſzékben, de ö-reá fel-mennek a' férgek és tsak azok-is meg-eméſztik Tsel. 12: 20, 23. Akár mitsoda magas Thronuson, és ſok erös test-örzök között üljön a' Király, de egyſzer ezt kell néki-is mondani: *Fel-jött a' halál a' mi ablakainkra, bé-jött a' mi Palotáinkba.* Jér. 9: 21. De az Úr Iſtennek orſzáglása, és Királyi ſzéki ollyan változhatatlan mint ö maga. Az ö Királyi-ſzéki minden Királyoké felett lenne, ha ök azt a' Bábel tornya' tetején helyheztetnék-is, úgy-is tsak az ö lábainak 'ſámolyán volnának.

Mitsoda fundamentomon áll pedig ez az Úrnak Királyi-ſzéke, és annak 'ſámolya, hogy az illyen erös? Meg-mondja Jób: *Ki-terjeſztette* úgy-mond *az Égnek kerekségét az üregen,*

és

és a' földet a' semmin függeſztette-fel Jób. 26: 7. Úgy vagyon: Az Égen láttzó roppant és ſzámtalan égi-testek mindnyájan egy bizonyos, vékony, és a' levegő-égnél-is ritkább matériából álló üregben úſzkálnak 's ennek a' Földnek-is az ő közép-pontja, vagy centruma, melly ötet tartja a' *semmi*, az-az: a' Mathematikusok' tudománya ſzerént egy réſzekre oſzthatatlan, és tsak ki-nem gondolhatatlan kitsiny pontotska, erre nehezedik és e'felé ſiet minden e' Földön; 's ez az oka hogy a' Föld, annak réſzei, és azon lévő minden dolgok olly erősſen öſzve-állanak mintegy tsomóban, és ſzélyel nem omlanak. Tsudálatos alkotmány, melly a' ſemmin áll, 's még-is el-mondhatja róla Sz. Dávid: *Fundálta az Úr a' Földet az ő oſzlopin, melly ſoha örökké meg-nem mozdúl.* 'Sólt. 104: 5.

Hogyha pedig ezek ſzerént a' Menny az Iſtennek tsak *ülő-ſzéki*, és a' föld tsak *'ſámolya*, abból következik, hogy magának az ő lakó-hajlékának és Templomának, valami másnak kell lenni; mert a' Királyok' Palotájának ugyan, a' Királyi ſzék tsak egy kitsiny réſze. Olly gyermekek léſzünk-é azért, hogy azt hitetnénk-el magunkal, hogy azon az Égen felül a' mellyet látunk ſemmi ſints? Nem tehetjük-é-fel, hogy ezen látható Egeken felül meg-mérsékelhetetlen helyek, ſpatiumok vagynak, még pedig ezeknél ſokkal ditsőſségesebbek, a' mellyek rakva vagynak a' Teremtőnek tsudáival, ki-mondhatatlan ſzépségekkel, a' mellyeknek nézése, visgálása, és tsudálása téſzi azoknak a' tíz ezerſzerte-való ezernyi ezer Lelkeknek áldott foglalatoſságát. Vagyon bizony ott ollyan *világoſság, melly hozzá járulhatatlan.* 1 Tim. 6: 10. Ez az ditsőſséges Templom a'hol amaz örökkön örökké élő lakozik, és a' honnan *'Sólt.* 113: 6. ſzerént, *magát*

gát mintegy meg-alázván néz mindenekre a' Mennyen és a' Földön, és így a' Menny ſzínte úgy, valamint a' Föld végheteleníl alatta vagyon ö-néki.

Óh Mennyei Felség! ki mind ezekről ezt mondhatod: *Ímé mind ezeket az én kezem tsinálta, és az-által kezdettek lenni mind ezek!* te vagy az a' kit a' te 'sámoly-ſzékeden tsúſzó mászó férgetske az ember undok bűneivel boſzſzantani nem irtózik, te vagy az a' kinek ſzentséges törvényét meg-rontani méréſzli! Mi lehet ez el-fordúlttságnak az oka? Nints olly el-vetemedett gonoſz-tévő, ki az ő Bíráját, v. Királyát, ſzemtől ſzembe tsúfolni és boſzſzantani merné, mikor látná azt ülni az ő ſzékiben, környúl-vétetve az ő ſzolgáitól, kik ötet, mihelyt ſzükség, a' bűntetésre el-ragadhatják. Ha mi-is ſzüntelen előttünk tartanánk azt, a' kinek Királyi ſzéki a' mi fejünk felett vagyon, a' kit a' Serafim Angyalok, mint hív ſzolgái környúl-vettenek; hihető-é hogy mi meréſzlenénk ennek a' Felségnek ſzívét undok káromkodáſainkkal által-verni? Igéjét tsúfolni, Szombatjait meg-fertéztetni, ötet minden tiſztelet nélkül imádni, testünket a' tiſztátalanságnak, mértékletlenségnek műhelyévé tenni? Bűnös ember! gondolkozz gyakran erről a' Királyi-ſzékről, mellynek 'sámolyán állaſzſz, és a' mellynek bizonyoson eleibe állíttatol ama' napon, midőn úgy fog az Iſten abban ülni, mint a' te ítélő Bírád: és mindjárt nem leſzel többé káromkodó, hamiſsan esküvő, nem rontod-meg a' jövevényt, az özvegyet, az árvát, nem hamisítod-meg a' mértéket, nem ſzenvedſz Iſten-tagadót, vallást tsúfolót társaságodban. Tiſzta leſſz a' te udvarod, reformáltatik Házad, minden tanátskozásid meg-ſzenteltetnek, indulatidat meg-zabolázod, testi kívánságidat meg győ-

ződ

zöd. Tartsd azért elõtted, hogy a' ki e' magas Királyi-ſzékben ül, lát onnan mindent, Káint mikor Attyafiát meg-öli, Ákánt, mikor az Iſtennek ſzentelt réſzt el-lopja, Dávidot mikor a' más ágyát meg-fertézteti, Géházit, mikor Urának hazud: nints ollyan kendõzött ortza, ollyan kettõs ſzív, olly sürû ſetétség, hogy az embert azon által-is meg ne esmérje. *Ha araſzſzával az Egeket meg-mérte, e' Földnek porát három újja közzé ſzorította, fontal a' hegyeket, és ſerpenyõben a' halmokat meg-mérte, a' tsillagokat meg-ſzámlálta.* Eſa. 40: 12. 'Sólt. 147: 4. Minden kétség kívül meg-ſzámlálja, meg-méri, 's laiſtromába ſzedi minden te gondolatidat, beſzédedet, és tselekedetidet; megtudja különbözteni a' te igaz tzélodat a' prætextuſoktól, a' te lárvádat a' te valóságos feltételedtõl. Szolgáljad azért ezt az Urat félelemmel, és rettegéſsel, tiſzteljed alázatoſsággal.

Valamint pedig a' meg-térni nem akaró bünösöknek, méltó rettegést okozhat ez az Iſtennek Felséges vólta: úgy tinéktek Iſten-félõ Hívek, örömnek, és vígaſztalásnak kút-feje ez. Mit félnél az embertõl, valaki igaz bizodalommal el-mondhatod ezt: *az én ſegíttségem az Úrtól vagyon, ki teremtette a' Mennyet és a' Földet?* 'Sólt. 121: 2. Ha a' te ellenségid nagyok, magoſsabb Királyi-ſzékben ül az Iſten, ha nagy az õ hatalmok, nagyobb a' te Iſtenedé. Mivel olly fel-emeltetett Királyi-ſzékben vagyon, könnyen fel fedezi éſzreveſzi nyomorúságidat, látja ſzenvedéſedet; *és ha az Egeket* és azoknak ſeregeit *hordozza az õ hatalmaſságának beſzédével.* 'Sid. 1: 3. Nints ollyan inség mellyből õ fel-ne emelhetné 's fel-ne-is emelné hozzá folyamodó fiait és leányit, meg-ne erõsíthetné ha tsüggednek, bé-

ne tölthetné minden jókkal, ha meg-fogyatkoznak.

Ugyan ez az Istennek Felséges vólta, tartson a' magatok határában titeket, kik tudományotok miatt magatok felöl ne talán kevélyen érthettek. Igen nagy a' külömbség valamelly ember ortzájának szemléléſe, és annak lábai nyomainak látása között. Így vagyon az Istenre nézve-is a' dolog. A' leg-böltsebb Philoſophus, a' leg-mélyebb Theologus-is itten az ő *lábainak csak nyomait* láthatja, az-az: a' mi a' leg-kisebb az ő ditsöſségében, teremſzetiben, és tökélleteſségeiben. Ha azért csak ez-is olly ſok, olly nagy, hogy bé-tölti ezt a' nagy földet, ha csak ezek az ő ditsöſségének tsekély súgárai-is ſzemeinknek fénnyét el-veſzik, a' leg-éleſebb elmét-is confundálják: mint járnak azért azok, a' kik az Istent magát akarnák látni, mélységeit visgálni, a' Sz. Háromság' titkát, az Istennek Dekretumit, tanátsát meg-érteni? Minden bizonnyal találnak ollyan mélységekre, és örvényekre, mellyekbe elſognak merülni. Állapodjunk-meg azért az ő lábainak nyomain, az-az, azokba a' mellyeket ki-jelentett; félelemmel járjunk az ő *útainak ſzélein* Jób 26: 14. és hadjuk a' többinek tudását arra a' bóldog időre, mikor közelebb botsáttatunk a' *Királyi ſzékhez.* A' ki leg-többet tud-is közzülünk azzal fel-ne fúvalkodjék, meg-gondolván azt, hogy ha az egéſz földnek minden titkait értené-is, a' mellytől pedig meſzſze vagyon, még akkor-is csak egy 'sámoly-ſzéknek mivóltát tudná és esmérné.

II.) Szóllottam eddig arról a' Templomról; mellynek épitője önnön maga az Isten: fordítsuk már elméinket azokra, a' *mellyek embereknek kezek-által* tsináltattak. Azt mondja ezekről az Isten a' Sz. beſzédekben: *Hol vagyon a' Ház mellyet építenétek énnékem, hol vagyon az*

én

én nyugodalmomnak helye? az-az: nints e' világon ſohol olly kézzel tsinált Templom, a' mellyben én lakozhatnám, és abban meg-nyugovását, 's gyönyörüségét találhatná az én lelkem. Mivel pedig az Iſten egy réſzről maga parantsolta mind a' Sz. Sátort, mind a' Jéru'sálemi Templomot ö-magának építtetni; ezekben vette-el 's kedvellette hiveinek áldozatjokat, Iſteni tiſzteleteket, és erről a' helyről mondotta: *E' léſzen az én nyugodalmam mind örökké; itt lakozom, mert ezt kívántam vala.* 'Sólt. 132: 14. más réſzről pedig a' Sz. Letzkében ellenkezöt láttatik mondani; tehát látni-való, hogy a' dolgot bizonyos meg-határozáſsal kell venni és érteni, és azt kell innen ki-hozni, hogy tulajdon-képpen-való ſzoros értelembe nintsen e' világon olly Templom, mellyben az Iſten lakozna, 's nyugodalmat vagy meg-elégedést találna; de mindazonáltal bizonyos tekéntetbe lehet ö-nékie 's kell-is Házat tsinálni, és ollyan helyet kéſzíteni a' mellyben lakik és gyönyörködik.

Mikor azért tagadja, hogy nékie *Házat lehetne tsinálni*, ezzel a' 'Sidóknak tévelygö vélekedéſeket feddi, kik azt képzelték, hogy mivel a' frigy-láda felett az ö jelen-létének nyilván-való jeleit adta, onnan nékiek feleleteket adott 's a' t. tehát az Iſten mint valamelly ember bé-rekeſztetve vólt az ö Templomoknak falai közzé, és annyira kedvelli azt a' helyet, hogy jelen-létele egéſzen ahoz vagyon köttetve, azon-kivül ſohol nyugodalmat nem talál, ſoha azt el-nem hagyhatja. A' honnan a' maiak-is azt mondják: hogy valamikor meg-emlékezik az Iſten az ö Jéru'sálemi ditsöſséges Templomáról, mind annyiſzor sír és bánkódik azért, hogy azt meg-engedte égettetni 's rontatni. Mitsoda káromlás! Mitsoda balgatag gondolkozás! Ugyan-is:

A'

A' ki az ö terméſzetének 's tökélleteſségeinek meg-mérsékelhetetlenségében öröktöl-fogva talált, és talál magának tellyes meg-elégedést és nyugodalmat, kit *az Egek és az Egeknek-Egei bé-nem foghatnak*, mimódon fogná aztbé az ö 'ſámolyának bizonyos réſzén építtetett egynehány ölnyi Házatska; hogy kedvelhetné azt annak ékeſen-való építéséért, a' benne-lévö gazdagságért 's a' t.? Miért vólna köteles valakinek ezen okon, hogy az ö ſzámára ezeket költötte? mert *vallyon nem az ö kezei teremtették-é mind ezeket*? Adakozók vagyunk ö-eránta a' *magáéból* 1 *Krón.* 29: 14. Ha az Istennek téglák vagy kövek helyett drága gyöngyökböl raknánk-is-ki egy Templomot, ha azokat méſz helyett finum arannyal foglalnánk-is-öſzve, mi vólna egyéb mind ez? hanem a' 'ſámoly-ſzéknek, az-az e' földnek holmi dirib-darab forgátsa, tudnánk-é mind ezekkel-is elö-állítani tsak ollyan ſzépséget, a'minémü az Eſt-hajnal tsillag, vagy a' Hóld, holott pedig még ezek ama' ditsöſséges Királyi ſzéknek az Égnek tsak leg-alább-való, és a' 'ſámoly-ſzékhez leg-közelebb-lévö boglárkái?

Mitsoda hijjába-valóság azért valakinek Iſten-előtt-való meritumi 's érdemei-közzé ſzámlálni azt, hogy ö az Iſten' ſzámára nagy költséggel pompás Templomot épít? Mert ſokan ebbe helyheztetik a' kegyeſségnek lelkét és velejét. Mert a' Hiſtóriákban olvaſsuk, hogy ſok Fejedelmek, Királynék, nagy Urak egéſz életekben el-követett gyilkoſságaikat 's a' t. egy vagy több Templomoknak építésével igyekezték meg-váltani, és elégnek tartották az Iſtent kövekkel ki-fizetni.

Az Ekkléſia míg leg-jobb vólt, Templom nélkül vólt. A' nélkül vólt a' világ' teremtetése után, a' Pátriárkáknak idejében, kik mind azáltal az Iſtennek baráti, és igaz tiſztelöi

vól-

vóltak, a' nélkül azután-is 3000. eſztendeig a' Teremtés után, az-az: a' Salamon Templomának építéséig. A' Kereſztyén Vallásnak kezdetiben-is, míg az Ekléſia leg-tiſztább vólt, Templomok ſok ideig nem vóltak; tenger' partokon, temetö-helyekben, tömlötzökben, 's barlangokban-is lehetett az Iſtent imádni; és kedveſebb vólt ö Felségének, hogy ezek a' jó Kereſztyének a' barlangokat tsinálták Iſten' Házaivá, mint az, ha mi a' Templomokat ugyan építjük pompáson, de azokat gonoſz életünkel 's undok büneinkel téſzſzük latrok' barlangjává.

De így lévén mind ezek; fel-hagyjunk-é hát a' Templomokkal, azoknak építésével, 's gyakorlásával? Távól légyen! Az Iſten maga parantsólta ezt az ö népének, hogy nékie hajlékot építsen; és hogy azt Dávid akarta, Salamon véghez-is-vitte, Iſten-elött különös kedves dolgot tselekedtek. A' Százados, kinek ſzólgája beteg vólt, ezzel dítsértetik-meg a' 'Sidóktól, hogy ö-nékiek Synagogát, Imádság' Házát épített, 's kegyelmet-is nyere a' Kriſtustól. *Luk.* 7. Az Iſten' Háza' építésében fáradozó, 's arra költö Néhémiáſoknak ſzabad ezt mondani: *Emlékezzél-meg róllam én Iſtenem e' dologban, és ne engedjed, hogy el-töröltesſenek az én jó téteményim, mellyeket tselekedtem az én Iſtenemnek Házával. Nehém.* 13: 14.

Söt, hogy önnön maga az Iſten ezt az ö nagy Templomát e' Világot illy pompáson alkotta; és mind azt valami leg-ſzebb leg-ditsöſségesebb ki-válogatta, és elö-vette a' végre, hogy az Egekböl magának egy Királyiſzéket tsinálna; ez is azt mutatja, hogy noha ö tiſzta Lelki valóság, de a' külsö ditsöſséget nem útálja-meg, hanem azt kedvesen veſzi. És így mikor ö méltóztatik minket meg-tiſztelni a' maga jelen-létével (a' minthogy kü-

lö-

lönösen jelen-vagyon a' mi Templomainkban) tehát mennél tiſzteſségeſebben kell e' Felséget fogadnunk, és valamennyire tsak értékünk engedi (tsak hogy távol légyen minden hijába-való pompázás és tzifraság) az ö Házát ékesen, díſzesen kell építeni, 's tiſztán tartani; hogy ezzel-is ki-jelentsük azt a' mélységes tiſzteletet, mellyel mi viſeltetünk az ö jelen-létele eránt.

A' Kereſztyéni Templomokban ugyan az Iſten, úgy-mint mi a' mi Házainkban, nem lakik; de mindazáltal meg-ígérte hogy különösen jelen-vagyon az ö Híveinek ſeregében, *ha azok ketten vagy hárman egyben-gyülnek-is az ö Nevében. Mát.* 18: 20. Ott vagyon az ö Igéje, és Szent Lelke által, ott esmérteti-meg magát az ö ſiaival, ott legelteti azokat Szent Sakramentomával.

Ha a' Templomokat valami bennek lakozó képzelt ſzépségért nem kell-is betsülni; de kell az ö bennek egybe-gyülni ſzokott Hívek' ſeregéért, kikbe a' Szent Lélek munkálódik. Iſtennek Háza a' Templom annyiban, a' mennyiben magában tartja egybe-gyülve az Iſten' Eklé'siáját, melly a' valóságos Iſten' Háza.

Nintsen e' világon tökélletesebben ki-rajzolt képe, és valóságosabb máſsa ama' Mennyei Templomnak; hol ama' ſok ezernyi-ezer bóldog Lelkek az Iſten' Királyi-ſzéki körül údvart-álván, egymást ſerkengetik ennek a' Felséges Úrnak dítséretire, mint a' Szent Gyülekezetek, mellyekben annyi Lelkek egyenlö buzgósággal az Úr elött le-borúlnak, és az ö mindenek felett-való méltóságát, a' magok' ſemmiségét meg-esmérvén, ötet imádják, és most ſzív-béli fohászkodáſokat egy ſzívvel botsátják az Egekre, majd mint megannyi tziterák, lantok, és hárfák ékes énekléſekre fel-zendülnek. Már ez ollyan hely,

a'

a' mellyről minden bizonnyal az Isten ezt mondja: *Itt vagyon a' Ház a' mellyet tsináltatok énnékem, ez az én nyugodalmomnak helye.*

Nem-hogy azért meg útálnánk Atyámfiai, és *el-hagynánk a' mi Gyülekezeteinket;* sőt azokat meg-látogatni leg-nagyobb örömünknek, és leg-szorosabb kötelességünknek tartsuk. Esmérjük-meg hálá-adó szívvel, melly nagy légyen ebben az Istennek hozzánk-való jósága, hogy Mennynek és Földnek Ura lévén, méltóztatik illy különösön közleni magát ezen hitván férgekkel, 's fel-vonni a' maga ditsőségének Sátorát, illy szegény bünösök' seregébe, enged nékünk Lelki-esméret' szabadságát, enged olly alkalmas helyeket, mellyekben az ő ortzája előtt egybe-gyülhetünk, a' végre, hogy Sz. Igéjének drága tanításai-által oktattassunk, Sz. Sakramentomi-által hitünkben erősítessünk, egyenlő szívvel, és szóval Sz. nevét szükségeinkben segítségül hívjuk, és ditsőítsük.

De ne gondoljuk, hogy ha ide szorgalmatosan járunk is, és ezeket külső-képpen itten végbe-viszszük-is, azzal ezt a' helyet néki kedvessé, és az ő *nyugodalmának helyévé* tennénk. Úgy tsináljuk ezt néki házává, és az ő nyugodalmának helyévé, ha itt ő-eránta belső és külső tisztelettel, félelemmel, szeretettel, és buzgósággal tellyesek lészünk, és valamennyiszer ide jövünk, igyekezünk úgy térni-viszsza, hogy jobbak légyünk, Istenre nézve buzgóbbak, felebarátinkra nézve szeretettel telyesebbek, magunkra nézve mértékletesebbek, alázatosabbak, a' nyomorúságokban békessségesebbek, mint mikor ide jöttünk. Úgy tsinálunk Istennek tettző Házakat a' mi Templomainkból, ha, mint az Izráel' fiai ajándékokat adtak az Isten' Hajlékára, úgy mi-is az Isten' Lelki-házának az Anyaszentegyházának épületire lelki-ajándékainkat adjuk. A' kinek az

Isten

Iſten adott *Onyx* és egyéb *drága köveket*, az-az, Mennyei böltseſséget, éljen azzal a' tudatlanoknak oktatására, más adjon *Sittim-fát oſzlopnak*, az-az, légyen gyámola az Iſten' élö Templomainak, a' ſzegénynek, az özvegynek, árvának. Ama' nagy méltóságú és tehetségü ember légyen *fedél és óltalom* az Iſten' Házának a' ſzélveſzek és záporok-ellen; más az ö könyörgésének *illatozó ſzerét* hozza-fel, amaz adjon *olajt a' lámpásban* jó-tselekedeteivel világoskodván, az Aſzſzonyi állatok 's Leányok, a' kék, veres, fehér ſelyem helyett, mellyet az Izráel-béli Aſzſzonyok régen adtak, adják a' *ſzívben el-rejtetett embert, a' ſzelíd és tsendes Léleknek rothadatlanságában, melly Iſten-elött kedves.* 1 *Pét.* 3: 4. Ti ſzegények ſe' mondjátok azt! *Hol vagyon az a' Ház a' mellyet mi építhetnénk* az Úrnak, hol vagyon a' mit adhatnánk? mert éppen ti vagytok azok, a' kik leg-többet adhattok, és ollyan Házat építhettek az Iſtennek, melly az *ö nyugodalmának helye* leſzſz, és a' mellyre ö kegyelmeſen *tekint*; mert az ö magától fel-tett ezen kérdésre: *Hol vagyon az én nyugodalmomnak helye?* ö maga ezt feleli: *arra tekintek, a' ki ſzegény és töredelmes ſzívü, és a' ki az én beſzédemet rettegi.* És ez már a' mi elmélkedéſünknek 3-*dik* réſze.

III.) Úgy adatik itt az Iſten-elö, mintha még bizonytalanságban, és magát meg-nem határozva lévén, keresne ollyan valami dolgot (objectumot) e' világon, a' mellyen az ö ſzemei meg-állapodhatnának, és midön azokat amaz ö Királyi ſzékiböl alá-fordítja, ennyi ezernyi ezer teremtéſek-között, mellyek azoknak eleikbe akadnak, egyet ſem talál magához méltóbbat, mint a' ki *ſzegény, töredelmes ſzívü 's beſzédét rettegi.* A'vagy mimódon múlnak-el az ö ſzemei elöl a' Királyok, Fejedelmek az ö fényes pompájokkal? azok a' Hiſtó-

ri-

rikuſoknak Bálványai, a' nagy-Vitéz és győzhetetlen Heroſok? azok a' mi-tőlünk tsudált ſzéles elméjű tudóſok? Ímé mikor ő-néki az emberek *gazdagon* épült Templomokkal kedveskedni kéſzek vólnának, néki Temploma a' ſzegény. Vólnának ſzámára igen erős (maſſiv) és minden romladozás nélkül-való Templomok; 's nékie kell a' *meg-törödött*, őſzverontsoltatott ſzív. Ímé noha jelen vagyon-is a' mi Templomainkban, de nem mondja: hogy tekint az ő Igéjét hirdető Papokra, az ékeſen ſzólló Boanergeſekre, hanem a' ki az ő Beſzédét rettegi, ki-is meg-lehet, hogy a' Templomnak valamelly zugolyában ül a' porban és ſzakadozott ruhákban.

Ennek a' Templomnak úgymint a' ſzegény meg-törődött ſzívű embernek *bóldogságát* tsudáljam-é én moſtan, mert az Iſtennek *tekintetit*, az-az, atyai ſzeretetét, irgalmát, vígaſztalását, óltalmát meg-nyerni ugyan, ollyan bóldogság, mellynél nagyobbat gondolni nem lehet? Vagy pedig ennek a' Mennyei Királynak az ő *válaſztását*, hogy ő ſzeret lakni a' leg-magaſsabb helyeken-is; minémüek az Egek, de a' leg-alatsonyabbakban-is, minémüek a' *ſzegény, és meg-törődött* ſzívű emberek? Melly nagy a' külömbség e' két lakó-hely közt? Az Egek az egéſz világot körül-fogják, az ember' ſzíve egy ember' markába belé-fér!

De ne tsudálkozzunk e z e n Atyámfiai! Mind a' kettőnek vagyon ennek meg-mérsékelhetetlen nagysága. És bátor a' ſzív kitsinynek láttzik-is, de nagyobb az, mint az egéſz föld, mert az minden kintsével is azt bé-nem töltheti, nagyobb az mint az Egek és az Egeknek Egei, mert ezek-is az ő kívánságát meg-nem határozhatják és állíthatják. Egyedül ama' leg főbb Jó az örökké való Iſten a' ki a' ſzívet meg-elégítheti ő magával: valóban tehát

a' ſzív a' véghetetlen Iſtenhez-méltó ſzállás, úgy vélekedhetünk.

Kivált ha meg-gondoljuk: mitsoda az a' *ſzegény meg-törödött*, és Iſten' *beſzédét rettegő ſzív*?

Szegény ő; az-az: jól tudja és jól érti hogy ő az. Nem titkolja rejtegeti maga-előtt méltatlanságát, hanem nézi magát mind azokkal a' hibákkal és fogyatkozáſokkal, mellyek benne a' bűnnek romlottsága miatt vagynak, esméri magát egy töredékeny, nyomorúlt, és Iſten-előtt ſemmivel nem ditsekedhető, ſemmit nem érdemlő Teremtésnek; és ebből a' maga esméréséből ſzármaznak ő-benne azok a' maga felől-való alatsony gondolatok, és az a' tsekély ítélet-tétel, a' melly őtet mindenkor az alázatoſságnak határában tartja.

Töredelmes ſzívű ő; az-az: Szabadon hagyja ő ſzóllani a' maga Lelki-esméretit, és nékie minden bűnét ſzemeire hányni. Figyelmez meg-keſeredett lélekkel most bűneinek ſokaságára, majd nagyságára. Mindenfelé a' bánatnak, 's ſzégyennek méltó okait látja, akár azt gondolja-meg, hogy ezekkel jó Iſtenét bántotta-meg, akár azt, hogy máſokat meg-botránkoztatott, akár azt, hogy a' maga lelke' békeſségét fel-háborította, idveſségét bizonytalanná tette. Nints ő-benne az a' vakmerőség, hogy a' mellyeket tselekedett tagadja, az a' ſzemtelen bátorság, hogy mentegeſse, kitsinyíttse; az a' reménység, hogy elég-tétel nélkül azokat el-törölheſse, az a' Lelki-kevélység, hogy azt képzelje, mintha azokért magától eleget tehetne, 's azokból ki-tiſztúlhatna. Tellyes lévén azért nyughatatlansággal, ſzeméremmel és bánattal, veri a' Publikánuſſal az ő mellyét, kárhoztatja magát, mint a' meg-tört edényből a' nedveſség, úgy az ő meg-törödött ſzívéből a' köny-hullatáſok omlanak, kereſi az Iſten' kegyelmét, és irgalmát,

és mint a' szárazságban meg-hasadott föld kívánja a' zápor-esöt: úgy kívánja, úgy óhajtja, az ö hiti által, ama' bünösökért-való nagy engesztelö Áldozatnak, a' Jésus Krisus' halálának érdemét, hogy az Isten néki légyen kegyelmes.

Rettegi ö az Isten' Beszédét; az-az: Nints az ö elméjének olly vélekedése, vagy értelme, szívének olly hajlandósága, bátor leg-kedvesebb légyen-is ö néki, hogy azt azonnal felne áldozza, meg-ne tagadja, mihelyt vészieszre, hogy az Isten' Igéje magát annak ellenébe tészi. Öszve-veti szüntelen életét az Isten' Beszédével; és iszonyodik leg-kisebbet-is tselekedni, a' mi eránt kételkedik, hogy hát ha az Isten' törvénye-ellen vagyon. Mikor ö az Isten' Igéjéből halja, melly *Felséges*, *mindenható*, *Szent*, és *igaz* az Isten, fél retteg szüntelen, hogy ez-ellen ne véttsen. Ha ennek *ítéleteit* az Isten' Igéjéből halja, 's haragjába-valo büntetésének példáit abba látja, fél, hogy hasonlókba ne essen. Ha ennek *ígéreteit* halja, fél, hogy azokra magát méltatlanná ne tégye. Ha az Isten' Igéjéből halja a' *halált*, az *ítéletet*, a' *kárhozatot*; úgy tettzik nékie, mintha mind ezek már az ajtó-elött vólnának, és azon igyekezik hogy az ö utólsó órája ötet jó készületben találhassa.

Ímé illyen az az ember, a' kit a' Felséges Isten választott az ö Templomává, és a' kibe az ö Lelke meg-nyugszik. Bóldogok vagytok ti e'képpen meg-térö Lelkek; mert ti ugyan magatokat nézitek *méltatlanoknak*, de az Isten egyedül titeket tart *méltóknak*, a' maga tekíntetire. Éppen ez a' ti méltatlanságotoknak érzése az, a' miért az Isten közelít tihozzátok; mert lehetetlen hogy az irgalmas Isten magától el üzze, és viszsza verje az ollyan Lelket, a' melly ötet szíve szerént kere-

ſi, 's kegyelmét óhajtja. *A' ki én-hozzám jö ſemmi-képpen nem vetem-ki. Ján.* 6: 37.

Láſsátok-meg ellenben mit tselekeſztek, kik nem a' mi Szent Letzkénkben említett *ſzegények*, hanem a' magatok ſzemei elött *gazdagok. Jel.* 3: 17. nem *meg-törödött*, hanem *kemény ſzívüek*, nem Iſten' beſzédét *rettegök*, hanem annak *tsúfolói* vagytok 2. *Pét.* 3: 3. Erötelenségnek tartjátok ti a' ſzívnek a' bünönvaló meg-indúlását 's meg-törödését, a' nevelésböl ſzármazott gyengeségnek, a' tudatlan Község' dolgának, az Iſten' beſzédétöl-való rettegést. Akármint feſse-le ti-elöttetek ez az Iſten' beſzéde a' bünnek rútságát, a' jövendö ítéletnek és kárhozatnak rettenetes vóltát, mind ez a' ti *erös Lelketekben* (a' mint hívjátok) tsak ollyan, mint a' kö-ſzikla üregjeinek ellenébe mondatott ſzó, melly azt éppen meg-nem lágyítja, hanem tsak valami (echót) zengedezést ád viſzſza: így a' tinéktek mondatott Ige ſemmi lágyúlást a' ſzívben nem tsinál, hogy-ha egy kis dítséreti a' Prédikállónak viſzſza-hangzik ti-töletek, vagy egy kis múlolag-való fel-indúlás gerjed bennetek a' jóra, minden ebböl áll.

Hogy tsak ennyire rettegik ſok emberek az Iſten' Igéjét, én annak okát nem az ö *értelmekben* hanem a' *ſzívekben* kereſem.

Azt mondom; nem az ö *értelmekben* vagyon annak oka; az-az: nem onnan vagyon ez, mintha azoknak tsalhatatlan igazságát 's bizonyoſságát meg-ne lehetne nékiek világoson mutatni, valamellyek a' Szent Irásban vagynak. Mert hogy a' dolgot Lelkekre támaſzſzam, meg-visgálták-é valaha a' Szent Irásban-való dolgokat, úgy a'mint illyen föben járó dolog meg-érdemlené; az-az: elméjeknek egéſz reá-adásával, minden elöre-való bal-vélekedéſek (præjudiciumok) nélkül, az Igazságot

got ſzívesen keresö, tanúlni kész Lélekkel, az okoknak engedni kívánó egyenes Lelkűséggel (æquanimitaſſal) Vagyon-é bennek a' régi nyelveknek, mellyeken a' Szent Írás írva vagyon, a' régi ſzokásoknak, Historiáknak, mellyek a' Szent Írásban-való dolgokkal öſzve ſzövettek, és a' józan Philoſophiának, a' terméſzet titkainak elegedendö tudáſa, melly ide mind megkívántatik? Vagyon-é az a' patientia, álhatatoſság, melly az Igazságnak elmélkedéſek által-való ki-keresésére, az okoknak meg-visgálására ſzükséges? ſzeretnék ollyan embert látni, kiben mind ezek meg-vólnának, 's még-is a' Szent Írásnak ſzoros meg-visgálása után, azt tiſzteletre, rettegésre méltó, és tsudálatos ſzépségű, bé-vételt érdemlö könyvnek ne tartaná? De illyet ugyan még látni a' Világnak ſzerentséje nem vólt; hanem láttunk, és látunk ollyanokat, kik holmi fél-föttében lévö tudományú, sőt az egész világ előtt tudatlanságokról nyilván meg-győzetett emberektöl, aſféle tsúfoló és vagdalódzó tréfákat halván a' Szent Írásról, azokat minden meg-visgálás nélkül bé-vették, és egymásnak kézről-kézre adják.

Nem az ö *értelmekben* vagyon hát az oka, a' Szent Iráſsal nem gondolásnak, hanem a' *ſzívekben.* Tudni-illik, valaminthogy igen örömest el-hiſzſzük azt a' mi nékünk kedves, úgy igen kéntelen hiſzſzük azt, a' mi ellenkezik a' mi hajlandóságainkal. Mihelyt az ember úgy él mintha Iſten nem vólna, ſem feltámadás, ſem ítélet, ſem pokol, mindjárt igen jó és haſznos néki, hogy ezek valósággal nem is légyenek, 's következés-képpen igyekezik azt magával el-hitetni hogy ezek nintsenek, 's azt a' könyvet, melly ezeket néki elébe tartja, meg-veti.

Igen terméſzeti dolog az, hogy a' ki énellenem hadat indít, én-is az ellen haddal

menjek. Mivel azért az Iſten' beſzéde rettenetes ellenség a' bünösre nézve, és néki minden tselekedeteit ſzemeire hánnya, Lelki-esméretét nyúgodni nem hagyja; ihol az oka, miért hogy ö-is hadat indít az ellen. A' mellyeket Livius, Tacitus, Cæſar, Xenophon, 's a' t. mond, ſok ember elött, mind ſzép és nagy dolgok, igazak, mert tudni-illik a' bünt nem ostromolják, ollyannak hagynak tégedet lenni ha olvasod is, a' millyen akarſz lenni; de mihelyt Móſes vagy Éſaiás, vagy Pál mond valamit, mindjárt ſok ember ítélete ſzerént nem méltó gondolóra-is venni. Miért? mert ezek ötet feddik, tselekedeteit kárhoztatják, ötet meg akarják változtatni, ezért mit tselekeſzik ö? meg-veti azokat, és a' mennyire lehet nevettségeſsé téſzi mindenek elött. Szeretnék én ollyan embert látni, ki minden Virtusoknak a' maga ſzívében helyt adván, magában erösſen meg-határozná, hogy ö az ö Teremtö Iſtenét féli, Királyához, hazájához hüséges leſſz, minden embert ſzeret, igazságot követ tselekedetében, igaz-mondóságot beſzédeiben, mértékletes és tiſzta életet él, hüséges házas-társ, jó gyermekeket nevelö atya leſſz; a' ki azt fel tenné magában, hogy tsak ama' nagy virtuſokkal tellyes Socratest életének példájává teſzi, és a' Naturalis terméſzeti Vallásnak minden diktálásait követi parantsolatit, bé-tölti, 's még-is ez az ember oſztán a' Szent Irást ne rettegné, és ne betsülné. De illyet ugyan látni nem vólt ſzerentséje e' Világnak, hanem ellenben azoknak az Uj Apoſtoloknak, a' kik az Iſten' beſzéde rettegését, az emberek' ſzívekböl ki-verni igyekezik, botránkoztató és feslett életeket jól tudja az egéſz Világ.

Meg-ne tsalják azért magokat azok, kik magokat *Erös Lelkeknek*, meg-világoſíttatott embereknek tartják ezen az okon, hogy ök

az

az Isten' beszédét nem rettegik az együgyü Községgel. A' Léleknek erösége, a' szívnek keménysége igen-is hogy dítséretes virtus a' világi dolgokban, a' veszedelmekben és nyomorúságokban; de meg-szünik a' lenni mihelyt a' forog kérdésben, hátha az ember el-kárhozik örökké? a' mellyel fenyegeti a' Szent Írás azokat kik néki nem hiszsnek. Meg-lehet hogy most a' szív nem retten-meg, de majd mikor az embernek a' Halálra kell menni, majd mikor az Isten' haragjában *tekint* a' Lélekre, és az ö tekinteti bé-hat erre a' most meg-keményedett, és tsendesnek láttzó Lelki-esméretre mint lesz annak dolga! Mint mikor valamelly erös kéz, fel-zavar valamelly tsendes, és felül tisztának láttzó, de rút vizet, fel-jö a' sár, büdösség, és minden rúttság; úgy a' Felséges Istennek mindenható keze, melly akkor az illyen Lelken meg-nehezedik, támaszt ebben háborúságot, Lelki-esméret' mardosáit, örökké-való kéttségbe-esést, örökké-való, de már akkor haszontalan bánatot. Oh melly rettenetes dolog, addig míg az ember él, az Úrnak *beszédét nem rettegni*! melly édes Atyának szava; és akkor hallani osztán azt, akkor figyelmezni arra, mikor lesz az boszszúálló Bírónak szava.

* * * *

És ugyan arra-való fog lenni ez az újjonnan épittetett Templom, hogy itten az élö Isten' Igéje, a' melly ollyan mint a' *tüz, és a' pöröly, és a' kö-sziklát-is meg-ronthatja, Jérém.* 23. sok szíveket, és lelkeket meg-lágyittson; és ekképpen öket ollyanokká tégye, kikre az Isten kegyelmesen *tekintsen*, és kiket valaha az ö ditsösségének, Lakó-Hajlékára méltóztassan az, a' kinek a' *Menny ülö széki, a' Föld pe-*

dig lábainak 'sámolya. Áldott légyen az Úr a' magoſság-béli Iſten! ki a' ti ſzívetekben Iſtenfélő Úri Rendek 's kegyes Pátronusok ezen Ekléſiában, ollyan buzgó indúlatot adott, hogy az ő Nevének ditsőſségére, a' ti példás adakozástokból, építenétek ez Házat, és a' ki ezen Szent munkában titeket meg-ſegített. Ne légyenek feledékenységben ſoha az Úr előtt mind azok, valamellyeket ki-ki közzűletek ez ő Házával tselekedett, sőt menjenek-fel mint drága áldozatok ő-eleibe emlékezetnek okáért, és azokat jutalmaztaſsa-meg. Építtsen az Úr-is tinéktek Házat e' földön, építtsen az Egekben.

Óh melly nagy Lelki-örömmel örűlhet a' ti lelketek az Úrban! midőn már láthatjátok el-kéſzűlve ezt a' Helyet, melly annak a' Felséges Iſtennek *nyugodalmának helye* léſzen, kinek Királyi ſzéki az Ég, és a' Föld lábainak 'sámolya. Hány *ſzegény* lélek talál itt az Iſten' Igéjében Lelki-gazdagságot, hány *töredelmes* lélek, gyógyító orvoſságot, hány bűnös leſz a' ki *meg rettenvén attól*, viſzſza-tér a' jó útra.

Áldjátok ſzerető Atyámfiai azt a' nagy Fejedelmet II dik Jó'ſefet, kinek uralkodáſa alatt, több hitünknek ſorſoſaival, néktek-is réſzeitek lehet e' Lelki-esméretnek ſzabadságában, és bóldogságában, hogy itten e' közönséges Imádságnak Házát építhetétek. Tiſztelljétek annak-okáért e' Királyt, és menjenek-fel ſzüntelen ez Imádságnak házából Iſten' eleibe az ő érette-való könyörgéſek, kéréſek, eſedezéſek, és hálá-adáſok. 1 *Tim.* 2: 1. 2.

Éljetek azzal a' Lelki-ſzabadsággal, mellyel az Úr Iſten és a' Király ſzeretett titeket, és látogaſsátok ſzorgalmatoſan ezt a' helyet. Vegyétek az Úrnak *beſzédét*, mellyet itten hirdettetni fog azzal a' tiſztelettel, és *rettegéſsel*, a' millyet az élő Iſten' ſzava érdemel. Az Ur-

nak

nak Sz. Aſztalához mindenkoron, 's leg-közelebb moſtan-is vigyetek ollyan Lelki-*ſzegénységet*, ollyan *töredelmes ſzívet*, a' melly illik annak vendégeihez, a' ki maga-is *ſzegény* és alázatos vólt, 's teſte meg-*töröttetett*. Minden imádságaitokban mellyeket itten Iſten' eleibe botsátotok, juſson eſzetekben az, hogy az Isten a' *Mennyben ül mint Királyi Székiben*, ti pedig az ö *lábainak 'sámolyán* állotok, azért a' ti beſzédetek alázatos légyen. Mutaſsa-meg a' ti egéſz életetek, hogy ti az *Iſten' beſzédét rettegitek*, és hiſzitek azt, hogy valaha e' ſzerént a' beſzéd ſzerént ítéltettek-meg.

Ezek-által téſzitek ez Házat az Úr' nyugodalmának valóságos helyévé. Így nyeritek-meg az Úrnak áldását, kegyelmét, és óltalmát, e' ti Helységeteknek 's házatok-népének, 's ötet arra indítjátok, hogy ti nálatok firól-fira nemzetről-nemzetre ezt a' Templomot, és az Iſteni tiſzteletnek ſzabadságát meg-tartsa; söt végre ezen ö lábainak 'sámolyáról, az ö Mennyei Templomában el-juttaſson, mellyet-is tselekedjen mindnyájunkal Sz. Fiának a' Jéſus Kriſtusnak érdeméért Amen.

PRÉDIKÁTZIÓ UTÁN-VALÓ KÖNYÖRGÉS.

Oh Jehova! egyedül bölts és bóldog, örökké-való, láthatatlan, halhatatlan és romolhatalan nagy Iſten! Mennynek földnek Ura! Irgalmaſságoknak Attya! le-borúltunk a' te Felséges Királyi ſzékednek 'sámolyánál, Sz. nevednek imádására és hálá-adáſsal-való tiſzteletire, bizonyos reménységgel lévén a' felöl, hogy a' mi ſzíveinknek és ajakainknak Áldozatja, mellyet a' Jéſus' nevében te elödben

nyújtunk, fel-hat te-hozzád a' te ſzentséges Templomodba Mennybe.

Áldás, dítséret, tiſzteſség és örökké-való fel-magaſztaltatás légyen a' te ditsöſséges nevednek óh kegyelmes Úr Iſten, minden te jótéteményidért, mellyeket e' te Népeden eleitöl fogva meg-ſokasítottál. Hálákat adunk tenéked, hogy a' mi Orſzágunknak békeſségét ez ideig fenn-tartottad, és bé-fedezted azt ſzárnyaidnak árnyékával minden gonoſz-ellen. Te áldottad-meg a' te Népednek két-kézi munkáját, meſterségét és kereskedését, adtál ennek réſzt az Egnek harmatjában a' földnek 'sírjában, és meg-koronáztad ez eſztendöt a' te jóvóltoddal. De a' mi mind ezeknél nagyobb, te engedted meg-érnünk a' mi Valláſunknak és Lelki-esméretünknek ſzabadságát minden helyeken e' mi Nemzetünkben, és azt ez ideig kegyelmeſen meg-tartottad.

Meg-erösítetted nevezeteſen ez Helyben a' te Evangyéliomodnak arany gyertya-tartóját; és tápláltad a' te híveidet bövségeſen életadó beſzédednek Mennyei-kenyerével. Megújjítottad ez idö ſzerént-is e' Gyülekezeten a' te jóvóltodat, a' midön ötet arra ſegítetted, hogy épitené tenéked ez Imádságnak Házát, a' holott ſzóllanál ö-nékie ezután-is az ö békeſségére-valókat a' te Szolgáidnak ſzájok-által; és ök-is víg ajakakkal dítsérhetnének tégedet.

Kiſsebbek vagyunk óh Uram! minden te jó-tételeményidnél, és irgalmaſságidnál, és mit mondhatunk egyebet ennél: Kegyelmes és irgalmas az Úr, és nagy az ö kegyelmeſsége: dítsérjenek Uram tégedet minden te teremtett állatid és a' te fiaid áldjanak tégedet; jó az Úr mindeneknek és az ö irgalmaſsága megmarad örökkön örökké.

Mél-

Méltóztaſsad óh Uram! e' te népedet, mellynek e' mái napon illy nagy örömet engedtél, ennekutánna-is a' te Atyai kegyelmedre és gond-viſeléſedre. A' te ſzemeid nézzenek éjjel és nappal e' Házra és lakozzál ebben a' te kegyelmed és Sz. Lelked által. Halgasd-meg a' te Népednek könyörgését, a' kik imádkozándanak e' Helyen, a' te lakó helyedből a' Mennyekből. Mikor vétkezéndik a' te néped te-ellened, és te-hozzád meg-téréndenek tellyes ſzívekből lelkekből, mikor bé-rekeſztetik az Ég és nem léſzen eſső, mikor éhség lejénd e' földön, mikor dög-halál lejénd, a'vagy akár minémű háborúságnak napja, és te-hozzád fel-kiáltánd a' te néped érezvén az ő ſzívében a' tsapást, és ki-terjeſzténdi az ő kezeit e' Házban, te halgasd-meg a' Mennyekből, a' te lakó-helyedből, és légy kegyelmes nékiek.

A' Szenteknek alami'snái mellyek ez Helyben adatnak a' te Nevedben, menjenek-fel teelőtted emlékezetnek okáért, mint drága illatozású Áldozatok.

Valamikor a' te Sz. Ígéd e' Házban prédikáltatik, botsáſsad-ki a' te Szent Lelkedet, és ama' te böltseségedet, melly onnan-felülvaló, annak Hírdetőire, a' Halgatóknak pedig ſzíveiket nyisd-meg, hogy figyelmezzenek azokra a' mellyek a' te Nevedben mondatnak.

Mikor a' Sakramentomok ki-ſzolgáltatnak, mellyek a' te kegyelmednek látható zálogai, munkálódjál te magad hathatóson mind azoknak Lelkeikben, valakik azokkal a' te rendelésed ſzerént élnek, és petsételd-el azokkal az ő büneiknek botsánatját és az örök életnek reménységét.

Mikoron a' te Szolgáid a' te népedet a' te nevedben itten meg-áldják, te magad áldmeg Uram azt minden lelki és testi áldáſokkal;

kal; és a' kiknek bûneiket meg-botsátándják e' földön, légyenek meg-botsátva az Egekben.

Légyen ez a' Ház az Évangyéliomi tiſztá tudománynak oſzlopa és erôſsége, a' Sz. Léleknek ſzállása, ſok meg-keſeredett ſzíveknek menedék-helye, az ördög' orſzága ellen fel-emeltetett bástya és ollyan erôs vár, mellyen a' pokolnak kapui ſoha diadalmat ne vehesſenek.

Tartsd-meg óh Uram! minden helyeken e' mi Hazánkban, sôt ſzéles e' Világon a' te Angyaſzentegyházadat, igazgaſsad azt a' te Igéd és Sz. Lelked által, épitsd-meg másuttis a' Jéru'sálemnek kô-falait; rontsd-el mindenütt a' tévelygésnek erejét, hogy a' te igaz esméreted mindenütt terjedjen ez egéſz földön. Adj e' végre ſzíved ſzerént-való Páſztorokat a' te nyájadnak, öltöztesd-fel ôket Mennyei erôvel és áld meg az ô ſzájokban a' te beſzédedet. Végyed Atyai óltalmad és kegyes gond-viſelésed alá a' Te Házadnak Veteménye, Kertyeit a' mi alsóbb és felsöbb Oskoláinkat, örizzed azokat minden reájok jöhetô ſzomorú változáſoktól és tartsd-meg lelki testi békeſſégben, hogy azokban mind a' Tanítók mind a' Tanúlók nagy haſznosan munkálódhaſsanak.

Áld-meg napoknak hoſzſzúságával, tsendes és békeſséges orſzágláſsal e' mi orſzágunknak Fô Királyát II-dik Ferentzet; örizzed nevezetesen e' mostani háborúságos idökben minden veſzedelemtöl az ô életét; te-magad légy ô-nékie óltalma és pai'sa, és tégyed ötet gyözedelmeſsé minden ellenségein. Tenéked ajánljuk minden ô Tanátsosit, e' mi Orſzágunknak Igazgatóit és Fô-fô rendeit: tenéked ajánljuk óh Seregeknek Iſtene! az ô Hadi-vezéreit, és minden Seregeit, azok között e' mi Hazánknak vitézlô fiait, kik a' mi Királyunknak hüséggel ſzolgálnak, és ez Orſzágnak bé-

kes-

kefségét fegyverekkel óltalmazzák. Áld-meg Uram egéfz Orfzágunkat abban lévő Városokkal, Falukkal, óltalmazz minket minden ítéleteidtől, éhségtől, drágaságtól, ellenségtől, döghaláltól, hogy világi életünket töltheſsük-el lelki és testi tsendefségben.

Elteſsed Uram és a' te Szent Lelkednek fzükséges kegyelmeivel ruházd-fel e' Gyülekezetnek külső és belső Elől-járóit és minden Igazgatóit. Adj e' te népednek mindennémű Mennyei áldáſokat onnan felül, és földieket itt alatt; adj ennek a' te Szent Házadhoz-való buzgó fzerelemmel tellyes, és tégedet lélekben és igazságban imádó fzívet, adj meg-térő lelket. Áld-meg e' Helyben a' kitsinyeket és nagyokat; légyen békefsége mind a' ki menőnek mind a' bé jövőnek; légy az özvegyeknek Bírája, az árváknak Attya, táplálljad az éhezőket, gyámolítsad a' dülő-félbe-lévőket, emeld fel az el-esteket, gyógyítsd-meg a' fzegény kórokat és betegeket. Légyen a' te békefséged mi-rajtunk és az Iſtennek egéfz Izráelén Amen.

L. PRÉ-

L. PRÉDIKÁTZIÓ.

Az Iſten' Házára-való adakozásról.

Szent Letzke: 2. *Mós.* 35: 20-29. *Az Izráelitàk adakoznak a' Hajléknak építésére.*

I. *Mi tette a' Gyülekezet' Hajlékát illyen kellemeteſsé az Izráel' fiai elött, hogy így nem kíméllették ſemmieket annak építésére oda adni?* Soha hely nem lehetett kedveſebb az igaz Izráelitának ſzemei elött, mint ez. Ez a' hely vólt az, mellyet az Iſten válaſztott, hogy *ottan lakozzék* mint egy Izráelnek Királya, az ö Palotájában', és udvarában. Mi lehetett nagyobb ditsöſség, mint ezé a' népé, hogy a' Felséges Iſten ö-közöttök a' Frigy-láda felett lévö fényes felhöben, mint Királyi ſzékben úgy ült, és a' maga jelen-létének ſzembe tünö jeleit adta? Onnan adta a' feleleteket, megkérdeztetvén a' kétséges dolgokban. Tudván hogy mindennap' vétkeznek, mi lehetett nékiek nagyobb vígaſztalás, mint ezen a' helyen az Iſten' irgalmaſságáért eſedezni, az ö bünéiknek el-törlésére, az Iſtentöl magától rendelt *áldozatokat* bé-mutatni? Vagy nagyobb öröm, mint annak a' jó Iſtennek, ki ö-velek annyi jót tett, Egyiptomból, az Amalékitáktól megſzabadította, *ditséretire, imádságára egybe gyülni, egymást ſerkengetni?* Itt hallgathatták, felgyülvén minden eſztendöben háromſzor, az Iſten' élet' adó *beſzédét*, melly öket vezérelhette az Iſten' esméretire, a' jó-tselekedetekre. Ezen helyben mint egy közép-pontban-való öſzve-gyülés tartotta-fel ö-közöttök *az atyafiúi ſzeretetet*, a' közönséges Társaságnak külsö for-

formáját, az Istennek igaz tiszteletét. Ott vóltak el-téve az Isten' régi jó-tételeményeinek emlékeztetö jelei, a' Manna, a' törvény' két kötáblái, az Áron' meg-virágzott veszszeje, és az *el-jövendö Messiás' Új Testamentomi jó-tételeményeinek* ábrázolásait, példáit láthatták. Ott vették a' Papoktól, az Úrnak nevében az *áldást*; és onnan örömmel mehettek az ö házaikhoz, munkáikra, tudván, hogy az Isten betölti ezen ígéretét: *És az én nevemet vessék a' Papok az Izráel' fiaira, és én meg-áldom öket.* 4 *Mós.* 6: Mit tagadhattak vólna-meg az ö Istenektöl, és annak Házától, meg-gazdagúlván az ö segedelme és kedvezése-által az Egyiptomiaktól és Amalékitáktól nyert prédákkal? De

II.) Szinte ollyan, söt nagyobb okaink, vagynak, a' mellyekért a' mi közönséges Gyülekezeteink mi elöttünk betsületeseknek és szerelmeteseknek tartathatnak. Ugyan-is:

Minden emberek kötelesek arra, hogy az Istent nyilván és közönségesen tiszteljék; már pedig nem gondolhatni arra alkalmatosabb eszközt, mint a' közönséges Gyülekezet. Itt adjuk-meg néki mint Teremtönek és leg-föbb Úrnak mindenek láttára a' tiszteletnek adóját, meg-esmérvén, hogy ö minden dolgok felett, 's mi felettünk-is véghetetlenül fel-emeltetett, és hogy mi szüntelen szükölködünk az ö kegyelme és segedelme nélkül. Semmi nints' e' világon tökélletesebb követése és képe azoknak a' Mennyei bóldog lelkek' Gyülekezetének, a' kik az ö Királyi széki elött állanak, és foglalatosok az ö dítséreteiben, mint a' Sz. Gyülekezetek.

A' közönséges Isteni tiszteletet az az áldott eszköz, melly az Isteni félelmet, és a' Vallást e' világon fel-tartja. Ha meg-gondolja az ember a' nagy el-áradott gonoszságot, ha a' rossz példáknak ragadós vóltát, és egyszersmind

meg-

meg fontolja, melly keveſet gondolnak gyermekeiknek neveléſekkel; mennyire el-foglaltatott nagy réſze az embereknek e' világi életnek gondjaitól, és a' kik idejeket haſzontalan múlatságokkal töltik; könnyen meg-ítélhetjük, mi maradna a' világon az Iſteni félelemből, ha a' közönséges Iſteni tiſztelet fenn nem tartatnék: Valamint pedig ez-által fenn-tartatik, úgy ez az, a' mi a' békeſséget, a' jó rendet, a' külsö közönséges Társaságban fenn-tartja.

A' Jobbágyok itt taníttatnak arra, hogy az ö Fejedelmeknek, 's annak Rendeléſeinek engedelmeskedjenek, a' gyermekek' ſzüléiket tiſzteljék, a' ſzolgák, és akármelly hívatal-béliek köteleſségekben el-járjanak; ezekben áll pedig a' közönséges Társaságnak bóldogsága és a' jó rend. Lehetnek ennek fenn-tartáſa eránt más jó rendeléſek-is, p. o. a' törvény, a' büntetéſek, 's a' t. De ezek az eröszakos eſzközök-által, tsak az iſtentelenségnek külsö kiütéſeit zabolázzák: az Iſten' beſzédéből vett közönséges intéſek pedig a' ſzívet ſzelídítik 's jobbítják, belöl az igaſságnak ereje-által a' meg-veſzett hajlandóságokat hódoltatják.

A' közönséges Iſteni Tiſztelet, egy bizonyos, és eleitöl-fogva meg-próbált jó eſzköz arra, hogy az Iſten' óltalmát, és áldását nyerjük magunkra, és a' mi munkáinkra. Ha azt ígéri nékünk Idvezítö Urunk, hogy valaholott ketten a'vagy hárman egybe-gyülünk az ö nevében, ott léſzen közöttünk, és valamit kérünk az Atyától az ö nevében, meg-adja nékünk. *Mát.* 18: 19, 20. Meg-tagadná-é azt a' nagyobb gyülésektöl? tsak hogy az lélekben és igaſságban légyen, söt valamint ſok tömjén vettetvén egyſzersmind a' tüzbe kedveſsebb annak illatja: úgy az illyen egy ſzívvel, és ſzájjal fel-ment Imádságok meg-gyözik, gyönyörködtetik az Urat, és a' ſok tiſztaságban

fel-

fel-emelt kezek meg-tsendesítik az ő haragját.

Személy-szerént kinek-kinek az ő maga idvességének munkálódásában igen hasznos eszköz ez: Alkalmatosságot talál itt minden jó Lélek arra, hogy leg-alább bizonyos időben, magát e' világi dolgoktól el-szakasztván (mellyekben, óh fájdalom! sokszor úgy belé elegyedünk) a' meg-hallott Igazságokról elmélkedjen, könyörgését a' másokéval öszve-foglalja, és lelkét a' mennyeiekre fel-emelje. Bizony nagy kívánsággal kívánják ezt, a' kik a' világi dolgokba elegyedtek, és mint-egy áron meg-vészik. Dítsérjék a' Világ' fijai az ő gyönyörüségeiket; de ezekhez azok nem hasonlíthatándók. Még a' leg-jobb gyönyörüségek is el-fárasztják az embert, 's tsömört okoznak; de az Istenben és az Isteni dolgokban-való gyönyörködés magát mind inkább-inkább kívántatja. Az Értelem mind jobban-jobban gyönyörködteti magát az Isteni Igazságoknak szépségekben, a' lelki-esméret' békessége nevekedik. Mi ugyan gyakran az emberi társaságtól külön-vévén magunkat, végbe viszszük Isten eránt-való köteleségünket; de melly igen hamar meg hül, el-lankad leg ottan buzgóságunk: itt ellenben mindenek a' mi figyelmetelségünket ébreszti, mindenek tellyesek az Isten' ditsöítésével, mindenek az Isten' ditséretire serkengetnek, az Isten' Szolgáinak beszédek, a' Szent Sakramentomok, egyebek-is mi-velünk együtt büneiket meg vallván, botsánatot kérvén a' botránkoztatók, minket építenek, és hanem-ha hideg jéggé vált a' mi szívünk, mind ezek minket a' jóra serkentenek, és mindnyájunknak világossága fénylvén, és egymástól mintegy visszza-verödvén, azt tselekesi, hogy mások-is ditsöítsék a' mi Mennyei Atyánkat.

Ne mondja azért ſenki, hogy nékünk nintsenek azok a' javaink mellyek vóltak az Ó Teſtamentomi híveknek, a' kik ſzínrôl-ſzínre látták az Iſten' jelenlétének jeleit. A' *Frigy-láda*, a' felhönek oſzlopa helyett minállunk vagyon az igaſság, az Iſtennek Fia, a' ki fel-öltözte a' mi teſtünket, és fel-menvén az Egekbe, meg-ígérte, hogy a' híveknek gyülekezetit, különös jelen-létével meg-fogja tiſztelni: *Valaholott, úgymond, ketten a'vagy hárman az én Nevemben egybe-gyültök, ott léſzek közöttetek.* Meg ígérte, hogy az ô akaratját ki jelenti az embereknek, és el-fogadja azoknak könyörgéſeiket, Sakramentomai-által hitekben erôsíti, munkálkodik bennek az ô Igéje és Sakramentomi-által. Maradjon az *Úrim és Thummim*, az Iſten a' maga tulajdon Fia-által ſzóll minékünk; ne említteſsenek a' tulkoknak áldozati; ajakainknak tulkai, alami'snáink, 's a' t. kedveſebbek Iſten elôtt.

III.) *Az illyen közönséges gyülekezeteknek bizonyos helyeket kell rendelni; azokat épîteni, fenn-tartani, még pedig úgy, mint különös méltóságú helyeket.*

Ellenvetés. Az Ó Teſtamentomi tzeremóniás Iſteni tiſzteletre tartozott az, hogy az Isteni tiſztelet bizonyos helyre ſzoríttaſsék; már ma az Új Teſtamentomról e' mondatik: *El-jö az óra -- Ján. 4: 20 23.* Mit-is téſzen ez az Iſtennek, a' ki kézzel tsinált Templomokban nem lakik, embereknek kezek-által nem tiſztelteſik? Fel-tehetjük é, hogy a' ki e' nagy világot olly' tsudállatos meſterséggel formálta, gyönyörüséget találna egy ollyan háznak nézésében, a' mellyet nyomorúlt és tudatlan munkáſok tsináltak; kinek a' Menny ülö-ſzéki, a' fôld pedig az ô lábainak 'ſámolya?

F. 1.) Éppen az Iſten-is e' világot illy' pompáson azért teremtette, hogy lenne az ô Temploma; ki-válaſztotta azt a' mi leg-ſzebb, di-

tsôs-

tsöſségeſebb, és elö-vette hogy az Egekből tsináljon magának Királyi ſzéket; hogy azt meg-mutaſsa, hogy noha ö merö azon lelki-valóság, tiſzta és véghetetlen lélek, de nem útálja-meg a' külsö ditsöſséget; mert ekképpen kell néki ki ábrázolni, az ö teremtéſeinek, a' maga felséges vóltát, mellyet azok érzékenységeikkel meg-nem foghatnak. Annak okáért ha az Iſten illendönek ítéli, hogy minket az ö jelen-létével meg-tiſzteljen e' földön, (a'mint tselekeſzik az Új Teſtamentomban-is) igen tiſzteletes ſzállást tartozunk ö-néki kéſzíteni, a'mint tsak tölünk telhetik, és mikor ezen végre mindent el-követtünk, valamit tsak a' terméſzet és a' meſterség meg-tehet (tsak hogy távól-légyen a' hijában-való fényeſség és pompa) el-hitethetjük magunkal, hogy e' réſzben eléggé végbe-vittük a' mi buzgóságunkat és tiſzteletünket az Iſten' jelen-létele eránt.

2.) Kriſtus Urunk' ſzavai nem azt téſzik, hogy ſemmi bizonyos hely nem leſzſz ſzentelve az Iſten' tiſzteletire az Új Teſtamentomban, hanem hogy az Iſten' jelen-léte és imádáſa, nem leſzſz többé ſzorítva egy bizonyos helyhez a' minémü vólt Jéru'sálem vagy Samaria, hanem ſzabad leſzſz az egéſz világon ö-néki építeni Sz. helyeket, a' hol jelen-léſzen. Nem ſzükség, hogy az Iſten, mint a' Pátriárkáknak különöſsen meg-jelenvén, mutaſson Templom' helyet; meg-ſzentelte az Úr Jéſus e' világnak minden réſzeit a' mellyekben a' Kereſztyének élnek, hogy akármelly Ekkléſiának, akár hol légyen, légyen juſsa a' Templom' építésre, mellyben az Iſten jelen fog lenni.

3.) A' Kereſztyén Templomokban magokban ſemmi ſzentség ugyan nints; Iſtennek Házai azok annyiban, a' mennyiben magokban tartják az Iſtennek Ekkléſiáját, melly valósággal Iſten' háza, e' nélkül ſzinte úgy nem Sz.

mint más hely. Ha nem kell-is azért azokat valami bennek lakozó titkos szentségért betsülni; de kell az ö-bennek egybe-gyült híveknek seregéért, a' kikben a' Szent Lélek munkálkodik; a' hol az Isten kívánja magának megadatni a' tartozó tiszteletet. Nem kell világi pompával ékesíteni; de azért meg nem kell útálni, hanem minél tiszteségesebben lehet tartani.

IV.) *Minden Istent-félö embernek kötelessége, hogy a' maga világi Javából az Isten' Házainak épitésére, fenn-tartására valami réjzt adjon.*

Nagy figyelmetességet érdemel az, hogy az Isten, jóllehet az Izráel' fiainak a' mi magoknak kellett mindent adott maga; de a' mi magának kellett t. i. a' hajlék, már maga azt nem adta, hanem ö tölök kívánta. A' törvényt, annak tábláit maga teremtette; de hajlékot annak nem készített. Szükölködött-é az ö segítségek nélkül, a' ki mindennap öket Mannával táplálta? fürjeket adott? vizet? ellenségétöl meg-szabadította? Éppen nem, hanem így akarta; hogy kitsínytöl-fogva nagyig minden adjon valamit, az-az, meg bizonyítsa a' maga kegyetsségét. Ma-is, az Isten nékünk mindent ád, házat, hivatalokat, méltóságot, kenyeret, ruhát, 's a' t. de semmi helyet vagy hajlékot nem formál magának tiszteletet végett; mert t. i. azt akarja, hogy magunkéból adjunk arra, meg-bizonyítván azzal azt hogy az ö-neki igen kedves hajléka, mellybe mintegy az Égböl hívjuk-le lakozásra.

A' telti Izráel, az az el vetemedett nép, az az arany borjút imádó nép, jóllehet fülön függöit és egyébb ékességeit az arany borjú' öntésére oda adja, mindjárt van mit adjon, mihelyt azt mondják néki, hogy az Isten' számára adjon; az ö elméjében forog az Istennek mindennapi jó-tételeménye; alább-valók lészünk-

é-

é mi Kereſztyének (a' bálványzó 'Sidóknál) a' kiket az Iſten' Fia tulajdon vérén meg-vett, táplál, óltalmaz, és az idveſségre meg-tart. Mennyibe került ennek a' népnek a' ſok áldozat, mosódás, 's a' t. még ſem lankad-meg; hát mi ugyan mivel menthetjük magunkat midőn a' mi vagyonunkból, Sz. végre tsak valamit is alig adunk?

Különös meg-jegyzésre méltó, mi-módon parantsolja az Iſten ezt az adakozást az Izráel' népének: *Vegyétek*, úgy-mond, *fel-emeltetett réſzt a' Jehovának a' ti jóſzágaitokból.* Mintha mondaná: Szakaſzſzatok-el valamit a' ti javaitokból, és fordítsátok ollyan végekre mellyeknél nemesebb és ditsőſségesebb nem lehet; az az: az én Házamra. Ugyan is, a' mindeneknek a' mikkel bírunk, az a' díſze, a' mit az Iſten' ditsőſségére 's tiſzteletire fordítunk. Viſzſza-élünk a' mi világi javainkal, valamikor azokkal a' fösvénységnek, kevélységnek, testi gyönyörüségeknek ſzolgálunk. Leg-jobb helyre költjük pedig azoknak azt a' réſzét, mellyet az Iſtennek ſzentelünk. Adott vala réſzt az Izráel az arany borjúnak, de a' *vólt a' pokolba az ördögöknek vettetett réſz.* Óh! hányſzor tselekſzik ſokan ezt mi közzülünk-is. Hát a' mint az Izráel' népe ezen adakozása által, a' borjú képpel-való bálványozását akarta el-tiſztítani: úgy mi is az Isten' ditsőſségére való adakozáſunkal a'vagy a' mi veſztegetésünket akarjuk-é helyre-hozni? Mennyi van a' *mi javainkból a' sárba, és porba vettetett réſz?* Nem illendő é hogy az Iſten' ſzámára-is azokból valamit adjunk? A' ſzegényekkel jól tenni, jeles dolog ugyan; de a'-hoz juſsát tartja a' testi könyörületeſség; mert fel-tehetjük, hogy még valaha mi-is a' mások' jó tételénnye nélkül ſzükölködhetünk, és az illyetén alami'snáról mondja a' Bölts, hogy

veſsed a' te kenyeredet a' vizek mellé, és ſok napok múlva meg-találod azt. De a' mit az Iſten' Házának építésére adunk, az Iſten eleibe felemeltetett áldozat; mert mitsoda ſelségesebb, mint arra a' végre adakozni, hogy az ô ditsöſsége terjedjen, ſzent Neve tiſztelteſsék, az igazság kegyeſség a' földön öröködjön, és az ô beſzéde által ſok lelkek meg-nyeretteſsenek.

V.) *Kell pedig ezen adakozásnak lenni kinek-kinek az ô tehetsége ſzerént, bövségesen.* Az Izráelitákról a' mondatik, hogy a' kinek mije vólt azt vitte ajándékba. A' midön a' Fejedelmek Onix köveket, illatozó ſzereket vittek, még az Aſzſzonyi-állatok-is, a' kik kezekkel fontak, vittek abból a' mit fontak vala. A' kinél Sittim-fa találtatott, azt adta; a' kinél ſelyem, azt; a' kinél ketske-ſzör, azt; egy, arany edényeket, más, fülön-függöket, 's a' t. Rend ſzerént az emberek az Iſten' ditsöſségére-való adakozást hagyják csak a' magok' változó rendeléſeikre, 's tetzéſekre; elégnek tartják, ha mikor erre alkalmatoſság mutatódik, közönségesen ki-hirdettetik, valamit gondolomra a' Perſelybe vetnek. De én bizony azt tartom, hogy mikor arról ván a' kérdés a' mit Iſtennek ajánlunk, nem abból kell megítélni, hogy eleget tett-é valaki köteleſségének, és bövségesen adakozott-é a' mit adott; hanem inkább abból, mennyiből adta azt? Mikor egy özvegy ád két fillért, meg-lehet, hogy egy gazdag ád húſzat; és ez ugyan magában több mint amaz; de az özvegyé még-is többnek tartatik Iſtentől; mert ſemmit magának nem hagyott; ellenben amaz adott az ô bövölködéséből annyit, a' mi nélkül könnyen el-lehetett. Ha azért ſzegény vagy, ne gondold, hogy te nem vólnál köteles az adakozásra, ha-ſzintén fonásoddal keresed is élelmedet; tartozol adakozni: ha gazdag vagy,

ne

ne mérsékeld adományodat a' máséhoz, hanem jószágodat a' máséhoz. Azt gondold meg kinek adsz? t. i. Istennek, kié mindened valamid vagyon, a' kit tellyes szívedből, tellyes erődből tartozol szeretni; ha azért ötet illy' módon szereted, bizonyára nem tsak valami kevés igyekezetet kell mutatnod, hogy ö-néki tessél, hanem abban kell munkálkodnod tellyes szívedből, és egész erölködéssel, hogy a' szeretet' tiszteinek leg-nehezebb részeit-is végbe-vidd; és a' melly, a' magad 's hozzád tartozóidhoz, pénzedhez-való szeretetedet sokkal felyül-haladja. Ebben azért törvényt szabni nem lehet, hanem ki-ki ebben a' dologban légyen a' maga bírája, és tudjameg, hogy a' ki szükön vét, szükön arat; tudja-meg, hogy a' mit az Isten' ditsöségére adnak, nem alami'sna az tulajdon képpen szólván, mint a' miket a' szegényeknek adunk; hanem mint a' mi leg-főbb Urunknak tartozott adó, és így nem tsak bizonyos alkalmatosság adván magát elö, kell valamit adnunk: hanem bizonyos idökben, magunkba szállván, és magunkal számot vetvén, látjuk a' nyereséget, az áldást, ki-kell szakasztanunk valami részt az Isten' számára. Mindazáltal

VI.) Kell ennek lenni *szabad akarat szerént-valónak*, a' mint a' Szent Letzke tanítja, úgy 2. *Kór.* 9. a' mondatik, hogy *ki-ki a' mint elgondolta szívében, úgy tselekedjék, nem szomorúságból, vagy kénszerítésböl; mert a' jó kedvü adakozót szereti az Isten.* Meg-lássuk azért Atyámfiai! hogy az Izráel' fiai fel-kelvén az ítélet' napján, meg ne szégyenítsenek minket. Hogy ök egész örömmel adtak, meg-tettzik onnan, hogy meg-kelle kiáltani, hogy már többet ne hozzanak a' szent Hajléknak építésére 2. *Mós.* 36: 4, 5. De bizonyára mi-nállunk, sokakból, úgy látszik, a' Lelki Pásztoroknak alkal-

matlankodása, ſerkengetése tekeri-ki az alami'snát, nem az eránt-való ſzíves kívánság hogy Iſtennek teſsenek. Ugyan Atyámfiai! mitsoda örömet nem okozhat az, hogy mi meg-bizonyíthatjuk Iſtenhez-való ſzeretetünket? adhatunk valamit annak, a' ki minékünk mindent adott? a' ki az igen tsekély ajándékot-is, minémű a' ketske-ſzőr 's a' t. kedvesen véſzi? Eſzközök lehetünk abban, hogy az igaz Iſtennek tiſzteleti fenn-tartaſsék? Nem felette való nagy gyönyörűség-é az ollyan embernek, a' ki tudja azt mitsoda felséges az Iſten, ha látja azt az örömet, a' mellyet a' mi Iſten' Házához való adakozásunk okoz az Iſtennek? Mire lehetne jobb dologra fordítani pénzünket? Mitsoda illetlenség azért, mikor te az Iſtennek örömet akarſz okozni a' te adományoddal, akkor el tsüggedni, ſzomorkodni? Mitsoda dolog bánkódni akkor, holott tudod azt, hogy mikor adſz az Iſtennek, akkor valósággal nem adſz; hanem véſzel; ki-botsátod kezedből a' híjába-való pénzt, és nyerſz örök életet. Tsak el-gondolja Dávid, hogy építtsen az Iſtennek Házat, véghez nem viſzi, még-is az Iſten azt izeni néki Náthán által: *Tsinál tenéked Házat az Úr.* 2. *Sám.* 7: 11

VI.) *Ne gondoljuk, hogy ezekkel eleget tégyünk az Iſten' Házához-való kötelesſégünknek, hanem-ha azt lelki-képpen-is építjük.* Nem tsak eleitől fogva olvaſsuk, hogy a' Fejedelmek 's Fejedelem Aſzſzonyok, Urak, az ő gyilkoſságokat, paráznaságokat, egy Templom' építésével igyekezték el-törleni, és az Iſtent kövekkel fizetni-ki: Mi-közöttünk-is ſok ember, lelke' váltságának tartja az alami'snát az Iſten' ditsőségére. De halják-meg az illyenek *Jér.* 7: 4, 5. *Ne bízzatok hazugságban, mondván: Az Úrnak Temploma, az Úrnak Temploma, az Úrnak Temploma ez! Hanem inkább valóban jobbít-*

bítsátok-meg a' ti útaitokat, és tselekedeteiteket, és igaz ítéletet tégyetek az ember között, és az ö felebarátja között. Soha azért Atyámfiai! ne helyhezteſsük abban az igaz Vallásnak jeleit, mellyekben a' leg-jobb Kereſztyént fellyül-haladhatja egy újjá-ſzületetlen, egy Pogány; ezek-is építhetnek pompás Templomot, de azért nem nyernek bün-botsánatot. Jobb az elsö Kereſztyénekkel a' Barlangokból tsinálni Iſten' Házát, mint a' Templomból gonoſz életünkel, testiségünkel, káromkodáſunkal tsinálni latrok' barlangját. Mit ér adni drága köveket, azomban botránkoztató életünkel rontani magunkat-is máſokat-is? Annakokáért Atyámfiai *ti-is, mint élö kövek építteſsetek-fel, hogy légyetek Lelki-ház, Szent Papság, a' lelki áldozatoknak áldoztatáſokra, mellyek Iſtennek kedvesek a' Jéſus Kriſtus által.* 1. *Pét.* 2: 5. Senki ne mondja, hogy egyedül a' Lelki-Páſztoroknak tiſztek, hogy építsék az Isten' lelki házát. Valamint minden 'Sidó adakozott a' Hajléknak építésére, úgy minden hívö ember köteles az Ekkléſiának építésére. A' kinek az Iſten adott *Onix* köveket, 's egyébb drága köveket, az-az: Mennyei böltseſséget, éljen azzal a' tudatlanoknak oktatáſára; más az ö könyörgésének *illatozó ſzerét* hozza fel, amaz adjon *Olajt* a' lámpásba a' jó tselekedetek által tündökölvén; más adjon *ſittim-fát oſzlopnak;* amaz légyen *fedél és óltalom* az Iſten' Anyaſzentegyházának, *a' ſzélvéſz és a' zápor-eſsö ellen.* Az aſzſzonyi állatok 's leányok a' *kék-ſelyem, veres ſelyem, fejér-ſelyem* helyett adják *a' ſzívben el-rejtetett embert. a' ſzelíd és tsendes léleknek rothadatlanságában, melly az Iſten elött betsületes.* 1. *Pét.* 3: 4. Mindnyájan ékesítsük az Iſten' Házát ama' minden *aranynál* drágább Hitünkkel; és a' Sz. Lélek' kenete, mellyet vettünk, illatozzon a'

mi jó tselekedeteinkel; hogy e'képpen, mint élö Templomairól ezt mondhaſsa az Iſten: E' léſzen az én nyugodalmamnak helye, és itt lakozom mind örökké, és bennek járok, és léſzek ö Iſtenek, és ök léſznek az én Népem. Amen.

LI. PRÉDIKÁTZIÓ.

A' felsö Hatalmaſságokhoz-valók öteleſségekről.

Szent Letzke: *Mát.* 22: 21. *Adjátok-meg a' mi a' Tsáſzáré a' Tsáſzárnak.*

Kereſztyén Atyámfiai! Meg-parantsolta vala az Iſten 2 *Mós.* 30: 13, hogy a' 'Sidók-közzül minden férfiú húſz eſztendöſön felül-való minden eſztendöben fél ſiklust adjon a' Sz. Sátornak, 's abban az Iſteni tiſzteletnek fenntartására. Meg-is adták ök ezt mindenkor, 's azután a' Jéru'sálem-béli Templom' ſzámára, még a' más orſzágban lakó 'Sidók-is el-küldötték. Ezen fél ſiklusnak egyik óldalán vólt metzve az Áron' meg-virágzott veſzſzeje ezen íráſsal: *Szent Jéru'sálem*, a' máſikon a' Mannával teli arany vedér, ezen íráſsal: *Izráel' ſikluſsa.* El-foglalván a' Rómaiak 'Sidó-orſzágot, nem tsak az, hogy Auguſtus Tsáſzár ſzemélyſzerént öket mind bé-iratta 's javaikat-is, hanem minden fôre bizonyos adót-is vetett. Ezt ök nehezen ſzenvedték, 's úgy nézték mint az ö törvényekkel 's ſzabadságokkal ellenkezö dolgot, úgymint a' kik egyedül az Iſtent tartották Fö-Királyoknak, a' kinek a' fél ſiklus adót fizet-

ſizették-is ezen az okon. Nevezeteſen hogy ök azt a' fél ſiklust egy Római Pogány Tsáſzárnak fizeſsék, azt ezen Sz. dolog profanatiójának tartották, ſok támadáſok és párt-ütéſek-is lettek e' miatt közöttök.

Illyen álapotban vólt 'Sidó-orſzág, mikor a' Kriſtus e' földön járt, és illyen környül-állá-ſokban teſzik a' Farizeuſok a' Héródes' ſzolgáival a' Kriſtus' eleibe e' tsalárd és veſzedelmes kérdést: *Meſter kell-é a' Tsáſzárnak adót fizetni?* Ha azt feleli, *kell*, ezzel fel-zendíti a' Zelóta 'Sidókat, és abból azt hozzák-ki, hogy ö hazája' árúlója, az Iſten' ellensége, és a' Templomé, és nem lehet hogy Meſsiás légyen, mert annak mint ök hitték, meg-kellett az Izráelt ſzabadítani az idegenektöl. Ha azt feleli, *nem kell*, ezt a' Héródes ſzolgái néki béviſzik, az pedig Tibérius Tsáſzárnak, és így a' Felsöséget meg-bántó vétekbe eſik. A' tör a. o. illy meſterséges lévén, az Úr Jéſus mit tselekeſzik? kér egy pénzt. A' Sz. Sikluſon kivül járt a' 'Sidók közt akkor a' Rómaiak' pénze az adásban-vevésben, akkor nevezeteſen járt a' Tibériusé. Ezt a' pénzt mutatván a' 'Sidók az Úr Jéſusnak, azt mondotta: *Adjátok-meg a' Tsáſzárnak a' mi a' Tsáſzáré*, mint-ha mondotta vólna: ſem az Iſten' Templomának tartozott Sz. Siklus' ſzíne alatt meg-ne tagadjátok a' Római Tsáſzártól az adót, ſem ennek ſzíne alatt amazt félbe ne hadjátok. Ne adjátok a' Szent Siklust a' külsö adóba, ímé vagyon a' Római Tsáſzár' képére vert pénz kezetekbe; a' mikor azt járni közöttetek meg-engeditek, ötet azzal Uratoknak bé-vettétek, meg-vallottátok az ö uralkodását rajtatok. Tehát mind a' Templom' ſzámára adjátok-meg azt, a' mi az Iſtené, mind a' Tsáſzárnak azt, a' mi az övé. Jól-lehet a. o. itt tsak a' pénzbéli adóſságról vagyon a' ſzó: de mivel Idvezí-

zítö Urunk az ö ſzokáſa ſzerént nem az ö ſzájoknak kérdésére, hanem ſzíveknek gondolatjára nézett, és így többet felelt, mint a' mire kérdetett: Nem léſzen az Ur' tzélja ellen, ha most ezekböl a' beſzédekböl elötökbe terjeſztem azokat a' köteleſségeket, mellyekkel a' Királyoknak, Fejedelmeknek tartozunk.

K. Mit kell tehát azon érteni a' mi a' Tsáſzáré, Királyé, vagy mi az, a' mi öket illeti, és nékiek meg-adni tartozunk?

F. 1.) A' Tsáſzáré vagy Királyé *a' tiſztelletnek* adója, a' mellynek kell lenni belsö-képpen a' ſzívben, és ki mutatni magát beſzédünkben, tselekedetünkben és magunk viſelésében. Ugyan-is *nints hatalmaſság, hanem az Iſtentöl, és a' melly hatalmaſságok vagynak, Iſtentöl rendeltettek Róm.* 13. Ö mondotta azt: *Én általam uralkodnak a' Királyok* 's a' t. *Péld.* 8. A' Királyok az Iſten' képei' és hely-tartói a' földön. Az Iſten' hatalmaſsága tündöklik az ö hatalmaſságoknak nagyságában, az Iſten' böltseſsége az ö tanátskozáſaiknak, rendeléſeiknek böltseſségében, az Iſten' igaſsága az ö igaſság-ſzólgáltatáſokban, az Iſten' ditsöſsége az ö udvaroknak ditsöſségében, az Iſten' gondviſelése az ö tartományaikra és népeikre meſzſze ki terjedö gondviſelésekben, az Iſten' kegyelme az ö meg-kegyelmezéſekben. A' kit az Iſten így meg-tiſztel, hogy ne tiſztelnénk mi azt? Adjátok-meg hát a' Tsáſzárnak, Királynak a' tiſztelet' adaját.

2.) A' Királyok, Tsáſzárok az Orſzágnak, az alatt-való népeknek Attyaik, meg-kell hát nékiek adni *a' ſzeretetnek* adaját. Úgy kell öket nézni, mint a' köz-bóldogság' kút-fejeit, a' köz társaságnak Örzö-Angyalait, az emberi nemzet' oſzlopait. Óltalmazzák azok az erötteleneket az el-nyomattatás-ellen, a' ſzegényeket a' felettébb-való terheltetés-ellen, az egéſz né-

népet az ö javaikra ásítozó ellenség-ellen. Békeſségben tartják az Orſzágokat az ö törvényeikkel, virágoztatják a' kereskedést, és a' haſznos kézi-meſterségeket az ö bölts rendeléſeikkel, bíztatják és ſerkengetik a' köz-haſzonra igyekezöket az ö ſegítségekkel, kegyelmeikkel. Adjátok-meg hát nékiek az érdemlett ſzeretetet.

3.) A' Tsáſzárok, Királyok, az Orſzágnak Bírái, igazgatói, meg-kell a. o. nékiek adni *az engedelmeſségnek* adaját. Világoſon parantsolja ezt Sz. Pál *Róm. 13: 1. Minden lélek a' felsö hatalmaſságnak engedelmeskedjen.* A' függés és az engedelmeſség a' köz-társaságnak oſzlopi. A' honnan Theopompus a' Látzédémonbéliek' Királya, mikor néki valaki azt mondaná: hogy az ö orſzága virágzó, mert a' Királya jól igazgatja, azt felelte: *mondjad inkább, mert a' lakoſok tudnak engedelmeskedni.* Kell pedig ennek az engedelmeſségnek lenni közönségesnek, és minden parantsolatokra ki-terjedönek, valamivel az Iſten meg-nem bántatik. Adjátok-meg hát a' Tsáſzárnak a' mi a' Tsáſzáré.

4.) A' Tsáſzárok és Királyok-az orſzágnak fö-óltalmazói, meg-kell hát nékiek adni a' tulajdon képpen való adót-is, és mindenféle ſzolgálatokat mind jóſzágaikkal mind életekkel, ha a' ſzükség kívánja. Ezt parantsolja Sz. Pál. *Róm. 13: 6, 7. Mert azért fizettek ú. m. adót-is, mivelhogy Iſtennek ſzolgái, adjátok meg azért mindeneknek a' mivel tartoztok, a' kinek adóval, adót, a' kinek vámmal, vámot, a' kinek félelemmel, félelmet, a' kinek tiſzteſséggel, tiſzteſséget.*

5.) A' Tsáſzárok és Királyok-is emberek, ſok történeteknek veſzedelmeknek vagynak ök ki-tétetve, terhes bajaik, foglalatoſságaik vagynak nékiek, mellyek alatt el-tsüggednek, ha az Iſteni kegyelem nem ſegíti, nem örzi öket.

Er-

Erre nézve ſzükség, hogy a' mi imádságunk' adaját is meg-adjuk nékiek, az-az, buzgóságoſan imádkozzunk érettek Iſtennek, hogy az Iſten adjon nékiek hoſzſzú életet, tsendes uralkodást, állandó házat, győzedelmes hadiſereget, hűséges tanátsoſokat, engedelmes népet. Ezt világos ſzókkal parantsolja Sz. Pál 1. *Tim.* 2: 1, 2. *Intlek ú. m. hogy légyenek könyörgéſek, kéréſek, imádkozáſok, hálaadáſok a' Királyokért.*

* * * *

Ezek A! azok az adók, azok a' kötelességek, mellyekkel tartozunk a' Királyoknak, Tsáſzároknak. Ezeknek meg-adására indít a' terméſzeti okoſság, a' köz jónak és a' magunk haſzna' ſzeretete, erre tanít kivált a' Kereſztyén Vallás, ezt parantsolja a' Jéſus Kriſtus, erre intenek az ő Apoſtoli, ezeket az első Kereſztyének buzgósággal véghez vittek még az őket üldöző Pogány Fejedelmek eránt-is. A' mellyekből látni-való, hogy nints nagyobb peſtiſe az emberi társaságnak, veſzedelmeſebb ellensége az orſzágnak, nagyobb motska a' Kereſztyénségnek, mint a' Fejedelmeket ſzidalmazó, annyival inkább az azok-ellen támadó Sémeik, Absolonok. De nem tsak a' társaságnak ellenségei az illyenek, hanem magának-is a' Sz. Iſtennek, mert Sz. Pál azt monda ja: *Hogy-ha valaki ellene támad a' hatalmaſságnak, az Iſten' rendelésének támad ellene, a' kik pedig ellene támadnak, ő magok büntetést ſzereznek magoknak Róm.* 13: 2. Innen van az, hogy az illyen álnok emberek' gonoſzságát világosságra ſzokta az Iſten hozni, és nem hadja őket ſoha büntetetlen.

A' mi minket illet A! ſoha el-ne felejtsük, hogy a' Kriſtus a' mi áldott Idvezitőnk egybe kö-

kötötte ezt a' kettöt: *Adjátok-meg a' Tsáſzárnak a' mi a' Tsáſzáré, az Iſtennek a' mi az Iſtené.* Sz. Péter Apoſtol-is ſzoroſsan egybe-foglalta ezeket: *Az Iſtent féljétek, a' Királyt tiſzteljétek.* Ezeket mondom ſzüntelen elménkben tartván, tiſzteljük a' mi kegyes Királyunkat nem tsak külsö-képpen, hanem a' mi ſzívünkben-is, mert Iſten' képét viſeli ö mi-közöttünk. Szereſsük a' mi Királyunkat mint Atyánkat, a' ki annyit fárad, törödik érettünk, légyünk hívek ö hozzá, ſemmi javainkat ne ſajnáljuk ö-töle, még életünket-is ha a' ſzükség kívánja.

Imádkozzunk az ö Felséges ſzemélyéért buzgóságoſan, kérjünk nékie és az ö Királyi házának az Úrtól onnan-felül lelki teſti jókat. De hiſzem nem ſzükség titeket erre hoſzſzaſon inteni, mert ez a' mi Valláſunknak egyik fundamentomos tzikkelye, ezt ti mind eddig meg-tselekedtétek, tselekedjétek ezután-is, erre intsetek máſokat-is, erre mutaſsátok mindenek elött példát, hadd láſsák a' ti életetekböl, hogy ti annak a' Kriſtusnak Tanítványi, annak az Iſtennek ſzolgái vagytok, a' ki a' Fö-Méltóságok eránt-való tiſzteletét parantsolja. Így leſzſz, hogy a' békeſség környül-véſzen benneteket mint valami kö fal, hogy a' veſzedelem' napján meg-nem rettentek, így ſzáll reátok, az áldás onnan felyül az Égböl, a' kegyelem és jó akarat a' Királyi háztól. Mellyis hogy úgy légyen, tselekedje a' minden irgalmaſságoknak Iſtene Szent Fiáért a' Jéſusért. Ámen.

LII. PRÉDIKÁTZIÓ.

A' Királyokért-való Könyörgéſekről.

Szent Letzke: 1. *Tim.* 2: 1, 2 *Intlek azért mindeneknek elötte; hogy légyenek könyörgések, kéréſek, imádkozások, hálá-adások minden emberekért 's a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' könyörgés egy leg ſzükségesebb és leg-haſznosabb munkája a' kegyes embernek. Olly ſzükséges munka ez, hogy nem kell minékünk ſemmihez-is fogni, ſem köz, ſem magános dolgunkhoz, míg azt a' könyörgés által meg-nem ſzenteljük, és az Iſtennek nem ajánljuk. A' könyörgés a' leg-jobb vígaſztaló az unalomban, meg-édesíti a' mi keſerüségeinket, menedék-hely a' háborúságban, pai's a' fegyver és ellenség ellen, ékeſsége az a' mi bóldog állapotunknak, koronája örömünknek, ſava világi javainknak, melly azokat örzi a' rothadás ellen. Ez ereje az Orſzágoknak, és a' köz-társaságoknak fundamentoma, ez oſzlopa a' Fejedelmek' Királyi-ſzékinek, ez a' váraknak meg-vehetetlen bástyája, és a' Városok' kapuinak leg-erösebb zárja. Ezzel győzött Sz. Pál, e' vólt az ő kő-ſziklája, óltalmazója a' veſzedelmek ellen. Óh melly igen méltán int hát az Irás arra, hogy ſzüntelen könyörögjünk, melly méltán int a' Letzkében az Apostol, hogy *légyenek könyörgések, kérések, imádkozások, hálá adások minden emberekért, kivált a' Királyokért, és a' fő-méltóságban helyheztettekért.*

A'

A' könyörgésnek négy féle nemeit említi itt Szent Pál. *Könyörgések*, midőn az Istentől kérjük valami gonoszoknak el-fordítását. *Kérések*, mellyben valami jónak meg-nyeréséért esedezünk. *Imádkozások*, mellyben az Istent mások szükségei eránt szóllítjuk-meg. *Hála adások*, mellyben az Istennek velünk közlött jó-tételeményeit köszönjük meg.

K. 1.) Kikért kell könyörögnünk az Istennek?

F. 1.) *Minden emberekért.* Hogy magunkért, jó-akaróinkért, barátinkért, Lelki-Pásztorunkért, Szüléinkért, gyermekeinkért, 's több hozzánk-tartozóinkért kötelesek vagyunk imádkozni Istennek, azt akárki-is meg esméri, de hogy ellenségeinkért, kik minket gyülölnek, üldöznek háborgatnak kellene esedezni, már ez a' testi embernek nehéz letzkének tettzik, és sok akadályt találnak benne. Mind ezeket a' gondolatokat meg-akarván elözni Sz. Pál, parantsolja, hogy minden embe-
„ rekért könyörögjünk. „ Könyörög az Ekkléſia
„ azt mondja Prosper nem csak a' Szentekért,
„ és a' Krisztusban újjá-születtettekért, hanem
„ minden hitetlenekért, és a' Krisztus' Keresz-
„ ténck ellenségiért, a' bálványoknak tiszteló-
„ iért, mindenekért kik a' Krisztust az ő tag-
„ jaiban üldözik, a' 'Sidókért, kik az Evan-
„ gyéliom' világosságát nem látják 's a' t.
„ Ugyan-is a' Sátánnak kötele és a' bünnek
„ rabsága, mellyben ezek szegények vagy-
„ nak, nem engedi-meg, hogy magok magok-
„ nak kérjék az Isten' kegyelmét; az Úr Isten
„ tehát, a' ki minden embereket akar meg-
„ tartani, azt akarja, hogy az újjá-született hí-
„ vek vigyék-végbe ő-érettek ezen Keresztyé-
„ ni kötelességet.

2.) *A' Királyokért, és minden méltóságban helyheztettekért*, az-az: akárminémü nevezettel

nevezendõ Fejeiért az Orſzágoknak, Tartományoknak, akár Tsáſzároknak, akár Királyoknak, akár Fejedelmeknek nevezteſsenek azok. Nem mondja: hogy a' kegyes Királyokért, az Ekkléſiát ſzeretõ Királyokért, hanem tsak a' Királyokért közönségesen, akárminémûek légyenek azok. Hogy ezen Apostoli intést végben-vitte az elsõ Kereſztyén Ekkléſia, meg-tettzik Tertulianusnak ezen beſzédéből: „ Mi Kereſztyének az Egekbe né-
„ zünk fel-emelt kezekkel, mert azok ártatla-
„ nok, fel-fedezett fövel, mert nem ſzégyenû-
„ lünk-meg, nem öſztönöz és int ſenki arra,
„ mert ſzívünkből könyörgünk, könyörögvén
„ minden Imperátorokért, és kívánván néki-
„ ek hoſzſzú életet, bátorságos orſzáglást,
„ békeſséget az õ házoknak, erõs vitézeket,
„ hüséges tanátsosokat, hüséges jobbágyokat,
„ és hogy az egéſz birodalmok békeſséges lé-
„ gyen 's a' t. Azután így rekeſzti-bé: Mikor
„ azért így vagyunk ki-terjeſztett kezekkel az
„ Iſten elõtt, ám függeſzſzenek-fel minket Ke-
„ reſzt-fára, az õ lángjaik borítsanak-el, kard-
„ jok meſse-el torkunkat, botsáſsák reánk a'
„ fene-vadakat, ám tselekedjétek ti ezt jó
„ Tiſztartók, ha reá-mehettek, tekerjétek-ki
„ mi-belõllünk a' mi Imperatorokért könyörgõ
„ lelkünket.

Illendõ dolog is az, hogy az ollyan Személlyeket, kiken annyi áll, a' kik annyit haſználhatnak és árthatnak a' társaságnak és az Ekkléſiának, a' mi ſzüntelen-való könyörgésünkel az Iſteni kegyelmes gond-viſelésnek ajánljuk. Õk a' köz-társaságnak oſzlopi, és így az õ-érettek-való buzgó könyörgések megannyi gyámolok, mellyek ezen oſzlopokat ſenn tartják. A' Királyoknak kivált az Iſtenfelõknek igen ſok ellenségei vagynak, most a' hízelkedõk, majd a' roſzſz tanátsosok veſzik kör-

környûl az ô Királyi-ſzékeket, kik egy tanátsokkal több kárt tehetnek, mint tíz Bôltsek helyre-hozhatnak. A' Sátán-is gyakran világoſság' Angyalává változtatja magát, és ha a' tagokat kísérti, a'vagy a' fôt hagyná-é nyugodni? Óh melly igen méltó hát ezen félelmes magas helyen álló ôr-állókat örizni a' mi könyörgésünkel! Midôn ô-érettek könyörgünk, akkor magunkért könyörgünk, mert a' mi jót kérünk, mi-reánk árad az. Ezek a' magas Tzédrusok nem magoknak zöldellenek, és terjeſztik-ki az ô ágaikat, hanem az ô-rajtok féſzket rakó madaraknak, és az ô árnyékokban nyugovó állatoknak. Ezek az Izráelnek Szövétnekei 2 *Sám.* 21. nem magoknak világoskodnak, hanem minékünk, mikor ôk vígyáznak, akkor alhatunk mi, és mivel az ô fejek tele gondokkal, azért lehetünk mi gondok nélkûl. Óh mitsoda háládatlanság vólna azokért, kik mi-érettünk éjjel nappal így fáradoznak, nem könyörögni!

3.) *És minden méltóságban helyheztettekért.* Magok a' Királyok nem hordozhatják egyedûl az Orſzágnak minden-féle terhét, ſzükölködnek tanátsosok, hely-tartók, vezérek, vitézek nélkûl. Valakik a. o. akár-minémû hívatalban vagynak, vagy a' Király' képében igazságot ſzolgáltatnak, mind azokért kívánja, hogy könyörgések légyenek. Ugyan-is ezek ſokſzor többet árthatnak, vagy haſználhatnak, mint magok a' Királyok. Ezeken mégyen mint tsatornákon minden a' Királyok' füleibe, 's ezeken jö mi-reánk. Ezek gyakran az ô Királyaiknak roſz tanátsokat meggátolhatják, a' jót elöl-mozdíthatják. Minthogy a. o. igen ſok áll azon, hogy azok mimódon vezéreltetnek Iſtentöl, azért azt parantsolja az Apostol, hogy imádkozzunk érettek. Nem mondja; hogy tsak némellyekért, hanem

mindenekért, nem akarja, hogy a' hívek a' körül visgálódjanak, ki érdemli-meg, ki nem, jó lelkü-é vagy nem, hanem egy átaljában kívánja: *minden méltóságban helyheztettekért könyörögjünk.*

K. 2.) Miért kell a' Királyokért és méltóságban helyheztettekért könyörögni?

F. *Hogy tsendes és nyugodalmas élettel éljünk, minden Iſteni félelemmel és tiſzteſséggel, mert ez jó és kedves dolog a' mi Meg-tartó Iſtenünk előtt.*

a.) Hogy tsendes és nyugodalmas életet éljünk. Kitsoda az, a' ki a' tsendes és békeſséges életet ne ſzeretné? E' végre állította pedig elö az Iſten a' Királyokat, méltóságban lévöket, hogy a' gonoſz embereket meg-büntetvén, és a' háborúság ſzerzöket meg-zabolázván, békeſségben tartsák az emberi nemzetséget. Önállok nélkül tellyes lenne a' világ tolvajságokkal, gyilkoſsággal, és minden-féle erőſzak-tétellel. Haſonló lenne az emberi nemzet a' fene-vadakhoz, mellyek között az erőſebb a' gyengébbet meg-eſzi. Ha nem leſz büntetéstöl-való félelem, fel-kellene rövid időn fordúlni a' világnak. Mitsoda azért illendöbb, mint az, hogy könyörögjenek a' Kereſztyének, ha egyſzer igaz tagjai az emberi társaságnak, az Iſten-félö Királyokért, méltóságban lévökért, hogy öket ruházza-fel böltseſséggel, hatalommal, erövel, vezérelje tanátsaikat, áldja-meg az ö igazgatáſokat, hogy mindenek az Orſzágban ſzép rendel menjenek.

b.) Minden Iſteni félelemmel és tiſzteſséggel. Amaz elsöt úgymint a' békeſséget mindenek kívánják, és ezen az okon a' Királyoknak adót fizetnek, engednek, de ezen máſodikat tsak az Iſtennek igaz fiai és leányi kereſik. Nem tsak a' külsö békeſségért könyörögnek ök, hanem ſokkal inkább azért, hogy ſzabad

lé-

légyen nékik a' Kereſztyén és Iſten-félö Királyoknak óltalma alatt adni magokat tellyes tehetségek ſzerént mind az Iſteni tiſzteletnek minden munkáira, mind az ö magok hivatalához és állapotjához meg-kívántató tiſzteſséges és Iſtenes magok-viſelésére. Nintsen ennek egyiknek-is helye, hanem ha a' jó Fejedelmeknek bölts igazgatások alatt, a' kik orſzágaikat békeſségben igyekezik tartani, és jó törvények, rendeléſek-által igazgatni. Nints ezeknek helye az ollyan helyeken, a'hol húzás-vonás, háborgás uralkodnak az orſzágban, mert ollyan helyeken a' városok', Ekkléſiák puſztúlnak, a' ház-népek ſzélednek, a' Tanítók' halgatásra jutnak, a'hol az Iſten' beſzéde és félelme nem taníttatnak, el-puſztíttatnak. Nints helye a' háborúságban a' tiſzteſségnek-is, az Iſtenes Kereſztyéni és betsületes életnek; mert ollyankor uralkodik rend-ſzerént az Iſten' nevének ſzidalmazáſa, a' jó erköltsök meg-veſztegettetnek, el-eſik az igaſság; a' ſzemérmetesség ſzám-kivetésbe küldetik, fel-fordúl ott minden a'hol Király nints, és az eſik az ollyan orſzágon, mint régenten az Izrael' népén *Bír.* 17: 7. *A' napokban nem vala Király Izráelben, kinek-kinek a' mi jónak tettzik vala az ö ſzemei-elött azt tselekeſzi vala.*

c.) *Mert ez a' jó és kedves dolog a' mi Megtartó Iſtenünk elött.*

1.) *Hogy minden emberekért imádkozzunk.* Jó és igaz dolog ez, mert minden emberek ugyan azon Iſten' képére teremtettek, és velünk egy vérből valók. Jó dolog ez, mert ez meg óltja bennünk a' gyülölségnek tüzét, mert mimódon gyülölnénk azokat, a' kikért imádkozunk? különös virtus ez, a' mellyre nem más, hanem tsak a' jó Kereſztyén mehet. Mitsoda ſzebb, mint minden embernek javát kívánni, jó dolog ez, mert ezzel öket gyakran meg-nyerjük? De

kedves dolog-is ez a' mi Meg-tartó Iſtenünk-előtt. Nem ok nélkül nevezi pedig Meg-tartó Iſtenünknek, azért t. i. hogy ſzáljunk mindnyájan magunkban, és juſson eſzünkbe mimódon tett-jól mi-velünk a' mi Iſtenünk mikor meg-tartott, meg-váltván Sz. Fia által. Mi jót látott mi-bennünk, nem nagy bűnöſök vóltunk-é? nem ellenségi-é? Mi indította hát arra, hogy minket meg-tartson? az emberekhez való ſzeretet. Ha hát mi-velünk jól-tett, bizony máſokkal-is még jól-tehet, a' kik-felöl mi roſzſzúl ítélünk. Nem illő-é hát követni az Iſtent ezen irgalmaſságban a' méltatlanok eránt, és ſzánni azokat, a' kik abban az állapotban vagynak, a' mellyben mi vóltunk, és kérni nékiek azt a' kegyelmet, a' mellyet már mi meg-nyertünk?

2.) A' *Királyokért.* Nem lehet ugyan-is kedveſebb dolog az Iſten-előtt, mint mikor látja, hogy mi tiſzteljük, ſzeretjük az ő képeit a' Királyokat, és az ő rendelésének engedünk, és akaratját tselekeſzſzük. Jó dolog ez, és igen haſznos az Iſten' Ekkléſiájának, mint példa reá a' régi Kereſztyén Ekkléſia, mert az ő buzgó könyörgéſek lágyították-meg a' Pogány Tsáſzároknak ſzíveket, azok tselekedték, hogy az üldözéſeknek utánna adott az Iſten a' maga népének Kereſztyén Tsáſzárokat, kik-alatt oſztán békeſsége és nyugodalma lett az Ekkléſiának.

Semmi nemzettség nints a' földön, a' mellynek gyönyörüſségeſebb dolog lehetne az ő Királyáért-való imádság, mint a' Kereſztyéneknek, ſenki nem tartozik azoknak többel, mint ők: Ez a' ſzelíd és együgyű nemzettség, mellynek a' valláſa-is ártatlanságot, békeſséget, ſzeretetet mutat. Az iſtentelenek, félhetnek méltán a' hatalmaſságoktól, mellyek az ő gonoſzságokat meg-gátolják, és őket büntetik. De mi

kik

kik a' Jésusnak szélíd juhainak tartjuk magunkat, kik mint idegenek e' földön tsendesen és békeségben akarunk élni, és azon igyekezünk, hogy senkinek ártalmára ne légyunk, hanem a' lelki-dolgokról elmélkedhessünk, és élhessünk minden Istени félelemmel és tiszteséggel, mi lehet nékünk hasznosabb, mint a' Fő-Hatalmasságoknak az ő rendelése, kik a' jó rendet és békeséget fel-tartsák.

Látni-való ezekből, hogy tsak a' magunk tulajdon haszna-is kedvesekké és szerelmetesekké teheti a' Fejedelmeket a' mi szemeink-előtt; meg-tettzik ezekből, hogy az ő-érettek-való imádkozás a' terméſzet' törvényén fundált kötelesség, mellyet a' ki el-mulatna, az emberi terméſzetet tagadná-meg; de egyszersmind a' Keresztyén Vallásnak ollyan fundamentomos egy ágazatja, mellyet a' ki nem hiszen, az a' hitet meg-tagadta.

De még ezeken kívül óh melly igen sok okaink vagynak minékünk arra, hogy a' mi kegyes Királyunkért buzgóságosan imádkozzunk szüntelen, kivált ezekben a' mostani háborús időkben. Légyetek a. o. álhatatosok A! a' ti Atyáitoknak jó példája szerént ezen Úrnak fel-kentéért való könyörgésekben, kérésekben, imádkozásokban. Nyújtsátok-fel Isten' eleibe szüntelen mind azokat a' jó kívánásokat, valamellyeket tsak egy jó és hívséges Jobbágynak szívében diktálhat, az ő Királyához-való igaz Lelki-esméretből származott szeretete. Kérjétek a' Félséges Istent, a' mi-rajtunk uralkodó Felségeknek hoszszú életéért, egésségéért, ditsőséges és bóldog uralkodásokért: hogy az Úr Isten formálja jobban-jobban az ő szíveiket az igasságnak, és a' kegyelmességnek követésére, mi-hozzánk-való könyörületességre, mindeneknek felette a' maga nagy nevének félelmére. Adjon bölts és értelmes szívet, hűséges

tanátsosokat, győzedelmes fegyvert, jó Jobbágyokat, mind örökké állandó Királyi-széket, adjon ollyan Királyi páltzát az ô kezébe, a' mellynek árnyéka légyen az el-nyomattaknak bátorságos menedék-helye, a' mi szegény Ekklesiáinknak óltalma és gyámola. Sok jót tett ez a' kegyes Fejedelem mi-velünk, a' mi Istени tiszteletünk szabad gyakorlását meg-erősítette, az Úr' neve' imádására mindenütt szabadon egybe-gyülhetünk, a' Sz. Sákramentomokkal élhetünk, gyermekeinket az Úr' beszédének intéseiben nevelhetjük. Légyünk azért mi-is háládatosok, és ne engedjük azt-meg, hogy méltatlanokkal közöltessék e' nagy jótétemény. Ne fordíttsuk az ô uralkodásoknak szárnyai alatt Istentől engedtetett békeséget a' testnek bünre-való szabadságára, bújaságra, tobzódásra és világi gyönyörüségre; hanem a' kegyességnek munkáira, és a' tsendes és nyugodalmas életet, éljük minden Istени félelemmel és tiszteséggel, a' mi Istenünk' ditsőségére, ô Felségeknek örömökre, felebarátunknak épületire, és lelkünknek örök idvességére. Amen.

MAGYAR KIRÁLYI TISZA ISTVÁN-TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRA DEBRECEN

LIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

F. II-dik Ferentz' meg-koronáztatása' emlékezetére.

Szent Letzke: 1 *Kir.* 10: 9. *Légyen a' te Urad Istened áldott; ki annyira kedvelt tégedet, hogy az Izráelnek Királyi Székibe ültetett, mivelhogy szerette az Úr az Izráelt mind örökké, és Királlyá tett tégedet, hogy ítéletet és igasságot szolgáltatnál.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' Sébának Királyné Aſzſzonyának ſzavai ezek Salamon Királyhoz. Ez meg-halván Salamon Királynak hírét, mind bőltseſségére mind gazdagságára nézve, el-ment Arábiából, a' mint hihető, hogy Séba ott vólt, hogy maga ſzemeivel láſſa 's füleivel halja mind ezeket. És minek-utánna a' Salamon' elébe tett nehéz kérdéſeknek meg-fejtéséből, az ő udvarának 's aſztalának kéſzületiből, udvari ſzolgáinak udvarláſok' módjából, az ő-általa építtetett Templomból 's Királyi Palotákból, áldozatokból, mind bőltseſségét mind gazdagságát eléggé látta vólna, el-álmélkodék annyira, hogy lélek-is alig vala ő-benne. És meg-vallotta ugyan hogy felét ſem mondotta-meg néki ő-felőle a' külömben mindeneket nagyító hír, meg-esmérte hogy bóldogok az ő ſzolgái, kik az ő bőltseſségét halhatják; de mint bőlts Fejedelem Aſzſzony, Tanító-Meſtere-is lön egyſzersmind ezen nagy Királynak, és bóldog Orſzágnak, hogy ezt egyik ſe' tulajdonítsa magának, meg-mutatja kinek köſzönhetik mind a' ketten ezeket, fel-viſzi őket a' leg-elsö eredetire és kút-fejére

re ennek a' Salamon' bõltseſségének, és az õ alatta-való orſzág-bóldogságának. *Légyen áldott a' te Urad Iſtened, ki annyira kedvelt* 's a' t.

Három igaſságok vagynak ezen beſzédekben

1.) Különöſön kedvelli az Iſten azt a' Királyt, kit ollyan népnek Királyi-ſzékibe ültet, mint vólt az Izráelnek Királyi-ſzéki a' Salamon' idejében.

2.) Különösen ſzereti az Iſten azt a' népet, mellynek ollyan Királyt ád, mint vólt Salamon, a' ki tudni-illik tud-is ſzolgáltatni, ſzolgáltat is ítéletet és igazságot.

3.) Mind a' kettõ tartozik ezért az Iſtent áldani, és õ hozzá háládatos lenni. *Légyen a' te Urad Iſtened áldott* 's a' t.

I.) Azt kívánja annakokáért a' Sébának Királyné Aſzſzonya, hogy Salamon végye ſzívére mennyire kedvellette az Iſten õtet akkor, mikor az Izráelnek Királyi-ſzékire ültette. Valósággal mind az, hogy õ Királyi-ſzékben ültettetett, mind pedig nevezetesen az Izráelnek Királlyi-ſzékében, egyedûl az Isten' jó-tettzésének, és õ-hozzá-való jó kedvének, ſzeretetének a' munkája vólt. Ha az embernek a' mezõnek vadain, az Égnek madarain és a' tenger' halain-való hatalma, és uralkodása-is ollyan nagy méltóság, melly az embert téſzi Iſtenhez haſonlóvá, és az õ képévé bizonyos tekíntetben: mennyire meg-külömböztetettnek tarthatja magát Iſtentõl egy ollyan ember, és melly különös jó kedvére méltóztattatott Õ-Felségének, a' kinek ſok ezernyi Attyafiainak 's véle azon egy porból alkotott felebarátinak életeket és halálokat, 's minden bóldogságokat, a' kezébe adta és vezérlését reája bízta, mint Salamonnak és más Királyoknak.

Salamonnak nevezetesen két praktikás, és az Orſzágnak Nagyaitól-is tzéljokban ſegít-

gíttetett Attyafiai vóltak, kik a' Királyi méltóságot magoknak akarták venni, sõt fokak által Királlyá-is tétettek, úgy-mint *Abſolon*, és *Adónia*, hogy azért az Iſten ezeket meg-ſzégyenítette, és a' Királyi-ſzéket Salamonnak adta, a' *Bethſabé* Fiának, ez mind az Iſten õ-eránta-való jó kedvét mutatta. Még pedig mitsoda Királyi-ſzéket adott? az Izráelnek Királyi ſzékét, a' mellyet az õ Attya Dávid a' leg-nagyobb ditsõſségben hagyta õ-reá. Ez a' nagy Vitéz Királyi gyõzedelmes fegyverével, a' körül-belöl lévõ ſzomſzéd Nemzeteket meg-hódoltatta, a' Filiſteuſokat, Idumæuſokat, Syruſokat adó-fizetõvé tette, és az Orſzágnak határait az Eufrates folyó-vizéig ki-vetette. Jéru'sálemböl ki-üzvén a' Jebúzeuſokat azt meg-erõſsítette, fel-építtette, hogy a' Nap-keleti Városok között leg-híresebb lenne. Az õ ſegyveres ſeregei, mellyek minden hólnapra (újj-újj) elö-álhatot 24. ezer rendes nép tudni-illik és azoknak hatalmas Vezére Joáb Bénája és azoknak bátorsága, azt tselekedte, hogy a' maga fiát bátran nevezhette *Salamonnak*, békeſségesnek, és úgy is lett. A' leghaſznosabb ſzomſzédjával, a' Tirus Királlyával Hiraimmal ſzövetséget vetvén, meg-vetette a' fundamentomit annak, hogy Salamon a' Fenitziusok által kereskedhetett Nap keleten. Az õ udvari tanátsosi, a' törvénynek ki-ſzolgáltatására-való férjfiak, a' törvényben tudós és okos emberek vóltak. Jójada Sádok Fõ-Papok vóltak, Jonathán és egyebek, kik millyenek vóltak meg-mutatja az, hogy a' bölts Chuſai vólt a' Király' barátja, nem lehetett ott jó Ministeriumnak nem lenni. Az aranynak, ezüstnek, réznek, vasnak, 's a' t. ſzáma nem vólt 1. *Krón.* 22.

A' Királyi jóſzágokban-való gazdálkodás jó renden vólt, külön vólt a' mezõn-való paraſz-

raſzti munkáſoknak Fejedelme, a' Szőlő-miveſeknek, és boros pintzéknek, az olaj és figefáknak, olajos pintzéknek, tevéknek ſzamaraknak 1. *Krón.* 17. De kitsíny dolog vólna az Izraël' orſzágának tsak ezen külső ditsőſségében keresni annak okát, hogy az Iſten kedvellette Salamont mikor annak Királyi-ſzékibe ültette. A' fő dolog tehát a' vólt, a' mit a' Sébának Király Aſzſzonya elő-hoz: *mivelhogy a' Jehova ſzerette az Izráelt mind örökké.* Ő közöttök vólt az Iſtennek tiſztelete, törvénye: az ő attyaiknak lett ez az ígéret, hogy léſzen nékiek Iſtenek és ők léſznek ő népei. Ki-válaſztotta ezt a' földnek minden nemzettségeiközzül hogy ebből ſzületteſsék valaha a' világ' Meg-váltója; nevezeteſen Dávidnak ígérte vala, hogy az ő ágyékából ſzármazna valaha az, ki ülne az ő Királyi-ſzékiben, és annak orſzágának ſoha örökké nem léſzen vége. Az Izráel' Királyi ſzékiben ülni tehát annyi vólt, mint az Iſten előtt egy valóban kedves népnek Királyának lenni; a' theocratia lévén, Isten' hely-tartója lenni, és a' Meſsiás' anteceſorának, és bizonyos lenni a' felől, hogy annak a' Királyi-ſzéknek az Iſten óltalmazója léſzen minden bizonnyal, abból a' ſzeretetből, a' mellyel az Iſten viſeltetett az Izráelhez, és Dávidhoz, a' ki a' maga kegyeſsége által kegyelmet nyert Iſtentől annak a' Királyi-ſzéknek.

II-dik Igazság. Különösen ſzereti az Iſten azt a' népet, mellynek ollyan Királyt ád, mint vólt Salamon, a' ki t. i. tud-is ſzolgáltatni, ſzolgáltat-is ítéletet és igazságot. Hogy Salamon tudta-is igazgatni böltsen az Izráelt 's igazgatta-is ítélettel, meg-tettzik az ő életének le-írásából, hogy az Iſten valósággal ſzerette ezzel az Izráelt, meg-tettzik onnan, mert 40. eſztendeig uralkodott, az Eufrates' folyó-vizétől

tôl fogva az Egyiptom' határáig, nagy békeſsége lévén az egéſz Izráelnek, és ollyan bövség, hogy az ezüst ollyan vólt Jéru'sálemben, mint a' kövek, és a' tzédrus-fákat úgy el-bövítette, mint a' vad figét 2. *Krón.* 9. Nem lehet a. o. látni való a' népnek bóldogítására áldottabb eſzköz, mint az ítéletet és igazságot ki-ſzolgáltató Király, és a' Felséges Iſtennek nemesebb ajándéka. Meg-gyözettetünk erröl, ha az emberi társaságoknak leg-elsô eredetire mégyünk. Ugyan is, mivel ſzemély ſzerént minden embernek ſzámtalan ſok az ô ſzüksége, kevés pedig azoknak tellyesítéséreváló ereje, azért állottak öſzve bizonyos társaságokban, mint a' tagok a' testben, hogy ſzemély ſzerént egynek vagy másnak tehetetlenségét ſegélje a' ſokaságnak tehetôs vólta: minden embernek kell étel, ital, ruházat, minden ember ſzereti egéſségét, életét, betsülletét, és a' világi élet után akar nyerni örök idvéſséget, 's annak eſzközeit a' világon gyakorolni. Már ô mind ezekre nézve tellyes bátorságban, és ezeknek tsendes bírásában akarván lenni, azért állott a' társaságban, és a' társaság azért adott egynek mind hatalmat a' kezébe, mind méltóságot réa, mind az ô értékéből bizonyos réſzt, hogy ezekből a' társaságnak minden tagjait, mind külsô, mind belsô ellenségei ellen óltalmazza, mindennek a' mi az övé azt meg-adja, vagy pedig más alatta-való tiſztyeivel, mivel mindenütt jelen-való nem lehet mint az Iſten, meg-adaſsa a' törvények mellett.

Immár gondoljunk egy ollyan társaságot, mellyben nem ez az igaſság, nem ez az emberi társaságnak fô-tzélja vólna a' fô igazgatónak régulája, hanem a' helyett hogy néki a' reá bízott igaſságot kell ki ſzolgáltatni, vagy maga tsinálna igaſságot, az-az, azt tartaná

igaz-

igaznak, a' mit az ö ſzabad tettzéſe, haſzna, haragja diktál, a' mit hatalmával végbe-vihet, vagy máſok ſzolgáltatnák-ki ö-általa az igasságot, az ö-körüllötte hízelkedöktöl függene, vagy tsak mondaná és ígérné az ítéletet és igaſságot; de nem tselekedné, 's tellyesítené. Mint lenne az illyen társaságnak dolga? kezében lévén az ö igazgatójának, mind ezek mellett az ellene álhatatlan hatalom. Úgy, mint lenne a' földnek, ha az Iſten a' napnak, az ö rettenetes nagy melegsége mellett, meg-engedné hogy úgy járjon fel 's alá, közelebb távolyabb a' mint néki tettzik, vagy most ez, majd más ember elébb tovább mozdítja. Felháborítaná az egéſz világot, ſe' vetés, ſe' aratás többé nem lenne. Jaj lenne a' földnek lakoſinak, mind az illyen nap, mind az illyen Király alatt. Ellenben tekintsük-meg egy ollyan társaságnak állapotját, a' mellynek Fö-igazgatója minden lépéſeinek tselekedeteinek ſinór-mértékére az igaſságot, és ítéletet tette. Valamint a' nap ez-által hogy az ö teremtéskor elében adott törvény ſzerént jár, azt tselekeſzi, hogy e' földön is mindenek ſzép rendel fojnak, a' fák, fövek, virágok idejekben nönek, virágoznak, gyümöltsöt hoznak, az ember idején fel-kél munkához lát örömmel, úgy a' haſznos, ſzelíd állatok-is, juhok, ökrök; ellenben a' kártékony fene-vadak, oroſzlánok, farkaſok, az útálatos baglyak el-rejteznek; így mikor a' Király az ítéletnek és igaſságnak ſzoros törvényét követi, el-hat az minden rendben karban lévökre, és azt munkálkodja, hogy mindenek ſzép rendel menjenek. Ennek a' ditsöſséges napnak fényétöl el-rejti magát az iſtentelen, a' ſzegénynek nyomorgatója; ki-mér pedig jöni világoſságra az ártatlanság, a' virtus.

A'

A' ſzántó-vető, barom-tartó, a' Meſter-ember, a' kereskedő, utánna lát ſerényen az ő munkájának, mert tudja, hogy a' mit keres bizonyoſan az övé, és maredékié, nem tekeri azt-ki tőlle az erőſzak ſok-féle méltatlan adózáſoknak ſzíne alatt. A' törvény-ſzékeken foly az igaſság, mint a' patak, és ſenki nem fél, hogy az ő igaz ügye el-nyomattaſsék. Tudja minden ember hogy a' jutalmat egyedűl érdemmel lehet el-nyerni, azért a' virtust követi, fel-ſerken a' hívalkodó ifijú az ő ágyából és tanúl, mert tudja hogy ez az út a' méltóságra, a' tiſztségre. Nem félnek a' tolvajoktól az úton járók, azért a' kereskedés mindenfelé virágzik, ſzabadoſsan gyakoroltatik. Mivelhogy az illyen Király ebben is tselekeſzik ítéletet és igaſságot, hogy nevezeteſen a' Lelki-esméret' ſzabadságát, mellynél nintsen egy embernek-is örökőſebb jóſzága és drágább kintse mindennek meg-adja. Zengenek minden-felé a' ſok vallású Templomok víg énekekkel, imádságokkal, tanításokkal, ſenki nem fél hogy néki bűnül tulajdoníttaſsék, miért tiſzteli az Iſtent, úgy a'mint az ő Lelke diktálja. Minthogy az illyen Király ſzomſzédival-is igaſságot és ítéletet tselekeſzik, azokat törvénytelen haddal nem bántja, 's a' föld' népe nem terheltetik arra-való költségekkel, a' dárdákból ſarlókat tsinálnak, és a' meg-ölettetett hólt teſtek helyén leſznek gabona kévék e' földön, a' hadi-ſereg helyén, juhok, barmok bújdosnak a' mezőben, és mikor igaz ügye mellett azok-ellen mégyen, mellé-áll az Iſten és győzedelmet ád. Félnek őtet bántani az idegenek, mert tudják, hogy az ő-bennevaló igaſság-által az egéſz orſzágnak ſzívét már meg-vette, és annak minden tagjai úgy fognak mellette hartzolni, mint Attyok mellett.

Ki-

Ki-terjed az illyen Királynak híre, mint a' Salamoné a' Délnek Királyné Aſzſzonyának fülibe ment, és el-jönek az ô tiſzteletire, baráttságát kereſik, ügyeket-is a' meg-ítéllésre eleikbe viſzik. De a' mi leg-nagyobb, kiterjed és fel-hat az Egekre-is, és az igaſságot ſzeretô Iſtentöl jönek minden-féle áldáſok mind az illyen Királyra; *mert az igaſság-által megerösſittetik az ô Királyi-ſzéke*, mind az Orſzágra; *mert igaſság által fel-magaſztaltatik a' nemzettség.* Azt mondják ennek a' kik ezt látják a' Sébanak Királynéjával: *Áldott légyen a' Jehova, mivelhogy ſzerette az Izráelt* 's a' t.

III.) De vallyon ha az idegenek-is így ſzólnak, mit kell tsinálni az Orſzágnak, és a' Királynak magának? Salamonnak-is áldani kell az Iſtent, és ô Felségéhez háladatosnak lenni, azért hogy *ötet annyira kedvellette, hogy az Izráelnek Királyi-ſzékibe ültette*, az Izráelnek-is azért hogy, *ötet annyira ſzerette, hogy ollyan Királyt adott nékie a' ki ítéletet, és igaſságot ſzolgáltat.*

1.) Nevezeteſen tehát *Salamon* és minden Iſten-félô Királyok, meg gondolván azt, hogy a' Jehova az a' ki ôket az ô Királyi ſzékekbe ültette, háládatoſok légyenek ahoz a' Mennyei kézhez, melly ôket a' porból fel-emelte, és mindenkor elöttök tartsák, hogy noha ôk máſok felett vagynak; de nékik-is vagyon egy valaki felettek, noha ôk Urak e' földön; de vagyon nékik-is egy Urok Mennyben, kinél nints ſzemély-válogatás, és a' kinek ſzoros ſzámot adnak valaha e' földön gyakorlott Uralkodáſokról.

Meg-láſsák annak-okáért, hogy a' ki ôket így kedvellette ſok ezernyi attyok fiai között, annak ſzüntelen kedvében járjanak, és ollyan életet éljenek, hogy annak mindeneket látó-ſzemei ô-bennek gyönyörüséget találjanak mindenkor.

Elöt-

Elöttök tartsák ſzüntelen azt a' tzélt a' mellyre öket az Iſten Királyá tette. Az igasság, ama' Mennyei nagy Királynak az Úr Istennek igen ſzerelmetes; de e' földön árvaságra jutott Leánya, kinek tútorságát az Iſten a' Királyokra bízta; fogják-fel annak-okáért ennek ügyét, és ha ez, az egéſz világon ſzámki vettetnék-is, az ö Királyi ſzékek-elött találjon nyugodalmat; és hogy az Iſten, ki árváknak Attya, nékiek ezt meg-jutalmaztatja reménylhetik bizonyoſon.

Ne gondolják ök azt, hogy ez öket megalatsonyítaná, ha ök igaſságnak ki-ſzolgáltatói, a' törvénynek nem Urai; hanem örzöi leſznek, söt e' téſzi öket valóbá nagygyá, és méltóságoſsá, ez téſzi igazán Iſten' képeivé; *mert az ö ſzékinek-is erőſsége az igaſság, és ítélet* 'Sólt. 97. Imé nem mondja hogy az ö ſenkitöl nem függö tellyes ſzabadsága, vagy az ö rettenetes, és ellene álhatatlan hatalma; hanem az igaſság és ítélet. Az ö hatalmát imádom, és attól félek; de hogy ö ítéletet és igaſságot ſzeret, hogy a' mit mondott és ígért meg-tartja, hogy mindennek meg-adja a' mi az övé, noha ſenkinek ſemmivel nem tartozik, ez téſzi ötet én-elöttem ſzeretetre, és tiſzteletre méltóvá.

2.) A' mi nézi továbbá az *Izráelt* és minden Kereſztyén Orſzágokat, abban mutatja-meg valamelly nép Iſtenhez-való háládatoſságát; ha nem tsak ſzájjal mondja ezt: *Áldott a' Jehova* 's a' t. nem tsak közönséges *Te Deum laudámust* tart; hanem akár-ki légyen-is az, a' ki az ö Királya; de tartsa elötte, hogy az Isten az, a' ki azt a' Királyi ſzékben ültette, ſemmi illyenkor történetböl nem eſik; hanem az Iſteni gond-viſelésböl. Ö az, a' ki akarja egyſzer hogy Saul légyen Király és ezt mondja: *Adtam nékiek Királyt az én haragomban Hós.*

1: 3. Hát még mikor ollyat ültet a' Királyi ſzékben, a' kit ö kedvellett, a' ki tselekeſzik ítélletet és igaſságot. Hogy ne kedvellené azt a' kit az Iſten kedvellett? úgy nézze azért minden az illyen Királyt, mint a' kinél nemeſebb ajándékot a' Mennyei Iſten az emberi nemzetnek nem adhat. Örüljenek azért minden jó Kereſztyének-is az illyen Királynak, és azt drága kints gyanánt tartsák, betsüljék. Igyekezzenek magokat méltóvá tenni továbra az Iſtennek arra a' ſzeretetire, mellyet megmutatott, az illyen Király' adásával, melly-is úgy léſzen-meg ha, valamint ök a' Királyokban ſzeretik az ítéletet és az igaſságot; úgy azt magok között-is gyakorolják és a' Királyt annak elö-mozdításában, arra tzélozó rendeléſeinek nagy kéſzséggel, és örömmel engednek, a' Királynak a' mi a' Királyé meg-adják, nékie le-kötelezett hüségeket igazán meg-tartják. Az illyen orſzágról lehet azt mondani: *Bóldog nép az a' mellynek így vagyon dolga, bóldog nép az a' mellynek Iſtene a' Jehova.* 'Sólt. 144: 15.

* * * *

Ezek azok a' köteleſségek, mellyekre minket is hívogat és öſztönöz a' mai nevezetes nap. Ugyan is a' mi Magyar Nemzetünknek amaz el-felejthetetlen nagy Királyának ditsöſséges emlékezetü 2 dik Leópóldnak, ama' Magyarok' Lelki és testi ſzabadságok' helyre-állítójának, annak a' ſzelíd igazsággal uralkodó Fejedelemnek, a' ki két eſztendeig nem uralkodott idejére nézve; de ha gondolóra veſzük viſelt dolgait többet uralkodott mint 50. eſztendö, nagy firalmat okozott meghalálozása után; annak ſzékibe ültete a' Királyoknak Királya az ö elsö ſzülött Fiát, az ö

Or-

Orſzágáinak de virtuſainak-is mindenképpen örökösét Felséges Ferentzet, ki az el-múlt hólnapnak 6-dik Napján Buda Várossában meg-koronáztaték ditsöſségesen, a' kiről nem mondom a' Sébának Királynéja; de maga a' leg-böltsebb Király is Salamon ezt mondhatná: *Áldott légyen a' Jehova a' te Iſtened, mivelhogy így ſzerette a' Magyar Izráelt, hogy Királyá tette.* El-kezdette mindjárt uralkodásának kezdetin tselekedni, nem csak az igazságot; a' midön minden törvényeit, juſsait, ſzabadságait ezen Orſzágnak meg-erösítette, az Orſzág' Fö-rendjeinek a' köz-jóra tzélozó minden kívánságaikat meg-adta, jó rendeléſeiket meg-erösítette; hanem el-kezdette gyakorolni, a' mi mindennél nagyobb a' ſzeretetet. Mind maga, mind egéſz Felséges Háza' fö-igyekezetinek tartotta azt, hogy a' Magyaroknak ſzíveket Lelkeket magáévá tégye, azokban maga eránt-való ſzeretetet, hozzá-való tellyes bizodalmat gerjeſzſzen; és midön látná bizonyos jelekből, hogy ezt meg-nyerte, gazdagabban ment viſzſza az ö Királyi lakó-helyébe, a' mint mondotta az Orſzág' Fö-rendeihez tett bútsúzó ſzavaiban, mint jött vala a' Magyarok közibe, mellyen nem az ö hadakozására ajánlott ſegítséget értette, hanem az ö ſzíveiket, mellyeknek virtusában leg nagyobb ditsöſségét tartja, és meg ígérte, hogy az ö Hazánkhoz, mellyet maga Hazájának-is nevez, ſzeretetit ſzóval ki-nem teheti; de jobban ki téſzi tselekedettel. De miért titkolnámel tinéktek-is azon Fö rendek által mit izent, nagyok, kitsinyek, gazdagok, ſzegények: Ti úgy mond Orſzágnak Fö-renden lévö Urai, a' ti Polgár-társaitoknak kik közzé haza-mentek, vigyetek ſzíves köſzöntést a' ti Királyotoktól, és Barátotoktól, vigyétek hírül nékiek azt az én ſzentséges ígéretemet, hogy elöttem

tartván míg élek, örökké azt a' hitet, vagy esküvést, mellyel magamat le-köteleztem, az Orſzág' törvényeinek hüséges őrizője és végh-hez-vivője léſzek. Óh áldott Iſten! mitsoda drága időkre méltóztattál minket a' mi Atyáink felett, hogy mi egy nagy Királynak ſzájából illyeneket halhatunk. Bizony jó Izráelnek az Iſten! jó várni az Urat. *Légyen a' te Urad Iſtened áldott 's a' t.* Igyekezzünk Á! mi-is a' mi réſzünkről ollyanok lenni, hogy azt is mondhaſsák a' Sébának Királynéjával az idegenek e' mi jó Királyunkról: *Légyen áldott az Úr a' te Iſtened ki tégedet annyira kedvellett, hogy ültetett a' Magyar Izráelnek Királyi-ſzékébe.* Nem mondom tsak a' külsőkre nézve, mert ezekre nézve bizonyos, hogy az Úr Iſtennél különös kedveſségben-valónak nézheti magát, a' kit a' Magyar-Királyi-ſzékben ültet: Akár ennek az Orſzágnak, és hozzátartozó Tartományoknak nagyságát, népének ſzámát tekíntse valaki, nagy az; akár ennek a' terméſzet' minden-féle ajándékaival gazdagságát nézzük, meg-rakatott azokkal; akár a' Nemzetnek hadi vitézségét, egéſz Európa előtt tudva vagyon az; akár a' hüségét Királyához, elsőnek meri magát ebben tartani, 's az-is minden Nemzetek felett. Maga a' mi Felséges Királyunk meg-vallotta, hogy gazdagabban ment haza a' mint oda fellyebb. Ha az engedelmeſséget meg-gondolom, erre nézve ſints ſok intésre ſzükségünk, mikor már a' ſzeretet-is indíthat erre, nem tsak azt mondhatjuk már mi Sz. Pállal, *Minden lélek a' Felső Hatalmaſságoknak engedelmes légyen* az Iſten' rendeléséért, a' boſzſzú-állásért, a' Lelki-esméretért; hanem a' ſzeretetért.

Más nagyobb vagyon annak okáért, a' mivel igyekezzünk a' mi Orſzágunkat méltóságoſsá tenni, és ollyanná, hogy a' kit az Is-

ten

ten annak ſzékibe ültetett, valósággal úgy nézheſse azt, mint az Iſtennek nagy ajándékát, és az ö kedvellésének jelét. Virágozzék tudni-illik mi-közöttünk az Iſteni félelem, a' valóságos kegyeſség, az igazság, a' ſzeretet, mellyben a' mi ditsöſséges Királyunk nékünk illy ſzép példát ád. Légyünk olly Nép kit az Iſten ſzeret. Kérjük a' Menny-béli Iſtent, hogy ezen ö drága ajándékához adja hozzá, mert tsak az a' híjja vagyon még, az állandóságot, nevezetesen ajánljuk mostan-is az Úr Iſtennek a' mi Hazánknak ezen Attyát, egéſz háza-népével. Mert nem elég hogy a' mi örömünknek jeléül házaink előtt a' köz-ſzokás ſzerént világot gyújtsunk, ſzükség hogy a' mi ſzíveinkben ſokkal tiſztább, és állandóbb lángok gerjedezzenek és menjenek-fel az Ég-felé.

Fel-mennek hidjétek-el, és meg-halgat az Úr Iſten minket. Olly fundamentomon épült e' Királynak Királyi-ſzéke, melly állandóságot ígér. Nem a' félelmen mint ſok Királyok, nem az erön, és hatalmon, hanem a' ſzereteten, melly meg-marad örökké. E' Világnak roppant alkotmányát-is a' tartja-fel ennyi ezer eſztendöktöl fogva, hogy az Égen lévö minden nagy testek, 's a' mi földünk-is, noha nintsen értelmek, egyben-köttettek, és egymástól függenek, nemi-némü titkos és egymáshoz vonſzó ſzeretet által. Így vagyon ez a' morális Világban-is, és valamint a' kiſsebb társaságokban vagy a' ház népekben, úgy vagyon a' nagy társaságokba, vagy Orſzágokban-is. A' ſzeretet téſzi az Atya és Fiú között, a' férj és feleség között-való köteleſséget hóltig el-válhatatlanná. Mikor azért a' Királyi ſzívböl mintegy kút-föböl, már e' kikezdett forrani, és árad minden lakosaira az Orſzágnak, bizonyosan az Úrnak munkája

az, mert az Iſten ſzeretet állandóságot, reménylünk hát.

Ne-is hadjad-el óh Uram! a' te kezeidnek munkáját, sõt végezzed el a' mit mi-bennünk kezdettél, mert mind örökké vagyon a' te irgalmaſságod. Amen.

LIV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Az Elől-járóknak köteleſségekről.

Szent Letzke: 2. *Mós.* 18: 21. *Te pedig válaſſz az egéſz nép közzül erös férfiakat, Iſten-félõket, igaz. mondókat, kik gyülölik a' telhetetlenséget, és tégyed azokat elöttök-járókká 's a' t.*

Kereſztyén Atyámfiai! A' mi a' nap e' világnak a' terméſzetben: éppen az az Iſtenfélõ Magiſtratus az emberi nemzetnek a' pólgári társaságban. Most ugyan ez az Égben fel-függeſztetett roppant tûz tenger, mig az õ Teremtõjétöl eleibe ſzabott határait meg-tartja, kút-feje minden jónak, és ſzépségnek e' világon, az egéſz terméſzetnek tápláló édes annya ez; de tsak egy haj ſzálnyira távozna-el-is attól, és vagy közelebb járna a' földhöz, vagy meſzſzebb távozna-el attól, ebbõl az áldott teremtésbõl lenne a' világnak leg-nagyobb veſzedelme, öſzve-zavarodnának a' télnek és tavaſznak, a' nyárnak és-az õſznek hónapjai, a' nappalnak és az éjtzakának egy-mást felváltó ſzép rendei, vagy fel-gyújtaná az egéſz földet, és tenné azt rettentõ pokollá, vagy elhagyván, ſetét tömlöttzé és írtóztató jég-veremmé. Így az emberi nemzetnek Elöl-járói,

míg

míg az Iſtentöl eleikbe adatott törvények ſzerént uralkodnak, ollyak az emberi nemzetnek, mint az édes atya az ö háza-népének, mint a' vígyázó páſztor a' nyájnak, az okos kormányos a' hajónak; de mihelyt annak a' hatalomnak, melly az ö kezekben vagyon, nints egyébb igazgatója, hanem a' magok tettzéſe, és ſemmivel nem gondoló akaratjok, minémü peſtiſe telhetik-ki ezekből az emberi nemzetnek, mutatják Nérónak, Caligulának és egyebeknek példáik. Ez az a' mit mond a' Bölts *Préd.* 10: 13, 14. *Jaj tenéked orſzág, mikor a' te Királyod gyermek, és a' te Fejedelmid reggel eſznek. Bóldog vagy te orſzág, mikor a' te Királyod jeles embernek fia, és mikor a' te Fejedelmid alkalmatos időben eſznek a' teſtnek erejéért, és nem az italért.* Ismét *Péld.* 29: 2 *Mikoron uralkodnak az igazak örül a' nép, mikor pedig uralkodnak az iſtentelenek, óhajt a' nép.*

Valamint a. o. a' terméſzetnek Királlya a' nap azért igazgat olly ſzép rendel minden világi dolgokat a' terméſzetben, mert ö maga van leg ſzoroſsabb törvény alatt: úgy igen föben-járó dolog, e' földnek Nagyainak azt elhitetni magokkal, hogy noha ök azok, a' kik törvényeket ſzabnak máſoknak, és ök oſztogatják az emberi nemzetnek a' bóldogságot és bóldogtalanságot, az életet és halált, de ök magok vagynak leg ſzoroſabb törvény alatt, mellynek határába kell magokat tartani. Valamint ugyan Alphonſus Király azt mondotta vakmerö-képpen, hogy-ha az Iſten ö-töle kért vólna tanátsot a' teremtésben, ſzebb és rendeſebb régulákat tudott vólna adni a' napnak, hóldnak, és tsillagok' járásának: úgy ma-is vagynak ſok Pseudo-philoſophuſok, a' kik az Iſten' beſzédének együgyüségét meg-útálván, azzal ditsekednek, hogy az uralkodásnak és igazgatásnak ſokkal böltsebb réguláit adják,

mint ebben vagyon. De én ugyan azt mondom, akármint taníttsa, formálja Machiavellus, Mezarinus, Hobesius és mások az ő Fejedelmét, de sokkal nagyobbra lehet betsülni ama' Midianita Papnak, Jetrónak a' Mózes' Ipának ezen tanátsát, mellyet mostan elöttetek el-olvastam; ki is mikor látná, hogy Mózes az ő Veje ereje felett-való dolgot tselekedne, tsak maga igazgatván az egész népet, tanátsolja, hogy maga-mellé válasszon ezeredeseket, századosokat, ötvenedeseket és tizedeseket. Mitsodás emberek légyenek pedig azok, olly böltsen adja-elö, hogy ezek az ő szavai tükörgyanánt lehetnek minden Keresztyén Tiszt-viselöknek. Azt mondja

I.) *Légyenek erös férfiak*, vagy az eredeti nyelv szerént: *erösségnek férfiai*. Érti ezen azt az erös lelket és bátor szívet, melly-is közép úton jár, a' semmivel nem gondoló vakmerösség vagy agya-fürtság között, és a' mindentöl mindjárt meg ijjedö pusillanimitás, vagy félelmes szív között. Ollyan virtus ez a' Tiszt-viselöben, melly szerént ö mikor látja, hogy valamelly dolog a' Fö-törvény-adónak világos parantsolatja, és érti mi légyen abban az ö tiszte, és mit kíván ama' *suprema lex salus populi*, ennek meg-lételén olly oroszláni bátorságot mutat, a' melly sem ígéret vagy fenyegetés, sem szeretet vagy barátság vagy gyüjölség-által nem engedi magát el-hajtatni, midön látja, hogy igaz és jó az úgy, annak óltalmazására elö-mér állani, a' mellyet nem ugyan maga-vetiségét mutató indúlatból, de ollyan bátran, és azzal az accentussal szóllani, a'mint a' dolog kívánja, meg-mozdúlhatatlan ö abban, a' mit az ö L. esmérete jóvá hágy, és készebb akar-minémü veszedelemre magát kitenni, a' leg-nagyobb kísérteteknek homlokot és meljet mutatni, mint-sem azzal ellenkezöt

zöt tselekedni, a' mit az ö hívatala kíván. Ez az a' mit kívánt az Isten Jósué Fejedelemtöl: *Bátorítsd és erösítsd-meg magadat, meg-ne iszonyodjál se' meg-ne rettenj, mert te veled vagyon a' te Urad Istened mindenekben Jós.* 1: 9. Oh melly igen meszsze vagynak ettöl azok a' Tiszt-viselök, a' kikben az igaz ügyhöz semmi valóságos buzgóság nintsen, hanem ez az ö symbolumok: *Sinito rem vadere, sicut vadit.* Mit kíván az Isten' ditsösége, az Ekklésiának elömenetele, a' Királynak és a' népnek köz-java, jutalmat vészen-é az igaz, a' virtus és az igasság, vagy a' sárba tapodtatsék, azzal kevesét gondolnak, tsak nékik légyen jól dólgok az ö napjaikban. Továbbá, a' kiknek szívek ollyan mint a' viasz, minden-féle formát lehet belé nyomni, és mint a' nád-szál ide 's tova hajolnak, egy kis gyülölség, vagy magok haszznának veszedelembe-való forgása, mindjárt, el-fordítja az igasságtól, nem akarnak ezek senkit magokra meg-haragítani, hanem mindenek-elött kedvességben maradni, a' melly lehetetlen. Nem erönek férfiai ezek, hanem félelemnek leányi, kik nem köz-igazgatásravalók. A' Jetró tanátsa szerént férfiú kell arra, ki is elöször a' dolgot jól meg-visgálja, 's fontolja lelke-esmérete szerént, és mikor kitalálta, a' mi igaz és a' törvény kívánja, abban álhatatosan meg marad. Az illyen igazán képe annak a' változhatatlan Istennek, a' ki ezt mondja: *Valamit meg-mondok, az én tanátsom meg-áll, az én akaratomat végben-viszem Esa.* 45: 10.

11.) *Isten-félök.* Féli az Urat az, a' ki az ö Istenét mint Fö-Királyát igazán meg-esméri és tiszteli, és a' bünt 's gonoszságot, egy szóval valamivel az ö Urát meg-bántaná, szorgalmatosan el-távoztatja, úgy hogy ha a' világtól szabadosan meg-tselekedhetné-is azt,

de az Istenhez-való szeretetből és tiszteletből nem tselekeszi. Ez ugyan az embernek mindene, de kivált a' Tiszt-viselőnek vagynak más politika virtusok, mellyek ő-nékie illenek, mint p. o. a' böltseség, a' tapasztalás, a' kegyelmesség, de mind ezeknek koronája az Isteni félelem, ha ez nem adja-meg ezeknek az ő igaz színeket, 's nem illuminálja, nem egyebek azok, hanem lárvák, és meg-annyi fegyverek a' bolondnak kezébe, mellyel magának másoknakis árt, mint erre példák Fáraó, Ákháb 's többek. Ellenben az Isteni félelemmel fel-ruháztatott Elöl-járóktól lehet minden jót várni. E' fogja nézni mindenben nem a' maga hasznát és betsületét, hanem az Isten' ditsősségét, és a' köz-jót. Minthogy ő az Istent féli, nem lesz ö-benne emberektől-való félelem, melly az igasság' ki szolgáltatásában olly sok hálókat szokott hányni. Ez alkalmatos a' törvény' ki-szolgáltatásra, a' ki hiszi azt, van Mennyben egy Bíró, ki minden ő voksait, tanátskozásait, végezéseit az ő minden-túdóságának könyvébe protokolálja, és azokról ő tőle szoros szám ot fog venni. Ez tud helyesen másokat igazgatni, mert maga magát tudja az Isteni félelem-által igazgatni. Vagyon ugyan néki arra hatalma, hogy azt tselekedheti a' mit akar, de az Isteni félelem tselekeszi, hogy semmit ne akarjon, hanem a' mit kell, és a' mi az alatt-valóknak a' Tiszt-viselőknek hatalma, az a' Tiszt-viselőknek az Istennek félelme. E' tartja őket zabolán, hogy hatalmokkal visszane éljenek, ha ez a' závár nints, nem lehet egyebet várni, hanem kegyetlenséget, mások' el-nyomását, és személy-válogatást.

Ki-mutatatja pedig magát bennek ez az Isteni félelem-

1.) Az Isten' beszédének szeretete, annak figyelmetes olvasása, halgatása, és tanúlásá-

ál-

által: ez légyen nékiek a' valóságos *Corpus Juris*, a' mellyből tanúlni még nagy Királyok és Tsászárok-is, mint Nagy Constantinus, Theodosius, és Nagy Károly nem szégyenlettek, mint Dávid-is, a' ki *'Sólt.* 119: 24 így szóll: *A' te bizonyságid én gyönyörüségim, és tanátsosim.*

2.) A' buzgó könyörgés-által. A' jó imádkozó ember a' jó Tiszt-viselö, kinek az Isten munkáját rend szerént meg-áldja. Példa reá Dávid, példa Salamon, kik könyörgésekkel böltseséget, és ditsösséges országlást nyerének. Példa V-dik Károly Tsászár; kinek vólt egynek-egynek hatalmasabb országlása? még-is e' mondatott róla: Carolus plus cum Deo, quam hominibus loquitur: Károly többet beszél az Istennel, mint az emberekkel.

3.) Ha ök a' magok tiszta és jámbor életekkel példát mutatnak az alattok-valóknak. Nem lehet ki-mondani minémü ereje légyen az ö jó példájoknak az alattok-valóknak szívekben. Az Egyházi Szolgáktól hívatoknak kötelessége szerént várják a' kegyelséget, de mikor a' ditsösségnek felsö grádusán lévökben látják azt, mennél kevesebb ember vagyon, a' kitöl ök tartsanak, mennél szabadabban vétkezhetnek, mennél több kísérteteik vagynak a' gonoszra, annál nagyobb impressiót bé-hatást tsinál szívünkben, ha látjuk, hogy ök kegyesek, Isten-félök.

III.) *Igaz-mondók, vagy igazságnak férfiai.* Ha az egész világról minden emberek közzül szám-ki-vettetett vólna-is az igazság, de az Elöl-járóknál asylumot, menedék-helyet kellene annak találni. Helyt kell annak találni és uralkodni.

a.) *Az ö szívekben:* melly úgy lészen-meg, ha ök nem az indúlatokat halgatják, nem az emberek elött-való kedvelségre, nem a' Diva in-

intereſsentiára, melly bálvány Iſtennek óh melly ſok Oltárai füstölögnek a'mai világban; hanem merõ azon tiſzta igazságra, mellyet a' lelki-esméret diktál.

b.) *Az ö minden beſzédekben:* úgy hogy az Igazgatónak egy puſzta ſzava hitelesebb légyen, mint más embereknek, minden esküvéſsel-való erõs állatások.

c.) *Az ö ítéletekben:* melly-is úgy léſzen-meg, ha az elõ-fordúló dolgot ſzorgalmatosan meg-visgálják, és jól mindennek végére mennek, meg gondolván azt, hogy ha valaki elõtt, bizony a' Bírák elõtt az igazság igen mély kútban vagyon el-rejtve. Ha két füleik közzûl egyiket az egyik, a' máſikat a' máſik félnek meg-hallására mindenkor nyitva tartják, és minekutánna a' dolognak végére mentek, az igazság ſzerént teſznek ítéletet, nem az indúlatok ſzerént, már akár ſzánakozásból, akár haragból légyen az. *Jaj azoknak, a' kik a' gonoſzt jónak mondják, és a' jót gonoſznak, kik a' ſetétséget világoſsággá, a' világoſságot ſetétséggé változtatják, a' keſerût édesnek, az édest keſerûnek* mondják, így ſzóll az Iſten *Eſa.* 5: 20. Az illyen emberek nem tsak az igazgatásból és a' Bírói törvény-ſzékbõl, hanem a' Mennyeknek Orſzágából-is ki-rekeſztetnek, mint világosan mondja Sz. Pál 1 *Kór.* 6: 9. *A'vagy nem tudjátok-é, hogy a' hamisak az Istennek Orſzágát nem bírhatják?*

IV.) *Kik gyülölik a' telhetetlenséget, vagy a' fösvénységet, és nyereséget.* Szükség meg jegyezni, nem tsak az hogy fösvények ne legyenek, hanem hogy gyomorból-is gyülöljék azt, halálos ellenségei légyenek ennek. Jóllehet más egyébb bûnöktõl-is üreſseknek kell a' Bíráknak lenni, de tsak ezt az egyet teſziki Jetró, mert erre van nékiek leg-több alkalmatoſságok, és ez az a' bûn, a' melly

mind

mind magokra a' Bírákra, mind az egész közönséges társaságra leg-nagyobb veszedelmet von. Ki-ûz ez az ö szívekből minden virtust. Nem lehet a' telhetetlen ítélö Bíró erös, Istent-félö, és igaz-mondó. Nem lehet néki bátran szóllani, mint régen Demosthenes szóllott Filepnek és Nagy Sándornak. Hogy félné az Istent az, a' ki az ereszlett aranynak ezt mondja: *Én bizodalmam vagy te Jób.* 31. Nem lehet igaz-mondó, holott az ajándék meg-vakítja a' szemeseket-is, és az igazaknak ítéleket el-fordítja 2. *Mós.* 23: 8. Az illyen a' törvényben arra néz, a' ki többet adhat, nem a' kinek igazabb az ügye, és valamint a' sárgaságban lévö ember, ha a' valósággal sárga dolgot látja-is sárgának, nem igazán lát: úgy az illyen telhetetlen törvény-tévö, a' ki annak teszi a' jobb törvényt, a' kitöl reményli hogy többet ád, ha igazán és az Isten' törvénye szerént tészi-is azt, de az ö ítélete útálatosság az Isten elött, mert nem tiszta kút-fobol származott az, úgy-mint az igazságnak szeretetiböl, hanem folyt a' maga szeretetének és a' nyereség' kívánásának zavaros tavából. Ezen az okon kiált jajt az Isten azoknak, a' kik a' latrot ajándékért meg jámborítják. *Ésa.* 5. Ezért fenyegeti rettenetes ítéletével a' Judát: *mert ú. m. a' ti Fejedelmitek el-hajlottanak, és orvoknak társai, mindnyájan szeretik az ajándékot, és a' fizetésre néznek. Ésa.* 1. Az illyenek miá fordúl-fel az egész közönséges társaság, a' mint mondja az Isten: *A. o. a' Sion timiattatok meg-szántattatik mint a' szántó-föld, és Jerusálem rakás-kövé lesz, és az Isten' házának hegye erdös hegygyé. Mik.* 3: 12

Ke-

* * * *

Kereſztyén és Iſtent-félô Elôl-járók! kiket e' mái napon az Úr Iſten újjolag elôl-állított, a' maga nyájjának vezérlésére, ti ugyan nem úgy tanúltátok a' Kriſtust, hogy ezeket nem tudnátok, de mindazonáltal tudom, hogy nem nehéz néktek, sôt gyönyörüséges azt a' mit az Iſten egyſzer ſzóllott, kétſzer sôt többſzörís hallani. Imhol elôtökbe tette most ismét az Iſten az ô beſzédében a' jó Tiſzt-viſelôknek tükörét, nem azért, hogy ebben tsak meg-nézvén a' ti ábrázatotokat, arról azután el felejtkezzetek, hanem hogy mind ezek ſzerént igyekezzetek ki-formálni a' ti egéſz tiſztviſeléstéket, és annak minden tselekedeteit. Tiſzteljétek-meg ezt az Iſtennek képét, mellyet hordoztok, és reſpectáljátok azt. Intelek és kínſzerítlek titeket arra az Iſtenre, a' kinek Nevében fel-emelt kézzel meg-esküdtetek, az ô Anyaſzentegyházáért, mellynek élô tagjai vagyunk, a' ti maradékitokra és azoknak bóldogságára, az idôkre, a' mellyekben élünk, légyetek ollyanok és azok, a' kiket vár és reménl ti-bennetek az Iſtennek egéſz népe. Légyetek erônek és bátorságnak férfiai, és ezzel tartsátok: *Fiat juſtitia, & pereat mundus*, az-az, légyen-meg az igazság, ám veſzſzen a' világ. Az Úrnak félelme légyen el-rejtve a' ti ſzívetekbe, ennek beſzédét olvaſsátok, házaitoknál gyakoroljátok, nagy Nevét ſegítségûl hívjátok minden ti dolgaitokban, a' világi méltóság, mellyben vagytok, ſoha el-ne felejteſse ti-veletek, hogy ti-is mint embereknek fiai meg-haltok, és az elôtt az Iſten elôtt, a' ki titeket a' ti atyátok-fiai felett fel-emelt, tsak ollyanok vagytok, mint a' mérô-ſerpenyôben a' pornak lángja, forogjon ſzüntelen ti-elôttetek az ô ítélô-ſzéke, melly elôtt ti, kik most

mást

mást ítéltek, meg-ítéltettek. A' közönséges társaságnak ti *Attyai* vagytok, azért nem kegyetlenséggel, hanem Atyai kegyelmeſséggel uralkodjatok: *páſztori*, azért minden ſzelídséggel legelteſsétek, *fejei*, azért a' ti tagaitokat ſzereſsétek, meg-annyi *fáklyák*, azért világoskodjatok. A' ti leg-fôbb tzélotok légyen a' köz jó, el-hitetvén azt magatokkal, hogy a' köz-jó és a' tiétek nem két külömbözö, hanem egymástól igen ſzépen függö dolog. Oh melly nagy jutalma léſzen mind ezeknek tsak e' világon is a' jó lelki esméret, és a' jó hír, név, melly kívánatosabb az aranynál, minekutánna pedig e' földön vóltatok a' ti lakos társaitoknak gyönyörüségei, ſzeme fényei, hazátoknak oſzlopi, áldásban marad a' ti nevetek, és örök emlékezetben léſzen. A' ti poraitokra is így mutat a' következendö maradék: Itt fekſzik az ö hazájának oſzlopa porrá omolva, édes Attya és gyámola el-rothadva.

Mitsoda pedig mind ez ahoz a' ditsöſséghez, ahoz a' hervadhatatlan koronához-képest, mellyet kéſzített az Úr tinéktek, valakik az ö munkáját nem tsalárdúl tselekeſzitek. Illyen reménység alatt azért vegyétekfel mint erös férfiak e' nehéz terhet vállaitokra, kell ugyan küſzködnetek az embereknek háládatlanságokkal, ſok ſzövevényeket kell ki-irtanotok, ſok gondokkal kell lelketeket teſteteket epeſzteni, de a' ti Atyaitoknak Iſtene léſzen veletek.

Te pedig Kereſztyén egéſz nép, adj hálákat a' te Iſtenednek, hogy nem hagyott úgy tégedet, mint a' páſztor nélkül-való nyájat, imádkozz a' te Királyodért, és ſzereſsed azt, a' ki a' te igazgatáſodra illyen férfiakat elöl-állani meg engedett, engedj mindenekben ezen te Iſtent félö Elöl-járóidnak, tiſzteljed azokat, és ajánlad öket a' te könyörgéſeidben az Isten-

tennek. Kérjed az Istent, hogy adjon ezután-is nem haragjában, hanem kegyelmeſségében ollyanokat az ô Izráelének, kik ô-elôtte kimenjenek és bé-jöjjenek, hogy az ô igazgatáſok alatt a' mi úttzáinkon az igaſság és a' békeſség egy-mást elöl-találván tsókolgaſsák, az igaz-mondás a' földbôl tsemetézzen, és az igaſság Mennyből alá-tékintsen; adjon az Úr minden jót, és légyen békeſség az Istennek egéſz Izráelén. Amen.

LV. PRÉDIKÁTZIÓ.

Az Elől-járókban meg-kívántató igaſságról, és Isteni félelemről.

Szent Letzke: 2 *Sám.* 23: 3. *A' ki uralkodik az embereken, igaz légyen, és olly', ki Isteni félelemmel uralkodik.*

Kereſztyén Atyámfiai! Ollyan beſzédeket olvaſsék-el moſtan ti-elôttetek, a' mellyeknek valamint a' meg-értése igen kevésből áll, úgy igen ſokból a' bé-töltéſe. Találhatſz ezeknek addig ezer jó és túdós meg-magyarázóját, mig egy jól meg-tartóját. Nem kívánnak ezek túdós elmét, hanem jó ſzívet várnak; nem annyira hallgatókat, mint tselekedôket. Mert hiſzen ha tsak az a' tzélod, hogy ezeket meg-értsed, melly könnyen ki-foglak én tégedet elégíteni. Ha azt akarod meg-tudni, kitsoda az, *a' ki uralkodik az emberen?* egy ſzóval megmondhatom, minden ember, valakire akár nagyobb, akár kiſsebb emberi társaságoknak terhe vagyon bízva, hogy azt igazgaſsa, annak

nak törvényt 's igaſságot ſzolgáltaſson. Ha erről értekezel, mitsoda az *Igaſság*, és az *Iſteni félelem*; mellyet itten az illyen embertől kíván, erre-is azt mondom: *E' parantsolat nem titkoltatott-el te-tőlled, ſem távol nintsen: Nem a' Mennyekben vagyon, hogy azt mondanád: Kitsoda hág-fel mi-érettünk a' Mennybe, hogy alá-hozná azt minékünk, és arra minket meg-tanítana, hogy bé-tellyeſítsük azt? Sem a' ten eren túl nintsen, hogy azt mondanád: kitsoda mégyen-által mi-érettünk a' tengeren, hogy elő hozza azt minékünk? hanem felette közel vagyon te-hozzád az ige, a' te ſzádban, és a' te ſzívedben vagyon az 5 Mós. 30.*

Mert a' mi nézi az *Igaſságot*: Erről ugyan annyi könyvek írattattak, mellyeket alig foghat bé e' világ; teli vagyon e' világ törvény-könyvekkel, *Codexek*kel, *Pandectá*kkal, *Decretumok*kal mellyek mind ennek az egy virtusnak az igaſságnak ſokféle ágazatiról tanítanak, és azt az emberi életben elő fordúló külső *Caſu*ſokra alkalmaztatják; de mit téſzek én mind ezekkel, add ide énnékem az Evangyéliomot, abból az egéſz dolgot egy két ſzóval el-igazítom: *A' mit akartok, hogy az emberek tselekedjenek veletek, ti-is azt tselekedjétek azokkal. Mát. 17: 12.* Ezt tartsa ſzívében a' ki uralkodik az embereken, és mikor le-ül az ő törvény ſzékiben, hogy meg-ítélje az ő attyaſiát, gondolja magát annak helyén állani, 's az övén ülni, kérdje-meg lelkétől, mit kívánhatna ő, hogy az ő véle tselekedjen; már meg-vagyon az igaſság, eleget tett ezen parantsolatnak: *A' ki uralkodik az embereken, igaz légyen* 's a' t.

A' mi nézi az *Iſteni félelmet*, vagyon erre nézve-is egy jó Szent Írás-Magyarázó, ki engemet meg ſegíthet és könnyíthet rajtam, t. i. a' ti *Lelketek'-esméreti*, melly mint hely tartójaaz Iſtennek, mihelyt ezt hallja: *a' ki uralkodik 's a't.* megſzóllal az Iſten helyett, és azt mondja: Jól tudom

mi az Iſteni félelem; tenéked-is óh ember eléggé meg-mondottam: *Ímé az Úrnak félelme a' te bölcseſséged, és a' te értelmed a' gonoſztól-való el-távozás. Jób. 28: 28. Óh ember! meg-mondotta néked az Iſten, mi légyen a' jó, és mit kíván az Úr te-töled egyebet ő magára nézve, hanem hogy meg-alázd magadat és a' te Iſteneddel alázatoſan járj. Mik. 6.* Úgy járj ő-előtte mint e' világnak Fő-Ura előtt, ki minden tselekedetidet látja, és azokat ítéletre elő-hozza: meg-lásd azért, hogy ötet leg-kiſsebb gonoſztselekedettel-is meg-boſzſzantani iſzonyodjál, *ötet féljed és az ő parantsolatit meg-tartsad, mert ez az embernek fő-dolga. Préd. 12.*

Hogy-ha azért ezen beſzédeknek tsak megértéſe felől ſzorgalmatoskodunk: ímé már meg-vagyon a' dolog: de a' mint mondám, nem annyira fülek kellenek a' hallásra, elme a' meg-értésre, mint ſzív az engedelemre, kezek a' végbe-vitelre. *Ha ezeket tudjátok, bóldogok léſztek ha tselekeſzitek azokat. Ján. 13: 17.* Nevezeteſen te-reád tzéloznak ezek Iſten-félő ember, Kereſztyén Magiſtratus, kit a' jó Iſten most újjolag elő-állított ezen ő népének igazgatására. Méltó bizonyára, *hogy bé-írjad azokat a' te ſzívednek táblájára, kösd azokat a' te ſzívedre mindenkor, függeſzſzed azokat a' te nyakadra. Valahová menéndeſzſz a' vezéreljen tégedet, mikor aluſzol meg-őrizzen tégedet, mikor fel-ſerkenéndeſzſz a' beſzélgeſſen te-veled. Péld. 6.*

Akár arra tekíntsetek, a' ki ezeket mondotta, t. i. az Izráelnek *Iſtene, az Izráelnek kő ſziklája;* akár arra figyelmezzetek, hogy ti kik vagytok, úgy-mint *embereken uralkodók;* akár végezetre azoknak a' két virtuſoknak terméſzeti ſzépségét gondoljátok-meg, mellyek itt ti-néktek parantsoltatnak, az-az, *Igaſság* és *Iſteni félelem;* mind ezek meg-annyi öſztönök lehetnek ti-néktek arra, hogy ezt mondjátok

Sá-

Sámuellel: ſzólj Uram, mert jól hallják a' te ſzolgáid.

I.) Annak-okáért: *kitsoda az a' ki itten ſzóll* ti-néktek? *Az Izráelnek Iſtene ſzóllott, az Izráelnek kö-ſziklája mondotta ezt.* Annak a' kö-ſziklának ſzava hát ez, a' ki titeket ſzült óh világnak minden Nagyjai! Övé egyedül az erö, és a' hatalom; *ö-általa uralkodnak a' Királyok, ö-általa a' Fejedelmek viſelnek Fejedelemséget, a' tiſzteſségeſek, és a' földnek minden Bírái.* Ö az igaz kö-ſzikla, kinn állanak minden birodalmak, hatalmaſságok; de ezek tsak árnyékok, ollyanok mint a' vedérnek tseppje, és mint a' mérö-ſerpenyöben a' pornak lángja. Ki ne félné azért ötet, ki a' Pogányoknak-is Királyok, és kitöl vehetnének inkább e' földnek minden Nagyjai igazgatás' módjáról-való parantsolatot, és az uralkodásnak törvényét, mint attól, kinek tsak ideig-való hely-tartói és ſzolgái?

Annak a' kö-ſziklának ſzavai ezek, *kinek tselekedete tökélletes, mert néki minden útai igasság, az erös hív Iſtennek, ki hamiſságot nem tud, ki igaz és jó. 5. Mós. 32.* És vallyon mitsoda a' Régulája ezen erös magaſságos Iſtennek, a' Mennynek és földnek Bírájának, ezen ö roppant birodalmának illy' ſzép rendel-való igazgatásában? *Az ö ſzékinek erösſége igaſság és ítélet. 'Sólt. 97. Az ö igaz-mondáſa vagyon a' felhökig; az ö igaſsága mint az Iſtennek hegyei; az ö ítéleti mint a' böv mélységes vizek.* Valakik annak-okáért e' Magaſságosnak fiai e' földön, légyenek tökélletesek, miképpen az ö Mennyei Attyok tökélletes az Egekben.

Annak a' kö-ſziklának ſzavai ezek, *a' ki az Izráel' ſzabadításának kö-ſziklája.* Tapaſztaltuk mi is eleitöl fogva, kik Iſtennek Lelki-Izráele vagyunk, hogy az Úr a' mi kö-ſziklánk, és erösségünk, a' mi ſzabadítáſunknak ſzarva,

és mi fel-magaſztaltatáſunk. Meddig bíztathatja pedig valamelly nemzettség, vagy város ennek óltalmával magát? Míg az Elől-járók arra vígyáznak, *hogy folyjon mint a' víz az ítélet, és az igaſság mint a' ſebes patak. Amós* 5: 24. Mert *az igaſság magaſztalja-fel a' nemzettséget; a' bün pedig gyalázatjokra vagyon a' népeknek. Péld.* 14: 34. De mikor az *igaſság el-eſik az útſzán, és az igaſságnak nintsen elö-mente. Eſa.* 59: 14. Mikor az Iſteni félelem nintsen ö-elöttök; mit várhat az illyen nép egyebet, hanem hogy az Iſten ki-kelvén ellene ezt mondja: *A' kö ſziklárol a' ki ſzült tégedet el-felejtkeztél az erös Iſtenröl a' ki fel-magaſztalt vala tégedet; el-rejtem annak-okáért az én ortzámat elölök, meg-látom mint járnak végre, mert el-fordúlt nemzettség ez, és olly' fiak, kikben ſemmi tökélleteſség nintsen. Miképpen kergetett vólna egy ö közzülök ezeret, és kettö tíz ezeret, ha az ö köſziklájok öket el-nem adta vólna, és az Úr nem adta vólna öket kézbe.* 5. *Mós.* 32: 18 --- 30.

Kitsoda pedig az a' kinek mondotta, és a' ki által ezeket meg-íratta az Izráelnek köſziklája? Az Iſai' fia vólt az a' Dávid. És így ollyan ember, ki éppen gyanús a' felöl nem lehet, hogy ne-talán a' melly *politica* regulát ád, az hibás, helytelen, bizonytalan, és káros vólna. Mert annak felette, hogy egyébkor-is az Úrnak Lelke ſzóllott ö-benne, és az ö beſzéde ſzármazott az ö nyelve által, 's ezen régulára-is ugyan az a' böltseſségnek Lelke, vagy valamelly Próféta által, vagy látásban meg-jelenés által, vagy belsö ſugallása által tanította; annak felette mondom, vólt ez *nagy méltóságra emeltetett férjfiú.* Nem ollyan hát, mint az Oskolának árnyékában Syſtemákat tsináló és képzelö emberek, hanem a' ki a' ſisak alatt öſzült-meg az emberek' igazgatásában, és a' Királyi-páltzát 40.

eſz-

eſztendeig hordozván, maga-tapaſztalásából tudott beſzélni. Nem-is ſzületett Királlyá, hanem Juh' páſztorból lett azzá; a' melly úton tehát ö fel-tudott arra a' ditsöſségre menni, és Királyi-ſzékit olly ſok alája-való áskálódás között meg-erösíteni, melly vólt az Igazság és az Iſteni félelem, bízvást mehetnek azon minden Uralkodók. Ne-is gondoljuk, hogy a' ſzegénység tette vólna kegyeſsé, Isten-félövé, és az erötelenség igazság' ſzeretövé. Vólt aranya, ezüſtje, vólt ollyan Királyi-fényeſségtöl környül-vétetve, vólt olly ſok ſzáz ezer férjfiakból álló tábora, mellyek miatt mondhatta vólna: *Az én tettzésem légyen a' fö-törvény*; de ezt mondja: *A' ki uralkodik* --- Valami gyenge elméjü és tudatlan embernek ſem kell ezt képzelni, hogy a' tudatlanság tette vólna buzgóvá: *gyönyörüséges ének-ſzerzö vólt ez Izráelben.* Az ö énekeinek ſzépségét eléggé tsudálni, fontoſságát és erejét, ſemmi nyelven ki-tenni nem lehet, minden-felé azokban a' nagy elme, eleven ékesen-ſzóllás, az emberi ſzív' indulatinak tökélletes tudása látſzik, úgy-hogy akármi indúlat, bánat, öröm, 's a' t. légyen valakiben, olvaſsa bár, és úgy tetſzik, hogy a' maga ſzívét látja azokban mintegy tükörben, és mintha Dávid az ö ſzívében lett vólna, 's onnan beſzélne-ki. Illyen ember' ſzájából, a' mi ſzármazik, nem lehet, hogy minden réſzben tökélletes ne légyen. Végezetre, nem a' Róboám' ifiú tanátsoſihoz haſonló értetlen ember mondta ezt; mert ezek vóltak *Dávidnak az Iſai' fiának utólſó beſzédi*, és így ezek már a' testi indúlatoknak tajtékját egéſzſzen ki-hányt elmének, meg-tiſztült embernek ſzavai. Noha ſok ſzép tanúságokat és bölts beſzédeket mondott egéſz életében, és ſok kintseket hoza ki az ö tárházából; de ímé utoljára mitsoda drága gyön-

gyöt hoz-elö! Elötte tartván, hogy minden órán le-kell tenni Királyi-páltzáját, és az utólsó idö el-közelget, ezzel a' hattyúi énekkel kéfzíti magát az ö bóldog végére, ezzel vígafztalja magát, és mintha egéfz életében tsak ezt tanúlta vólna, ezt hagyja utólsó Testamentomában, ezt nyomja minden ö-utánna következö Elöl-járóknak fzívekben; hijjánosnak tartja egéfz életében való minden oktatáfit, ha utoljára-is, míg el-menne hogy ne légyen, ezt nem kiáltja: *A' ki uralkodik.* - - -

II.) Figyelmezzetek továbbá minden Isten-félö Elöl járók arra, kitsodák vagytok ti? a' Dávid' tanítása fzerént: *Embereken uralkodók.* Tsak ez-is eléggé fel-indíthat titeket arra, hogy az Iften ugyan féljétek, az emberekhez igazak légyetek. Mert kérlek, az az uralkodás, mellybe az Elöl-járók helyheztettek, honnan vagyon? A' Nap-támadatról, vagy Nap-enyéfzetröl, vagy a' pufztától vagyon-é a' fel-magafztaltatás? Semmi-képpen nem, hanem *az Iften az Igazgató Bíró, ki egygyet meg aláz, és mást fel-magafztal; Ez emeli fel a' fzegényt a' porból, és a' fzükölködöt elö-véfzi a' ganéjból;* bizony hát ez a' por, ez a' fzegény, ha vagyon ö-benne a' háládatofságnak valami fzikrája, nem felejtkezik-el fóha az ö Iftenéröl, hanem ottan-ottan ezt mondja Dáviddal: *Mitsoda vagyok én, Uram Iften, és mitsoda az én házám' népe, hogy engemet ennyire elö-vittél?* 2. *Sám.* 7: 18. Mitsoda *uralkodás továbbá az, a' mellyre* az Iften az illyeneket fel-emelte? Abból áll-é az, hogy ö az alatta-valóknak véreket fzívja, kegyetlenkedjen, rongáljon, és mindent lába-alá tapodjon? A' vólt-é a' tzélja az Iftennek, mikor Elöl-járókat, Uralkodókat rendelt, hogy ezek a' magok hafznát kereffék, erfzényeket bé-töltsék, és valami az ö indulatjoknak tettzik, annak ele-

eleget tégyenek; azért rendelte-é a' népeket alájok, hogy ez amazoknak, mind ezen tzéloknak el-érésében ſzolgáljon? Távol légyen, hanem hogy a' békeſség, a' jó rend, az emberek között fenn-áljon: ezért állíttattak-elö a' Tiſzt-viſelök. Valamint nem a' nyáj vagyon a' Páſztorért, hanem a' Páſztor a' nyájért; nem a' beteg az Orvosért, hanem az Orvos a' betegért: úgy nem a' közönséges Társaság vagyon az Igazgatókért; hanem az Igazgatók rendeltettek a' közönséges Társaságért.

Mitsoda az az uralkodás végezetre, hogy még egyſzer kérdjem, mivel ezt ſokan ollyan nagynak képzelik; a'vagy örökké-való-é az? Senkitöl nem függö-é az? Söt inkább: *Én mondottam Iſtenek vagytok, és a' Magoſságosnak fiai ti mindnyájan; de minden kétség nélkül, mint egy köz-ember meg-haltok, és mint akárki, ti Fejedelmek el-húllotok.* 'Sólt. 82.

Úgy vagyon, ti leg-nagyobb Királyok-is, kik ma felségeſeknek neveztettek, hólnap *a' sírt ti atyátoknak nevezhetitek, a' férgeket ti anyátoknak, és néneteknek. Jób.* 17. Ti-is minden-féle uralkodók, tiſzt-viſelök, és azután Ítélet léſzen. Mindnyájotoknak meg-kell jelenni a' Kriſtus' Ítélö-ſzéki elött, hogy ſzámot adjatok a' ti ſáfárságtokról. A' ki annakokáért így uralkodik, nem látom-által mi-módon mondhatná ezt: kitsoda az Úr hogy ötet féljem? és kitsodák az emberek kik én alattam vagynak, hogy azon még tsak törjem-is magam', hogy ök én-tölem igazságot nyerjenek.

És éppen ez az, a' mit a' jó-lelkü uralkodóknak ſzívekre kell továbbá venni, hogy *emberek azok, a' kiken uralkodnak.* Nem ollyan hatalom hát az övék, mint a' millyet adott az embereknek a' kezdetben az Iſten a' barmokon; hanem embereken-való hatalom, az-az: az ö attyokfiain-való hatalom. Embe-

rek ezek, és így az ő testekből-való testek, ezeknek a' tagoknak fejei ők, a' főnek tehát, meg kell adni, minden tagnak a' mi az övé, *melly-is az Igazság.* Emberek ezek ugyan, és így nem Angyalok, bűnösök, zabola nélkül fzükölködők, ravafzok az igazságnak el-fordításában, és azért kell ő-reájok nézve elővenni *az igazságot:* úgy-de tsak ugyan attyokfiai, hogy azért ő-vélek fzeretettel-is, és irgalmafsággal bánjanak, ezt tselekedni fogja az *Iſteni félelem.* Emberek ezek, és így okos teremtések, a' kiket okokkal kell meg-győzni, 's engedelmefségre fzeretettel venni: ezekre pedig azok mehetnek egyedül, a' kikben ők az igazságot és Iſteni félelmet látják. Minden fut a' gonofz Nérótól, ki ezt mondja: *Oderint, dum metuant,* az-az: Hadd gyűlöljenek, tsak tőllem féljenek. De ki ne menne örömest amaz Auguſtus Tsáfzárhoz hafonió Uralkodóhoz, kinek midőn egy valaki rettegve adná az Inſtántziáját, ezt mondá: *A' Fejedelemnek nem úgy kell adni az Inſtántziát, mint a' rettenetes Elefántoknak és Oroſzlánoknak az eledelt,* az-az: félelemmel.

Emberek ezek, és így ítélet-tétellel felruháztatott teremtéſek, kik az illyen magasságra emeltetett embereknek hibáikat leg-könnyebben meg látják, gonofz példáikat követik; mennél több fzem néz azért ő-reájok, annál vígyázóbbaknak kell lenni az ő életeknek ártatlanságára. Embereken uralkodnak ők, úgy-de ezeknek az embereknek magoknak-is azért jelent meg az Iſten' kegyelme', hogy mértékletefen, igazán, és fzentül éljenek e' jelenvaló világban. Ez az embernek fő-dolga, hogy az Iſtent félje: úgy léfznek hát ők máſoknál nagyobb emberek, ha azoknál nagyobbak léfznek, nem mondom a' méltóságban, hanem *az Igaſságban és Iſteni félelemben.*

III.)

III.) Gondoljátok-meg, végezetre, *magokat azon két virtuſokat mellyek itten az uralkodóknak parantsoltatnak.* Magok ezek eléggé felindíthatnak titeket arra, hogy ſoha ezeket ſzemeitek-elöl félre ne tegyétek, mellyek-is az *igaſság és az Iſteni félelem.* Hogy én ezeknek ſzerelmére minden Iſten-félö Elöl-járóknak ſzíveket fel-gerjeſzſzem, tsak úgy tselekeſzem, mint a' ki valamelly ſzép emberi ábrázatnak le-feſtett képét valakivel meg-akarná kedveltetni. Ne dítsérje azt hoſzſzas és meſterséges beſzédekkel; vegye elö, mutaſsa-ki, már meg-vagyon minden; mert az magával hordozza azt a' kellemetességet, és titkos eröt, melly a' ſzívet és ſzemet magához vonja.

Nem titkolom el azért én-is töled ezeket, hanem ki-mutatom, jövel, láſs egy ollyan embert a' ki uralkodik az embereken igazán és Iſteni félelemmel.

Meg-emlékezik ez arról, hogy ö nem magának, hanem a' közönséges Társaságnak ſzületett, azért-is egéſzſzen annak ſzenteli és áldozza magát. Tudja ö azt, hogy a' dolog mellyet ö folytat, nem magáé, mert az egéſz társaságnak képét viſeli, azért-is ſoha nem tartván egyebet ſzemei-elött, hanem a' köz-jót, nem érkezik ö tsak tekinteni-is a' maga haſznára, mert ahoz-való ſzeretet és buzgóság egéſzſzen el-foglalta. Ki terjeſzti a' maga gondoſságát egyformán az egéſz *Statusra*, nem hágy-fel annak egy réſzével, hogy a' máſikkal jól teheſsen. (Azon alſzik, azon eſzik iſzik, jár, kél, 's a' t. ez a' jó Kormányos, hogy ez az ö hajója jól menjen, és az az indúlat vagyon benne, melly vólt Ciceróban, ki azt ſzokta mondani, hogy ha ö el-láthatná, hogy Rómának valaha egy napon el-kellene veſzni, bár azt tudná-is, hogy ſok ſzáz eſztendök múlva leſzſz, ki-gondolhatatlan bána-

tot okozna ez néki) Egyenlõ-képpen várhatja ennek kezeiböl, mind az ártatlanság a' maga óltalmaztatását és jutalmát, mind a' gonoſzság az õ tartozott büntetését. Nem ollyanok az õ törvényei mint a' pókhálók, mellyek a' gyengébb állatokat meg-fogják, az erõſsebbeket által-botsátják. Tudván azt, hogy-ha valaki elõtt, bizony a' Bírák elõtt el-vagyon rejtve az igaſság méj kútban, és hogy nem lehet olly' világos ügy, mellynek a' hazugság fedeleket ne tsinálhatna, és ſzövevényeſsé ne tenné az emberi gonoſzság; azért õ ſzorgalmatoſsan vígyáz, és az õ két fülei-közzül egyiket mindég kéſzen tartja a' máſik félnek, és mindent figyelmeteſen meg-fontol a' mérõ ſerpenyõben. Noha pedig õ illyen laſsan mégyen, de mindazonáltal ſzívén vagyon, és el-nem felejtheti *Marcus Aurelius* Római Tsáſzárnak ditsekedését, ki azt mondotta: hogy „ „ Nem emlékezik reá, hogy 35. eſztendõk a- „ latt, mellyekben uralkodott, egy özvegy-is, „ vagy árva lett vólna, ki nyóltz napnál to- „ vább folytatta vólna perit õ-elõtte „ Mivel õ ollyan mint az Iſten' Angyala, ki mindeneknek végére ment, bízvást hiheted-is hogy a' mit õ ítél, ollyan léſz' mintha az Égbõl az Iſten mondaná-ki azt. Ne félj attól, hogy az ajándék meg-vakította vólna az õ ſzemeit, és el-fordítaná az õ ítéletit, hogy tekíntene, vagy barátságra, vagy atyafiságra, ſzegénységre vagy gazdagságra. Arról ſem tudakozódik, hogy a' ki õ-tõle igaſságot kér, jó ember-é vagy roſzſz? tsak a' mit kíván igaz légyen. Reá mehet ez az ember arra, hogy a' kit gyülöl *abſolválja*, és a' kit nem gyülöl *condemnálja*; mert elõtte tartja nem azt a' mit maga akar, hanem mit akar a' törvény; és jól tudja hogy néki annyi ſzabad, a' mennyi reá-bízatott.

Mind

Mind ezek ámbár ditsöſséges tulajdonságai ö-néki; de nem elégſzik ö-meg tsak ollyan Elöl-járó lenni, a' millyet még az Áthénáſi Areopágusban-is lehetett találni, és tsak az igaſsággal, a' melly kinek-kinek meg-adja a' mi az övé, a' tolvajokon uralkodókkal együtt ékeskedni: homályoſoknak tartja mind ezeket az ö ſzép virtuſit, ha ezeknek az igaz diſzét és valóságos ſzínét meg-nem adná az *Iſteni félelem.* Minden *politica* virtuſit e' nélkül tsak éppen tsalárd *lárvának* nézné, és a' dühösködönek kezében lévö fegyvernek tartaná lenni. E' tselekeſzi azt, hogy ö mindenekben nem a' maga ditsöſségét, hanem az Iſtenét nézi. Ez az Iſteni félelem ſzabadítja-meg ötet az emberektöl-való félelemtöl, a' kik néki az igaſságnak ki-ſzolgáltatásában ezer töröket hánynak. Tudja hogy van néki Bírája Menyben, ki minden ö Itéletit jegyzö-könyvébe béírta, és ſzámot véſzen töle. Vagyon ugyan néki hatalma hogy azt tselekedje a' mit akar; de az ö ſzívében lévö Iſteni félelem tselekeſzi, hogy ne akarjon egyebet, hanem a' mit kell. A' mi ö a' népnek, t. i. igazgatója, az ö-néki az Iſteni félelem, és ugyan azért tud máſokat jól igazgatni. Mennél jobban fel-emelte ötet az Iſten az ö attyafiai felett; annál köteleſebbnek tartja magát, hogy ö máſoknál az Iſtent inkább ſzereſse, tiſztelje, és ama' jó tanátsadó' beſzédét olvaſsa, Sz. nevét imádja, mennél veſzedelmeſebb az ö állapotja, és mivel az ö ſzíve, inkább mint a' Cicerójé régenten, oda lenne, ha tudná, hogy a' kik az ö igazgatáſa alá bízattak azok valaha el-veſznek; tehát ezen vagyon, hogy az Iſteni félelem ezeknek ſzívekbe is bé-plántáltaſsék, az Iſteni tiſztelet, kegyeſség terjedjen, és ha jó rendeléſeivel, törvényeivel ſok vétkeket ki-írt; ſokkal többeket életével, 's példájával.

Ímé

Ímé Atyámfiai! ez az *igazán* és *Iſteni félelemmel uralkodó* embernek igaz és valóságos képe. Ki ne ſzeretné ezt, és ki vólna az a' ki ezt ne mondaná: Óh bóldog nép az a' mellyet illyen Elöl-járókkal áld-meg az Iſten! Te vagy az a' bóldog nép Keréſztyén Gyülekezet, magadat azért méltatlanná ne tedd, hanem ezeket ſzereſsed, tiſzteljed, és felette betsületeſeknek tartsad, úgy-mint a' kik illyen terhes ſzám-adást vállalnak magokra te-éretted. Tiis Iſten-félö Elöl-járók, a' mint eleitöl-fogva meg-taníttattatok az Úrtól, ezekben gyakoroljátok magatokat ez után-is. Ez a' két jó vezér igazgaſson titeket a' ti útaitokban. Tudom, máſoknak-is kell fel-találtatni; de ezek a' födolgok. Kell böltseſség-is, de erre nézve rettent engem' az Achitófel' példája; kell gazdagság, jó tehetség is, de lám *Cræſus*, *Dárius* bóldogtalan uralkodók lehettek e' mellett; kell jó nemzettség, de Dávid Juháſzból-is ditsöſséges Király lehetett. Kell pallérozottság; de a' Római Polgár-meſterek az eke' ſzarvától válaſztattak, 's ezek alatt vólt Róma leg-bóldogabb. Egyedül az Igaſság és az Iſteni félelem tehát azok, a' mellyek ha meg-vagynak az Uralkodókban, minden meg-van valami ö bennek meg-kívántatik. Ellenben ha ezek meg-nintsenek, ſemmi ſints? Az Úrnak áldását kivánván annak-okáért a' ti munkátokra, ezzel a' Jó'ſafát' intésével botsátalak el titeket a' ti hivatalotokba: 2. *Krón.* 19: 6. 7. *Jól meg-lássátok a' mit tselekeſztek; mert nem ember' képében ítéltek, hanem az Úrnak képében, ki az ítéletben veletek léſzen; azért az Úrnak félelme légyen rajtatok, okkal tselekedjetek, és ſzorgalmatoſok légyetek; mert a' mi Urunknál Istenünknél nintsen hamiſság, ſem ſzemély-válogatás, ſem ajándék-vétel. Ámen.*

LVI.

LVI. PRÉDIKÁTZIÓ.

Az Egyházi Szolgának kötelességeiről.

Szent Letzke: *Tsel.* 20: 28. *Viseljetek gondot magatokról, és az egész Nyájról, mellyben a' Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten' Anyaszentegyházának legeltetésére, mellyet tulajdon vérén keresett.*

Kereszтyén Atyámfiai! Gyakorta ugyan azon egy oknak, ugyan azon egy dolognak, egymástól különbözõ, sõt egymással egyenesen ellenkezõ munkálkodásai szoktanak lenni. Innen gyakran láthatjuk, hogy a' veszedelem, a' melly meg-rettenti 's el-lankasztja a' félelmeseket, ugyan az fel-serkenti, néki bátorítja a' nagy lelkû embereket. Valamint semmi nints a' mi a' puszta szíveket jobban el-olvasztja, mint a' dolognak nagy és nehéz vólta: úgy semmi nints a' mi jobban fel-gerjesztse, 's magához édesítse az ollyanokat, a' kikben valóságos heroismus, nagyra termett lélek vagyon. Innen ama' nevezetes Fõ-Vezér, Julius Tsászár, a' kinél híresebbet alig mutathat a' régi Világ, valahányszor meg-kellett ütközni az ellenséggel, nem titkolta-el soha katonáitól sem sokaságát, sem erejét annak az õ-ellenek feküvõ seregnek, a' mellyel nem sokára szembe kellene szállani; azért, mert jól esmérvén az õ embereinek szíveket, tudta azt, hogy a' veszedelemnek nagy vólta, mellyet elejekben terjeszt, még meg-kettõzteti az õ bátorságokat, és még jobb rendben igyekezik magokat helyheztetni az ellenségnek várására.

K.

K. A! ha ſzabad az Iſtennek hadait az emberekével egyben-haſonlítanom, úgy tartom azt lehet mondani, hogy Sz. Pál haſonló-képpen bánik a' Sz. Letzkében az Efeſusi Gyülekezetnek Lelki-Páſztorival, és azoknak Személlyekben minden rendes Egyházi Szolgákkal, mint ez a' hatalmas Hadi-Vezér bánt az ő katonáival. Midőn ő Jéru'sálembe igyekezvén Miletum Városába érkezett vólna, oda hívatá magához az Eféſusi Gyülekezetnek Lelki-Páſztorit, és mivel tudta, hogy többé azok az ő ortzáját nem látnák, tehát ő-nékiek mintegy utólsó Testamentomot téſzen ebben a' Réſzben. A' mellyben-is azt vehetjük a' többek között éſzre, hogy ő éppen nem simítja, nem titkolja ő-előttök a' dolgot, hanem nyilván meg-mondja, hogy ő-reájok fogság és nyomorúság következik, és hogy az ő ortzáját többé nem fogják látni *v.* 23: 25. Le-feſti nékiek eleven ſzínekkel azokat a' terhes akadályokat, mellyek fognának ő eleikbe vettetni az Evangyéliom' hirdetésében *v.* 29, 30. Mind ezek nékiek valósággal ſzomorú hírek lehettenek, kivált-képpen midőn hallanák hogy az ő ortzáját többé nem látnák. Mert akármelly ſzomorúk lettenek vólna az idők, mellyekkel őket fenyegeti, akármillyen nagy az embereknek veſzettsége, a' farkaſoknak dühöſsége, a' mellyeket nékiek előre meg-jövendől, de ha Pál velek lett vólna, annak a' nagy Apostolnak társaſága és példája, mind ezeknek a' gonoſzoknak keſerüségét nékiek meg-édesíthette vólna, és őket az el-romlástól erősen tarthatta vólna. Mitől félhettenek vólna ők, míg mellettek vólt az Úr Jéſus Kriſtus' ſeregeinek ez a' hatalmas vezére? Az ő jelen-léte, bátorsága, Iſtenes tanításai, és oktatásai, elegedendők vóltanak arra, hogy őket a' leg-nagyobb veſzedelmekben-

ben-is meg-bátorítsák. De már többé nem lehet magokat ezzel a' kellemetes reménységgel tartani; mégyen Pál Jéru'sálembe, és azt mondja, hogy többé viszsza nem jö soha. De akármillyen nagy szomorúságoknak okai lehettenek mind ezek, nem titkolja, mert éppen nem fél, hogy ez az ő beszéde el-tsüggeszsze az Efésusiakat, tudván, *hogy nem adott nékiek az Isten félelemnek lelkét, hanem erönek, szeretetnek és józan elménck lelket* 2 *Tim.* 1: 7. Sőt ellenben azt tartja, hogy a' veszedelem' nagy vóltának meg-esmérése még inkább fel-serkenti az ő bátorságokat, és midőn látják, hogy nints kire támaszkodni, annál jobban erölködnek, hogy minden magokból ki-teljen, és egyben-gyüjtsék, öszve-szedjék minden erejeket 's tehetségeket, hogy ennyi sok ellenségeknek ellenek-álhassanak. *Minthogy ú. m. az én ortzámat többé nem fogjátok látni, viseljetek gondot magatokról, és az egész Nyájról, mellyben a' Sz. Lélek titeket vígyázókká tett.* „ Mintha mondotta vólna: Ezen veszedelmes időknek ábrázatja titeket meg-ne „ rémíttsen, sőt inkább ez élesítse a' ti bá- „ torságtokat, és erősíttsen titeket. Ímé elő- „ re meg-mondottam néktek, készítsétek a- „ zért magatokat jó idején erre a' rettenetes, „ de el-kerülhetetlen hartzra, áljatok éjjel és „ nappal a' strá'sán, hogy soha meg-ne tsal- „ jon, 's véletlen meg-ne lepjen az ellenség. „ Míg én veletek lehettem, meg-adtam tinék- „ tek mind azokat a' kötelességeket, mellyek- „ re az én Apostoli hívatalom, 's egymás kö- „ zött-való szent barátságunk kötelezett en- „ gem', ki-nyújtottam kezeimet tinéktek a' „ veszedelemben, meg-mutattam az útat, se- „ gítettelek tanátsommal kételkedéstekben, ví- „ gasztaltalak nyomorúságtokban; de már e- „ zután óh én Szerelmes Atyámfiai! és az Úr-

nak

„ nak munkáiban kedves Szolga-társaim! nem
„ lehet így többe, minden órán meg-foszlat-
„ tok attól a' Páltól, a' ki ezeket a' kedves
„ dolgokat tselekedte veletek; szükség azért,
„ hogy már ezután gyámol nélkül járjatok,
„ és magatok legyetek magatoknak vezérek,
„ Tanítók, és Pálok: Viseljetek azért gondot
„ magatokról, és az egész Nyájról, mellyben
„ a' Sz. Lélek titeket vígyázókká tett.

Valójában Apostoli méltóságot mutató beszédek! a' mellyekben lehet érezni ama' Mennyei kenetnek drága illatját, mellyel ez a' Nagy Apostol meg-kenettetett vala ama' Szenttől az ő más Apostol' társai felett. Méltók bizonyára ezek a' beszédek, hogy ezeket az Evangyéliomnak minden igaz Szolgái tegyék mint egy petsétet az ő szívekre, és mint egy béllyeget az ő karokra, és valahová menéndenek, ez vezérelje őket, mikor alusznak ez őrizze-meg őket, és mikor fel serkennek e' beszélgesen leg-először ő-velek. Én is azért kívántam ezeket a' beszédeket tanításomnak fundamentomául fel-venni. T. i. tettzett ama' Pásztoroknak Fejedelmének az én méltatlan személlyemet-is ez idő szerént azoknak az őrállóknak közibe számlálni, a' kik adattanak ő Sz. Felségétől ezen Izráel' Házának, hogy részes legyek ő-velek a' szolgálatnak munkájában, hogy a' Szenteknek egy testbe-való köttöztetésekre, a' Krisus' testének építtetésére én-is reá fordítsam azt, a' mit az Úr én-reám bízott, és lehessek ebben a' nagy Házban, ha szinte nem arany v. ezüst edény-is, de a'-vagy tsak fa és tserép edény, ha szintén felettébb hasznosan nem-is, de a'vagy tsak hűségesen munkálódó Szolga. Mert éppen nem bíztatnak engemet az én vállaim azzal, hogy magamnak nagyokat ígérjek, hogy már előre magamnak bővséges aratásokat ígérjek, és

nem-

nem-is mefzfze-vólna ez a' kevélységnek útálatos vétkétől; de a' mi az én Iſtenemnek munkájában-való hûséget illeti, már abban az elsöséget ſenkinek nem engedem. Légyenek bátor máſok az Iráſokban hatalmas férfiak, Apollók, a' lelki erônek meg mutatása-által az embereknek gondolatjokat fogjúl vivô Pálok, légyenek Boanergeſek; de nintsen nékem egyebem, a' mivel ditsekedjem a' hûségnél, és ez az az egyetlen-egy virtus, a' mellyel a' ſzolga minden kérkedékenység nélkûl ditsekedhetik. Gondolkozván a. o. miképpen kezdeném-el ti-közöttetek ezen Sz. hivatalomat, úgy láttzik leg-illendôbb léſzen, ha az el-olvaſtatott Sz. beſzédekkel kezdem-el. Ugyan-is az Úrnak hadaiban gyakoroltatott férfiúnak ſzavai ezek, a' ſiſak alatt meg-ôſzült fôből ſzármazott tanáts-adás ez.

Ha a. o. azok, a' kik valami meſterségben bóldogúlni akarnak, azokat kérdezik-meg, azoknak tanáts-adáſokat 's példájokat követik, a' kik azt a' meſterséget leg-dítséreteſebben folytatták. Imhol a' nagy Meſtere az Evangyéliom' prédikállásának, ú. m. Sz. Pál. Mit tselekedhetném én a. o. jobbat, új vezér lévén, mintha ezt veſzem-fel az én Meſteremmé, és az ô ſzájából tanúlom-meg annak a' hívatalnak köteleſségeit, a' mellyet ma el-kezdek közöttetek. Minek-elôtte azért ti-néktek prédikállanék, magamnak fogok a' Sz. Letzkéből elôſzör-is prédikállani, és valamint az épitôk, minek-elôtte az épitéshez hozzá fognak, le-rajzolják az épületet: úgy én-is minek-elôtte a' lelki-háznak épitéséhez fognék, le-rajzolom, ha gyenge vonáſokkal-is annak formáját, és elô-adom a' hûséges Egyházi ſzolgának az ô köteleſségeit az Iſten' Házában. Annak-okáért láſsuk

1.) Az Egyházi ſzolgának köteleſségeit: *Viſeljetek gondot magatokról és az egéſz nyájról.*

2.) Az indító okokról, a' mellyek ötet azokra fel-indíthatják.

ELSŐ RÉSZ.

Leg-elsö köteleſség a. o. a' mellyet kíván az Apoſtol azoktól, a' kik az Evangyéliomnak ſzolgái, ez: hogy *ök magokra viſeljenek gondot*, és a' melly vígyázást ö-reájok bízott az Iſten, azt magokon kezdjék. Nem mondja nékiek: Viſeljetek gondot a' ti dolgaitokra, utánna járjatok a' magatok haſznának, a' ti betsületeteknek 's méltóságtoknak máſok elöttvaló nevelésének, hanem magatokra. Nem ok nélkül kívánja pedig attól, a' ki az Evangyéliom' ſzolgája, hogy ö elöſzör magára vígyázzon, mert a' ki magára gondot nem viſel, mimódon vólna az alkalmatos arra, hogy máſokra gondot viſeljen, és éppen nem lehet arról fel-tenni, ki a' maga idveſségével fel-hágy, hogy a' máséval ſokat gondoljon. Jaj te-néked, ha ollyan orvosra bízod a' te fejedet, a' ki magát ſem tudja 's nem igyekezik meg-gyógyítani, jaj annak az orſzágnak, mellynek igazgatásának gyeplöit ollyan Király hordozza, a' ki reggel eſzik, az-az, még igen gyermek, a' kinek tútor kell. De minden emberek-között, a' kik közönséges hívatalban vagynak, nints ſenki a' ki jobban köteles vólna arra, hogy magára vígyázzon, mint a' Lelki-Páſztorok. Ugyan-is

1.) Ollyan ſzemély az Egyházi ſzolga, a' ki máſokra vígyáz. Az a' kit a' ſtrá'sára állítanak mindenkor leg-elsö a' veſzedelemben. Ha ö el-alſzik, néki vágják-el leg-elöſzör a' nyakát, ha máſokat el-hágy veſzni, ſzámon kérik töle, ha maga meg-ſzabadúl is. Mint-

hogy

hogy a. o. az ellenség közel van, elöször-is magára kell gondot viselni, mert a' kik a' nyáját el-akarják veszteni leg-elsö gondjok az, hogy a' pásztort veszesék-el, és a' kutyákat mellyek ugatásokkal hírt adnak.

2.) Olyan személy az Egyházi szolga, a' kinek sokkal több ellenségei vagynak, mint akár-kinek ezen a' világon. Ellensége néki az ördög. Ha valaki házat épít, ha a' mesterember az ö munkáját ki-szabja, ha az Iró valamit ír, és félben hadja az ö munkáját egynehány napokig, ha azután bizonyos napokkal ismét elö vészi, ugyan abban az állapotban találja, a' mellyben hagyta; de a' Lelki-Pásztornak munkája éppen nem így van, mindég ott van az ördög, a' ki valamit ö épített, mindjárt fel-forgatja, és ha kevés ideig meg-szünik-is, abban az állapotban nem marad, hanem ismét elöl kell kezdeni. Semmi Mester-emberrel nem ellenkezik az ö munkája, a' mellyet dolgozik; mitsoda szépen engednek az építönek a' kövek, a' fazekasnak a' sár, nem mondja: miért formáltál engem' e'képpen, mind ezek elöre meg-mondhatják, mennyi és hány munkát végezhetnek-el ennyire 's meg-ennyi idöre. De a' Lelki-Pásztornak a' szívvel vagyon dolga, melly tsalárd minden dolgok felett, és ellent áll az ö nyilainak, úgy-hogy ha sok számos esztendökig prédikáll-is, azt kell néki mondani: *Uram kitsoda hiszen a' mi prédikállásunknak, és az Úrnak karja kinek jelenik-meg?* Ellensége a' Lelki-Pásztornak az egész világ, és az egész világ' nyelvére ki-vagyon ö tétetve; valamint-hogy fekete a' ruha, a' mellyben ök járnak, a' mellyen tsak egy kis pihetske-is meg-láttzik: úgy az ö leg-kisebb hibáik-is mindjárt szembe tünnek. Ki-vagyon ö tétetve nem tsak a' Hitnek ellenségeinek szidalmazásokra, a' kik, mint az Egyiptom-

béliek terméſzettel gyülölik a' Páſztorokat, hanem gyakran még az ö nyájáéra-is, mert valami-képpen hogy a' ki a' közönséges helyen épített, ugyan annyi Cenſori vagynak az ö építésének, a' hányan mennek ott által: úgy a' nép közzül mindenik visgálja azoknak tselekedeteket, a' kik építik az Iſtennek Házát. És ki-vévén egynehány jó lelkü Kereſztyéneket, a' kik azért jönek az Úrnak Házába, hogy itten mint engedelmes tanítványok, meghallják az ö Uroknak parantsolatit, többnyire az emberek ide azért jönek, hogy itten mint meg-annyi Bírák ſzéket üllyenek, és a' Prédikátor el-végezvén az ö beſzédét, ök vokſot mondjanak, ha vallyon meg érdemli-é v. nem az ékeſen ſzólló Oratornak nevét? Ellensége továbbá ö-néki önnön-maga, és így ſemmitöl nem kell nékie magát jobban félteni, mint magától. Ha néha meg-áldja az Úr a' mi kezeink alatt az ö Igéjének prédikállását, óh melly hajlandók vagyunk mindjárt ollyankor arra, hogy azt a' magunk ékeſen ſzóllásának tulajdonittsuk, és ha néha az ördögök engednek minékünk, mint régenten a' Tanítványoknak, óh melly nehéz magunkat meg-tartóztatni, hogy azzal ne ditsekedjünk, és ſzertelen ne örüljünk. Sem a' ki plántál valami, ſem a' ki öntöz, hanem az Iſten a' ki elö-menetelt ád; de hanyadik mindazáltal az a' Lelki-Páſztor, a' ki midön látja az ö ſzívet meg haté beſzédeire a' halgatóknak ſzemeiböl ki-tsordúló köny-hullatáſokat, midön halja az ötet újjal mutató ſokaságnak ſuttogva mondott dítséreteit, azt ne gondolná, hogy ö valami? Láthatjuk ſzomorú ſzemekkel a' Kereſztyén világnak nagy réſzében mire vitte az Egyházi ſzolgákat a' felettébb-való tiſztelet és betsület. Oh melly vígyázva kell a. o. az Egyházi ſzolgának állani maga ellen a' ſirá'sát, hogy az alázatoságot, ezt a' Jéſus Kriſtus' ſzolgáinak leg-

féltöbb kintseket, valami-módon az ö kezeiből ki-ne tekerjék a' hizelkedö ajákaknak tsalárd dítséretei.

3.) Ollyan Személy az Egyházi Szolga, a' kinek mindennek kell lenni mindenekhez. Ollyan sok-féle humorú emberekkel vagyon ö-nékie dolga, olly külömb-külömb-féle gustusokat kell ö-nékie meg-elégíteni, hogy-ha Angyal vólna-is, még-is lehetetlen vólna nékie magát alkalmaztatni mindenekhez. Némellyek az ö halgatói közzül tudatlanok, mások tudósok, a'vagy tsak annak tartják magokat. Melly nehéz már úgy közleni a' dolgot, hogy mindenkor ollyat mondjon, a' melly ezeknek kényes ínnyeknek se' okozzon tsömört, amazokat-is mint éhezö lelkeket jól tartsa. Némellyek restek, ostobák, mások felettébb-is curiosusok, némellyek félelmesek, mások kevélyek és kemény-nyakúak, és egygyik idöben az emberek inkább fel-veszik az intést, mint máskor, a' melly idöt nem mindég tudhatja a' Lelki-Pásztor. Hol már az az ember, a' ki mind ezekre alkalmatos lehessen, és ennyi ezer-meg-ezer féle lelkeknek külömbözö státusaikhoz magát szabhassa, ennyi-felé eleget tégyen, most épittsen majd rontson, most sebesítsen éles borotvával, majd gyógyítson lágyító flastrommal, most egyik' kedvéért légyen ékesen-szólló Orator, másokért Philosophus, egyiknek mélj dolgokat feszegetö Theologus, másoknak együgyüen tanító Catechista. Kitsoda mondom mind azokra alkalmatos? hanemha az ö elméje mindenkor jelen-van, és ugyan magára vígyáz.

4.) Szám adó Szolga. A' mit eddig mondottunk ezen Hívatalnak nehéz vóltáról, igen tsekély dolog, abban van a' leg-fóbb nehézség, a' leg-fóbb dolog, a' melly ettöl el-rémíthetné még a' leg-alkalmatosabb, és az Is-

tennek ſzolgálatjára buzgó lelkeket-is, hogy még ſzámot-is kell az Iſtennek valaha adni, és meg kell felelni annyi lelkekért. Ugyan-is mitsodák vagyunk mi, hogy meg-felelheſsünk ö-nékie a' más lelkéről, mi a' kik a' magunk lelkét-is nem tudjuk jól igazgatni, mimódon ſzaggathatnánk-ki a' vétkeket ennyi lelkekből? holott azok a' mieinkben meg-gyökereztenek. Mit haſznál minékünk meg-tartóztatni mimagunkat a' bünöktöl, ha a' más bünéért tsak ugyan meg-büntettetünk? Bizonyára ez a' gondolat el-tsüggeſztene egéſzen, hanemha bíznánk a' mi Iſtenünknek jóságához, hogy t. i. ha járunk ö-elötte jó lelki-esmérettel, és munkálódunk a' mi erönknek mértékéhez képest, nem rekeſzt-ki minket attól az ö irgalmaſságától, a' mellyet mi-általunk hirdettet máſoknak.

Láttuk eddig, miért keljen magára vígyázni a' Lelki Páſztornak, láſsuk már azokat a' köteleſségeket-is, mellyeket ez a' magára-való vígyázás magában foglal.

1.) Meg-kell nékie magát próbálni és visgálni, hogy magát meg-esmérheſse. Míg az ember magát nem tudja, addig kevély és vakmerö, és ezen vakmeröség által hanyat-homlok rohan mind azokra, a' mellyeket kíván, és magát el-veſzti. De ha tudja a' maga tehetetlenségét és méltatlanságát, a' maga ſzívének tsalárdságát, ez ötet okoſsá és vígyázóvá teſzi, úgyhogy magának ſe' hidjen, és kezdjen félni az ö ſzívének tsalárdsága, és az ö tulajdon kívánsági által-való el-vonattatástól.

2.) Hogy ö-magára vígyázhaſson, úgy kell nékie tselekedni, mint a' Királyi Próféta, a' ki-is az Úrnak törvényében elmélkedett éjjel és nappal: úgy a' Lelki Páſztornak ſzüntelen az Úrnak útait kell visgálni, hogy az

ö

ő lábait azoknak egyenes ösvényén jártassa, és se' jobbra se' balra ne iszamodjon. Valamint a' ki az éjtszakai setétségben jár, mikor az egyenes útat keresi, magát őrzi-meg az el-tévelyedéstől: úgy a' ki az Úrnak útára figyelmez és halgat, önnön-magára figyelmez.

3.) Kell ő-néki elegedendő szükséges tudományokról provideálni. Nem elég néki tsak annyit tudni, a' mellyel maga idvezülhessen, és hogy az ő maga értelme meg-világosíttatott légyen, hanem légyen abban annyi világosság, a' melly másoknak-is meg-világosítására elégséges légyen. Ugyan-is, gyakran ollyan néppel lehet néki dolga, a' mellynek nem elég tsak el-mondani együgyüen, hiszek a' Jésus Krisztusban, hanem a' melly okait-is meg-kívánja. El-múltak már ma azok a' bóldog idők, hogy egy öreg, mint hajdan a' Nicenumi Gyülésben, el-mondván a' Hiszek egy Istent, meg-győzhette az Áriánust. Akadhat ollyan népre, vagy némellyekre azok közzül, a' kik meg-kérdik, miért hidjenek Pálnak 's másoknak; akadhat ollyanokra, a' kiknek füleik viszketegesek, és tsiklandók, de szíveik kemények, mellyeket meg-mozdítani nehéz. De még e' sem elég, nem elég tsak az igaz tudományt meg-tudni a' sarkában állítani, hanem az ellenkezőt-is meg-kell tudni tzáfolni. Rajtunk minden-felől a' sok ellenség, a' kik minden-féle ki-gondolható subtilitásokkal, ezer-meg-ezer tekervényeikkel ostromolják a' Keresztyén Vallást, el járják a' tengert és a' szárazt, hogy egy Prosélitust találjanak. Az Egyházi Szolgának azért hogy ezeknek meg-felelhessen, és az igazságot lelkek esméretére meg-mutathassa, fel-kell öltöztetve lenni az Istennek minden fegyvereivel, és szükség, hogy jó idején meg-gazdagíttsa a' maga elméjét minden féle idvessséges

tudományokkal, hogy mint a' gondos házigazda, *tudjon elő-hozni annak idejében az ő éles házából ót és újjat. Mát.* 13.

4.) Vígyázni kell az Egyházi Szolgának magára az Evangyéliomnak prédikállásában, vígyázni életére 's erköltseire, de ezekről oda alább bővebben.

Második kötelesség, a' mellyre az Apostol inti az Egyházi Szolgákat, az ő-reájok bízott *nyájra-való gond viselés: Viseljetek ú. m. gondot az egész nyájra.* Sok helyeken a' Szent Irás hasonlítja a' Híveket *nyájhoz*, Juh-nyájhoz, azért, mert a' Juhoknak magoktól nints sem erejek, sem gyorsaságok, sem bátorságok, minden óltalom nélkül-való állatok ők, a' mellyek igen könnyen el-vesztik magokat, hanemha a' pásztornak okossága által őriztetnek. Kivált-képpen pedig az ő szelídségekre, engedelmességekre és békeséges-türésekre nézve, végezetre, mert ők szeretnek társaságban élni, és halgatják az ő pásztoroknak szavát, és ötet követik. Hasonló-képpen az Egyházi Szolgák neveztetnek Pásztoroknak, hogy ez a' nevezet mindenkor eszekbe juttassa nékiek azt a' szeretetet, a' mellyel tartoznak a' Híveknek, azt a' gondosságot, mellyel kell az ő idvességeket munkálódni, azt a' sok munkát és fáradságot, a' mellyet el-kell szenvedni, azt az okosságot, mellyel kell nékik magokat viselni, végezetre kivált-képpen, hogy meg-tanúlnák innen, minémű bátorsággal kell ő-nékiek bírni, annyira hogy ha a' szükség kívánja, még életeket-is készek légyenek le-tenni az ő juhaikért. Mimódon jár pedig-el az Egyházi Szolga jól ezen ő Pásztori' kötelességében?

F. Úgy 1-ször. Ha ő gondot visel az egész nyájra: *Viseljetek ú. m. gondot az egész nyájra.* Az Apostoloknak minden ő idejek-béli Juhokra

ra gondjok vólt, a' rendes Egyházi Szolgáknak dolgok nem így vagyon. Egy bizonyos nyájhoz köttetett az ő gond-viselések, de már a' mellyhez köttettek annak minden juhaira szorgalmatos gondjoknak kell lenni. Adósok ők mindeneknek, a' tudatlanoknak szintén úgy, mint a' tudósoknak, a' szegényeknek szintén úgy, mint a' gazdagoknak, szintén úgy drágának kell ő-elötte lenni a' szegény ember' lelkének, mint a' gazdagénak, mert mind a' kettő az Istennek kezéből jött-ki, mind a' kettőt a' maga képére teremtette, és a' maga vérén váltotta-meg. Valami-képpen a. o. a' jó Pásztor a' gyenge bárányokat ölébe vészi, a' sebesseket bé-kötözi, az el-tévelyedteket fel-keresi: így a' Lelkeknek hüséges Pásztora az erőteleneket meg-erősíti, a' nyomorúltakat vígasztalja, és az el-tévelyedteket a' kegyesség' útára viszsza-viszi Végezetre ha gyakorolja az Egyházi fenyítéket minden személy-válogatás nélkül, semmit nem visgálódván abban, ha vallyon az-által magának nem okoz-é kedvetlenséget? Akárhol üljön a' vétek, de azt néki minden személy-válogatás nélkül meg-kell tzélozni. Mósesnek kell lenni, ha vagynak Farahók, Illyésnek, ha vagynak Akhábok, K. Jánosnak mikor találtatnak Héródesek, úgy mindazáltal, hogy mindenkor meg-adja a' kinek tiszteséget kell a' tiszteséget, és ha az ő szent szabadsága szerént feddi-is a' vétkeket, de meg-betsülje a' személyeket, a' mellyeket az Isten méltóságban helyheztetett.

2-dik Kötelessége a' Lelki-Pásztornak, ha ő gondot akar viselni az ő nyájára, hogy ő el-hajtsa attól a' farkasokat, és más vad-állatokat, mellyek a' nyájnak árthatnának, minémüek a' hamis Próféták, a' tévelygő tudományú eretnekek. A' Pásztoroknak vagynak ku-

tyáik, a' mellyek által ök a' kár-tévő állatokat el-űzik, vagynak bottyaik, és egyébb fegyvereik, mellyekkel azokat el-verik. De a' Jéſus Kriſtus' nyájának igaz Páſztora illyen erőſzakos eſzközök nélkül nem ſzükölködik, nem-is adott a' ſzelíd lelkű Jéſus az ő kezekbe ſemmit, hanem az ő ſzájokba az ő beſzédét, melly élő és hatható a' nagy erőſségeknek le-rontására, haſonló a' két élű fegyverhez 's a' t. Ezzel kell a. o. néki az Eretnekeket meg győzni.

3-ſzor. Ha öket *legelteti*, és ő-nékiek alkalmatos eledelt ſzolgáltat az Iſten' beſzéde, és a' Sákramentomok által. A' mellyre meg-kívántatik.

1.) Hogy ő az Iſten' beſzédét *tiſztán* prédikálja. Ne prédikálja magát, az az: ne a' légyen az ő fő-tzélja, hogy tudós és olvasott ékesenſzólló embernek tartaſsék, hanem a' lelkeknek építése, a' lelki esméret' meg-ſebhetése, és az emberek' gondolatinak fogva-való vitele a' Kriſtusnak engedelmeſségére. Ne az embereknek dítséretén kapkodjon, hanem az ő megtéréſeken és idveſségeken. Vagy ha dítséretre vágy, azok légyenek az ő leg-kedvesebb dítséretei, a' mellyeket commendál ama' régi híres Doktor Hieronimus: *Lachrymæ auditorum laudes tuæ ſint.* Sőt vagyon még ennél nagyobb dítséret-is, a' mellyre minden kérkedékenységnek vétke nélkül vágyhat minden jó Lelki-Páſztor, t. i. a' mint egy valaki mondja: „ A' Lelki-Páſztornak dítsérete áll nem an-
„ nak ékeſen ſzóllásában a' ki ſzóll, hanem
„ azoknak életekben, a' kik ötet halgatják, és
„ nem az épült a' prédikátzióból, a' ki meg-
„ dítséri a' Tanítót, hanem az, a' ki magát
„ kárhoztatja, és onnan a' maga házához ſzo-
„ morúan, meg-keſeredet lélekkel tér-viſzſza.
Nem láttzik én előttem nagyobb képtelenség,

mint

mint az emberi ékesen szóllásnak mesterséges régulának felettébb, és egész jobbágyi módon szolgáló Tanító, a' ki hanem-ha válogatott szókkal, éles találmányokkal, mint meg-annyi virágokkal bé-nem hintheti a' maga beszédét, magának nem tészen eleget. Ezek ugyan tsudáltathatják magokat azokkal, a' kiknek lelki szájok-íze el-veszett, a' kik a' fűszerszámon kapnak inkább, mint az eledeleken, a' virágokon inkább, mint a' gyümöltsökön, de ezzel soha a' szívbe bé-nem plántálják a' kegyességet és az Isteni félelmet. A' sok figurákkal soha nem vígasztalsz-meg egy embert-is a' halál' órájan, sem tsak egy megrettent Lelki-esméretet-is meg-nem nyugosztalsz. Az Isten minket nem hívott a' füleknek tsiklándoztatására, mert hiszem vagynak arra musikásai a' világi bújaságnak; hanem a' szíveknek meg-sebesítésére, hívott minket a' Krisztus' keresztének prédikállására, a' melly a' meg-aláztatásnak leg-első gráduса; a' ki azért ezt válogatott mesterséges beszédekkel prédikálja, a' nem egyebet tsinál, hanem az alázatosságot prédikálja kevélységnek szavaival, a' melly tsak ollyan, mintha böjtöt prédikállana jól-lakott gyomornak. A' ki szóll a. o. szólja mint Isten' beszédét, és a' Sz. Irásoknak tiszta kút-fejeiből meríttetett tudományt, és ne annyira azon igyekezzen, hogy az ő tanításainak ezzel adjon fontot és erőt 's méltóságot; hanem ezzel: *Én az Úrtól vettem*, és minden részeire az ő tanításainak reá merje ütni ezt a' petsétet: *mert ezt mondja az Úr*, mint a' régi Próféták tselekedtek.

2.) De nem elég az, hogy igasságot prédikáljon, és tiszta tudományt, hanem kell azt még *okosan*, az-az, együgyűen, és világosan prédikállani. Valami-képpen hogy midőn az ember valami tele edényből más üresbe akar va-

valamit tölteni, meg-hajtja a' telit a' felé: úgy a' ki az ö halgatójának elméjébe akarja tölteni az igaz tudományt, ſzükség hogy le hajoljon, és annak alatsonyságához alkalmaztaſsa magát, mint az Apoſtol Sz. Pál, tejnek italával, nem kemény eledelekkel táplálja ötet.

3.) *Bátran.* Meg-lehet az, gyakran meg-is eſik, hogy azok az emberek, a' kiket feddünk, a' mi feddéſeinkért reánk meg-haraguſznak, és azokat motskolódáſoknak tartják. De tudjátok, hogy a' kiben kö vagyon, az orvost, midön azt ki-akarja vágni, ſzidalmazza, azután pedig meg-köſzöni, ezért az orvos nem haragſzik, hanem inkább ſzánakozik rajta, és nem ſzünik-meg orvoſságokkal gyógyítgatni ötet. Úgy az Egyházi ſzolgának ſemmit nem kell félni az illyeténeknek haragjától, hanem félni kell inkább attól, hogy az Iſten haragſzik-meg ö-ellenek, és reménleni kell, hogy valahára az Iſten meg illeti az ö ſzíveiket az igaz meg-térés által, és akkor meg-köſzönik nékünk, hogy ö-nékiek nem hízelkedtünk az ö bünéikben. Vagy pedig ha meg-maradnak az ö gonoſzságokban, leg-alább mi meg-ſzabadítjuk a' mi lelkünket, és le-teſzſzük a' terhet Lelki eſméretünkről, jobb hogy a' bünös boſzſzankodjék mi-reánk az ö el-fordúltsága miatt, mint mi boſzſzantsuk-meg az Iſtent a' mi reſtelkedéſünk miatt.

4.) *Békeſséges-türéſsel.* Ha az ö prédikállását nem áldja-meg mindjárt ſzerentsés elömenetellel az Iſten, nem kell mindjart kéttségbe esni, hanem reménleni kell, hogy ezután meg-fogja áldani. Tizenkét órái vagynak a' napnak, csak dolgozzanak hívén, leſzſz olly ſzerentsés óra, a' mellyben az Iſten ki-fogja mutatni az ö beſzédének hathatóſságát. Innen haláſzokat hívott a' Kriſtus, a' kik meg tanúlták a' magok tapaſztalásából, hogy gyakran vet-

vettetik a' háló a' tengerbe a' nélkül, hogy semmit sem fognak.

4-szer. Ha őket *vezérli*. Valami-képpen a' Pásztor előtte mégyen a' juhoknak, és azok az ő nyomdokit követik: úgy a' Lelki-Pásztornak tiszte az, hogy az egész nyájnak tükőre légyen, és azon az úton járjon, mellyen akarja, hogy az ő juhai menjenek. Ezért-is leg-szorgalmatosabban reá kell néki vígyázni, a' maga életére és erköltsére, hogy midőn másoknak prédikál, maga meg-vettetett ne légyen. Mert mit használ az ő-néki, ha másoknak meg-mutatja a' Menny-országnak útját, 's maga áll a' pokolnak útára? mit használ nékie, ha ő-is segít a' Nóé' bárkájának építésében, ha maga el-vész az özön vízben? Oh melly bóldogtalanoknak lehet tartani az ollyan Tanítókat, a' kikről azt lehet mondani, a' mit a' Krisztus mondott az Írás-tudókról és Farizeusokról. *Mát.* 13: 3. *Mindeneket, mellyeket néktek parantsolnak, hogy meg-tartsátok, meg-tartsátok, és meg-tselekedjétek, de az ő tselekedeteik szerént ne tselekedjetek, mert ők mondják de nem tartják meg.* Minden gonosz állatoknál ezen a' világon gonoszabb egy gonosz ember, minden gonosz emberek között leg-gonoszabbak a' roszsz Keresztyének, és a' roszsz Keresztyének között leg gonoszabbak a' roszsz és hi-pókrita Tanítók.

5-ször. Ha őket *igazgatja*. Valamint a' juhoknak pásztora nem tsak elől mégyen, hanem vagyon nékie pásztori-botja, mellyel azokat hajtja, hanem jól követik ötet mikor elől mégyen: úgy az Egyházi Szolgáknak adatott az Egyházi fenyíték mint valamelly pásztori bot, nem adatott kard, a' mellyel rontsanak, hanem pásztori bot, a' mellyel fenyítenek azért, hogy meg-tartsanak. Az oktalan juhokból álló nyájnak pásztori (Chrysostomus) a' mint néki-

kiek tettzik azokat kötözhetik, vághatják, égethetik, de nem így van azoknak dolgok, a' kik okos nyájat legeltetnek. (Lásd Rivet Med. p. 612.)

MÁSODIK RÈSZ.

Nem elégſzik-meg az Apoſtol inteni a' Lelki-Páſztorokat, hogy viſeljenek gondot magokról és az egéſz nyájról, hanem hogy erre annál inkább fel-ſerkentheſse eleikbe adja nékiek mind annak a' Hívatalnak nagy méltóságát, a' mellyet ök viſelnek, mind pedig annak a' nyájnak nagy méltóságát, a' mellynek legeltetésére hívattatnak.

I.) Az ö Hívataloknak méltóságát így adja-elö: *hogy a' Sz. Lélek tette öket Vígyázókká v. Püspökökké az Iſten' Anyaſzentegyházának legeltetésére.* Valamit ſzükség tudni az Egyházi ſzolgálatról, mind bé-vagyon ezekben a' beſzédekben foglaltatva. Úgy-mint

a.) Hogy az Egyházi ſzolgálat ollyan hívatal, a' melly Iſtentöl rendeltetett, és bizonyos emberekre bízatott, nem pedig tsak ſzeretetnek munkája, a' mellyet ſzabad mindeneknek gyakorolni, valakiknek tettzik, és a' kiket a' Lélek fel-indít, és éppen nem valami emberi ſzerzemény, a' melly tsak azért állíttatottt vólna-fel az Ekklé'siában, hogy a' jó rend fenn-tartaſsék, mert ímé nyilván mondja az Apostol: *a' Sz. Lélek tette öket Vígyázókká.*

b.) Hogy az Egyházi ſzolgálat nem tsak valami ſzáraz titulus, puſzta név, hanem munkát és fáradságot magában foglaló hívatal. Ugyan-is azt mondja az Egyházi Szolgákról, hogy ök Püspökök, az-az: Vígyázók, a' mellyre nem elég, hogy tsak nyitva tartsák ſzemeiket a' dolog' állapotjának ſzemlélésére, ha-

hanem kezeiket-is a' munkára kell vetni, gondjának kell arra lenni, hogy az ő nyáját egéſséges és virágos mezőkön legelteſse. Nem mondja: Titeket Püspökökké tett a' ti magatok legeltetésére és hízlalására, hanem az Iſten' Anyaſzentegyházának legeltetésére.

c.) Hogy az Egyházi ſzolgálat akármillyen nagy méltóságú hívatal, de mindazáltal ſzolgai hívatal. Oh mitsoda Királyi páltzákat tsináltanak már ma ezen a' világon abból a' páſztori potból, a' mellyet a' Kriſtus az ő Szolgáinak adott, mitsoda birodalmakat fundáltanak ezen az egy ſzón: *Legelteſsétek az én juhaimat*, mintha már ugyan ezzel e' mondattatnék: *Öljed, és egyed*, holott pedig tsak e' mondatik: *Legeltetésére.* Tsak e' világon-is nem minden páſztorok Urai annak a' nyájnak, mellyet legeltetnek, tehát lehet legeltetni a' nyájat azon-való uralkodás nélkül-is, leg-alább Sz. Pál le-rontotta ezt 1 *Pét.* 5: 2, 3. *Legelteſsétek ú. m. az Iſtennek ſeregét, melly a' ti gond-viſeléstek alatt vagyon, gondot viſelvén arról nem kénſzerítésből, hanem örömest, nem kívánván éktelenül a' nyereséget, hanem kéſz indulattal. Sem pedig úgy, mint uralkodván az Úrnak örökségén, hanem úgy mint kik az Iſten' ſeregének tükörei legyetek.* Nem a' te Nyájad az, a' mellyet legeltettz, nem vagy annak Ura, hanem ugyan azon Urok vagyon nékiek, a' ki tenéked, t. i. az Iſten.

II.) Elejekbe adja annak a' Nyájnak nagy méltóságát, hogy t. i. *azt az Iſten a' maga tulajdon vérén kereste.* Soſſa jobban és hathatóſabban le nem írhatta vólna az Apostol, melly drága dolog, melly féltő kintse és ójszága légyen az Iſtennek az Ekklé'sia, mint mikor azt mondja, hogy az az Iſten' Fia' vérének jutalma. Ugyan-is hordjátok elő gondolatitokkal mind azt, valami az Iſten' Fia' halálának

a'

a' ti elmétekben - való nagyítására ſzolgálhat. Nézzétek - meg azokat a' régi tzeremóniákat, prófétziákat, typuſokat, az O - Testamentomnak egéſz apparatuſát, a' mellyel az Iſten ezt a' munkát kéſzítette. Nézzétek-meg azokat az Iſten' boſzſzú - álló haragjának menyköveit, a' mellyek ennek az ártatlannak fejére lövöldöztettek, azokat a' lelki és testi ſzorongattatáſokat, mellyek az ő gyötrésére, mint valamelly Innep - napra ekkor fel gyültenek vala; láſsátok - meg ezt a' ſzomorúságtól minden felöl el-foglaltatott Lelket, azt a' földre le-folyó vért, azt a' keſerüségnek poharát, a' mellyel a' ti Meg - Váltótok ugyan meg-réſzegíttetett, tekintsétek meg az ő által-ſzegeztetett kezeit és lábait, nézzétek meg az ő körülötte dühösködő 'Sidóságot, sőt menjetek-fel az Égbe, nézzétek-meg amaz örökké-való Atyát, a' ki az ő Sz. Fiát mind ezekre ki-téſzi, meg-engedi, hogy a' világ ollyan bünnel fertézteſse - meg magát, a' mellyekre a' nap és a' kö-ſziklák el - iſzonyodnak, t. i. hogy a' ditsőſségnek Urát meg - feſzítse, az Iſtennek tulajdon vérét ki - ontsa. Szedjük - öſzve már mind ezeket: ímé e' teſzi mind öſzve a' Kristusnak vérét v. halálát. Mitsoda már az Eklé'sia? Ímé ennek a' halálnak jutalma, ezzel a' vérrel keresett és ſzereztetett drága kints. Ha tehát az eſzköz illy nagy vólt, óh hát millyennek kell a' végnek lenni; ha illyen a' váltságnak ára, hát mitsodás drága az ezzel keresett jóſzág? Ha ennek a' Lelki Meny-Aſzſzony' el-jegyeztetésének és haza-vitetésének kéſzületei illy pompások, óh hát melly kedvesnek kell a' Meny - Aſzſzonynak lenni az ő - Lelki Vő - Legényének ſzemei elött. Tzippora a' Móſes' felesége tsak egynehány tsep vérért, a' mellyet ki - ontott vala az ő fiának környül - metélkedésében, ezt mondá

Mó-

Mósesnek: *Az én fiamnak vérével váltott férjem vagy te énnékem*, óh mennyivel inkább azt mondhatja a' Krisus az Ekklé'siának: Az én tulajdon véremen keresett és meg-váltott népem vagy te énnékem.

Szerelmes Atyámfiai! a' kiket az Isten erre a' ditsősséges hívatalra, ú. m. az ő nyájának legeltetésére méltóztatott, gondoljátok-meg minémű légyen a' ti hívataltoknak méltósága, és mivel tartoztok ti a' ti Jésustoknak jóságának, a' ki ti-reátok bízta azt, a' mije leg-drágább vólt ezen a' világon? Mitsoda szemekkel kell a. o. tinéktek nézni ezt a' tinállatok le-tett drága kintset, a' melly a' Felséges Isten' vérének jutalma, az ő sok szenvedésinek drága gyümölcse. Melly nagy tekíntettel és tisztelettel, de egyszer'smind melly szív-béli igaz szeretettel kell tinéktek azeránt viseltetni, a' kiktől az Isten a' maga vérét nem kímélette, a' kiket ő nem tsak úgy néz, mint ő legeltetésének juhait, hanem mint az ő testének tagait, mint az ő koronájának leg-drágább gyöngyeit. Ne tartsatok a. o. egyet-is alá-valónak a' ti Uratok' nyájának juhai közzül, valamelly ennek a' Fő Pásztornak bélyegét viseli, akármilyen alá-valónak tessék e' világnak szemei előtt, mert nintsen azok között egy-is, a' melly többet ne érne az egész világnál, és annak minden kintseinél. Ne tessék ti-előttetek alá-valóságnak végben-vinni ő-erántok azt a' szolgálatot, mellyre a' ti hívataltok kötelez titeket. Ímé az Angyalok el-hadják a' ditsősségnek helyét az Egeket, és le-szállanak, hogy ezeknek a' juhoknak szolgáljanak, maga a' Ditsősségnek Ura le-száll, testet öltözik magára, sokat szenved, és meghal érettek. Hát a' mi ennyiben került az Istennek, a' miért kész vólt az Eget és Földet meg-indítani, az egész természetet fel-forgatni;

a' kikért tartja-fel ezt a' világot, ollyan kitsiny dolognak tettzik-é ti-elöttetek, hogy az meg-ne érdemlené a' ti vígyázástokat, fáradságos és ſzorgalmatos gondotokat? Ha az Isten az ö vérét ezekért nem kímélette, vallyon nem kellene-é minékünk kéſzeknek lenni még arra-is, hogy a' mi vérünket mi-is ezekért ki-ontsuk? nem ugyan ezeknek meg-váltására, hanem épitésére és meg tartására. Ha pedig a' mi vérünknek ſem kell drágának lenni ezért a' nyájért, hát vallyon a' mi veréjtékeink, izzadózásaink, fáradságos munkáink, a' mi betsületünk, világi javaink ollyan drágák vólnának-é mi-elöttünk, hogy azokat azért fel-ne áldoznánk? Söt inkább légyünk mi örökké-való gyalázatban és útálatban e' világ elött, tsak hogy a' mi nagy Iſtenünk és Megtartónk ditsöíteſsék. Küſzködjünk mi a' ſzegenységgel, tsak hogy azok a' drága Juhok gazdagok legyenek a jó-tselekedetekben, emélſzſzen-meg minket a' munka, tsak hogy azok a' drága tsep-vérek, a' melly a' Kriſtus' ſzentséges óldalából ki folytak, hijjában ne eſſenek a' porba. Oh melly keſerves dolog lenne az, ha ez a' drága kints el-veſzne a' mi kezeink között, és azok a' lelkek, a' mellyeket illy drága áron vett-meg az Iſten, el-veſznének a' mi restségünk miatt. Tudom ugyan, hogy az Iſtennek munkáját el-nem ronthatjuk, ſem ötet az ö végétöl el-nem ejthetjük, mert a' kiket egyſzer meg-váltott, el-nem veſzhetnek, de mindazáltal tselekedhetünk ollyanokat, a' mellyek a' magok terméſzetek ſzerént az Ekklé'siának el-rontására tzéloznak. Úgy tudjuk-meg a. o. mindnyájan válakik a' nyájnak Páſztori vagyunk, hogy ha a' Jéſus Kriſtusnak gyilkosi a' 'Sidók, leſznek elsök, a' kiktöl ſzámot veſznek az ítéletnek napján az Iſten' Fiának ártatlan vérének minden tsepjeiröl,

ről, mi lészünk a' második rend-béliek, a' kiknek számot kell adnunk, hogy hová tettük, mint öríztük-meg azokat a' Juhokat, a' mellyeket ez a' drága vér keresett. Tsak ez az a' mi minket vígasztal, hogy miénkünk jó és szelíd Urunk vagyon, a' ki nem bánik olly keményen mi-velünk, mint Lábán Jákobbal, a' ki-is számon kérte még a' vadaktól el-szaggattattakat-is, azon-képpen a' mit vagy nappal vagy éjjel el-loptanak i *Mós.* 31: 39. Uram mi leszsz mi-belőllünk, ha ki-kéred a' mi kezeink közzül mind azokat a' Juhokat, mellyeket el-szaggat ama' nagy fene-vad, és a' mellyeket el-ragadoznak a' farkasok? Mire jutnánk mi, ha elő-kéred azokat mi-tőlünk, a' kik a' mi gondatlanságunk és buzgóságtalanságunk által veszsznek-el? Oh irgalmas Úr! kegyelmezz-meg minden mi hibáinknak és vidd végben a' te erődet a' mi erőtlenségünk által. Ne rémüljünk-meg a. o. Al a' dolognak nagy vóltától, tsak hogy tiszta szívvel szolgáljuk ezt a' mi jó Urunkat, és szeressük az ő Juhait, nem tsak el-szenvedi minden mi hibáinkat, és meg-mossa minket a' maga vérével, hanem acceptálja bé-vészi a' mi szíves igyekezetünket valóság helyett, és a' mi akaratunkat tselekedet helyett; a' mi fáradságos munkáink után pedig meg-nyugtat minket az ő kebelében, mint ama' Tanítványt a' kit szeret vala, és mikor meg-jelenéndik, el-veszszük az ő kezeiből a' ditsőségnek hervadhatatlan koronáját.

És hogy te-reád térjek már utólyára egész Keresztyén Község, Istennek majorsága, Urnak legeltetésének nyája, Istennek tulajdon vérén keresett drága örökös jószága! a' mitsoda intést nyújt Sz. Pál az Efesusi Venekhez, és az ő nevekben minden igaz Egyházi Szolgákhoz, ugyan azt nyújtom én-is ti-hozzátok.

Ha ô-nékiek a' parantsoltatik: *Viſeljetek gondot ti-magatokról, és az egéſz nyájról*, ti-is haſonló-képpen: *Viſeljetek gondot magatokról, és az Egyházi ſzolgákról, kiket a' Sz. Lélek ti-rajtatok vígyázókká tett.*

I.) *Viſeljetek gondot ti-magatok is magatokról.* A' ti lelketek' idveſsége éppen nem ollyan kitsíny dolog, ſem az arra-való gondviſelés éppen nem ollyan tsekély munka, a' mellyből ti-reátok-is elég ne jutna. Dolgozott ebben maga az Iſten, mikor titeket el-válaſztott, és el-botsátotta a' maga Sz. Fiát, dolgozott az Iſtennek Fia, mert a' maga vérével kereſte, dolgoznak az Angyalok és a' ti Lelki-Páſztoritok; de ne gondoljátok hogy már minden terheteket egyedül ô-reájok kellene vetni, és a' ti lelketeknek idveſsége munkálódását egyedül tsak az ô vállaikra bízni. Éppen nem. Juhok vagytok ugyan, de értelemmel és okoſsággal fel-ruháztatott Juhok, azért magatok-is vígyázzatok magatokra. Mit ér ha mi ugyan a' töréſen állunk, és a' ti lelketeket halálra keresô ellenségeteket, a' ragadozó farkaſokat minden erölködéſsel el-üzni igyekezzük, ha ti ô-velek egyet értetek, ha mi vígyázunk, ti pedig aluſztok, ha mi legeltetünk titeket, de ti meg-útáljátok a' mi legeltetéſünket, ha mi égve tartjuk a' ſzövétneket, de ti nem akartok annak világánál járni? A' mi tiſztünk tsak az, hogy az Iſtennek minden akaratját ti-néktek ki-jelentsük, meg-mondjuk mi légyen a' jó, meg-mutaſsuk a' régi ösvényeket, hogy azon járjatok, de ha ti-magatok nem akarjátok, ám légyen a' ti véretek tirajtatok, mi imé elöre vizet hozunk, és kimoſsuk a' mi kezeinket, ezt mondván: *Ártatlan vagyok ennek vérétöl.*

II.) *Viſeljetek gondot az Egyházi ſzolgákról, kiket a' Sz. Lélek ti-rajtatok vígyázókká tett*, vígyáz-

gyázzatok, figyelmezzetek és halgassatok azokra. Ezt parantsolja Sz. Pál *Sid.* 13: 17. *Engedjetek, ezt mondván, a' ti elöttetek-járóknak és halgassátok azokat, mert vígyáznak ök a' ti lelkeitekért, úgymint szám-adók, hogy örömmel miveljék azt, és nem bánattal, mert az ti-néktek nem használ.* Semmi nints pedig a' mivel ezt az ö Lelki-Pásztorihoz való tiszteletet jobban meg-mutassa a' nép, mintha ö-hozzájok igaz szeretettel viseltetik. Mikor látja a' hüséges Lelki-Pásztor, hogy ötet szereti az ö nyája, midön látja valami sikerét és gyümölcsét a' maga munkájának, óh melly serényen és örömmel dolgozik ö az Úrnak munkáiban; de mikor engedetlen néppel vagyon néki dolga, a' melly hasonló az áspis-kígyóhoz, melly bé-dugja az ö füleit, és kevésre betsülli az Istennek kegyelmét, az ö intéseit, már ez a' jó lelkü Tanítónak kezeit el-bádjasztja, és szívét mélységes szomorúsággal bé-tölti. Azt mondja illyenkor ö-magában: kinek szóljak? kinek tanúlok ennyit, és epesztem magamat éjjel és nappal, mire-való ez az én munkám, hanem tsak arra, hogy ezt a' népet maga menthetetlenné tegyem, és neveljem az ö kárhoztatását? Valami-képpen a' tsetsemö kisdedek mennél erösebben, mennél nagyobb kívánsággal szíjják az ö annyoknak emlöjöket, azzal azt tselekesik, hogy annál bövebben jöjjön a' téj: úgy ha a' Lelki-Tanító látja azt, hogy az ö halgatói melly figyelmetesen halgatják ötet, melly szívesen igyekeznek valamit tanúlni, ez néki szolgáltat elegendö matériát, meg-nyitja ez az ö szorgalmatosságának kút-fejeit, hogy ugyan follyon abból, mint a' záporesö a' füvön, és néki bátorítja az ö munkájában. Még az oroszlánok-is szeretik azokat, a' kik öket táplálják, és nyalják azoknak kezeiket, hát nem szeretnénk-é azokat, a' kik

a' mi lelkeinket táplálják az életnek kenyerével, és az örök életre buzgó élet' vizének tiſzta folyó vizével? Valakivel-való hoſzſzú útazás erös barátságnak kötele, mennyivel inkább ha egyik a' máſiknak vezére vólt, és mennyivel inkább, ha ezen az úton, a' mellyen mi mégyünk a' Sátánnak orſzágán kereſztül, egyik vezeti a' máſikat a' Mennyeknek-orſzágába.

Nem tsak a' ſzeretetet pedig, hanem az illendö tiſzteletet is meg-kell ö-nékiek adni. Nem emberektöl, hanem magától a' Sz. Lélektöl állíttatnak ök ti-elöttökbe, és láſsátok-meg mitsoda nagy emberei az Iſtennek a' jó Lelki-Páſztorok, azt a' jóſzágát merte ö-reájok bízni az Iſten, a' miért azt adta, a' mije leg-drágább vólt, t. i. a' maga tulajdon vérét, a' melly-is a' ti lelketek. És így éppen nem lehet öket meg-útálni, lábatok-alá tapodni ennek megútáláſa nélkül, a' ki öket küldötte. De azt kérditek, mivel lehet hát a' Kereſztyén nyájnak meg-mutatni az ö Lelki-Páſztorihoz-való tiſzteletét, háládatoſságát? Azzal-é hogy ö-nékiek térdet fejet hajtsatok, és mint földi Iſteneket úgy nézzétek? Az Úr Iſten ne engedje, hogy azoknak vétkekbe ſoha-is réſzesüljünk, a' kik az ö Uroknak ditsöſségét el-ragadozzák, és magokra ruházzák. Azzal-é, hogy öket tiſzteleteſeknek hívjátok, az ö ékeſen ſzóllásokért, nagy tudományokért külömb-külömb-féle ditséreteket ruháztok ö reájok? De tévelyegtek, ha így gondolkoztok. Tudjuk, hogy ollyan Úrnak ſzolgai vagyunk, a' kinek ha most ezt kiáltották ho'sánna, ho'sánna, majd máskor ezt: Feſzíſd-meg, feſzíſd-meg, és így mi ſem lehetünk fellyebb-valók a' mi Fö-Urunknál, hanem minékünk-is egyenlö lábakkal kell járni, *ditsöſség és gyalázat által, ſzidalom és ditséret-által, úgy-mint hitetök, noha igazak*

2 *Kor.* 6. 8. nem akarunk emberektől ditséretet nyerni, és azoktól láttattatni *Mát.* 6: 2, 5. Azzal-é hogy fizetést adtok, gazdag ajándékokkal tiszteltek? De éppen ne gondoljátok, hogy mi ollyan hívatalnak tartanánk a' mienket, mintha ehez vólna illendő jutalom az egész világon-is. A' jövendőre tartjuk azért mi, és akkorra várjuk az illendő jutalmat, most tsak az útra-valókkal-is meg elégszünk. Ha azért mind ezekkel a' tiszteletnek nemeivel akartok minket ki-elégíteni, éppen soha ki-nem elégíthettek, más nagyobb tiszteletet van azért, a' mit ti-tőletek várunk, t. i. ditsérjetek-meg minket a' ti életetekkel, és a' ti tselekedeteitekkel mutassátok-meg azt, melly nagyra betsültök minket, és a' mi intéseinket. Azt fogjuk mi leg-nagyobb tiszteteségünknek tartani, ha semmi külömbség az Egyházi Szolgák között, és az ő halgatóik között nem lészen az ő tudományokra, világtól-való magok el-szakasztására nézve, hanem mindnyájan Úrtól taníttattak lévén, a' Hitnek tudományában napról-napra nevekedvén, kegyes és Istenes életet élvén, erre a' szóra kénszerítitek azokat, a' kik látják a' ti társalkodástokat: *Quot illi cives, tot reges, tot pastores.* Egy szóval, úgy lészünk mi valóságos tiszteletesek, ha mindnyájan a' ti ártatlan erkölcsötök által tiszteletesek lesztek, és a' lesz a' mi leg-nagyobb örömünk az Úrnak ama' nagy Prófétájával Mósessel, ha az Úrnak egész népe fog prófétálni.

A' békeségnek Istene pedig, ki a' halálból ki-hozta a' juhoknak az örökké való Testamentomnak vére által-való nagy Pásztorát a' mi Urunk Jésus Krisstust, tégyen titeket tökélletesekké minden jó-tselekedetben, az ő akaratjának tselekedésére, tselekedvén ti bennetek azt, a' mi ő-előtte kedves a' Jésus Krisstus által, kinek ditsőség légyen mind örökkön örökké Ámen.

LVII. PRÉDIKÁTZIÓ.

Az Istennek a' szükséget bővségre változtatható hatalmáról.

Szent Letzke: 2 *Kir.* 7: 1, 2. *Monda pedig Elíseus: Haljátok-meg az Úrnak beszédét: Ezt mondja az Úr: Hólnap illyenkor egy köböl 'semlye-lisztet vesznek egy sikluson, két köböl árpát egy sikluson Samariának kapujában.*

Kereszтyén Atyámfiai! Ezen beszédeknek alkalmatosságával két dolog lészen a' mi körül foglalatoskodom.

1.) Elö-adom, a' mellyek ezeknek megvilágosítására szükségesek.

2.) Az abban bé-foglalt idvességes igasságokat.

I.) Jórám vala Izráelben, az-az, a' tíz Nemzettségnek Királya, mikor ezeket Elíseus mondotta, és az ö lakó-helye vólt Samaria Városa, valamint a' Juda nemzeté Jéru'sálem. Meg-szállotta vala ekkor Benhadád a' szomszéd Siriának Királya Samariát nagy roppant táborával, és ez a' meg-szállás sokáig tartván, olly nagy éhség lett, hogy már egy szamárfö́t (melly állatot a' 'Sidóknak nem szabad vólt meg-enni) de ekkor kéntelenek vóltak 80 ezüst pénzen meg-venni, és egy véka galamb-ganéjt öt ezüst pénzen, a' melly valami vad borsónak a' neme vólt, mellyet az Arabia-béliek galamb-ganéjnak hívnak, mint mi-nállunk-is sok füveket állatokról neveznek. Ez nagy drágaság vólt. Ugyan akkor egy aszszony az éhség miatt tulajdon gyermekét meg-fözte, és meg-ette, a' mint a' VI-dik Részben fellyebb

lát-

láthatni. Jórám Király mind ezeknek az inségeknek okának Eliſeus Prófétát tartotta, mert hihetõ, hogy Eliſeus javaſolta, hogy ſzenvedjék az oſtromot, a' Várost fel-ne adják, 's ígérte nékiek az Iſten' ſzabadítását. El-is küldött az Eliſeus házára egy embert, hogy öljemeg õtet. Ült Eliſeus a' Vénekkel, vagy elõkelõ kegyes emberekkel, kik õ hozzá tanáts kérdeni, és vígaſztalást keresni mentek. A' Király Jórám nyomba utánna ment a' követének, és illyen kéttségbe eſett emberhez illendõ ſzókat monda: *Ímé a' veſzedelem a' Jehovától vagyon, és miért várnám tovább az Urat?* mintha mondotta vólna: Már az Iſtentõl el van változhatatlanúl végezve, hogy el-veſzſzünk, hijában-valóságot tselekedtem, hogy õ benne bíztam, többé nem reménlem az õ ſzabadítását, hijába ígéred azt óh Eliſeus, fel-adom a' várost. Ezen beſzédekre mondja Eliſeus az elolvaſtatott beſzédeket: *Hólnap illyenkor egy kõböl 'ſemlye-liſztet veſznek egy ſikluſon* 's a' t.

Egy Fõ-ember, vagy a' vitézlõ ſereg harmadának Vezére vólt ottan, ez nagy méltóságú ember vólt, úgy-mint a' kinek kezéhez ſzokott támaſzkodni a' Király, mikor ment valahová, ez így ſzólla: *Ha az Úr ablakokat tsinálna-is az égen, vallyon meg-lehetne-é ez?* ha úgy esne-is a' búza az Égbõl, mint az eſsõ, vallyon lehetne-é illy óltsóság? és monda Eliſeus néki: *Ímé ſzemeiddel meg-lásd de nem eſzel benne*, melly más nap bé-is tölt: mert négy bél-poklosok vóltak kivûl Samarián, ezek el-kénſzeredvén az éhség miatt arra határozták magokat, hogy mivel akar a' városba menjënek, akar kinn maradjanak, úgy-is meg-kell halniok éhel, tehát menjenek a' Siruſok' táborába, ha életeket meg-engedik éljenek, ha pedig meg-ölik, haljanak-meg, mellyet úgy ſe' kerülnek már el. Oda menvén ſenkit ſe' találának a' táborban:

mert akkor éjjel az Isten ollyan félelmet öntött a' Sirusok' szívébe, hogy ök hallanának szekerek' zörgését, lovak' lába-dobogását, és azt gondolván, hogy a' szomszéd Királyokat felvette maga-mellé az Izráel' Királya, és reájok azok jönek, nagy sietséggel mind el-futának, minden marháikat, eleségeket ott hagyván. A' négy bél-poklos evett és ivott a' mennyi kellett, arannyal, ezüstel, ruhákkal megrakodott, 's bé-menvén a' városba, a' dolgot hírül adta. A' dolgot jól meg-visgáltatván a' Király elöre, ki-rohana az egész Samariából az el-ehezett nép, sákmányt vete a' Sirusok' jószágába, és ollyan böség lett, a' mint megmondá Elisеus, hogy egy köböl 'semlye lisztet egy sikluson vettek. De a' többi szava-is bétölt, mert az említett Fö-embert a' Király (az Istennek titkos igazgatásából) a' kapura rendelte, hogy áljon ott, hihetö vitézekkel, hogy a' ki rohanó sokaságot zabolázza, és hogy valami rendeletlenség ne essen. Meg-látta ott a' Próféta' szavainak bé-tellyesedését; de a' nép ezzel, mint szokás illyenkor, kevesett gondolván, ötet el-tapodta, ki hihetö az elött a' népet úgy tapodta és nyomorgatta.

II.) Három dolgokat vehetünk ezekben észre a' mi lelkeikben-való épületünkre.

a.) Az Isten jóságának és hatalmának egy nagy példáját a' nyomorúltak' meg-szabadításában.

b.) Egy nagy példáját az emberi hihetetlenségnek az Isten' Igéje eránt.

c.) Egy nagy példáját az illyen hihetetlenség' büntetésének.

a.) A' mi nézi az Isten' jóságát és hatalmát itten, igen nagy az, és tsudára méltó. Érdemlette-é azt Jórám, az Istentelen Akhab és Jézabel' fia, 's nyomdokáinak követöje, a' bálványozó, Isteni káromlást-mondó Jórám? hogy

az

az Iſten tsak rendes úton-is ötet meg-ſzabadítsa, a' minden gonoſzságba bé-merült Samariával együtt, és ímé az Iſten kéſz rend-kivülvaló hatalmát elö-venni az ö kedvekért, az ellenség' ſzívébe félelmet önt, meg-futamtatja, és így egy éjjel, mikor aluſzik ez a' háládatlan város, kenyeret kéſzít nékiek, eſznek abból a' miért nem munkálódtak, söt a' mit nemis vártak.

Atyámfiai! Ha az illyen háládatlanokkal illy nagy és tsudálatos jót teſzſz az Iſten: mennyire bízhattok az Iſten' jóságához, ti Iſtenfélö ſzükölködök, *kik várjátok az Urat, és az ö beſzédében van reménységtek* 'Sólt. 130. Vegyétek kérlek eſzetekbe abból, a' mit akkor az Iſten tselekedett, melly ſokak ö-nálla a' ſzabadítáſok, hogy élhet ö minden teremtéſeivel azoknak akaratja ellen-is mint eſzközökkel azoknak javára, a' kikkel jól akar tenni, és mitsoda tsudállatos változást tehet hirtelen minden környül-álláſokon az ö jobb keze. Adhat ö 24 óra alatt Samariának a' ſzamár-fö helyett, és a' galamb-ganéj helyett, búzát, árpát és egyebeket. Igen könnyü néki a' nagy drágaságot hirtelen óltsósággá változtatni *Mal.* 3: 10. Ma ſem rövidültek-meg az Urnak karjai, és ha ollyan tsudát nékünk nem tselekeſzik-is, mint akkor Samariának, de nem hagyott-el minket, hogy tellyeſséggel meg-emésztettünk vólna. Ímé a' városokat, falukat környül-vették a' ſzép vetéſek, ezekkel jö az Úr a' mi ſegítségünkre. Mind a' ſzegényeken könyörülö Iſtennek buzgó ſzerelme míveli azt, esmérjük-meg méltatlanságunkat, és imádjuk ezekben az Iſten' Atyai jó-vóltát, hatalmát és mondjuk *Jér.* 5: 24. *Féljük immár a' mi Urunkat Iſtenünket, ki ád idején és késön-való eſsöt az ö idejében, és az aratás' törvényének heteit meg-örzi nékünk.*

b.) Láthatjuk itt egy nagy példáját az emberi hihetetlenségnek az Iſten' Igéje eránt. Monda a' Fô-ember: *Ha ſzintén ablakokat tsinálna-is az Égen, vallyon meg lehetne é ez?* Bóldogtalan Jórám, ki egy illyen embernek kezére ſzokott vala támaſzkodni, kinek ſzájából illyen bolond beſzéd ſzármazhatott, és a' ki tsak úgy tudott támaſzkodni az Iſten' mindenhatóságához, 's így esmérte az Úrnak erejét. Mert vallyon nehezebb-é az éhezôknek eledelt adni, mint az egéſz világot vólt teremteni ſemmiből? A' ki a' házat épiti, tud az azon ablakokat-is tsinálni, miért ne hát az Iſten az Égen, mellyet mintegy kárpitot ki-terjeſztett? De vallyon mi ſzükség azokra az ablakokra az Égen, mellyeket ez a' Fô-ember kíván? Tudhatta ô az Illyés által meg-ſzaporíttatott liſztet a' Sarapta-béli özvegynél, tudhatta az Eliſeus által tett ſok tsudákat. Ímé illyen ember, kiről nem kételkedhetem hogy Iſten' követe e' tsudákat látván, illyen Próféta mondja: *Hólnap illyenkor* 's a' t. De ô azt mondja: *Vallyon meg-lehet-é az; ha ſzintén az Iſten ablakokat tsinálna-is az Égen?* Igy járnak, a' kik bôltseknek láttzanak a' magok ſzemeik elôtt, nevetik ôk az Iſten' ſzavát, és tsak tréfának tartják, mint a' Lóth' ſzavait az ô Vejei, mikor az ollyan dologról vagyon, mellyek az emberi értelemnek lehetetlennek láttzanak. Igen gyarló tanáts-adó pedig a' mi homályos értelmünk, és keskeny határok közzé ſzoríttatott elménk, mikor arról vagyon a' kérdés, mit tehet az Iſten, mert ô-elôtte nints lehetetlenség. De haſonló roſzſz tanáts-adó a' világi Méltóság ſokſzor, ha arról van a' ſzó, kell-é hinni az Iſten' Ígéjének? El-ragadta vala ezt a' Fô-embert a' nagy méltóságnak fényeſsége, mellyben ô vólt, el-bízta magát abban, hogy még a' Király-is ô-hozzá támaſzkodik, és azt

ál-

állítván, hogy ö valami nagy, el-felejtkezett az Istenről, és kitsíny dolognak láttzott néki azt meg-káromolni, mindenhatóságot tsúfolni. Valóban tör és háló gyanánt vólt hát eleitől-fogva sok embernek az ö urasága, méltósága, ha tsak az ö szíve nem egyenes, és az ö jó lelkűsége, böltsesége okosan nem viszi a' kormányt, hamar el-tántorodik, és vallástalan hitetlen leszsz, mint ez a' Fö-ember. Így vólt ez a' Kristus' idejében-is, a' honnan így szólnak a' Papi-Fejedelmek *Ján. 7; 48, 49. Nemde a' Fö emberek közzül, vagy a' Farizeusok közzül hitt-é ö-benne valaki? de a' község, melly nem tudja a' törvényt, átkozott.* A' szegény azért az ö szegénységében, a' nyomorúlt az ö nyomorúságában el-ne tsüggedjen, és ne békételenkedjen, nagy orvosság ez, melly ötet a' hihetetlenségtől örzi, tanítja Istenben bízni, ö-tölle várni, ötet félni, és így eszköz ö-néki, bár kedvetlennek láttzik, az ö idvességére.

Ellenben a' gazdag, e' Világ szerént nagy méltóságú, vígyázzon és rettegjen, mert igen síkamló helyen áll, és mennél több láthatatlan ablakokon és tsatornákon jön az áldás alá az ö fejére az Égből mások felett, annál hálá-adóbb légyen az Istenhez, és buzgóbb az ö tiszteletében. Óh melly igen jó és gyönyörüséges dolog, mikor ez a' kettö, mint valami testvér-atyafi együtt lakozik, az uraság és a' kegyesség, a' gazdagság és az Isteni félelem, az emberek' igazgatása, és az Istentölvaló függés. Óh mennyivel inkább illett vólna ezen Samariai Fö-ember' szájába, ha Elisæus' szavára ezt felelte vólna: „ Úgy vagyon „ meg-tselekedheti ezt a' Jehova, mert ö e- „ melt fel engem' a' sárból, fel-vett a' porból, „ mitsoda ö-hozzá képest az én Királyom, „ még-is ha nékem 's több szolgainak ezt „ mondja: álj-elö, elö-állunk, menj-el, el-mé- „ gyünk,

„ gyünk. Mit nem tselekedhetne hát e' Vi-
„ lágnak Ura, és minden Királyoknak Ki-
„ rálya?

c.) De mivel az Iſtennek ditsőſséget nem ada, mimódon büntettetik-meg az ő hihetetlenségéért? Minekutánna ſzemeivel meg-látta az Eliſeustól meg mondatott bővséget és óltsóságot, *el-tapodtaték a' fokaságtól.* Meg-engedi hát nékie az Iſten, hogy ezt a' bővséget meglássa, hogy így meg-győzetteſsék az Iſten' Szolgája' beſzédének igaz vóltáról, de nem engedtetik, hogy éljen azzal az ő büntetésére. Igaz és illendő dolog vólt, hogy ő a' ki az Iſten' minden-hatóságát kiſsebbítette, és meg-tapodta, meg-tapodtaſsék a' más lábaitól, és megfoſztaſsék attól a' jó-téteménytől, mellyet elhinni nem akart. Az Égről kért vala jelt, de ímé a' földről adatik nékie jel. Nem ſzükség vala, hogy az Iſten ablakokat tsinálván, az Égből az ő nyilait lövöldözze ez Iſten-káromlóra, az erőtelen kőſség, kinek ő azelőtt parantsolt, ezt véghez-viſzi ő-rajta. Minden bizonnyal igen útálatos bűnnek kell lenni az Iſten' ſzemei előtt a' hihetetlenségnek, és ollyannak, mellyre ő rettenetes-képpen haragſzik. Hogy-is ne? holott *a' ki nem hiſzen az Iſtennek, hazuggá tette őtet, mert nem hitt a' bizonyság-tételnek, mellyet ő tett* 1 *Ján.* 5. Tsak mi-előttünk emberek előtt-is nagyobb bűnnek tettzik, ha valaki minket nem igaz-mondónak, hazugnak, 's ígéretünkben változónak tart, mintha jóſzágunkat el-lopja, vagy testünket meg-sérti. Mimódon ne vólt vólna hát nagy az Iſten előtt, mikor az Iſten Eliſeus által ezt mondatja: Ez meg-leſzſz, a' Fő-ember pedig azt feleli: nem leſzſz, nem-is lehet.

Szükséges pedig itt egy ellen-vetést elhárítani: Ezen Fő-emberen kívül mások-is úgy láttzik mondottak illyen formát. Mikor

az

az Isten Mósesnek a' pusztában azt ígérné, hogy a' zugolódó Izráel' Népének az Isten húst ád, és eleget esznek, ö ezt feleli: *Hatszáz ezer gyalog ez a' nép, és te azt mondod: Húst adok nékiek, és esznek egy egész hónapig. Nem-de ökrök és juhok vágattatnak é ö-nékiek? hogy nékik elég légyen. A'vagy a' tengernek minden halai öszve-gyüjtetnek-é, hogy elég légyen?* 4. *Mós.* 11: 21, 22.

F. Ugyan azon szókat mondhat gonosz ember-is, Isten félö ember-is, de más értelme vagyon egyiknél, mint a' másiknál, és mindenik más-más indúlatból mondja, melly mielöttünk bár el-légyen-is rejtve, de ö szíveket és veséket visgáló Isten jól tudja, 's a' szerént ítél. Nem lehet az, hogy mi emberek ki-ne fokadjunk, mert a' test erötelen; de az Isten a' szívet nézi, a' meg-keményedett szívből származott, és meg rögzött hitetlenség az, kivált ha azomba illetlen és gonosz szókkal mondatik-ki, mint ez a' Fö emberé, a' mi leg-inkább büntetést érdemel. Ha azért ebben a' Fö-emberben-való hitetlenség, mikor földi dolgokról vólt az ígéret, az ö érdemlett büntetését el-vette, és testi halállal büntettetett-meg, mitsoda büntetését várhatja magára az a' Felséges Istennek, a' ki az ö ígéretit a' jövendökről, Mennyeiekről meg-veti? Nem valami Eliseus, hanem az Isten' Fia jelentette-meg nékünk az ö Attyának akaratját. Nem földi kenyérről 's bövségről, hanem az örök életről tett ígéreteket, az utólsó ítéletet, az örök életet, és örökké-való büntetéseket elöre meg-mondotta, azt mondjuk-é ezekre a' Samariai Fö-emberrel? *Mimódon lehetne a'-meg?* Igen-is, hogy sokan úgy tselekesznek a' mai világban, kétségbe hozzák, mellyeket az Isten az ö beszédében ki-jelentett, mivel azokban sok nehézségeket látnak. Mimódon lehet úgy

mond-

mond-meg a' halottaknak fel-támadása, kitsoda tsinálhatna ajtókat a' koporsókon, hogy azokból valaha a' halottak ki-jöjjenek? Mitsoda az az utólsó ítélet, hogy ott ſzámot adjanak az emberek minden tselekedetekről? a'-vagy nézi-é ablakokon az Iſten az Égből az emberek' tselekedeteit? ---- Mimódon lehetne a'-meg, hogy az Iſten az ő teremtéseit örökké-való kínokra veſse 's máſoknak örök bóldogságot adjon? Mimódon nyitotta vólna-meg az Egeket, hogy onnan az ő Fiát e' Világra küldje 's a' t.

De akármint okoskodjanak ezek, bizonyos az, hogy ha a' Samariai Fő-embernek elég okai lehettek arra, hogy hidjen, többek vagynak és erősebbek arra, hogy mi az Isteni jelentésnek ezen ágazatit hidjük. Az a' tsuda, hogy más nap Samariában ollyan nagy bőség leſzlz, terméſzet' rendi ellen-való dolog vólt, és így nem tsuda, ha nehezen hihette ez a' Fő-ember. De az Iſten' Igéjében ki-jelentett igazságok ollyanok, hogy tsak halgaſſa valaki a' józan-okoſság', és lelki-esméret' ſzavát, meg-győzödik azoknak igazsága felől. Ha hihetett vólna ez a' Fő-ember Eliſeusnak, kinek a' tsudáit látta, nagyobb vagyon itt Eliſeusnál, és az ő tsudáinál. Az Iſten' Fia ſok hihetetlen dolgokat előre meg-jövendölt, hogy Jéru'sálem el-puſztúl, a' 'Sidó nemzet el-ſzéled e' világon, hogy néki e' világon mindenütt leſznek Tanítványi, hogy az ő Ekklé'siája világ' végéig fog tartani. Ezeket előre mind meg-mondotta a' Kriſtus, és akkor mind azok képtelenségeknek láttzottak; de azért mind bé-tellyeſedtek, a' mint magunk' bizonyságí vagyunk, a' többek ſzintén úgy bé-telnek, mellyeket az Úr mondott és tanított.

Akármint okoskodjanak a' testi emberek, de úgy járnak, mint a' Samariai Fő-ember' vége-

gezetre. A' maga tulajdon tapaſztaláſa győzte-meg őtet a' Próféta' ſzavai' igaſságáról, de már akkor késő vólt: így ezek-is meg-fogják látni ama' gazdaggal az Ábrahám' kebelében Lázárt, meg-fogják látni, hogy viſzi az Úr a' ditsőſségbe a' maga Híveit, de réſzek nem leſſz benne. Lehet tsúfolni az Iſten' Szolgáinak intéſeit, meg-lehet az embernek magát keményíteni, Lelke-esméretét fojtani, de ez a' dolognak terméſzetét ſemmire nem változtatja meg, az emberek az Iſtent minden okoskodáſokkal hazuggá nem tehetik, ſem Ígéjét, az ítélet, a' pokol, az örök élet azért tsak meg leſzſz, és a' kik az örök életnek beſzédét meg-vetik, a' leſzſz az ő végek, sőt retteneteſebb, mint a' Samariai Fő-emberé, nem az emberek' lábai alá a' porba, hanem az örök kárhozatra taſzítja őket az ő hihetetlenségek.

Ti kik az Iſten' béſzédét rettegitek, és hiſztek ennek, erősődjetek-meg jobban-jobban a' ti Sz. hitetekben: Valamint jaj azoknak, a' kik akkor hiſznek oſztán majd mikor látnak, úgy ti bóldogok vagytok, a' kik nem láttok és még-is hiſztek, és ti a' jobb réſzt válaſztottátok, melly ti-tőlletek ſoha el-nem vétetik. Mikor azok, a' kik e' világot ſzeretik el-veſznek e' világgal, el juttok ti azoknak az örökké-való jóknak bírására, mellyeket az Iſten kéſzített az őtet ſzeretőknek, meg-látjátok akkor azokat, a' mellyeket itt tsak hit által néztetek, reménység által vártatok, és el-veſzitek hiteteknek jutalmát, lelketeknek örök idveſségét a' Jéſus Kriſtus által. Kinek légyen dítséret és ditsőſség örökkön örökké. Amen

LVIII. PRÉDIKÁTZIÓ.

A' Tanítóknak Bérekről.

Szent Letzke: 1. *Kór.* 9: 13, 14. *Avagy nem tudjátok-é, hogy a' kik a' Sz. dolgokban munkálódnak, a' Sz. helyből élnek? és a' kik az óltár körül forgolódnak, az óltárral együtt, veſzik-el részeket? Ekképen rendelte az Ur-is azoknak, a' kik az Evangyéliomot prédikálják, hogy az Evangyéliomból éljenek.*

Kereſztyén Atyámfiai! Nem lehetett én-nékem ezen Sz. beſzédeket még tsak ki-is keresni, és a' magyarázatra válaſztani ſzomorúság nélkül, nem lehetett rólok elmélkednem únalom nélkül; de most ſem lehet, hogy ezekről-való tanításhoz fogják nagy ſzemérem nélkül. Mert kérlek nem méltó oka lehet-é a' ſzomorúságnak, hogy ebben a' Kereſztyén Ekkléſiában arra jutott a' dolog, hogy a' Lelki-Tanítónak magának kell az ő tartozó fizetését arról a' helyről közönségeſen kéregetni, a' honnan a' ſzegények ki hirdettetnek az alami'snára? Mitsoda únalom a' Lelki-Tanítónak annak megmutogatásával tölteni a' drága időt, a' minek igaz vólta olly világos mint a' nap az Égen, hogy t. i. a' halgatók tartoznak fizetni az ő Tanítóiknak? azt a' drága időt, a' mellyben lelkének nagyobb gyönyörűségével elmélkedhetne, vagy a' hitnek valamelly ágazatjáról, vagy valamelly Kereſztyéni Jóságos tselekedetről, és így mind halgatóit, mind magát a' lelkiekben építené? De végezetre, lehetne-é ezekről a' Lelki-Tanítónak nagy ſzemérem nélkül ſzóllani, holott én el-hiſzem, hogy mihelyt én ezt a' Sz. Letzkét el-olvasám, mindjárt előlre megkö-

kötötték már nékünk némellyek a' koſzorút; hogy melly telhetetlenek a' Papok, és melly buzgók a' magok ügyök mellett? De most ezekkel ugyan nem gondolunk, a' Lelki-Tanítóknak *homlokát* az Iſten ollyanná tette mint *az adamás, melly erőſebb a' tűz-könél, nem kell azért félni és meg-rettenni az embereknek tekintetektől Ézék. 3: 9.* Sokkal nagyobb már ebben az Ekkléſiában némellyeknek hidegségek a' Lelki-Tanítók' béreknek meg-fizetésében, mint-ſem tovább lehetne halgatnunk. Haljátok-meg a. o. ti kik illyenek vagytok, mit kérd ti-tőlletek, mind a' ti tulajdon Lelketek-esmérete, mind pedig Sz. Pál Apoſtol a' Letzkében? *Avagy nem* 's a' t.

I.) Erre kötelezi a' halgatókat, t. i. a' Lelki-Tanítók' béreknek meg-fizetésére az Urnak parantsolatja. Mert a' mint az Apoſtol mondja a' Letzkében, *az Úr rendelte ezt ekképpen.* Az az Úr rendelte ezt, a' ki Fő-Törvény-adó, és a' ki ezt parantsolta: Ne ölly, ne lopj 's a' t. a' kinek rendeléſeit nem mi-rajtunk áll, meg-tartani, vagy nem tartani, a' kinek rendeléſeinek meg-tartáſa nem a' mi-ſzabad akaratunktól függ, hanem lelkünk' idveſségének veſztesége alatt tartozunk az ő törvényének leg-kiſsebb pontotskáját-is tiſztelni, rettegni, és meg tartani. A' ki ezt rendelte Úr az, és így hatalmas vólna maga el-tartani az ő Evangyéliomának hirdetőit, mint Illyést a' hollók által 's a' t. de ezt a' halgatókra bizta, hogy ezzel meg-mutaſſa, hogy a' mijek vagyon, ő azoknak ſzabados Ura, övéi azok; ezzel akarja meg-tiſzteltetni az ő Evangyéliomát, és próbálni, hogy betsülik-é 's ſzeretik-é azt? Az Ur rendelte azt, kinek udvarló belső ſzolgai a' Lelki-Páſztorok; ha azért a' Királyok ſzégyenlenék azt, ha az ő belső ſzolgaik, az ő Orſzágoknak jövedelméből tiſzteſségeſen, mint illik a' Király' ſzolgainak elnem élhetnének: úgy ez az Ur azt akarja, hogy

az Evangyéliomnak Szolgai az ö lelki orſzágából éljenek, nem abból a' terméſzet' orſzágának fundusából: *a' te ortzádnak veréjtékével egyed a' te kenyeredet* 1 *Mós.* 3. hogy ebből-is megtelſsék, hogy elegendö réſzek és örökségek ö azoknak még világ ſzerént-is, a' kik ö hozzá közelítenek, és ö körülötte ſzolgálnak, mert *mint a' ki örzi a' figét éſzik annak gyümöltsében; úgy a' ki betsülli az ö Urát tiſzteltetik Péld.* 23. Az Ur rendelte ezt az ö Ekkléſiájának Fö-Ura, a' kit illet hogy rendeléſeket tegyen abban, a' ki leg-jobban tudja mi ſzolgál annak javára, békeſségére, és mind világ végéig-való fenn-tartására, tudta azt, hogy ha az ö teſtének tagjai, az-az, a' halgatók és a' L. Páſztorok, ezen költsönös köteleſségeket egy-más eránt végbeviſzik, e' köti egybe öket a' ſzeretet-által, e' tartja-fel az egyeſséget és a' jó rendet. Valamint pedig maga az Ur rendelte ezt, úgy példájával-is ezen rendelést meg-ſzentelte, és helybe hagyta. Némelly kegyes Aſzſzonyi-állatoknak marhájokból-való ſáfárkodáſokat kedvellette és el-vette *Luk* 8. Immár ha a' jó lelkü Kereſztyén ember, nem vonja-ki magát tsak az alól az Ekkléſiai rendeléſek alól-is, a' mellyek ha ſzinte emberi rendeléſek-is, de a' köz jóra tzéloznak, és ha tsak emberi rendelés vólna-is, hogy az halgatók az ö L. Páſztoraiknak fizeſsenek, még-is a' jó ſzívü Kereſztyén véghez-vinné ezt; hát mikor halja, hogy világoſan parantsoltatik ez az Iſten' beſzédében, mi lehet ennél az ö Lelke-eſméreti elött nagyobb?

II.) Erre kötelezi a' halgatókat *ennek a' parantsolatnak helyes és igaz vólta.* Nem tsak a' Jéſus Kriſtusnak az Evangyéliomban meg írott rendeléſe, hanem a' terméſzetnek a' Lelki-eſméretbe bé írott törvénye-is kötelezi erre a' halgatókat. A' kik a' köz Jónak élnek és halnak, azért vígyáznak éjjel és nappal, azért munkálkodnak,

és mint a' gyertya azért emésztetnek meg, hogy másoknak világoskodjanak; azért fogyatják erejeket, egésségeket rontják, életeket rövidítik, hogy annak mások vegyék hasznát. Avagy tehát nem a' közönséges Igasság kívánja-é azt, hogy közönséges költséggel tápláltassanak? Ezeknek gyermekségektől-fogva nem lehetett semmi Mesterséget, vagy más hívatalnak folytatását tanúlni, hanem az óltár körül-való szolgálatra el-kellett magokat jó idején szánni; a' körül-való szolgálat is olly sok 's olly nagy, hogy ö-nékiek nem lehet magokat a' világi életnek foglalatosságiba elegyíteni, vagy a' halgatóknak fogyatkozása nélkül, vagy az Évangyéliomnak gyalázatja nélkül. Foglalatosnak kell lenni éjjel és nappal a' könyörgésekben, elmélkedésekben, olvasásokban, míg mások keresik két kézi munkájokkal az ö kenyereket. Avagy nem illendö-é hát, hogy a' halgatók nékiek ezen károkat viszsza-térittsék, ki-potolják, és tiszteséges élelmekről gondot viseljenek, nem tsak a' szükségig, hanem az illendöségig; mert az ö halgatóik mellett el-töltött idejek után, mit tsinálnak osztán mikor el-fogy erejek, meg-vénhesznek, mire kell nékiek jutni mind magoknak, mind bóldogtalan maradékoknak?

Tsak eddig is hát láthatjuk, hogy nem tsak a' jó akaratból származható háládatosság, hanem az Igasság-is kötelezi erre az halgatókat, az honnan Sz. Pál nevezi ezt *adásnak és vevésnek* dolgának *Filip.* 4: 15. Hát ha meg-gondoljuk, mit adnak a' Tanítók, 's mit adnak ismét viszsza az halgatók? A' Tanítók vetnek nékiek Lelkieket, nagy dolog-é hát, ha az ö testi marháikat aratják? A' melly ember téged' reá-vezet ama' mezöben el-rejtetett kintsre, drága kôre az Évangyéliomra, a' mellyet hogy meg-vehessen, minden jószágát el-adá amaz Évangyéliomi bölts Kereskedö, az illyen em-

bertől a'vagy ſajnállaſz-é egy két fillért? és a' ki a' Mennyei kenyérrel táplál tégedet, irígyled-é attól a' földi kenyeret, melly el-vész? A' melly kezek téged' az Egekre vezérlenek, ugyan nézheted-é azt, hogy azok eke-ſzarvára ſzorúljanak? Ha valahol útállatos bűn a' háládatlanság, ha útállatos a' Fiúban a' ki az ő tehetetlen édes Attyáról el-felejtkezik; mit mondjak azokról a' fiakról, a' kik az ő Lelki Attyaikat, kik őket ſzülik az Iſten' Beſzédének rothadatlan magva-által, el-felejtik? itt bizony már ez a' bűn el-ſzenvedhetetlen. Az iſtentelen emberek közzé ſzámlálja Jób. R. 24. azokat, *a' kik a' kévéket hordották, 's éhen botsájtják-el, az ő kerítéſeken belől olajt-nyomók, és a' ſajtót-tekerők ſzomjúhoznak;* Jajgatáſsal-való sírásra hívja Sz. Jakáb Apostol azokat R. 5. kik között a' munkáſoknak bérek, kik az ő Tartományaikat meg-aratták, mellyet tsalárdsággal meg-tartottak, kiált, és azoknak kiáltások a' Seregek' Urának füleibe ment. Félhet bizony az az Ekklé'sia-is, melly ezen Lelki-aratóknak bérét meg-tartja, hogy ő-ellene a' ne kiáltson.

III.) Melly igen ellene-mondhatatlan világos és közönséges törvénye légyen a' terméſzetnek, hogy a' halgatók tartoznak fizetni az ő Lelki-Páſztoraiknak, meg-tettzik minden nemzettségeknek ſzokáſaikból. Még az iſtentelen Jézabel-is a' Bál-berkeinek négy ſzáz Prófétáit, a' maga Királyi-aſztaláról tartotta 1. *Kir.* 18: 19. Mikor az egéſz Egyiptom népének földjeit a' nagy éhségnek idején meg-vette-is Faraoh búzán, *de a' Papoknak földjét nem vette-meg, mert élést rendelt vala a' Papoknak, és azzal táplálják vala magokat, a' mit Faraóh ád vala* 1 *Mós.* 47. És ezek ugyan az ő-töllök imádtatott bálvány-Iſtenek' Papjaival tselekedtek így; de ki olvashatja a' Pogány Artaxerxes Király' parantsolatját tsudálkozás nélkül, a' mel-

lyet adott-ki a' fogoly 'Sidó, Papokról, és így más Valláson lévő Papokról: *Én ú. m. Artaxerxes Király parantsolom, minden kints-tartóimnak, kik a' folyó-vizen túl vagytok, hogy mindeneket valamiket kéránd ti-töletek Esdrás Pap, hamar meg-légyenek; száz tálentum ezüstig, száz köböl búzáig, száz köböl borig, száz báth olajig, és só a' mennyi elég. Tinéktek pedig tudtotokra adjuk, hogy sem a' Papokra, sem a' Lévitákra, sem az Énekesekre, sem az ajtón állokra, sem a' szolgákra, kik az Istennek Házában szolgálnak, adót, fizetést, sem esztendei jövedelmet egy Tisztartó se' vessen. Esd. 7: 21, 22, 24.* De hogy az Isten' népét hozzám-elő, az Isten rendelte, hogy mind a' Léviták a' kik a' Sz. helyen szolgálatokat tettek, mind a' Papok a' kik az Oltár körül forgolódtak, onnan éljenek. A' honnan lehet látni a' Móses' Törvényében, hogy a' meg-áldoztatott húsból nékiek mindenkor bizonyos rész ment, a' gabonáknak és gyümöltsöknek 'sengéjét, a' barmoknak első fajzását, ezen kívül minden-féle baromnak és terménynek a' tizedét a' Papoknak kellett bé-vinni. Mit tselekednének ma sokan ha illy sok költségben kerülne az Isteni tisztelet, 's a' Papoknak tartása? Imé pedig ezt a' kemény-nyakú és testi Izráel meg-tselekedte a' törvénynek 's a' betünek szolgaival, a' kik ötet tsak árnyékokkal tsak példázatokkal tartották, és mi tízszerte-is kevesebbet restelkedve, nagy hidegséggel és únalommal tselekeszünk azokkal, a' kik ama' ditsőséges Evangyéliomnak Szolgái.

Egy szóval: Mind Pogány, mind 'Sidó, mind Keresztyén előtt tudva lévő régulának kell annak lenni, hogy minden a' mi körül munkálkodik abból éljen, és kezeinek munkájából elegíttse-meg magát; mellyre nézve Sz. Pál a' természetnek ezen reguláját szabván az Evangyéliom' Szolgáira, így okoskodik ezen

kezünk alatt-való Réſzben: v. 7. *Kitsoda vitézkedik a' maga 'sóldján?* Ha a' Vitézeket tartozik a' Királynak Orſzága tartani, bizony tehát igazságtalanság vólna, hogy a' kik a' Jéſus Kriſtus' Orſzágában vitézkednek, vígyáznak, hartzolnak, és tuſakodnak, a' magokén vitézkedjenek. *Kitsoda plántál ſzöllöt hogy annak borában ne innék? a'vagy kitsoda legeltet nyájat, hogy a' nyájnak tejéből ne élne?* Egyedûl a' Jéſus Kriſtusnak Lelki-ſzöllöje vólna-é tehát olly ſovány és bóldogtalan, egyedûl az ô nyájja-é ollyan háladatlan, hogy a' ſzöllöben munkálkodókat és Páſztorokat el-ne tarthatná? Azt is mondja még az Apostol *v.* 9, 10. *A' Móſes' Törvényében megvagyon írva: a' nyomtató ökörnek ne kösd fel a' ſzáját, a'vagy az ökrökre vagyon-é az Iſtennek gondja?* annyira t. i. hogy ô-róllok még törvényeket-is ſzabjon. *Nem hanem mindenestöl fogva mi érettünk mondja ezt*, az-az, nem akarja hogy egy ember-is tiſzteſséges munkájának jutalmát el-veſzeſse.

IV.) Lehetetlen hogy az újjá-ſzülettetett és az igaz kegyes ember örömest ne tselekedné ezt a' köteleſséget, hogy t. i. az Evangyéliomnak hirdetöit meg-jutalmaztaſsa, a' ki tudja azt, hogy mitsoda drága haſznot vett ô az Iſten' beſzédének hallásából. Ellenben méltán gyanús lehet az ollyan embernek kegyeſsége mind maga elött, mind pedig mások elött, a' ki ezt a' köteleſséget vagy el-mulatja, vagy pedig tsak immel ámmal, és kéntelen tselekeſzi. Mert az illyen embernek vagy *az Iſten' Háza nem kell*, és azt nem gyakorolja, azért nem-is ſzeret arra költeni, a' minek ſemmi haſznát nem véſzi; v. *ostoba és tudatlan*, és azt ſem tudja mire-való az Egyházi ſzolgálat, és így gondolkozik: hogy minden Városban és Helységben ſzokás, hogy tartaſsék egy ollyan ember, a' ki minden nap fekete ruhában fel-áljon közönséges helyre, és

ott

ott egy darab ideig beſzéljen, a' ki gyermekeket kereſzteljen, eskeſsen, temeſsen, így vólt ez, ez előtt-is 's a' t. vagy ſemmi *gyönyörüséget nem érez az Évangyéliomban*, és az Iſten' beſzédének erejét és ízét még meg-nem kóstolta, melly ſzép és örvendetes dolog légyen az Évangyéliom nem tudja; mert ha tudná, a'vagy meg-álhatná-é, hogy azokat a' kik önéki az Évangyéliommal, ezzel az örvendetes izenettel kedveskednek, ö-is azokat meg-örvendeztetni ne kívánná? Nagy *világhoz-való ragaſzkodásnak és fösvénységnek* kell még abban a' ſzívben uralkodni, hogy ö egy kevés pénzt 's a' t. ezeket a' mulandó testi jókat annyira betsüli, hogy mind el-veſzett és ſárba tsapott pénzének tartja azt a' mit az Évangyéliomra 's a' t. kell adni ö-néki. De ezen kívül, ugyan kérlek, *hogy ſzeretné az illyan ember az Iſtent*, a' ki annak Szolgait nem ſzereti, és van-é gondja annak a' maga Lelkére, a' kinek nints annak idveſségének eſzközeire? Oh bizony méltán kétségbe hozhatja az illyen ember, ha vagyon-é Hit ö-benne, meg-nyílt-é már az ö ſzíve, és újjá-ſzülettetett-é már? mert Lidia mihelyt meg-nyílt az ö ſzíve azokra mellyeket Pál mond vala, mindjárt ezt mondá: *Ha engem' ítéltek az Úr' Hívei közzül valónak lenni, jertek az én házamhoz és maradjatok ott, és kénſzerité őket Tsel.* 16. Ímé a' Hit illyen háládatos ſzokott lenni. A' melly Lélek újjá-ſzülettetett, ugyan néz-het-é az hideg vérrel azokra az emberekre, a' kiknek ö ezt mondhatja: Ímé ezek a' Sz. Lélek után az én újjá-ſzülettetéſemnek áldott eſzközei, ezeken a' tsatornákon jött-bé én-hozzám az igaz Hit, 's a' meg-térés, ezek rettentettek-fel engemet az én testi bátorságomnak álmából, ezek tanítanak tudatlanságomban, vígaſztalnak keſerüségemben, ezek az én vezéreim és kalaúzzaim a' Mennyeknek Orſzágára?

* * * *

Midőn Sz. Pál a' L. Tanítókhoz-való kötelefségekre oktatni akarván a' Galatzia-bélieket R. 6. ezt írná nékiek: *Az ollyan ember a' ki taníttatik az Évangyéliom' tudományára, közölje minden javát azzal a' ki őtet tanítja*, ezt tefzi utánna: *Meg-ne tsalatkozzatok, az Iften nem tsúfoltatik-meg;* a' mellyel fel-tefzi az Apostol, hogy vagynak tehát és lefznek ollyanok, a' kik ezek ellen tudnak holmi hafzontalan, és tsúfolásal tellyes ki-fogáfokat találni, de a' mellyekkel magokat tsalják-meg, és nem az Egyházi Szolgákat, hanem az Iftent tsúfolják-meg.

Vagyon ollyan ezen tsúfolók közzül, a' ki ezt mondja ezekre: Lám melly buzgók a' Lel. ki-Tanítók, mikor magok mellett kell fzóllani. De nem magunk mellett fzóllunk mi, mert éppen nem tartjuk ezt alami'snának, nem a' ti jóakaratotoknak hogy azt kéregefsük, hanem a' ti tartozó kötelefségteknek lenni, a' mint ezt meg-mutattuk; hanem fzóllunk az Ekklé'siának Elöl-járói mellett, a' kik arra vígyáznak hogy az Ekklé'siában az Egyházi fzolgálat fenn-tartafsék, hogy ő-rajtok e' réfzben könnyebbíttsünk, noha talám e' terhet egéfzen ő-reájok vethetnénk, hogy nékünk a' miénket ki-adják akármi úton módon. Szóllunk ti-magatok mellett és ezen Ekklé'sia mellett, mivel ezt úgy nézzük ebben, mint egy uralkodó bűnt, mint a' kegyefségnek ebben az Ekklé'siában való alább-fzállásának egy bizonyos jelét, mint ollyan fzomorú hír-mondó követet, melly gyakran azt hirdeti, hogy az Iften az ollyan nép közzül, melly az ő Befzédét meg-únta, ki-mozdítja az arany gyertya-tartót.

Más ezzel a' Kriftus' fzavával, igyekezik bennünket meg-fojtani: *Ingyen vettétek, ingyen adjátok.*

Úgy

Úgy vagyon! a' tsuda-tételeknek ajándékát ingyen vették vólt az Apoſtolok, azzal hát kereskedni nem kellett. Mi-is ingyen adjuk a' mit ingyen vettünk, p.o. a' L. kegyelmeket, a' vígaſztalást 's a' t. De az eledeleket mellyekkel életünket 's erönket a' ti ſzolgálatotokra fenn-tartjuk, ruházatunkat, könyveinket, gyermekségünktöl fogva-való taníttatáſunkat ingyen nem vettünk. Nem-is tartozunk azért ingyen ſzolgálni.

Más azzal áll-elö: ſzegény vagyok én, nintsen mit adnom, ſok a' tereh rajtam, bár a' magam ſzükségeit tudnám ki-pótolni. De nem tsuda hogy az Iſten te-néked nem ád, a' ki az Iſten' ditsöſségétöl egy-két fillért-is ſajnállaſz. Oſztán akármelly ſzegény vagy, tsak ki-kell telni a' tested ételére-valónak, mert az éhség nem hágy nyugodni: óh bizony ha a' lelked-is éhezné az örök idveſséget, nem hagyna a' téged' nyugodni, hanem kéſz vólnál mindeneket el-követni, hogy annak eledelét meg-ſzerezheſsed. Sokan közzületek nem ſzegények, van pénzek, mikor tziſra öltözetre, gazdag aſztalra, kortsmára 's a' t. kell, 's mikor a' lelkedért kell valamit adni, akkor hát ſzegény vagy?

Veſsétek-el a. o. A! az e'féle ſige fa leveleket, haſzontalan ki-fogáſokat, és jobbíttsátok-meg e' réſzben ti magatokat. El-ne hadjad a' Levitát a' te földeden életednek minden napjaiban. Mitsoda kitsiny dolog még az, az igaz Kereſztyénségben azt meg-adni a' mivel tartozunk? és a' ki tsak ezt ſem akarja tselekedni, még az a' kegyeſségnek tsak a' leg-alsó grádusára ſem lépett, a' mellyre még a' hipokriták-is reá-mehetnek. Ímé az Iſten ti nállatok az aſztalon tartja az arany gyertya tartót: betsüljétek-meg ezt; mert nem vetekedik az Iſten minden vég-nélkül az emberek' háládatlanságával, ſzintúgy határa van annak, és a' hol látja hogy az ö beſzéde nem kell, el-viſzi onnan, és adja annak a' népnek, a' melly

an-

annak gyümöltsét termi. Gondoljátok-meg a' tî régi Eleiteket, ha ezek így tselekedtek vólna, meg-tarthatták vólna-é e' drága kintset az Evangyéliomot, adhattak vólna-é által illy szépen virágzó Ekkléſiát? 's a' t.

Végezetre: Ha ſzintén mind ezeknek ſemmi ſikere nem léſzen-is, ne gondoljátok azt A! hogy mi el-tsüggedjünk, és hívatalunkban meg restüljünk. *Mindenekben úgy viſeljük magunkat mint Iſtennek Szolgái, ſok türésben, a' nyomorúságokban, a' ſzükségekben, a' ſzorongatásokban, a' háborúságokban, a' fáradtságokban, a' vígyázásban, tiſztaságban, tudományban, ſzelídségben, jóságban, Sz. Lélekben, tetetés nélkül-való ſzeretetben, igaſságnak beſzédében 's a' t.* 2 *Kór.* 6: 4, 8. Tudjuk e' Világnak háládatlanságát eleitől fogva, mikor a' Bálnak négy-ſzáz Prófétai a' Jézábel' aſztaláról Királyi módon élnek; akkor az igaz Iſtennek ſzáz Prófétái Abdiás által a' barlangokban, tsak kenyérrel és vízzel tápláltatnak. Vetjük a. o. mi a' magot noha ſok fáradtsággal, és köny-húllatáſsal majd aratjuk mi annak gyümöltsét, ha ti-tőlletek nem-is, minden bizonnyal az Egekben. A' mi jutalmunk meg-vagyon, e' Világon ugyan a' jó Lelki-esméretnek ditsekedése, és bizonysága a' felől mi-képpen forgolódtunk ti köztetek; a' máſikon pedig a' mi Urunknak ama' vígaſztaláſsal tellyes ſzava: *Jól vagyon jó és hív ſzolgám, kevesen vóltál hív, többre hízlak ezután, menny-be a' te Uradnak örömébe. Amen.*

2700/1933
gyarapodási naplószám.

